

බුද්ධ ජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථාලා 17

සුත්‍රාන්ත පිටකයෙහි

11 වන ග්‍රන්ථය

සිංගු ත්‍රාන නිකාය

පඤ්චමහාගය (1)

මහාවග්ගිය

ත්‍රිපිටකපරිවර්තිත සභායෙහි

සංග්‍රහනනිකාය ශෝධක මණ්ඩලය විසින් සිංහලභාෂායෙන් පරිවර්තිත වූ

ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය

විසින් පාඨශෝධන පූර්වක වූ සංසකරණය කරන ලදී.

ශ්‍රී බු. ව. 2550

රාජ්‍ය ව. 2006

Buddha Jayanti Tripitaka Series, Volume 17 (i)

The Eleventh Book in the
Suttanta-Pitaka

11

SAMYUTTANIKĀYA(V-1)

MAHĀVAGGA

With the Sinhala Translation by

**The Samyuttanikāya Editorial Board of
The Tripitaka translation Committee**

Edited by
The Tripitaka Editorial Board

නමෝ තස්ස භගවතෝ සබ්බධම්මේසු අප්පටිභ්ගකඤ්ඤාණචාරස්ස දසබලධරස්ස
චතුර්වේසාරජ්ජවිසාරදස්ස සබ්බසත්තුත්තමස්ස ධම්මිස්සරස්ස ධම්මරාජස්ස ධම්මස්සාමිස්ස
තථාගතස්ස සබ්බඤ්ඤානො සම්මාසම්බුද්ධස්ස !!!

භාග්‍යවත් වූ සියලු ධර්මයන්හි නොපැකිලි ඥානචාර සහිත වූ දසබලධාරී වූ
චතුර්වේශාරදත්ත විශාරද වූ සියලු සත්වයන්ට උත්තම වූ ධර්මයට ඊශ්වර වූ ධර්මරාජ වූ
ධර්මස්වාමී වූ තථාගත වූ සර්වඥ වූ සම්මා සම්බුදුන්ට නමස්කාර කරමි !!!

කෙළලක්ෂයක් සක්වලයන්හි සියලු ආර්යයෝ ද සියලු සත්පුරුෂයෝ ද
මාගේ නමස්කාරය පිළිගනිත්වා !!!

බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලා
පරිගණක ගත කර නොමිලයේ බෙදාහැරීමේ
මහා ධර්ම දානය මූණාකර්මය

**“අපාරුකා තේසං අමතස්ස ද්වාරා
යේ සෝතවන්තෝ පමුඤ්චන්තු සද්ධං”**

**“කන් ඇත්තාහු සැදැහැ මුදත්වා
මවුනට අමා දොර විවෘත කරන ලදි”**

අප භාග්‍යවත් අර්හත් සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ප්‍රථම අනුසාසනය මෙහි ලා සිහි
කිරීම ත්‍රිපිටක ශ්‍රී සද්ධර්මය පරිශීලනය කරන්නා වූ පින්වතුන්ගේ අභිවාද්ධිය පිණිස ම වන
බව අපගේ හැඟීම ය.

සෑම කල්හි ඥාන සම්ප්‍රයුක්ත ව ක්‍රියා කරන්නා වූ සියලු සම්මා සම්බුදුරජාණන්
වහන්සේලාගේ පලමු අනුශාසනය, බුද්ධ රත්නය කෙරෙහි ගෞරව කරන්නා වූ
බුදුරජාණන් වහන්සේගේ සම්මා සම්බුදු බෝධිය අදහන්නා වූ කවර නම් පුද්ලයෙකු නො
සළකා හිදිත් ද ? චතුර්වේශාරදත්ත සහිත වූ දශ බල සහිත වූ අනාවරණ ඥාන සහිත වූ
සච්ඡ චූ මහා කාරුණිකයන් වහන්සේ පවා නිවන අවබෝධ කර ගැනීම පිණිස
ධම්මානුධම්ම ප්‍රතිපදාව ආරම්භ කරන පුද්ගලයා තුල ‘සද්ධා’ නම් වූ ගුණය අත්‍යාවශ්‍ය ය
යන්න අවධාරනය කරන සේක.

මෙම ත්‍රිපිටක ශ්‍රී සද්ධර්මය සැක නොකළ යුතු ය. සැක කරමින් හදාරන ලෝකික ශිල්ප
ශාස්ත්‍ර පවා පරිපූර්ණ ව නො පිහිටන බව සිහි ඇතිව බැලීමෙන් නුවණ ඇත්තාහට දැක ගත
හැකි ය. පුරුෂයා ශ්‍රේෂ්ඨ බවට පමුණු වන්නා වූ සද්ධා ධනය සහිත ව (“සද්ධිං චිත්තං
පුරිසස්ස සෙට්ඨං”) මෙම ධර්ම රත්නය පරිශීලනය කරන්නාහට සද්ධා අංගයෙන් ලැබිය
යුතු සියල්ල ලැබෙනු නො අනුමාන ය. එසේ ම සිහියෙන් ලැබිය යුතු කොටස ද
වීර්යයෙන් ලැබිය යුතු කොටස ද සමාධියෙන් ලැබිය යුතු කොටස ද ප්‍රඥාවෙන් ලැබිය යුතු
කොටස ද ලැබෙන පරිදි සද්ධා, සති, විරිය, සමාධි සහ ප්‍රඥා යන පංච ධර්මයන් තමා තුල
ඇති කර ගෙන මහත් වූ ගෞරවය සහිත ව ධර්මාවබෝධය පිණිස ම යොමු වූ දැඩි
අධිෂ්ඨානයෙන් මෙම ධර්ම පුස්තක පරිශීලනය කළ යුතු ය. අපගේ බුද්ධ ශාසනයෙහි

ධර්ම ශ්‍රවනයෙන් මග ඵල ලැබුවෝ ම අධික ය. විමුක්තිය ලබන්නා වූ ක්‍රම වේදයන් පහක් විස්තර කරන්නා වූ අංගුත්තර පංචක නිපාතයෙහි 'විමුක්තායතන' සූත්‍රයෙහි නිවන ලබන ක්‍රම වේද සතරක් ම ධම්ම දේශනාමය සහ ධම්ම සවනාමය පුණ්‍ය කර්ම ඇසුරින් සිදුවන බව පැහැදිලි කර ඇත. පස්වැනි ක්‍රම වේදය භාවනාමය පුණ්‍ය කර්මය ප්‍රගුණ කිරීමෙන් සාර්ථක වන බව ද එහි සඳහන් වේ.

මහත් වූ ගෞරවාදරයෙන් මහා සුගතයන් වහන්සේගේ අනුශාසනය පිළිපදින්නා වූ අප්‍රමාදී ව ධම්මානුධම්ම ප්‍රතිපදාව වඩන්නා වූ සියලු සත්තට, ත්‍රෛකාලික වූ සියලු දුකින් මිදී ලබන්නා වූ අජර වූ අමර වූ අමා මහ නිවන අවබෝධ වීම පිණිස මෙම මහඟු පුණ්‍ය කර්මය උපනිශ්‍රය වේවා !

ආර්යයන් වහන්සේලා පහළවීමෙන් සිරිලක බැබළේවා !

බුද්ධ ශාසනය දියුණුවී චිරස්ථිතික වේවා !

ලෝ සත්තට සෙත් වේවා !

"අමතං දදෝ ව සෝ භෝති, යෝ ධම්මමනුසාසති"

(යමෙක් ධර්මානුශාසනය කරන්නේ ද, හේ අමෘතය දෙන්නේ ය)

මෙම ධර්ම දානමය පුණ්‍ය කර්මය

මෝහ නිවීම විධිවිසනය කරන්නා වූ ලොවට උතුම් ආලෝකය වූ මහා කාරුණික වූ සම්මාසම්බුදුරජාණන් වහන්සේගේ සවිඥා ඥානයට ද මහා කරුණා ගුණයට ද පූජෝපහාරයක් ම වේවා !!!

කෙළලක්ෂයක් සක්වලයන්හි සියලු ආර්යයෝ ද සියලු සත්පුරුෂයෝ ද අපගේ පුණ්‍ය කර්මය අනුමෝදන් වෙත්වා !!!

ශාසනාභිවාද්ධිකාමී,

සමිත්ද රණසිංහ.

2009.06.28

සුභතනාපිටකේ

සිංහල නිකායෝ

පඤ්චමෝ භාගෝ

මහාවග්ගො

(1)

සුත්තානාපිටකයෙහි

සිංහල නිකාය

පඤ්චම භාගය

මහාවර්ගය

(1)

**“තපාගතපසවෙදිතො භික්ඛවෙ ධම්මචිනයො විච්චො විරොචති
නො පටිච්ඡනෙනා.”**

**“මහණෙනි, තපාගතයන් වහන්සේ විසින් ශ්‍රද්ධා කරන ලද
ධර්ම හා චිනය විවෘත වූයේ බබළයි. වැසුණේ නො ම බබළයි.”**

(අධ්‍යක්ෂකරණය, තිකතිපාත - හරණ්ඩුවගො, 9 සූත්‍රය)

සැලකිය යුතුය : මෙම පොතෙහි පටුන, පිටු අංක 13 හි ඇතුළත් කර ඇත. එම පටුනෙහි මාතෘකාවන් හා පිටු අංක අදාළ පිටු සමඟ සම්බන්ධ කර ඇත. මෙහි කියවීමට ඇති ප්‍රදේශයට වම් පසින් ඇති 'පිටු යොමුව' භාවිතා කිරීමෙන් නැවත පටුනට පැමිණීමට පුළුවන. වම් පසින් පාළු පිටුව ද දකුණු පසින් අදාළ සිංහල පිටුව ද කියවීම සඳහා VIEW menu PAGE DISPLAY option and select TWO-UP CONTINUOUS යන ක්‍රමය භාවිතා කරන්න.

Please note : The TABLE OF CONTENTS of this book is located in page no:13 and it is linked with associated pages in the book for your convenience. You can easily click on the page number or content description in the 'Table of Contents' and you will be directed to the relevant page. Bookmarks located to the left of reading area can be used to navigate back to 'Table of Contents' Page. If you would like to view Pali page on your left and the relevant Sinhala page on your right select the menu items as follows; VIEW menu PAGE DISPLAY option and select TWO-UP CONTINUOUS.

පටුන CONTENTS

	පිටු
සංස්කාරක නිවේදනය	xiii - xiv
ත්‍රිපිටක සම්පාදන මණ්ඩලය	xv
සංකේත නිරූපණය	xvii
පාළි භෞතිය	xix
මහාවග්ග (පුච්ඡාංග) වීසය සූචි	xxi - xxxv
පෙළ හා පරිවර්තනය	2 - 443
ගාරාදිපාද - සූචි	445
සංකේතානුමාන අනුකූලතා	447- 448
විසේෂපදනුකූලතා	449 - 460
ඉංග්‍රීසි-සිංහල නිරූපණය	461 - 462
බුද්ධිමයත්ව ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලා	463 - 466

සංස්කාරක නිවේදනය

බුද්ධරයන්හී ත්‍රිපිටකග්‍රන්ථමාලායෙහි සතළොස් (17) වැනි ග්‍රන්ථය වූයේ සංයුක්ත නිකායෙහි තෙසාලිස් වැනි මග්ගසංයුත්ත-යෙහි පටන් සච්චසංයුත්තය අවසන් කොට ඇති සංයුක්ත දෙළොස් කින් ප්‍රතිමණ්ඩිත වූ මහාවග්ග යයි.

සංයුක්තනිකායේ පඤ්චම භාගයය වූ මහාවග්ගය සිංහලභාෂා-යෙන් තැබීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා බෞද්ධමණ්ඩලය විසින් ආරාධිත වූවාහු හැගොඩ ධම්මඤ්ඤ, ගබ්බෙල උපතිස්ස යන සථවිරයන් වහන්සේ දෙනම වෙති. ඒ තෙරවරුන් විසින් යථාකාලයෙහි සිංහල භාෂාවට නගන ලද සංයුක්ත මහාවග්ගය සංයුක්තනිකාය සංශෝධකමණ්ඩලයට පත්කරනු ලැබූ පණ්ඩිත හැගොඩ ධම්මඤ්ඤ නායක සථවිරයන් වහන්සේ යැ, පණ්ඩිත වතුගෙදර අමරසිහ නායකසථවිරයන් වහන්සේ යැ, පණ්ඩිත ගලගම සරණඛාර සථවිරයන් වහන්සේ යැ යන ස්ථවිරවරුන් විසින් ලිපිදෙස බැහැර කොට පාඨානකර දක්වමින් පෙළ ද ලියා සකස් කරන ලද්දේ ය. යථානුරූප වූ සූත්‍රනාම හා සූත්‍රසංඛ්‍යා ද ඒ ස්ථවිරවරුන් විසින් මැ දක්වන ලද්දේ ය. මුද්‍රණ අවස්ථාවට පැමිණ ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලයෙහි බහුමුද්‍රක මහතෙරවරුන් විසින් මහදුත්සාහයෙන් පාඨ-ශෝධනය හා සිංහල පරිවර්තන සංස්කරණය ද සිදු කෙරෙමින් ශාරදීපාද, සංඥානාම, විශේෂපදනුක්‍රමණිකා ද යොදන ලද්දේ විය.

තව ද සංයුක්ත මහාවග්ගය එක් මැ ග්‍රන්ථයක් ලෙස මුද්‍රණය කැරැවීමට ශ්‍රී ලංකා බෞද්ධමණ්ඩලය විසින් සමමත කරන ලද නමුදු මුද්‍රණ අවස්ථාවට පැමිණි කල්හී සංයුත්තනිකාය පස්වැනි භාගය පරිහරණයට දුෂ්කර සේ මහත් වන බව පෙනුණු හෙයින් මහාවර්ගයේ 'මග්ගසංයුත්ත බොජ්ඣංග -සතිපට්ඨාන- ඉන්ද්‍රිය- සම්මප්පධාන සංයුත්ත යන සංයුත්ත සය පඤ්චමභාගයේ ප්‍රථමකාණ්ඩය ලෙස ද, ඉද්ධිපාදසංයුත්තයේ පටන් ශේෂය ද්විතීය කාණ්ඩය ලෙස ද පළ කරවන්නට නියම කරගනුමහ. එහෙයින් සංයුත් සභීය සඳහා ලියැවුණු සංඥාපනය ද දෙවැනි කාණ්ඩයෙහි ලා දක්වනු ඇත.

ශ්‍රී ලංකා බෞද්ධමණ්ඩලය මගින් සමාරබ්ධ වූ ත්‍රිපිටක බුද්ධාමිය සියබසින් පළකරවැලීමේ සත්කාර්යය සපුරාලීම සඳහා ශ්‍රීමත් ජනාධිපති ජයවර්ධන උතුමාණන්ගෙන් ලැබෙන අනුග්‍රහය ද, ගරු අග්‍රාමාත්‍ය ආර්. ප්‍රේමදාස මැතිතුමාගේ උපස්තමනය ද, ගරු සංස්කෘතික අමාත්‍ය ඊ. ඇල්. බී. හුරුල්ලේ මැතිතුමාගේ සංවිධානය ද සමස්ත බෞද්ධ ජනතාවගේ සාහිශය සමකාවනාවට විශේෂයෙන්

හිමිවිය යුතු ය. එසේ ම සංස්කෘතික අමාත්‍යාංශයේ අතිරේක ලේකම් වූ සෝමපාල ජයවර්ධන මහතාණන්ගේ බුද්ධිපුර්වක සංවිධානය නිසා ත්‍රිපිටක මුද්‍රණය ඉතා ඉක්මනින් නිමහම් කරවාලීමට හැකිවී යයි කියැවුණුය. සඬර්මප්‍රවර්තක කුලලක්‍රියාවෙහි සභාය වන 'කිසර මුද්‍රණාලයාධිකාරීන් ඇතුළු හැම දෙන සුබභාගී වෙත්වා'යි ආශංසනය කරමිනි.

මේ වගට, ශාස්තෘශාසනෝදයකාරී,
ලබුගම ලඩකුණඤ්ඤ
 මහානායක සථවිර
 ත්‍රිපිටකමණ්ඩලයේ ප්‍රධාන සම්පාදක

2525 ජුනිමස 12 වැනි දින
1982
 මහානායක වාරිකාරාමය
 115, විජයරාම මාවත
 කොළඹ 7.

ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය

උපදෙශක :

අඟ්ගමහාපණ්ඩිත, බළන්ගොඩ ආනන්දමෙත්‍රය මහානායක මහාසථිවරපාදයන් වහන්සේ.

සභාපති :

අභංගම වීද්‍යාවන්ද්‍යපරිවේණාධිපති, ත්‍රිපිටකවාගීඤ්චාරාමය, කෝදුගොඩ ශ්‍රී ඥානාලෝක දක්ෂිණලක්ඛායෙහි ප්‍රධාන සඛ්‍යනායක සථිවරයන් වහන්සේ.

ප්‍රධාන සම්පාදක :

මොල්ලිගොඩ ප්‍රච්චනොදය පරිවේණාධිපති ත්‍රිපිටකවාගීඤ්චර, ලබ්‍රගම ශ්‍රී ලක්ඛානන්ද—කෝට්ටේ ශ්‍රී කල්‍යාණි සාමග්‍රීධරී මහාසඛ්‍යනායෙහි මහානායක සථිවරයන් වහන්සේ.

සම්පාදක :

කිරුළපන පූර්වාරාමාධිපති හා අනුරාධපුර බුද්ධග්‍රාමක ධර්මපියාධිපති, ශාස්ත්‍රපති, වීද්‍යාවිශාරද, රාජකීයපණ්ඩිත, රද්දල්ලේ ශ්‍රී ප්‍රඥාලෝක — කෝට්ටේ ශ්‍රී කල්‍යාණි සාමග්‍රීධරී මහාසඛ්‍යනායෙහි අනුනායක සථිවරයන් වහන්සේ.

තෙරලියාවල ශ්‍රී සුඛාරාමාධිපති, ශාස්ත්‍රපති, වීද්‍යාවිශාරද, රාජකීය පණ්ඩිත, වේඩරුවේ ශ්‍රී අනවමදර්ශී—කෝට්ටේ ශ්‍රී කල්‍යාණි සාමග්‍රීධරී මහාසඛ්‍යනායෙහි අනුනායක සථිවරයන් වහන්සේ.

හිඟුලේ — මාකඩවර, රේවත පරිවේණාධිපති රාජකීයපණ්ඩිත, කරහම්පිටිගොඩ සුමනසාර සථිවරයන් වහන්සේ.

කොළඹ තිඹිරිගස්සායේ අශෝකාරාමාධිපති, රාජකීයපණ්ඩිත, කරදන ශ්‍රී ප්‍රඥලක්ඛාර නායක සථිවරයන් වහන්සේ.

අනුරාධපුර බුද්ධග්‍රාමක ධර්මපියෙහි, ත්‍රිපිටක අංශයෙහි මහාචාර්‍ය, ශාස්ත්‍රාචාර්‍ය, රාජකීයපණ්ඩිත, ත්‍රිපිටකාචාර්‍ය උඩුවේ ජනානන්ද සථිවරයන් වහන්සේ.

ලේකම් :

කොළඹ බෞද්ධාලෝක මාවතෙහි බෞද්ධාලෝක විහාරාධිපති, පණ්ඩිත, දෙරගමුවේ සිරි ධම්මපාල—කොළඹදිශායෙහි ප්‍රධාන සඛ්‍යනායක සථිවරයන් වහන්සේ.

සංකේත නිරූපණය

- සී 1. - පැල්මඩුල්ල මහාවිහාරයෙහි පුස්තකොල පොත**
- සී 2. - ගාල්ල පරමානන්ද විහාරයෙහි පුස්තකොල පොත**
- සීවු. - සිංහලාසාර මුද්‍රිත සංයුක්තනිකාය**
- සා. - තාය්‍යාසාර මුද්‍රිත සංයුක්තනිකාය**
- මජ්ඣ. - මුරුමරට ඡන්දසංගීතියෙහි සංයුක්තනිකාය**
- PTS. - Pali Text Society Edition**

THE PALI ALPHABET

IN SINHALA CHARACTERS

VOWELS

අ ා අ ා ඉ i ඊ j උ u උ ා එ ē ඔ ō

CONSONANTS

ක ka	ඛ kha	ග ga	ඝ gha	ඞ ṅa
ච ca	ඡ cha	ජ ja	ඣ jha	ඤ ña
ට ta	ඨ tha	ඩ ḍa	ඬ ḍha	ණ ṇa
ත ta	ථ tha	ද da	ධ dha	න na
ප pa	ඵ pha	බ ba	භ bha	ම ma
ය ya	ර ra	ල la	ව va	ස sa
හ ha	ළ la	ආ ā	ඈ ā	ඉ i
ක ka	කෘ kṛ	කි ki	කී kī	කු ku
කඛ ka	කඛෘ kṛ	කි kī	කී kī	කු ku
කඝ ka	කඝෘ kṛ	කි kī	කී kī	කු ku
කඞ ka	කඞෘ kṛ	කි kī	කී kī	කු ku
කණ ka	කණෘ kṛ	කි kī	කී kī	කු ku
ච ca	චෘ cṛ	චි ci	චී cī	චු cu
ඡ cha	ඡෘ cṛ	චි ci	චී cī	චු cu
ජ ja	ජෘ jṛ	චි ci	චී cī	චු cu
ඣ jha	ඣෘ jṛ	චි ci	චී cī	චු cu
ඤ ña	ඤෘ ñṛ	චි ci	චී cī	චු cu
ණ ṇa	ණෘ ṇṛ	චි ci	චී cī	චු cu
ත ta	තෘ tṛ	ති ti	තී tī	තු tu
ථ tha	ථෘ thṛ	ති ti	තී tī	තු tu
ද da	දෘ ḍṛ	ති ti	තී tī	තු tu
ධ dha	ධෘ ḍṛ	ති ti	තී tī	තු tu
න na	නෘ ṇṛ	ති ti	තී tī	තු tu
ම ma	මෘ mṛ	ති ti	තී tī	තු tu
ය ya	යෘ yṛ	ති ti	තී tī	තු tu
ර ra	රෘ rṛ	ති ti	තී tī	තු tu
ල la	ලෘ lṛ	ති ti	තී tī	තු tu
ව va	වෘ vṛ	ති ti	තී tī	තු tu
ස sa	සෘ sṛ	ති ti	තී tī	තු tu
හ ha	හෘ hṛ	ති ti	තී tī	තු tu
ළ la	ළෘ ḷṛ	ති ti	තී tī	තු tu
ආ ā	ආෘ āṛ	ති ti	තී tī	තු tu
ඈ ā	ඈෘ āṛ	ති ti	තී tī	තු tu
ඉ i	ඉෘ iṛ	ති ti	තී tī	තු tu
ඊ j	ඊෘ jṛ	ති ti	තී tī	තු tu
උ u	උෘ uṛ	ති ti	තී tī	තු tu
උ ා	උ ාෘ ūṛ	ති ti	තී tī	තු tu
එ ē	එෘ ēṛ	ති ti	තී tī	තු tu
ඔ ō	ඔෘ ōṛ	ති ti	තී tī	තු tu

CONJUNCT-CONSONANTS

කකka	කඛkha	කගga	කඝgha	කඞṅa	කණṇa	කතta	කථtha	කදda	කධdha	කනna	කමma	කයya	කරra	කලla	කවva	කසsa	කහha	කළḷa	කආā	කඈā	කඉi	කඊj	කඋu	කඋ ා	කඑē	කඔō
චකcha	චඡcha	චජja	චඣjha	චඤñā	චණṇa	චතta	චථtha	චදda	චධdha	චනna	චමma	චයya	චරra	චලla	චවva	චසsa	චහha	චළḷa	චආā	චඈā	චඉi	චඊj	චඋu	චඋ ා	චඑē	චඔō
ටකta	ටඨtha	ටඩḍa	ටඬḍha	ටණṇa	ටතta	ටථtha	ටදda	ටධdha	ටනna	ටමma	ටයya	ටරra	ටලla	ටවva	ටසsa	ටහha	ටළḷa	ටආā	ටඈā	ටඉi	ටඊj	ටඋu	ටඋ ා	ටඑē	ටඔō	
තකta	තථtha	තදda	තධdha	තනna	තමma	තයya	තරra	තලla	තවva	තසsa	තහha	තළḷa	තආā	තඈā	තඉi	තඊj	තඋu	තඋ ා	තඑē	තඔō	තඉi	තඊj	තඋu	තඋ ා	තඑē	තඔō
පකpa	පඵpha	පබba	පභbha	පමma	පයya	පරra	පලla	පවva	පසsa	පහha	පළḷa	පආā	පඈā	පඉi	පඊj	පඋu	පඋ ා	පඑē	පඔō	පඉi	පඊj	පඋu	පඋ ා	පඑē	පඔō	
යකya	යභbha	යනna	යමma	යයya	යරra	යලla	යවva	යසsa	යහha	යළḷa	යආā	යඈā	යඉi	යඊj	යඋu	යඋ ා	යඑē	යඔō	යඉi	යඊj	යඋu	යඋ ා	යඑē	යඔō		
රකra	රභbha	රනna	රමma	රයya	රරra	රලla	රවva	රසsa	රහha	රළḷa	රආā	රඈā	රඉi	රඊj	රඋu	රඋ ා	රඑē	රඔō	රඉi	රඊj	රඋu	රඋ ා	රඑē	රඔō		
ලකla	ලභbha	ලනna	ලමma	ලයya	ලරra	ලලla	ලවva	ලසsa	ලහha	ලළḷa	ලආā	ලඈā	ලඉi	ලඊj	ලඋu	ලඋ ා	ලඑē	ලඔō	ලඉi	ලඊj	ලඋu	ලඋ ා	ලඑē	ලඔō		
වකva	වභbha	වනna	වමma	වයya	වරra	වලla	වවva	වසsa	වහha	වළḷa	වආā	වඈā	වඉi	වඊj	වඋu	වඋ ා	වඑē	වඔō	වඉi	වඊj	වඋu	වඋ ා	වඑē	වඔō		
සකsa	සභbha	සනna	සමma	සයya	සරra	සලla	සවva	සසsa	සහha	සළḷa	සආā	සඈā	සඉi	සඊj	සඋu	සඋ ා	සඑē	සඔō	සඉi	සඊj	සඋu	සඋ ා	සඑē	සඔō		
හකha	හභbha	හනna	හමma	හයya	හරra	හලla	හවva	හසsa	හහha	හළḷa	හආā	හඈā	හඉi	හඊj	හඋu	හඋ ා	හඑē	හඔō	හඉi	හඊj	හඋu	හඋ ා	හඑē	හඔō		
ළකḷa	ළභḷbha	ළනḷna	ළමḷma	ළයḷya	ළරḷra	ළලḷla	ළවḷva	ළසḷsa	ළහḷha	ළළḷḷa	ළආḷā	ළඈḷā	ළඉḷi	ළඊḷj	ළඋḷu	ළඋ ා ḷ	ළඑḷē	ළඔḷō	ළඉḷi	ළඊḷj	ළඋḷu	ළඋ ා ḷ	ළඑḷē	ළඔḷō		
ආකā	ආභābha	ආනāna	ආමāma	ආයāya	ආරāra	ආලāla	ආවāva	ආසāsa	ආහāha	ආළāḷa	ආආāā	ආඈāā	ආඉāi	ආඊāj	ආඋāu	ආඋ ා ā	ආඑāē	ආඔāō	ආඉāi	ආඊāj	ආඋāu	ආඋ ා ā	ආඑāē	ආඔāō		
ඈකā	ඈභābha	ඈනāna	ඈමāma	ඈයāya	ඈරāra	ඈලāla	ඈවāva	ඈසāsa	ඈහāha	ඈළāḷa	ඈආāā	ඈඈāā	ඈඉāi	ඈඊāj	ඈඋāu	ඈඋ ා ā	ඈඑāē	ඈඔāō	ඈඉāi	ඈඊāj	ඈඋāu	ඈඋ ා ā	ඈඑāē	ඈඔāō		
ඉකi	ඉභibha	ඉනina	ඉමima	ඉයiya	ඉරira	ඉලila	ඉවivā	ඉසisa	ඉහihā	ඉළiḷa	ඉආā	ඉඈā	ඉඉi	ඉඊaj	ඉඋu	ඉඋ ා i	ඉඑē	ඉඔō	ඉඉi	ඉඊaj	ඉඋu	ඉඋ ා i	ඉඑē	ඉඔō		
ඊකj	ඊභjbha	ඊනjna	ඊමjma	ඊයjya	ඊරjra	ඊලjla	ඊවjvā	ඊසjsa	ඊහjhā	ඊළjḷa	ඊආā	ඊඈā	ඊඉi	ඊඊaj	ඊඋu	ඊඋ ා j	ඊඑē	ඊඔō	ඊඉi	ඊඊaj	ඊඋu	ඊඋ ා j	ඊඑē	ඊඔō		
උකu	උභubha	උනuna	උමuma	උයuya	උරura	උලula	උවuvā	උසusa	උහuhā	උළuḷa	උආā	උඈā	උඉi	උඊaj	උඋu	උඋ ා u	උඑē	උඔō	උඉi	උඊaj	උඋu	උඋ ා u	උඑē	උඔō		
උ ාකū	උ ාභūbha	උ ානūna	උ ාමūma	උ ායūya	උ ාරūra	උ ාලūla	උ ාවūvā	උ ාසūsa	උ ාහūhā	උ ාළūḷa	උ ාආā	උ ාඈā	උ ාඉi	උ ාඊaj	උ ාඋu	උ ාඋ ා ū	උ ාඑē	උ ාඔō	උ ාඉi	උ ාඊaj	උ ාඋu	උ ාඋ ා ū	උ ාඑē	උ ාඔō		
එකe	එභebha	එනena	එමema	එයeya	එරera	එලela	එවevā	එසesa	එහehā	එළeḷa	එආā	එඈā	එඉi	එඊaj	එඋu	එඋ ා e	එඑē	එඔō	එඉi	එඊaj	එඋu	එඋ ා e	එඑē	එඔō		
ඔකo	ඔභobha	ඔනona	ඔමoma	ඔයoya	ඔරora	ඔලola	ඔවovā	ඔසosa	ඔහohā	ඔළoḷa	ඔආā	ඔඈā	ඔඉi	ඔඊaj	ඔඋu	ඔඋ ා o	ඔඑē	ඔඔō	ඔඉi	ඔඊaj	ඔඋu	ඔඋ ා o	ඔඑē	ඔඔō		

සංස්කෘතිකායෝ

පඤ්චමහාගෝ - පශ්චිම කණ්ඩා

මහාවග්ග (1) - විසය සූචි

1. මග්ගසංස්කෘතං 2 - 139

1. අවිජ්ජාවග්ගො 2-19

1. අවිජ්ජා	සූතං	2 - 3
2. උපධ්ව	"	4 - 7
3. සාරිපුත්ත	"	6 - 7
4. බ්‍රාහ්මණ	"	8 - 11
5. කිම්බසීය	"	10 - 13
6. භික්ඛු	"	12 - 13
7. දුතියභික්ඛු	"	12 - 13
8. විහබ්බ	"	14 - 17
9. සුක්ක	"	16 - 19
10. නන්දිය	"	18 - 19

2. විහාරවග්ගො 20-29

1. විහාර	සූතං	20 - 21
2. දුතියවිහාර	"	22 - 23
3. සෙට්ඨ	"	22 - 23
4. උපසාද	"	24 - 25
5. දුතියඋපසාද	"	24 - 25
6. පරිසුද්ධ	"	24 - 25
7. දුතියපරිසුද්ධ	"	24 - 25
8. කුකුඤ්චාරාම	"	26 - 27
9. දුතියකුකුඤ්චාරාම	"	26 - 27
10. තතියකුකුඤ්චාරාම	"	28 - 29

3. මිට්ඨකවග්ගො 30 - 37

1. මිට්ඨක	සූතං	30 - 31
2. අකුසලධම්ම	"	30 - 31
3. පටිපද	"	30 - 31
4. දුතියපටිපද	"	32 - 33
5. අසප්පරිස	"	32 - 33
6. දුතියඅසප්පරිස	"	34 - 35
7. කුම්භ	"	34 - 35
8. සමාධි	"	34 - 35
9. වෙදනා	"	36 - 37
10. උත්තිය	"	36 - 37

විසය සූචි

4. පටිපසුභාවග්‍රන්ථ 38 - 43

1. පටිපසුභාව	සූත්‍රාං	38 - 39
2. පටිපසුභාව	„	38 - 39
3. විරුද්ධ	„	38 - 39
4. පාරධර්ම	„	38 - 41
5. සාම අනුකූල	„	40 - 41
6. දුතියසාම අනුකූල	„	40 - 41
7. බ්‍රහ්ම අනුකූල	„	40 - 41
8. දුතියබ්‍රහ්ම අනුකූල	„	42 - 43
9. බ්‍රහ්මවරිය	„	42 - 43
10. දුතියබ්‍රහ්මවරිය	„	42 - 43

5. අනුකූලකර්මය පෙය්‍යාලො 44 - 49

1. විරාග	සූත්‍රාං	44 - 45
2. සංයෝජන	„	44 - 45
3. අනුසය	„	44 - 47
4. අද්ධාන	„	46 - 47
5. ආසවකඛය	„	46 - 47
6. විජජා විමුක්ති	„	46 - 47
7. ඤාණදස්සන	„	48 - 49
8. අනුපාද	„	48 - 49

6. සුරිය පෙය්‍යාලො 50 - 57

1. කල්‍යාණමිත්ත	සූත්‍රාං	50 - 51
2. සීල	„	50 - 51
3. ඡන්ද	„	52 - 53
4. අත්ත	„	52 - 53
5. දිට්ඨි	„	52 - 53
6. අප්පමාද	„	52 - 53
7. යොනිසො	„	52 - 53
8. දුතියකල්‍යාණමිත්ත	„	54 - 55
9. දුතියසීල	„	54 - 55
10. දුතියඡන්ද	„	54 - 55
11. දුතියඅත්ත	„	54 - 55
12. දුතියදිට්ඨි	„	56 - 57
13. දුතියඅප්පමාද	„	56 - 57
14. දුතියයොනිසො	„	56 - 57

විසය සූචි

7. එකධම්මපෙය්‍යාලො 58 - 65

1.	කල්‍යාණමිත්ත	සුත්තං	58 - 59
2.	සීල	"	58 - 59
3.	ඡන්ද	"	58 - 59
4.	අත්ත	"	58 - 59
5.	දිට්ඨි	"	60 - 61
6.	අප්පමාද	"	60 - 61
7.	යොනිසො	"	60 - 61
8.	දුක්ඛකල්‍යාණමිත්ත	"	60 - 61
9.	දුක්ඛසීල	"	62 - 63
10.	දුක්ඛඡන්ද	"	62 - 63
11.	දුක්ඛඅත්ත	"	62 - 63
12.	දුක්ඛදිට්ඨි	"	62 - 63
13.	දුක්ඛඅප්පමාද	"	62 - 63
14.	දුක්ඛයොනිසො	"	64 - 65

8. දුක්ඛඑකධම්මපෙය්‍යාලො 66 - 73

1.	කල්‍යාණමිත්ත	සුත්තං	66 - 67
2.	සීල	"	66 - 67
3.	ඡන්ද	"	66 - 67
4.	අත්ත	"	66 - 67
5.	දිට්ඨි	"	68 - 69
6.	අප්පමාද	"	68 - 69
7.	යොනිසො	"	68 - 69
8.	දුක්ඛකල්‍යාණමිත්ත	"	68 - 69
9.	දුක්ඛසීල	"	70 - 71
10.	දුක්ඛඡන්ද	"	70 - 71
11.	දුක්ඛඅත්ත	"	70 - 71
12.	දුක්ඛදිට්ඨි	"	70 - 71
13.	දුක්ඛඅප්පමාද	"	70 - 71
14.	දුක්ඛයොනිසො	"	72 - 73

9. ගඬ්ඛාපෙය්‍යාලො 74 - 79

1.	පාවිනනිත්ත	සුත්තං	74 - 75
2.	දුක්ඛපාවිනනිත්ත	"	74 - 75
3.	තතිසපාවිනනිත්ත	"	74 - 75
4.	චතුස්සපාවිනනිත්ත	"	74 - 75
5.	පඤ්චමපාවිනනිත්ත	"	76 - 77
6.	ඡට්ඨපාවිනනිත්ත	"	76 - 77
7.	සමුද්දනිත්ත	"	76 - 77
8.	දුක්ඛසමුද්දනිත්ත	"	76 - 77
9.	තතිසසමුද්දනිත්ත	"	76 - 77
10.	චතුස්සමුද්දනිත්ත	"	78 - 79
11.	පඤ්චමසමුද්දනිත්ත	"	78 - 79
12.	ඡට්ඨසමුද්දනිත්ත	"	78 - 79

විසය සූචි

10. දුතියගතිකාපේයාලො 80 - 85

1.	පාවිනනික	සුතං	80 - 81
2.	දුතියපාවිනනික	„	80 - 81
3.	තතියපාවිනනික	„	80 - 81
4.	චතුස්පාවිනනික	„	80 - 81
5.	පඤ්චපාවිනනික	„	82 - 83
6.	ඡට්ඨපාවිනනික	„	82 - 83
7.	සමුද්දනික	„	82 - 83
8.	දුතියසමුද්දනික	„	82 - 83
9.	තතියසමුද්දනික	„	82 - 83
10.	චතුස්සමුද්දනික	„	84 - 85
11.	පඤ්චසමුද්දනික	„	84 - 85
12.	ඡට්ඨසමුද්දනික	„	84 - 85

11. තතියගතිකාපේයාලො 86 - 91

1.	පාවිනනික	සුතං	86 - 87
2.	දුතියපාවිනනික	„	86 - 87
3.	තතියපාවිනනික	„	86 - 87
4.	චතුස්පාවිනනික	„	86 - 87
5.	පඤ්චපාවිනනික	„	88 - 89
6.	ඡට්ඨපාවිනනික	„	88 - 89
7.	සමුද්දනික	„	88 - 89
8.	දුතියසමුද්දනික	„	88 - 89
9.	තතියසමුද්දනික	„	88 - 89
10.	චතුස්සමුද්දනික	„	90 - 91
11.	පඤ්චසමුද්දනික	„	90 - 91
12.	ඡට්ඨසමුද්දනික	„	90 - 91

12. චතුස්ගතිකාපේයාලො 92 - 97

1.	පාවිනනික	සුතං	92 - 93
2.	දුතියපාවිනනික	„	92 - 93
3.	තතියපාවිනනික	„	92 - 93
4.	චතුස්පාවිනනික	„	92 - 93
5.	පඤ්චපාවිනනික	„	92 - 93
6.	ඡට්ඨපාවිනනික	„	94 - 95
7.	සමුද්දනික	„	94 - 95
8.	දුතියසමුද්දනික	„	94 - 95
9.	තතියසමුද්දනික	„	94 - 95
10.	චතුස්සමුද්දනික	„	96 - 97
11.	පඤ්චසමුද්දනික	„	96 - 97
12.	ඡට්ඨසමුද්දනික	„	96 - 97

විසය සූචි

13. අප්පමාදවග්ගො 98 - 105

1.	තරාගත	සුත්තං	..	98- 99
2.	දුතියතරාගත	„	..	98- 99
3.	තතියතරාගත	„	..	100-101
4.	චතුස්සතරාගත	„	..	100-101
5- 8.	පද	සුත්තානි	..	100-101
9-12.	කුට	„	..	102-103
13-16.	මූල	„	..	102-103
17-20.	සාර	„	..	102-103
21-24.	වසසික	„	..	102-103
25-28.	රාජ	„	..	102-103
29-32.	වන්දිම	„	..	102-103
33-36.	සුරිය	„	..	104-105
37-40.	වස	„	..	104-105

14. බලකරණියවග්ගො 106 - 121

1.	බල	සුත්තං	..	106-107
2.	දුතියබල	„	..	106-107
3.	තතියබල	„	..	106-109
4.	චතුස්සබල	„	..	108-109
5- 8.	බිජ	සුත්තානි	..	108-109
9-12.	නාග	„	..	110-111
13-16.	රූපබ්	„	..	110-111
17-20.	කුමිත	„	..	112-113
21-24.	සුත්ත	„	..	112-113
25-28.	ආකාස	„	..	112-115
29-32.	මෙස	„	..	114-115
33-36.	දුතියමෙස	„	..	114-117
37- 40.	නාචා	„	..	116-117
41-44.	ආගන්තුක	„	..	116-119
45-48.	නදී	„	..	118-121

15. එසනාවග්ගො 122 - 131

1.	එසනා	සුත්තං	..	122-123
2.	දුතියඑසනා	„	..	122-123
3.	තතියඑසනා	„	..	122-123
4.	චතුස්සඑසනා	„	..	124-125
5- 8.	එසනා	සුත්තානි	..	124-125
9- 12.	එසනා	„	..	124-125
13- 16.	එසනා	„	..	124-125

විසය සූචි

17- 32.	විධා	„	..	126-127
33- 48.	ආසව	„	..	126-127
44- 64.	භව	„	..	126-127
65- 80.	දුක්ඛතා	„	..	128-129
81- 96.	බිල	„	..	128-129
97-112.	මල	„	..	128-129
113-128.	නිස	„	..	130-131
129-144.	වෙදනා	„	..	130-131
145-160.	තණ්හා	„	..	130-131

16. ඔසවගො 132 - 139

1- 16.	ඔස	සුත්තානි	..	132-133
17- 32.	යොග	„	..	132-133
33- 48.	උපාදන	„	..	132-133
49- 64.	ගජ්	„	..	134-135
65- 80.	අනුසය	„	..	134-135
81- 96.	කාමගුණ	„	..	134-135
97-112.	නිවරණ	„	..	136-137
113-128.	උපාදනකඛ්ඛ	„	..	136-137
129-144.	ඔරමිතාගීයසංයොජන	„	..	136-137
145-160.	උඤ්චිතාගීයසංයොජන	„	..	138-139

2. බොජ්ඣංගසංයුතතං 140 - 259

1. පඤ්චවගො 140 - 161

1.	තිවෙ නත	සුත්තං	140-141
2.	කාය	„	140-145
3.	සීල	„	146-151
4.	වජ්	„	150-153
5.	භික්ඛු	„	152-155
6.	කුණ්ඩලිය	„	154-157
7.	කුටාගාර	„	158-159
8.	උපවාන	„	158-159
9.	උප්පාද	„	160-161
10.	දුතියඋප්පාද	„	160-161

විසය සූචි

2. ගිලානවග්ගො 162 - 171

1.	පාණ	සුඤ්ඤා	162-163
2.	සුරිය	„	162-163
3.	දුතියසුරිය	„	162-163
4.	ගිලාන	„	164-165
5.	දුතියගිලාන	„	166-167
6.	තතියගිලාන	„	166-169
7.	අපාර	„	168-169
8.	ආරඳ	„	170-171
9.	අරිය	„	170-171
10.	නිබ්බිද	„	170-171

3. උදාසීවග්ගො 172 - 183

1.	බොධාය	සුඤ්ඤා	172-173
2.	දෙසනා	„	172-173
3.	යාන	„	172-175
4.	යොනිසො	„	174-175
5.	අපරිභානිය	„	174-175
6.	බය	„	176-177
7.	නිරොධ	„	176-177
8.	නිබ්බධ	„	178-179
9.	එකධම්ම	„	178-179
10.	උද්දී	„	180-183

4. නිවරණවග්ගො 184 - 195

1.	කුසල	සුඤ්ඤා	184-185
2.	දුතියකුසල	„	184-185
3.	කිලෙස	„	186-187
4.	අනාවරණ	„	188-189
5.	යොනිසො	„	188-189
6.	බුද්ධි	„	188-189
7.	ආවරණ	„	190-191
8.	අනිවරණ	„	190-191
9.	මහාරුක්ඛ	„	192-193
10.	නිවරණ	„	194-195

විසය සූචි

5. ව්‍යාපාරිකවග්‍ය 196 - 201

1. විධා	සුභං	196-197
2. ව්‍යාපාරික	196-197
3. මාර්ග	196-197
4. දුර්වලතා	198-199
5. ප්‍රතිචාර	198-199
6. දළදා	198-199
7. අදාළ	198-199
8. ආදිපා	200-201
9. අභ්‍ය	200-201
10. දුර්වලතා	200-201

6. බෞද්ධධර්මවග්‍ය 202 - 239

1. ආභාර	සුභං	202-209
2. පරිශාය	210-215
3. අභ්‍ය	216-219
4. මෙහෙ	218-227
5. සංඝාරාම	228-235
6. අභ්‍ය	234-239

7. ආනාපානවග්‍ය 240 - 245

1. අධ්‍යයන	සුභං	240-241
2. දුර්වලතා	240-241
3. තත්ත්වය	240-241
4. වතුසර්වක	242-243
5. ප්‍රතිචාර	242-243
6. ප්‍රතිචාර	242-243
7-12. පුළුල්ක	සුභං	242-243
13-18. විනිශ්චය	244-245
19-24. විනිශ්චය	244-245
25-30. උපුටාගත	244-245
31-36. මෙහෙ	244-245
37-42. කරුණා	244-245
43-48. මුද්‍රිත	244-245
49-54. උපුටා	244-245
55-60. ආනාපානසති	244-245

විසය සූචි

8. නිරෝධවග්ගො 246 - 251

1- 6.	අසුභ	සුභානාති	..	246-247
12.	මරණ	„	..	246-247
18.	ආහාරෙපටික්කුල	„	..	246-247
24.	සබ්බලොකෙඅනභිරත	„	..	246-247
30.	අනිච්ච	„	..	246-247
36.	අනිච්චදුක්ඛ	„	..	246-247
42.	දුඃඛඅනත්ත	„	..	246-247
48.	පහාන	„	..	246-247
54.	වීරාග	„	..	248-249
55.	නිරෝධ	සුත්තං	..	248-249
56.	දුතියනිරෝධ	„	..	248-249
57.	තතියනිරෝධ	„	..	248-249
58.	චතුස්සනිරෝධ	„	..	250-251
59.	පඤ්චනිරෝධ	„	..	250-251
60.	ඡට්ඨනිරෝධ	„	..	250-251

9. ගඛිගාපෙය්‍යාලො 252-253

10. අප්පමාදවග්ගො 252-253

11. බලකරණීයවග්ගො 254-255

12. එසනාවග්ගො 254-255

13. ඔසවග්ගො 254-255

14. සුත ගඛිගාපෙය්‍යාලො 256-257

15. සුත අප්පමාදවග්ගො 256-257

16. සුත බලකරණීයවග්ගො 256-257

17. සුත එසනාවග්ගො 258-259

18. සුත ඔසවග්ගො

120. ඔසාදිසුත්තානි 258-259

විසය සූචි

3. සතිපට්ඨානසංයුතකං 260 - 345

1. අමබ්පාලිවග්ගො 260-285

1.	අමබ්පාලි	සුඤ්ඤා	260-261
2.	සතො	263
3.	භික්ඛු	262-260
4.	සාලා	264-267
5.	කුසලරාසි	266-267
6.	සකුණංසි	268-271
7.	මකකට	270-273
8.	සුද්	272-277
9.	ගිලාන	276-279
10.	භික්ඛුනුපස්සය	280-285

2. නාලන්දවග්ගො 286-305

1.	මහාපුරිස	සුඤ්ඤා	286-287
2.	නාලන්ද	286-291
3.	වුන්ද	292-295
4.	උත්තරෙවල	294-297
5.	බාහිය	298-299
6.	උත්තරය	298-299
7.	අරිය	300-301
8.	බ්‍රහ්ම	300-303
9.	සෙදක	302-305
10.	ජනපදකල්‍යාණී	304-305

3. සිලට්ඨිතිවග්ගො 306-319

1.	සිල	සුඤ්ඤා	306-307
2.	ධිති	306-309
3.	පරිභාන	308-309
4.	සුද්ධක	310-311
5.	ප්‍රාහ්ලිණ	310-311
6.	පදෙස	312-313
7.	සමන්ත	312-313
8.	ලොක	314-315
9.	සිරිවඩ්ඪ	314-317
10.	මානදික්ඛ	318-319

විසය සූචි

4. අනන්‍යස්‍යතා වගෙහා 320-329

1.	අනන්‍යස්‍යතා	සුඛං	320-321
2.	විරාග	320-321
3.	විරෝධ	322-323
4.	භාවිත	322-323
5.	සතො	322-323
6.	අඤ්ඤා	324-325
7.	ඡන්ද	324-325
8.	පරිඤ්ඤා	324-325
9.	භාවනා	326-327
10.	විභවය	326-329

5. අමත වගෙහා 330-339

1.	අමත	සුඛං	330-331
2.	සමුදය	330-331
3.	මග්ග	330-333
4.	සතො	334-335
5.	කුසලරාසි	334-335
6.	පාඨමොක්ඛ	334-337
7.	දුච්චිත	336-337
8.	වික්ක	338-339
9.	වේදනා	338-339
10.	ආසව	338-339

6. ගඛනා පෙය්‍යාලො 340-341

7. අප්පමාද වගෙහා 340-341

8. බලකරණිය වගෙහා 342-343

9. එසනා වගෙහා 342-343

10. ඔස වගෙහා 344-345

1. 159. ඔසාදි සුත්තානි 344-345

160. උදංභාගිය සුත්තං 344-345

4. ඉන්ද්‍රිය සංයුක්තං 346 - 425

1. සුද්ධක වග්ගො 346-355

1. සුද්ධක	සුක්තං	..	346-347
2. සොත	„	..	346-347
3. දුතියසොත	„	..	346-347
4. අරහන	„	..	346-347
5. දුතියඅරහන	„	..	348-349
6. සමණ	„	..	348-349
7. දුතියසමණ	„	..	348-351
8. දට්ඨබ්බ	„	..	350-351
9. විභබ්බ	„	..	350-353
10. දුතියවිභබ්බ	„	..	354-355

2. මුද්ගරවග්ගො 356 - 363

1. පටිලාහ	සුක්තං	356-357
2. සඬබ්බත	„	356-357
3. දුතියසඬබ්බත	„	356-357
4. තතියසඬබ්බත	„	358-359
5. විඤාර	„	358-359
6. දුතියවිඤාර	„	358-359
7. තතියවිඤාර	„	360-361
8. පටිපත්ත	„	360-361
9. සමපත්ත	„	362-363
10. ආසවකඛය	„	362-363

3. ජළිනදියවග්ගො 364 - 369

1. පුනබ්බව	සුක්තං	364-365
2. ජීවිත්ඤ්ඤිය	„	364-365
3. අඤ්ඤිඤිය	„	364-365
4. එකබ්බි	„	366-367
5. සුද්ධක	„	366-367
6. සොතාපත්ත	„	366-367
7. අරහත්ත	„	366-367
8. බුද්ධ	„	368-369
9. සමණබ්‍රාහ්මණ	„	368-369
10. දුතියසමණබ්‍රාහ්මණ	„	368-369

විසය සූචි
4. සුචිත්‍රයවග්ගො 370 - 383

1.	සුඤ්ඤ	සුඤ්ඤ	370-371
2.	සොකාපනත	,,	370-371
3.	අරහත්ත	,,	370-371
4.	සමණ්‍යාගමණ	,,	372-373
5.	දුතියසමණ්‍යාගමණ	,,	372-373
6.	විභව්‍ය	,,	372-373
7.	දුතියවිභව්‍ය	,,	374-375
8.	තතියවිභව්‍ය	,,	374-377
9.	කට්ඨාසම	,,	376-379
10.	උප්පට්ඨාසම	,,	378-383

5. ජරාවග්ගො 384 - 399

1.	ජරා	සුඤ්ඤ	384-385
2.	උණණ්‍යාගමණ	,,	384-387
3.	සාකෙත	,,	386-389
4.	පුබ්බකොට්ඨක	,,	388-391
5.	පුබ්බාරාම	,,	392-393
6.	දුතියපුබ්බාරාම	,,	392-393
7.	තතියපුබ්බාරාම	,,	394-395
8.	වතුසුපුබ්බාරාම	,,	394-395
9.	පිණ්ඩාල	,,	394-397
10.	ආපණ	,,	396-399

6. සුකරබ්‍යවග්ගො 400 - 411

1.	සාලා	සුඤ්ඤ	400-401
2.	මලලක	,,	400-403
3.	සෙඛ	,,	402-405
4.	පද	,,	404-405
5.	සාර	,,	406-407
6.	පතිට්ඨිත	,,	406-407
7.	මුහු	,,	406-409
8.	සුකරබ්‍ය	,,	408-411
9.	උප්පාද	,,	410-411
10.	දුතියඋප්පාද	,,	410-411

විසය සූචි

7. සමෝධායිවග්‍යො 412-417

1	සංයොජන	සුත්තං	412-413
2.	අනුසය	,,	412-413
3.	අද්ධාන	,,	412-413
4.	ආසවකකිය	,,	412-413
5.	එල	,,	414-415
6.	දුතියඑල	,,	414-415
7.	රුක්ඛ	,,	414-415
8.	දුතියරුක්ඛ	,,	416-417
9.	තතියරුක්ඛ	,,	416-417
10.	වතුසරුක්ඛ	,,	416-417

8. ගඬ්ඛාපෙය්‍යාලො 418-419

9. අසමාදවග්‍යො 418-419

10. බලකරණියවග්‍යො 418-419

11. එසනාවග්‍යො 420-421

12. ඔසවග්‍යො 420-421

13. පුන ගඬ්ඛාපෙය්‍යාලො 420-421

14. පුන අසමාදවග්‍යො 422-423

15. පුන බලකරණියවග්‍යො 422-423

16. පුන එසනාවග්‍යො 422-423

17. පුන ඔසවග්‍යො 424-425

5. සමමසාධානසංසුත්තං 426 - 433

1. ගඬ්ඛාපෙය්‍යාලො 426-429

1.	පාචිනනිකන	සුත්තං	426-427
2-48.	දුතියපාචිනනිකනාදි	සුත්තානි	428-429

2. අසමාදවග්‍යො 428-429

3. බලකරණියවග්‍යො 430-431

4. එසනාවග්‍යො 430-433

5. ඔසවග්‍යො 432-433

විසය සූචි

6. බලසංයුතනං 434 - 443

1. ගඤ්ඤාපෙය්‍යාලො 434-435
2. අප්පමාදවග්ගො 434-435
3. බලකරණියවග්ගො 436-437
4. එසනාවග්ගො 436-437
5. ඔසවග්ගො 436-439

1-39.	ඔසාදි සුත්තානි	436-437
40.	උද්ධමනාගිය සුත්තං	438-439

6. පුන ගඤ්ඤාපෙය්‍යාලො 438-439
7. පුන අප්පමාදවග්ගො 440-441
8. පුන බලකරණියවග්ගො 440-441
9. පුන එසනාවග්ගො 440-441
10. පුන ඔසවග්ගො 442-443

සුභනන්දපීඨකේ

සිංහල නව නිකායයෝ

පඤ්චමෝ භාගෝ

මහාවග්ගො

සුන්‍යානුපිටකේ

සංයුතතනිකායෝ

පඤ්චමො භාගො

මහා වගො

1. මහසංයුතං

1. අවිජ්ජාවගො

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා සමුද්ධස්ස

1. 1. 1

අවිජ්ජාසුත්තං

1. එවං මෙ සුතං, එකං සමයං භගවා සාවත්ඨයං විහරති ඡේතවනෙ අනාපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛූ ආමනෙතයි භික්ඛවොති. හදනෙති තෙ භික්ඛූ භගවතො පච්චසෙසාසු. භගවා එතදවොච: අවිජ්ජා භික්ඛවෙ පුබ්බඛගමා අකුසලානං ධමානං සමාපත්තියා අනවදෙව¹ අභිරික්ඛං අනොක්ඛපං අවිජ්ජාගතස්ස භික්ඛවෙ අවිදුසුනො මිච්ඡාදිට්ඨි පහොති. මිච්ඡාදිට්ඨිස්ස මිච්ඡාසංකප්පො පහොති. මිච්ඡාසංකප්පස්ස මිච්ඡාවාචා පහොති. මිච්ඡාවාචස්ස මිච්ඡාකමමනො පහොති. මිච්ඡාකමමනස්ස මිච්ඡාආර්ථවො පහොති. මිච්ඡාආර්ථවස්ස මිච්ඡාවායාමො පහොති. මිච්ඡාවායාමස්ස මිච්ඡාසති පහොති. මිච්ඡාසතිස්ස මිච්ඡාසමාධි පහොති.

විජ්ජා ව ඛො භික්ඛවෙ පුබ්බඛගමා කුසලානං ධමානං සමාපත්තියා අනවදෙව භිරොක්ඛපං. විජ්ජාගතස්ස භික්ඛවෙ විදුසුනො සමාදිට්ඨි පහොති. සමාදිට්ඨිස්ස සමාසංකප්පො පහොති. සමාසංකප්පස්ස සමාචාරා පහොති. සමාචාරවස්ස සමාකමමනො පහොති. සමාකමමනස්ස සමාආර්ථවො පහොති. සමාආර්ථවස්ස සමාචාරායාමො පහොති. සමාචාරායාමස්ස සමාසති පහොති. සමාසතිස්ස සමාසමාධි පහොති.

1. අනුදෙව - සිඛු, සි, 1, 2.

සූත්‍රානුසාරිකයෙහි

සංයුක්තනිකාය

පඤ්චම භාගය

මහාවර්ගය

1. මගගසංයුක්තය

1. අවිජ්ජාවාදය

ඒ භාග්‍යවත් අතීත් සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේට
නමස්කාර වේවා

1. 1. 1

අවිජ්ජා සූත්‍රය

1. මා විසින් මෙසේ අසන ලද, එක් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර සමීපයෙහි ජේතවන නම් අනේපිඬු සිටුහුගේ අරමිහි වැඩවසන සේක. එහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මහණෙනි යි හික්මුන් ඇමතුසේක. පින්වතුන් වහන්සැ යි ඒ හික්මුණු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළුසේක: මහණෙනි, පට්ට ලජ්ජා නැතිකම හා බිය නැතිකම සමග ම උපදනා අවිද්‍යාව අකුසල්දහම් ඉපැදීමට පෙරවූ වෙයි. අවිද්‍යාවෙන් යුත් අභ්‍යන්තරයට මිත්‍යාදෘෂ්ටිය උපදී. මිත්‍යාදෘෂ්ටි ඇත්තහුට මිත්‍යාසංකල්පය උපදී. මිත්‍යාසංකල්පය ඇත්තහුට මිත්‍යාවචන උපදී. මිත්‍යාවචන ඇත්තහුට මිත්‍යාකර්මාන්ත වෙයි. මිත්‍යාකර්මාන්ත ඇත්තහුට මිත්‍යාආච්චිය වෙයි. මිත්‍යාආච්චි ඇත්තහුට මිත්‍යාව්‍යායාම වෙයි. මිත්‍යාව්‍යායාම ඇත්තහුට මිත්‍යාස්මාති වෙයි. මිත්‍යාස්මාති ඇත්තහුට මිත්‍යාසමාධි වේ.

මහණෙනි, හිරිඔනස් දෙක සමග ම උපදනා විද්‍යාව කුසල්දහම් ඉපැදීමට පෙරවූ වෙයි. විද්‍යාවෙන් යුත් පශ්චාත්තාත්මිකයාට සමාග්දෘෂ්ටි උපදී. සමාග්දෘෂ්ටිය ඇත්තහුට සමාක්සංකල්ප උපදී. සමාක්සංකල්ප ඇත්තහුට සමාග්වචන උපදී. සමාග්වචන ඇත්තහුට සමාක්කර්මාන්ත වෙයි. සමාක්කර්මාන්ත ඇත්තහුට සමාග්ආච්චි වෙයි. සමාග් ආච්චි ඇත්තහුට සමාග්ව්‍යායාම වෙයි. සමාග්ව්‍යායාම ඇත්තහුට සමාක්ස්මාති වෙයි. සමාක්ස්මාති ඇත්තහුට සමාක්සමාධි වේ.

1. 1. 2

උපධිස්සුතං

2. එවං මෙ සුතං, එකං සමයං භගවා සකෙකස්ස¹ විහරති, නාගරකං² නාම සක්කානං නිගමො. අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ යෙන භගවා තෙනුපසංඛාමී. උපසංඛාමීතිං භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ භගවන්තං එතදවොච: උපසංඛිදං භන්නෙ, බ්‍රහ්මචරියස්ස යදිදං කල්‍යාණමිත්තතා කල්‍යාණසභායතා කල්‍යාණසමපවික්කතාති. මා හෙවං ආනන්ද,³ මා හෙවං ආනන්ද, සකලමෙව හිදං ආනන්ද, බ්‍රහ්මචරියං යදිදං කල්‍යාණමිත්තතා කල්‍යාණසභායතා කල්‍යාණසමපවික්කතා, කල්‍යාණමිත්තස්සෙතං ආනන්ද, භික්ඛුනො පාටිකඛිං කල්‍යාණසභායස්ස කල්‍යාණසමපවික්කස්ස අරියං අට්ඨමිතිං මග්ගං භාවෙස්සති අරියං අට්ඨමිතිං මග්ගං බහුලීකරිස්සති.

කථස්ථානන්ද, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො කල්‍යාණසභායො කල්‍යාණසමපවික්කො අරියං අට්ඨමිතිං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨමිතිං මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධානන්ද, භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමී. සම්මාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමී, සම්මාවාචං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමී, සම්මාකම්මන්තං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමී, සම්මාආර්ථිං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමී, සම්මාචායාමං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමී, සම්මාසනිං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමී, සම්මාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමී, එවං ඛො ආනන්ද, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො කල්‍යාණසභායො කල්‍යාණසමපවික්කො අරියං අට්ඨමිතිං මග්ගං භාවෙති අරියං අට්ඨමිතිං මග්ගං බහුලීකරොති.

තදමිනාපෙතං ආනන්ද, පරියායෙන වෙදිතඤ්ඤං: යථා සකලමෙවහිදං බ්‍රහ්මචරියං යදිදං කල්‍යාණමිත්තතා කල්‍යාණසභායතා කල්‍යාණසමපවික්කතා⁴ති. මමං හි ආනන්ද, කල්‍යාණමිත්තං ආගමෙ ජාතිධම්මො සත්තා ජාතියා පරිමුච්චනති, ජරාධම්මො සත්තා ජරාය පරිමුච්චනති,

1. සකෙකස්ස - මජ්ඣං, සා.

2. නාගරකං - සී 1, 2, සකරං - මජ්ඣං, සා.

3. ආනන්ද අවච - සා.

4. කල්‍යාණසමපවික්කතාති - සා.

1. 1. 2

උපධ්‍ය සූත්‍රය

2. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී. එක්කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ශාක්‍ය දනව්වෙහි නාගරක නම් ශාක්‍යයන්ගේ නියමගමිනි වැඩවසන සේක. එකල්හි ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹීයහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එකත්පස් ව හුන්න. එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකළහ. වහන්ස, යම් කලණ මිතුරන් ඇති බවෙක් කලණ යහළුවන් ඇති බවෙක් කලණයන් කෙරෙහි නැමෙනසුලු බවෙක් වේද මෙය බලසර පිළිබඳ සමඅටෙකැ යි. ආනන්දය, එසේ නො කිය, ආනන්දය, එසේ නො කිය, ආනන්දය යම් කලණ මිතුරන් ඇති බවෙක් කලණ යහළුවන් ඇති බවෙක් කලණයන් කෙරෙහි නැමෙනසුලු බවෙක් වේද, මෙය මුළුබලසර යි. ආනන්දය කලණ මිතුරන් ඇති කලණ යහළුවන් ඇති කලණයන් කෙරෙහි නැමෙනසුලු මහණ අරිඅටභිමග වඩන්නෝ ය. අරිඅටභිමග බහුල කරන්නෝ යන මෙය කැමැති විය යුතු යි.

ආනන්දය, කලණමිතුරන් ඇති කලණ යහළුවන් ඇති කලණයන් කෙරෙහි නැමෙන සුලු මහණ කෙසේ නම් අරිඅටභිමග වඩා ද, අරිඅටභිමග බහුල කෙරේ ද: ආනන්දය, මෙයස්තෙහි මහණ විවේකය ඇසුරු කොට වීරාගය ඇසුරු කොට නිරෝධය ඇසුරු කොට නිවනට නැමෙනසුලු කොට සමාග්දෘෂ්ටිය වඩයි. විවේකය ඇසුරු කොට වීරාගය ඇසුරු කොට නිරෝධය ඇසුරු කොට නිවනට නැමෙන සුලු කොට සමාග් සංකල්පය වඩයි. විවේකය ඇසුරු වූවක් වීරාගය ඇසුරු වූවක් නිරෝධය ඇසුරු වූවක් නිවනට නැමෙන සුල්ලක් කොට සමාග්වචනය වඩයි. විවේකය ඇසුරු වූවක් වීරාගය ඇසුරු වූවක් නිරෝධය ඇසුරු වූවක් නිවනට නැමෙන සුල්ලක් කොට සමාග් කර්මාන්තය වඩයි. විවේකය ඇසුරු වූවක් වීරාගය ඇසුරු වූවක් නිරෝධය ඇසුරු වූවක් නිවනට නැමෙන සුල්ලක් කොට සමාග්ආර්ථය වඩයි. විවේකය ඇසුරු වූවක් වීරාගය ඇසුරු වූවක් නිරෝධය ඇසුරු වූවක් නිවනට නැමෙන සුල්ලක් කොට සමාග්ව්‍යායාමය වඩයි. විවේකය ඇසුරු වූවක් වීරාගය ඇසුරු වූවක් නිරෝධය ඇසුරු වූවක් නිවනට නැමෙනසුල්ලක් කොට සමාග් ස්මෘතිය වඩයි. විවේකය ඇසුරු වූවක් වීරාගය ඇසුරු වූවක් නිරෝධය ඇසුරු වූවක් නිවනට නැමෙන සුල්ලක් කොට සමාග් සමාධිය වඩයි. ආනන්දය කලණ මිතුරන් ඇති කලණ යහළුවන් ඇති කලණයන් කෙරෙහි නැමෙන සුලු මහණ මෙසේ අරිඅටභිමග වඩයි අරිඅටභිමග බහුල කෙරෙයි.

ආනන්දය, යම් කලණ මිතුරන් ඇති බවෙක් කලණ යහළුවන් ඇති බවෙක් කලණයන් කෙරෙහි නැමෙන සුලු බවෙක් වේ ද, මෙය ම යම්සේ මුළු බලසර වේ නම් මෙය මේ නයෙනු ද දන යුතු: ආනන්දය, කලණ මින් වූ මා කරා ම පැමිණ උපත ස්වභාව කොට ඇති සත්ත්වයෝ උපතින් මිඳෙන්, ජරාව ස්වභාව කොට ඇති සත්ත්වයෝ ජරායෙන් මිඳෙන්,

මරණධම්මා සත්තා මරණෙන පරිවුට්ඨනති, සොකපරිදෙවදුක්ඛ දෙමනස්සුපායාසධම්මා සත්තා සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සුපායාසෙහි පරිවුට්ඨනාති. ඉමිනා බො එතං ආනතු, පරියායෙන වෙදිතබ්බං. යථා: සකලමෙව්ඳිං බ්‍රහ්මවරියං යදිදං කල්‍යාණමිත්තතා කල්‍යාණසභායතා කල්‍යාණසමපවික්ඛනාති.

1. 1. 3

සාරිපුත්තසුත්තං.

3. සාවකීයං:

අථ බො ආයස්මා සාරිපුත්තො යෙන හගවා තෙනුපසංඛාමි, උපසංඛාමිත්වා හගවන්තං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො බො ආයස්මා සාරිපුත්තො හගවන්තං එතදවොච: සකලමෙව්දං හන්තෙ, බ්‍රහ්මවරියං යදිදං කල්‍යාණමිත්තතා කල්‍යාණසභායතා කල්‍යාණසමපවික්ඛනාති. සාධු, සාධු, සාරිපුත්ත, සකලමෙව්දං සාරිපුත්ත බ්‍රහ්මවරියං යදිදං කල්‍යාණමිත්තතා කල්‍යාණසභායතා කල්‍යාණසමපවික්ඛනා. කල්‍යාණමිත්තසෙසනං සාරිපුත්ත, භික්ඛුනො පාටිකඛිං. කල්‍යාණසභායසෙස කල්‍යාණසමපවික්ඛනසෙස අරියං අට්ඨංඤ්ඤං මග්ගං භාවෙසෙති අරියං අට්ඨංඤ්ඤං මග්ගං බහුලීකරිසෙති.

කථංඤ්ඤා සාරිපුත්ත, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො කල්‍යාණසභායො කල්‍යාණසමපවික්ඛනා අරියං අට්ඨංඤ්ඤං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංඤ්ඤං මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධ සාරිපුත්ත, භික්ඛු සමොදිඤ්ඤං භාවෙති විචෙකනිස්සිතං වීරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොසෙග්ගපරිණාමිං. සමොසංඛායං භාවෙති -පෙ- සමොචාචං භාවෙති -පෙ- සමොකමම්භනං භාවෙති -පෙ- සමොආජීවං භාවෙති -පෙ- සමොවායාමං භාවෙති -පෙ- සමොසනිං භාවෙති -පෙ- සමොසමාධිං භාවෙති විචෙකනිස්සිතං වීරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොසෙග්ගපරිණාමිං. එවං බො සාරිපුත්ත, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො කල්‍යාණසභායො කල්‍යාණසමපවික්ඛනා අරියං අට්ඨංඤ්ඤං මග්ගං භාවෙසෙති අරියං අට්ඨංඤ්ඤං මග්ගං බහුලීකරිසෙති.

තදම්නාපෙතං සාරිපුත්ත, පරියායෙන වෙදිතබ්බං: යථා සකලමෙව්දං බ්‍රහ්මවරියං යදිදං කල්‍යාණමිත්තතා කල්‍යාණසභායතා කල්‍යාණසමපවික්ඛනා. මමං භි සාරිපුත්ත, කල්‍යාණමිත්තං ආගමෙ ජාතිධම්මා සත්තා ජාතියා පරිවුට්ඨනති, ජරාධම්මො සත්තා ජරාය පරිවුට්ඨනති, මරණධම්මො සත්තා මරණෙන පරිවුට්ඨනති. සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සුපායාසධම්මා සත්තා සොකපරිදෙවදුක්ඛදෙමනස්සුපායාසෙහි පරිවුට්ඨනාති. ඉමිනා බො එතං සාරිපුත්ත, පරියායෙන වෙදිතබ්බං: යථා සකලමෙව්දං බ්‍රහ්මවරියං යදිදං කල්‍යාණමිත්තතා කල්‍යාණසභායතා කල්‍යාණසමපවික්ඛනාති.

මරණය ස්වභාව කොට ඇති සත්ත්වයෝ මරණින් මිඳෙන්. ශෝකය පරිදේවය දුක දෙමනස දැඩි ආයාසය ස්වභාව කොට ඇති සත්ත්වයෝ ශෝකය පරිදේවය දුක දෙමනස දැඩි ආයාසය යන මෙයින් මිඳෙන්. ආනන්දය යම් කලණ මිතුරන් ඇති බවෙන් කලණ යහළුවන් ඇති බවෙන් කලණයන් කෙරෙහි නැමෙනසුලු බවෙන් වේද, මෙය ම යම්සේ මුළු බලසර වේ නම් මෙය මේ නයෙනු දු දතයුතු යි.

1. 1. 3

සාරිපුත්ත සූත්‍රය

3. සැවැත්තුවර :

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹීයහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත්පසෙක හුන්හ. එකත් පසෙක හුන් ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකළහ; වහන්ස, යම් කල්‍යාණමිත්‍රත්වයෙන් කල්‍යාණසභායත්වයෙන් කල්‍යාණසම්ප්‍රවච්ඡිකත්වයෙන් වේ නම් මෙය ම මුළු බලසර යි. ශාරිපුත්‍රය මැනවි මැනවි. සාරිපුත්‍රය යම් කල්‍යාණමිත්‍රත්වයෙන් කල්‍යාණසභායත්වයෙන් කල්‍යාණසම්ප්‍රවච්ඡිකත්වයෙන් වේ නම් මෙය ම මුළු බලසර යි. ශාරිපුත්‍රය, අරිද්දටගිමග වඩන්නේ ය. අරිද්දටගිමග බහුල කරන්නේ ය යන මෙය කලණ මිතුරන් ඇති කලණ යහළුවන් ඇති කලණයන් කෙරෙහි නැමෙනසුලු මහණහු විසින් කැමති වියයුතු යි.

ශාරිපුත්‍රය කලණ මිතුරන් ඇති කලණ යහළුවන් ඇති කලණයන් කෙරෙහි නැමෙනසුලු මහණ කෙසේ නම් අරිද්දටගිමග වඩා ද, අරිද්දටගිමග බහුල කෙරේ ද: ශාරිපුත්‍රය මෙයස්නෙහි මහණ විවෙකනිශ්‍රිත කොට විරාගනිශ්‍රිත කොට නිරෝධනිශ්‍රිත කොට ව්‍යවසර්ගපරිණාම කොට සමාග්දෘෂ්ටිය වඩයි. ...සමාක්සඤ්ඤාපය වඩයි... සමාග්වචනය වඩයි ... සමාක්කර්මාන්තය වඩයි ... සමාගාපීවය වඩයි ... සමාග්ව්‍යායාමය වඩයි...සමාක්ස්මානිය වඩයි...විවෙකනිශ්‍රිත කොට විරාගනිශ්‍රිත කොට නිරෝධනිශ්‍රිත කොට ව්‍යවසර්ගපරිණාම කොට සමාක්සමාධිය වඩයි. ශාරිපුත්‍රය, කලණ මිතුරන් ඇති කලණ යහළුවන් ඇති කලණයන් කෙරෙහි නැමෙන සුලු මහණ මෙසේ අරිද්දටගිමග වඩන්නේ ය. අරිද්දටගිමග බහුල කරන්නේ ය.

ශාරිපුත්‍රය, යම් කල්‍යාණමිත්‍රත්වයෙන් කල්‍යාණසභායත්වයෙන් කල්‍යාණසම්ප්‍රවච්ඡිකත්වයෙන් වේ ද, මෙය යම්සේ මුළු බලසර වේ නම් මෙය මේ නයෙනු දු දතයුතු: එසේ මැ ය, ශාරිපුත්‍රය කල්‍යාණමිත්‍ර වූ මා කරා පැමිණ ජාතිධර්මසත්ත්වයෝ ජාතියෙන් මිඳෙන්. ජරාධර්මසත්ත්වයෝ ජරායෙන් මිඳෙන්. මරණධර්මසත්ත්වයෝ මරණයෙන් මිඳෙන්. ශෝක පරිදේව දු:බ දොර්මනසොපායාසධර්ම සත්ත්වයෝ ශෝක පරිදේව දු:බ දොර්මනසොපායාසයෙන් මිඳෙන්. ශාරිපුත්‍රය යම් කල්‍යාණමිත්‍රත්වයෙන් කල්‍යාණසභායත්වයෙන් කල්‍යාණසම්ප්‍රවච්ඡිකත්වයෙන් වේ ද මෙය ම යම්සේ මුළු බලසර වේ නම් මෙය මේ නයෙනු දු දතයුතු යි.

1. 1. 4

බ්‍රාහ්මණයුක්තං.

4. සාවතරියං.

අප්ථං ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පත්ත-
වීවරමාදය සාවතරීං පිණ්ඩාය පාවිසි. අද්දසා ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ
ජාණ්ණසොනනිං බ්‍රාහ්මණං සබ්බසෙනෙන වළ්ඡරීරථො¹ සාවතරියං
නියායායන්තං, සෙතා සුදං අසසා යුක්තා භොතති. සෙතාලඤ්ඤාරා
සෙතො රථො සෙතපරිවාරො සෙතා රසමියො සෙතා පනොදලඤ්ඤි
සෙතං ජත්තං සෙතං උණ්ඨියං සෙතානි වත්තානි සෙතා උපාහන්තා
සෙතාය සුදං වාලවීජනියා වීජියාති.² තමෙනං ජනො දිස්වා එවමාහ:
“බ්‍රහ්මං වත භො යානං බ්‍රහ්මයානරූපං³ වත භො”ති.

අප්ථං ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ සාවතරීයං පිණ්ඩාය පවිසිත්වා
පව්ජාහන්තං පිණ්ඩපාතපටිකකන්තො යෙන හගවා තෙනුපසංඛාමි.
උපසංඛාමිත්වා හගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං
නිසීන්තො ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ හගවන්තං එතදවොච: ඉධාහං
හන්තෙ පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පත්තවීවරමාදය සාවතරීං පිණ්ඩාය
පාවිසිං. අද්දසං ඛවාහං හන්තෙ ජාණ්ණසොනනිං බ්‍රාහ්මණං සබ්බ-
සෙනෙන වළ්ඡරීරථො සාවතරියං නියායායන්තං. සෙතා සුදං අසසා
යුක්තා භොතති. සෙතාලඤ්ඤාරා, සෙතො රථො සෙතපරිවාරො,
සෙතා රසමියො, සෙතා පනොදලඤ්ඤි, සෙතං ජත්තං, සෙතං උණ්ඨියං,
සෙතානි වත්තානි, සෙතා උපාහන්තා, සෙතාය සුදං වාලවීජනියා
වීජියාති. තමෙනං ජනො දිස්වා එවමාහ: “බ්‍රහ්මං වත භො යානං
බ්‍රහ්මයානරූපං³ වත භො”ති. සසකා නු ඛො හන්තෙ ඉමස්මිං
ධම්මවිනයෙ බ්‍රහ්මයානං පඤ්ඤාපෙතුන්ති.

සසකා ආනන්දනි හගවා අවොච. ඉමසෙස්සව ඛො එතං ආනන්ද
අරියස්ස අට්ඨකස්ස මහස්ස අධිවචනං බ්‍රහ්මයානං ඉතිපි ධම්මයානං
ඉතිපි අනුක්තරො සඤ්ඤාමච්ඡයො ඉතිපි. සමොදිට්ඨි ආනන්ද භාවිතා
බ්‍රහ්මිකතා රාගච්ඡායපරියොසානා භොති. දෙසච්ඡායපරියොසානා භොති.
මොහච්ඡායපරියොසානා භොති සමුදාසංඝප්පො ආනන්ද භාවිතො
බ්‍රහ්මිකතො රාගච්ඡායපරියොසානො භොති, දෙසච්ඡායපරියොසානො
භොති, මොහච්ඡායපරියොසානො භොති. සමොචාචා ආනන්ද භාවිතා
බ්‍රහ්මිකතා රාගච්ඡායපරියොසානා භොති, දෙසච්ඡායපරියොසානා භොති,
මොහච්ඡායපරියොසානා භොති. සමොකමමන්තො ආනන්ද භාවිතො බ්‍රහ්මි-
කතො රාගච්ඡායපරියොසානො භොති, දෙසච්ඡායපරියොසානො භොති,

1. වළ්ඡරීරථො - මජ්ඣ. සං.

2. වීජියාති - මජ්ඣ.

3. බ්‍රහ්මයානං රූපං - සී, 1, 2.

1. 1. 4

බ්‍රාහ්මණ සූත්‍රය

4. සැවැත්තුවර:

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ පෙරවරු හැඳ පෙරෙව පාසිවුරු ගෙන සැවතට පිඩු පිණිස පිවිසියහ. ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ හැම සුදු වෙළඹුන් යෙදූ රියෙකින් සැවැත්තුවරින් නික්මෙන ජාණ්ඩසොනි බමුණා දුටහ. (එ රියෙහි) සුදු පළඳනා ඇති සුදු වූ ම අශ්වයෝ යොදන ලද්දහු වෙති. රිය සුදු ය, පරිවාරොපකරණ ද සුදු ය රහැන් සුදු ය. කෙටිව සුදු ය. ඡත්‍රය සුදු ය. නළල්පට සුදු ය. වස්ත්‍ර සුදු ය. වහන් සුදු ය. සුදු වූ ම වල්විද්‍යායෙකින් පවත් සලකු ලැබේ. තුළුන් දෑක ජනයා මෙසේ කියයි: “පින්වත්නි, එකාන්තයෙන් ශ්‍රේෂ්ඨ යානයෙකි, පින්වත්නි, එකාන්තයෙන් බ්‍රහ්මයාගේ යානය වැනි යානයෙකැ”යි.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ සැවැත්තුවර පිඩු පිණිස පිවිස පසුබතැ පිණ්ඩපාතයෙන් වැළැඳුණාහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියහ, එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එකත්පස් ව හුන්හ. එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකළහ: “වහන්ස, මම පෙරවරු හැඳ පෙර ව පාසිවුරු ගෙන සැවතට පිඩු පිණිස පිවිසියෙමි. වහන්ස මම හැම සුදු වෙළඹුන් යෙදූ රියෙකින් සැවැත්තුවරින් නික්මෙන ජාණ්ඩසොනි බමුණා දිටිමි. සුදු වූ ම අශ්වයෝ යොදන ලද්දහු වෙති. සුදු අබරණ ය, සුදු රිය ය, (ඇතිරිලි ඇ) සුදු පිරිවර ය, සුදු රහැන් ය, සුදු කෙටිව ය, සුදු ඡත්‍ර ය, සුදු නළල්පට ය, සුදු වස්ත්‍ර ය, සුදු වහන් ය, සුදු වූ ම වල්විද්‍යායෙකින් පවත් සලකු ලැබේ. මොහු දෑක ජනයා මෙසේ කියයි: ‘පින්වත්නි, එකාන්තයෙන් ශ්‍රේෂ්ඨ යානයෙකි, පින්වත්නි, එකාන්තයෙන් බ්‍රහ්මයාගේ යානය වැනි යානයෙකැ’ යි වහන්ස, මෙ සස්තෙහි බ්‍රහ්මයාගේ පනවන්නට හැකි වේ දැ යි.

“හැකි ය ආනන්දය”යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළසේක. ආනන්දය, බ්‍රහ්මයාන යනු ද ධම්මයාන යනු ද අනුත්තරසංඛ්‍යාමච්ඡය යනු ද මේ අරිභට්ඨිමභට ම තෙල නමෙකි. ආනන්දය වඩන ලද බහුල කරන ලද සම්මාදිට්ඨිය රාගය දුරලීම කෙළවර කොට ඇති වෙයි. ද්වේෂය දුරලීම කෙළවර කොට ඇති වෙයි. මෝහය දුරලීම කෙළවර කොට ඇති වෙයි. ආනන්දය, වඩන ලද බහුල කරන ලද සම්මාසංඛ්‍යාප්පය රාගය දුරලීම කෙළවර කොට ඇති වෙයි, ද්වේෂය දුරලීම කෙළවර කොට ඇති වෙයි. මෝහය දුරලීම කෙළවර කොට ඇති වෙයි. ආනන්දය වඩන ලද බහුල කරන ලද සම්මාචාරාවාස රාගය දුරලීම කෙළවර කොට ඇති වෙයි. ද්වේෂය දුරලීම කෙළවර කොට ඇති වෙයි, මෝහය දුරලීම කෙළවර කොට ඇති වෙයි. ආනන්දය වඩන ලද බහුල කරන ලද සම්මාකම්මන්තය රාගය දුරලීම කෙළවර කොට ඇති වෙයි, ද්වේෂය දුරලීම කෙළවර කොට ඇති වෙයි, මෝහය දුරලීම කෙළවර කොට ඇති වෙයි. ආනන්දය

මොහවිනයපරියොසානො හොති. සමොආජීවො ආනඤ්ඤා භාවිතො බහුලිකතො රාගවිනයපරියොසානො හොති, දෙසවිනයපරියොසානො හොති, මොහවිනයපරියොසානො හොති, සමො වායාමො ආනඤ්ඤා භාවිතො බහුලිකතො රාගවිනයපරියොසානො හොති, දෙසවිනය-පරියොසානො හොති, මොහවිනයපරියොසානො හොති, සමොසති ආනඤ්ඤා භාවිතො බහුලිකතො රාගවිනයපරියොසානො හොති, දෙසවිනය-පරියොසානො හොති, මොහවිනයපරියොසානො හොති, සමොසමාධි ආනඤ්ඤා භාවිතො බහුලිකතො රාගවිනයපරියොසානො හොති, දෙසවිනයපරියොසානො හොති, මොහවිනයපරියොසානො හොති.

ඉමිනා ඛො එතං ආනඤ්ඤා පරියායෙන වෙදිතඛං යථා ඉමසෙසනං අරියස්ස අට්ඨකස්ස මග්ගස්ස අධිවචනං බ්‍රහ්මයානං ඉතිපි ධම්මයානං ඉතිපි අනුක්කරො සබ්බාමච්ඡයො ඉතිපිති. ඉදමචොච හගවා ඉදං වක්ඛා සුගතො අපාරං එතදචොච සත්ථා:

1. යස්ස සඤ්ඤා ව පඤ්ඤා ව - ධම්මා යුක්තා සද්ධා ධුරං,
තිරි රිසා මනො යොතං - සති ආරක්ඛසාරථී.
2. රථො සිලපරික්ඛාරො - ක්කානකො වක්ඛවිට්ඨො,
උපෙඛා ධුරසමාධි - අනිච්ඡා පරිවාරණං.
3. අව්‍යාපාදො අවිභිංසා - විචෙකො යස්ස ආවුඨං,
තිතික්ඛා වම්බසන්නාහො - යොගකෙඛමාය වත්තති.
4. එතදත්තනී සමුත්තං - බ්‍රහ්මයානං අනුක්කරං
නියාතනී ධීරා ලොකමො - අඤ්ඤාසු ජයං ජයතති.

1. 1. 5

කිමත්ථියසුත්තං

5. සාවකීයං:

අප ඛො සම්මහලා භික්ඛු යෙන හගවා තෙනුපසංකම්පු. උපසංකම්පා හගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසීදන්තා ඛො තෙ භික්ඛු හගවන්තං එතදචොවුං; ඉධ නො හන්තො අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා අමෙහ එවං පුච්ඡන්ති. කිමත්ථියං ආවුසො සමණෙ ගොතෙමෙ බ්‍රහ්මවරියං වුස්සතීති? එවං පුට්ඨා මයං හන්තො තෙසං අඤ්ඤාතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරොමි. දුස්සස්ස ඛො ආවුසො පරිඤ්ඤාසං හගවති බ්‍රහ්මවරියං වුස්සතීති. කචචි මයං හන්තො එවං පුට්ඨා එවං ව්‍යාකරමානා වුක්ඛවාදිතො වෙච්ච හගවන්තො හොම? න ච හගවන්තං අභුතෙන අභ්‍යාවිකම්මං. ධම්මස්ස වානුධම්මං ව්‍යාකරොමි. න ච කොචි සහධම්මෙකො වාදනුවාදෙ ගාරහං යානං ආගච්ඡතීති?

1. සඤ්ඤා - සත්‍ය.
2. උපෙඛා - මජ්ඣං, සත්‍ය.
3. අව්‍යාපාදො - මජ්ඣං, සත්‍ය.
4. වම්බසන්නාහො - මජ්ඣං, ධම්මසන්නාහො - සත්‍ය.

වඩන ලද බහුල කරන ලද සම්මාභාසීවය රාගය දුරලීම කෙළවර කොට ඇති වෙයි, ද්වේෂය දුරලීම කෙළවර කොට ඇති වෙයි, මෝහය දුරලීම කෙළවර කොට ඇති වෙයි. ආනන්දය වඩන ලද බහුල කරන ලද සම්මාභාසීවය රාගය දුරලීම කෙළවර කොට ඇති වෙයි, ද්වේෂය දුරලීම කෙළවර කොට ඇති වෙයි, මෝහය දුරලීම කෙළවර කොට ඇති වෙයි. ආනන්දය, වඩන ලද බහුල කරන ලද සම්මාසනිය රාගය දුරලීම කෙළවර කොට ඇති වෙයි. ද්වේෂය දුරලීම කෙළවර කොට ඇති වෙයි, මෝහය දුරලීම කෙළවර කොට ඇති වෙයි. ආනන්දය වඩන ලද බහුල කරන ලද සම්මාසමාධිය රාගය දුරලීම කෙළවර කොට ඇති වෙයි, ද්වේෂය දුරලීම කෙළවර කොට ඇති වෙයි, මෝහය දුරලීම කෙළවර කොට ඇති වෙයි.

“ආනන්දය ඉහම්යාන යනු ද ධම්මයාන යනු ද අනුත්තරසංඛ්‍යාමච්ඡය යනු ද ධී යම් සේ මේ අවිඤ්ඤා මගට තෙල නමෙක් වේ නම් එය මේ නයින් දනුනු ය”යි මෙය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක. සුගත වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙය වදරා යළි මතු ද මෙය වදළ සේක:

1. යම් ආයාසිමාර්ගයානසෙක ශ්‍රද්ධාව ද ප්‍රඥාව ද යන ධර්මයෝ හැම කල්හි ධුරයෙහි යෙදුණාහු ද, ලජ්ජාව පියවිය වේ ද, (විදර්ශනා හා මාර්ග) සිත යොන වේ ද, සිතිය ආරක්ෂක පියැදුරා වේ ද,

2. (ආයාසි) අභ්‍යාසිමාර්ග මාර්ග නමැති රථය ශීලය අලංකාර කොට ඇත්තේ ද ධ්‍යානය අතුර කොට ඇත්තේ ද වියඛිය වක්‍ර කොට ඇත්තේ ද, උපෙක්ෂාව ධුර සමත්වය කොට ඇත්තේ ද, අලෝභය ආවරණය කොට ඇත්තේ ද,

3. අව්‍යාසාද අවිනිංසා (ත්‍රිවිධ) විවේක යන පස යම් රථයෙක ආවුඩ වේ ද ඉවසීම පැළඳගත් සුද්ධ සැට්ටය වේ ද, නිවන පිණිය පවතී ද,

4. නිරුත්තර වූ මේ ඉහම්යානසය හෙවත් ශ්‍රේෂ්ඨ යානය තමා කෙරෙහි හටගත්තේ නම් (ඒ) ප්‍රාඥයෝ ඒකාන්තයෙන් (රාගාදීන්) දිනමින් ලෝකයෙන් නික්මෙති යි.

1. 1. 5

කිමත්ථිය සූත්‍රය

5. ගැවැත්තුවර;

ඉක්බිති බොහෝ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියහ. එළඹි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත්පස් ව හුන්හ. එකත්පස් ව හුන් ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකළහ: වහන්ස, මෙහි අත්තොටු පිරිවැර්ජයෝ මෙසේ අප පුළුවසින්: “ඇවැත්නි කුමක් පිණිය මහණගොයුම්හු කෙරෙහි බලසර වෙසේ ද?” යි වහන්ස, මෙසේ පුළුවස්නා ලද අපි ඒ අත්තොටු පිරිවැර්ජයාට මෙසේ පවසමුහ: “ඇවැත්නි දුක පිරිසිදු දැනීම පිණිය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි බලසර වෙසේ” යි. වහන්ස, කිම? එසේ පුළුවස්නා ලද අපි මෙසේ පවසන්නමෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලද්දක් කියන්නමෝ වමු ද? “භාග්‍යවතුන් වහන්සේට අභූතයෙන් නො ද වොදනා කරමෝ ද? දහමට ද අනුදහමක් පවසමෝ ද? කරුණු සහිත කිසියම් වාදනුවාදයෙක් ගැරහියයුතු තැනට නො ද පැමිණේ ද?” යි.

තඤ්ඤා කුමෙහි භික්ඛවෙ, එවං පුට්ඨා එවං ව්‍යාකරමානා වුත්තවාදිනො වෙව මෙ භොර, න ච මං අභුතෙන අධ්‍යාපිකං, ධම්මස්ස වානුධම්මං ව්‍යාකරොර, න ච කොචි සහධම්මිකො වාදනුවාදො භාරයාං යානං ආගච්ඡති. දුක්ඛස්ස භි භික්ඛවෙ, පරිඤ්ඤාං මයි බුභුච්චරියං වුත්තංති. සචෙ වො¹ භික්ඛවෙ, අඤ්ඤානිත්ථියා පරිබ්බාජකානං එවං පුට්ච්ඡයාං, අත්ථි පනාවුසො මග්ගො අත්ථි පටිපදා එතස්ස දුක්ඛස්ස පරිඤ්ඤායානි. එවං පුට්ඨා කුමෙහි භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤානිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරොයාථ: “අත්ථි වො ආවුසො, මග්ගො අත්ථි පටිපදා එතස්ස දුක්ඛස්ස පරිඤ්ඤායා”ති. කතමො ච භික්ඛවෙ, මග්ගො කතමො පටිපදා එතස්ස දුක්ඛස්ස පරිඤ්ඤාය: අයමෙව අරියො අට්ඨධම්මිකො මග්ගො සෙය්‍යථිදං: සමුදාදිධි සමුදාසධිකප්පො සමුදාචාරා සමුදාකමමනො සමුදාආචාරො සමුදාචාරායාමො සමුදාසති සමුදාසමාධි. අයං භික්ඛවෙ, මග්ගො අයං පටිපදා එතස්ස දුක්ඛස්ස පරිඤ්ඤායානි. එවං පුට්ඨා කුමෙහි භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤානිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරොයාථානි.

1. 1. 6

භික්ඛුසුත්තං

6. සාවකථියං:

අථ වො අඤ්ඤාතරො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඩ්ධම්මි. උපසඩ්ධම්මිකා භගවතං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමනං නිසීදි. එකමනං නිසීනො වො සො භික්ඛු භගවතං එතදවොච: “බුභුච්චරියං බුභුච්චරිය”නති හනො, වුට්ඨිති, කතමනනු වො හනො, බුභුච්චරියං? කතමං බුභුච්චරියපරියොසානනති? අයමෙව වො භික්ඛු, අරියො අට්ඨධම්මිකො මග්ගො බුභුච්චරියං. සෙය්‍යථිදං: සමුදාදිධි -පෙ- සමුදාසමාධි. යො වො භික්ඛු, රාගකම්මො දොසකම්මො මොහකම්මො ඉමං බුභුච්චරියපරියොසානනති.

1. 1. 7

දුතිය භික්ඛුසුත්තං

7. සාවකථියං:

අථ වො අඤ්ඤාතරො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඩ්ධම්මි. උපසඩ්ධම්මිකා භගවතං අභිවාදෙඤ්ඤා එකමනං නිසීදි. එකමනං නිසීනො වො සො භික්ඛු භගවතං එතදවොච: රාගචිතයො දොසචිතයො මොහචිතයොති හනො, වුට්ඨිති, කිසස්ස නු වො එතං හනො, අධිවචනං රාගචිතයො දොසචිතයො මොහචිතයොති? නිබ්බානධාතුයා වො එතං භික්ඛු, අධිවචනං රාගචිතයො දොසචිතයො මොහචිතයොති. ආසවානං ඛයො තෙන වුට්ඨිති. එවං වුට්ඨො සො භික්ඛු භගවතං එතදවොච: අමතං අමතකම් හනො, වුට්ඨිති, කතමනනු වො හනො, අමතං, කතමො අමතගාමිමග්ගොති? යො සො භික්ඛු රාගකම්මො දොසකම්මො මොහකම්මො ඉදං වුට්ඨිති අමතං. අයමෙව අරියො අට්ඨධම්මිකො මග්ගො අමතගාමිමග්ගො. සෙය්‍යථිදං: සමුදාදිධි -පෙ- සමුදාසමාධිති.

මහණෙනි, එසේ පුළුල්වන්නා ලද තෙපි මෙසේ පවසන්නහු එකාන්ත-
යෙන් මා විසින් කියන ලද්දක් කියන්නහු වවු. මට අභූතයෙන් නො ද
වොදනා කරවු. දහමට ද අනුදහමක් පවසවු. කරුණු සහිත කිසියම්
වාදනුවාදයක් ගැරහියයුතු තැනට නො ද පැමිණේ. “මහණෙනි දුක
පිරිසිදු දුනගැනුම පිණිස මා කෙරෙහි බලියර වෙසේ “මහණෙනි ඉදින්
මේ දුක පිරිසිදු දුනගනු පිණිස මහෙක් ඇද්ද? පිළිවෙතක් ඇද්ද”යි අන්-
තොටු පිරිවැටියෝ මෙසේ නොප පුළුල්වන්නාහු නම් මහණෙනි එසේ පුළු-
ල්වන්නා ලද තෙපි ඒ අන්තොටු පිරිවැටියනට මෙසේ පවසවු: “ඇවැත්නි,
මේ දුක පිරිසිදු දුන ගැනීම පිණිස මහෙක් ඇත, පිළිවෙතක් ඇතැ”යි.
මහණෙනි, මේ දුක පිරිසිදු දුන ගැනීම පිණිස මහ කවරේ ද, පිළිවෙත
කවර ද යත්: මේ අරිභට්ඨමග ම ය. ඒ මෙසේ යි: සම්මාදිට්ඨි ය, සම්මා
සඬකප්ප ය, සම්මාචාරා ය, සම්මා කම්මන්ත ය, සම්මාආජීව ය, සම්මා
වායාම ය, සම්මාසනි ය, සම්මාසමාධි යි. මහණෙනි, මේ දුක පිරිසිදු
දුන ගැනීම පිණිස මේ මග ය, මේ පිළිවෙතැ යි. මහණෙනි, මෙසේ
පුළුල්වන්නා ලද තෙපි ඒ අන්තොටු පිරිවැට්ඨන්ට මෙසේ විසඳන්නහු යි.

1. 1. 6

හික්වු සූත්‍රය

6. සැවැත්තුවර:

ඉක්බිති එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියේ ය.
එළඹි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත්පසෙක හුන්නේ ය. එකත්පසෙක
හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකෙළේ ය: “වහන්ස,
“බ්‍රහ්මචරිය ය බ්‍රහ්මචරිය”යි කියනු ලැබේ. වහන්ස, බ්‍රහ්මචරියය
කවරේ ද, බ්‍රහ්මචරියෙහි කෙළවර කවරේ ද? යි. මහණ මේ අරි භට්ඨමග ම
බ්‍රහ්මචරිය ය. ඒ මෙසේ යි: සම්මාදිට්ඨි ය ... සම්මාසමාධි යි. මහණ,
යම් රාගක්ෂයයෙක් ද්වේෂක්ෂයයෙක් මෝහක්ෂයයෙක් වේ නම් මේ
බ්‍රහ්මචරියායෙහි කෙළවර යි.

1. 1. 7

දුතිය හික්වු සූත්‍රය

7. සැවැත්තුවර:

ඉක්බිති එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියේ ය.
එළඹි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත්පසෙක හුන්නේ ය. එකත්-
පසෙක හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකෙළේ ය:
“වහන්ස, “රාගචිතය ය දෙසචිතය ය මොහචිතය”යි කියනු ලැබේ.
වහන්ස, රාගචිතය ය දෙසචිතය ය මොහචිතය යි තෙල කුමකට නම්
වේ ද? යි “මහණ, රාගචිතය ය දෙසචිතය ය මොහචිතය යි තෙල
නිර්වාණ ධාතුවට මේ නම් ය. එයින් ආසුට්ඨිකය කියනු ලැබේ” යි.
මෙසේ කී කල්හි ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකෙළේ ය:
වහන්ස, “අමත ය අමත ය”යි කියනු ලැබේ, වහන්ස, අමාතය කවරේ ද,
අමාතගාමී මාර්ගය කවරේ ද? යි. මහණ, යම් රාගක්ෂයයෙක් ද්වේෂක්ෂ-
යයෙක් මෝහක්ෂයයෙක් වේ නම්, මේ “අමාත ය”යි කියනු ලැබේ.
මේ අරි භට්ඨ මග ම “අමාතගාමී මාර්ග යි. ඒ මෙසේ යි: “සමාග්දාෂ්ටි
ය... සමාග්දාෂ්ටි යි.

1. 1. 8

විභවගසුත්තං

3. සාවකථීයං :

අරියං වො භික්ඛවෙ, අට්ඨධග්ගිකං මග්ගං දෙසිස්සාමි, විභජ්ජස්සාමි, තං සුඡාරථ, සාධුකං මනසි කරොථ, භාසිස්සාමිති. එවං හනෙතාති ඛො තෙ භික්ඛු හගවනො පට්ටසෙස්සාසුං, හගවා එතදවොච: කතමො ච භික්ඛවෙ, අරියො අට්ඨධග්ගිකො මග්ගො, සෙය්‍යථිදං: සමොද්ධි -පෙ- සමොසමාධි. කතමා ච භික්ඛවෙ, සමොද්ධි? යං ඛො භික්ඛවෙ, දුක්ඛ ඤාණං දුක්ඛසමුදයෙ ඤාණං දුක්ඛනිරෝධෙ ඤාණං දුක්ඛ-නිරෝධගාමිනියා පටිපදාය ඤාණං, අයං වුචන්ති භික්ඛවෙ, සමොද්ධි.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සමොසමාධියො: යො ඛො භික්ඛවෙ, නෙක්ඛමසමාධියො අව්‍යාපාදසංකප්පො අවිභිංසාසමාධියො, අයං වුචන්ති භික්ඛවෙ, සමොසමාධියො.

කතමා ච භික්ඛවෙ, සමොවාචා: යා ඛො භික්ඛවෙ, මුසාවාදා වෙරමණි පිසුනාය වාචාය වෙරමණි ඵරුසාය වාචාය වෙරමණි සමථප්පලාපා වෙරමණි අයං වුචන්ති භික්ඛවෙ, සමොවාචා.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සමොකමමනෙතා: යා ඛො භික්ඛවෙ, පාණාතිපාතා වෙරමණි අදික්ඛාදානා වෙරමණි අබ්‍රහ්මචරියා වෙරමණි, අයං වුචන්ති භික්ඛවෙ, සමොකමමනෙතා.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සමොආථිවො: ඉධ භික්ඛවෙ, අරියසාවකො මිට්ඨාආථිවං පහාය සමොආථිවෙන ජීවිකං කප්පෙති, අයං වුචන්ති භික්ඛවෙ, සමොආථිවො.

කතමො ච භික්ඛවෙ, සමොවායාමො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අනුප්පනානං පාපකානං අකුසලානං ධමමානං අනුප්පාදාය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති චිත්තං පග්ගණ්ණාති පදහති. උප්පනානං පාපකානං අකුසලානං ධමමානං පහානාය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති චිත්තං පග්ගණ්ණාති පදහති. අනුප්පනානං කුසලානං ධමමානං උප්පාදාය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති චිත්තං පග්ගණ්ණාති පදහති. උප්පනානං කුසලානං ධමමානං ධීනියා අසමොසාය භියෙය්‍යාභාවාය වෙපුලාය භාවනාය පාරිසුරියා ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති චිත්තං පග්ගණ්ණාති පදහති, අයං වුචන්ති භික්ඛවෙ, සමොවායාමො.

1. 1. 8

විහසිත සූත්‍රය

8. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, අරි අට්ඨි මහ තොපට දේශනා කරන්නෙමි බෙද දක්වන්නෙමි. එය අසවු, මැනවින් මෙනෙහි කරවු, කියමි යි. වහන්ස එසේ ය යි ඒ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්සුහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ තෙල වදළ සේක: මහණෙනි, අරි අට්ඨි මහ කවරේ ද, ඒ මෙසේ යි: 'සම්මාදිට්ඨිය...සම්මාසමාධි යි. මහණෙනි, සම්මාදිට්ඨිය කවර යත්: මහණෙනි දුකෙහි යම් දැනීමක් දුක හටගැනීමෙහි යම් දැනීමක් දුක වැළකීමෙහි යම් දැනීමක් දුක වැළකීමට යන පිළිවෙතෙහි යම් දැනීමක් වේ නම් මහණෙනි මේ "සම්මාදිට්ඨි" යයි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි සම්මාසමාධිකප්පය කවරේ ද යත්: මහණෙනි යම් නෛෂ්ත්‍රමාසසධිකල්පයක් අව්‍යාපාදසධිකල්පයක් අවිභිංසාසධිකල්පයක් වේ නම් මහණෙනි, මේ 'සම්මාසමාධිකප්ප'යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, සම්මාචාරා කවර යත්: මහණෙනි, යම් මුසවායෙන් වැළකීමක් පිසුනු වදනින් වැළකීමක් රථ වදනින් වැළකීමක් භිස්වදනින් වැළකීමක් වේ නම් මහණෙනි මේ 'සම්මාචාරා' යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, සම්මාකම්මන්තය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, යම් පණ්ඩිතයන් වැළකීමක් අධිනාදනින් වැළකීමක් අබ්බුමසරින් වැළකීමක් වේ නම් මහණෙනි, මේ 'සම්මාකම්මන්ත' යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, සම්මා ආජීවය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි අරියවු තෙමේ වැරදි දිව්වෙවෙන හැර යහපත් දිව්වෙවෙතින් ජීවිකාව කෙරෙයි. මහණෙනි, මේ 'සම්මාආජීව'යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, සම්මාචාරායාමය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ නූපන් පව්වු අකුසල් දහම් නො ඉපදීම පිණිස ඡන්දය උපදවයි, වෑයම් කෙරෙයි, වෙර අරඹයි, සිත දැඩි කොට ගනියි, ප්‍රධන් වීර්‍යය කෙරේ. උපන් පව්වු අකුසල් දහම් පැහිම පිණිස ඡන්දය උපදවයි. වෑයම් කෙරෙයි, වෙර අරඹයි. සිත දැඩි කොට ගනියි, ප්‍රධන් වීර්‍යය කෙරේ. නූපන් කුසල් දහම් ඉපදීම පිණිස ඡන්දය උපදවයි, වෑයම් කෙරෙයි, වෙර අරඹයි, සිත දැඩි කොට ගනියි. ප්‍රධන් වීර්‍යය කෙරේ. උපන් කුසල් දහමුන්ගේ පැවැත්ම පිණිස නො මුළාව පිණිස බොහෝබව පිණිස විපුලබව පිණිස වැඩිම පිණිස පිරිපුන්බව පිණිස ඡන්දය උපදවයි, වෑයම් කෙරෙයි, වෙර අරඹයි, සිත දැඩි කොට ගනියි. ප්‍රධන් වීර්‍යය කෙරේ. මහණෙනි, මේ 'සම්මාචාරායාම' යි කියනු ලැබේ.

කතමා ව භික්ඛවෙ, සමමාසනී: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපසී විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනයො ලොකෙ අභිජ්ඣාදොමනස්සං, වෙදනාසු වෙදනානුපසී විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනයො ලොකෙ අභිජ්ඣාදොමනස්සං, විනේන වික්ඛානුපසී විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනයො ලොකෙ අභිජ්ඣාදොමනස්සං, ධර්මෙසු ධර්මානුපසී විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනයො ලොකෙ අභිජ්ඣාදොමනස්සං. අයං චුට්ඨිති භික්ඛවෙ, සමමාසනී.

කතමො ව භික්ඛවෙ, සමමාසමාධි: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු විච්චේව කාමෙහි විච්චි අකුසලෙහි ධර්මෙහි සවිතක්කං සච්චාරං විවේකජං පිතිසුඛං පඨමං ඤානං උපසමපජා විහරති. විතක්කවිචාරානං චූපසමා අජ්ඣානං සමපසාදනං වෙනසො එකොදිභාවං අවිතක්කං අච්චාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං ඤානං උපසමපජා විහරති. පිතිසා ව චරාගා උපෙඨකො ව විහරති, සතො ව සමපජානො සුඛස්ස කායෙන පටිසංවෙදෙති. යනං අරියා ආවික්ඛන්ති උපෙඨකො සතිමා සුඛ-විහාරිති තං තතියං ඤානං උපසමපජා විහරති. සුඛස්ස ව පහානා දුක්ඛස්ස ව පහානා පුබ්බෙව සොමනස්සදොමනස්සානං අසුඛමා අදුක්ඛං අසුඛං උපෙඨාසතිපාරිසුද්ධිං චතුස්සං ඤානං උපසමපජා විහරති. අයං චුට්ඨිති භික්ඛවෙ, සමමාසමාධිති.

1. 1. 9

සුක්ඛසුත්තං

9. සාවතථීයං :

සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, සාලිසුක්ඛං වා යවසුක්ඛං වා මිච්ඡාපණ්ණිතං හස්සෙත වා පාදෙන වා අක්කන්තං හස්සං වා පාදං වා හෙවන්ති ලොහිතං වා උප්පාදෙස්සති නෙතං යානං විජ්ජති. තං කිස්ස හෙතු: මිච්ඡාපණ්ණිතතො භික්ඛවෙ, සුක්ඛස්ස. එවමෙව ධො භික්ඛවෙ, සො වත භික්ඛු මිච්ඡාපණ්ණිතාය දිට්ඨියා මිච්ඡාපණ්ණිතාය මග්ගභාවනාය අවිජ්ජං හෙවන්ති විජ්ජං උප්පාදෙස්සති නිබ්බානං සච්ඡකරිස්සති නෙතං යානං විජ්ජති. තං කිස්ස හෙතු: මිච්ඡාපණ්ණිතතො භික්ඛවෙ, දිට්ඨියා.

සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, සාලිසුක්ඛං වා යවසුක්ඛං වා සමමාපණ්ණිතං, හස්සෙත වා පාදෙන වා අක්කන්තං හස්සං වා පාදං වා හෙවන්ති ලොහිතං වා උප්පාදෙස්සති යානමෙතං විජ්ජති. තං කිස්ස හෙතු. සමමාපණ්ණිතතො භික්ඛවෙ, සුක්ඛස්ස. එවමෙව ධො භික්ඛවෙ, සො වත භික්ඛු සමමාපණ්ණිතාය දිට්ඨියා සමමාපණ්ණිතාය මග්ගභාවනාය අවිජ්ජං හෙවන්ති විජ්ජං උප්පාදෙස්සති නිබ්බානං සච්ඡකරිස්සති. යානමෙතං විජ්ජති. තං කිස්ස හෙතු, සමමාපණ්ණිතතො භික්ඛවෙ, දිට්ඨියා.

මහණෙනි, සම්මාසනිය කවර යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ කයෙහි කය අනුව බලනසුලු ව කෙලෙස් තවන වෙර ඇති ව මනා නුවණැති ව සිහි ඇති ව කාය ලෝකයෙහි දඬිලොබ හා දෙමනස දුරුකොට වෙසෙයි. වේදනාවන්හි වේදනා අනුව බලන සුලු ව කෙලෙස් තවන වෙර ඇති ව මනා නුවණැති ව සිහි ඇති ව (විදුම්) ලෙවිහි දඬිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙයි. සිත්හි සිත් අනුව බලන සුලු ව කෙලෙස් තවන වෙර ඇති ව මනා නුවණැති ව සිහි ඇති ව (සිත්) ලෙවිහි දඬිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙයි. දහමිහි දහම අනුව බලන සුලු ව කෙලෙස් තවන වෙර ඇති ව මනා නුවණැති ව සිහි ඇති ව (දහම්) ලෙවිහි දඬි ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. මහණෙනි, මේ සම්මාසනි යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, සම්මාසමාධිය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ කාමයන්ගෙන් වෙන් ව ම අකුසල ධර්මයන්ගෙන් වෙන් ව ම විතර්ක සහිත වූ විචාර සහිත වූ විචේකයෙන් උපන් ප්‍රීතිය හා සුඛ ඇති ප්‍රථමධ්‍යානයට පැමිණ වෙසෙයි. විතර්ක විචාර සන්තිදීමෙන් ඇතුළත පැහැදීම ඇති සිතේ එකඟ බැව් ඇති විතර්ක රහිත විචාර රහිත සමාධියෙන් හටගත් ප්‍රීතිය හා සුඛය ඇති ද්විතීය ධ්‍යානයට පැමිණ වෙසෙයි. ප්‍රීතිය ද වැළකීමෙන් උපේක්ෂා ද ඇති ව වෙසේ. සිහි ද ඇති ව මනාදැනුමින් ඇතිව කයින් සුවත් වීදී, උපේක්ෂා ඇත්තේ ය, සිහි ඇත්තේ ය, සුව විහරණ ඇත්තේ ය යි ආයතියෝ ඒ යමක් සඳහා කියත් නම් ඒ තෘතීයධ්‍යානයට පැමිණ වෙසේ. සුවත් පැහීමෙන් දුකත් පැහීමෙන් පෙර ම සොම්නසදෙමනසුන්ගේ පහ ව යැමෙන් නොදුක් වූ නොසුව වූ උපේක්ෂාවෙන් හා සිහියෙන් හටගත් පිරිසිදු බැව් ඇති චතුර්ත්මධ්‍යානයට පැමිණ වෙසෙයි. මහණෙනි, මේ සම්මාසමාධි යි කියනු ලැබේ යි.

1. 1. 9

සුක්ඛසුත්‍රය

9. සැවැත් නුවර:

මහණෙනි, යම්සේ හැල් නණ්ඩුවක් හෝ යව නණ්ඩුවක් හෝ වරදවා තබන ලද්දේ ද (එය) අතින් හෝ පයින් හෝ ඇක්වුණේ අත හෝ පය හෝ බිඳින්නේ ය, ලේ හෝ උපදවන්නේ ය යන මෙකරුණ නැත. ඒ කවර හෙයින් යත්: මහණෙනි, නණ්ඩුව තමා වරදවා තබන ලද බැවිනි. මහණෙනි එසෙයින් ම ඒ මහණ තෙමේ වරදවා පිහිටුවන ලද දෘෂ්ටියෙන් වරදවා පිහිටුවන ලද මාර්ගභාවනායෙන් අවිද්‍යාව බිඳින්නේ ය, විද්‍යාව උපදවන්නේ ය, නිවන පසක් කරන්නේ ය යන මෙකරුණ නැත. ඒ කවර හෙයින් යත්: මහණෙනි, දෘෂ්ටිය තමා වරදවා පිහිටුවන ලද බැවිනි.

මහණෙනි, යම්සේ හැල් නණ්ඩුවක් හෝ යව නණ්ඩුවක් හෝ මැනවින් තබන ලද්දේ ද (එය) අතින් හෝ පයින් හෝ ඇක්වුණේ අත හෝ පය හෝ බිඳින්නේ ය. ලේ හෝ උපදවන්නේ ය යන මෙකරුණ ඇත. ඒ කවර හෙයින් යත්: මහණෙනි, නණ්ඩුව තමා මැනවින් තබන ලද බැවිනි. මහණෙනි, එසෙයින් ම ඒ මහණ තෙමේ මැනවින් පිහිටුවන ලද දෘෂ්ටියෙන් මැනවින් පිහිටුවන ලද මාර්ගභාවනායෙන් අවිද්‍යාව බිඳින්නේ ය, විද්‍යාව උපදවන්නේ ය, නිවන පසක් කරන්නේ ය යන මෙකරුණ ඇත. ඒ කවර හෙයින් යත්: මහණෙනි, දෘෂ්ටිය තමා මැනවින් පිහිටුවන ලද බැවිනි.

කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුපපණ්ණිකාය දිට්ඨියා සමුපපණ්ණිකාය මග්ගභාවනාය අවිජ්ජං භික්ඛු විජ්ජං උප්පාදෙති¹ නිබ්බානං සව්ඤ්ඤාකරොති², ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුදිට්ඨිං භාවෙති විවෙකනිසංසිතං විරාගනිසංසිතං නිරොධනිසංසිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං -පෙ- සමුපසමාධිං භාවෙති විවෙකනිසංසිතං විරාගනිසංසිතං නිරොධනිසංසිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං එවංඤා සො³ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුපපණ්ණිකාය දිට්ඨියා සමුපපණ්ණිකාය මග්ගභාවනාය අවිජ්ජං භික්ඛු විජ්ජං උප්පාදෙති නිබ්බානං සව්ඤ්ඤාකරොතිති.

1. 1. 10

නන්දියසුත්තං

10. සාවකීයං :

අථ ඛො නන්දියො පරිබ්බාජකො යෙන භගවා තෙනුපසංකමි. උපසංකමිත්වා භගවතා සද්ධිං සංමොදි. සමොදනියං කථං සාරාණියං වීතිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසිද්ධො ඛො නන්දියො පරිබ්බාජකො භගවන්තං එතදවොච: කති නු ඛො භො ගොතම, ධම්මා භාවිතා බහුලීකතා නිබ්බානගමා⁴ භොගති නිබ්බානපරායණං නිබ්බානපරියොසානාති? අට්ඨ⁵ ඛො නන්දිය, ධම්මා භාවිතා බහුලීකතා නිබ්බානගමා භොගති නිබ්බානපරායණං නිබ්බානපරියොසානා. කතමෙ අට්ඨ, සමුදිට්ඨිං -පෙ- සමුපසමාධිං. ඉමෙ ඛො නන්දිය, අට්ඨ ධම්මා භාවිතා බහුලීකතා නිබ්බානගමා භොගති නිබ්බානපරායණං නිබ්බානපරියොසානාති.

එවං වුත්තෙ නන්දියො පරිබ්බාජකො භගවන්තං එතදවොච: අභික්ඛන්තං භො ගොතම, අභික්ඛන්තං භො ගොතම, සෙය්‍යරාපි භො ගොතම, නික්ඛර්ජනං වා උක්ඛර්ජෙය්‍ය, පටිච්ඡන්තං වා විවරෙය්‍ය, මුළුඤ්ඤා වා මග්ගං ආවිජ්ජෙය්‍ය, අකුසලං වා තෙලපජ්ජානං ධාරෙය්‍ය චක්ඛුමන්තො රූපානි දක්ඛන්තීති. එවමෙවං භොතා භොතමෙත අනෙකපරියායෙන ධම්මො පකාසිතො. එසාහං භන්තො, භගවන්තං ගොතමං සරණං ගච්ඡාමි, ධම්මංඤා භික්ඛුසංකමා. උපාසකං මං භවං ගොතමො ධාරෙතු අජ්ජනග්ගෙ පාණ්ඩුපෙතං සරණං ගතහති.

අවිජ්ජාවග්ගො පඨමො.

තත්තුද්දනං:

අවිජ්ජා ව උප්පද්ධිං ව සාරිපුත්තො ව බ්‍රාහ්මණො,
කිමඤ්ඤො ව දෙව භික්ඛු විහබ්බො සුක්කනන්දියාති.

1. උප්පාදෙසසති - ස්‍යා.

2. සව්ඤ්ඤාකරොති - ස්‍යා.

3. එවං ඛො - මජ්ඣං, ස්‍යා.

4. නිබ්බානගමා - මජ්ඣං.

5. අට්ඨමෙ - මජ්ඣං, ස්‍යා.

මහණෙනි, මැනවින් පිහිටුවන ලද දෘෂ්ටියෙන් මැනවින් පිහිටුවන ලද මාර්ගභාවනායෙන් මහණ තෙමේ කෙසේ නම් අවිද්‍යාව බිඳී ද, විද්‍යාව උපද්‍යාව ද නිවන පසක් කෙරේ ද, මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙමේ විවේක-නිස්සිත කොට විරාගනිස්සිත කොට නිරෝධනිස්සිත කොට වොස්සග්ග-පරිණාමී කොට සම්මාදිට්ඨිය වඩයි... විවේකනිස්සිත කොට විරාග-නිස්සිත කොට නිරෝධනිස්සිත කොට වොස්සග්ගපරිණාමී කොට සම්මා-සමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මෙසේත් මේ මහණ තෙමේ මැනවින් පිහිටු-වන ලද දෘෂ්ටියෙන් මැනවින් පිහිටුවන ලද මාර්ගභාවනායෙන් අවිද්‍යාව බිඳී, විද්‍යාව උපදවයි, නිවන පසක් කෙරේ යි.

1. 1. 10

නන්දිය සූත්‍රය

10. සැවැත්තුවර :

එකල්හි නන්දිය පිරිවැරී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියේ ය. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සමග සතුටු විය. සතුටු වියයුතු සිහි කටයුතු කරා කොට නිමවා එකත්පස් ව හුන්නේ ය. එකත්පස් ව හුන් නන්දිය පිරිවැරී භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකෙළේ ය: හවත් ගෞතමයෙනි, කෙනෙක් දහම්හු වඩන ලද්දහු බහුල කරන ලද්දහු නිවනට යන්නාහු නිවන පිහිට කොට ඇත්තාහු නිවන කෙළවර කොට ඇත්තාහු වෙද්දී? යි නන්දිය, අට දහම් කෙනෙක් වඩන ලද්දහු බහුල කරන ලද්දහු නිවනට යන්නාහු නිවන පිහිට කොට ඇත්තාහු නිවන කෙළවර කොට ඇත්තාහු වෙත්. කවර අටෙක යත්: සම්මාදිට්ඨිය... සම්මාසමාධිය යි. නන්දිය, මේ අට දහම්හු වඩන ලද්දහු බහුල කරන ලද්දහු නිවනට යන්නාහු නිවන පිහිට කොට ඇත්තාහු නිවන කෙළවර කොට ඇත්තාහු වෙති යි.

මෙසේ වදළ කල්හි නන්දිය පිරිවැරී භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකෙළේ ය: හවත් ගෞතමයන් වහන්ස, ඉතා මැනවි, හවත් ගෞතම-යන් වහන්ස, ඉතා මැනවි. හවත් ගෞතමයන් වහන්ස සම්මේ යටිහුරු වූවක් උඩුහුරු කරන්නේ හෝ වේද, පිළිසන් දැයක් විවර කරන්නේ හෝ වේ ද, මං මුළු වූවකුට මග කියන්නේ හෝ වේද, ඇස් ඇත්තෝ රු දක්නාහ යි අඳුරෙහි තෙල්පහනක් දරන්නේ හෝ වේ ද එසෙයින් ම හවත් ගෞතමයන් වහන්සේ විසින් නොයෙක් අයුරෙන් දහම් පවසන ලද්දේ ය. වහන්ස, මම භාග්‍යවත් ගෞතමයන් වහන්සේත් දහමත් බික්සහනත් සරණ කොට යෙමි. හවත් ගෞතමයන් වහන්සේ අද පටන් දිවි හිමි කොට සරණ ගිය උච්චුවකු කොට මා දරන සේක්ව යි.

පළමුවැනි අවිජ්ජාචර්ග යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

අවිජ්ජාසූත්‍රය ද උපධිසූත්‍රය ද සාරිපුත්තසූත්‍රය ද මාග්ගමණ්ණසූත්‍රය ද කිම්මත්ථියසූත්‍රය ද භික්ඛුසූත්‍ර දෙක ද විහඟ්ගසූත්‍රය ද සුක්කනන්දිය සූත්‍ර දෙක ද යි දශ සූත්‍ර කෙනෙකි.

2. විහාරවග්ගො

1. 2. 1

විහාරස්සුතතං

11. සාවකීයං :

ඉච්ඡාමහං භික්ඛවෙ, අධිස්මාසං¹ පටිසල්ලීයිකුං², නමිති කෙනවි උපසංඝායාමිතකෙට්ඨා අඤ්ඤානු ඵකෙන පිණ්ඩපාතනීභාරකෙනානි. එවං භගෙනාති ඛො තෙ භික්ඛු භගවතො පටිසුඤ්ඤා නාසස්සධ කොච්ඡි භගවතං උපසංඝායාමිති අඤ්ඤානු ඵකෙන පිණ්ඩපාතනීභාරකෙන. අථ ඛො භගවා තස්ස අධිස්මාසංස්ස අච්ඡයෙන පටිසල්ලානා වුට්ඨිතො භික්ඛු ආමනෙතසි. යෙන ස්වාහං භික්ඛවෙ, විහාරෙන පට්ඨාභිසම්මුඤ්ඤා විහරාමී, තස්ස පදෙසෙන විහාසිං. යො එවං පජානාමී. මිච්ඡාදිට්ඨි-පට්ඨයාපි වෙදයිතං, සම්මාදිට්ඨිපට්ඨයාපි වෙදයිතං, මිච්ඡාසංඝායාපට්ඨයාපි වෙදයිතං, සම්මාසංඝායාපට්ඨයාපි වෙදයිතං, මිච්ඡාචාරාපට්ඨයාපි වෙදයිතං, සම්මාචාරාපට්ඨයාපි වෙදයිතං, මිච්ඡාකම්මනාපට්ඨයාපි වෙදයිතං, සම්මා-කම්මනාපට්ඨයාපි වෙදයිතං, මිච්ඡාආර්ථපට්ඨයාපි වෙදයිතං, සම්මාආර්ථ-පට්ඨයාපි වෙදයිතං, මිච්ඡාචාරායාමපට්ඨයාපි වෙදයිතං, සම්මාචාරායාමපට්ඨ-යාපි වෙදයිතං, මිච්ඡාසත්තපට්ඨයාපි වෙදයිතං, සම්මාසත්තපට්ඨයාපි වෙදයිතං, මිච්ඡාසමාධිපට්ඨයාපි වෙදයිතං, සම්මාසමාධිපට්ඨයාපි වෙදයිතං, ජන්ද-පට්ඨයාපි වෙදයිතං, විතක්කපට්ඨයාපි වෙදයිතං, සඤ්ඤාපට්ඨයාපි වෙදයිතං.

ජන්දෙ ව අවුපසනො හොති, විතක්කා ව³ අවුපසනො හොති, සඤ්ඤා ව අවුපසනො හොති⁴ තප්පට්ඨයාපි වෙදයිතං. (ජන්දෙ ව වුපසනො හොති විතක්කා ව අවුපසනො හොති, සඤ්ඤා ව අවුපසනො හොති, තප්පට්ඨයාපි වෙදයිතං, ජන්දෙ ව වුපසනො හොති, විතක්කා ව වුපසනො හොති, සඤ්ඤා ව අවුපසනො හොති, තප්පට්ඨයාපි වෙදයිතං.) ජන්දෙ ව වුපසනො හොති, විතක්කා ව වුපසනො හොති, සඤ්ඤා ව වුපසනො හොති, තප්පට්ඨයාපි වෙදයිතං. අප්පනාස්ස පතියා අත්ථි වායාමො,⁵ තස්මිමිධි යානෙ අනුප්පනෙ තප්පට්ඨයාපි වෙදයිතනි.

1. අධිස්මාසං - සි 1, 2

2. පටිසල්ලීයිකුං - මජ්ඣ. සං.

3. විතක්කා ව - මජ්ඣ.

4. හොති - මජ්ඣ. - සං, සි 2.

5. අධික්ඛපායො න දියානෙ - මජ්ඣ. සං පොඤ්ඤා.

6. ආයාමං - මජ්ඣ.

2. විහාර වර්ගය

1. 2. 1

විහාර සූත්‍රය

11. සැවැත්තුවර:

මහණෙනි, මම අධිමසක් එකලා වැටසන්නට කැමැත්තෙමි. පිණ්ඩ-පාතය රැගෙන එන එක් මහණකු හැර අන් කිසිවකු විසින් නො ඵලභිය යුත්තෙමි වෙමි යි. වහන්ස, එසේ යයි ඒ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ. ඉක්බිති පිණ්ඩපාතය රැගෙන එන එක් මහණකු හැර අන් කිසිවෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත නො ඵලබ්බෙයි. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ අධිමස ඇවැමෙන් ඒවේකසුටයෙන් නැඟී සිටි සේක් භික්ෂුන් ඇමතුවේක. මහණෙනි, මම බුදු වැ පළමු කොට යම් විහරණයෙකින් විසුයෙමි නම් එහි පෙදෙසකින් යුතු ව විසුවෙමි. මම මෙසේ දනිමි: "මිච්ඡාදිට්ඨි හේතුවෙන් ද වේදනාව වෙයි, සම්මාදිට්ඨි හේතුවෙන් ද වේදනාව වෙයි, මිච්ඡාසංකප්පහේතුවෙන් ද වේදනාව වෙයි, සම්මාසංකප්පහේතුවෙන් ද වේදනාව වෙයි. මිච්ඡාවාචාහේතුවෙන් ද වේදනාව වෙයි, සම්මාවාචාහේතුවෙන් ද වේදනාව වෙයි, මිච්ඡාකම්මන්තහේතුවෙන් ද වේදනාව වෙයි, සම්මාකම්මන්තහේතුවෙන් ද වේදනාව වෙයි, මිච්ඡාආර්ථිහේතුවෙන් ද වේදනාව වෙයි, සම්මාආර්ථි හේතුවෙන් ද වේදනාව වෙයි, මිච්ඡාවායාමහේතුවෙන් ද වේදනාව වෙයි, සම්මාවායාමහේතුවෙන් ද වේදනාව වෙයි, මිච්ඡාසතිහේතුවෙන් ද වේදනාව වෙයි, සම්මාසතිහේතුවෙන් ද වේදනාව වෙයි, මිච්ඡාසමාධි හේතුවෙන් ද වේදනාව වෙයි, සම්මාසමාධිහේතුවෙන් ද වේදනාව වෙයි, ඡන්දහේතුවෙන් ද වේදනාව වෙයි, විතක්කහේතුවෙන් ද වේදනාව වෙයි, සංඤ්ඤාහේතුවෙන් ද වේදනාව වෙයි."

ඡන්දයන් නො සන්ත්‍රන්තේ වෙයි. විතක්කයෝන් නො සන්ත්‍රන්තාහු වෙති. සංඤ්ඤාවෝන් නො සන්ත්‍රන්තාහු වෙති. ඒ හේතුවෙන් ද වේදනාව වෙයි. ඡන්දය සන්ත්‍රන්තේ වෙයි. විතක්කයෝන් නො සන්ත්‍රන්තාහු වෙති. සංඤ්ඤාවෝන් නො සන්ත්‍රන්තාහු වෙති. ඒ හේතුවෙන් ද වේදනාව වෙයි. ඡන්දයන් සන්ත්‍රන්තේ වෙයි. විතක්කයෝන් සන්ත්‍රන්තාහු වෙති. සංඤ්ඤාවෝ නො සන්ත්‍රන්තාහු වෙති. ඒ හේතුවෙන් ද වේදනාව වෙයි. ඡන්දයන් සන්ත්‍රන්තේ වෙයි. විතක්කයෝන් සන්ත්‍රන්තාහු වෙති. සංඤ්ඤාවෝන් සන්ත්‍රන්තාහු වෙති. ඒ හේතුවෙන් ද වේදනාව වෙයි. නො පැමිණි (රහත්බවට) පැමිණිවට වැයමෙක් ඇත. එකරුණ ද පැමිණි කල්හි ඒ හේතුවෙනුද වේදනාව වෙයි ය යි.

1. 2. 2

දුතියවිභාජසූත්තං

12. සාවකීයං :

ඉට්ඨාමහං භික්ඛවෙ, තෙමාසං පතිසලලිදිතුං, නලිභී කෙනවි උපසංඛතමිතබ්බො අඤ්ඤානු ඵකෙන පිණ්ඩපානනීභාරකෙනා'ති. "ඵවං හතොන"ති ඛො තෙ භික්ඛු හගවතො පටිඤ්ඤානා නාඤ්ඤා කොච්ඡි හගවතො උපසංඛතමති අඤ්ඤානු ඵකෙන පිණ්ඩපානනීභාරකෙන. අඵ ඛො හගවා තස්ස තෙමාසස්ස අවටයෙන පටිසලලානා වුට්ඨිතො භික්ඛු ආමනොසි: යෙන සවාහං භික්ඛවෙ, විභාරෙන පඨමාභිසමවුද්ධො විහරාමී, තස්ස පදෙසෙන්' විහාසිං. යො ඵවං පජානාමී, මිච්ඡාදිට්ඨි-පච්චයාපි වෙදයිතං, මිච්ඡාදිට්ඨිවුපසමපච්චයාපි වෙදයිතං, සමුදාදිට්ඨි-පච්චයාපි වෙදයිතං, සමුදාදිට්ඨිවුපසමපච්චයාපි වෙදයිතං, (සබ්බං විජ්ජාර-තබ්බං) -පෙ- මිච්ඡාසමාධිපච්චයාපි වෙදයිතං, මිච්ඡාසමාධිවුපසමපච්චයාපි වෙදයිතං, සමුදාසමාධිපච්චයාපි වෙදයිතං, සමුදාසමාධිවුපසමපච්චයාපි වෙදයිතං, ඡන්දපච්චයාපි වෙදයිතං, ඡන්දවුපසමපච්චයාපි වෙදයිතං, විකස්ස-පච්චයාපි වෙදයිතං, විතක්කවුපසමපච්චයාපි වෙදයිතං, සඤ්ඤපච්චයාපි වෙදයිතං, සඤ්ඤවුපසමපච්චයාපි වෙදයිතං.

ඡන්දෙ ව අවුපසනො හොති විතක්කා ව අවුපසනො හොති, සඤ්ඤ ව අවුපසනො හොති, තප්පවයාපි වෙදයිතං. ඡන්දෙ ව වුපසනො හොති, විතක්කා ව අවුපසනො හොති, සඤ්ඤ ව අවුපසනො හොති, තප්පවයාපි වෙදයිතං. සඤ්ඤ ව අවුපසනො හොති, විතක්කා ව වුපසනො හොති, සඤ්ඤ ව වුපසනො හොති, තප්පවයාපි වෙදයිතං. අප්පත්තස්ස පක්ඛියා අප්ථි වායාමං, තස්මිං යානෙ අනුප්පත්තෙ තප්පවයාපි වෙදයිතති.

1. 2. 3

සෙට්ඨසූත්තං

13. සාවකීයං :

අඵ ඛො අඤ්ඤතරො භික්ඛු යෙන හගවා තෙනුපසංඛතමී. උපසංඛතමිතො හගවතො අභිවාදෙතො ඵකමනො නිසීදී. ඵකමනො නිසීතො ඛො යො භික්ඛු හගවතො ඵතදවොච: "සෙට්ඨො සෙට්ඨො"ති හතොන, වුච්චති, කිත්තාචිතා නු ඛො හතොන, සෙට්ඨො හොතීති? ඉධ භික්ඛු සෙට්ඨාය සමුදාදිට්ඨියා සමන්තාගතො හොති, සෙට්ඨෙන සමුදා-සංඛතපෙතන සමන්තාගතො හොති, සෙට්ඨාය සමුච්චාවායා සමන්තාගතො හොති, සෙට්ඨෙන සමුච්චාකම්මෙන සමන්තාගතො හොති, සෙට්ඨෙන සමුච්චාචාරියා සමන්තාගතො හොති, සෙට්ඨෙන සමුච්චාසනිකා සමන්තාගතො හොති, සෙට්ඨෙන සමුච්චාසමාධිතා සමන්තාගතො හොති, ඵත්තාචිතා ඛො භික්ඛු සෙට්ඨො හොතීති.

1. 2. 2

දෙවන විහාර සූත්‍රය

12. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මම තෙමසක් එකලා වැ වසන්නට කැමැත්තෙමි. පිණ්ඩ-පාතය රැගෙන එන එක් මහණකු හැර අන් කිසිවකු විසින් නො එළඹිය යුත්තෙමි වෙමි යි. වහන්ස, එසේ ය යි ඒ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් දුන්හ. (ඉක්බිති) පිණ්ඩපාතය රැගෙන එන එක් මහණකු හැර අන් කිසිවෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත නො එළඹෙයි. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ තෙමස ඇවැලෙන් විවේකයෙන් නැගී සිටියේක් භික්ෂුන් ඇමතු සේක. මහණෙනි, මම බුදු ව පළමු කොට යම් විහරණ-යෙකින් විසුවෙමි නම් එහි පෙදෙසකින් යුතු ව විසුවෙමි. මම මෙසේ දනිමි. මිථිජාදිට්ඨි හේතුවෙන් ද වෙදනාව වෙයි. ටිථිජාදිට්ඨි චූපසම හේතුවෙන් ද වෙදනාව වෙයි. සම්මාදිට්ඨි හේතුවෙන් ද වෙදනාව වෙයි. සම්මාදිට්ඨි චූපසම හේතුවෙන් ද වෙදනාව වෙයි. (සියල්ල විහර කට යුතු යි) ... මිථිජාසමාධිහේතුවෙන් ද වෙදනාව වෙයි. මිථිජාසමාධි චූපසම හේතුවෙන් ද වෙදනාව වෙයි. සම්මාසමාධි හේතුවෙන් ද වෙදනාව වෙයි. සම්මාසමාධි චූපසම හේතුවෙන් ද වෙදනාව වෙයි. ඡන්ද හේතුවෙනුද වෙදනාව වෙයි. ඡන්ද චූපසම හේතුවෙන් ද වෙදනාව වෙයි. චිත්තක්ක හේතුවෙන් ද වෙදනාව වෙයි. චිත්තක්ක චූපසම හේතුවෙන් ද වෙදනාව වෙයි. සංඝඤ්ඤාහේතුවෙන් ද වෙදනාව වෙයි. සංඝඤ්ඤාචූපසම හේතුවෙනුද වෙදනාව වෙයි.

ඡන්දයත් නො සන්ත්‍රන්තේ වෙයි. චිත්තක්කයෝත් නො සන්ත්‍රන්තාහු වෙති. සංඝඤ්ඤාවෝත් නො සන්ත්‍රන්තාහු වෙති. ඒ හේතුවෙන් ද වෙදනාව වෙයි. ඡන්දය සන්ත්‍රන්තේ වෙයි. චිත්තක්කයෝත් නො සන්ත්‍රන්තාහු වෙති. සංඝඤ්ඤාවෝත් නො සන්ත්‍රන්තාහු වෙති. ඒ හේතුවෙන් ද වෙදනාව වෙයි. ඡන්දයත් සන්ත්‍රන්තේ වෙයි. චිත්තක්කයෝත් සන්ත්‍රන්තාහු වෙති. සංඝඤ්ඤාවෝත් නො සන්ත්‍රන්තාහු වෙති. ඒ හේතුවෙන් ද වෙදනාව වෙයි. ඡන්දයත් සන්ත්‍රන්තේ වෙයි. චිත්තක්කයෝත් සන්ත්‍රන්තාහු වෙති. සංඝඤ්ඤාවෝත් සන්ත්‍රන්තාහු වෙති. ඒ හේතුවෙන් ද වෙදනාව වෙයි. නො පැමිණි (අර්හත්වයට) පැමිණීම පිණිස වැයමෙක් ඇත. එකරුණ ද පැමිණි කල්හි ඒ හේතුවෙනුද වෙදනාව වෙයි.

1. 2. 3

සෙබ සූත්‍රය

13. සැවැත්තුවර :

එකල්හි එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියේ ය. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත් පසෙක හුන්නේ ය. එකත් පසෙක හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකෙළේ ය. වහන්ස, "සෙබ ය, සෙබ යයි කියනු ලැබේ"යි වහන්ස, කෙනෙකින් සෙබ වෙ දෝ?"යි මෙසස්තෙහි මහණ සෙබ වූ සම්මාදිට්ඨියෙන් යුතු වූයේ වෙ ද සෙබ වූ සම්මාසඤ්ඤාපයෙන් යුතු වූයේ වෙ ද සෙබ වූ සම්මාචාර්යයෙන් යුතු වූයේ වෙ ද සෙබ වූ සම්මාකම්මන්තයෙන් යුතු වූයේ වෙ ද, සෙබ වූ සම්මා ආර්ථයෙන් යුතු වූයේ වෙ ද සෙබ වූ සම්මාචාර්යයෙන් යුතු වූයේ වෙ ද සෙබ වූ සම්මාසතියෙන් යුතු වූයේ වෙ ද සෙබ වූ සම්මාසමාධියෙන් යුතු වූයේ වෙ ද, මෙනෙකින් මහණ සෙබ වෙයි.

1. 2. 4

උපපාදසුත්තං

14. සාවකරියං :

අට්ඨමෙ භික්ඛවෙ, ධම්මො භාවිතා බහුලීකතා අනුප්පන්නා උප්පජ්ජන්ති නායොඤ්ඤානු තරාගතස්ස පාතුභාවා අරහතොසම්මා සම්බුද්ධස්ස. කතමෙ අට්ඨං සෙය්‍යරීදං: සම්මොදිට්ඨි -පෙ- සම්මාසමාධි. ඉමෙ ටො භික්ඛවෙ, අට්ඨං ධම්මො භාවිතා බහුලීකතා අනුප්පන්නා උප්පජ්ජන්ති නායොඤ්ඤානු තරාගතස්ස පාතුභාවා අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්සාති.

1. 2. 5

දුතියඋපපාදසුත්තං

15. සාවකරියං :

අට්ඨමෙ භික්ඛවෙ, ධම්මො භාවිතා බහුලීකතා අනුප්පන්නා උප්පජ්ජන්ති නායොඤ්ඤානු සුගතචිත්තයා, කතමෙ අට්ඨං: සෙය්‍යරීදං: සම්මොදිට්ඨි -පෙ- සම්මාසමාධි. ඉමෙ ටො භික්ඛවෙ, අට්ඨං ධම්මො භාවිතා බහුලීකතා අනුප්පන්නා උප්පජ්ජන්ති නායොඤ්ඤානු සුගතචිත්තයාති.

1. 2. 6

පරිසුද්ධසුත්තං

16. සාවකරියං :

අට්ඨමෙ භික්ඛවෙ, ධම්මො පරිසුද්ධා පරියොදතා අනඛණ්ඩා විගත-පක්කිලෙසා අනුප්පන්නා උප්පජ්ජන්ති, නායොඤ්ඤානු තරාගතස්ස පාතුභාවා අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස. කතමෙ අට්ඨං: සෙය්‍යරීදං: සම්මොදිට්ඨි -පෙ- සම්මාසමාධි. ඉමෙ ටො භික්ඛවෙ අට්ඨං ධම්මො පරිසුද්ධා පරියොදතා අනඛණ්ඩා විගතපක්කිලෙසා අනුප්පන්නා උප්පජ්ජන්ති, නායොඤ්ඤානු තරාගතස්ස පාතුභාවා අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්සාති.

1. 2. 7

දුතියපරිසුද්ධසුත්තං

17. සාවකරියං :

අට්ඨමෙ භික්ඛවෙ, ධම්මො පරිසුද්ධා පරියොදතා අනඛණ්ඩා විගතපක්කිලෙසා අනුප්පන්නා උප්පජ්ජන්ති. නායොඤ්ඤානු සුගතචිත්තයා. කතමෙ අට්ඨං: සෙය්‍යරීදං: සම්මොදිට්ඨි -පෙ- සම්මාසමාධි. ඉමෙ ටො භික්ඛවෙ අට්ඨං ධම්මො පරිසුද්ධා පරියොදතා අනඛණ්ඩා විගතපක්කිලෙසා අනුප්පන්නා උප්පජ්ජන්ති. නායොඤ්ඤානු සුගතචිත්තයාති.

1. 2. 4

උපසාද සූත්‍රය

14. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ අටදහම් කෙනෙක් වඩන ලදහු බහුල කරන ලදහු තරාගත අර්හත් සම්මාසම්බුදු රජාණන් වහන්සේගේ පහළවීමෙන් අත්-කලෙක නූපන්නාහු නූපදිත්. කවර අටෙක යත්: එනම්...සම්මාදිව්ඨිය ...සම්මාසමාධිය... යි මහණෙනි, මේ අට දහම්හු වඩන ලදහු බහුල කරන ලදහු තරාගත අර්හත් සම්මාසම්බුදු රජාණන් වහන්සේගේ පහළවීමෙන් අත්කලෙක නූපන්නාහු නූපදිති යි.

1. 2. 5

දෙවන උපසාද සූත්‍රය

15. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මේ අට දහම් කෙනෙක් වඩන ලදහු බහුල කරන ලදහු බුදුසසුනෙන් අත්තැනෙක නූපන්නාහු නූපදිත්. කවර අටෙක් ද යත්: එනම් සම්මාදිව්ඨිය ය...සම්මාසමාධිය යි. මහණෙනි, මේ අට දහම්හු වඩන ලදහු බහුල කරන ලදහු බුදුසසුනෙන් අත් තැනෙක නූපන්නාහු නූපදිති යි.

1. 2. 6

පරිඤ්ඤා සූත්‍රය

16. සැවැත්තුවර :

පරිඤ්ඤා පයඝ්ථිදාන අනඛගණ වීගතොපක්කලෙය මේ අට දහම් කෙනෙක් තරාගත අර්හත් සම්මා සම්බුදු රජාණන් වහන්සේගේ පහළ වීමෙන් අත්කලෙක නූපන්නාහු නූපදිත්. කවර අටෙක යත්: සම්මා-දිව්ඨිය ය...සම්මාසමාධිය යි. මහණෙනි, පරිඤ්ඤා පයඝ්ථිදාන අනඛගණ වීගතොපක්කලෙය මේ අට දහම්හු තරාගත අර්හත් සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේගේ පහළ වීමෙන් අත්කලෙක නූපන්නාහු නූපදිති යි.

1. 2. 7

දෙවන පරිඤ්ඤා සූත්‍රය

17. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, පරිඤ්ඤා පයඝ්ථිදාන අනඛගණ වීගතොපක්කලෙය මේ අට දහම් කෙනෙක් බුදුසන්තෙන් අත්තැනෙක නූපන්නාහු නූපදිත්. කවර අටෙක යත්: සම්මාදිව්ඨිය ය...සම්මාසමාධිය යි. මහණෙනි, පරිඤ්ඤා පයඝ්ථිදාන අනඛගණ වීගතොපක්කලෙය මේ අට දහම්හු බුදුසන්තෙන් අත් තැනෙක නූපන්නාහු නූපදිති යි.

1. 2. 8

කුක්කුපාරාමසූතං

18. එවං මෙ සූතං, එකං සමයං ආයස්මා ච ආනන්දෙ ආයස්මා ච හදෙද පාටලිපුත්තෙ විහරන්ති කුක්කුපාරාමෙ. අරං ඛො ආයස්මා හදෙද සායනභසමයං පටිසලොනා වුට්ඨිතො යෙනායස්මා ආනන්දෙ තෙනුපසංඛිනී. උපසංඛිනීඤා ආයස්මා ආනන්දෙන සද්ධිං සමමාදි. සමමාදනීයං කපං සාරාණියං විනිසාරෙඤා එකමන්තං. නිසිදි. එකමන්තං නිසිනෙතා ඛො ආයස්මා හදෙද ආයස්මන්තං ආනන්දං එතදවොච: “අබ්බභවරියං අබ්බභවරියං ත්ඤානං ආවුසො ආනන්ද, වුච්ඡිති. කතමං තු ඛො ආවුසො අබ්බභවරියං” තති?

සාධු සාධු ආවුසො හදෙද, හදෙකො තෙ ආවුසො හදෙද උමිමග්ගො, හදෙකං පටිභානං, කලායාණි පරිපුච්ඡා, එවං හි ඤා ආවුසො හදෙද, පුච්ඡයි “අබ්බභවරියං අබ්බභවරියං” තති ආවුසො ආනන්ද වුච්ඡිති කතමං තු ඛො ආවුසො අබ්බභවරියං තති. එවමාවුසොති. අයමෙව ඛො ආවුසො අට්ඨධර්මකො මිච්ඡාමග්ගො අබ්බභවරියං. සෙය්‍යාපීදං: මිච්ඡාදිට්ඨි මිච්ඡාසංඛිතො මිච්ඡාචාරා මිච්ඡාකම්මනො මිච්ඡාආචාරො මිච්ඡාචාරායාමො මිච්ඡාසති මිච්ඡාසමාධිති.

1. 2. 9

දුතිය කුක්කුපාරාමසූතං

19. පාටලිපුත්තං:

එකමන්තං නිසිනො ඛො ආයස්මා හදෙද ආයස්මන්තං ආනන්දං එතදවොච: “බ්බභවරියං බ්බභවරියං” තති ආවුසො ආනන්ද වුච්ඡිති. කතමං තු ඛො ආවුසො බ්බභවරියං? කතමං බ්බභවරියපරියොසානන්ති?

සාධු සාධු ආවුසො හදෙද, හදෙකො තෙ ආවුසො හදෙද උමිමග්ගො, හදෙකං පටිභානං, කලායාණි පරිපුච්ඡා, එවං හි ඤා ආවුසො හදෙද, පුච්ඡයි “බ්බභවරියං බ්බභවරියං” තති ආවුසො ආනන්ද, වුච්ඡිති. කතමං තු ඛො ආවුසො බ්බභවරියං කතමං බ්බභවරියපරියොසානන්ති? එවමාවුසොති,

අයමෙව ඛො ආවුසො අරියො අට්ඨධර්මකො මග්ගො බ්බභවරියං. සෙය්‍යාපීදං: සමමාදිට්ඨි -පෙ- සමමාසමාධි. යො ඛො ආවුසො රාගකකියො දෙසකකියො මොහකකියො ඉදං බ්බභවරියපරියොසානන්ති.

1. 2. 8

කුක්කුටාරාම සූත්‍රය

18. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී. එක්සමයෙක ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝත් ආයුෂ්මත් හද්ද තෙරණුවෝත් පැළලුප් නුවර කුක්කුටාරාමයෙහි වැඩවෙසෙති. එකල්හි ආයුෂ්මත් හද්ද තෙරණුවෝ සවස්කල විවේකයෙන් නැගී සිටියාහු ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවන් වෙත එළඹියහ. එළඹ ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවන් සමඟ සතුටු වූහ. සතුටු වියයුතු සිහි කටයුතු කරා කොට නිමවා එකත්පස් ව වැඩහුන්හ. එකත්පස් ව වැඩ හුන් ආයුෂ්මත් හද්ද තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවන්ට මෙය කීහ: "ඇවැත් ආනන්දයෙනි, "අබ්‍රුත්චරිය ය අබ්‍රුත්චරිය යි කියනු ලැබේ. ඇවැත්නි, අබ්‍රුත්චරියය කවරේ ද?"යි.

ඇවැත් හද්දයෙනි, මැනවි මැනවි. ඇවැත් හද්දයෙනි, තොපගේ පැන විමසීම යහපති. වැටහීම යහපති. පිළිවිසීම යහපති. ඇවැත් හද්දයෙනි, තෙසි "ඇවැත් ආනන්දයෙනි, අබ්‍රුත්චරිය ය අබ්‍රුත්චරිය යි කියනු ලැබේ. ඇවැත්නි, අබ්‍රුත්චරිය ය කවරේ ද? යි මෙසේ පුළුවසිටු ද?"යි ඇවැත්නි, එසේ ය යි. ඇවැත්නි, මේ අවධානිකවේදි මාර්ගය ම අබ්‍රුත්චරිය යයි. එනම්, චේතනාදිවි චේතනාසංකප්ප චේතනාවා චේතනාකම්මන්ත චේතනාභාව චේතනාසාම චේතනාසමාධි යි.

1. 2. 9

දෙවන කුක්කුටාරාම සූත්‍රය

19. පැළලුප්නුවර:

එකත්පස්ව හුන් ආයුෂ්මත් හද්ද තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවන්ට මෙය කීහ: "ඇවැත් ආනන්දයෙනි, බබ්‍රසර බබ්‍රසර"යි කියනු ලැබේ. ඇවැත්නි, බබ්‍රසර කවරේ ද? බබ්‍රසර කෙළවර කවරේ ද? යි.

ඇවැත් හද්දයෙනි, මැනවි මැනවි. ඇවැත් හද්දයෙනි, තොපගේ පැන විමසීම යහපති, වැටහීම යහපති, පිළිවිසීම යහපති. ඇවැත්නි, හද්දයෙනි, තෙසි "ඇවැත්නි ආනන්දයෙනි, බබ්‍රසර බබ්‍රසර යි කියනු ලැබේ. ඇවැත්නි, බබ්‍රසර කවරේ ද? බබ්‍රසර කෙළවර කවරේ ද" යි මෙසේ පුළුවසිටු ද? යි. ඇවැත්නි, එසේ යයි.

ඇවැත්නි, මේ අරි අට්ඨි මග ම බබ්‍රසර ය. එනම්: සම්මාදිවධි ... සම්මාසමාධි යි. ඇවැත්නි, යම් රාශක්ෂයෙක් ද්වේෂක්ෂයෙක් මොහක්ෂයෙක් වේ නම් මේ බබ්‍රසර කෙළවර යි.

1. 2. 10

තඨිසකුක්කුචාරාමසුත්තං

20. පාටලිපුතෙත :

“බ්‍රහ්මචරියං බ්‍රහ්මචරියං”නති ආවුසො ආනන්ද වුවනි, කතමං නු ඛො ආවුසො බ්‍රහ්මචරියං? කතමො බ්‍රහ්මචාරී? කතමං බ්‍රහ්මචරිය-පරියොසානනති?

සාධු සාධු ආවුසො හද්ද, හද්දකො තෙ ආවුසො හද්ද උච්චග්ගො, හද්දකං පටිභානං, කලාණං පරිපුරිතං, එවං හි ත්වං ආවුසො හද්ද, පුරිතයි. “බ්‍රහ්මචරියං බ්‍රහ්මචරියනති ආවුසො ආනන්ද වුවනි කතමං නු ඛො ආවුසො බ්‍රහ්මචරියං, කතමො බ්‍රහ්මචාරී, කතමං බ්‍රහ්මචරිය පරියොසාන”නති? එවමාවුසොති.

අයමෙව ඛො ආවුසො අරියො අට්ඨධර්මකො මනෙතො බ්‍රහ්මචරියං සෙය්‍යථිදං: සමුදාදිධි -පෙ- සමුදාසමාධි. යො ඛො ආවුසො ඉමිනා අරියෙන අට්ඨධර්මකෙන මග්ගෙන සම්මනාගතො අයං වුච්චති බ්‍රහ්මචාරී. යො ඛො ආවුසො රාගක්ඛයො දෙසක්ඛයො මොහක්ඛයො ඉදං බ්‍රහ්මචරියපරියොසානනති.

විහාරවග්ගො දුතියො.

කත්තුද්දනං :

දෙව විහාරා සෙඛො ච උප්පාද අපරෙ දුට්ඨෙ,
පරිසුද්ධෙන දෙව වුත්තා කුක්කුචාරාමෙන තයොති.

1. 2. 10

තෙවන කුක්කුපාරාම සූත්‍රය

20. පැළලුප්පුවර :

ආයුෂ්මත් ආනන්දයෙනි, බ්‍රහ්මර කුක්කුපාරාම කියනු ලැබේ. ඇවුත්ති, බ්‍රහ්මර කවරේ ද බ්‍රහ්මරිභු කවරෙක් ද බ්‍රහ්මර කෙළවර කවරේ ද? යි.

ආයුෂ්මත් හද්දයෙනි, මැනවි මැනවි. ආයුෂ්මත් හද්දයෙනි, තොපගේ පැන විමසීම යහපති, වැටහීම යහපති, පිළිවිසීම යහපති. ඇවුත් හද්දයෙනි, තෙපි “ඇවුත් ආනන්දයෙනි, බ්‍රහ්මර කුක්කුපාරාම කියනු ලැබේ. ඇවුත්ති, බ්‍රහ්මර කවරේ ද බ්‍රහ්මරිභු කවරෙක් ද බ්‍රහ්මර කෙළවර කවරේ ද” යි මෙසේ පුළුල්වූ ද? යි. ඇවුත්ති, එසේ ය යි.

ඇවුත්ති, මේ අරිභුම මග ම බ්‍රහ්මර ය එනම් සම්මාදිවයි ... සම්මාසමාධි යි. ඇවුත්ති, යමෙක් මේ අරිභුම මගින් සමන්වාගත ද, මේ තෙමේ බ්‍රහ්මරි ය යි කියනු ලැබේ. ඇවුත්ති, යම් රාගක්ෂයයෙක් ද්වේෂක්ෂයයෙක් මෝහක්ෂයයෙක් වේ නම් මෙය බ්‍රහ්මර කෙළවර යි.

දෙවෙනි විහාරවර්ග යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය :

විහාරසූත්‍ර දෙකෙකි. සෙබසූත්‍රයෙකි. අනෙක් උප්පාදසූත්‍ර දෙකෙකි. පරිසුද්ධ නමින් දෙකෙක් ද කුක්කුපාරාම නමින් තුනෙක් ද කියන ලදී. (මුළුල්ල දශයෙකි).

3. මිච්ඡන්තවග්ගො

1. 3. 1

මිච්ඡන්තසුත්තං

21. සාවකපීයං :

මිච්ඡන්තඤ්ච වො භික්ඛවෙ, දෙසිත්තංඤ්ච සමමන්තඤ්ච. තං සුඤ්ඤං. කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, මිච්ඡන්තං, සෙය්‍යපීදං: මිච්ඡාදිට්ඨි, මිච්ඡාසංඛ්‍යාපෙසා මිච්ඡාවාචා මිච්ඡාකමමනෙතා මිච්ඡාආර්ථවො මිච්ඡාවායාමො මිච්ඡාසති මිච්ඡාසමාධි. ඉදං වුචන්ති භික්ඛවෙ, මිච්ඡන්තං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, සමමන්තං, සෙය්‍යපීදං: සමමාදිට්ඨි සමමාසංඛ්‍යාපෙසා සමමාවාචා සමමාකමමනෙතා සමමාආර්ථවො සමමාවායාමො සමමාසති සමමාසමාධි. ඉදං වුචන්ති භික්ඛවෙ, සමමන්තං.

1. 3. 2

අකුසලධම්මසුත්තං

22. සාවකපීයං :

අකුසලෙ ව වො භික්ඛවෙ, ධම්මෙ දෙසිත්තංඤ්ච කුසලෙ ව ධම්මෙ. තං සුඤ්ඤං. කතමෙ ව භික්ඛවෙ, අකුසලා ධම්මා, සෙය්‍යපීදං: මිච්ඡාදිට්ඨි -පෙ- මිච්ඡාසමාධි. ඉමෙ වුචන්ති භික්ඛවෙ, අකුසලා ධම්මා.

කතමෙ ව භික්ඛවෙ, කුසලා ධම්මා, සෙය්‍යපීදං: සමමාදිට්ඨි -පෙ- සමමාසමාධි. ඉදං වුචන්ති භික්ඛවෙ, කුසලා ධම්මා.

1. 3. 3

පට්ඨපදසුත්තං

23. සාවකපීයං :

මිච්ඡාපට්ඨපදඤ්ච වො භික්ඛවෙ, දෙසිත්තංඤ්ච සමමාපට්ඨපදඤ්ච. තං සුඤ්ඤං. කතමා ව භික්ඛවෙ, මිච්ඡාපට්ඨපද, සෙය්‍යපීදං: මිච්ඡාදිට්ඨි -පෙ- මිච්ඡාසමාධි, අයං වුචන්ති භික්ඛවෙ, මිච්ඡාපට්ඨපද.

කතමා ව භික්ඛවෙ, සමමාපට්ඨපද, සෙය්‍යපීදං: සමමාදිට්ඨි -පෙ- සමමාසමාධි. අයං වුචන්ති භික්ඛවෙ, සමමාපට්ඨපද.

3. මිච්ඡතන වර්ගය

1. 3. 1

මිච්ඡතන සූත්‍රය

21. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මිථ්‍යාස්වභාවය ද සමාක්ස්වභාවය ද තොපට දේශනා කරන්නෙමි. එය අසවු. මහණෙනි, මිථ්‍යා ස්වභාවය කවරේ ද යත්: මිච්ඡාදිවදී මිච්ඡාසංකප්ප මිච්ඡාවාචා මිච්ඡාකම්මන්ත මිච්ඡාආජීව මිච්ඡාවායාම මිච්ඡාසති මිච්ඡාසමාධි යි. මහණෙනි, මේ මිථ්‍යාස්වභාව යයි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, සමාක්ස්වභාවය කවරේ ද යත්: එනම් සම්මාදිවදී සම්මාසංකප්ප සම්මාවාචා සම්මාකම්මන්ත සම්මාආජීව සම්මාවායාම සම්මාසති සම්මාසමාධි යි. මහණෙනි, මේ සමාක්ස්වභාව යයි කියනු ලැබේ.

1. 3. 2

අකුසලධම්ම සූත්‍රය

22. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, අකුසල්දහම් ද කුසල් දහම් ද තොපට දේශනා කරන්නෙමි එය අසවු. මහණෙනි, අකුසල් දහම්හු කවරහු ද යත්: එනම් මිච්ඡාදිවදී... මිච්ඡාසමාධි යි. මහණෙනි, මොහු අකුසල්දහම්හු යයි කියනු ලැබෙත්.

මහණෙනි, කුසල්දහම් කවරේ යත්: එනම් සම්මාදිවදී ... සම්මාසමාධි යි. මහණෙනි, මොහු කුසල්දහම්හු යයි කියනු ලැබෙත් යි.

1. 3. 3

පටිපද සූත්‍රය

23. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, මිච්ඡාපටිපදා (වැරදි පිළිවෙත) ද සම්මාපටිපදා (නොවැරදි පිළිවෙත) ද තොපට දේශනා කරන්නෙමි එය අසවු. මහණෙනි, මිච්ඡාපටිපදා කවර යත්: මිච්ඡාදිවදී...මිච්ඡාසමාධි යි. මහණෙනි, මේ මිච්ඡාපටිපදා යයි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, සම්මාපටිපදා කවර යත්: සම්මාදිවදී ... සම්මාසමාධි යි. මහණෙනි, මේ සම්මාපටිපදා යයි කියනු ලැබේ.

1. 3. 4

දුතිය පටිපදසුත්තං

24. සාවකටීයං :

ගිහිනො වාහං භික්ඛවෙ, පබ්බජිත්තස්ස වා ටීව්ජාපටිපදං න වණ්ණෙණ්ඨි. ගිහී වා භික්ඛවෙ, පබ්බජිතො වා ටීව්ජාපටිපකො ටීව්ජාපටිපත්තාධිකරණං හෙතු නාරාධකො හොති ඤායං ධම්මං කුසලං. කතමා ව භික්ඛවෙ, ටීව්ජාපටිපද, සෙය්‍යාටීදං: ටීව්ජාදිට්ඨි -පෙ- ටීව්ජාසමාධි. අයං වුච්ඡති භික්ඛවෙ, ටීව්ජාපටිපද. ගිහිනො වාහං භික්ඛවෙ, පබ්බජිත්තස්ස වා ටීව්ජාපටිපදං න වණ්ණෙණ්ඨි. ගිහී වා භික්ඛවෙ, පබ්බජිතො වා ටීව්ජාපටිපකො ටීව්ජාපටිපත්තාධිකරණං හෙතු නාරාධකො හොති ඤායං ධම්මං කුසලං.

ගිහිනො වාහං භික්ඛවෙ, පබ්බජිත්තස්ස වා සමමාපටිපදං වණ්ණෙණ්ඨි. ගිහී වා භික්ඛවෙ, පබ්බජිතො වා සමමාපටිපකො සමමාපටිපත්තාධිකරණං හෙතු ආරාධකො හොති ඤායං ධම්මං කුසලං. කතමා ව භික්ඛවෙ, සමමාපටිපද, සෙය්‍යාටීදං: සමමාදිට්ඨි -පෙ- සමමාසමාධි. අයං වුච්ඡති භික්ඛවෙ, සමමාපටිපද. ගිහිනො වාහං භික්ඛවෙ, පබ්බජිත්තස්ස වා සමමාපටිපදං වණ්ණෙණ්ඨි. ගිහී වා භික්ඛවෙ, පබ්බජිතො වා සමමාපටිපකො සමමාපටිපත්තාධිකරණං හෙතු ආරාධකො හොති ඤායං ධම්මං කුසලං.

1. 3. 5

අසප්පරිසසුත්තං

25. සාවකටීයං :

අසප්පරිසඤ්ච වො භික්ඛවෙ, දෙසිකාමි සප්පරිසඤ්ච. නං සුභාථ. කතමො ව භික්ඛවෙ, අසප්පරිසො: ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්ඡො ටීව්ජාදිට්ඨිකො හොති ටීව්ජාසමාපො ටීව්ජාවාචො ටීව්ජාකමමනො ටීව්ජාආච්චො ටීව්ජාවායාමො ටීව්ජාසති ටීව්ජාසමාධි. අයං වුච්ඡති භික්ඛවෙ, අසප්පරිසො.

කතමො ව භික්ඛවෙ, සප්පරිසො: ඉධ භික්ඛවෙ, එකච්ඡො සමමාදිට්ඨිකො හොති සමමාසමාපො සමමාවාචො සමමාකමමනො සමමාආච්චො සමමාවායාමො සමමාසති සමමාසමාධි. අයං වුච්ඡති භික්ඛවෙ, සප්පරිසොති.

1. 3. 4

දෙවන පටිපද සූත්‍රය

24. සැවැත්තුචර :

මහණෙනි, මම ගිහියාගේ හෝ පැවිද්දගේ හෝ වැරදි පිළිවෙත නොවනමි. මහණෙනි, ගිහියා හෝ පැවිද්ද හෝ වරදවා පිළිපත්තේ වැරදි පිළිවෙත්හි හිඟිටීම හේතු කොට ආයාචාර්ගධම්ය නො සපයන්නෙක් වේ. මහණෙනි, වැරදි පිළිවෙත කවරේ ද යත්: එනම් ජීවිතාදිට්ඨිය ... ජීවිතා සමාධි යි. මහණෙනි, මේ වැරදි පිළිවෙතැ යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, මම ගිහියාගේ හෝ පැවිද්දගේ හෝ වැරදි පිළිවෙත නොවනමි. මහණෙනි ගිහියා හෝ පැවිද්ද හෝ වරදවා පිළිපත්තේ වැරදි පිළිවෙත හේතු කොට ආයාචාර්ග ධම්ය නො සපයන්නෙක් වෙයි.

මහණෙනි, මම ගිහියාගේ හෝ පැවිද්දගේ හෝ නිවැරදි පිළිවෙත වනමි. මහණෙනි, ගිහියා හෝ පැවිද්ද හෝ මැනවින් පිළිපත්තේ නිවැරදි පිළිවෙත හේතු කොට ආයාචාර්ග ධම්ය සපයන්නෙක් වේ. මහණෙනි, නිවැරදි පිළිවෙත කවරේ ද යත්: එනම් සමමාදිට්ඨිය... සමමා සමාධි යි. මහණෙනි, මේ නිවැරදි පිළිවෙතැ යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි මම ගිහියාගේ හෝ පැවිද්දගේ හෝ නිවැරදි පිළිවෙත වනමි. මහණෙනි, ගිහියා හෝ පැවිද්ද හෝ මැනවින් පිළිපත්තේ නිවැරදි පිළිවෙත හේතු කොට ආයාචාර්ගධම්ය සපයන්නෙක් වේ යි.

1. 3. 5

අසත්පුරුෂ සූත්‍රය

25. සැවැත්තුචර :

මහණෙනි, අසත්පුරුෂයාත් සත්පුරුෂයාත් තොපට ලේඛනා කරන්නෙමි. එය අසවු. මහණෙනි, අසත්පුරුෂයා කවරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි එකෙක් ජීර්‍යාදෘෂ්ටි ඇත්තේ ජීර්‍යාසංකල්ප ඇත්තේ ජීර්‍යාවචන ඇත්තේ ජීර්‍යාකම්මාන්ත ඇත්තේ ජීර්‍යාආජීව ඇත්තේ ජීර්‍යාව්‍යායාම ඇත්තේ ජීර්‍යාස්මාති ඇත්තේ ජීර්‍යාසමාධි ඇත්තේ වේ. මහණෙනි මේ අසත්පුරුෂයා යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, සත්පුරුෂයා කවරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි එකෙක් සමාග්දෘෂ්ටි ඇත්තේ සමාක්සංකල්ප ඇත්තේ සමාග්වචන ඇත්තේ සමාක්කම්මාන්ත ඇත්තේ සමාගාජීව ඇත්තේ සමාග්ව්‍යායාම ඇත්තේ සමාක්ස්මාති ඇත්තේ සමාක්සමාධි ඇත්තේ වෙයි. මහණෙනි, මේ සත්පුරුෂයා යි කියනු ලැබේ.

1. 3. 6

දුතියඅසප්පරිසසුතතං

26. සාවතරියං :

අසප්පරිසඤ්චො භික්ඛවෙ, දෙසිංසාමි. අසප්පරිසෙන අසප්පරිස-
තරඤ්චො. සප්පරිසඤ්චො දෙසිංසාමි සප්පරිසෙන සප්පරිසතරඤ්චො. තං සුඤ්ඤාථ.
කතමො ච භික්ඛවෙ, අසප්පරිසො: ඉධ භික්ඛවෙ, එකවෙවා මිඤ්ජා-
දිට්ඨිකො හොති -පෙ- මිඤ්ජාසමාධි. අයං චුට්ඨති භික්ඛවෙ, අසප්පරිසො.
කතමො ච භික්ඛවෙ, අසප්පරිසෙන අසප්පරිසතරො: ඉධ භික්ඛවෙ,
එකවෙවා මිඤ්ජාදිට්ඨිකො හොති -පෙ- මිඤ්ජාසමාධි මිඤ්ජාඤ්ඤා මිඤ්ජා-
විමුක්ඛි. අයං චුට්ඨති භික්ඛවෙ, අසප්පරිසෙන අසප්පරිසතරො. කතමො ච
භික්ඛවෙ, සප්පරිසො: ඉධ භික්ඛවෙ, එකවෙවා සමමාදිට්ඨිකො හොති
-පෙ- සමමාසමාධි. අයං චුට්ඨති භික්ඛවෙ සප්පරිසො. කතමො ච
භික්ඛවෙ, සප්පරිසෙන සප්පරිසතරො: ඉධ භික්ඛවෙ, එකවෙවා සමමා-
දිට්ඨිකො හොති -පෙ- සමමාසමාධි සමමාඤ්ඤා සමමාච්චිමුක්ඛි. අයං
චුට්ඨති භික්ඛවෙ, සප්පරිසෙන සප්පරිසතරොති.

1. 3. 7

කුමහසුතතං

27. සාවතරියං :

සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, කුමෙහා අනාධාරො සුප්පවත්තියො හොති.
සාධාරො දුප්පවත්තියො හොති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, විහ්නං අනාධාරං
සුප්පවත්තියං හොති. සාධාරං දුප්පවත්තියං හොති. කො ච භික්ඛවෙ,
විහ්නස්ස අනාධාරො අයමෙව අරියො අට්ඨකිකො මග්ගො. සෙය්‍යරීදං:
සමමාදිට්ඨි -පෙ- සමමාසමාධි. අයං චුට්ඨති විහ්නස්ස අනාධාරො. සෙය්‍යරාපි
භික්ඛවෙ, කුමෙහා අනාධාරො සුප්පවත්තියො හොති. සාධාරො
දුප්පවත්තියො හොති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, විහ්නං අනාධාරං සුප්පවත්තියං
හොති. සාධාරං දුප්පවත්තියං හොතිති.

1. 3. 8

සමාධිසුතතං

28. සාවතරියං :

අරියං වො භික්ඛවෙ, සමමාසමාධි. දෙසිංසාමි සඋපනිසං සපරිකඛාරං.
තං සුඤ්ඤාථ. කතමො ච භික්ඛවෙ, අරියො සමමාසමාධි සඋපනිසො
සපරිකඛාරො, සෙය්‍යරීදං; සමමාදිට්ඨි සමමාසමාධිසො සමමාචාරා
සමමාකමමනො සමමාආර්ථවො සමමාචාරායාමො සමමාසන්ඨා යා ඛො
භික්ඛවෙ, ඉමෙහි සත්තභවෙහි විහ්නස්ස එකග්ගතො සපරිකඛාරො අයං
චුට්ඨති භික්ඛවෙ, අරියො සමමාසමාධි සඋපනිසො ඉතිපි සපරිකඛාරො
ඉතිපිති.

1. සප්පරිසඤ්චො - මඡසං.

2. ඤාණං - සිමු, පි 2.

3. සමමාසමාධි - සිමු, සා.

4. සපරිකඛාරා - සිමු, සා.

1. 3. 6

දෙවන සප්තරිය සූත්‍රය

26. සැවැත්තුවර:

මහණෙනි, අසත්පුරුෂයාත් අසත්පුරුෂයාට වඩා අසත්පුරුෂතරයාත් තොපට දේශනා කරන්නෙමි. සත්පුරුෂයාත් සත්පුරුෂයාට වඩා සත්පුරුෂතරයාත් දේශනා කරන්නෙමි. එය අසවු. මහණෙනි, අසත්පුරුෂයා කවරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි එකෙක් ජීර්ණාශ්වී ඇත්තේ... ජීර්ණා සමාධි ඇත්තේ වෙයි. මහණෙනි, මේ අසත්පුරුෂයා යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, අසත්පුරුෂයාට වඩා අසත්පුරුෂතරයා කවරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි එකෙක් ජීර්ණාශ්වී ඇත්තේ.. ජීර්ණාසමාධි ඇත්තේ ජීර්ණාඥාන ඇත්තේ ජීර්ණාච්චික්ඛති ඇත්තේ වෙයි. මහණෙනි, මේ අසත්පුරුෂයාට වඩා අසත්පුරුෂතරයා යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, සත්පුරුෂයා කවරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි එකෙක් සමාග්දාශ්වී ඇත්තේ... සමාග්දාශ්වී ඇත්තේ වෙයි. මහණෙනි, මේ සත්පුරුෂයා යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, සත්පුරුෂයාට වඩා සත්පුරුෂතරයා කවරේ ද? යත්: මහණෙනි, මෙහි එකෙක් සමාග්දාශ්වී ඇත්තේ... සමාග්දාශ්වී ඇත්තේ සමාග්දාන ඇත්තේ සමාග්චික්ඛති ඇත්තේ වෙයි. මහණෙනි, මේ සත්පුරුෂයාට වඩා සත්පුරුෂතරයා යයි කියනු ලැබේ යි.

1. 3. 7

කුම්භ සූත්‍රය

27. සැවැත්තුවර:

මහණෙනි, යම්යෙ කළය ආධාර (දරනු) රහිත වූයේ පහසුවෙන් පෙරළිය හැක්කේ වේ ද, ආධාර (දරනු) සහිත වූයේ පහසුවෙන් නො පෙරළිය හැක්කේ වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම සිත ආධාර රහිත වූයේ පහසුවෙන් පෙරළිය හැක්කේ වෙයි, ආධාර සහිත වූයේ පහසුවෙන් නො පෙරළිය හැක්කේ වේ. මහණෙනි, සිතට ආධාරය කිලෙක් ද යත්: මේ අරි අවභි මහ මැ යි. එනම්: සම්මාදිට්ඨි... සම්මාසමාධි යි. මේ සිතට ආධාර ය යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, යම්යෙ කළය ආධාර රහිත වූයේ පහසුවෙන් පෙරළිය හැක්කේ වේ ද, ආධාර සහිත වූයේ පහසුවෙන් පෙරළිය නො හැක්කේ වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම සිතට ආධාර රහිත වූයේ පහසුවෙන් පෙරළිය හැක්කේ වෙයි. ආධාර සහිත වූයේ පහසුවෙන් පෙරළිය නො හැක්කේ වේ යි.

1. 3. 8

සමාධි සූත්‍රය

28. සැවැත්තුවර:

මහණෙනි, තොපට ප්‍රත්‍යය සහිත පිරිවර සහිත ආයාඪි වූ සමාග්දාශ්වී දේශනා කරන්නෙමි. එය අසවු. මහණෙනි, සප්තත්‍යය සපරික්කාර ආයාඪි සමාග්දාශ්වී සමාධිය කවරේ ද යත්: "හේ මෙයෙය: සම්මාදිට්ඨිය සම්මාසමාධිකපය සම්මාවාචා ය සම්මාකම්මන්තය සම්මාආජීව ය සම්මා-වායාමය සම්මාසනි" යි මහණෙනි, මේ සත්අභිත් සිතේ යම් එකභව්වෙක් වේ නම් එය සපරික්කාර බවයි. මහණෙනි, මේ ආයාඪි සමාග්දාශ්වී සමාධිය මෙයෙ ප්‍රත්‍යය සහිත ය යි ද මෙයෙ පිරිවර සහිත ය යි ද කියනු ලැබේ යි.

1. 3. 9

වේදනාසුත්තං.

29. සාවකීයං:

තිරෙස්සා ඉමා භික්ඛව, වේදනා. කතමා තිසෙස්සා: සුඛා වේදනා දුක්ඛා වේදනා අදුක්ඛමසුඛා වේදනා. ඉමා ඛො භික්ඛව, තිරෙස්සා වේදනා ඉමාසං ඛො භික්ඛව තිස්සන්තං වේදනානං පරිඤ්ඤා අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනංඛො. කතමො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො සෙය්‍යථීදං: සම්මාදිට්ඨි -පෙ- සම්මාසමාධි. ඉමාසං ඛො භික්ඛව, තිස්සන්තං වේදනානං පරිඤ්ඤා අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනංඛොති.

1. 3. 10

උත්තියසුත්තං.

30. සාවකීයං:

අථ ඛො ආයස්මා උත්තියො යෙන භගවා තෙනුපසංඛතී. උපසංඛතීත්ථා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා උත්තියො භගවන්තං එතදවොච: ඉධ මග්ගං භන්තො, රහොගතස්ස පඤ්ඤාලිතස්ස එවං වොසො පරිචිතකො උද්භාදි. පඤ්ඤා කාමගුණා වුත්තා භගවතා. කතමෙ නු ඛො පඤ්ඤා කාමගුණා වුත්තා භගවතාති.

සාධු සාධු උත්තිය, පඤ්ඤා මෙ උත්තිය, කාමගුණා වුත්තා මියා. කතමෙ පඤ්ඤා: වක්ඛුච්ඡෙඤ්ඤා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනියා, සොතච්ඡෙඤ්ඤා සඤ්ඤා -පෙ- සානච්ඡෙඤ්ඤා ගන්ධා -පෙ- ජීව්‍යච්ඡෙඤ්ඤා රසා -පෙ- කායච්ඡෙඤ්ඤා ඵොට්ඨංඛො ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනියා. ඉමෙ ඛො උත්තිය, පඤ්ඤා කාමගුණා වුත්තා මියා. ඉමෙසං ඛො උත්තිය, පඤ්ඤා කාමගුණානං පහානාය අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනංඛො. කතමො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො සෙය්‍යථීදං: සම්මාදිට්ඨි -පෙ- සම්මාසමාධි. ඉමෙසං ඛො උත්තිය, පඤ්ඤා කාමගුණානං පහානාය අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනංඛොති.

මිථ්‍යාකතවග්ගො තත්තියො.

තත්තුද්දන්තං:

ඒවුත්තං අකුසලධම්මං දුවෙ පටිපදාපි ව,
අසප්පරිසෙත දො කුමෙහා සමාධි වේදනුත්තියාති.

1. 3. 9

වේදනා සූත්‍රය

29. සැවැත්තුවර:

මහණෙනි, මේ වේදනා තුනෙකි. කවරතුනෙක් ද යත්: සුව වේදනා යැ යුක් වේදනා යැ නොයුක්නොසුව වේදනා යි. මහණෙනි, මේ තුන් වේදනා යි. මහණෙනි, මේ තුන් වේදනාවන් පිරිසිඳ දැනීම පිණිස අරිඤ්ඤිමහ වැඩිය යුතු යි. කවර අරිඤ්ඤිමහෙක් ද යත් භේ මෙසේ ය: සම්මාදිට්ඨි ය ... සම්මාසමාධි යි. මහණෙනි, මේ තුන් වේදනාවන් පිරිසිඳ දැනීම පිණිස මේ අරිඤ්ඤිමහ වැඩිය යුතු යි.

1. 3. 10

උත්තිය සූත්‍රය

30. සැවැත්තුවර:

එකල්හි ආයුෂ්මත් උත්තිය තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹීයහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත්පස් ව හුර්භ. එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් උත්තිය තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකළහ: "විභන්ස, මෙහි එකලා ව චිවේකයෙන් හුන් මට මෙබඳු චිත්ත චිතර්කයෙක් පහළවිය: භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් පස්කම්මුණ කෙනෙක් වදරන ලදහ. කවර පස්කම්මුණ කෙනෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලද්දහු ද" යි.

උත්තිය, මැනව් මැනව්. උත්තිය, මේ පස්කම්මුණ කෙනෙක් මඩිසින් පවසන ලදහ. කවර පසෙක යත්: ඉෂ්ට වූ කාන්ත වූ මනාප වූ ප්‍රියස්වභාව ඇති කාම සංභිත වූ ඇලුම් කටයුතු වූ ඇසින් දක්කයුතු රූපයෝ ය ... කනිත් ඇසියයුතු වූ ශබ්දයෝ ය ... නැහැයෙන් දකයුතු ගන්ධයෝ ය ... දිවෙන් දැකියුතු රසයෝ ය... ඉෂ්ට වූ කාන්තවූ මනාප වූ ප්‍රියස්වභාව ඇති කාමසංභිත වූ ඇලුම් කටයුතු කසින් දකයුතු ස්පර්ශයෝ ය. උත්තිය, ඉෂ්ට වූ කාන්ත වූ මනාප වූ ප්‍රියස්වභාව ඇති කාමසංභිත වූ ඇලුම් කටයුතු මේ පස්කම්මුණයෝ මා විසින් පවසන ලදහ: උත්තිය, මේ පස්කම්මුණයන්ගේ ප්‍රභානාය පිණිස අරිඤ්ඤිමහ වැඩිය යුතු. කවර අරිඤ්ඤිමහෙක යත්: සම්මාදිට්ඨි .. සම්මාසමාධි යි. උත්තිය, මේ පස්කම්මුණයන්ගේ ප්‍රභානාය පිණිස මේ අරිඤ්ඤිමහ වැඩිය යුතු යි.

කෙවැනි මිට්ඨත්ත වර්ග යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය මෙසේ ය:

මිට්ඨත්ත සූත්‍රය, අකුසලධම්ම සූත්‍රය පටිපද සූත්‍ර දෙක ය. අසප්පුරිස සූත්‍ර දෙක ය, කුම්භ සමාධි වේදනා උත්තිය සූත්‍ර සතර යැ යි සූත්‍ර දශයෙකි.

4. පටිපත්තිවග්ගො

1. 4. 1

පටිපත්තිසුත්තං

31. සාවකටීයං :

ථිව්‍යාපටිපත්තිංඤ්ඤා වො භික්ඛවෙ, දෙසිංසාමි සමමාපටිපත්තිංඤ්ඤා. තං සුඤ්ඤාරං. කතමා ච භික්ඛවෙ, ථිව්‍යාපටිපත්ති සෙය්‍යථිදං: මිච්ඡාදිට්ඨි -පෙ- ථිව්‍යාසමාධි. අයං චූළච්ඡි භික්ඛවෙ, ථිව්‍යාපටිපත්ති. කතමා ච භික්ඛවෙ, සමමාපටිපත්ති සෙය්‍යථිදං: සමමාදිට්ඨි -පෙ- සමමාසමාධි. අයං චූළච්ඡි භික්ඛවෙ, සමමාපටිපත්තිති.

1. 4. 2

පටිපත්තිසුත්තං

32. සාවකටීයං :

ථිව්‍යාපටිපත්තිංඤ්ඤා වො භික්ඛවෙ, දෙසිංසාමි සමමාපටිපත්තිංඤ්ඤා, තං සුඤ්ඤාරං. කතමා ච භික්ඛවෙ, ථිව්‍යාපටිපත්තිනා: ඉධ භික්ඛවෙ, එකමො මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති -පෙ- ථිව්‍යාසමාධි. අයං චූළච්ඡි භික්ඛවෙ, ථිව්‍යාපටිපත්තිනා. කතමා ච භික්ඛවෙ, සමමාපටිපත්තිනා ඉධ භික්ඛවෙ, එකමො සමමාදිට්ඨිකො හොති -පෙ- සමමාසමාධි. අයං චූළච්ඡි භික්ඛවෙ, සමමාපටිපත්තිනාති.

1. 4. 3

විරද්ධසුත්තං

33. සාවකටීයං :

යෙසං කෙසඤ්ඤි භික්ඛවෙ, අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො විරද්ධො, විරද්ධො තෙසං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො සමමාදුක්ඛකකයගාමි. යෙසං කෙසඤ්ඤි භික්ඛවෙ, අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො ආරද්ධො, ආරද්ධො තෙසං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො සමමාදුක්ඛකකයගාමි. කතමා ච භික්ඛවෙ අරියො¹ අට්ඨංගිකො මග්ගො සෙය්‍යථිදං: සමමාදිට්ඨි -පෙ- සමමාසමාධි. යෙසං කෙසඤ්ඤි භික්ඛවෙ, අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො විරද්ධො, විරද්ධො තෙසං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො සමමාදුක්ඛකකයගාමි. යෙසං කෙසඤ්ඤි භික්ඛවෙ, අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො ආරද්ධො, ආරද්ධො තෙසං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො සමමාදුක්ඛකකයගාමිති.

1. 4. 4

පාරඛගමසුත්තං

34. සාවකටීයං :

අට්ඨමෙ භික්ඛවෙ, ධම්මා භාවිතා බහුලිකතා අපාරා පාරඛගමනාය සංවත්තනති. කතමෙ අට්ඨ: සෙය්‍යථිදං: සමමාදිට්ඨි -පෙ- සමමාසමාධි. ඉමෙ ධම්මා භික්ඛවෙ, අට්ඨ ධම්මා භාවිතා බහුලිකතා අපාරා පාරඛගමනාය සංවත්තනති. ඉදමචො භගවා. ඉදං වක්ඛා සුගතො අරාපරං එතදචොව සත්ථා:

1. කතමො අරියො-සිවු.

4. පටිපත්ති වර්ගය

1. 4. 1

පටිපත්ති සූත්‍රය

31. සැවැත්නුවර:

මහණෙනි, තොපට මිථ්‍යාප්‍රතිපත්තිය ද සමාක්ප්‍රතිපත්තිය ද දෙසමි. එය අසවු. මහණෙනි, මිථ්‍යාප්‍රතිපත්ති කවර යත්: මිථ්‍යාදෘෂ්ටි යැ ... මිථ්‍යාසමාධි යි. මහණෙනි මේ මිථ්‍යාප්‍රතිපද යි කියනු ලැබේ යි. මහණෙනි, සමාක්ප්‍රතිපත්ති කවර යත්: සමාක්දෘෂ්ටි ... සමාක්සමාධි යි. මහණෙනි, මේ සමාක්ප්‍රතිපද යි කියනු ලැබේ.

1. 4. 2

පටිපත්ත සූත්‍රය

32. සැවැත් නුවර:

මහණෙනි, මිථ්‍යාප්‍රතිපත් ඇත්තහු ද සමාක්ප්‍රතිපත් ඇත්තහු ද තොපට දෙසමි එය අසවු. මහණෙනි, මිථ්‍යාප්‍රතිපත් ඇත්තේ කවරෙ යත්: මහණෙනි, මෙහි එකෙක් මිථ්‍යාදෘෂ්ටි ඇත්තේ වෙයි ... මිථ්‍යාසමාධි ඇත්තේ වෙයි. මහණෙනි, මේ මිථ්‍යාප්‍රතිපත් ඇත්තේ ය යි කියනු ලැබේ යි. මහණෙනි, සමාක්ප්‍රතිපත් ඇත්තේ කවරෙ යත්: මහණෙනි මෙහි එකෙක් සමාග්දෘෂ්ටි ඇත්තේ වෙයි...සමාක්සමාධි ඇත්තේ වෙයි. මහණෙනි මේ සමාක්ප්‍රතිපත් ඇත්තේ ය යි කියනු ලැබේ.

1. 4. 3

විරද්ධ සූත්‍රය

33. සැවැත් නුවර:

මහණෙනි, යම් කෙනකුත් විසින් අරිඅටභිමග වරදවන ලද ද, මැනවින් දුක් ගෙවීමට යන අරිඅටභිමග ඔවුන් විසින් වරදවන ලද ය. මහණෙනි, යම් කෙනකුත් විසින් අරිඅටභිමග අරඹන ලද ද, මැනවින් දුක් ගෙවීමට යන අරිඅටභිමග ඔවුන් විසින් අරඹන ලදී. මහණෙනි අරිඅටභිමග කවරෙ යත්: හේ මෙසේ ය: සම්මාදිට්ඨි ... සම්මාසමාධි යි. මහණෙනි, යම් කෙනකුත් විසින් මේ අරිඅටභිමග වරදවන ලද ද, මැනවින් දුක් ගෙවීමට යන මේ අරිඅටභිමග ඔවුන් විසින් වරදවන ලද ය. මහණෙනි, යම් කෙනකුත් විසින් මේ අරිඅටභිමග අරඹන ලද ද, මැනවින් දුක් ගෙවීමට යන මේ අරිඅටභිමග ඔවුන් විසින් අරඹන ලද්දේ යි.

1. 4. 4

පාරධගම සූත්‍රය

34. සැවැත්නුවර:

මහණෙනි, මේ අට දහම් කෙනෙක් වඩන ලද්දහු බහුල කරන ලද්දහු මෙතෙරින් එතෙරට (-සසරින් නිවනට) යෑම පිණිස පවතිත්. කවර අටෙකැ යත්: සම්මාදිට්ඨි...සම්මාසමාධි යි. මහණෙනි, මේ අටදහම්හු වඩන ලද්දහු බහුල කරන ලද්දහු මෙතෙරින් එතරට යෑම පිණිස පවතිත්. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක. සුගත වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙය වදරා යළි මතු ද මෙය වදළ සේකි:

1. අපකා තෙ මනුසොසු යෙ ජනා පාරගාමිනො,
අරායං ඉතරා පජා තීරමෙවානුධාවති.
2. යෙ ව ඛො සත්ථෙදසකාතෙ ධරෙම ධත්ථොනුවත්තො,
තෙ ජනා පාරමෙසසනි මච්චෙධෙයං සුදුහරං.
3. කණං ධත්ථං වීජභාය සුකං භාවෙථ පණ්ඩිතො,
ඔකා අනොකං ආගත්ථ වීචෙකෙ යස් දුරමං.
4. තත්ථාභීරතිච්චෙය්‍ය භික්ඛා කාමෙ අකිංකොනො,
පරියොදපෙය්‍ය අකානං විතතෙලසෙභි පණ්ඩිතො.
5. යෙසං සමෙඛාධිඅබොසු සත්ථො විතං සුභාවිතං,
ආදනපටිනිසසගෙන අනුපාද්‍ය යෙ රතා
බිණ්ණසවා පුත්තිමනොතා තෙ ලොකෙ පරිනිබ්බතාති.

1. 4. 5

සාමඤ්ඤසුත්තං

35. සාමඤ්ඤඤඤ චො භික්ඛවෙ, දෙසිසසාමි සාමඤ්ඤඵලානි ව.
තං සුඤ්ඤං. කතමඤ්ඤ භික්ඛවෙ, සාමඤ්ඤං: අයමෙව අරියො
අට්ඨංගිකො මග්ගො. සෙය්‍යථිදං: සත්ථොදිට්ඨි -පෙ- සත්ථොසමාධි.
ඉදං වුවවති භික්ඛවෙ, සාමඤ්ඤං. කතමානි ව භික්ඛවෙ, සාමඤ්ඤ-
ඵලානි: සොනාපත්තිඵලං සකදගාමිඵලං අනාගාමිඵලං අරහත්තඵලං.
ඉමානි වුවවන්ති භික්ඛවෙ, සාමඤ්ඤඵලානිති.

1. 4. 6

දුතිය සාමඤ්ඤසුත්තං

36. සාමඤ්ඤඤඤ චො භික්ඛවෙ, දෙසිසසාමි සාමඤ්ඤඤඤ.
තං සුඤ්ඤං. කතමඤ්ඤ භික්ඛවෙ, සාමඤ්ඤං: අයමෙව අරියො
අට්ඨංගිකො මග්ගො. සෙය්‍යථිදං: සත්ථොදිට්ඨි -පෙ- සත්ථොසමාධි.
ඉදං වුවවති භික්ඛවෙ, සාමඤ්ඤං. කතමො ව භික්ඛවෙ, සාමඤ්ඤඤො:
යො ඛො භික්ඛවෙ, රාගකකියො දෙසකකියො මොහකකියො අයං
වුවවති භික්ඛවෙ, සාමඤ්ඤඤොති.

1. 4. 7

බ්‍රහ්මඤ්ඤසුත්තං

37. බ්‍රහ්මඤ්ඤඤඤ චො භික්ඛවෙ, දෙසිසසාමි බ්‍රහ්මඤ්ඤඵලානි ව.
තං සුඤ්ඤං. කතමඤ්ඤ භික්ඛවෙ, බ්‍රහ්මඤ්ඤං: අයමෙව අරියො
අට්ඨංගිකො මග්ගො. සෙය්‍යථිදං: සත්ථොදිට්ඨි -පෙ- සත්ථොසමාධි.
ඉදං වුවවති භික්ඛවෙ, බ්‍රහ්මඤ්ඤං. කතමානි ව භික්ඛවෙ, බ්‍රහ්මඤ්ඤ-
ඵලානි: සොනාපත්තිඵලං සකදගාමිඵලං අනාගාමිඵලං අරහත්තඵලං.
ඉමානි වුවවන්ති භික්ඛවෙ, බ්‍රහ්මඤ්ඤඵලානිති.

1. යම් ජන කෙනෙක් පරතෙරට යනසුලු වෙද්ද, මිනිසුන් අතර ඔහු අල්පයහ. වැලි මේ තදන්ත ප්‍රජාව මෙතෙර ම (සයරෙහි ම) ධාවන කෙරෙයි.

2. යම් කෙනෙකුත් මොනවට වදහළ දහමිති දහම අනුව පවතින සුලු වෙද්ද, ඒ ජනයෝ සුදුස්තර වූ මාරධෙයය (සයර) හැර පරතෙරට යන්නාහ.

3-4. පණ්ඩිත තෙමේ අකුසල්දහම දුරු කොට කුසල්දහම වඩනේ ය. නිවන ඇරඹ සසරින් කාමයන් අත්හැර පළිබෝධ නැති ව යම් විවේකයක දුකයේ ඇලියයුතු වේ නම් එහි ඇලීම කැමති වන්නේ ය. පණ්ඩිත තෙමේ කෙලෙසුන් කෙරෙන් සිත පිරිසිදු කරන්නේ යි.

5. යම් කෙනෙකුත්ගේ සිත බෝධාඛයෙන්හි මැනවින් වඩන ලද්ද, යම් කෙනෙක් උපාදාන රහිත ව නිවනෙහි ඇලුණාහු ද, ලෙවිහි බැබළීම ඇති ඒ රහත්හු පිරිනිව්වාහු යි.

1. 4. 5

සාමඤ්ඤ සූත්‍රය

35. මහණෙනි, මහණුවම් ද මහණුවම්හි එල ද තොපට දේශනා කරන්නෙමි. එය අසවු. මහණෙනි මහණුවම කවරෙ යත්: මේ අරි අට්ඨිමග මැ යි. එ කවරෙ යත්: සම්මාදිට්ඨි ... සම්මාසමාධි යි. මහණෙනි මේ මහණුවමැ යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, මහණුවම්හි එල කවරෙ යත්: සෝකාපත්තිඵලය සකදගාමිඵලය අනාගාමිඵලය අරහත්ත ඵල යි. මහණෙනි, මොහු මහණුවම්හි එලැ යි කියනු ලැබේ යි.

1. 4. 6

දෙවන සාමඤ්ඤ සූත්‍රය

36. මහණෙනි, ශ්‍රමණධර්මයත් ශ්‍රමණධර්මයෙහි එලත් තොපට දේශනා කරන්නෙමි. එය අසවු. මහණෙනි, ශ්‍රමණධර්මය කවරෙ යත්: මේ අරි අට්ඨිමග මැ යි. එ කවරෙ යත්: සම්මාදිට්ඨි ... සම්මාසමාධි යි. මහණෙනි මේ ශ්‍රමණධර්මය යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, ශ්‍රමණධර්මයෙහි එල කවරෙ යත්: මහණෙනි, යම් රාගක්ෂයයෙක් ද්වේෂක්ෂයයෙක් මෝහක්ෂයයෙක් වේ නම් මහණෙනි මේ ශ්‍රමණධර්මයෙහි එලැ යි කියනු ලැබේ යි.

1. 4. 7

ත්‍රිත්මඤ්ඤ සූත්‍රය

37. මහණෙනි, ශ්‍රේෂ්ඨත්වයත් ශ්‍රේෂ්ඨත්වයෙහි එලත් තොපට දේශනා කරන්නෙමි. එය අසවු. මහණෙනි, ශ්‍රේෂ්ඨත්වය කවරෙ යත්: මේ අරි අට්ඨිමග මැ යි. එ කෙසේ යැ යත්: සම්මාදිට්ඨි ... සම්මාසමාධි යි. මහණෙනි, මේ ශ්‍රේෂ්ඨත්වය යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, ශ්‍රේෂ්ඨත්වයෙහි එල කවරෙ යත්: සෝකාපත්තිඵලය සකදගාමිඵලය අනාගාමිඵලය අරහත්තඵල යි. මහණෙනි මොහු ශ්‍රේෂ්ඨත්වයෙහි එලැ යි කියනු ලැබේ යි.

1. 4. 8

දුතිය භ්‍රමඥාසුත්තං

38. භ්‍රමඥාසුඤ්ඤා චො භික්ඛවෙ, දෙසිසසාමී භ්‍රමඥාසුඤ්ඤා.
තං සුඤ්ඤාථ. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භ්‍රමඥාසුඤ්ඤා: අයමෙව අරියො
අවධංඤ්ඤාමො මග්ගො. සෙය්‍යථිදං: සමමාදිට්ඨි -පෙ- සමමාසමාධි.
ඉදං චුට්ඨති භික්ඛවෙ, භ්‍රමඥාසුඤ්ඤා. කතමො ච භික්ඛවෙ, භ්‍රමඥාසුඤ්ඤා:
යො ඛො භික්ඛවෙ, රාගක්ඛයො දෙසක්ඛයො මොහක්ඛයො අයං
චුට්ඨති භික්ඛවෙ, භ්‍රමඥාසුඤ්ඤාති.

1. 4. 9

භ්‍රමචරියසුත්තං

39. භ්‍රමචරියඤ්ඤා චො භික්ඛවෙ, දෙසිසසාමී භ්‍රමචරියචරානි ච.
තං සුඤ්ඤාථ. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භ්‍රමචරියං: අයමෙව අරියො
අවධංඤ්ඤාමො මග්ගො. සෙය්‍යථිදං: සමමාදිට්ඨි -පෙ- සමමාසමාධි.
ඉදං චුට්ඨති භික්ඛවෙ, භ්‍රමචරියං. කතමානි ච භික්ඛවෙ, භ්‍රමචරිය-
චරානි: සොතාපක්ඛචරං සක්ඛගාමීචරං අනාගාමීචරං අරහක්ඛචරං.
ඉමානි චුට්ඨති භික්ඛවෙ, භ්‍රමචරියචරානිති.

1. 4. 10

දුතිය භ්‍රමචරියසුත්තං

40. භ්‍රමචරියඤ්ඤා චො භික්ඛවෙ, දෙසිසසාමී භ්‍රමචරියඤ්ඤා.
තං සුඤ්ඤාථ. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භ්‍රමචරියං: අයමෙව අරියො
අවධංඤ්ඤාමො මග්ගො, සෙය්‍යථිදං: සමමාදිට්ඨි -පෙ- සමමාසමාධි.
ඉදං චුට්ඨති භික්ඛවෙ, භ්‍රමචරියං. කතමො ච භික්ඛවෙ, භ්‍රමචරියඤ්ඤා:
යො ඛො භික්ඛවෙ, රාගක්ඛයො දෙසක්ඛයො මොහක්ඛයො අයං
චුට්ඨති භික්ඛවෙ, භ්‍රමචරියඤ්ඤාති.

(සබ්බං සාවස්ථිතිදනමෙව)

පටිපක්ඛිවග්ගො චතුසො.

කත්තූඤ්ඤා:

පටිපක්ඛිපටිපකෙණු ච චිරදෙධා ච පාරඛගමො
සාමදෙඤ්ඤාන දො චුත්තා භ්‍රමදෙඤ්ඤානපරෙ දුට්ඨෙ
භ්‍රමචරියෙන දො චුත්තා වග්ගො තෙන පචුට්ඨතිති.

1. 4. 8

දෙවන බ්‍රහ්මඤ්ඤ සූත්‍රය

38. මහණෙනි, ශ්‍රේෂ්ඨත්වයන් ශ්‍රේෂ්ඨත්වයෙහි ප්‍රයෝජනාත් තොපට දේශනා කරන්නෙමි. එය අසවු. මහණෙනි, ශ්‍රේෂ්ඨත්වය කවරෙ යත්; මේ අරිඤ්ඤමහ මැයි. එ කෙසේ යැ යත්: සම්මාදිට්ඨි ... සම්මාසමාධි යි. මහණෙනි, මේ ශ්‍රේෂ්ඨත්ව යැයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, ශ්‍රේෂ්ඨත්වයෙහි ප්‍රයෝජන කවරෙ යත්: මහණෙනි, යම් රාගක්ෂයයෙක් ද්වේෂක්ෂයයෙක් මෝහක්ෂයයෙක් වේ නම් මහණෙනි, මේ ශ්‍රේෂ්ඨත්වයෙහි ප්‍රයෝජනා යි කියනු ලැබේ යි.

1. 4. 9

බ්‍රහ්මවරිය සූත්‍රය

39. මහණෙනි, තොපට බ්‍රහ්මසරත් බ්‍රහ්මසරෙහි එළත් දේශනා කරන්නෙමි. එය අසවු. මහණෙනි, බ්‍රහ්මසර කවරෙ යත්: මේ අරිඤ්ඤමහ මැයි එ කෙසේ යැ යත්: සම්මාදිට්ඨි .. සම්මාසමාධි යි. මහණෙනි, මේ බ්‍රහ්මසර යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, බ්‍රහ්මසරඑළ කවරෙ යත් සෙච්චත්එළ සෙදගුම්ඵළ අනගුම්ඵළ රහත්එළ යි. මහණෙනි, මොහු බ්‍රහ්මසරඑළ යි කියනු ලැබේ යි.

1. 4. 10

දෙවන බ්‍රහ්මවරිය සූත්‍රය

40. මහණෙනි, තොපට බ්‍රහ්මසරත් බ්‍රහ්මසරෙහි අර්ථත් දේශනා කරන්නෙමි. එය අසවු. මහණෙනි, බ්‍රහ්මසර කවරෙ යත්: මේ අරිඤ්ඤමහ මැයි. එ කෙසේ යැ යත්: සම්මාදිට්ඨි ... සම්මාසමාධි යි. මහණෙනි මේ බ්‍රහ්මසර යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, බ්‍රහ්මසරෙහි අර්ථත් කවරෙ යත්: මහණෙනි, යම් රාගක්ෂයයෙක් ද්වේෂක්ෂයයෙක් මෝහක්ෂයයෙක් වේ නම් මේ බ්‍රහ්මසරෙහි අර්ථත් යි කියනු ලැබේ යි.

(සියල්ල සැවැත්නුවර ම නිදන කොට ඇත.)

සිවුවැනි පටිපක්ඛ වර්ග යි.

එහි සූත්‍ර නාමමාලාව:

පටිපක්ඛ, පටිපන්න, වීරද්ධ, පාරභගම යි සූත්‍ර සතරෙකි. සාමඤ්ඤ නමින් දෙකෙක් ද, බ්‍රහ්මඤ්ඤ නමින් දෙකෙක් ද, බ්‍රහ්මවරිය නමින් දෙකෙක් ද කියන ලදහ. මේ සූත්‍ර දශයෙන් වර්ග යයි කියනු ලැබේ.

5. අඤ්ඤානිත්ථිය පෙය්‍යාලො

1. 5. 1

විරාගසුත්තං

41. සාවතරියං:

අථ ඛො සම්මතො භික්ඛු යෙන හගවා තෙනුපසඤ්ඤාංසු. උපසඤ්ඤාංසු හගවන්තං අභිවාදෙඤ්ඤාං ඵකමන්තං නිසීදිංසු. ඵකමන්තං නිසීදෙත්තො ඛො තෙ භික්ඛු හගවා ඵතදවොච: සචෙ වො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤානිත්ථියා පරිබ්බාජකා ඵවං පුච්ඡෙය්‍යාං, “කිමඤ්ඤාං ආවුසො, සමඤ්ඤාං ගොතමෙ බ්‍රහ්මචරියං වුස්සති”ති? ඵවං පුට්ඨා තුමෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං “අඤ්ඤානිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං ඵවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථ. රාගවිරාගානං ඛො ආවුසො හගවති බ්‍රහ්මචරියං වුස්සති”ති.

සචෙ පන වො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤානිත්ථියා පරිබ්බාජකා ඵවං පුච්ඡෙය්‍යාං: “අඤ්ඤානිත්ථියා මග්ගො අඤ්ඤානිත්ථියා පටිපදා රාගවිරාගායා”ති? ඵවං පුට්ඨා තුමෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤානිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං ඵවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථ: “අඤ්ඤානිත්ථියා ආවුසො මග්ගො අඤ්ඤානිත්ථියා පටිපදා රාගවිරාගායා”ති. කතමො ච භික්ඛවෙ, මග්ගො කතමො ච පටිපදා රාගවිරාගායා: අයමෙව අරියො අට්ඨධර්මකො මග්ගො. සෙය්‍යාරීදං: සමාදිට්ඨි -පෙ- සමාදිට්ඨි. අයං භික්ඛවෙ, මග්ගො අයං පටිපදා රාගවිරාගායාති. ඵවං පුට්ඨා තුමෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤානිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං ඵවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථාති.

1. 5. 2

සංයොජනසුත්තං

42. සචෙ වො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤානිත්ථියා පරිබ්බාජකා ඵවං පුච්ඡෙය්‍යාං: “කිමඤ්ඤාං ආවුසො, සමඤ්ඤාං ගොතමෙ බ්‍රහ්මචරියං වුස්සති”ති? ඵවං පුට්ඨා තුමෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤානිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං ඵවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථ: සංයොජනපභානායා¹ ඛො ආවුසො, හගවති බ්‍රහ්මචරියං වුස්සතිති.

සචෙ පන වො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤානිත්ථියා පරිබ්බාජකා ඵවං පුච්ඡෙය්‍යාං: “අඤ්ඤානිත්ථියා මග්ගො අඤ්ඤානිත්ථියා පටිපදා සංයොජනපභානායා”ති. ඵවං පුට්ඨා තුමෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤානිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං ඵවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථ: “අඤ්ඤානිත්ථියා ආවුසො මග්ගො අඤ්ඤානිත්ථියා පටිපදා සංයොජනපභානායා”ති. කතමො ච භික්ඛවෙ, මග්ගො කතමො පටිපදා සංයොජනපභානායා: අයමෙව අරියො අට්ඨධර්මකො මග්ගො, සෙය්‍යාරීදං: සමාදිට්ඨි -පෙ- සමාදිට්ඨි. අයං භික්ඛවෙ මග්ගො අයං පටිපදා සංයොජනපභානායාති. ඵවං පුට්ඨා තුමෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤානිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං ඵවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථාති.

1. 5. 3

අනුසයසුත්තං

43. සචෙ වො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤානිත්ථියා පරිබ්බාජකා ඵවං පුච්ඡෙය්‍යාං: “කිමඤ්ඤාං ආවුසො, සමඤ්ඤාං ගොතමෙ බ්‍රහ්මචරියං වුස්සති”ති. ඵවං පුට්ඨා තුමෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤානිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං ඵවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථ: “අනුසයසමුත්තානායා¹ ඛො ආවුසො හගවති බ්‍රහ්මචරියං වුස්සති”ති.

1. අනුසයසමුත්තානායා - මජ්ඣිම.

5. අඤ්ඤාභිත්ථියපෙය්‍යාලය

1. 5. 1

විරාග සූත්‍රය

41. සැවැත්තුවර:

එකල්හි බොහෝ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළඹියහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත්පසෙක හුන්හ. එකත්පසෙක හුන් ඒ භික්ෂූන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළුයේක: "භෛණෙනි, ඉදින් අන්තොටු පිරිවැරියෝ "ඇවැත්නි, කුමක් පිණිස මහණ ගොයුම්හු කෙරෙහි බබ්බර වෙසේ ද"යි මෙසේ තොප පුරවුස්නාහු නම් මහණෙනි, එසේ පුරවුස්නා ලද තෙමි ඒ අන්තොටු පිරිවැරියනට මෙසේ ප්‍රකාශ කරවු. "ඇවැත්නි, රාගය දුරලීම පිණිස භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි බබ්බර වෙසේ යි.

මහණෙනි, ඉදින් අන්තොටු පිරිවැරියෝ "ඇවැත්නි, රාගය දුරලීම පිණිස මගෙක් ඇද්ද, පිළිවෙතක් ඇද්ද"යි මෙසේ තොප පුරවුස්නාහු නම් මහණෙනි එසේ පුරවුස්නා ලද තෙමි ඒ අන්තොටු පිරිවැරියනට මෙසේ ප්‍රකාශ කරවු. "ඇවැත්නි, රාගය දුරලීම පිණිස මගෙක් ඇත. 'පිළිවෙතක් ඇතැ' යි මහණෙනි රාගය දුරලීම පිණිස මහ කවරෙ යැ පිළිවෙත කවරෙ යැ යත්: මේ අරිඅට්ඨිම මැ යි. ඒ කෙසේ ය යත්: සම්මාදිට්ඨි යැ... සම්මාසමාධි යි. මහණෙනි, රාගය දුරලීම පිණිස මේ මග යැ, මේ පිළිවෙත යි. මහණෙනි, එසේ පුරවුස්නා ලද තෙමි ඒ අන්තොටු පිරිවැරියනට මෙසේ ප්‍රකාශ කරවු.

1. 5. 2

සංයෝජන සූත්‍රය

42. මහණෙනි, ඉදින් අන්තොටු පිරිවැරියෝ "ඇවැත්නි, කුමක් පිණිස මහණ ගොයුම්හු කෙරෙහි බබ්බර වෙසේ ද"යි මෙසේ තොප පුරවුස්නාහු නම් එසේ පුරවුස්නා ලද තෙමි ඒ අන්තොටු පිරිවැරියනට මෙසේ ප්‍රකාශ කරවු: "ඇවැත්නි, සංයෝජන ප්‍රභාණය පිණිස භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි බබ්බර වෙසේ"යි.

මහණෙනි, ඉදින් අන්තොටු පිරිවැරියෝ "ඇවැත්නි සංයෝජන-ප්‍රභාණය පිණිස මගෙක් ඇද්ද, පිළිවෙතක් ඇද්ද?"යි මෙසේ තොප පුරවුස්නාහු නම් මහණෙනි, එසේ පුරවුස්නා ලද තෙමි ඒ අන්තොටු පිරිවැරියනට මෙසේ ප්‍රකාශ කරවු ය: "ඇවැත්නි, සංයෝජනප්‍රභාණය පිණිස මගෙක් ඇත, පිළිවෙතක් ඇතැ යි. මහණෙනි, සංයෝජනප්‍රභාණය පිණිස මග කවරෙ යැ පිළිවෙත කවරෙ යැ යත්: මේ අරිඅට්ඨිම මැ යි. හෙ මෙසේ ය: සම්මාදිට්ඨි...සම්මාසමාධි යි. මහණෙනි, සංයෝජන-ප්‍රභාණය පිණිස මේ මග ය, මේ පිළිවෙත යි. මහණෙනි, එසේ පුරවුස්නා ලද තෙමි ඒ අන්තොටු පිරිවැරියනට මෙසේ ප්‍රකාශ කරවු යි.

1. 5. 3

අනුසය සූත්‍රය

43. මහණෙනි, ඉදින් අන්තොටු පිරිවැරියෝ "ඇවැත්නි කුමක් පිණිස මහණ ගොයුම්හු කෙරෙහි බබ්බර වෙසේ ද"යි මෙසේ තොප පුරවුස්නාහු නම් "මහණෙනි එසේ පුරවුස්නා ලද තෙමි ඒ අන්තොටු පිරිවැරියනට මෙසේ ප්‍රකාශ කරවු ය: ඇවැත්නි, අනුසය (නිදි ගත් කෙලෙස්) නැසීම පිණිස භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි බබ්බර වෙසේ යි. මහණෙනි,

සචෙ පන චො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤතිඤ්ඤායා පරිබ්බාජකා ඵවං පුච්ඡෙය්‍යාං:
 “අඤ්ඤා පනාවුසො, මග්ගො අඤ්ඤා පටිපදා අනුසයසමුත්තායානායා”ති.
 ඵවං පුට්ඨා තුලෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤතිඤ්ඤානං පරිබ්බාජකානං.
 ඵවං ව්‍යාකරෙය්‍යාරාථ: “අඤ්ඤා ඛො ආවුසො මග්ගො, අඤ්ඤා පටිපදා
 අනුසයසමුත්තායානායා”ති. කතමො ච භික්ඛවෙ මග්ගො, කතමා පටිපදා
 අනුසයසමුත්තායානායා: අයමෙව අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො සෙය්‍යාරීදං:
 සමොද්ධිං -පෙ- සමොසමාධිං. අයං භික්ඛවෙ මග්ගො, අයං
 පටිපදා අනුසයසමුත්තායානායාති. ඵවං පුට්ඨා තුලෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං
 අඤ්ඤතිඤ්ඤානං පරිබ්බාජකානං ඵවං ව්‍යාකරෙය්‍යාරාති.

1. 5. 4

අභ්‍යන්තරසුත්තං

44. සචෙ චො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤතිඤ්ඤායා පරිබ්බාජකා ඵවං පුච්ඡෙය්‍යාං:
 “කිමඤ්ඤා ආවුසො, සමග්ගො ගොතමෙ බුභුච්චරියං වුත්තති”ති?
 ඵවං පුට්ඨා තුලෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤතිඤ්ඤානං පරිබ්බාජකානං.
 ඵවං ව්‍යාකරෙය්‍යාරාථ: අභ්‍යන්තරසුත්තං ඛො ආවුසො, හගච්ඡි
 බුභුච්චරියං වුත්තති”ති -පෙ- කතමො ච භික්ඛවෙ, මග්ගො කතමා
 පටිපදා අභ්‍යන්තරසුත්තං: අයමෙව අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො.
 සෙය්‍යාරීදං: සමොද්ධිං -පෙ- සමොසමාධිං. අයං භික්ඛවෙ මග්ගො,
 අයං පටිපදා අභ්‍යන්තරසුත්තංයාති. ඵවං පුට්ඨා තුලෙහ භික්ඛවෙ,
 තෙසං අඤ්ඤතිඤ්ඤානං පරිබ්බාජකානං ඵවං ව්‍යාකරෙය්‍යාරාති.

1. 5. 5

ආසවකඛයසුත්තං

45. සචෙ චො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤතිඤ්ඤායා පරිබ්බාජකා ඵවං පුච්ඡෙය්‍යාං:
 “කිමඤ්ඤා ආවුසො, සමග්ගො ගොතමෙ බුභුච්චරියං වුත්තති”ති?
 ඵවං පුට්ඨා තුලෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤතිඤ්ඤානං පරිබ්බාජකානං.
 ඵවං ව්‍යාකරෙය්‍යාරාථ: “ආසවානං ඛයානං ඛො ආවුසො, හගච්ඡි
 බුභුච්චරියං වුත්තති”ති -පෙ- කතමො ච භික්ඛවෙ මග්ගො, කතමා
 පටිපදා ආසවානං ඛයානං අයමෙව අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො
 සෙය්‍යාරීදං: සමොද්ධිං -පෙ- සමොසමාධිං. අයං භික්ඛවෙ මග්ගො,
 අයං පටිපදා ආසවානං ඛයානංයාති. ඵවං පුට්ඨා තුලෙහ භික්ඛවෙ,
 තෙසං අඤ්ඤතිඤ්ඤානං පරිබ්බාජකානං ඵවං ව්‍යාකරෙය්‍යාරාති.

1. 5. 6

විජ්ජාවිමුක්තිසුත්තං

46. සචෙ චො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤතිඤ්ඤායා පරිබ්බාජකා ඵවං පුච්ඡෙය්‍යාං:
 “කිමඤ්ඤා ආවුසො, සමග්ගො ගොතමෙ බුභුච්චරියං වුත්තති”ති?
 ඵවං පුට්ඨා තුලෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤතිඤ්ඤානං පරිබ්බාජකානං.
 ඵවං ව්‍යාකරෙය්‍යාරාථ: “විජ්ජාවිමුක්තිඵලසංඝිකිරියානං ඛො ආවුසො,
 හගච්ඡි බුභුච්චරියං වුත්තති”ති. -පෙ- කතමො ච භික්ඛවෙ මග්ගො,
 කතමා පටිපදා විජ්ජාවිමුක්තිඵලසංඝිකිරියානං: අයමෙව අරියො අට්ඨංගිකො
 මග්ගො සෙය්‍යාරීදං: සමොද්ධිං -පෙ- සමොසමාධිං. අයං භික්ඛවෙ මග්ගො,
 අයං පටිපදා විජ්ජාවිමුක්තිඵලසංඝිකිරියානංයාති. ඵවං පුට්ඨා තුලෙහ
 භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤතිඤ්ඤානං පරිබ්බාජකානං ඵවං ව්‍යාකරෙය්‍යාරාති.

ඉදින් අන්තොටු පිරිවැරියෝ “ඇවැත්නි, අනුසය නැසීම පිණිස මගෙක් ඇද්ද, පිළිවෙතක් ඇද්ද? යි මෙසේ තොප පුළුවස්නාහු නම් මහණෙනි එසේ පුළුවස්නා ලද තෙහි ඒ අන්තොටු පිරිවැරියනට මෙසේ පවසන්නාහු: “ඇවැත්නි අනුසය නැසීම පිණිස මගෙක් ඇත පිළිවෙතක් ඇතැ” යි. මහණෙනි, අනුසය නැසීම පිණිස මග කවරේ යැ පිළිවෙත කවරේ යැ යත්: මේ අරිඅට්ඨිමග මැ යි හෙ මෙසේය: සම්මාදිව්ඨි ... සම්මාසමාධි යි. මහණෙනි අනුසය නැසීම පිණිස මේ මග ය, මේ පිළිවෙත යි. මහණෙනි එසේ පුළුවස්නා ලද තෙහි ඒ අන්තොටු පිරිවැරියනට මෙසේ පවසන්නාහු යි.

1. 5. 4

අදාන සූත්තය

44. මහණෙනි, ඉදින් අන්තොටු පිරිවැරියෝ: “ඇවැත්නි, කුමක් පිණිස මහණ ගොයුම්හු කෙරෙහි බලසර වෙසේ ද?” යි මෙසේ තොප පුළුවස්නාහු නම් මහණෙනි, එසේ පුළුවස්නා ලද තෙහි මේ අන්තොටු පිරිවැරියනට මෙසේ පවසන්නාහු ය: “ඇවැත්නි, සසර අදන්මහ පිරිසිදු දැනීම පිණිස භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි බලසර වෙසේ” යි... මහණෙනි සසර අදන්මහ පිරිසිදු දැනීම පිණිස මග කවරේ යැ පිළිවෙත කවරේ යැ යත්: මේ අරිඅට්ඨිමග මැ යි එනම්: සම්මාදිව්ඨි ... සම්මාසමාධි යි. මහණෙනි, සසර අදන්මහ පිරිසිදු දැනීම පිණිස මේ මග ය, මේ පිළිවෙත යි. මහණෙනි එසේ පුළුවස්නා ලද තෙහි ඒ අන්තොටු පිරිවැරියනට මෙසේ පවසන්නාහු යි.

1. 5. 5

ආසවකඛය සූත්තය

45. මහණෙනි, ඉදින් අන්තොටු පිරිවැරියෝ: “ඇවැත්නි කුමක් පිණිස මහණ ගොයුම්හු කෙරෙහි බලසර වෙසේ ද?” යි මෙසේ තොප පුළුවස්නාහු නම් එසේ පුළුවස්නා ලද තෙහි ඒ අන්තොටු පිරිවැරියනට මෙසේ පවසන්නාහු ය: “ඇවැත්නි, ආසුචක්ෂය පිණිස භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි බලසර වෙසේ” යි... මහණෙනි, ආසුචක්ෂය පිණිස මග කවරේ ද, පිළිවෙත කවරේ ද යත්: මේ අරිඅට්ඨිමග මැ යි. එනම්: සම්මාදිව්ඨි... සම්මාසමාධි” යි මහණෙනි, ආසුචක්ෂය පිණිස මේ මග ය, මේ පිළිවෙත යි. මහණෙනි, එසේ පුළුවස්නා ලද තෙහි ඒ අන්තොටු පිරිවැරියනට මෙසේ පවසන්නාහු යි.

1. 5. 6

විජ්ජාචූළකි සූත්තය

46. මහණෙනි, ඉදින් අන්තොටු පිරිවැරියෝ: “ඇවැත්නි කුමක් පිණිස මහණ ගොයුම්හු කෙරෙහි බලසර වෙසේ ද?” යි මෙසේ තොප පුළුවස්නාහු නම් එසේ පුළුවස්නා ලද තෙහි ඒ අන්තොටු පිරිවැරියනට මෙසේ පවසන්නාහු ය: “ඇවැත්නි, අර්හත්මාර්ගඥානවිද්‍යාව හා අර්හත්-ඵලචූළකි පසක් කරනු පිණිස භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි බලසර වෙසේ” යි... මහණෙනි, අර්හත්මාර්ගඥානවිද්‍යාව හා අර්හත්ඵල චූළකි පසක් කරනු පිණිස මග කවරේ ද, පිළිවෙත කවරේ ද යත්: මේ අරිඅට්ඨිමග මැ යි. ඒ කෙසේ යැ යත්: සම්මාදිව්ඨි ... සම්මාසමාධි යි. මහණෙනි, අර්හත්මාර්ගඥානවිද්‍යාව හා අර්හත්ඵල-චූළකි පසක් කරනු පිණිස මේ මග ය, මේ පිළිවෙත යි. මහණෙනි, එසේ පුළුවස්නා ලද තෙහි ඒ අන්තොටු පිරිවැරියනට මෙසේ පවසන්නාහු යි.

1. 5. 7

ඤාණදස්සනසුත්තං

47. සචෙ වො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවං පුච්ඡෙය්‍යං: “කිමත්ථියං ආවුසො සමඤ්ඤා ගොතමෙ බ්‍රහ්මචරියං වුස්සති”ති. එවං පුට්ඨා තුමෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤාතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථ: “ඤාණදස්සනස්සං ඛො ආවුසො, හග්ගති. බ්‍රහ්මචරියං වුස්සති”ති -පෙ- කතමො ච භික්ඛවෙ, මග්ගො කතමා පටිපදා ඤාණදස්සනායං, අයමෙව අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො, සෙය්‍යාථිදං: සමොදිට්ඨි -පෙ- සමොසමාධි. අයං භික්ඛවෙ, මග්ගො අයං පටිපදා ඤාණදස්සනායාති. එවං පුට්ඨා තුමෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤාතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථාති.

1. 5. 8

අනුපාදසුත්තං

48. සචෙ වො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවං පුච්ඡෙය්‍යං: “කිමත්ථියං ආවුසො, සමඤ්ඤා ගොතමෙ බ්‍රහ්මචරියං වුස්සති”ති? එවං පුට්ඨා තුමෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤාතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථ: “අනුපාදපරිනිබ්බානස්සං ඛො ආවුසො, හග්ගති බ්‍රහ්මචරියං වුස්සති”ති. සචෙ පන වො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවං පුච්ඡෙය්‍යං: “අත්ථි පනාවුසො, මග්ගො අත්ථි පටිපදා අනුපාදපරිනිබ්බානායාති”ති. එවං පුට්ඨා තුමෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤාතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථ, අත්ථි ඛො ආවුසො, මග්ගො අත්ථි පටිපදා අනුපාදපරිනිබ්බානායාති: කතමො ච භික්ඛවෙ, මග්ගො කතමා පටිපදා අනුපාදපරිනිබ්බානායං, අයමෙව අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො, සෙය්‍යාථිදං: සමොදිට්ඨි -පෙ- සමොසමාධි. අයං භික්ඛවෙ, මග්ගො අයං පටිපදා අනුපාද පරිනිබ්බානායාති. එවං පුට්ඨා තුමෙහ භික්ඛවෙ, තෙසං අඤ්ඤාතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං එවං ව්‍යාකරෙය්‍යාථාති.

(සබ්බං සාවත්ථිනිදනං.)

අඤ්ඤාතිත්ථියපෙය්‍යාලි

තත්‍රාද්දනං:

විරාගසමඤ්ඤාජනානුසයා අද්ධාන ආසවකයා

විජ්ජාචිත්‍රිකාඤාණං අනුපාදති අට්ඨමෙති.

1. 5. 7

ඥාණදක්‍ෂාන සූත්‍රය

47. මහණෙනි, ඉදින් අන්තොටු පිරිවැරියෝ “ඇවැත්නි, කුමක් පිණිස මහණ ගොයුම්හු කෙරෙහි බඹසර වෙසේ ද?”යි මෙසේ තොප පුළුවස්නාහු නම් මහණෙනි, එසේ පුළුවස්නා ලද තෙසි ඒ අන්තොටු පිරිවැරියනට මෙසේ පවසන්නාහු ය: “ඇවැත්නි, ඥානදක්‍ෂිතය පිණිස භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි බඹසර වෙසේ”යි ...මහණෙනි, ඥානදක්‍ෂිතය පිණිස මග කවරේ ද, පිළිවෙත කවරේ ද යත්: මේ අරිභවතිමග මැ යි. එ මෙසේ යැ “සමමාදිට්ඨි ... සමමාසමාධි”යි. මහණෙනි, ඥානදක්‍ෂිතය පිණිස මේ මග ය, මේ පිළිවෙත ය. මහණෙනි, එසේ පුළුවස්නා ලද තෙසි ඒ අන්තොටු පිරිවැරියනට මෙසේ පවසන්නාහු යි.

1. 5. 8

අනුපාද සූත්‍රය

48. මහණෙනි, ඉදින් අන්තොටු පිරිවැරියෝ “ඇවැත්නි, කුමක් පිණිස මහණ ගොයුම්හු කෙරෙහි බඹසර වෙසේ ද?”යි මෙසේ තොප පුළුවස්නාහු නම් මහණෙනි, එසේ පුළුවස්නා ලද තෙසි ඒ අන්තොටු පිරිවැරියනට මෙසේ පවසන්නාහු ය: “ඇවැත්නි, උපාදන රහිත වැ පිරිනිවීම පිණිස භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි බඹසර වෙසේ”යි, මහණෙනි, ඉදින් අන්තොටු පිරිවැරියෝ “ඇවැත්නි, උපාදන රහිත වැ පිරිනිවීම පිණිස මගෙක් ඇද්ද, පිළිවෙතෙක් ඇද්ද?”යි මෙසේ තොප පුළුවස්නාහු නම් මහණෙනි, එසේ පුළුවස්නා ලද තෙසි ඒ අන්තොටු පිරිවැරියනට මෙසේ පවසන්නාහු ය: “ඇවැත්නි, උපාදන රහිත වැ පිරිනිවීම පිණිස මගෙක් ඇත. පිළිවෙතෙක් ඇතැ යි. මහණෙනි, උපාදන රහිත වැ පිරිනිවීම පිණිස මග කවරේ ද පිළිවෙත කවරේ ද යත්: මේ අරිභවතිමග මැ යි. එ මෙසේ යැ: “සමමාදිට්ඨි ... සමමාසමාධි”යි. මහණෙනි, උපාදන රහිත වැ පිරිනිවීම පිණිස මේ මග ය, මේ පිළිවෙත යි. මහණෙනි, එසේ පුළුවස්නා ලද තෙසි ඒ අන්තොටු පිරිවැරියනට මෙසේ පවසන්නාහු යි.

(සියල්ල සැවත නිදන කොට ඇත)

අක්කකුත්තිය පෙය්‍යාල යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

විරාග, සංයෝජන, අනුසය, අද්ධාන, ආසවක්ඛය, විජ්ජාවිමුක්ති, ඥාණදක්‍ෂිත, අනුපාද යි මේ සූත්‍රාන්ත අටෙකි යි.

6. සූරියපෙය්‍යාලො

1. 6. 1

කලාණම්භතසුත්තං

සබ්බං සාවස්ථිනිදනං.

49. සූරියස්ස භික්ඛවෙ, උදයනො එතං පුබ්බබ්බතමං එතං පුබ්බතිමිත්තං යදිදං අරුණංගං¹ එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියස්ස අට්ඨංගිකස්ස මග්ගස්ස උපපාදය එතං පුබ්බබ්බතමං, එතං පුබ්බතිමිත්තං, යදිදං කලාණම්භතතා. කලාණම්භතසෙස්සනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං: අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙස්සති, අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරිස්සති. කප්ඤ්ඤ භික්ඛවෙ භික්ඛු කලාණම්භතො අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං වීරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමී. සමමාසමාසං භාවෙති -පෙ- සමමාචාරං භාවෙති, -පෙ- සමමාකමමනතං භාවෙති -පෙ- සමමාආජීවං භාවෙති -පෙ- සමමාචාරායාමං භාවෙති -පෙ- සමමාසනිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං වීරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමී. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු කලාණම්භතො අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොති.

1. 6. 2

සිලසුත්තං

50. සූරියස්ස භික්ඛවෙ, උදයනො එතං පුබ්බබ්බතමං එතං පුබ්බතිමිත්තං යදිදං අරුණංගං¹; එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියස්ස අට්ඨංගිකස්ස මග්ගස්ස උපපාදය එතං පුබ්බබ්බතමං, එතං පුබ්බතිමිත්තං යදිදං සිලසමුදයං. සිලසමුදයතසෙස්සනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙස්සති අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරිස්සති. කප්ඤ්ඤ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සිලසමුදයො අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙති අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං වීරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමී. -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති: විවෙකනිස්සිතං වීරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමී. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සිලසමුදයො අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙති. අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොති.

1. අරුණංගං - මඤ්ඤ, සායා.

6. සූරියපෙයාලය

1. 6. 1

කලාණමිතා සූත්‍රය

සියල්ල සැවැත් නිදන යැ.

49. මහණෙනි, යම් මේ අරුණෝදයෙක් වේ ද, උදවන හිරුට මේ පූර්වභිගම වෙයි, මේ පූර්ව නිමිත්ත වෙයි. මහණෙනි, එසෙයින් ම යම් කලණමිතූරන් ඇති බවෙක් වේ ද, මහණහට අරිඤ්චිමහ ඉපදීමට මේ පූර්වභිගම වෙයි, මේ පූර්ව නිමිත්ත වෙයි. මහණෙනි, අරිඤ්චිමහ වඩන්නේ ය අරිඤ්චිමහ බහුල කරන්නේ ය යන මෙය කලණ මිතූරන් ඇති මහණහු විසින් කැමති වියයුතු යි. මහණෙනි, කලණ මිතූරන් ඇති මහණ කෙසේ නම් අරිඤ්චිමහ වඩා ද, අරිඤ්චිමහ බහුල කෙරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙ සස්තෙනි මහණ විවේකය ඇසුරු කළ විරාගය ඇසුරු කළ නිරෝධය ඇසුරු කළ නිවනට නැමෙනසුලු සමාග්දෘෂ්ටිය වඩයි ... සමාක්සකිකල්පය වඩයි...සමාග්වචනය වඩයි...සමාක්කර්මාන්තය වඩයි ...සමාගාථීවය වඩයි...සමාග්ව්‍යායාමය වඩයි.. සමාක්ස්මෘතිය වඩයි.. විවේකය ඇසුරු කළ විරාගය ඇසුරු කළ නිරෝධය ඇසුරු කළ නිවනට නැමෙනසුලු සමාක්සමාධිය වඩයි. මහණෙනි කලණ මිතූරන් ඇති මහණ මෙසේ අරිඤ්චිමහ වඩයි. අරිඤ්චිමහ බහුල කෙරේ යයි.

1. 6. 2

සීල සූත්‍රය

50. මහණෙනි, යම් අරුණෝදයෙක් වේ ද උද වන හිරුට මේ පූර්වභිගම වෙයි. මේ පූර්වනිමිත්ත වෙයි. මහණෙනි, එසෙයින් ම යම් සීලසම්පදාව (සිවු පිරිසිදු සීලය) ක් වේ ද, මහණහට අරිඤ්චිමහ ඉපදීමට මෙය පූර්වභිගම වෙයි, මේ පූර්ව නිමිත්ත වෙයි. මහණෙනි, අරිඤ්චිමහ වඩන්නේ ය. අරිඤ්චිමහ බහුල කරන්නේ ය යන මෙය සීලසම්පන්න මහණහු විසින් කැමැති වියයුතු යි. මහණෙනි, සීලසම්පන්න මහණ කෙසේ නම් අරිඤ්චිමහ වඩා ද, අරිඤ්චිමහ බහුල කෙරේ ද යත්: මහණෙනි මෙ සස්තෙනි මහණ විවේකනි:ශ්‍රිත වූ විරාගනි:ශ්‍රිත වූ නිරෝධනි:ශ්‍රිත වූ වොස්සග්ගපරිණාමී වූ සම්මාදිට්ඨිය වඩයි ... විවේකනි:ශ්‍රිත වූ විරාගනි:ශ්‍රිත වූ නිරෝධනි:ශ්‍රිත වූ වොස්සග්ගපරිණාමී වූ සම්මාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, සීලසම්පන්න මහණ මෙසේ අරිඤ්චිමහ වඩයි. අරිඤ්චිමහ බහුල කෙරේ යයි.

1. 6. 3

ඡන්දසුත්තං

51. සුරියස්ස භික්ඛවෙ, උදයතො එතං පුබ්බඛයමං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං අරුණග්ගං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියස්ස අට්ඨංගිකස්ස මග්ගස්ස උපපාදය එතං පුබ්බඛයමං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං ඡන්දසමපදං -පෙ- බහුලීකරොතිති.

1. 6. 4

අත්තසුත්තං

52. සුරියස්ස භික්ඛවෙ, උදයතො එතං පුබ්බඛයමං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං අරුණග්ගං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියස්ස අට්ඨංගිකස්ස මග්ගස්ස උපපාදය එතං පුබ්බඛයමං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං අත්තසමපදං -පෙ- බහුලීකරොතිති.

1. 6. 5

දිට්ඨිසුත්තං

53. සුරියස්ස භික්ඛවෙ, උදයතො එතං පුබ්බඛයමං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං අරුණග්ගං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියස්ස අට්ඨංගිකස්ස මග්ගස්ස උපපාදය එතං පුබ්බඛයමං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං දිට්ඨිසමපදං -පෙ- බහුලීකරොතිති.

1. 6. 6

අප්පමාදසුත්තං

54. සුරියස්ස භික්ඛවෙ, උදයතො එතං පුබ්බඛයමං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං අරුණග්ගං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියස්ස අට්ඨංගිකස්ස මග්ගස්ස උපපාදය එතං පුබ්බඛයමං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං අප්පමාදසමපදං -පෙ- බහුලීකරොතිති.

1. 6. 7

යොනියොසුත්තං

55. සුරියස්ස භික්ඛවෙ, උදයතො එතං පුබ්බඛයමං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං අරුණග්ගං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියස්ස අට්ඨංගිකස්ස මග්ගස්ස උපපාදය එතං පුබ්බඛයමං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං යොනියොමනසිකාරසමපදං. යොනියොමනසිකාරසමපන්නස්සෙතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛ්ඛං අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙත්ති අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරිස්සතිති. කරුණං භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනියොමනසිකාරසමපන්නො අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙති අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොති, ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති විචෙකනිසසිතං විරාගනිසසිතං නිරොධනිසසිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති විචෙකනිසසිතං විරාගනිසසිතං නිරොධනිසසිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං, එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනියොමනසිකාරසමපන්නො අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙති අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොතිති.

1. 6. 3

ජන්ද සුත්‍රය

51. මහණෙනි, යම් අරුණෝදයෙක් වේ ද, උද වන හිරුට මේ පූර්වදිගම වෙයි. මේ පූර්ව නිමිත්ත වෙයි. මහණෙනි, එසෙයින් ම යම් කත්තුකමානාකුසලච්ඡන්දයෙක් වේ ද, මහණහට අරිඤ්චිමහ ඉපදීමට මේ පූර්වදිගම ය, මේ පූර්ව නිමිත්ත යි.. බහුල කෙරේ යයි.

1. 6. 4

අත්ත සුත්‍රය

52. මහණෙනි, යම් අරුණෝදයෙක් වේ ද, උද වන හිරුට මේ පූර්වදිගම ය, මේ පූර්ව නිමිත්ත ය. මහණෙනි, එසෙයින් ම යම් විත්ත-සමාද්ධන්තයෙක් වේ ද, මහණහට අරිඤ්චිමහ ඉපදීමට මේ පූර්වදිගම ය, මේ පූර්ව නිමිත්ත යි.. බහුල කෙරේ යයි.

1. 6. 5

දිට්ඨි සුත්‍රය

53. මහණෙනි, යම් අරුණෝදයෙක් වේ ද, උද වන හිරුට මේ පූර්වදිගම ය, මේ පූර්ව නිමිත්ත ය. මහණෙනි, එසෙයින් ම යම් ඥාන සම්පත්තියෙක් වේ ද, මහණහට අරිඤ්චිමහ ඉපදීමට මේ පූර්වදිගම ය, මේ පූර්ව නිමිත්ත යි ... බහුල කෙරේ යයි.

1. 6. 6

අප්පමාද සුත්‍රය

54. මහණෙනි, යම් අරුණෝදයෙක් වේ ද, උද වන හිරුට මේ පූර්වදිගම ය, මේ පූර්ව නිමිත්ත ය. මහණෙනි, එසෙයින් ම යම් අප්පමාද සම්පත්තියෙක් වේ ද, මහණහට අරිඤ්චිමහ ඉපදීමට මේ පූර්වදිගම ය, මේ පූර්ව නිමිත්ත යි ... බහුල කෙරේ යයි.

1. 6. 7

යෝනියො සුත්‍රය

55. මහණෙනි, යම් අරුණෝදයෙක් වේ ද, උද වන හිරුට මේ පෙරටු වෙයි. මේ පෙර නිමිති වෙයි. මහණෙනි, එසෙයින් ම යම් යෝනියො මනසිකාරසම්පත්තියෙක් වේ ද, මහණහට අරිඤ්චිමහ ඉපදීමට මේ පෙරටු වෙයි, මේ පෙර නිමිති වෙයි. මහණෙනි, අරිඤ්චිමහ වඩන්නේ ය, අරිඤ්චිමහ බහුල කරන්නේ ය යන මේ නුවණින් මෙතෙහි කිරීමෙන් යුත් මහණහු විසින් කැමති වියයුතු යි. මහණෙනි, නුවණින් මෙතෙහි කිරීමෙන් යුත් මහණ කෙසේ නම් අරිඤ්චිමහ වඩා ද, අරිඤ්චිමහ බහුල කෙරේ ද යත්: මහණෙනි මෙසස්තෙහි මහණ විවේකනිස්සිත වූ විරාග නිස්සිත වූ නිරෝධනිස්සිත වූ වොස්සග්ගපරිණාමී වූ සම්මාදිට්ඨිය වඩයි ... විවේකනිස්සිත වූ විරාගනිස්සිත වූ නිරෝධනිස්සිත වූ වොස්සග්ගපරිණාමී වූ සම්මාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, නුවණින් මෙතෙහි කිරීමෙන් යුත් මහණ කෙසේ අරිඤ්චිමහ වඩයි, අරිඤ්චිමහ බහුල කෙරේ යි.

1. 6. 8

දුතිය කල්‍යාණමිත්තසුත්තං

56. සුරියස්ස භික්ඛවෙ, උදයතො එතං පුබ්බඛගමං එතං පුබ්බතිමිත්තං යදිදං අරුණග්ගං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියස්ස අට්ඨඛිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය එතං පුබ්බඛගමං එතං පුබ්බතිමිත්තං යදිදං කල්‍යාණමිත්තතා. කල්‍යාණමිත්තසෙස්සතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං භාවෙස්සති අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං බහුලිකරොතිති. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං භාවෙති අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං බහුලිකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුදාදිට්ඨිං භාවෙති රාගචීනයපරියොසානං දෙසචීනයපරියොසානං මොහචීනයපරියොසානං -පෙ- සමුදාසමාධිං භාවෙති රාගචීනයපරියොසානං දෙසචීනයපරියොසානං මොහචීනයපරියොසානං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං භාවෙති අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං බහුලිකරොතිති.

1. 6. 9

දුතිය සීලසුත්තං

57. සුරියස්ස භික්ඛවෙ, උදයතො එතං පුබ්බඛගමං එතං පුබ්බතිමිත්තං යදිදං අරුණග්ගං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියස්ස අට්ඨඛිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය එතං පුබ්බඛගමං එතං පුබ්බතිමිත්තං යදිදං සීලසමපදං. සීලසමපන්නසෙස්සතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං -පෙ- බහුලිකරොතිති. (විඤායකඤා)

1. 6. 10

දුතිය ඡන්දසුත්තං

58. සුරියස්ස භික්ඛවෙ, උදයතො එතං පුබ්බඛගමං එතං පුබ්බතිමිත්තං යදිදං අරුණග්ගං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියස්ස අට්ඨඛිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය එතං පුබ්බඛගමං එතං පුබ්බතිමිත්තං යදිදං ඡන්දසමපදං. ඡන්දසමපන්නසෙස්සතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං -පෙ- බහුලිකරොතිති.

1. 6. 11

දුතිය අත්තසුත්තං

59. සුරියස්ස භික්ඛවෙ, උදයතො එතං පුබ්බඛගමං එතං පුබ්බතිමිත්තං යදිදං අරුණග්ගං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියස්ස අට්ඨඛිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය එතං පුබ්බඛගමං එතං පුබ්බතිමිත්තං යදිදං අත්තසමපදං. අත්තසමපන්නසෙස්සතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං -පෙ- බහුලිකරොතිති.

1. 6. 8

දුතිය කල්‍යාණමිත්ත සූත්‍රය

56. මහණෙනි, යම් අරුණෝදයෙක් වේ ද, උදාවන හිරුට මේ පෙරවූ වෙයි. මේ පෙර නිමිති වෙයි. මහණෙනි, එසෙයින් ම යම් කල්‍යාණමිත්තවයෙක් වේ ද, මහණහට අරිඤ්චිමහ ඉපදීමට මේ පෙරවූ වෙයි. මේ පෙර නිමිති වෙයි. මහණෙනි, අරිඤ්චිමහ වඩන්නේ ය. අරිඤ්චිමහ බහුල කරන්නේ ය යන මෙය කල්‍යාණමිත්‍ර මහණහු විසින් කැමැති වියයුතු යි. මහණෙනි, කල්‍යාණමිත්‍ර මහණ කෙසේ නම් අරිඤ්චිමහ වඩා ද, අරිඤ්චිමහ බහුල කෙරේ ද යත්; මහණෙනි, මෙහි මහණ රාගචිතයෙහි පයඝ්ථයානාන වූ ද්වේෂචිතයෙහි පයඝ්ථයාන වූ මෝහචිතයෙහි පයඝ්ථයාන වූ සමාග්දෘෂ්ටිය වඩයි ... රාගචිතයෙහි පයඝ්ථයාන වූ ද්වේෂචිතයෙහි පයඝ්ථයාන වූ මෝහචිතයෙහි පයඝ්ථයාන වූ සමාග්දෘෂ්ටිය වඩයි. මහණෙනි, කල්‍යාණමිත්‍ර මහණ මෙසේ අරිඤ්චිමහ වඩයි. අරිඤ්චිමහ බහුල කෙරේ යි.

1. 6. 9

දුතිය සිලසූත්‍රය

57. මහණෙනි, යම් අරුණෝදයෙක් වේ ද, උදාවන හිරුට මේ පෙරවූ වෙයි. මේ පෙර නිමිති වෙයි. මහණෙනි, එසෙයින් ම යම් සිවුපිරිසිදු සිලයෙක් වේ ද, මහණහට අරිඤ්චිමහ ඉපදීමට මේ පෙරවූ වෙයි. මේ පෙර නිමිති වෙයි. මහණෙනි, සිලයම්පන්න මහණහු විසින් මෙය කැමති වියයුතු යි. ... බහුල කෙරේ යි.

(චිතර කට යුතු යි.)

1. 6. 10

දුතිය ඡන්දසූත්‍රය

58. මහණෙනි, යම් අරුණෝදයෙක් වේ ද, උදාවන හිරුට මේ පෙරවූ වෙයි. මේ පෙර නිමිති වෙයි. මහණෙනි, එසෙයින් ම යම් කතකුකම්මකාකුසල්ඡන්දයෙක් වේ ද, මහණහට අරිඤ්චිමහ ඉපදීමට මේ පෙරවූ වෙයි. මේ පෙර නිමිති වෙයි. මහණෙනි, ඡන්දයම්පන්න මහණහු විසින් මෙය කැමති වියයුතු යි. ... බහුල කෙරේ යි.

1. 6. 11

දුතිය අත්තසූත්‍රය

59. මහණෙනි, යම් අරුණෝදයෙක් වේ ද, උදාවන හිරුට මේ පෙරවූ වෙයි. මේ පෙර නිමිති වෙයි. මහණෙනි, එසෙයින් ම යම් විත්තයමාද්ධන්වයෙක් වේ ද, මහණහට අරිඤ්චිමහ ඉපදීමට මෙය පෙරවූ වෙයි. මේ පෙර නිමිති වෙයි. මහණෙනි, විත්තයම්පන්න මහණහු විසින් මෙය කැමති වියයුතු යි ... බහුල කෙරේ යයි.

1. 6. 12

දුතිය දිට්ඨිසුත්තං.

60. සුරියස්ස භික්ඛවෙ, උදයනො එතං පුබ්බඛගමං. එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං අරුණග්ගං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියස්ස අට්ඨබ්බිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය එතං පුබ්බඛගමං. එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං දිට්ඨිසම්පද -පෙ- බහුලිකරොතිති.

1. 6. 13

දුතිය අප්පමාදසුත්තං.

61. සුරියස්ස භික්ඛවෙ, උදයනො එතං පුබ්බඛගමං. එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං අරුණග්ගං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියස්ස අට්ඨබ්බිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය එතං පුබ්බඛගමං. එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං අප්පමාදසම්පද, අප්පමාදසම්පන්නසෙසනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං -පෙ- බහුලිකරොතිති.

1. 6. 14

දුතිය යොනිසොසුත්තං.

62. සුරියස්ස භික්ඛවෙ, උදයනො එතං පුබ්බඛගමං. එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං අරුණග්ගං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියස්ස අට්ඨබ්බිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය එතං පුබ්බඛගමං. එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං යොනිසොමනසිකාරසම්පද. යොනිසොමනසිකාර සම්පන්නසෙසනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං අරියං අට්ඨබ්බං මග්ගං භාවෙසස්සති අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං බහුලිකරිස්සතිති. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනිසොමනසිකාරසම්පන්නො අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං භාවෙති අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං බහුලිකරොති? ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සම්මොසමාධිං භාවෙති රාගචිත්තයපරියොසානං දෝෂචිත්තයපරියොසානං මොහචිත්තය-පරියොසානං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනිසොමනසිකාර-සම්පන්නො අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං භාවෙති අරියං අට්ඨබ්බිකං මග්ගං බහුලිකරොතිති.

සුරියපෙය්‍යාලි.

තත්‍රාද්දනං:

කල්‍යාණමිත්තං සීලංඤා ජ්‍යෙෂ්ඨ ච අනාසම්පද
දිට්ඨි ච අප්පමාද ච යොනිසො හවති සත්තමහති.

1. 6. 12

දුතිය දිට්ඨිසූත්‍රය

60. මහණෙනි, යම් අරුණෝදයෙක් වේ ද, උදවන තීරුට මේ පෙරටු වෙයි මේ පෙර නිමිති වෙයි. මහණෙනි, එසෙයින් ම යම් ඥාන සම්පත්තියෙක් වේ ද මහණහට අරිඅටභිමහ ඉපදීමට මේ පෙරටු වෙයි. මේ පෙර නිමිති වෙයි. ... බහුල කෙරේ යයි.

1. 6. 13

දුතිය අප්පමාද සූත්‍රය

61. මහණෙනි, යම් අරුණෝදයෙක් වේ ද, උදවන තීරුට මේ පෙරටු වෙයි. මේ පෙර නිමිති වෙයි. මහණෙනි, එසෙයින් ම යම් අප්පමාදසම්පත්තියෙක් වේ ද, මහණහට අරිඅටභිමහ ඉපදීමට මේ පෙරටු වෙයි. මේ පෙර නිමිති වෙයි. මහණෙනි, අප්පමාදසම්පන්න මහණහු විසින් මේ කැමැති වියයුතු යි ... බහුල කෙරේ යයි.

1. 6. 14

දුතිය යෝනියො සූත්‍රය

62. මහණෙනි, යම් අරුණෝදයෙක් වේ ද, උදවන තීරුට මේ පෙරටු වෙයි. මේ පෙර නිමිති වෙයි. මහණෙනි, එසෙයින් ම යම් යෝනියොමනසිකාරසම්පත්තියෙක් වේ ද, මහණහට අරිඅටභිමහ ඉපදීමට මේ පෙරටු වෙයි. මේ පූර්ව නිමිත්ත වෙයි. මහණෙනි, අරිඅටභිමහ වඩන්නේ ය. අරිඅටභිමහ බහුල කරන්නේ ය. යන මෙය යෝනියොමනසිකාරසම්පන්න මහණහු විසින් කැමැති වියයුතු යි. මහණෙනි, යෝනියොමනසිකාරසම්පන්න මහණ කෙසේ නම් අරිඅටභිමහ වඩා ද. අරිඅටභිමහ බහුල කෙරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ රාගචිතයෙහි පයථිවසානය වූ ද්වේෂචිතයෙහි පයථිවසානය වූ මෝහචිතයෙහි පයථිවසානය වූ සමාක්දෘෂ්ටිය වඩයි ... සමාක්සමාධිය වඩයි. මහණෙනි, යෝනියොමනසිකාරසම්පන්න මහණ මෙසේ අරිඅටභිමහ වඩයි. අරිඅටභිමහ බහුල කෙරේ යයි.

සූරියපෙය්‍යාල යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

කලාණමිත්ත, සීල, ඡන්ද, අත්ත, දිට්ඨි, අප්පමාද යි සූත්‍ර යුගල සයෙකි. යෝනියො සූත්‍ර යුගලය සත් වැනි වේ. (වර්ගයෙහි සූත්‍ර මුළුල්ල තුළයෙකි) යි.

7. එකධම්මපෙය්‍යාලො

1. 7. 1

කල්‍යාණමිත්තසුත්තං

63. සාවත්ඨියා :

එකධම්මො භික්ඛවෙ, බහුකාරො අරියස්ස අට්ඨංගිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය. කතමො එකධම්මො, යදිදං කල්‍යාණමිත්තතා, කල්‍යාණමිත්තසෙස්සනං. භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙස්සති අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලී-කරිස්සති. කප්ඤ්ඤ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු යමොදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- යමොසමාධිං භාවෙති චිට්ඨෙකන්තිස්සිතං වීරාගන්තිස්සිතං නිරොධන්තිස්සිතං චොස්සග්ග-පරිණාමිං, එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොතිති.

1. 7. 2

සීලසුත්තං

64. එකධම්මො භික්ඛවෙ, බහුකාරො අරියස්ස අට්ඨංගිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය. කතමො එකධම්මො: යදිදං සීලසම්පද, සීලසම්පන්නසෙස්සනං. භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං -පෙ- බහුලීකරොතිති.

1. 7. 3

ජන්දසුත්තං

65. එකධම්මො භික්ඛවෙ, බහුකාරො අරියස්ස අට්ඨංගිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය. කතමො එකධම්මො: යදිදං ජන්දසම්පද, ජන්දසම්පන්නසෙස්සනං. භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං -පෙ- බහුලීකරොතිති.

1. 7. 4

අත්තසුත්තං

66. එකධම්මො භික්ඛවෙ, බහුකාරො අරියස්ස අට්ඨංගිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය. කතමො එකධම්මො: යදිදං අත්තසම්පද, අත්තසම්පන්නසෙස්සනං. භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං -පෙ- බහුලීකරොතිති.

7. ඒකධම්ම පෙය්‍යාලය

1. 7. 1

කලාණම්මත්ත සූත්‍රය

63. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, අරිඅට්ඨමහ ඉපදීම පිණිස එක් දහමක් බොහෝ උපකාර ඇත්තේ වේ. කවර එක් දහමක් යත්: මේ කලාණම්මත්තවය යි. මහණෙනි, අරිඅට්ඨමහ වඩන්නේ ය, අරිඅට්ඨමහ බහුල කරන්නේ ය යන මෙය කලාණම්මත්ත ඇති මහණහු විසින් කැමති වියයුතු යි. මහණෙනි, කලාණම්මත්ත ඇති මහණ කෙසේ නම් අරිඅට්ඨමහ වඩා ද, අරිඅට්ඨමහ බහුල කෙරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙසස්නෙහි මහණ විවෙකය ඇසුරු කළ විරාගය ඇසුරු කළ නිරෝධය ඇසුරු කළ නිවනට නතු වූ සම්මාදිව්ඨිය වඩයි...සම්මාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, කලාණම්මත්ත ඇති මහණ තෙමේ මෙසේ අරිඅට්ඨමහ වඩයි, අරිඅට්ඨමහ බහුල කෙරේ යයි.

1. 7. 2

සීල සූත්‍රය

64. මහණෙනි, අරිඅට්ඨමහ ඉපදීමට එක් දහමක් බොහෝ උපකාර ඇත්තේ වේ. කවර එක් දහමක් ද යත්: මේ සිටුපිරිසිදු සීලය යි. මහණෙනි, සීලසම්පන්න මහණහු විසින් මෙය කැමති වියයුතු යි ... බහුල කෙරේ යයි.

1. 7. 3

ජන්ද සූත්‍රය

65. මහණෙනි, අරිඅට්ඨමහ ඉපදීමට මේ එක් දහමක් බොහෝ උපකාර ඇත්තේ වේ. කවර එක් දහමක් ද යත්: මේ කත්තුකමානාකුසලච්ඡන්දය යි. මහණෙනි, ජන්දසම්පන්න මහණහු විසින් මෙය කැමති වියයුතු යි ... බහුල කෙරේ යයි.

1. 7. 4

අත්ත සූත්‍රය

66. මහණෙනි, අරිඅට්ඨමහ ඉපදීමට මේ එක් දහමක් බොහෝ උපකාර ඇත්තේ වේ. කවර එක් දහමක් ද යත්: මේ චිත්තසම්පන්නිය යි. මහණෙනි, චිත්තසම්පන්න මහණහු විසින් මෙය කැමති වියයුතු යි ... බහුල කෙරේ යි.

1. 7. 5

දිට්ඨිසුත්තං.

67. එකධම්මො භික්ඛවෙ, බහුකාරො අරියස්ස අට්ඨංඛිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය. කතමො එකධම්මො: යදිදං දිට්ඨිසම්පද, දිට්ඨිසම්පන්නසෙස්සනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛිං -පෙ- බහුලීකරොතිති.

1. 7. 6

අප්පමාදසුත්තං.

68. එකධම්මො භික්ඛවෙ, බහුකාරො අරියස්ස අට්ඨංඛිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය. කතමො එකධම්මො: යදිදං අප්පමාදසම්පද, අප්පමාදසම්පන්නසෙස්සනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛිං -පෙ- බහුලීකරොතිති.

1. 7. 7

යොනිසොසුත්තං.

68. එකධම්මො භික්ඛවෙ, බහුකාරො අරියස්ස අට්ඨංඛිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය. කතමො එකධම්මො: යදිදං යොනිසො මනසිකාරසම්පද. යොනිසොමනසිකාරසම්පන්නසෙස්සනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛිං අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙස්සති, අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරස්සතිති. කප්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනිසො මනසිකාරසම්පන්නො අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරොති, ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුදාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමුදාසමාධිං භාවෙති, විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනිසොමනසිකාරසම්පන්නො අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරොතිති.

1. 7. 8

දුතිය කල්‍යාණමිත්තසුත්තං.

70. සාවකපියං :

එකධම්මො භික්ඛවෙ, බහුකාරො අරියස්ස අට්ඨංඛිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය. කතමො එකධම්මො: යදිදං කල්‍යාණමිත්තනා කල්‍යාණමිත්තසෙස්සනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛිං අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙස්සති, අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරස්සතිති. කප්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුදාදිට්ඨිං භාවෙති, රාගචිත්තයපරියොසානං දොසචිත්තයපරියොසානං මොහචිත්තයපරියොසානං -පෙ- සමුදාසමාධිං භාවෙති, රාගචිත්තයපරියොසානං දොසචිත්තයපරියොසානං මොහචිත්තයපරියොසානං, එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරොතිති.

1. 7. 5

දිට්ඨි සූත්‍රය

67. මහණෙනි, අරිඤ්ඤිමහ ඉපදීමට එක් දහමක් බොහෝ උපකාර ඇත්තේ වේ. කවර එක් දහමක් ද යත්; මේ ඥාණසම්පත්තිය යි. මහණෙනි, ඥාණසම්පන්න මහණහු විසින් මෙය කැමති වියයුතු යි ... බහුල කෙරේ යයි.

1. 7. 6

අප්පමාද සූත්‍රය

68. මහණෙනි, අරිඤ්ඤිමහ ඉපදීමට එක් දහමක් බොහෝ උපකාර ඇත්තේ වේ. කවර එක් දහමක් ද යත්; මේ අප්පමාද සම්පත්තිය යි. මහණෙනි, අප්පමාදසම්පන්න මහණහු විසින් මෙය කැමති වියයුතු යි ... බහුල කෙරේ යයි.

1. 7. 7

යෝනියො සූත්‍රය

69. මහණෙනි, අරිඤ්ඤිමහ ඉපදීමට එක් දහමක් බොහෝ උපකාර ඇත්තේ වේ. කවර එක් දහමක් ද යත්; මේ යෝනියොමනසිකාර සම්පත්තිය යි. මහණෙනි, අරිඤ්ඤිමහ වඩන්නේ ය. අරිඤ්ඤිමහ බහුල කරන්නේ ය යන මෙය යෝනියොමනසිකාරසම්පන්න මහණහු විසින් කැමති වියයුතු යි. මහණෙනි, යෝනියොමනසිකාර සම්පන්න මහණ තෙමේ කෙසේ නම් අරිඤ්ඤිමහ වඩා ද, අරිඤ්ඤිමහ බහුල කෙරේ ද යත්; මහණෙනි මෙයස්නෙහි මහණ තෙමේ විචේකය ඇසුරු කළ විරාගය ඇසුරු කළ නිරෝධය ඇසුරු කළ නිවනට නමා වූ සම්මාදිට්ඨිය වඩයි ... සම්මාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, යෝනියොමනසිකාරසම්පන්න මහණ මෙසේ අරිඤ්ඤිමහ වඩයි, අරිඤ්ඤිමහ බහුල කෙරේ යයි.

1. 7. 8

දුතිය කල්‍යාණමිත්ත සූත්‍රය

70. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, අරිඤ්ඤිමහ ඉපදීම පිණිස එක් දහමක් බොහෝ උපකාර ඇත්තේ වේ. කවර එක් දහමක් ද යත්; මේ කල්‍යාණමිත්තවය යි. මහණෙනි, අරිඤ්ඤිමහ වඩන්නේ ය. අරිඤ්ඤිමහ බහුල කරන්නේ ය යන මෙය කල්‍යාණමිත්ත මහණහු විසින් කැමති වියයුතු යි. මහණෙනි, කල්‍යාණමිත්ත මහණ තෙමේ කෙසේ නම් අරිඤ්ඤිමහ වඩා ද, අරිඤ්ඤිමහ බහුල කෙරේ ද යත්; මහණෙනි, මෙයස්නෙහි මහණ තෙමේ රාගචිතයෙහි පයථිවසානය වූ ද්වේෂචිතයෙහි පයථිවසානය වූ මෝහචිතයෙහි පයථිවසානය වූ සම්මාදිට්ඨිය වඩයි ... රාගචිතයෙහි පයථිවසානය වූ ද්වේෂ චිතයෙහි පයථිවසානය වූ මෝහචිතයෙහි පයථිවසානය වූ සම්මාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, කල්‍යාණමිත්ත මහණ තෙමේ මෙසේ අරිඤ්ඤිමහ වඩයි, අරිඤ්ඤිමහ බහුල කෙරේ යි.

1. 7. 9

දුතිය සිලසුත්තං

71. එකධම්මො භික්ඛවෙ, බහුකාරො අරියස්ස අට්ඨඛිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය. කතමො එකධම්මො: යදිදං සිලසම්පද. සිලසම්පන්නස්සනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං -පෙ- බහුලීකරොතිති.

1. 7. 10

දුතිය ඡන්දසුත්තං

72. එකධම්මො භික්ඛවෙ, බහුකාරො අරියස්ස අට්ඨඛිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය. කතමො එකධම්මො: යදිදං ඡන්දසම්පද. ඡන්දසම්පන්නස්සනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං -පෙ- බහුලීකරොතිති.

1. 7. 11

දුතිය අත්තසුත්තං

73. එකධම්මො භික්ඛවෙ, බහුකාරො අරියස්ස අට්ඨඛිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය. කතමො එකධම්මො: යදිදං අත්තසම්පද. අත්තසම්පන්නස්සනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං -පෙ- බහුලීකරොතිති.

1. 7. 12

දුතිය දිට්ඨිසුත්තං

74. එකධම්මො භික්ඛවෙ, බහුකාරො අරියස්ස අට්ඨඛිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය. කතමො එකධම්මො: යදිදං දිට්ඨිසම්පද. දිට්ඨිසම්පන්නස්සනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං -පෙ- බහුලීකරොතිති.

1. 7. 13

දුතිය අප්පමාදසුත්තං

75. එකධම්මො භික්ඛවෙ, බහුකාරො අරියස්ස අට්ඨඛිකස්ස මග්ගස්ස උප්පාදය. කතමො එකධම්මො: යදිදං අප්පමාදසම්පද. අප්පමාදසම්පන්නස්සනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං -පෙ- බහුලීකරොතිති.

1. 7. 9

දුතිය සිල සූත්‍රය

71. මහණෙනි, අරිඅටභිමහ ඉපදීමට එක් දහමෙක් බොහෝ උපකාර ඇත්තේ වේ. කවර එක් දහමෙක් ද යත්: මේ සිවු පිරිසිදු සිලය යි. මහණෙනි, සිලසම්පන්න මහණහු විසින් මෙය කැමති වියයුතු යි ... බහුල කෙරේ යි.

1. 7. 10

දුතිය ඡන්ද සූත්‍රය

72. මහණෙනි, අරිඅටභිමහ ඉපදීමට එක් දහමෙක් බොහෝ උපකාර ඇත්තේ වේ. කවර එක් දහමෙක් ද යත්: මේ කත්තුකම්‍යතාකුසලච්ඡන්දය යි. මහණෙනි, ඡන්දසම්පන්න මහණහු විසින් මෙය කැමති වියයුතු යි ... බහුල කෙරේ යි.

1. 7. 11

දුතිය අත්ත සූත්‍රය

73. මහණෙනි, අරිඅටභිමහ ඉපදීමට එක් දහමෙක් බොහෝ උපකාර ඇත්තේ වේ. කවර එක් දහමෙක් ද යත්: මේ චිත්තසම්පන්නිය යි. මහණෙනි, චිත්තසම්පන්න මහණහු විසින් මෙය කැමති වියයුතු යි ... බහුල කෙරේ යි.

1. 7. 12

දුතිය දිට්ඨි සූත්‍රය

74. මහණෙනි, අරිඅටභිමහ ඉපදීමට එක් දහමෙක් බොහෝ උදව් ඇත්තේ වේ. කවර එක් දහමෙක් ද යත්: මේ ඤාණසම්පන්නිය යි. මහණෙනි, ඤාණසම්පන්න මහණහු විසින් මෙය කැමති වියයුතු යි ... බහුල කෙරේ යි.

1. 7. 13

දුතිය අප්පමාද සූත්‍රය

75. මහණෙනි, අරිඅටභිමහ ඉපදීමට එක් දහමෙක් බොහෝ උපකාර ඇත්තේ වේ. කවර එක් දහමෙක් ද යත්: මේ අප්‍රමාද සම්පන්නිය යි. මහණෙනි, අප්‍රමාදසම්පන්න මහණහු විසින් මෙය කැමති වියයුතු යි... බහුල කෙරේ යි.

1. 7. 14

දුතිය යොනියොසාසුත්තං

76. එකධම්මො භික්ඛවෙ, බහුකාරො අරියස්ස අට්ඨඛිතිස්ස මග්ගස්ස උපපාදය. කතමො එකධම්මො: යදිදං යොනියොමනසිකාරසම්පද. යොනියොමනසිකාරසම්පන්නාසෙසනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාවිකඛං. අරියං අට්ඨඛිතිං මග්ගං භාවෙස්සති, අරියං අට්ඨඛිතිං මග්ගං බහුලීකරිස්සතීති. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනියොමනසිකාරසම්පන්නො. අරියං අට්ඨඛිතිං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨඛිතිං මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සම්මාසමාධිං භාවෙති, රාගචිත්තය-පරියොසානං ද්වේශචිත්තයපරියොසානං මොහචිත්තයපරියොසානං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනියොමනසිකාරසම්පන්නො අරියං අට්ඨඛිතිං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨඛිතිං මග්ගං බහුලීකරොතීති.

එකධම්මපෙය්‍යාලි.

තත්‍රඥනං:

කල්‍යාණමිත්තං සීලංඤා ජනෙද ව අත්තසම්පද
දිට්ඨි ව අපමාදෙ ව යොනියො භවති සත්තමනති..

1. 7. 14

දුතිය යෝනියො සුත්‍රය

76. මහණෙනි, අරිදටභිමහ ඉපදීමට ඵක් දහමෙක් බොහෝ උපකාර ඇත්තේ වේ. කවර ඵක් දහමෙක් ද යත්: මේ යෝනියොමනසිකාර සම්පත්තිය යි. මහණෙනි, අරිදටභිමහ වඩන්නේ ය, අරිදටභිමහ බහුල කරන්නේ ය යන මෙය යෝනියොමනසිකාරසම්පන්න මහණහු විසින් කැමති වියයුතු යි. මහණෙනි, යෝනියොමනසිකාරසම්පන්න මහණ කෙසේ නම් අරිදටභිමහ වඩා ද අරිදටභිමහ බහුල කෙරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙසස්නෙහි මහණ තෙමේ රාගය දුරලීම කෙළවර කොට ද්වේෂය දුරලීම කෙළවර කොට මෝහය දුරලීම කෙළවර කොට සම්මාදිව්ඨිය වඩයි... සම්මාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, යෝනියොමනසිකාරසම්පන්න මහණ මෙසේ අරිදටභිමහ වඩයි, අරිදටභිමහ බහුල කෙරේ යි.

ඵකධම්මපෙය්‍යාල යි.

ඵහි සුත්‍රනාමාවලිය:

කලාණම්බන, සිල, ඡන්ද, අත්ත, දිට්ඨි, අපජමාද යි.
සුත්‍රයුගල සයෙකි. යෝනියො සුත්‍ර යුගලය සත් වැනි වේ.
(වර්ගයෙහි සුත්‍ර මුළුල්ල තුදුසෙකි.) යි

8. දුතිය එකධම්මපෙය්‍යාලො

1. 8. 1

කල්‍යාණමිත්තසුත්තං

77. සාවකීයා :

නාහං භික්ඛවෙ, අශ්‍රද්ධං එකධම්මෙට්ඨි සමනුපස්සාමී, යෙන අනුප්පන්නො වා අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො උප්පජ්ජති, උප්පන්නො වා අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො භාවනාපාරිදුරිං ගවජති. යථාපිදං භික්ඛවෙ, කල්‍යාණමිත්තතා. කල්‍යාණමිත්තසංස්සතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං. අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙය්සති, අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරොති. කරොමි භික්ඛවෙ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිං භාවෙති. -පෙ- සම්මාසමාධිං භාවෙති, විචෙකනිස්සතං විරාගනිස්සතං නිරොධනිස්සතං වොස්සග්ගපරිණාමිං. එවං ටො භික්ඛවෙ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො කල්‍යාණසභායො අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරොති.

1. 8. 2

සිලසුත්තං

78. නාහං භික්ඛවෙ, අශ්‍රද්ධං එකධම්මෙට්ඨි සමනුපස්සාමී, යෙන අනුප්පන්නො වා අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො උප්පජ්ජති, උප්පන්නො වා අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො භාවනාපාරිදුරිං ගවජති. යථාපිදං භික්ඛවෙ, සිලසමාද. සිලසමානසංස්සතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං. -පෙ- බහුලීකරොති.

1. 8. 3

ජන්දසුත්තං

79. නාහං භික්ඛවෙ, අශ්‍රද්ධං එකධම්මෙට්ඨි සමනුපස්සාමී, යෙන අනුප්පන්නො වා අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො උප්පජ්ජති, උප්පන්නො වා අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො භාවනාපාරිදුරිං ගවජති. යථාපිදං භික්ඛවෙ, ජන්දසමාද. ජන්දසමානසංස්සතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං. -පෙ- බහුලීකරොති.

1. 8. 4

අත්තසුත්තං

80. නාහං භික්ඛවෙ, අශ්‍රද්ධං එකධම්මෙට්ඨි සමනුපස්සාමී, යෙන අනුප්පන්නො වා අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො උප්පජ්ජති, උප්පන්නො වා අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො භාවනාපාරිදුරිං ගවජති. යථාපිදං භික්ඛවෙ, අත්තසමාද. අත්තසමානසංස්සතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං. -පෙ- බහුලීකරොති.

8 දුතිය ඵකධම්මපෙඤ්ඤාලය

1. 8. 1

කලාණ්ණමිත්ත සූත්‍රය

77. සැවැත්තුචර:

මහණෙනි, යම් දහමක් හේතු කොට නූපත් අරිඳවහිමගත් උපදී ද, උපත් අරිඳවහිමගත් වැඩිමෙන් පිරිමට යේ ද, මහණෙනි, මේ කලාණ්ණමිත්තවය යම් බඳු නම් එබඳු අත් එක් දහමකුදු මම නොම දකිමි. මහණෙනි, අරිඳවහිමග වඩන්නේ ය. අරිඳවහිමග බහුල කරන්නේ ය යන මෙය කලාණ්ණමිත්ත මහණහු විසින් කැමති වියයුතු යි. මහණෙනි, කලාණ්ණමිත්ත මහණ කෙසේ නම් අරිඳවහිමග වඩා ද, අරිඳවහිමග බහුල කෙරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙයස්තෙනි මහණ විවේකය ඇසුර කළ විරාගය ඇසුරු කළ නිරෝධය ඇසුරු කළ නිවනට නැඹුරු වූ යම්මාදිට්ඨිය වඩයි...යම්මා සමාධිය වඩයි. මහණෙනි, කලාණ්ණමිත්ත මහණ තෙමේ මෙසේ අරිඳවහිමග වඩයි, අරිඳවහිමග බහුල කෙරේ යයි.

1. 8. 2

සීල සූත්‍රය

78. මහණෙනි, යම් දහමක් හේතු කොට නූපත් අරිඳවහිමගත් උපදී ද, උපත් අරිඳවහිමගත් වැඩිමෙන් පිරිමට යේ ද, මහණෙනි, මේ සිවුපිරිසිදු සීලය යම්බඳු නම් එබඳු අත් එක් දහමකුදු මම නොම දකිමි. මහණෙනි, සිල්සපත් මහණහු විසින් මෙය කැමති වියයුතු යි ... බහුල කෙරේ යයි.

1. 8. 3

ජන්ද සූත්‍රය

79. මහණෙනි, යම් දහමක් හේතු කොට නූපත් අරිඳවහිමගත් උපදී ද, උපත් අරිඳවහිමගත් වැඩිමෙන් පිරිමට යේ ද, මහණෙනි, මේ කත්තුකම්පතාකුසලච්ඡන්දය යම්බඳු නම් එබඳු අත් එක් දහමකුදු මම නොම දකිමි. මහණෙනි, ජන්දසම්පන්න මහණහු විසින් මෙය කැමති විය යුතු යි ... බහුල කෙරේ යයි.

1. 8. 4

අත්ත සූත්‍රය

80. මහණෙනි, යම් දහමක් හේතු කොට නූපත් අරිඳවහිමගත් උපදී ද, උපත් අරිඳවහිමගත් වැඩිමෙන් පිරිමට යේ ද, මහණෙනි, මේ චිත්තසම්පත්තිය යම්බඳු නම් එබඳු අත් දහමක් මම නොම දකිමි. මහණෙනි, සිත්සපත් මහණහු විසින් මෙය කැමති වියයුතු යි ... බහුල කෙරේ යයි.

1. 8. 5

දිට්ඨිසුත්තං

81. නාහං භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මෙවි සමනුපසංඝාමී, යෙන අනුප්පන්නො වා අරියො අට්ඨංඛනිකො මග්ගො උප්පජ්ජති, උප්පන්නො වා අරියො අට්ඨංඛනිකො මග්ගො භාවනාපාරිසුරිං ගවජ්ජති. යථාදිදං භික්ඛවෙ, දිට්ඨිසම්පදං. දිට්ඨිසම්පන්නසෙසං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛිං -පෙ- බහුලීකරොතිති.

1. 8. 6

අප්පමාදසුත්තං

82. නාහං භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මෙවි සමනුපසංඝාමී, යෙන අනුප්පන්නො වා අරියො අට්ඨංඛනිකො මග්ගො උප්පජ්ජති, උප්පන්නො වා අරියො අට්ඨංඛනිකො මග්ගො භාවනාපාරිසුරිං ගවජ්ජති. යථාදිදං භික්ඛවෙ, අප්පමාදසම්පදං. අප්පමාදසම්පන්නසෙසං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛිං -පෙ- බහුලීකරොතිති.

1. 8. 7

යොනියොසුත්තං

83. නාහං භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මෙවි සමනුපසංඝාමී, යෙන අනුප්පන්නො වා අරියො අට්ඨංඛනිකො මග්ගො උප්පජ්ජති, උප්පන්නො වා අරියො අට්ඨංඛනිකො මග්ගො භාවනාපාරිසුරිං ගවජ්ජති, යථාදිදං භික්ඛවෙ, යොනියොමනසිකාරසම්පදං. යොනියොමනසිකාරසම්පන්න-
 ශාසනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛිං. අරියං අට්ඨංඛනිකං මග්ගං භාවෙසාති, අරියං අට්ඨංඛනිකං මග්ගං බහුලීකරිසාතිති. කප්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනියොමනසිකාරසම්පන්නො අරියං අට්ඨංඛනිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංඛනිකං මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිං භාවෙති. -පෙ- සම්මාසමාධිං භාවෙති, විචෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං චොස්සග්ගපරිණාමී. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනියොමනසිකාරසම්පන්නො අරියං අට්ඨංඛනිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංඛනිකං මග්ගං බහුලීකරොතිති.

1. 8. 8

දුතිය කල්‍යාණමිත්තසුත්තං

84. නාහං භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මෙවි සමනුපසංඝාමී, යෙන අනුප්පන්නො වා අරියො අට්ඨංඛනිකො මග්ගො උප්පජ්ජති, උප්පන්නො වා අරියො අට්ඨංඛනිකො මග්ගො භාවනාපාරිසුරිං ගවජ්ජති, යථාදිදං භික්ඛවෙ, කල්‍යාණමිත්තතා. කල්‍යාණමිත්තසෙසං භික්ඛවෙ, පාටිකඛිං. අරියං අට්ඨංඛනිකං මග්ගං භාවෙසාති, අරියං අට්ඨංඛනිකං මග්ගං බහුලීකරිසාතිති. කප්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො අරියං අට්ඨංඛනිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංඛනිකං මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සම්මාසමාධිං භාවෙති, රාගච්ඡායපරියොසානං දොසච්ඡායපරියොසානං මොහච්ඡායපරියොසානං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො අරියං අට්ඨංඛනිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංඛනිකං මග්ගං බහුලීකරොතිති.

1. 8. 5

දිට්ඨි සූත්‍රය

81. මහණෙනි, යම් දහමක් හේතු කොට නූපත් අරිද්ධිමහත් උපදී ද, උපත් අරිද්ධිමහත් වැඩිමෙන් පිරිමට යේ ද, මහණෙනි, මේ ඤාණ-සම්පත්තිය යම්බඳු නම් එබඳු අත් එක් දහමකුදු මම නොම දකිමි. මහණෙනි, නැණසපත් මහණහු විසින් මෙය කැමති වියයුතු යි ... බහුල කෙරේ යි.

1. 8. 6

අප්පමාද සූත්‍රය

82. මහණෙනි, යම් දහමක් හේතු කොට නූපත් අරිද්ධිමහත් උපදී ද, උපත් අරිද්ධිමහත් වැඩිමෙන් පිරිමට යේ ද, මහණෙනි, මේ අප්පමාද-සම්පත්තිය යම්බඳු නම් එබඳු අත් එක් දහමකුදු මම නොම දකිමි. මහණෙනි, අප්පමාදසම්පත්ත මහණහු විසින් මෙය කැමති වියයුතු යි ... බහුල කෙරේ යි.

1. 8. 7

යෝනියො මහසූත්‍රය

83. මහණෙනි, යම් දහමක් හේතු කොට නූපත් අරිද්ධිමහත් උපදී ද, උපත් අරිද්ධිමහත් වැඩිමෙන් පිරිමට යේ ද, මහණෙනි, මේ යෝනියොමනසිකාරසම්පත්තිය යම්බඳු නම් එබඳු අත් එක් දහමකුදු මම නොම දකිමි. මහණෙනි, අරිද්ධිමහ වඩන්නේ ය, අරිද්ධිමහ බහුල කරන්නේ ය යන මෙය යෝනියොමනසිකාරසම්පත්ත මහණහු විසින් කැමති වියයුතු යි. මහණෙනි, යෝනියොමනසිකාරසම්පත්ත මහණ කෙසේ නම් අරිද්ධිමහ වඩා ද, අරිද්ධිමහ බහුල කෙරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙයස්තෙහි මහණ විවේකය ඇසුරු කළ විරාගය ඇසුරු කළ නිරෝධය ඇසුරු කළ නිවනට නැඹුරු වූ සම්මාදිට්ඨිය වඩයි...සම්මා සම්මාදිය වඩයි. මහණෙනි, යෝනියොමනසිකාරසම්පත්ත මහණ මෙසේ අරිද්ධිමහ වඩයි, අරිද්ධිමහ බහුල කෙරේ යයි.

1. 8. 8

දුතිය කල්‍යාණමිත්ත සූත්‍රය

84. මහණෙනි, යම් දහමක් හේතු කොට නූපත් අරිද්ධිමහත් උපදී ද, උපත් අරිද්ධිමහත් වැඩිමෙන් පිරිමට යේ ද, මේ කල්‍යාණ මිත්‍රත්වය යම් බඳු නම් එබඳු අත් එක් දහමකුදු මම නොම දකිමි. මහණෙනි, අරිද්ධිමහ වඩන්නේ ය. අරිද්ධිමහ බහුල කරන්නේ ය යන මෙය කල්‍යාණමිත්තරන් ඇති මහණහු විසින් කැමති වියයුතු යි. මහණෙනි, කල්‍යාණ මිත්තරන් ඇති මහණ කෙසේ නම් අරිද්ධිමහ වඩා ද, අරිද්ධිමහ බහුල කෙරේ ද යත්: මහණෙනි, මේ සස්තෙහි රාගචිත්තයාගේ පයඛිවසානය කොට ද්වේභවිත්තයාගේ පයඛිවසානය කොට මෝහචිත්තයාගේ පයඛිවසානය කොට සමාග්දෘෂ්ටිය වඩයි... සමාග්දෘෂ්ටිය වඩයි. මහණෙනි, කල්‍යාණමිත්තරන් ඇති මහණ තෙමේ මෙසේ අරිද්ධිමහ වඩයි, අරිද්ධිමහ බහුල කෙරේ යි.

1. 8. 9

දුතිය සිලසුත්තං

85. නාහං භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මෙව්ඨි සමනුපසංසාමි, යෙන අනුපපන්නො වා අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො උපපජ්ජති, උපපන්නො වා අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවනාපාරිසුරිං ගෙජ්ජති, යථාසිදං භික්ඛවෙ, සිලසම්පදා. සිලසම්පන්නස්සෙතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං. -පෙ- බහුලීකරොතිති.

1. 8. 10

දුතිය ඡන්දසුත්තං

86. නාහං භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මෙව්ඨි සමනුපසංසාමි, යෙන අනුපපන්නො වා අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො උපපජ්ජති, උපපන්නො වා අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවනාපාරිසුරිං ගෙජ්ජති, යථාසිදං භික්ඛවෙ, ඡන්දසම්පදා. ඡන්දසම්පන්නස්සෙතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං. -පෙ- බහුලීකරොතිති.

1. 8. 11

දුතිය අත්තසුත්තං

87. නාහං භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මෙව්ඨි සමනුපසංසාමි, යෙන අනුපපන්නො වා අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො උපපජ්ජති, උපපන්නො වා අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවනාපාරිසුරිං ගෙජ්ජති, යථාසිදං භික්ඛවෙ, අත්තසම්පදා. අත්තසම්පන්නස්සෙතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං. -පෙ- බහුලීකරොතිති.

1. 8. 12

දුතිය දිට්ඨිසුත්තං

88. නාහං භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මෙව්ඨි සමනුපසංසාමි, යෙන අනුපපන්නො වා අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො උපපජ්ජති, උපපන්නො වා අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවනාපාරිසුරිං ගෙජ්ජති, යථාසිදං භික්ඛවෙ, දිට්ඨිසම්පදා. දිට්ඨිසම්පන්නස්සෙතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං. -පෙ- බහුලීකරොතිති.

1. 8. 13

දුතිය අපමාදසුත්තං

89. නාහං භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මෙව්ඨි සමනුපසංසාමි, යෙන අනුපපන්නො වා අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො උපපජ්ජති, උපපන්නො වා අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවනාපාරිසුරිං ගෙජ්ජති, යථාසිදං භික්ඛවෙ, අපමාදසම්පදා. අපමාදසම්පන්නස්සෙතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං. -පෙ- බහුලීකරොතිති.

1. 8. 9

දුතිය සිල සූත්‍රය

85. මහණෙනි, යම් දහමක් හේතු කොට නූපත් අරිඳවහිමගත් උපදී ද, උපත් අරිඳවහිමගත් වැඩිමෙන් පිරිමට යේ ද, මහණෙනි, මේ සිවුපිරිසු සිලය යම් බඳු නම් එබඳු අත් එක් දහමකුදු මම නොම දකිමි. මහණෙනි, සිල්සපත් මහණහු විසින් මෙය කැමති වියයුතු යි ... බහුල කෙරේ යි.

1. 8. 10

දුතිය ඡන්ද සූත්‍රය

86. මහණෙනි, යම් දහමක් හේතු කොට නූපත් අරිඳවහිමගත් උපදී ද, උපත් අරිඳවහිමගත් වැඩිමෙන් පිරිමට යේ ද, මහණෙනි, මේ කත්තුකම්‍යාකාකුසලච්ඡන්දය යම්බඳු නම් එබඳු අත් එක් දහමකුදු මම නොම දකිමි. මහණෙනි, ඡන්දසම්පන්න මහණහු විසින් මෙය කැමති වියයුතු යි ... බහුල කෙරේ යි.

1. 8. 11

දුතිය අත්ත සූත්‍රය

87. මහණෙනි, යම් දහමක් හේතු කොට නූපත් අරිඳවහිමගත් උපදී ද, උපත් අරිඳවහිමගත් වැඩිමෙන් පිරිමට යේ ද, මහණෙනි, මේ චිත්තසම්පත්තිය යම්බඳු නම් එබඳු අත් එක් දහමකුදු මම නොම දකිමි. මහණෙනි, චිත්තසම්පන්න මහණහු විසින් මෙය කැමති වියයුතු යි ... බහුල කෙරේ යයි.

1. 8. 12

දුතිය දිට්ඨි සූත්‍රය

88. මහණෙනි, යම් දහමක් හේතු කොට නූපත් අරිඳවහිමගත් උපදී ද, උපත් අරිඳවහිමගත් වැඩිමෙන් පිරිමට යේ ද, මහණෙනි, මේ ඤාණ සම්පත්තිය යම්බඳු නම් එබඳු අත් එක් දහමකුදු මම නොම දකිමි. මහණෙනි, ඤාණසම්පන්න මහණහු විසින් මෙය කැමති වියයුතු යි ... බහුල කෙරේ යයි.

1. 8. 13

දුතිය අප්පමාද සූත්‍රය

89. මහණෙනි, යම් දහමක් හේතු කොට නූපත් අරිඳවහිමගත් උපදී ද, උපත් අරිඳවහිමගත් වැඩිමෙන් පිරිමට යේ ද, මහණෙනි, මේ අප්‍රමාදසම්පත්තිය යම්බඳු නම් එබඳු අත් එක් දහමකුදු මම නොම දකිමි. මහණෙනි, අප්‍රමාදසම්පන්න මහණහු විසින් මෙය කැමති වියයුතු යි ... බහුල කෙරේ යයි.

1. 8: 14

දුතිය යොනියොසාසුත්තං

44. නාහං භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මෙසු සමනුපසංඝාමී, යෙන අනුප්පනෙනා වා අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො උප්පජ්ජති, උප්පනෙනා වා අරියො අට්ඨංඛිකො මග්ගො භාවනාපාරිසුරිං ගව්ජති, යථාදිදං භික්ඛවෙ, යොනියොමනසිකාරසම්පදං, යොනියොමනසිකාරසම්පන්නං සෙසතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනෝ පාටිකඛං අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙසසති, අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරිස්සතීති. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනියොමනසිකාරසම්පන්නො අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සම්මාසමාධිං භාවෙති. රාගච්ඡයපරියොසානං ද්වේශච්ඡයපරියොසානං මොහච්ඡයපරියොසානං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනියොමනසිකාරසම්පන්නො අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං භාවෙති. අරියං අට්ඨංඛිකං මග්ගං බහුලීකරොතිති.

දුතිය එකධම්මපෙය්‍යාලො.

කත්‍යුද්දනං:

කල්‍යාණමිත්තං සිලංඤා ජන්තෙ ව අත්තසම්පද
දිට්ඨි ව අප්පමාදෙ ව යොනියො හවති සත්තමනනි.

1. 8. 14

දුතිය යෝනියො සුත්‍රය

90. මහණෙනි, යම් දහමක් හේතු කොට නූපත් අරිද්ධම්මත් උපදී ද, උපත් අරිද්ධම්මත් වැඩිමෙන් පිරිමට යේ ද, මහණෙනි, මේ යෝනියොමනසිකාරසම්පත්තිය යම්බඳු නම් එබඳු අත් එක් දහමකුණු මම නො ම දකිමි. මහණෙනි, අරිද්ධම්ම වඩන්නේ ය අරිද්ධම්ම බහුල කරන්නේ ය යන මෙය යෝනියොමනසිකාරසම්පන්න මහණහු විසින් කැමති වියයුතු යි. මහණෙනි, යෝනියොමනසිකාරසම්පන්න මහණ කෙසේ නම් අරිද්ධම්ම වඩා ද, අරිද්ධම්ම බහුල කෙරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ රාහවිනියාගේ පයඛිට්ඨානාය කොට ද්වේෂචිතායාගේ පයඛිට්ඨානාය කොට මෝහචිතායාගේ පයඛිට්ඨානාය කොට සමාග්දෘෂ්ටිය වඩයි... සමාග්දෘෂ්ටිය වඩයි. මහණෙනි, යෝනියොමනසිකාරසම්පන්න මහණ මෙසේ අරිද්ධම්ම වඩයි, අරිද්ධම්ම බහුල කෙරේ යයි.

දුතිය ඵකධම්ම පෙය්‍යාල යි.

එහි සුත්‍රනාමාවලිය:

කලායාණමිත්ත, සීල, ඡන්ද, අත්ත, දිව්ඨි, අප්පමාද යි සුත්‍ර සුගල සයෙකි. යෝනියො සුත්‍රසුගලය සත් වැනි වේ. (වර්ගයෙහි සුත්‍ර මුළුල්ල තුණසෙකි) යි.

9. ගබ්භාපෙය්‍යාලො

1. 9. 1

පාච්ඡනිකපාසුකං

91. සාවකපීයං :

සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, ගබ්භානදී පාච්ඡනිකං, පාච්ඡනපොණං පාච්ඡනපබ්භාරා. එවලෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙනො අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොනො නිබ්බානනිකං හොති, නිබ්බානපොණං නිබ්බානපබ්භාරො. කප්ඤ්ඤි භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙනො අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොනො නිබ්බානනිකං හොති නිබ්බානපොණං නිබ්බානපබ්භාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුදාදිට්ඨිං භාවෙති, උචෙකනිසස්සනං වීරාගනිසස්සනං නිරොධනිසස්සනං චොක්ඛන්තපරිණාමිං. -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති චිචෙකනිසස්සනං වීරාගනිසස්සනං නිරොධනිසස්සනං චොක්ඛන්තපරිණාමිං. එව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙනො අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොනො නිබ්බානනිකං හොති නිබ්බානපොණං නිබ්බානපබ්භාරොති.

1. 9. 2

දුතීය පාච්ඡනිකපාසුකං

92. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යමුනා නදී පාච්ඡනිකං පාච්ඡනපොණං පාච්ඡනපබ්භාරා. එවලෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බාන පබ්භාරොති.

1. 9. 3

තෘතීය පාච්ඡනිකපාසුකං

93. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, අවිරවතී නදී පාච්ඡනිකං පාච්ඡනපොණං පාච්ඡනපබ්භාරා. එවලෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බාන පබ්භාරොති.

1. 9. 4

චතුස්‍ර පාච්ඡනිකපාසුකං

94. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, සරභු නදී පාච්ඡනිකං පාච්ඡනපොණං පාච්ඡනපබ්භාරා. එවලෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපබ්භාරොති.

9. ගබ්‍යාපයාලය

1. 9. 1

පාච්ඡනික සූත්‍රය

91. සැවැත්තුවර:

මහණෙනි, යම්යෙ ගබ්‍යා නම් ගහ පෙරදිගට නැමුණි පෙරදිගට නැඹුරු වූවා පෙරදිගට බර වූවා වේ ද මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ තෙමේ අරිඳවම්මග වඩන්නේ අරිඳවම්මග බහුල කරන්නේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වෙයි. මහණෙනි, මහණ තෙමේ කෙසේ නම් අරිඳවම්මග වඩන්නේ අරිඳවම්මග බහුල කරන්නේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ විවේකනිස්සිත වූ විරාගනිස්සිත වූ නිරෝධනිස්සිත වූ වොස්සග්ගයට නැඹුරු වූ සම්මාදිට්ඨිය වඩයි... විවේකනිස්සිත වූ විරාගනිස්සිත වූ නිරෝධනිස්සිත වූ වොස්සග්ගයට නැඹුරු වූ සම්මාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මහණ මෙසේ අරිඳවම්මග වඩන්නේ අරිඳවම්මග බහුල කරන්නේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 9. 2

දුක්ඛපාච්ඡනික සූත්‍රය

92. මහණෙනි, යම්යෙ යමුනා ගහ පෙරදිගට නැමුණි පෙරදිගට නැඹුරු වූවා පෙරදිගට බර වූවා වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ... නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 9. 3

කක්ඛ පාච්ඡනික සූත්‍රය

93. මහණෙනි, යම්යෙ අවිරව්‍ය් ගහ පැයුම් දිගට නැමුණි පැයුම් දිගට නැඹුරු වූවා පැයුම් දිගට බර වූවා වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 9. 4

වතුත්ථ පාච්ඡනික සූත්‍රය

94. මහණෙනි, යම්යෙ සරභු ගහ පැයුම් දිගට නැමුණි පැයුම් දිගට නැඹුරු වූවා පැයුම් දිගට බර වූවා වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ... නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 9. 5

පඤ්චම පාචිනනිත්තසුත්තං

95. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, මහී නදී පාචිනනිත්තං පාචිනපොණං පාචිනපඤ්ඤාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

1. 9. 6

ජට්ඨ පාචිනනිත්තසුත්තං

96. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යා කාචි මහානදියො, සෙය්‍යරීදං ගඤ්ඤා යමුනා අවිරවතී සරහු මහී. සබ්බා නා පාචිනනිත්තං පාචිනපොණං පාචිනපඤ්ඤාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

1. 9. 7

සමුද්දනිත්තසුත්තං

97. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, ගඤ්ඤා නදී සමුද්දනිත්තං සමුද්දපොණං සමුද්දපඤ්ඤාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛික්කං මග්ගං භාවෙතොග්ගා අරියං අට්ඨඛික්කං මග්ගං බහුලීකරොන්තො නිබ්බානනිත්තො හොති නිබ්බානපොණං නිබ්බාන පඤ්ඤාරො. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛික්කං මග්ගං භාවෙතොග්ගා අරියං අට්ඨඛික්කං මග්ගං බහුලීකරොන්තො නිබ්බානනිත්තො හොති නිබ්බානපොණං නිබ්බානපඤ්ඤාරො. ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සම්මාසමාධිං භාවෙති, චිට්ඨකනිසස්සිතං චිරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමී. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛික්කං මග්ගං භාවෙතොග්ගා අරියං අට්ඨඛික්කං මග්ගං බහුලීකරොන්තො නිබ්බානනිත්තො හොති නිබ්බානපොණං නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

1. 9. 8

දුතිය සමුද්දනිත්තසුත්තං

98. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යමුනා නදී සමුද්දනිත්තං සමුද්දපොණං සමුද්දපඤ්ඤාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

1. 9. 9

තතිය සමුද්දනිත්තසුත්තං

99. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, අවිරවතී නදී සමුද්දනිත්තං සමුද්දපොණං සමුද්දපඤ්ඤාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

1. 9. 5

පඤ්චම පාචිනනිත්ත සූත්‍රය

95. මහණෙනි, යම්යෙ මභී ගහ පැයුම්දිගට නැමුණි පැයුම් දිගට නැඹුරු වූවා පැයුම් දිගට බර වූවා වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ... නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 9. 6

ඡෂ්ඨ පාචිනනිත්ත සූත්‍රය

96. මහණෙනි, යම් කිසි මහානදිහු එනම්: ගඞ්ඨා යමුනා අවිරවභී සරහු මභී නදිහු වෙද්ද, යම්යෙ ඒ සියල්ලෝ පෙරදිගට නැමුණාහු පෙර-දිගට නැඹුරු වූවාහු පෙරදිගට බර වූවාහු වෙද්ද මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ...නිවනට බරවූයේ වේ යයි.

1. 9. 7

සමුද්දනිත්ත සූත්‍රය

97. මහණෙනි, යම්යෙ ගඞ්ඨා නදිය මුහුදට නැමුණි මුහුදට නැඹුරු වූවා මුහුදට බර වූවා වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ අරිඅටභිමහ වඩන්නේ අරිඅටභිමහ බහුල කරන්නේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වෙයි. මහණෙනි, මහණ කෙසේ නම් අරිඅටභි මහ වඩන්නේ අරිඅටභිමහ බහුල කරන්නේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වේ ද යත්: මහණෙනි, මෙසස්තෙහි මහණ චිචේකය ඇසුරු කළ විරාගය ඇසුරු කළ නිරෝධය ඇසුරු කළ නිවනට නැමුණු සම්මාදිව්ඨිය වඩයි... සම්මාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මහණ මෙසේ අරිඅටභිමහ වඩන්නේ අරිඅටභිමහ බහුල කරන්නේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 9. 8

දුතිය සමුද්දනිත්ත සූත්‍රය

98. මහණෙනි, යම්යෙ යමුනා නදිය මුහුදට නැමුණි මුහුදට නැඹුරු වූවා මුහුදට බර වූවා වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ තෙමේ... නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 9. 9

තතිය සමුද්දනිත්ත සූත්‍රය

99. මහණෙනි, යම්යෙ අවිරවභී නදිය මුහුදට නැමුණි මුහුදට නැඹුරු වූවා මුහුදට බර වූවා වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ...නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 9. 10

චතුස් සමුද්දනිත්තසුත්තං

100. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ සරහු නදී සමුද්දනිත්තා සමුද්දපොණා සමුද්දපඤ්ඤා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤාමාරොති.

1. 9. 11

පඤ්චම සමුද්දනිත්තසුත්තං

101. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, මහී නදී සමුද්දනිත්තා සමුද්දපොණා සමුද්දපඤ්ඤා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤාමාරොති.

1. 9. 12

ජට්ඨ සමුද්දනිත්තසුත්තං

102. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යා කාචි මහානදියො. සෙය්‍යථීදං ගඬ්ඨා යමුත්තා අවිරවතී සරහු මහී. සබ්බා නා සමුද්දනිත්තා සමුද්දපොණා සමුද්දපඤ්ඤා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨච්ඡිකං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨච්ඡිකං මග්ගං බහුලිකරොන්තො නිබ්බානනිත්තො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤාමාරොති. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨච්ඡිකං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨච්ඡිකං මග්ගං බහුලිකරොන්තො නිබ්බානනිත්තො, හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤාමාරොති. ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුදාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති, වීචෙකනිසස්සිතං වීරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං චොසසග්ගපරිණාමී. එව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨච්ඡිකං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨච්ඡිකං මග්ගං බහුලිකරොන්තො නිබ්බානනිත්තො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤාමාරොති.

ගඬ්ඨාපෙය්‍යාලි*

කත්‍රුද්දනං:

ජ පාචිතො නිත්තා ජ ව නිත්තා සමුද්දනො

එතෙ ඉදං ආදාස හොතති වග්ගො තෙන පට්ඨවතීති.

* ඉතො සරං අසාමාන්‍යා දුෂ්ඨංගාපෙය්‍යාලිග්ගො තුෂ්ඨංගාපෙය්‍යාලිග්ගො වතුඤ්ඤාපෙය්‍යාලිග්ගොති තයො වග්ගො භිහුලපොඤ්ඤාපෙය්‍යාලිග්ගො නිද්දිධා.

1. 9. 10

චතුත්ථ සමුද්දතිත්ත සූත්‍රය

100. මහණෙනි, යම්යෙසං සරභු නදිය චූහුදං නැමුණි චූහුදං නැමුරු වූවා චූහුදං බර වූවා වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ තෙමේ... නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 9. 11

පඤ්චම සමුද්දතිත්ත සූත්‍රය

101. මහණෙනි, යම්යෙසං මහී නදිය චූහුදං නැමුණි චූහුදං නැමුරු වූවා චූහුදං බර වූවා වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ...නිවනට බරවූයේ වේ යයි.

1. 9. 12

ඡට්ඨ සමුද්දතිත්ත සූත්‍රය

102. මහණෙනි, යම්කිසි මහා නදීහු එනම්: ගඨගා යමුනා අවිරවතී සරභු මහී නදීහු වෙද්ද, යම්යෙසං ඒ සියල්ලෝ චූහුදං නැමුණාහු චූහුදං නැමුරු වූවාහු චූහුදං බර වූවාහු වෙද්ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ අරිඅටභිමහ වඩනුයේ අරිඅටභිමහ බහුල කරනුයේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැමුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වෙයි. මහණෙනි, කෙසේ නම් මහණ අරිඅටභිමහ වඩනුයේ අරිඅටභිමහ බහුල කරනුයේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැමුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වේ ද යත්: මහණෙනි, මෙ සස්තෙනි මහණ විචේක්‍ෂය ඇසුරු කළ වීරාගය ඇසුරු කළ නිරෝධය ඇසුරු කළ නිවනට නැමුණු සම්මාදිට්ඨිය වඩයි...සම්මාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ තෙමේ අරිඅටභිමහ වඩනුයේ අරිඅටභිමහ බහුල කරනුයේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැමුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

ගඨගාථෙයාල යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

පාථිගාගිත්ත සූත්‍ර සමයකි. සමුද්දතිත්ත සූත්‍ර ද සමයකි. මේ ඡක්ක දෙක සූත්‍ර දෙළසෙක් වේ. එයින් වර්ගය යි කියනු ලැබේ යි.

10. දුතියශ්විකාපෙය්‍යාලො

1. 10. 1

පාචනනිත්‍යාසුතං

103. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, ගඩ්ඨා නදී පාචනනිත්‍යා පාචනපොණා පාචනපඤ්ඤාරා. එවමෙව ටො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං දට්ඨංඝිකං මග්ගං භාවෙනො අරියං දට්ඨංඝිකං මග්ගං බහුලිකරොනො නිබ්බානනිත්‍යො භොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤාරො. කප්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං දට්ඨංඝිකං මග්ගං භාවෙනො අරියං දට්ඨංඝිකං මග්ගං බහුලිකරොනො නිබ්බානනිත්‍යො භොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤාරො ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති රාගචිත්තය-පරියොසානං දෙසචිත්තයපරියොසානං මොහචිත්තයපරියොසානං -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති රාගචිත්තයපරියොසානං දෙසචිත්තයපරියොසානං මොහචිත්තයපරියොසානං. එව. ටො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං දට්ඨංඝිකං මග්ගං භාවෙනො අරියං දට්ඨංඝිකං මග්ගං බහුලිකරොනො නිබ්බානනිත්‍යො භොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

1. 10. 2

දුතිය පාචනනිත්‍යාසුතං

104. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යමුනා නදී පාචනනිත්‍යා පාචනපොණා පාචනපඤ්ඤාරා, එවමෙව ටො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

1. 10. 3

තතිය පාචනනිත්‍යාසුතං

105. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, අචිරවතී නදී පාචනනිත්‍යා පාචනපොණා පාචනපඤ්ඤාරා. එවමෙව ටො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

1. 10. 4

චතුස පාචනනිත්‍යාසුතං

106. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, සරහු නදී පාචනනිත්‍යා පාචනපොණා පාචනපඤ්ඤාරා. එවමෙව ටො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

10. දුතිය ගඬිභාපෙය්‍යාලය

1. 10. 1

පාචිනනිත්ත සූත්‍රය

103. මහණෙනි, යම්සේ ගඬිභා නදිය පෙරදිගට නැමුණි පෙරදිගට නැඹුරු වූවා පෙරදිගට බර වූවා වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ අරිඤ්චිමහ, වඩන්නේ අරිඤ්චිමහ බහුල කරන්නේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බරවූයේ වෙයි. මහණෙනි, මහණ කෙසේ නම් අරිඤ්චිමහ වඩන්නේ අරිඤ්චිමහ බහුල කරන්නේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වේ ද යත්: මහණෙනි, මෙ සස්තෙහි මහණ රාගචිත්තය පයඨ්වසානාය වූ ද්වේෂ චිත්තය පයඨ්වසානාය වූ මෝහචිත්තය පයඨ්වසානාය වූ සමාස්සමාදිය වඩයි ... රාගචිත්තය පයඨ්වසානාය වූ ද්වේෂචිත්තය පයඨ්වසානාය වූ මෝහචිත්තය පයඨ්වසානාය වූ සමාස්සමාදිය වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ අරිඤ්චිමහ වඩන්නේ අරිඤ්චිමහ බහුල කරන්නේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 10. 2

දුතිය පාචිනනිත්ත සූත්‍රය

104. මහණෙනි, යම්සේ යමුක්ඛා ගහ පෙරදිගට නැමුණි පෙරදිගට නැඹුරු වූවා පෙරදිගට බර වූවා වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ තෙමේ...නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 10. 3

තතිය පාචිනනිත්ත සූත්‍රය

105. මහණෙනි, යම්සේ අවිරව්‍යී ගහ පෙරදිගට නැමුණි පෙරදිගට නැඹුරු වූවා පෙරදිගට බරවූවා වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ ... නිවනට බරවූයේ වේ යයි.

1. 10. 4

චතුත්ථ පාචිනනිත්ත සූත්‍රය

106. මහණෙනි, යම්සේ සරභු ගහ පැයුම්දිගට නැමුණි පැයුම් දිගට නැඹුරු වූවා පැයුම්දිගට බර වූවා වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 10. 5

පසුබිම පාවිච්ඡිතයාදායකයා

107. සෙයාරායි හිකඩවෙ, මහී නදී පාවිනනිත්තා පාවිනපොණා පාවිනපබ්බාරා. එව්වෙව් බො හිකඩව, හිකඩු -පෙ- නිබ්බාන-පබ්බාරොති.

1. 10. 6

ජටය පාචිනනිනාදුකත.

108. සෙයාරාපි හික්කවෙ, යා කාරි මහානදියො, සෙයාරිදි-
ගඬා යළිනා අවිරවති සරගු මහී, සබ්බා තා පාවිනනිත්තා පාවින-
පොණා පාවිනපඤ්ඤාරා. එවමෙව් බො හික්කවෙ, හික්කු -පෙ-
නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

1. 10. 7

සම්ප්‍රදේශිතනාසුතං

109. සෙයාරාපි භික්ඛවෙ, භග්ගා නදී සමුද්ලානිත්තං සමුද්ලපොඡා සමුද්දපඛාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨංඤාං මග්ගං භාවෙනො අරියං අට්ඨංඤාං මග්ගං ඛහුළිකරොනො නිබ්බානානිත්තො භොති නිබ්බානපොඡො නිබ්බානපඛාරො. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨංඤාං මග්ගං භාවෙනො අරියං අට්ඨංඤාං මග්ගං ඛහුළිකරොනො නිබ්බානානිත්තො භොති නිබ්බානපොඡො නිබ්බානපඛාරො ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුදාදිට්ඨිං භාවෙති රාගච්ඡාය-පරියොසානං දෙසච්ඡායපරියොසානං මොහච්ඡායපරියොසානං -පෙ- සමුදාසමාධිං භාවෙති රාගච්ඡායපරියොසානං දෙසච්ඡායපරියොසානං මොහච්ඡායපරියොසානං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨංඤාං මග්ගං භාවෙනො අරියං අට්ඨංඤාං මග්ගං ඛහුළිකරොනො නිබ්බානානිත්තො භොති නිබ්බානපොඡො නිබ්බානපඛාරොති.

1. 10. 8

දැනිය සම්ප්‍රදායිකතායුතත.

110. සෙයාරාපි හිසබවේ, යම්තා නදී සමුද්‍රානතා සමුද්‍රපොණා සමුද්‍රපබ්‍යාරා. එව්මෙව් මො හිසබවේ, හිසබු -පෙ- නිබ්‍යාන-පබ්‍යාරොති.

1. 10. 9

තනිය සම්ප්‍රදායිකතාදායක

111. සෙයාරායි හිකඩවෙ, අවිරවසී නදී සමුද්ගනිතයා සමුද්-
පොණා සමුද්ගපබ්ගාරා. එව්වෙව් බො හිකඩවෙ, හිකඩු -පෙ-
නිබ්බිනාපබ්ගාරොනී.

1. 10. 5

පඤ්චම පාචිනනිත්ත සූත්‍රය

107. මහණෙනි, යම්යෙ මනි ගහ පදුමදිගට නැමුණි පදුමදිගට නැඹුරු වූවා පදුමදිගට බරවූවා වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ... නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 10. 6

ඡට්ඨ පාචිනනිත්ත සූත්‍රය

108. මහණෙනි, යම් කිසි මහානදීහු ඇද්ද, ඔහු නම්: ගඨකා යමුනා අවිරවනී සරහු මනි යන මොහු යි. යම්යෙ ඒ සියල්ලෝ පදුමදිගට නැමුණාහු පදුමදිගට නැඹුරු වූවාහු පදුමදිගට බරවූවාහු වෙද්ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ තෙමේ ... නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 10. 7

සමුද්දනිත්ත සූත්‍රය

109. මහණෙනි, යම්යෙ ගඨකා නදිය මුහුදට නැමුණි මුහුදට නැඹුරු වූවා මුහුදට බරවූවා වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ අරිඳවග්ගිමහ විඳිනුයේ අරිඳවග්ගිමහ බහුල කරනුයේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වෙයි. මහණෙනි, කෙසේ නම් මහණ අරිඳවග්ගිමහ විඳිනුයේ අරිඳවග්ගිමහ බහුල කරනුයේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වේ ද යත්: මහණෙනි, මෙසස්නෙහි මහණ රාග-චිත්තය පයඛිට්ඨානසාය වූ ද්වේෂචිත්තය පයඛිට්ඨානසාය වූ මෝහචිත්තය පයඛිට්ඨානසාය වූ සමාස්දාෂ්ටිය විඳියි...රාගචිත්තය පයඛිට්ඨානසාය වූ ද්වේෂචිත්තය පයඛිට්ඨානසාය වූ මෝහචිත්තය පයඛිට්ඨානසාය වූ සමාක්සමාධිය විඳියි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ අරිඳවග්ගිමහ විඳිනුයේ අරිඳවග්ගිමහ බහුල කරනුයේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 10. 8

දුතිය සමුද්දනිත්ත සූත්‍රය

110. මහණෙනි, යම්යෙ යමුනා නදිය මුහුදට නැමුණි, මුහුදට නැඹුරු වූවා මුහුදට බර වූවා වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ... නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 10. 9

තතිය සමුද්දනිත්ත සූත්‍රය

111. මහණෙනි, යම්යෙ අවිරවනී නදිය මුහුදට නැමුණි මුහුදට නැඹුරු වූවා මුහුදට බර වූවා වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ ... නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 10. 10

වතුන්සමුද්දනිනාසුත්තං

112. සෙයාරාපි භික්ඛවෙ, සරභු නදී සමුද්දනිනා සමුද්දපොණා සමුද්දපඤ්ඤාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානාපඤ්ඤාරොති.

1. 10. 11

පඤ්චම සමුද්දනිනාසුත්තං

113. සෙයාරාපි භික්ඛවෙ, මහී නදී සමුද්දනිනා සමුද්දපොණා සමුද්දපඤ්ඤාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානාපඤ්ඤාරොති.

1. 10. 12

ජට්ඨ සමුද්දනිනාසුත්තං

ගඬ්ඨා යමුනා අවිරවතී සරභු මහී, සබ්බා තා සමුද්දනිනා සමුද්දපොණා සමුද්දපඤ්ඤාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොතො නිබ්බානානිකො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානාපඤ්ඤාරො. කප්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොතො නිබ්බානානිකො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානාපඤ්ඤාරො ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති. රාගච්ඡායපරියොසානං දෙසච්ඡායපරියොසානං මොහච්ඡායපරියොසානං -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති රාගච්ඡායපරියොසානං දෙසච්ඡායපරියොසානං මොහච්ඡායපරියොසානං, එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොතො නිබ්බානානිකො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානාපඤ්ඤාරොති.

දුක්ඛගඬ්ඨාපෙය්‍යාලි.

තත්තුද්දනං:

ජ ජාචිතො නිකාය ජ ව නිකාය සමුද්දනො;
එතෙ දෙව ද්විතිය හොති වග්ගො තෙන පට්ටඨතී.

1. 10. 10

චතුත්ථ සමුද්දතින්ත සූත්‍රය

112. මහණෙනි, යම්යෙ සරභු නදිය මුහුදට නැමුණි මුහුදට නැඹුරු වූවා මුහුදට බර වූවා වේ ද මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ තෙමේ...නිවනට නැමුණේ වේ යයි.

1. 10. 11

පඤ්චම සමුද්දතින්ත සූත්‍රය

113. මහණෙනි, යම්යෙ මහී නදිය මුහුදට නැමුණි මුහුදට නැඹුරු වූවා මුහුදට බර වූවා වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ...නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

114. මහණෙනි, යම් කිසි මහානදීහු වෙන් ද ඔහු කවරහ: ගඛගා යමුනා අවිරවතී සරභු මහී නදීහු වෙති. යම්යෙ එ හැම නදීහු මුහුදට නැමුණාහු මුහුදට නැඹුරු වූවාහු මුහුදට බර වූවාහු වෙද්ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ අරිඅටභිමග වඩන්නේ අරිඅටභිමග බහුල කරන්නේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වෙයි. මහණෙනි, මහණ කෙසේ නම් අරිඅටභිමග වඩන්නේ අරිඅටභිමග බහුල කරන්නේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වේ ද යත්: මහණෙනි, මෙසස්තෙහි මහණ රාගච්ඡාදය පයථවසානාය වූ ද්වේෂච්ඡාදය පයථවසානාය වූ මෝහච්ඡාදය පයථවසානාය වූ සමාග්ගදාමය වඩයි... රාගච්ඡාදය පයථවසානාය වූ ද්වේෂච්ඡාදය පයථවසානාය වූ මෝහ ච්ඡාදය පයථවසානාය වූ සමාග්ගසමාදිය වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ අරිඅටභිමග වඩන්නේ අරිඅටභිමග බහුල කරන්නේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

දුතිය ගඛගාපෙය්‍යාල යි.

එහි සූත්‍ර නාමාවලිය:

පාඨනනිත්තසූත්‍ර සයෙකි. සමුද්දතින්ත සූත්‍ර ද සයෙකි. මේ ජක්ක දෙක දෙළොස් සූත්‍රාන්ත කෙනෙක් වෙති. එයින් වර්ගය යි කියනු ලැබෙයි.

11. තනිය ගඩයාපෙය්‍යාලො

1. 11. 1

පාච්ඡනිකපුතං.

115. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, ගඩයා නදී පාච්ඡනිකා පාච්ඡපොණා පාච්ඡපඤ්ඤා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙනො අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලිකරොනො නිබ්බානනිකො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤාරො. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙනො අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලිකරොනො නිබ්බානනිකො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤාරො. ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමොද්ධිං භාවෙති අමනොගධං අමතපරායණං අමතපරියොසානං -පෙ- සමොසමාධිං භාවෙති අමනොගධං අමතපරායණං අමතපරියොසානං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙනො අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලිකරොනො නිබ්බානනිකො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

1. 11. 2

දුතිය පාච්ඡනිකපුතං.

116. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යමුනා නදී පාච්ඡනිකා පාච්ඡ පොණා පාච්ඡපඤ්ඤා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

1. 11. 3

තතිය පාච්ඡනිකපුතං.

117. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, අවිරට්ඨි නදී පාච්ඡනිකා පාච්ඡ පොණා පාච්ඡපඤ්ඤා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

1. 11. 4

චතුස පාච්ඡනිකපුතං.

118. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යරහු නදී පාච්ඡනිකා පාච්ඡපොණා පාච්ඡපඤ්ඤා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

11. නීතිය ගම්භීර්‍යපෙය්‍යාලය

1. 11. 1

පාච්ඡනික සූත්‍රය

115. මහණෙනි, යම්යෙක් ගම්භීර්‍ය නම් ගහ පැයුන්දිගට නැමුණි පැයුන්දිගට නැමුණු වුවා පැයුන් දිගට බර වුවා වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ අරිඤ්ඤිමහ වඩන්නේ අරිඤ්ඤිමහ බහුල කරන්නේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැමුණු වූයේ නිවනට බර වූයේ වෙයි. මහණෙනි, කෙසේ නම් මහණ අරිඤ්ඤිමහ වඩන්නේ අරිඤ්ඤිමහ බහුල කරන්නේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැමුණු වූයේ නිවනට බර වූයේ වේ ද යත්: මහණෙනි, මෙ සස්තෙනි මහණ නිවනට ඇතුළත් වුවක් නිවන පිහිට කොට ඇත්තක් නිවන කෙළවර කොට ඇත්තක් කොට සමායෝජ්‍යවිය වඩයි...නිවනට ඇතුළත් වුවක් නිවන පිහිට කොට ඇත්තක් නිවන කෙළවර කොට ඇත්තක් කොට සමායෝජ්‍යවිය වඩයි. මහණෙනි, මෙයේ මහණ අරිඤ්ඤිමහ වඩන්නේ අරිඤ්ඤිමහ බහුල කරන්නේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැමුණු වූයේ නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 11. 2

දුතිය පාච්ඡනික සූත්‍රය

116. මහණෙනි යම්යෙක් යමුතා ගහ පැයුන්දිගට නැමුණි පැයුන්දිගට නැමුණු වුවා පැයුන්දිගට බර වුවා වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ... නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 11. 3

තතිය පාච්ඡනික සූත්‍රය

117. මහණෙනි, යම්යෙක් අවිරවනී ගහ පැයුන්දිගට නැමුණි පැයුන්දිගට නැමුණු වුවා පැයුන්දිගට බර වුවා වේ ද මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ... නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 11. 4

චතුත්‍ය පාච්ඡනික සූත්‍රය

118. මහණෙනි, යම්යෙක් සරභු ගහ පැයුන්දිගට නැමුණි පැයුන්දිගට නැමුණු වුවා පැයුන්දිගට බර වුවා වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ... නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 11. 5

පඤ්චම පාචිනනිත්තසුත්තං

119. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, මහී නදී පාචිනනිත්තං පාචිනපොණං පාචිනපඤ්ඤාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

1. 11. 6

ජට්ඨ පාචිනනිත්තසුත්තං

120. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යා කාචී මහානදියො සෙය්‍යරීදං ගඬිගා යමුනා අවිරවතී සාරගු මහී, සඤ්ඤා තා පාචිනනිත්තං පාචිනපොණං, පාචිනපඤ්ඤාරා, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

1. 11. 7

සමුද්දනිත්තසුත්තං

121. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, ගඬිගා නදී සමුද්දනිත්තං සමුද්දපොණං සමුද්දපඤ්ඤාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨංඬිතිකං මග්ගං භාවෙතොනා අරියං අට්ඨංඬිතිකං මග්ගං බහුලීකරොතොනා නිබ්බානනිත්තො හොති නිබ්බානපොණං නිබ්බානපඤ්ඤාරො. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨංඬිතිකං මග්ගං භාවෙතොනා අරියං අට්ඨංඬිතිකං මග්ගං බහුලීකරොතොනා නිබ්බානනිත්තො හොති නිබ්බානපොණං නිබ්බානපඤ්ඤාරො. ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති අමනොගධං අමතපරායණං අමතපරියොසානං -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති අමනොගධං අමතපරායණං අමතපරියොසානං. එව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨංඬිතිකං මග්ගං භාවෙතොනා අරියං අට්ඨංඬිතිකං මග්ගං බහුලීකරොතොනා නිබ්බානනිත්තො හොති නිබ්බානපොණං නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

1. 11. 8

දුතිය සමුද්දනිත්තසුත්තං

122. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යමුනා නදී සමුද්දනිත්තං සමුද්දපොණං සමුද්දපඤ්ඤාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

1. 11. 9

තතිය සමුද්දනිත්තසුත්තං

123. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, අවිරවතී නදී සමුද්දනිත්තං සමුද්දපොණං සමුද්දපඤ්ඤාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

1. 11. 5

පඤ්චම පාචිනනිත්ත සූත්‍රය

119. මහණෙනි, යම්සේ මහී ගහ පැයුන්දිගට නැමුණි පැයුන්දිගට නැඹුරු වූවා පැයුන්දිගට බර වූවා වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ... නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 11. 6

ඡට්ඨ පාචිනනිත්ත සූත්‍රය

120. මහණෙනි, යම්කිසි මහාගඬාපොත් වෙන් ද, ඔහු කවරහ: ගඬා යමුනා අවිරවති සරහු මහී ගඬාපොත් යැ. යම්සේ ඒ සියල්ලෝ පැයුන්දිගට නැමුණාහු පැයුන්දිගට නැඹුරු වූවාහු පැයුන්දිගට බර වූවාහු වේදද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ...නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 11. 7

සමුද්දනිත්ත සූත්‍රය

121. මහණෙනි, යම්සේ ගඬා නදිය මුහුදට නැමුණි මුහුදට නැඹුරු වූවා මුහුදට බර වූවා වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ අරිඅට්ඨමහ වඩන්නේ අරිඅට්ඨමහ බහුල කරන්නේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වෙයි. මහණෙනි, කෙසේ නම් මහණ අරිඅට්ඨමහ වඩන්නේ අරිඅට්ඨමහ බහුල කරන්නේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වේද යත්: මහණෙනි, මෙසස්නෙහි මහණ නිවනට ඇතුළත් වූ නිවන පිහිට කොට ඇති නිවන කෙළවර කොට ඇති සමාග්දෘෂ්ටිය වඩයි...නිවනට ඇතුළත් වූ නිවන පිහිට කොට ඇති නිවන කෙළවර කොට ඇති සමාක්සමාධිය වඩයි. මහණෙනි මෙසේ මහණ අරිඅට්ඨමහ වඩනුයේ අරිඅට්ඨමහ බහුල කරනුයේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 11. 8

දුතිය සමුද්දනිත්ත සූත්‍රය

122. මහණෙනි, යම්සේ යමුනා නදිය මුහුදට නැමුණි මුහුදට නැඹුරු වූවා මුහුදට බර වූවා වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ...නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 11. 9

තනිය සමුද්දනිත්ත සූත්‍රය

123. මහණෙනි, යම්සේ අවිරවති ගහ මුහුදට නැමුණි මුහුදට නැඹුරු වූවා මුහුදට බර වූවා වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ... නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 11. 10

වතුන් සමුද්දනිනාසුතං

124. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, සරහු නදී සමුද්දනිනා සමුද්දපොණා සමුද්දපඤ්ඤා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

1. 11. 11

පඤ්ඤාම සමුද්දනිනාසුතං

125. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, මහී නදී සමුද්දනිනා සමුද්දපොණා සමුද්දපඤ්ඤා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

1. 11. 12

ජට්ඨ සමුද්දනිනාසුතං

126. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යා කාචී මහානදියො සෙය්‍යරීදං ගඬ්ඨා යමුනා අවිරවතී සරහු මහී, සබ්බා තා සමුද්දනිනා සමුද්දපොණා සමුද්දපඤ්ඤා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙතොනා අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොතොනා නිබ්බානනිකොනා හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤා. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙතොනා අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොතොනා නිබ්බානනිකොනා හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤා: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුද්දනී. භාවෙති අමනොගධං අමතපරායණං අමතපරියොසානං -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති අමනොගධං අමතපරායණං අමතපරියොසානං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙතොනා අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොතොනා නිබ්බානනිකොනා හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤා රොති.

තතිස ගඬ්ඨාපෙය්‍යාලො.

කත්‍රැඤ්ඤා:

ජ පාචිතො නික්ඛා ජ ව නික්ඛා සමුද්දනො,
එතෙ ඤෙ ඤාදස හොතති වග්ගො තෙන පට්ඨවතීති.

1. 11. 10

වතුක් සමුද්දනිත්ත සූත්‍රය

124. මහණෙනි, යම්සේ සරභු නදිය මුහුදට නැමුණි මුහුදට නැඹුරු වූවා මුහුදට බර වූවා වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ ... නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 11. 11

පඤ්චම සමුද්දනිත්ත සූත්‍රය

125. මහණෙනි, යම්සේ මභී නදිය මුහුදට නැමුණි මුහුදට නැඹුරු වූවා මුහුදට බර වූවා වේ ද මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ ... නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 11. 12

ඡට්ඨ සමුද්දනිත්ත සූත්‍රය

126. මහණෙනි, යම්කිසි මහානදීහු වෙන් ද ඔහු කවරහ යත්: ගඬගා යමුනා අවිරවභී සරභු මභී නදීහු යි. යම්සේ එ සියල්ලෝ මුහුදට නැමුණාහු මුහුදට නැඹුරු වූවාහු මුහුදට බර වූවාහු වෙද්ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ අරිඅටභීමහ වඩනුයේ අරිඅටභීමහ බහුල කරනුයේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වෙයි. මහණෙනි, කෙසේ නම් මහණ අරිඅටභීමහ වඩනුයේ අරිඅටභීමහ බහුල කරනුයේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වේ ද යත්: මහණෙනි, මෙභී මහණ නිවනට ඇතුළත් වූ නිවන පිහිට කොට ඇති නිවන කෙළවර කොට ඇති සමාග්දෘෂ්ටිය වඩයි ... නිවනට ඇතුළත් වූ නිවන පිහිට කොට ඇති නිවන කෙළවර කොට ඇති සමාක්සමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ අරිඅටභීමහ වඩනුයේ අරිඅටභීමහ බහුල කරනුයේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

තතිය ගඬගා පෙය්‍යාල යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

පාවිතනිත්තසූත්‍ර සයෙකි. සමුද්දනිත්තසූත්‍ර ද සයෙකි. මේ ඡක්ක දෙක දොළොස් සූත්‍ර කෙනෙක් වෙත්. එයින් වර්ග යයි කියනු ලැබේ යි.

12. චතුස් ගඟ්ගාපෙය්‍යාලො

1. 12. 1

පාච්ඡනිකපාසුකං

127. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ගඟ්ගා නදී පාච්ඡනිකා පාච්ඡ-පොණා පාච්ඡනපඤ්ඤා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං ඛහුලීකරොනො නිබ්බානනිකො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤා. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං ඛහුලීකරොනො නිබ්බානනිකො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤා; ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති නිබ්බාන-නිකං නිබ්බානපොණං නිබ්බානපඤ්ඤාං -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති නිබ්බානනිකං නිබ්බානපොණං නිබ්බානපඤ්ඤාං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං ඛහුලීකරොනො නිබ්බානනිකො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බාන-පඤ්ඤා රොති.

1. 12. 2

දුතිය පාච්ඡනිකපාසුකං

128. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යමුනා නදී පාච්ඡනිකා පාච්ඡපොණා පාච්ඡනපඤ්ඤා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤා රොති.

1. 12. 3

තතිය පාච්ඡනිකපාසුකං

129. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, අවිරවතී නදී පාච්ඡනිකා පාච්ඡ-පොණා පාච්ඡනපඤ්ඤා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බාන-පඤ්ඤා රොති.

1. 12. 4

චතුස් පාච්ඡනිකපාසුකං

130. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, සරහු නදී පාච්ඡනිකා පාච්ඡපොණා පාච්ඡනපඤ්ඤා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤා රොති.

1. 12. 5

පඤ්චම පාච්ඡනිකපාසුකං

131. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, මහී නදී පාච්ඡනිකා පාච්ඡපොණා පාච්ඡනපඤ්ඤා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤා රොති.

12. චතුස් ගඬගා පෙය්‍යාලය

1. 12. 1

පාවිතනිත්ත සූත්‍රය

127. මහණෙනි, යම්යෙක් ගඬගා නම් ගහ පැයුන්දිගට නැමුණි පැයුම් දිගට නැඹුරු වූවා පැයුන්දිගට බර වූවා වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ අර්ථදායක වඩනුයේ අර්ථදායක බහුල කරනුයේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වෙයි. මහණෙනි, මහණ කෙසේ නම් අර්ථදායක වඩනුයේ අර්ථදායක බහුල කරනුයේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වේ ද යත්: මහණෙනි, මෙසේනෙහි මහණ නිවනට නැමුණු නිවනට නැඹුරු වූ නිවනට බරවූ සමාග්දෘෂ්ටිය වෙයි... නිවනට නැමුණු නිවනට නැඹුරු වූ නිවනට බර වූ සමාක්ෂමාධිය වෙයි. මහණෙනි, මහණ තෙමේ මෙසේ අර්ථදායක වඩනුයේ අර්ථදායක බහුල කරනුයේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 12. 2

දුතිය පාවිතනිත්ත සූත්‍රය

128. මහණෙනි, යම්යෙක් යමුනා නදිය පැයුන්දිගට නැමුණි පැයුන්දිගට නැඹුරු වූවා පැයුන්දිගට බරවූවා වේ ද මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ... නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 12. 3

තෘතිය පාවිතනිත්ත සූත්‍රය

129. මහණෙනි, යම්යෙක් අවිච්ඡි නදිය පෙරදිගට නැමුණි පෙරදිගට නැඹුරු වූවා පෙරදිගට බර වූවා වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ.. නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 12. 4

චතුස්ථ පාවිතනිත්ත සූත්‍රය

130. මහණෙනි, යම්යෙක් සරභු නදිය පෙරදිගට නැමුණි පෙරදිගට නැඹුරු වූවා පෙරදිගට බර වූවා වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ.. නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 12. 5

පඤ්චම පාවිතනිත්ත සූත්‍රය

131. මහණෙනි, යම්යෙක් මහී නදිය පෙරදිගට නැමුණි පෙරදිගට නැඹුරු වූවා පෙරදිගට බර වූවා වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ.. නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 12. 6

ඡට්ඨ පාචිනනිනනසුත්තං

132. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යා කාචි මහානදියො, සෙය්‍යථිදං: ශඩ්ඨා යමුනා අවිරවතී සරභු මභී සබ්බා තා පාචිනනිනනා පාචිනපොණං පාචිනපඤ්ඤාරා. එවලෙව ටො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛික්කං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨඛික්කං මග්ගං ඛුද්ධිකරොතො නිබ්බානනිනනා භොති නිබ්බානපොණං නිබ්බානපඤ්ඤාරො. කරුණච භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛික්කං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨඛික්කං මග්ගං ඛුද්ධිකරොතො නිබ්බානනිනනා භොති නිබ්බානපොණං නිබ්බානපඤ්ඤාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමොද්ධිං භාවෙති නිබ්බානනිනනං නිබ්බානපොණං නිබ්බානපඤ්ඤාරං. -පෙ- සමොසමාධිං භාවෙති නිබ්බානනිනනං නිබ්බානපොණං නිබ්බානපඤ්ඤාරං. එවං ටො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛික්කං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨඛික්කං මග්ගං ඛුද්ධිකරොතො නිබ්බානනිනනා භොති නිබ්බානපොණං නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

1. 12. 7

සමුද්දනිනනසුත්තං

133. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, ශඩ්ඨා නදී සමුද්දනිනනා සමුද්ද-පොණං සමුද්දපඤ්ඤාරා, එවලෙව ටො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛික්කං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨඛික්කං මග්ගං ඛුද්ධිකරොතො නිබ්බානනිනනා භොති නිබ්බානපොණං නිබ්බානපඤ්ඤාරො. කරුණච භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛික්කං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨඛික්කං මග්ගං ඛුද්ධිකරොතො නිබ්බානනිනනා භොති නිබ්බානපොණං නිබ්බානපඤ්ඤාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමොද්ධිං භාවෙති නිබ්බානනිනනං නිබ්බානපොණං නිබ්බානපඤ්ඤාරං. -පෙ- සමොසමාධිං භාවෙති නිබ්බානනිනනං නිබ්බානපොණං නිබ්බානපඤ්ඤාරං. එවං ටො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛික්කං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨඛික්කං මග්ගං ඛුද්ධිකරොතො නිබ්බානනිනනා භොති නිබ්බානපොණං නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

1. 12. 8

දුතිය සමුද්දනිනනසුත්තං

134. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යමුනා නදී සමුද්දනිනනා සමුද්ද-පොණං සමුද්දපඤ්ඤාරා. එවලෙව ටො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බාන-පඤ්ඤාරොති.

1. 12. 9

තතිය සමුද්දනිනනසුත්තං

135. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, අවිරවතී නදී සමුද්දනිනනා සමුද්ද-පොණං සමුද්දපඤ්ඤාරා. එවලෙව ටො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

1. 12. 6

ජට්ඨ පාටිනනිත්ත සූත්‍රය

132. මහණෙනි, යම් කිසි මහානදිහු ඇද්ද ඔහු කවරහ: ගඬගා යමුනා අවිරවතී සරහු මහී යන නදිහු යි. යම්සේ ඒ සියල්ලෝ පෙරදිගට නැමුණාහු පෙරදිගට නැඹුරු වූවාහු පෙරදිගට බර වූවාහු වෙත් ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ අරිඅට්ඨමහ වඩනුයේ අරිඅට්ඨමහ බහුල කරනුයේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බරවූයේ වෙයි. මහණෙනි, මහණ කෙසේ නම් අරිඅට්ඨමහ වඩනුයේ අරිඅට්ඨමහ බහුල කරනුයේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බරවූයේ වෙ ද යත්: මහණෙනි, මෙ සස්තෙහි මහණ නිවනට නැමුණු නිවනට නැඹුරු වූ නිවනට බර වූ සම්මාදිට්ඨිය වඩයි... නිවනට නැමුණු නිවනට නැඹුරු වූ නිවනට බර වූ සම්මාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ අරිඅට්ඨමහ වඩනුයේ අරිඅට්ඨමහ බහුල කරනුයේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වෙ යයි.

1. 12. 7

සමුද්දනිත්ත සූත්‍රය

133. මහණෙනි, යම්සේ ගඬගානදිය මුහුදට නැමුණි මුහුදට නැඹුරු වූවා මුහුදට බර වූවා වෙ ද මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ අරිඅට්ඨමහ වඩන්නේ අරිඅට්ඨමහ බහුල කරන්නේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වෙයි. මහණෙනි, මහණ කෙසේ නම් අරිඅට්ඨමහ වඩන්නේ අරිඅට්ඨමහ බහුල කරන්නේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වෙ ද යත්: මහණෙනි, මෙ සස්තෙහි මහණ නිවනට නැමුණු නිවනට නැඹුරු වූ නිවනට බර වූ සම්මාදිට්ඨිය වඩයි.. නිවනට නැමුණු නිවනට නැඹුරු වූ නිවනට බර වූ සම්මාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ අරිඅට්ඨමහ වඩන්නේ අරිඅට්ඨමහ බහුල කරන්නේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වෙ යයි.

1. 12. 8

දුතිය සමුද්දනිත්ත සූත්‍රය

134. මහණෙනි, යම්සේ යමුනා නදිය මුහුදට නැමුණි මුහුදට නැඹුරු වූවා මුහුදට බර වූවා වෙ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ කෙමේ... නිවනට බර වූයේ වෙ යයි.

1. 12. 9

තතිය සමුද්දනිත්ත සූත්‍රය

135. මහණෙනි, යම්සේ අවිරවතී නදිය මුහුදට නැමුණි මුහුදට නැඹුරු වූවා මුහුදට බර වූවා වෙ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ... නිවනට බර වූයේ වෙ යයි.

1. 12. 10

වතුස් සමුද්දනිනනසුත්තං.

136. සෙයාරාපි භික්ඛවෙ, සරහු නදී සමුද්දනිනනා සමුද්ද-
පොණා සමුපද්දන්තාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බාන-
පබ්බාතොති.

1. 12. 11

පඤ්චම සමුද්දනිනනසුත්තං.

137. සෙයාරාපි භික්ඛවෙ, මහී නදී සමුද්දනිනනා සමුද්දපොණා
සමුද්දපබ්බතාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු -පෙ- නිබ්බානපබ්බාතොති.

1. 12. 12

ජට්ඨ සමුද්දනිනනසුත්තං.

138. සෙයාරාපි භික්ඛවෙ, යා කාචි මහානදියො සෙයාරීදං:
ගඩ්ඨා යමුනා අචිරවතී සරහු මහී, සබ්බා තා සමුද්දනිනනා සමුද්දපොණා
සමුද්දපබ්බතාරා. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛිකං.
මග්ගං භාවෙතොතා අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං බහුලීකරොතොතා නිබ්බාන-
නිනොතො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපබ්බතාරො, කථංඤා භික්ඛවෙ,
භික්ඛු අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං භාවෙතොතා අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං
බහුලීකරොතොතා නිබ්බානනිනොතො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බාන-
පබ්බතාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති නිබ්බානනිනනා
නිබ්බානපොණං නිබ්බානපබ්බතාරං. -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති නිබ්බාන-
නිනනා නිබ්බානපොණං නිබ්බානපබ්බතාරං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු
අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං භාවෙතොතා අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං
බහුලීකරොතොතා නිබ්බානනිනොතො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බාන-
පබ්බතාරොති.

වතුස් ගඩ්ඨාපෙය්‍යාලි

නමුද්දනං:

ජ පාචිනතො නිත්තා ජ ව නිත්තා සමුද්දනො,
එතෙ දෙව දොදස හොතති වග්ගො තෙන පට්ටච්ඡිති.

1. 12. 10

වතුන්ට සමුද්දන්තින්න සුත්‍රය

136. මහණෙනි, යම් සරණ නදිය මුහුදට නැමුණි මුහුදට නැඹුරු වූවා මුහුදට බර වූවා වේද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ...නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 12. 11

පඤ්චම සමුද්දන්තින්න සුත්‍රය

137. මහණෙනි, යම් මහි නදිය මුහුදට නැමුණි මුහුදට නැඹුරු වූවා මුහුදට බර වූවා වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ...නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 12. 12

ජටය සමුද්දන්තින්න සුත්‍රය

128. මහණෙනි, යම් කිසි මහානදීහු ඇත් ද ඔහු කවරහ: ගඟයා යමුනා අවිරව්හි සරණ මහි නදීහු යි. යම් සේ ඒ සියල්ලෝ මුහුදට නැමුණාහු මුහුදට නැඹුරු වූවාහු මුහුදට බර වූවාහු වෙත් ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ අරිඤ්චිමහ වඩන්නේ අරිඤ්චිමහ බහුල කරන්නේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වෙයි. මහණෙනි, මහණ කෙසේ නම් අරිඤ්චිමහ වඩන්නේ අරිඤ්චිමහ බහුල කරන්නේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වේ ද යත්: මහණෙනි, මෙ සස්තෙහි මහණ නිවනට නැමුණු නිවනට නැඹුරු වූ නිවනට බර වූ සම්මාදිට්ඨිය වඩයි...නිවනට නැමුණු නිවනට නැඹුරු වූ නිවනට බර වූ සම්මාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ අරිඤ්චිමහ වඩන්නේ අරිඤ්චිමහ බහුල කරන්නේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

දෙළොස්වැනි වතුන්ට ගඟ පෙය්‍යාල යි.

එහි සුත්‍රනාමමාලාව:

පාචිනතින්න සුතුරු සයෙකි. සමුද්දන්තින්න සුතුරු ද සයෙකි. මේ ඡක්ක දෙක දෙළොස්සුතුරෙක් වේ. එයින් වර්ග යයි කියනු ලැබේ යයි.

13. අප්‍රමාදවග්ගො

1. 13. 1

තථාගතස්සතං.

139. සාවස්ථයා:

යාවතා භික්ඛවෙ, සත්තා අපද වා දිපද¹ වා චතුසද වා ඛණ්ණද වා රුපිනො වා අරුපිනො වා සංඤ්ඤිනො වා අසංඤ්ඤිනො වා නෙවසංඤ්ඤිනො වා තථාගතො තෙසං අග්ගමකඛායති අරහං සම්මාසම්බුද්ධො. එවලෙව ඛො භික්ඛවෙ, යෙ කෙවී කුසලා ධම්මා, සබ්බෙ තෙ අප්‍රමාදමූලකා අප්‍රමාදසමොසරණා අප්‍රමාදෙ තෙසං ධම්මානං අග්ගමකඛායති. අප්‍රමත්තසෙසතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛිං අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙසසති, අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං ඛණ්ණලීකරිත්තති.

කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු අප්‍රමත්තො අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං ඛණ්ණලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිං භාවෙති විචෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං චොසසග්ගපරිණාමිං. -පෙ- සම්මාසම්මාදිට්ඨිං භාවෙති විචෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං චොසසග්ගපරිණාමිං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අප්‍රමත්තො අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙති. අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං ඛණ්ණලීකරොති.

1. 13. 9

දුතිය තථාගතස්සතං.

140. යාවතා භික්ඛවෙ, සත්තා අපද වා දිපද වා චතුසද වා ඛණ්ණද වා රුපිනො වා අරුපිනො වා සංඤ්ඤිනො වා අසංඤ්ඤිනො වා නෙවසංඤ්ඤිනො වා තථාගතො තෙසං අග්ගමකඛායති අරහං සම්මාසම්බුද්ධො. එවලෙව ඛො භික්ඛවෙ, යෙ කෙවී කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අප්‍රමාදමූලකා අප්‍රමාදසමොසරණා අප්‍රමාදෙ තෙසං ධම්මානං අග්ගමකඛායති. අප්‍රමත්තසෙසතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛිං: අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙසසති. අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං ඛණ්ණලීකරිත්තති. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු අප්‍රමත්තො අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං ඛණ්ණලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිං භාවෙති රාගචීතයපරියොසානං දොසචීතයපරියොසානං මොහචීතයපරියොසානං. -පෙ- සම්මාසම්මාදිට්ඨිං භාවෙති රාගචීතයපරියොසානං දොසචීතයපරියොසානං මොහචීතයපරියොසානං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අප්‍රමත්තො අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං ඛණ්ණලීකරොති.

13. අප්පමාද වර්ගය

1. 13. 1

තරාගත සූත්‍රය

139. සැවැත්තුවර:

මහණෙනි, පා නැත්තා වූ ද දෙපා ඇත්තා වූ ද සිවුපා ඇත්තා වූ ද බොහෝ පා ඇත්තා වූ ද රූ ඇත්තා වූ ද රූ නැත්තා වූ ද සඤ්ඤා ඇත්තා වූ ද සඤ්ඤා නැත්තා වූ ද නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤා වූ ද යම් තාක් සත්ත්වයෝ වෙද්ද තරාගත වූ අර්හත් සම්මාසම්බුදුරජාණන් වහන්සේ ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබෙත්. මහණෙනි, එසෙයින් ම යම් කිසි කුසල්දහම්හු වෙත් නම් ඒ සියල්ලෝ අප්පමාදය මුල් කොට ඇතියහ. අප්පමාදය සමග පවත්නාහ. අප්පමාදය ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, අරිද්වංශිමහ වඩන්නේ ය, අරිද්වංශිමහ බහුල කරන්නේ ය යන මෙය නොපමා මහණහු විසින් කැමැති වියයුතු යි. මහණෙනි, නොපමා මහණ කෙසේ නම් අරිද්වංශිමහ වඩා ද අරිද්වංශිමහ බහුල කෙරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙයස්නෙහි මහණ විවෙකය ඇසුරු කළ විරාගය ඇසුරු කළ නිරෝධය ඇසුරු කළ නිවනට නැමෙනසුලු සමායස්සවිය වඩයි... විවෙකය ඇසුරු කළ විරාගය ඇසුරු කළ නිරෝධය ඇසුරු කළ නිවනට නැමෙනසුලු සමායස්සවිය වඩයි. මහණෙනි, නොපමා මහණ මෙසේ අරිද්වංශිමහ වඩයි. අරිද්වංශිමහ බහුල කෙරේ යයි.

1. 13. 2

දුතිය තරාගත සූත්‍රය

140. මහණෙනි, පා නැත්තා වූ ද දෙපා ඇත්තා වූ ද සිවුපා ඇත්තා වූ ද බොහෝ පා ඇත්තා වූ ද රූ ඇත්තා වූ ද රූ නැත්තා වූ ද සඤ්ඤා ඇත්තා වූ ද සඤ්ඤා නැත්තා වූ ද නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤා වූ ද යම් තාක් සත්ත්වයෝ වෙත් නම් තරාගත අර්හත් සම්මාසම්බුදුරජාණන් වහන්සේ ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබෙත්. මහණෙනි, එසෙයින් ම යම් කිසි කුසල්දහම්හු වෙත් නම් ඒ සියල්ලෝ අප්පමාදය මුල් කොට ඇතියහ. අප්පමාදය සමග පවත්නාහ. අප්පමාදය ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, අරිද්වංශිමහ වඩන්නේ ය අරිද්වංශිමහ බහුල කරන්නේ ය යන මෙය නොපමා මහණහු විසින් කැමැති වියයුතු යි. මහණෙනි, නොපමා මහණ කෙසේ නම් අරිද්වංශිමහ වඩා ද අරිද්වංශිමහ බහුල කෙරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙයස්නෙහි මහණ රාගච්ඡාය පයඛිප්පාන වූ ද්වෙඡ්චිතය පයඛිප්පාන වූ මොහව්තය පයඛිප්පාන වූ සම්මාදිව්ඨිය වඩයි ... රාගච්ඡාය පයඛිප්පාන වූ ද්වෙඡ්චිතය පයඛිප්පාන වූ මොහව්තය පයඛිප්පාන වූ සම්මායමාධිය වඩයි. මහණෙනි, නොපමා මහණ මෙසේ අරිද්වංශිමහ වඩයි අරිද්වංශිමහ බහුල කෙරේ යයි.

1. 13. 3

තනිය තථාගතසුත්තං

141. යාවතා භික්ඛවෙ, සත්තා අපද වා දිපද වා චතුසද වා බහුසද වා රුපිනො වා අරුපිනො වා සඤ්ඤිනො වා අසඤ්ඤිනො වා නෙව-සඤ්ඤිනාසඤ්ඤිනො වා තථාගතො තෙසං අග්ගමකඛායති අරහං සමාසමුද්ධො. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්ඡ කුසලා ධර්මා සබ්බෙ තෙ අපමාදමූලකා අපමාදසමොසරණා අපමාදෙ තෙසං ධර්මානං උග්ගමකඛායති. අපමනනෙසනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං “අරියං අට්ඨඞ්ගිකං මග්ගං භාවෙසසති අරියං අට්ඨඞ්ගිකං මග්ගං බහුලිකරිසසති”ති. කප්ඤ්ඤි භික්ඛවෙ, භික්ඛු අපමනො අරියං අට්ඨඞ්ගිකං මග්ගං භාවෙති අරියං අට්ඨඞ්ගිකං මග්ගං බහුලිකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමාදිලිං භාවෙති අමනොගධං අමතපරායනං අමතපරියොසානං -පෙ- සමාසමාදිං භාවෙති අමනොගධං අමතපරායනං අමතපරියොසානං. එවං ඛො භික්ඛවෙ,¹ භික්ඛු අපමනො අරියං අට්ඨඞ්ගිකං මග්ගං භාවෙති අරියං අට්ඨඞ්ගිකං මග්ගං බහුලිකරොතිති.

1. 13. 4

චතුසු තථාගතසුත්තං

142. යාවතා භික්ඛවෙ, සත්තා අපද වා දිපද වා චතුසද වා බහුසද වා රුපිනො වා අරුපිනො වා සඤ්ඤිනො වා අසඤ්ඤිනො වා නෙවසඤ්ඤිනාසඤ්ඤිනො වා තථාගතො තෙසං අග්ගමකඛායති අරහං සමාසමුද්ධො. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්ඡ කුසලා ධර්මා සබ්බෙ තෙ අපමාදමූලකා අපමාදසමොසරණා. අපමාදෙ තෙසං ධර්මානං අග්ගමකඛායති. අපමනනෙසනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං: “අරියං අට්ඨඞ්ගිකං මග්ගං භාවෙසසති අරියං අට්ඨඞ්ගිකං මග්ගං බහුලිකරිසසති”ති. කප්ඤ්ඤි භික්ඛවෙ, භික්ඛු අපමනො අරියං අට්ඨඞ්ගිකං මග්ගං භාවෙති අරියං අට්ඨඞ්ගිකං මග්ගං බහුලිකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමාදිලිං භාවෙති නිබ්බානනිත්තං නිබ්බානපොණං නිබ්බානපඛාරං -පෙ- සමාසමාදිං භාවෙති නිබ්බානනිත්තං නිබ්බානපොණං නිබ්බානපඛාරං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අපමනො අරියං අට්ඨඞ්ගිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨඞ්ගිකං මග්ගං බහුලිකරොතිති.

1. 13. 5-8

පදසුත්තානි

143-146 සෙයාරාපි භික්ඛවෙ, යාති කානිච්ඡ ජට්ඨමානං² පාණානං පදානානි, සබ්බානි තානි භජීපදෙ සමොධානං ගච්ඡති. භජීපදං තෙසං අග්ගමකඛායති යදිදං මහනතතෙන. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යෙ කෙච්ඡ කුසලා ධර්මා සබ්බෙ තෙ අපමාදමූලකා, අපමාදසමොසරණා. අපමාදෙ තෙසං ධර්මානං අග්ගමකඛායති. අපමනනෙසනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං: අරියං අට්ඨඞ්ගිකං මග්ගං භාවෙසසති අරියං අට්ඨඞ්ගිකං මග්ගං බහුලිකරිසසති -පෙ- බහුලිකරොතිති.

(යථා තථාගතසුත්තානි තථා විජාරෙතබ්බානි)

1. 13. 3

තත්ත සථාගත සුත්‍රය

141. මහණෙනි, අපා වූ ද දෙපා වූ ද සිවුපා වූ ද බුහුපා වූ ද රූපි වූ ද අරූපි වූ ද සඤ්ඤී වූ ද අසඤ්ඤී වූ ද නෙවසඤ්ඤීනාසඤ්ඤී වූ ද යමිකාක් සත්ත්වයෝ වෙත් නම් තථාගත අරහත් සම්මාසම්බුදුරජාණන් වහන්සේ ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබෙත්. මහණෙනි, එසෙයින් ම යමිකිසි කුසල්දහම්හු වෙත් නම් ඒ සියල්ලෝ අප්‍රමාදය මුල් කොට ඇතියහ. අප්‍රමාදය සමග පවත්නාහ. අප්‍රමාදය ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, අරිඅට්ඨමග වඩන්නේ ය අරිඅට්ඨමග බහුල කරන්නේ ය යන මෙය නොපමා මහණහු විසින් කැමති වියයුතු යි. මහණෙනි, නොපමා මහණ කෙසේ නම් අරිඅට්ඨමග වඩා ද අරිඅට්ඨමග බහුල කෙරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙසස්නෙහි මහණ නිවනට ඇතුළත් වූ නිවන පිහිට කොට ඇති නිවන කෙළවර කොට ඇති සම්මාදිට්ඨිය වඩයි ... නිවනට ඇතුළත් වූ නිවන පිහිට කොට ඇති නිවන කෙළවර කොට ඇති සම්මාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, නොපමා මහණ මෙසේ අරිඅට්ඨමග වඩයි අරිඅට්ඨමග බහුල කෙරේ යයි.

1. 13. 4

චතුස්ස භවගත සුත්‍රය

142. මහණෙනි, අපාදක වූ ද දෙපා වූ ද සිවුපා වූ ද බුහුපා වූ ද රූපි වූ ද අරූපි වූ ද සඤ්ඤී වූ ද අසඤ්ඤී වූ ද නෙවසඤ්ඤීනාසඤ්ඤී වූ ද යමිකාක් සත්ත්වයෝ වෙත් නම් තථාගත අරහත් සම්මාසම්බුදුරජාණන් වහන්සේ ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබෙත්. මහණෙනි, එසෙයින් ම යමිකිසි කුසල්දහම්හු වෙත් නම් ඒ සියල්ලෝ අප්‍රමාදය මුල් කොට ඇතියහ. අප්‍රමාදය සමග පවත්නාහ. අප්‍රමාදය ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, අරිඅට්ඨමග වඩන්නේ ය අරිඅට්ඨමග බහුල කරන්නේ ය යන මෙය නොපමා මහණහු විසින් කැමති වියයුතු යි. මහණෙනි, නොපමා මහණ කෙසේ නම් අරිඅට්ඨමග වඩා අරිඅට්ඨමග බහුල කෙරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙසස්නෙහි මහණ නිවනට නැමුණු නිවනට නැඹුරු වූ නිවනට බර වූ සම්මාදිට්ඨිය වඩයි ... නිවනට නැමුණු නිවනට නැඹුරු වූ නිවනට බර වූ සම්මාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, නොපමා මහණ කෙසේ මෙසේ අරිඅට්ඨමග වඩයි. අරිඅට්ඨමග බහුල කෙරේ යයි.

1. 13. 5-8

පද සූත්‍ර

143-146 මහණෙනි, යමිකේ ඇවිදිනසතුන්ගේ යම් කිසි පා සටහන්හු වෙද්ද, ඒ සියල්ලෝ ඇත්පියෙහි ඇතුළත්වීමට යෙත්. ඇත්පිය මහත් බැවින් ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, එසෙයින් ම යම් කිසි කුසල්දහම්හු වෙත් නම් ඒ සියල්ලෝ අප්‍රමාදය මුල් කොට ඇතියහ. අප්‍රමාදය සමග පවත්නාහු අප්‍රමාදය ඔවුන්ට අග්‍රයයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, අරිඅට්ඨමග වඩන්නේ ය, අරිඅට්ඨමග බහුල කරන්නේ ය යන මෙය නොපමා මහණහු විසින් කැමති වියයුතු යි...බහුල කෙරේ යයි.

(තථාගත සුත්‍ර මෙන් විස්තර කටයුතු යි)

1. 13. 9-12

කුටසුත්තානි

147-150. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, කුටාගාරස්ස යා කාචී ගොපානා-
සියො සබ්බා තා කුටබ්බො කුටනිත්තා කුටසමොසරණා, කුටං තාසං¹
අග්ගමකම්බයති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යෙ කෙච් කුසලා ධර්මො -පෙ-
බ්බුලීකරොතිති.

1. 13. 13-16

මූලසුත්තානි

151-154. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙච් මූලගණ්ඩා, කාලාත්‍රු-
සාරී² තෙසං අග්ගමකම්බයති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, -පෙ-
බ්බුලීකරොතිති.

1. 13. 17-20

සාරසුත්තානි

155-158. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙච් සාරගණ්ඩා, ලොහිත-
විඤ්ඤා තෙසං අග්ගමකම්බයති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, -පෙ- බ්බුලී-
කරොතිති.

1. 13. 21-24

වස්සිකසුත්තානි

159-162. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙච් පුප්ඵගණ්ඩා, වස්සික-
තෙසං අග්ගමකම්බයති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, -පෙ- බ්බුලීකරොතිති.

1.13 25-28

රාජසුත්තානි

163-166. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ. යෙ කෙච් කුට්ඨිරාජානෝ³ සබ්බෙ
තෙ රජෙඤ්ඤ වක්කවත්තීස්ස අනුයජ්ඣා⁴ භවතති. රාජා තෙසං වක්කවත්තී
අග්ගමකම්බයති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, -පෙ- බ්බුලීකරොතිති.

1. 13. 29-32

වජ්ඣමසුත්තානි

167-170. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යා කාචී තාරකරූපානං පභා. සබ්බා
තා වජ්ඣමසභායා⁵ කලං නාගසති සොළසි. වජ්ඣමසා තාසං අග්ගමකම්බයති.
එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, -පෙ- බ්බුලීකරොතිති.

1. තෙසං - සී 1, 2.

2. කාල භුසාරී - සී 1, 2. කොට්ඨාභුසාරිය - සා.

3. කුට්ඨිරාජානෝ - මජ්ඣ, සා.

4. අනුයුක්තා - සී 2.

5. වජ්ඣමසභා - සා.

1. 13. 9-12

කුට සූත්‍ර

147-150. මහණෙනි, යම්යෙ කුටගෙයක යම් කිසි ගොනැස්සු (-පරාල) වෙත් නම් ඒ සියල්ලෝ මුද්‍රිතව ගියාහු මුද්‍රිතව නැමුණාහු මුද්‍රිත සමඟ පවත්නාහු වෙති. මුද්‍රිත ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, එසෙයින් ම යම් කිසි කුසල්හිමිහු ... බහුල කෙරේ යයි.

1. 13. 13-16

මූල සූත්‍ර

151-154. මහණෙනි, යම්යෙ යම් කිසි මූල්ගඳහු වෙද්ද කළුඅඟිල් ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, එසෙයින් ම...බහුල කෙරේ යයි.

1. 13. 17-20

සාර සූත්‍ර

155-158. මහණෙනි, යම්යෙ යම් කිසි හර ගඳහු වෙද්ද, රත්සදුන් ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, එසෙයින් ම...බහුල කෙරේ යයි.

1. 13. 21-24

වස්සික සූත්‍ර

159-162. මහණෙනි, යම්යෙ යම් කිසි මල්ගඳහු වෙද්ද දැසමන් ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, එසෙයින් ම.. බහුල කෙරේ යයි.

1. 13. 25-28

රාජ සූත්‍ර

163-166 මහණෙනි, යම්යෙ යම් කිසි කුඩාරජහු වෙද්ද, ඒ සියල්ලෝ සක්චිතිරජුට අනුව යන්නෝ වෙති සක්චිති රජ ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, එසෙයින් ම.. බහුල කෙරේ යයි.

1. 13. 29-32

චන්දිම සූත්‍ර

167-170. මහණෙනි, යම්යෙ තරු පිළිබඳ යම් කිසි ඵලියක් වෙ ද, ඒ සියල්ල සඳඵලියෙහි සොළොස්වැනි කලාවෙන් කලාවකුත් නො අඟී. සඳරැස් ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, එසෙයින් ම ... බහුල කෙරේ යයි.

1. 13. 33-36

සුරියසුත්තානි

171-174. සෙයාරාපි භික්ඛවෙ, සරදසමයෙ වීදො චිග්ගවලාහකෙ දෙවෙ ආදිවෙමා නහං අබ්බසුත්තකාමානො සබ්බං ආකාසග්ගං තමග්ගං අභිචිතව්ව භාසතෙ ව තපතෙ ව වීරොවතී ව. එවලෙව ඛො භික්ඛවෙ, -පෙ- බහුලීකරොතීති.

1. 13 37-40

වත්සුත්තානි

175-178. සෙයාරාපි භික්ඛවෙ යානි කානි චි තත්තාවුතානං වත්තානං කාසිකං වත්තං අග්ගමකම්බයතී. එවලෙව ඛො භික්ඛවෙ යෙ කෙච්ඡි කුසලා ධම්මා සබ්බෙ තෙ අපමාදමූලකා අපමාදසමොසරණා. අපමාදෙ තෙසං ධම්මානං අග්ගමකම්බයතී. අපමනාසෙසනං භික්ඛවෙ භික්ඛුනො පාචිකම්බං අරියං අවධම්මිකං මග්ගං භාවෙය්සති, අරියං අවධම්මිකං මග්ගං බහුලීකරිත්තීති. කථංඤා භික්ඛවෙ භික්ඛු අපමනෙහා අරියං අවධම්මිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අවධම්මිකං මග්ගං බහුලීකරොතීති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමොදිට්ඨි. භාවෙති -පෙ- සම්මාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොරුග්ගාපරිණාමිං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අපමනෙහා අරියං අවධම්මිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අවධම්මිකං මග්ගං බහුලීකරොතීති.

(සබ්බමෙව සාවත්තීනිදනං යථා තරාගතසුත්තානි සබ්බානි තරා වත්තාරෙතබ්බානි.)

අපමාදවග්ගො තෙළසමො.

තමුද්දනං:

තරාගතං පදං කූටං මූලං සාරෙන වසිකං,
රාජා වජ්ජිමසුරියා ව වත්තෙන දසමං පදනතී.

1. 13. 33-36

සුරිය සුත්‍ර

171-174. මහණෙනි, ශරත්කල්හි පහ ව ගිය වලාකුළු ඇති වැස්ස නැවති කල්හි තීරු අහසට නැගෙනුයේ අහසෙහි වූ සියලු අඳුර වෙසෙසින් නයා යමයේ දිලියේ ද, නවා ද, බබළා ද, මහණෙනි එයෙයින් ම...බහුල කෙරේ යි.

1. 13. 37-40

වසු සුත්‍ර

175-178 මහණෙනි, යමයේ තුළින් වියනලද යම් කිසි වස්තුවේ ද, කසිවත ඔවුනට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, එසෙයින් ම යම් කිසි කුසල්දහම්හු වෙද්ද, ඒ සියල්ලෝ අප්‍රමාදය මුල් කොට ඇතියහ. අප්‍රමාදය සමඟ පවත්නාහ. අප්‍රමාදය ඔවුනට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, අරිඅට්ඨමඟ වඩන්නේ ය, අරිඅට්ඨමඟ බහුල කරන්නේ ය යන මෙය නොපමා මහණහු විසින් කැමති වියයුතු යි. මහණෙනි, නොපමා මහණ තෙමේ කෙසේ නම් අරිඅට්ඨමඟ වඩා ද, අරිඅට්ඨමඟ බහුල කෙරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙසස්නෙහි මහණ විවෙකනිස්සිත වූ විරාගනිස්සිත වූ නිරෝධනිස්සිත වූ නිවනට නැමෙන සම්මාදිට්ඨිය වඩයි...සම්මාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, නොපමා මහණ තෙමේ මෙසේ අරිඅට්ඨමඟ වඩයි. අරිඅට්ඨමඟ බහුල කෙරේ යයි.

(සියල්ල සැවත ම නිදන කොට ඇත.)

(සියලු සුත්‍ර තරාගතසුත්‍ර මෙන් විස්තර කටයුතු).

තෙළෙස්වැනි අප්‍රමාද වර්ග යි.

එහි සුත්‍රනාමාවලිය:

තරාගත, පද, කූට, මූල, සාර, වස්සික, රාජ, වන්දිම, සුරිය යි චතුෂ්ක නවයෙකි. වත්ථ නමින් දශවන චතුෂ්ක පදය වේ.

(වර්ගයෙහි සුත්‍රමුළුල්ල සාළියෙකි)

14. බලකරණියවගෙහා

1. 14. 1

බලසුත්තං.

179. සාවකීයං;

සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙව් බලකරණියා කම්මන්තා කරියහති,
සබ්බෙ තෙ පඨවී. නික්ඛාය පඨවියං පතිට්ඨාය ඵවමෙතෙ බලකරණියා
කම්මන්තා කරියහති. ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නික්ඛාය
සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංගිකං
මග්ගං බහුලීකරොති. කරුණු භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නික්ඛාය සීලෙ
පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙති: අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං
බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුදාදිට්ඨිං භාවෙති විවෙක-
නිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොක්ඛන්තපරිණාමී. -පෙ-
සමුදාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං
වොක්ඛන්තපරිණාමී, ඵවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නික්ඛාය සීලෙ
පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං
බහුලීකරොතිති.

1. 14. 2

දුතියබලසුත්තං.

180. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙව් බලකරණියා කම්මන්තා
කරියහති, සබ්බෙ තෙ පඨවී. නික්ඛාය පඨවියං පතිට්ඨාය. ඵවමෙතෙ
බලකරණියා කම්මන්තා කරියහති. ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු
සීලං නික්ඛාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙති,
අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොති. කරුණු භික්ඛවෙ, භික්ඛු
සීලං නික්ඛාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙති,
අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුදා-
දිට්ඨිං භාවෙති රාගච්ඡායපරිණාමානං දෙසච්ඡායපරිණාමානං මොහච්ඡාය-
පරිණාමානං. -පෙ- සමුදාසමාධිං භාවෙති. රාගච්ඡායපරිණාමානං දෙස-
ච්ඡායපරිණාමානං මොහච්ඡායපරිණාමානං. ඵවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු
සීලං නික්ඛාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙති.
අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොතිති.

1. 14. 3

තතියබලසුත්තං.

181. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙව් බලකරණියා කම්මන්තා
කරියහති, සබ්බෙ තෙ පඨවී. නික්ඛාය පඨවියං පතිට්ඨාය, ඵවමෙතෙ
බලකරණියා කම්මන්තා කරියහති. ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු
සීලං නික්ඛාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙති. අරියං
අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොති. කරුණු භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං
නික්ඛාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං
අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුදාදිට්ඨිං
භාවෙති. අමනොගධං අමනපරායනං අමනපරිණාමානං. -පෙ-

14. බලකරණය වර්ගය

1. 14. 1

බල සූත්‍රය

179. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, යම්සේ කායබලයෙන් කළ යුතු යම් කිසි කම්මාන්තයෝ කරනු ලැබෙද්ද, ඒ සියල්ලෝ පොළොව නිසා පොළොවෙහි පිහිටා මෙසේ මේ බලකරණය කම්මාන්තයෝ කරනු ලැබෙත්. මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ තෙමේ ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා අරිද්වංශිමය වෙයි. අරිද්වංශිමය බහුල කෙරෙයි. මහණෙනි, මහණ කෙසේ නම් ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා අරිද්වංශිමය වෙයි ද අරිද්වංශිමය බහුල කෙරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙසස්තෙහි මහණ විවෙකය ඇසුරු කළ විරාගය ඇසුරු කළ නිරෝධය ඇසුරු කළ නිවනට පිරිනැමෙන සම්මාදිවයින වෙයි... විවෙකය ඇසුරු කළ විරාගය ඇසුරු කළ නිරෝධය ඇසුරු කළ නිවනට පිරිනැමෙන සම්මාසමාධිය වෙයි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා අරිද්වංශිමය වෙයි. අරිද්වංශිමය බහුල කෙරේ යයි.

1. 14. 2

දුතියබල සූත්‍රය

180. මහණෙනි, යම්සේ කාය බලයෙන් කළයුතු යම් කිසි කර්මාන්තයෝ කරනු ලැබෙද්ද, ඒ සියල්ලෝ පොළොව නිසා පොළොවෙහි පිහිටා මෙසේ මේ බලකරණය කර්මාන්තයෝ කරනු ලැබෙත්. මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා අරිද්වංශිමය වෙයි. අරිද්වංශිමය බහුල කෙරෙයි. මහණෙනි, මහණ කෙසේ නම් ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා අරිද්වංශිමය වෙයිද, අරිද්වංශිමය බහුල කෙරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙසස්තෙහි මහණ රාගචිත්තය පයඝ්ථසාන වූ දෙසචිත්තය පයඝ්ථසාන වූ මොහවිත්තය පයඝ්ථසාන වූ සම්මාදිවයින වෙයි...රාගචිත්තය පයඝ්ථසාන දෙසචිත්තය පයඝ්ථසාන වූ මොහවිත්තය පයඝ්ථසාන වූ සම්මාසමාධිය වෙයි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා අරිද්වංශිමය වෙයි, අරිද්වංශිමය බහුල කෙරේ යයි.

1. 14. 3

තතියබල සූත්‍රය

181. මහණෙනි, යම්සේ කායබලයෙන් කළයුතු යම් කිසි කම්මාන්තයෝ කරනු ලැබෙද්ද, ඒ සියල්ලෝ පොළොව නිසා පොළොවෙහි පිහිටා මෙසේ මේ බලකරණය කම්මාන්තයෝ කරනු ලැබෙත්. මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා අරිද්වංශිමය වෙයි. අරිද්වංශිමය බහුල කෙරෙයි. මහණෙනි මහණ කෙසේ නම් ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා අරිද්වංශිමය වෙයි ද, අරිද්වංශිමය බහුල කෙරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙසස්තෙහි මහණ නිවනට ඇතුළත් වූ නිවන පිහිට කොට ඇති නිවන කෙළවර කොට ඇති සම්මාදිවයින වෙයි ...

සංඛා සමාධිං භාවෙති අමනොගධං අමතපරායනං අමතපරියොසානං.
ඵවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨංගිකං
මග්ගං භාවෙති. අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොතිති.

1. 14. 4

වතුත්ථබලසුත්තං

182. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙව් බලකරණියා කම්මනායා
කරියන්ති, සබ්බෙ තෙ පඨවීං නිස්සාය පඨවියං පතිට්ඨාය, ඵවමෙන
බලකරණියා කම්මනායා කරියන්ති. ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං
නිස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙති. අරියං
අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොති. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිස්සාය
සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙති, අරියං අට්ඨංගිකං
මග්ගං බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිං භාවෙති නිබ්බානා-
නිත්තං නිබ්බානපොෂං නිබ්බානපඤ්ඤාරං. -පෙ- සම්මාසමාධිං භාවෙති
නිබ්බානනිත්තං නිබ්බානපොෂං නිබ්බානපඤ්ඤාරං. ඵවං ඛො භික්ඛවෙ,
භික්ඛු සීලං නිස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙති.
අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොතිති.

1.14. 5-8

බ්ඡසුත්තානි.

183-186. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යෙකෙව් බ්ඡගාමහුතගාමා වුද්ධිං
විරුළ්භිං වෙසුලං ආපජ්ජන්ති, සබ්බෙ තෙ පඨවීං නිස්සාය පඨවියා
පතිට්ඨාය, ඵවමෙන බ්ඡගාමහුතගාමා වුද්ධිං විරුළ්භිං වෙසුලං
ආපජ්ජන්ති. ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිස්සාය සීලෙ
පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙතොනා අරියං අට්ඨංගිකං
මග්ගං බහුලීකරොතොනා වුද්ධිං විරුළ්භිං වෙසුලං පාපුණාති ධම්මෙසු.
කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨංගිකං
මග්ගං භාවෙතොනා අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොතොනා වුද්ධිං
විරුළ්භිං වෙසුලං පාපුණාති ධම්මෙසු: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිං
භාවෙති -පෙ- සම්මාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිසංකිතං විරාගනිසංකිතං
නිරොධනිසංකිතං චොස්සග්ගපරිණාමිං. ඵවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං
නිස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙතොනා
අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොතොනා වුද්ධිං විරුළ්භිං වෙසුලං
පාපුණාති ධම්මෙසුති.

නිවනට ඇතුළත් වූ නිවන පිහිට කොට ඇති නිවන කෙළෙවර කොට ඇති සම්මාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා අරිදටභිමහ වඩයි, අරිදටභිමහ බහුල කෙරේ යයි.

1. 14. 4

වතුසබල සුත්‍රය

182. මහණෙනි, යම්යේ යම් කිසි බලකරණිය කම්මාන්තයෝ කරනු ලැබෙද්ද, ඒ සියල්ලෝ පොළොව නිසා පොළොවෙහි පිහිටා මෙසේ මේ බලකරණිය කම්මාන්තයෝ කරනු ලැබෙත්. මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා අරිදටභිමහ වඩයි. අරිදටභිමහ බහුල කෙරෙයි. මහණෙනි, මහණ කෙසේ නම් ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා අරිදටභිමහ වඩා ද අරිදටභිමහ බහුල කෙරේ ද යත්: මහණෙනි මෙසේයනෙහි මහණ නිවනට නැමුණු නිවනට නැඹුරු වූ නිවනට බර වූ සම්මාදිට්ඨිය වඩයි... නිවනට නැමුණු නිවනට නැඹුරු වූ නිවනට බර වූ සම්මාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ තෙමේ ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා අරිදටභිමහ වඩයි. අරිදටභිමහ බහුල කෙරේ යයි.

1. 14. 5-8

බිජ සුත්‍ර

183-186. මහණෙනි, යම්යේ යම් කිසි ඇටවර්ග පැලවර්ගයෝ වැඩිමට ස්ථිරත්වයට විපුලත්වයට පැමිණෙද්ද, ඒ සියල්ලෝ පොළොව නිසා පොළොවෙහි පිහිටා මෙසේ මේ ඇටවර්ග පැලවර්ගයෝ වැඩිමට ස්ථිරත්වයට විපුලත්වයට පැමිණෙත්. මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා අරිදටභිමහ වඩන්නේ අරිදටභි මහ බහුල කරන්නේ දහම්හි ලා වැඩිමට ස්ථිරත්වයට විපුලත්වයට පැමිණේ. මහණෙනි, මහණ තෙමේ කෙසේ නම් ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා අරිදටභි මහ වඩන්නේ අරිදටභිමහ බහුල කරන්නේ දහම්හි ලා වැඩිමට ස්ථිරත්වයට විපුලත්වයට පැමිණේ ද යත්: මහණෙනි, මෙසේයනෙහි මහණ විවේකය ඇසුරු කළ විරාගය ඇසුරු කළ නිරෝධය ඇසුරු කළ නිවනට නැමුණු සම්මාදිට්ඨිය වඩයි... සම්මාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි මෙසේ මහණ තෙමේ ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා අරිදටභිමහ වඩන්නේ අරිදටභිමහ බහුල කරන්නේ දහම්හි ලා වැඩිමට ස්ථිරත්වයට විපුලත්වයට පැමිණේ යයි.

1.14. 9-12

නාගසුත්තානි

187-190. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, භිවෙත්තං¹ පබ්බතරාජං නිසසාය නාගා කායං වට්ඨෙත්ති, බලං ගාහෙත්ති. තෙ තස්ස කායං වට්ඨෙත්තො බලං ගාහෙත්වා කුසසුබ්බො² ඔතරෙත්ති. කුසසුබ්බො² ඔතරිත්වා මහාසොබ්බො ඔතරෙත්ති. මහාසොබ්බො ඔතරිත්වා කුණාදියො ඔතරෙත්ති, කුණාදියො ඔතරිත්වා මහානදියො ඔතරෙත්ති. මහානදියො ඔතරිත්වා මහාසමුද්දං සාගරං ඔතරෙත්ති. තෙ තස්ස මහන්තනං වෙසුලුතං³ අපජ්ජන්ති කායෙන. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිසසාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙත්තො අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොත්තො මහන්තනං වෙසුලුතං³ පාපුණාති ධරෙෙසු. කප්ඤ්ඤ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිසසාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙත්තො අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොත්තො මහන්තනං වෙසුලුතං³ පාපුණාති ධරෙෙසු. ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුදාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සම්මාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං චිරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමිං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිසසාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙත්තො අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොත්තො මහන්තනං වෙසුලුතං³ පාපුණාති ධරෙෙසුති.

1.14. 13-16

රුක්ඛසුත්තානි

191-194 සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ රුක්ඛෙ ජාථිනනිත්තො ජාථින පොණො ජාථිනපබ්බාරො සො මුලෙ⁴ ජිත්තො කතමෙන පපාතෙන පපතෙය්‍යාති⁵ යෙන හත්තො, නිත්තො යෙන පොණො යෙන පබ්බාරොති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙත්තො අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොත්තො නිබ්බානනිත්තො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපබ්බාරො. කප්ඤ්ඤ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙත්තො අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොත්තො නිබ්බානනිත්තො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපබ්බාරො. ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුදාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සම්මාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං චිරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමිං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙත්තො අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලීකරොත්තො, නිබ්බානනිත්තො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපබ්බාරොති.

1. භිවෙත්තං භික්ඛවෙ - සි 1, 2, සා.
2. කුසසුබ්බො - මජ්ඣිම, කුසසුබ්බො සා.
3. වෙසුලුතං - සි 1, 2
4. මුලජිත්තො - මජ්ඣිම.
5. පපතෙය්‍යාති - සා.

1. 14. 9-12

නාග සූත්‍ර

187-190. මහණෙනි, යම්යෙස් හිමවත් පර්වතරාජයා නිසා නාගයෝ කය වඩද්ද, බල ගන්ද්ද, ඔහු එහි කය වඩා බල ගෙන කුඩා හෙබවලට බසිත්. කුඩා හෙබවලට බැස මහහෙබවලට බසිත්. මහහෙබවලට බැස කුඩාගඬගාවලට බසිත්. කුඩාගඬගාවලට බැස මහාගඬගාවලට බසිත්. මහාගඬගාවලට බැස මහමුහුදුසයුරට බසිත්. ඔහු එහි කයින් මහත්වයට විපුලත්වයට පැමිණෙත්. මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ තෙමේ ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා අරිඅටභිමහ වඩන්නේ අරිඅටභිමහ බහුල කරන්නේ දහමිති ලා මහත්වයට විපුලත්වයට පැමිණෙයි. මහණෙනි, මහණ කෙසේ නම් ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා අරිඅටභිමහ වඩන්නේ අරිඅටභිමහ බහුල කරන්නේ දහමිති ලා මහත්වයට විපුලත්වයට පැමිණේ ද යත්: මහණෙනි, මෙයස්නෙහි මහණ විවෙකය ඇසුරු කළ විරාගය ඇසුරු කළ නිරොධය ඇසුරු කළ නිවනට නැමුණු සම්මාදිව්ඨිය වඩයි...සම්මාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා අරිඅටභිමහ වඩන්නේ අරිඅටභිමහ බහුල කරන්නේ දහමිති ලා මහත්වයට විපුලත්වයට පැමිණේ යයි.

1. 14. 13-16

රුකඛ සූත්‍ර

191-194. මහණෙනි, යම්යෙස් රුකෙක් පැයුන්දිගට නැමුණේ පැයුන්දිගට නැමුරු වූයේ පැයුන්දිගට බරවූයේ වේ ද, එය මුල ඩිඳින ලද්දේ කවර ප්‍රපාතයකට වැටෙන්නේ ද යි. වහන්ස, යම්දිගකට නැමුණේ යම්දිගකට නැමුරු වූයේ යම් දිගකට බර වූයේ නම් (ඒදිගට)ය. මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ තෙමේ අරිඅටභිමහ වඩන්නේ අරිඅටභිමහ බහුල කරන්නේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැමුරු වූයේ නිවනට බරවූයේ වෙයි. මහණෙනි, කෙසේ නම් මහණ තෙමේ අරිඅටභිමහ වඩන්නේ අරිඅටභිමහ බහුල කරන්නේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැමුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වේ ද යත්: මහණෙනි, මෙ සස්නෙහි මහණ විවේකනිස්සිත වූ විරාග නිස්සිත වූ නිරෝධනිස්සිතවූ නිවනට නැමුණු සම්මාදිව්ඨිය වඩයි... සම්මාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ අරිඅටභිමහ වඩන්නේ අරිඅටභිමහ බහුල කරන්නේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැමුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වේ යයි.

1. 14. 17-20

කුම්භසුත්තනානි

195-198. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, කුම්භො නික්ඛජ්ජො වමනෙව උදකං නො පව්වාවමති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨංඛිති. මග්ගං භාවෙනොනා අරියං අට්ඨංඛිති. මග්ගං ඛහුලිකරොනොනා වමනෙව පාපකෙ අකුසලෙ ධරෙව නො පව්වාවමති. කරුණො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨංඛිති. මග්ගං භාවෙනොනා අරියං අට්ඨංඛිති. මග්ගං ඛහුලිකරොනොනා වමනෙව පාපකෙ අකුසලෙ ධරෙව නො පව්වාවමති; ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමොදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමොසමාධිං. භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං චොක්ඛසංවරිණාමි. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨංඛිති. මග්ගං භාවෙනොනා අරියං අට්ඨංඛිති. මග්ගං ඛහුලිකරොනොනා වමනෙව පාපකෙ අකුසලෙ ධරෙව නො පව්වාවමති.

1. 14. 21-24

සුක්ඛ සුත්තනානි

199-202. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, සාලිසුක්ඛං වා යවසුක්ඛං වා සමො පණ්ණිතං හස්සෙන වා පාදෙන වා අක්කන්තං හස්සං වා පාදං වා හෙවන්ති ලොභිතං වා උප්පාදෙස්සති ධානමෙනං විජ්ජති. තං කිස්ස හෙතු: සමො පණ්ණිතස්සා භික්ඛවෙ, සුක්ඛස්ස. එවමෙව ඛො යො වත! භික්ඛු සමො පණ්ණිතාය දිට්ඨියා සමො පණ්ණිතාය මග්ග භාවනාය අවිජ්ජං හෙවන්ති විජ්ජං උප්පාදෙස්සති නිබ්බානං සච්ඡිකරොති. තං කිස්ස හෙතු: සමො පණ්ණිතස්සා භික්ඛවෙ දිට්ඨියා, කරුණො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමො පණ්ණිතාය දිට්ඨියා සමො පණ්ණිතාය මග්ගභාවනාය අවිජ්ජං භික්ඛු විජ්ජං උප්පාදෙති නිබ්බානං සච්ඡිකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සමොදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමො සමාධිං. භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං චොක්ඛසංවරිණාමි. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමො පණ්ණිතාය දිට්ඨියා සමො පණ්ණිතාය මග්ගභාවනාය අවිජ්ජං භික්ඛු විජ්ජං උප්පාදෙති නිබ්බානං සච්ඡිකරොති.

1. 14. 25-28

ආකාස සුත්තනානි

203-206. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, ආකාසෙ විවිධා වාතා වායනානි පුරුෂ්ඨාපි වාතා වායනානි. පච්ඡිමාපි වාතා වායනානි. උත්තරාපි වාතා වායනානි දක්ඛිණාපි වාතා වායනානි. සරජාපි වාතා වායනානි අරජාපි වාතා වායනානි. සීතාපි වාතා වායනානි. උණ්ණාපි වාතා වායනානි පරික්කාපි වාතා වායනානි. අධිමත්තාපි වාතා වායනානි,

1. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ - මජ්ඣ., සා.

2. භික්ඛසති - මජ්ඣ., සා.

1. 14. 17-20

කුමහ සූත්‍ර

195-198. මහණෙනි, යම්සේ කළය යටිහුරු වූයේ දිය වගුරුවන්නේ මැ වේ, නොම පෙරළා ගනී ද මහණෙනි, එසෙයින් ම භික්‍ෂු අරිඤ්ඤිත වඩන්නේ අරිඤ්ඤිත බහුල කරන්නේ ලාමක අකුසල් දහම් වමාරක්‍ෂයේ නොම පෙරළා ගනී. මහණෙනි, කෙසේ නම් මහණ තෙමේ අරිඤ්ඤිත වඩන්නේ අරිඤ්ඤිත බහුල කරන්නේ ලාමක අකුසල් දහම් වමාරක්‍ෂයේ නොම පෙරළා ගනී ද යත්: මහණෙනි, මෙසේනෙහි භික්‍ෂු විචේකනීස්සිත වූ විරාගනීස්සිත වූ නිරෝධනීස්සිත වූ වොස්සග්ගපරිණාමී වූ සම්මාදිට්ඨිය වඩයි ... සම්මාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ තෙමේ අරිඤ්ඤිත වඩන්නේ අරිඤ්ඤිත බහුල කරන්නේ ලාමක අකුසල් දහම් වමාරා ම ය නොම පෙරළා ගනී යි.

1. 14. 21-24

සුක්ඛ සූත්‍ර

199-202. මහණෙනි, යම්සේ හැල්නණ්ඩුවක් හෝ යවනණ්ඩුවක් හෝ මැනවින් තබන ලද්දේ අතින් හෝ පයින් හෝ ඇක්මුණේ අත හෝ පය හෝ බිඳින්නේ ය, ලේ හෝ උපදවන්නේ ය යන මේ කරුණ ඇද්ද, ඒ කවර හෙයින් යත්: මහණෙනි, නණ්ඩුව තමා මැනවින් තබන ලද බැවිනි. මහණෙනි, එසෙයින් ම ඒ මහණ මැනවින් පිහිටුවන ලද දෘෂ්ටියෙන් මැනවින් පිහිටු වන ලද මාර්ගභාවනායෙන් අවිද්‍යාව බිඳින්නේ ය, විද්‍යාව උපදවන්නේ ය, නිවන පසක් කරන්නේ ය යන මෙකරුණ ඇත. ඒ කවර හෙයින් යත්: මහණෙනි, දෘෂ්ටිය මැනවින් පිහිටුවන ලද බැවිනි. මහණෙනි, කෙසේ නම් මහණ මැනවින් පිහිටුවන ලද දෘෂ්ටියෙන් මැනවින් පිහිටුවන ලද මාර්ගභාවනායෙන් අවිද්‍යාව බිඳී ද, විද්‍යාව උපදවා ද, නිවන පසක් කෙරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙ සස්තෙහි මහණ විචේකනීස්සිත විරාගනීස්සිත නිරෝධනීස්සිත වොස්සග්ගපරිණාමී සම්මාදිට්ඨිය වඩයි ... සම්මාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ තෙමේ මැනවින් පිහිටුවන ලද දෘෂ්ටියෙන් මැනවින් පිහිටුවන ලද මාර්ග භාවනායෙන් අවිද්‍යාව බිඳී විද්‍යාව උපදවයි නිවන පසක් කෙරේ යයි.

1. 14. 25-28

ආකාස සූත්‍ර

203-206. මහණෙනි, යම්සේ අහසෙහි විවිධවෘත්තයෝ හමද්ද පෙර-දිගිනුදු වාතය හමයි, පැළදිගිනුදු වාතය හමයි. උතුරු දිගිනුදු වාතය හමයි. දකුණු දිගිනුදු වාතය හමයි. රජස් සහිත වාතය ද හමයි, රජස් රහිත වාතය ද හමයි, සිහිල් වාතය ද හමයි. උණුසුම් වාතය ද හමයි, මද වූ වාතය ද හමයි, බොහෝ වූ වාතය ද හමයි.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං. භාවයනො අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං. බහුලීකරොනො වත්තාරොපි සතිපට්ඨානා භාවනා පාරිසුරිං ගව්ඡන්ති. වත්තාරොපි සමුප්පාදානා භාවනා පාරිසුරිං ගව්ඡන්ති, වත්තාරොපි ඉද්ධිපාද භාවනා පාරිසුරිං ගව්ඡන්ති. පඤ්ඤා ඉන්ද්‍රියානි භාවනා පාරිසුරිං ගව්ඡන්ති. පඤ්ඤා බලානි භාවනා පාරිසුරිං ගව්ඡන්ති. සත්තපි බොජ්ඣංගා භාවනා පාරිසුරිං ගව්ඡන්ති. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං. භාවෙ නො අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං. බහුලීකරොනො වත්තාරොපි සතිපට්ඨානා භාවනා පාරිසුරිං ගව්ඡන්ති. වත්තාරොපි සමුප්පාදානා -පෙ- වත්තාරොපි ඉද්ධිපාද -පෙ- පඤ්ඤා ඉන්ද්‍රියානි -පෙ- පඤ්ඤා බලානි -පෙ- සත්තපි බොජ්ඣංගා භාවනා පාරිසුරිං ගව්ඡන්ති, ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුදාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං. වොක්ඛංගපරිණාමිං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං. භාවයනො අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං. බහුලීකරොනො වත්තාරොපි සතිපට්ඨානා භාවනා පාරිසුරිං ගව්ඡන්ති. වත්තාරොපි සමුප්පාදානා -පෙ- වත්තාරොපි ඉද්ධිපාද -පෙ- පඤ්ඤා ඉන්ද්‍රියානි -පෙ- පඤ්ඤා බලානි -පෙ- සත්තපි බොජ්ඣංගා භාවනා පාරිසුරිං ගව්ඡන්ති.

1. 14. 29-32

මෙසසුත්තානි

207-210 සෙයාරාපි භික්ඛවෙ, භික්ඛානං පඤ්ඤා මාසෙ උග්ගන්¹ රජොපලං. තමෙනා මහාඅකාලමෙසො ධානසො අනාරාධාපෙති චූපසමෙති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං. භාවෙතො අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං. බහුලීකරොනො උප්පනුප්පනෙ පාපකෙ අකුසලෙ ධම්මෙ ධානසො අනාරාධාපෙති චූපසමෙති. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං. භාවෙතො අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං. බහුලීකරොනො උප්පනුප්පනෙ පාපකෙ අකුසලෙ ධම්මෙ ධානසො අනාරාධාපෙති, චූපසමෙති; ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුදාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං. වොක්ඛංගපරිණාමිං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං. භාවෙතො අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං. බහුලීකරොනො උප්පනුප්පනෙ පාපකෙ අකුසලෙ ධම්මෙ ධානසො අනාරාධාපෙති, චූපසමෙති.

1. 14. 33-36

දුතියමෙසසුත්තානි

211-214. සෙයාරාපි භික්ඛවෙ, උප්පනං මහාමෙසං, තමෙනා මහාවානො අනාරාධාපෙති චූපසමෙති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං. භාවෙතො අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං. බහුලීකරොනො උප්පනුප්පනෙ පාපකෙ අකුසලෙ ධම්මෙ

1. උපහත, - අට්ඨකරා.

මහණෙනි, එසෙයින් ම අරිඅට්ඨිමග වඩන අරිඅට්ඨිමග බහුල කරන මහණහුගේ සතරසතිපට්ඨානයෝත් භාවනායෙන් පිරිපුන් බවට යෙති. සතරසමුප්පාදානායෝත් භාවනායෙන් පිරිපුන් බවට යෙති. සතරසාද්ධිපාදයෝත් භාවනායෙන් පිරිපුන් බවට යෙති. පඤ්ඤා ඉන්ද්‍රියයෝත් භාවනායෙන් පිරිපුන් බවට යෙති. පඤ්ඤා බලයෝත් භාවනායෙන් පිරිපුන් බවට යෙති. සත්ත බොජ්ඣංගයෝත් භාවනායෙන් පිරිපුන් බවට යෙති. මහණෙනි, කෙසේ නම් අරිඅට්ඨිමග වඩන අරිඅට්ඨිමග බහුල කරන මහණහුගේ සතර සතිපට්ඨානයෝත් භාවනායෙන් පිරිපුන් බවට යෙත් ද, සතර සමුප්පාදානායෝත් ... සතර ඉද්ධිපාදයෝත් ... පඤ්ඤා ඉන්ද්‍රියයෝත් ... පඤ්ඤා බලයෝත් ... සත්ත බොජ්ඣංගයෝත් භාවනායෙන් පිරිවට යෙත් ද යත්: මහණෙනි, මෙ සස්තෙනි මහණ විවේකය ඇසුරු කළ විරාගය ඇසුරු කළ නිරෝධය ඇසුරු කළ නිවනට නැමුණු සමුදාදිට්ඨිය වඩයි ... සමුප්පාදානායෝත් වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ අරිඅට්ඨිමග වඩන අරිඅට්ඨිමග බහුල කරන මහණහුගේ සතර සතිපට්ඨානයෝත් භාවනායෙන් පිරිපුන් බවට යෙති. සතර සමුප්පාදානායෝත් ... සතර ඉද්ධිපාදයෝත් ... පඤ්ඤා ඉන්ද්‍රියයෝත් ... පඤ්ඤා බලයෝත් ... සත්ත බොජ්ඣංගයෝත් භාවනායෙන් පිරිවට යෙති යි.

1. 14. 29-32

මේසසුත්‍ර

207-210. මහණෙනි, යම් සේ ශ්‍රීෂ්ඨ සාතුයෙහි පැසුරමස (ඇසළමස) උඩට නැගුණු ඒ මේ රජස්දුල්ල මහත් නොකල්වැස්සක් සහමුලින් අතුරුදන් කෙරේ ද, සන්තිද්‍රවා ද; මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ තෙමේ අරිඅට්ඨිමග වඩන්නේ අරිඅට්ඨිමග බහුල කරන්නේ උපත්‍රපත් ලාමක අකුසල් සහමුලින් අතුරුදන් කෙරෙයි. සන්තිද්‍රවයි. මහණෙනි, කෙසේ නම් මහණ අරිඅට්ඨිමග වඩන්නේ අරිඅට්ඨිමග බහුල කරන්නේ උපත්‍රපත් ලාමක අකුසල් දහම් සහමුලින් අතුරුදන් කෙරේ ද, සන්තිද්‍රවා යත්: මහණෙනි, මෙ සස්තෙනි මහණ විවේකනිසංක විරාගනිසංක නිරෝධනිසංක වොසසංගතපරිණාමි සමුදාදිට්ඨිය වඩයි ... සමුප්පාදානායෝත් වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ අරිඅට්ඨිමග වඩන්නේ අරිඅට්ඨිමග බහුල කරන්නේ උපත්‍රපත් ලාමක අකුසල් දහම් සහමුලින් අතුරුදන් කෙරේ, සන්තිද්‍රවා යයි.

1. 14. 33-36

දුතියමේසසුත්‍ර

211-214. මහණෙනි, යම් සේ උපත් ඒ මේ මහාමේසය මහා වාතය අතරමග ම අතුරුදන් කෙරේ ද, සන්තිද්‍රවා ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණතෙමේ අරිඅට්ඨිමග වඩන්නේ අරිඅට්ඨිමග බහුල කරන්නේ උපත්‍රපත් ලාමක අකුසල් දහම් අතරමග ම අතුරුදන් කෙරෙයි. සන්තිද්‍රවයි. මහණෙනි, කෙසේ නම් මහණ තෙමේ අරිඅට්ඨිමග වඩන්නේ අරිඅට්ඨිමග බහුල කරන්නේ උපත්‍රපත් ලාමක අකුසල් දහම්

අනාරායෙව අනාරධාපෙති, වූපසමෙති. කරුණු භික්ඛවෙ භික්ඛු අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං භාවෙතො අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං බහුලීකරොතො උපනත්තුපනෙන පාපකෙ අකුසලෙ ධම්මෙ අනාරායෙව අනාරධාපෙති, වූපසමෙති; ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමාසමාදිං භාවෙති විවෙකනිසසිතං විරාගනිසසිතං නිරොධනිසසිතං වොසසග්ගපරිණාමිං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං බහුලීකරොතො උපනත්තුපනෙන පාපකෙ අකුසලෙ ධම්මෙ අනාරායෙව අනාරධාපෙති වූපසමෙතිති.

1. 14. 37-40

නාවාසුත්තානි

215-218. සෙයාරාපි භික්ඛවෙ, සාමුද්දිකාය නාවාය වෙත්ත-බන්ධන බන්ධාය ඡමාසානි උදකෙ පරියාතාය¹ හෙමනතිකෙන ඵලං² උකඛිතාය වාතාතපපරෙතානි බන්ධනානි තානි පාචුස්සකෙන මෙසෙන අභිසංවුට්ඨානි³ අපකසිරෙන පටිපසසමහනති⁴. පුත්තිකානි භවන්ති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං භාවයතො අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං බහුලීකරොතො අපකසිරෙනෙව සංයොජනානි පටිපසසමහනති. පුත්තිකානි භවන්ති. කරුණු භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං භාවයතො අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං බහුලීකරොතො අපකසිරෙනෙව සංයොජනානි පටිපසසමහනති⁵ පුත්තිකානි භවන්ති; ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමාසමාදිං භාවෙති විවෙකනිසසිතං විරාගනිසසිතං නිරොධනිසසිතං වොසසග්ගපරිණාමිං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං භාවයතො අරියං අට්ඨඛිකං මග්ගං බහුලීකරොතො අපකසිරෙනෙව සංයොජනානි පටිපසසමහනති පුත්තිකානි භවන්ති.

1. 14. 41-44

ආගන්තුකසුත්තානි

219-222 සෙයාරාපි භික්ඛවෙ, ආගන්තුකාගාරං, තස්ස පුරන්ධිමාය¹ දිසාය ආගන්තු වාසං කප්පෙති. පට්ඨිමාය දිසාය ආගන්තු වාසං කප්පෙති. උත්තරාය දිසාය ආගන්තු වාසං කප්පෙති. දකුණිකාය දිසාය ආගන්තු වාසං කප්පෙති. බත්ඨයාපි ආගන්තු වාසං කප්පෙති. බ්‍රාහ්මණාපි ආගන්තු වාසං කප්පෙති. වෙය්‍යාපි ආගන්තු වාසං කප්පෙති. සුද්දාපි ආගන්තු වාසං කප්පෙති.

1. පරියාදය - මජ්ඣං, සනා, පිචු.

2. ඵල - සී 1, 2.

3. අභිසංවුට්ඨානි සී 1, 2.

4. පටිපසසමහනති - 1, 2.

5. පුරන්ධිමායපි - මජ්ඣං, සනා.

අතරමග ම අතුරුදන් කෙරේ ද, සන්තිද්වයා ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙමේ විවේකය ඇසුරු කළ විරාගය ඇසුරු කළ නිරෝධය ඇසුරු කළ නිවනට නැවුණු සමාදිට්ඨිය වඩයි ... සමාදිට්ඨිය වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ තෙමේ අරිඅට්ඨිමග වඩන්නේ අරිඅට්ඨිමග බහුල කරන්නේ උපනුපනි ලාමක අකුසල්දහම් අතරමග ම අතුරුදන් කෙරෙයි. සන්තිද්වයා යයි.

1. 14. 37-40

නාවාසුත්‍ර

215-218. මහණෙනි, වේවැල්බදුමෙන් බඳනා ලද සමසක් මුළුල්ලෙහි දියෙහි ඔබ්බොබ ගමන් කළ හේමන්තවාතයෙන් ගොඩ නගන ලද මුහුදෙහි වූ නැවක් පිළිබඳ අවුසුළුහින් ඔබ්බොබ ලද (යම්) බණ්ඩනයෝ වෙන් ද ඔහු වැසිකල්හි වූ වැස්සෙන් හාත්පසින් තෙමුණාහු නිතැතින් ම යම්සේ ලිහෙද්ද කුණුවුවාහු වෙන් ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම අරිඅට්ඨිමග වඩන අරිඅට්ඨිමග බහුල කරන මහණහුගේ සංයෝජනයෝ නිදුකින් ම සන්තිදෙත්. ඤය වෙන්. මහණෙනි, කෙසේ නම් අරිඅට්ඨිමග වඩන අරිඅට්ඨිමග බහුල කරන මහණහුගේ සංයෝජනයෝ නිදුකින් ම සන්තිදෙද්ද ඤය වුවාහු වෙද්ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙමේ විවේකය ඇසුරු වූවක් විරාගය ඇසුරු වූවක් නිරෝධය ඇසුරු වූවක් නිවනට නැමෙනසුල්ලක් කොට සමාක්-දාෂ්ටිය වඩයි... සමාක් සමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ අරිඅට්ඨිමග වඩන අරිඅට්ඨිමග බහුල කරන මහණහුගේ සංයෝජනයෝ නිදුකින් ම සන්තිදෙත් ක්ෂය වුවාහු වෙති යි.

1. 14. 41-44

ආගන්තුකසුත්‍ර

219-222. මහණෙනි, ආගන්තුක ගෘහය යම්සේ ද, එහි පෙරදිගින් ද අවුත් වාස කෙරෙති. පැළදිගින් ද අවුත් වාස කෙරෙති. උතුරු දිගින් ද අවුත් වාස කෙරෙති. දකුණුදිගින් ද අවුත් වාස කෙරෙති. ඤත්‍රියයෝ ද අවුත් වාස කෙරෙති. බ්‍රාහ්මණයෝ ද අවුත් වාස කෙරෙති. වෛශ්‍යයෝ ද අවුත් වාස කෙරෙති. ශුද්‍රයෝ ද අවුත් වාස කෙරෙති.

මහණෙනි, එපරිද්දෙන් ම මහණ අරිඅට්ඨිමග වඩන්නේ අරිඅට්ඨිමග බහුල කරන්නේ යම් දහම් කෙනෙක් වෙසෙස් නුවණින් පිරිසිදු දහ යුතු වෙන් නම් ඒ දහම් වෙසෙස්නුවණින් පිරිසිදු දැනී. යම් දහම් කෙනෙක් වෙසෙස් නුවණින් ප්‍රභාණය කටයුතු වෙන් නම් ඒ දහම් වෙසෙස්නුවණින් ප්‍රභාණය කරයි. යම් දහම් කෙනෙක් වෙසෙස් නුවණින් පසක් කළ යුතු වෙන් නම් ඒ දහම් වෙසෙස් නුවණින් පසක්කෙරෙයි. යම් දහම් කෙනෙක් වෙසෙස් නුවණින් වැඩිය යුතු වෙන් නම් ඒ දහම් වෙසෙස් නුවණින් වඩයි.

එවලෙව් ටො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙතොතා අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලිකරොතොතා යෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤායා නෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා පරිජානාති. යෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා පහාතඛො, නෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා පජහති. යෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා සච්ඡිකාතඛො, නෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරොති. යෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා භාවෙතඛො, නෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා භාවෙති.

කතමෙ ව භික්ඛවෙ, ධම්මා අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤායා: පඤ්චපාදනාකම්භානිසස වචනියා. කතමෙ පඤ්ච, සෙය්‍යථිදං: රුප්පාදනාකම්භෙය්‍යා -පෙ- විඤ්ඤාපාදනාකම්භෙය්‍යා. ඉමෙ ටො භික්ඛවෙ, ධම්මා අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤායා. කතමෙ ව භික්ඛවෙ, ධම්මා අභිඤ්ඤා පහාතඛො: අවිජ්ජා ව භවතණ්හා ව. ඉමෙ භික්ඛවෙ, ධම්මා අභිඤ්ඤා පහාතඛො. කතමෙ ව භික්ඛවෙ, ධම්මා අභිඤ්ඤා සච්ඡිකාතඛො: විජ්ජා ව විමුක්ති ව, ඉමෙ භික්ඛවෙ, ධම්මා අභිඤ්ඤා සච්ඡිකාතඛො. කතමෙ ව භික්ඛවෙ, ධම්මා අභිඤ්ඤා භාවෙතඛො: සමරො ව විපස්සනා ව. ඉමෙ භික්ඛවෙ, ධම්මා අභිඤ්ඤා භාවෙතඛො. කප්ඤ්ච භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙතොතා අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලිකරොතොතා. යෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤායා, නෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා පරිජානාති -පෙ- යෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා භාවෙතඛො, නෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා භාවෙති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමොද්ධිං භාවෙති -පෙ- සමොසමාධිං භාවෙති විවෙකනිසසිතං විරාගනිසසිතං නිරොධනිසසිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං. එවං ටො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙතොතා අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලිකරොතොතා, යෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤායා, නෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා පරිජානාති. යෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා පහාතඛො, නෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා පජහති. යෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා සච්ඡිකාතඛො, නෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා සච්ඡිකරොති. යෙ ධම්මා අභිඤ්ඤා භාවෙතඛො, නෙ ධම්මෙ අභිඤ්ඤා භාවෙති.

1. 14. 45-48

නදීසුත්තානි

223-226. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ ගඛො නදී පාවිනනිත්තො පාවිනං පොණො පාවිනපඤ්ඤාරා. අප් මහාජනකායො ආගච්ඡෙය්‍ය, කුද්දාලපිටකං ආද්‍ය මයං ඉමං ගඛොනදිං පච්ජානිත්තං කර්ඤ්ඤාම පච්ජාපොණං පච්ජාපඤ්ඤාරහති. තං කිම්මඤ්ඤාප් භික්ඛවෙ, අපි නු සො මහාජනකායො තං ගඛොනදිං පච්ජානිත්තං කරෙය්‍ය පච්ජාපොණං පච්ජාපඤ්ඤාරහති? නො හෙතං හතොත, තං කිසිස හෙතු? ගඛො හතොත, නදී පාවිනනිත්තො පාවිනපොණො පාවිනපඤ්ඤාරා, සා න සුකරා පච්ජානිත්තං කාතුං පච්ජාපොණං පච්ජාපඤ්ඤාරං. යාවදෙව ව පන සො මහාජනකායො කිලමථස්ස විසාතස්ස භාගී අස්සාති.

1. අභිච්ඤ්ඤායා - පි 2.

2. ගඛො නදිං - මජ්ඣ. සා.

මහණෙනි, කවර දහම් කෙනෙක් වෙසෙස්නුවණින් පිරිසිදු දත යුත්තාහු ද: පඤ්ඤාපාදනස්කන්ධ යයි කිය යුතු වෙයි. කවර පසෙක් ද යත්: රූපොපාදනස්කන්ධය ... විඤ්ඤාපාදනස්කන්ධ යි. මහණෙනි, මේ දහම්හු වෙසෙස්නුවණින් පිරිසිදු දත යුත්තාහු ය. මහණෙනි කවර දහම් කෙනෙක් වෙසෙස්නුවණින් ප්‍රභාණයකට යුත්තාහු ද: අවිද්‍යාවන් හවතෘණාවන් ය. මහණෙනි, මේ දහම්හු වෙසෙස්නුවණින් ප්‍රභාණය කළ යුත්තාහු ය. මහණෙනි, කවර දහම් කෙනෙක් වෙසෙස්නුවණින් පසක්කළ යුත්තාහු ද: විද්‍යාවන් විමුක්තියත් ය. මහණෙනි, මේ දහම්හු වෙසෙස්නුවණින් පසක්කළ යුත්තාහු ය. මහණෙනි, කවර දහම් කෙනෙක් වෙසෙස්නුවණින් වැඩිය යුත්තාහු ද: සමථයන් විදර්ශනාවන් ය. මහණෙනි, මේ දහම්හු වෙසෙස් නුවණින් වැඩිය යුත්තාහු ය. මහණෙනි, කෙසේ නම් මහණ අරිඤ්ඤිමහ වඩන්නේ අරිඤ්ඤිමහ බහුල කරන්නේ යම් දහම් කෙනෙක් වෙසෙස්නුවණින් පිරිසිදු දත යුතු වෙත් නම් ඒ දහම් වෙසෙස්නුවණින් පිරිසිදු දැනී ද... යම් දහම් කෙනෙක් වෙසෙස්නුවණින් වැඩිය යුතු වෙත් නම් ඒ දහම් වෙසෙස්නුවණින් වඩා ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ විවෙකනිසසිත විරාගනිසසිත චෝක්ඛණපරිණාමි කොට සමාදිට්ඨිය වඩයි ... සමාදිට්ඨිය වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ අරිඤ්ඤිමහ වඩන්නේ අරිඤ්ඤිමහ බහුල කරන්නේ යම් දහම් කෙනෙක් වෙසෙස්නුවණින් පිරිසිදු දත යුතු වෙත් නම් ඒ දහම් වෙසෙස්නුවණින් පිරිසිදු දැනී. යම් දහම් කෙනෙක් වෙසෙස් නුවණින් ප්‍රභාණය කළ යුතු වෙත් නම් ඒ දහම් වෙසෙස්නුවණින් ප්‍රභාණයකරයි. යම් දහම් කෙනෙක් වෙසෙස්නුවණින් පසක්කළ යුතු වෙත් නම් ඒ දහම් වෙසෙස්නුවණින් පසක් කෙරෙයි. යම් දහම් කෙනෙක් වෙසෙස් නුවණින් වැඩිය යුතු වෙත් නම් ඒ දහම් වෙසෙස් නුවණින් වඩා යි.

1. 14. 45-48

නදිසුත්‍ර

223-226. මහණෙනි, යම්සේ ගඬානදිය පෙරදිගට නැමුණි පෙරදිගට නැමුරු වුවා පෙරදිගට බර වුවා වේ ද, ඉදින් මහා ජනසමූහයෙක් උදලපැහි රැගෙන අපි මේ ගඬානදිය පැළදිගට නැමුණක් පැළදිගට නැමුරු වුවක් පැළදිගට බර වුවක් කරන්නෙමු යි එන්නේ ද, මහණෙනි, ඒ කීමැ යි හභිටු ද, ඒ මහාජනසමූහයා ඒ ගඬානදිය පැළදිගට නැමුණක් පැළදිගට නැමුරු වුවක් පැළදිගට බර වුවක් කරන්නේ ද? වහන්ස, එය නොවේ ම ය. ඒ කවර හෙයින් යත්: වහන්ස, ගඬානදිය පෙරදිගට නැමුණි පෙරදිගට නැමුරු වුවා පෙරදිගට බර වුවා ය. ඒ ගහ පැළදිගට නැමුණක් පැළදිගට නැමුරු වුවක් පැළදිගට බර වුවක් කරන්නට පහසු නොවෙයි. ඒ මහාජනසමූහයා හුදෙක් විධාවට පෙළීමට භාජන වන්නේ යයි.

එවිමෙව ටො භික්ඛවෙ, භික්ඛු¹ අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං
 භාවෙනා² අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලිකරොතො³ රාජානො වා
 රාජමහාමත්තා වා මිත්තා වා අමච්චා වා ඤාති වා සාලොභිතා වා
 භොගෙහි අභිහට්ඨං පටාරෙය්‍යං. එහමෙකො⁴ පුරිස, කිතොත ඉමෙ කාසාවා,
 අනුදහනති. කිං මුණෙකං කපාලමනුසංඤ්චසි. එහි. භිනායාවත්තකා
 භොගෙ ව භුක්ඛසසු. පුඤ්ඤති ව කරොති ති. යො වත භික්ඛවෙ,
 භික්ඛු අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙනො අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං
 බහුලිකරොතො සිකං පව්වකංය භිනායාවත්තෙය්‍යාති⁵. නොතං යානං
 විජජති. තං කිසංස හෙතු: යං හි තං භික්ඛවෙ, විත්තං දීසරත්තං
 විවෙකනිත්තං විවෙකපොඤ්ඤං විවෙකපඤ්ඤාරං. තං වත භිනායාවත්තසසිති
 නොතං යානං විජජති. කරංඤ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං
 භාවෙනි, අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං බහුලිකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ,
 භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙනි -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙනි, විවෙකනිසසිතං
 විරාගනිසසිතං නිරොධනිසසිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං. එවං ටො භික්ඛවෙ,
 භික්ඛු අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං භාවෙනි අරියං අට්ඨංගිකං මග්ගං
 බහුලිකරොතිති.

(යථා බලසුත්තානි සංඛානි තුථා විජාරෙතඛානි.)

බලකරණීයවග්ගො වුද්දසමො.

තමුද්දනං:

බලං බීජං ව නාගො ව රුක්ඛං කුමෙකන සුක්කිනා
 ආකාසෙන දුවෙ මෙසා නාවා ආභෙසාකා නදී ති.

1. භික්ඛු - සිමු. සි 1, 2.
2. භාවෙනො - සිමු. සි 1, 2.
3. බහුලිකරොතො - සිමු. සි 1, 2.
4. එවමෙකො - සිමු. සි 1, 2.
5. භිනායාවත්තසසිති - මජ්ඣිම, සත්ථ, සත්ථ,

මහණෙනි, එසෙයින්ම අරිද්වතීමහ වඩන අරිද්වතීමහ බහුල කරන මහණහු රජවරු හෝ රජමහඥාමතීයෝ හෝ මිතුරෝ හෝ සහවරයෝ හෝ නෑයෝ හෝ සහලේ නෑයෝ හෝ එමබල පුරුෂය, “එව මේ කහවත් කුමකට තා විසින් හඳිනු (දරනු) ලැබේ ද? කිම මුඛ වූ කබලෙකින් යුක්ත ව හැසිරෙහි ද? එව ගිහිබවට පෙරළී හෝගයන් ද අනුභව කරව පින් ද කරව”යි හෝගයෙන් එළවා පවරන්නාහු නම් මහණෙනි, අරිද්වතීමහ වඩන අරිද්වතීමහ බහුල කරන ඒ මහණ තෙමේ ඒකාන්තයෙන් ශික්‍ෂා ප්‍රතික්ෂේප කොට ගිහිබවට පෙරළෙන්නේ ය යන මෙකරුණ නැත්තේ ය. ඊට හේතු කිම? මහණෙනි, යම් හෙයකින් ඒ සිත බොහෝ කලක් විවේකයට නැමුණේ විවේකයට නැඹුරු වූයේ විවේකයට බර වූයේ වේ නම් ඒ සිත ඒකාන්තයෙන් ලාමකබවට පෙරළෙන්නේ ය යන මෙකරුණ නැත්තේ ම ය. මහණෙනි, කෙසේ නම් මහණ අරිද්වතීමහ වඩා ද, අරිද්වතීමහ බහුල කෙරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙමේ විවේකනික්‍ෂිත විරාගනික්‍ෂිත නිරෝධ-නිසිඬන චෝක්‍ෂ්‍යග්‍යාපරිණාමී වූ සමුදාදිධිය වඩයි ... සමුදාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ අරිද්වතීමහ වඩයි. අරිද්වතීමහ බහුල කෙරේ යි.

(බලසූත්‍ර මෙන් සියලුසූත්‍ර වස්තර කටයුතු යි.)

තුසස්වැනි බලකරණියවර්ගය යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

බල, බීජ, නාග, රුක්ක, කුමභ, සුක්ක, ආකාස යි චතුෂ්ක සතෙකි. මෙසසූත්‍ර චතුෂ්ක දෙකෙකි. නාවා ආගනතුක්ක නදී යි චතුෂ්ක තුනෙකි. (සූත්‍ර මුළුල්ල අටසාළිසකි).

15. එසනාවග්ගො

1. 15. 1

එසනාසුත්තං

227. තිසෙසා ඉමා භික්ඛවෙ එසනා. කතමා තිසෙසා: කාමෙසනා භවෙසනා බ්‍රහ්මචරියෙසනා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිසෙසා එසනා. ඉමාසං ඛො භික්ඛවෙ තිස්සන්තං එසනානං අභිඤ්ඤා අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනබ්බො. කතමො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො. ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සම්මාසමාධිං භාවෙති විචෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං චොක්ඛන්තපරිණාමිං. ඉමාසං ඛො භික්ඛවෙ තිස්සන්තං එසනානං අභිඤ්ඤා අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනබ්බොති.*

1. 15. 2

දුතිය එසනාසුත්තං

228. තිසෙසා ඉමා ඛො භික්ඛවෙ එසනා. කතමා තිසෙසා: කාමෙසනා භවෙසනා බ්‍රහ්මචරියෙසනා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිසෙසා එසනා. ඉමාසං ඛො භික්ඛවෙ තිස්සන්තං එසනානං අභිඤ්ඤා අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනබ්බො. කතමො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සම්මාසමාධිං භාවෙති රාගචිත්තපරියොසානං දෙසචිත්තපරියොසානං මොහචිත්තපරියොසානං. ඉමාසං ඛො භික්ඛවෙ, තිස්සන්තං එසනානං අභිඤ්ඤා අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනබ්බොති.

1. 15. 3

තතිය එසනාසුත්තං

229. තිසෙසා ඉමා ඛො භික්ඛවෙ එසනා. කතමා තිසෙසා: කාමෙසනා භවෙසනා බ්‍රහ්මචරියෙසනා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිසෙසා එසනා. ඉමාසං ඛො භික්ඛවෙ, තිස්සන්තං එසනානං අභිඤ්ඤා අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනබ්බො. කතමො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සම්මාසමාධිං භාවෙති, අමනොගධං අමතපරායණං අමතපරියොසානං. ඉමාසං ඛො භික්ඛවෙ, තිස්සන්තං එසනානං අභිඤ්ඤා අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනබ්බොති.

* ඉතො පරං දියමානාති එසනාසුත්තාති සිහළපොත්තකෙසු න දියසන්නෙ.

15. ඵසනාවශිය

1. 15. 1

ඵසනාසූත්‍රය

227. මහණෙනි, මේ ඵසනා (-සෙවුම්) තුනෙකි. කවර තුනෙක යත්: කාමෙසනා (-කම්සැප සෙවුම්) භවෙසනා (-භවසෙවුම්) භ්‍රහ්මචරියෙසනා (-මිසදිවු බ්‍රහ්මචරියෙසනා) යි. මහණෙනි, මේ ඵසනා තුන යි. මහණෙනි, මේ ඵසනා තුන වෙසෙසින් දැනීම පිණිස අරිඤ්චිමහ වැඩිය යුතුයි. කවර අරිඤ්චිමහෙක් ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙමේ විවෙකනිශ්චිත විරාගනිශ්චිත නිරෝධනිශ්චිත ව්‍යවසර්ගයට නැඹුරු වූ සමාග්දෘෂ්ටිය වඩයි ... සමාක්සමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මේ ඵසනා තුන පිරිසිදු දැනීම පිණිස මේ අරිඤ්චිමහ වැඩිය යුත්තේ යි.

1. 15. 2

දුතිය ඵසනාසූත්‍රය

228. මහණෙනි, මේ ඵසනා තුනෙකි. කවර තුනෙක යත්: කාමෙසනා භවෙසනා භ්‍රහ්මචරියෙසනා යි. මහණෙනි, මේ ඵසනා තුනයි. මහණෙනි, මේ ඵසනා තුන වෙසෙසින් දැනීම පිණිස අරිඤ්චිමහ වැඩිය යුතු යි. කවර අරිඤ්චිමහෙක් ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ රාගය දුර්ලිමේ කෙළවර කොට දොෂය දුර්ලිමේ කෙළවර කොට මොහය දුර්ලිමේ කෙළවර කොට සමොද්ධිය වඩයි... සමොක්සමාධිය වඩයි. මහණෙනි මේ ඵසනා තුන වෙසෙසින් දැනීම පිණිස මේ අරිඤ්චිමහ වැඩිය යුත්තේ යි.

1. 15. 3

තතිය ඵසනාසූත්‍රය

229. මහණෙනි, මේ ඵසනා තුනෙකි. කවර තුනෙක යත්: කාමෙසනා භවෙසනා භ්‍රහ්මචරියෙසනා යි. මහණෙනි, මොහු තුන් ඵසනාවෝ යි. මහණෙනි, මේ තුන් ඵසනාවන් වෙසෙසින් දැනීම පිණිස අරිඤ්චිමහ වැඩිය යුතු යි. කවර අරිඤ්චිමහෙක් ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ නිවනට ඇතුළත් වූවක් නිවන පිහිට කොට ඇත්තක් නිවන කෙළවර කොට ඇත්තක් කොට සමොද්ධිය වඩයි... සමොක්සමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මේ තුන් ඵසනාවන් වෙසෙසින් දැනීම පිණිස මේ අරිඤ්චිමහ වැඩිය යුත්තේ යි.

1. 15. 4

වතුන් එසනාසුතනං

230. තිසෙසා ඉමා ඛො භික්ඛවෙ, එසනා. කතමා තිසෙසා: කාමෙසනා භවෙසනා බ්‍රහ්මචරියෙසනා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ, තිසෙසා එසනා. ඉමාසං ඛො භික්ඛවෙ, තිසෙසනං එසනානං අභිඤ්ඤා අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනධෙධා. කතමො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුදාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමුදාසමාධිං භාවෙති නිබ්බානානිත්තං නිබ්බානපොඤ්ඤං නිබ්බානපඤ්ඤාරං ඉමාසං ඛො භික්ඛවෙ, තිසෙසනං එසනානං අභිඤ්ඤා අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනධෙධාති.

1. 15. 5-8

5-8 එසනාසුතනාති

231-234. තිසෙසා ඉමා භික්ඛවෙ, එසනා. කතමා තිසෙසා: කාමෙසනා භවෙසනා බ්‍රහ්මචරියෙසනා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ, තිසෙසා එසනා. ඉමාසං ඛො භික්ඛවෙ, තිසෙසනං එසනානං පරිඤ්ඤා -පෙ- අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනධෙධාති.

(යථා අභිඤ්ඤාචාරො තථා විජ්ජාරෙනධෙධා.)

1. 15. 9-12

9-12 එසනාසුතනාති

235-238. තිසෙසා භික්ඛවෙ, එසනා. කාමෙසනා භවෙසනා බ්‍රහ්මචරියෙසනා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ, තිසෙසා එසනා. ඉමාසං ඛො භික්ඛවෙ, තිසෙසනං එසනානං පරික්ඛයාය -පෙ- අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනධෙධාති.

(යථා අභිඤ්ඤාචාරො තථා විජ්ජාරෙනධෙධා.)

1. 15. 13-16

13-16 එසනාසුතනාති

239-242. තිසෙසා ඉමා භික්ඛවෙ, එසනා, කාමෙසනා භවෙසනා බ්‍රහ්මචරියෙසනා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ, තිසෙසා එසනා. ඉමාසං ඛො භික්ඛවෙ, තිසෙසනං එසනානං පහානාය අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනධෙධා. කතමො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සමුදාදිට්ඨිං භාවෙති. -පෙ- සමුදාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරෝධනිසස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමිං. ඉමාසං ඛො භික්ඛවෙ, තිසෙසනං එසනානං පහානාය අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනධෙධාති.

(යථා අභිඤ්ඤාචාරො තථා විජ්ජාරෙනධෙධා.)

1. 15. 4

වතුන් ඵසනාසුත්‍රය

230. මහණෙනි, මේ ඵසනා තුනෙකි. කවර තුනෙක යත්: කාමෙසනා හවෙසනා බ්‍රහ්මචරියෙසනා යි. මහණෙනි, මොහු තුන් ඵසනාවෝ යි. මහණෙනි, මේ තුන් ඵසනාවන් පිරිසිඳ දැනීම පිණිස අරිඅටභිමහ වැඩිය යුතු. කවර අරිඅටභිමහෙක් ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ නිවනට නැමුණු නිවනට නැමුරු වූ නිවනට බර වූ සලොද්ධිය වඩයි... සලොසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මේ තුන් ඵසනාවන් වෙසෙසින් දැනීම පිණිස මේ අරිඅටභිමහ වැඩිය යුත්තේ යි.

1. 15. 5-8

5-8. ඵසනාසුත්‍ර

231-234. මහණෙනි, මේ ඵසනා තුනෙකි. කවර තුනෙක යත්: කාමෙසනා හවෙසනා බ්‍රහ්මචරියෙසනා යි. මහණෙනි, මොහු තුන් ඵසනාවෝ යි. මහණෙනි, මේ තුන් ඵසනාවන් පිරිසිඳ දැනීම පිණිස... මේ අරිඅටභිමහ වැඩිය යුත්තේ යි.

(අභිඤ්ඤාචාරය මෙන් විස්තර කටයුතු)

1. 15. 9-12

9-12. ඵසනාසුත්‍ර

235-238. මහණෙනි, මේ ඵසනා තුනෙකි. කවර තුනෙක යත්: කාමෙසනා හවෙසනා බ්‍රහ්මචරියෙසනා යි. මහණෙනි, මොහු තුන් ඵසනාවෝ යි. මහණෙනි, මේ තුන් ඵසනාවන් ඤාය කිරීම පිණිස... මේ අරිඅටභිමහ වැඩිය යුත්තේ යි.

(අභිඤ්ඤාචාරය මෙන් විස්තර කටයුතු)

1. 15. 13-16

13-16. ඵසනාසුත්‍ර

239-242. මහණෙනි, මේ ඵසනා තුනෙකි. කවර තුනෙක යත්: කාමෙසනා හවෙසනා බ්‍රහ්මචරියෙසනා යි. මහණෙනි, මොහු තුන් ඵසනාවෝ යි. මහණෙනි, මේ තුන් ඵසනාවන් පැහීම පිණිස අරිඅටභිමහ වැඩිය යුතු. කවර අරිඅටභිමහෙක යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙමේ විවෙකනිසංකිත විරාගනිසංකිත නිරොධනිසංකිත වොස්සභ්‍යපරිණාමී වූ සලොද්ධිය වඩයි... සලොසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මේ තුන් ඵසනාවන් පැහීම පිණිස මේ අරිඅටභිමහ වැඩිය යුත්තේ යි.

1. 15. 17-32

විධායුක්තානි

243-258. තිසෙසා ඉමා භික්ඛවෙ, විධා. කතමා තිසෙසා: "සෙය්‍යො හමස්සී"ති විධා, "සද්දියො හමස්සී"ති විධා, "භිනො හමස්සී"ති විධා. ඉමා ටො භික්ඛවෙ, තිසෙසා විධා. ඉමාසං ටො භික්ඛවෙ, තිසෙසනං විධානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො, භාවෙනට්ඨො. කතමො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සම්මාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං. ඉමාසං ටො භික්ඛවෙ, තිසෙසනං විධානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනට්ඨොති.

(යථා එයනාසන්නානි තථා විජ්‍යාරෙතබ්බානි.)

1: 15. 33-48

ආසවයුක්තානි

259-274. තයො මෙ භික්ඛවෙ, ආසවා. කතමෙ තයො: කාමාසවො භවාසවො අච්ඡාසවො. ඉමෙ ටො භික්ඛවෙ, තයො ආසවා. ඉමෙසං ටො භික්ඛවෙ, තිණ්ණන්නං ආසවානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනට්ඨො. කතමො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො? ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සම්මාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං. ඉමෙසං ටො භික්ඛවෙ, තිණ්ණන්නං ආසවානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනට්ඨොති.

1. 15. 49-64

භවයුක්තානි

275-290. තයො මෙ භික්ඛවෙ, භවා. කතමෙ තයො: කාමභවො රූපභවො අරූපභවො. ඉමෙ ටො භික්ඛවෙ, තයො භවා. ඉමෙසං ටො භික්ඛවෙ, තිණ්ණන්නං භවානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනට්ඨො. කතමො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සම්මාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සම්මාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං. ඉමෙසං ටො භික්ඛවෙ, තිණ්ණන්නං භවානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනට්ඨොති.

1. 15. 17-32

විධාසුත්‍ර

243-258. මහණෙනි, මේ විධා (-මාන) තුනෙකි. කවර තුනෙක යත්: “මම ශ්‍රේෂ්ඨයෙමි”යි මානායෙකි. “මම සදෘශයෙමි”යි මානායෙකි. “මම භීතයෙමි”යි මානායෙකි. මහණෙනි, මේ මාන-තුනයි. මහණෙනි, මේ මාන තුන වෙසෙසින් දැනීම පිණිස... පිරිසිඳ දැනීම පිණිස ... ඝෛය කිරීම පිණිස ... පැහීම පිණිස අරිඳටභිමභ වැඩිය යුතු. කවර අරිඳටභිමභෙක යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙමේ විවේකනිසස්සන විරාගනිසස්සන නිරොධනිසස්සන වොසසග්ගපරිණාමී වූ සම්මාදිට්ඨිය වඩයි ... සම්මාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මේ මාන කොටස් තුන වෙසෙසින් දැනීම පිණිස පැහීම පිණිස මේ අරිඳටභිමභ වැඩිය යුත්තේ යි.

(ඵසනා සුතුරු මෙන් විතර කටයුතු)

1. 13. 33-48

ආසවසුත්‍ර

259-274 මහණෙනි, මේ ආසුච තුනෙකි. කවර තුනෙක යත්: කාමාසුච භවාසුච අවිද්‍යාසුච යි. මහණෙනි, මේ ආසුච තුන යි. මහණෙනි, මේ ආසුච තුන වෙසෙසින් දැනීම පිණිස... පිරිසිඳ දැනීම පිණිස... ගෙවීම පිණිස... පැහීම පිණිස අරිඳටභිමභ වැඩිය යුතු. කවර අරිඳටභිමභෙක යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ විවේක-නිසස්සන විරාගනිසස්සන නිරොධනිසස්සන වොසසග්ගපරිණාමී වූ සම්මාදිට්ඨිය වඩයි... සම්මාසමාධිය වඩයි මහණෙනි, මේ ආසුච තුන වෙසෙසින් දැනීම පිණිස... පිරිසිඳ දැනීම පිණිස... ගෙවීම පිණිස... පැහීම පිණිස මේ අරිඳටභිමභ වැඩිය යුත්තේ යි.

1. 15. 49-64

භවසුත්‍ර

275-294. මහණෙනි, මේ භව තුනෙකි. කවර තුනෙක යත්: කාමභව රූපභව අරූපභව යි. මහණෙනි, මේ භව තුන යි. මහණෙනි, මේ භවත්‍රය වෙසෙසින් දැනීම පිණිස... පිරිසිඳ දැනීම පිණිස... ගෙවීම පිණිස... පැහීම පිණිස අරිඳටභිමභ වැඩිය යුතු. කවර අරිඳටභිමභෙක යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙමේ විවේකනිසස්සන විරාගනිසස්සන නිරොධනිසස්සන වොසසග්ගපරිණාමී වූ සම්මාදිට්ඨිය වඩයි... සම්මාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මේ භවත්‍රය වෙසෙසින් දැනීම පිණිස... පිරිසිඳ දැනීම පිණිස... ගෙවීම පිණිස... පැහීම පිණිස මේ අරිඳටභිමභ වැඩිය යුත්තේ යි.

1. 15. 65-80

දුක්ඛතාසුක්ඛානි

291-306. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ, දුක්ඛතා. කතමා තිස්සො: දුක්ඛදුක්ඛතා සම්ඛාරදුක්ඛතා විපරිණාමදුක්ඛතා. ඉමා ටො භික්ඛවෙ, තිස්සො දුක්ඛතා. ඉමාසං ටො භික්ඛවෙ, තිස්සන්තං දුක්ඛතානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනට්ඨො. කතමො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති. විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං චෝක්ඛසංගපරිණාමිං. ඉමාසං ටො භික්ඛවෙ, තිස්සන්තං දුක්ඛතානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනට්ඨොති.

1. 15. 81-96

විලසුක්ඛානි

307-322. තයොමෙ භික්ඛවෙ, විලා. කතමෙ තයො: රාගො විලො දෙසො විලො මොහො විලො. ඉමෙ ටො භික්ඛවෙ, තයො විලා. ඉමෙසං ටො භික්ඛවෙ, තිස්සන්තං විලානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනට්ඨො. කතමො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං චෝක්ඛසංගපරිණාමිං. ඉමෙසං ටො භික්ඛවෙ, තිස්සන්තං විලානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනට්ඨොති.

1. 14. 97-112

මලසුක්ඛානි

323-338. තිණ්මානි භික්ඛවෙ, මලානි. කතමානි තිණ් රාගො මලං. දෙසො මලං. මොහො මලං. ඉමානි ටො භික්ඛවෙ, තිණ් මලානි. ඉමෙසං භික්ඛවෙ, තිස්සන්තං මලානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනට්ඨො. කතමො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති, විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං චෝක්ඛසංගපරිණාමිං. ඉමෙසං ටො භික්ඛවෙ, තිස්සන්තං මලානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනට්ඨොති.

1. 15. 65-80

දුක්ඛාසුත්ත

291-306. මහණෙනි, මේ දුක්ඛා (දුක්ඛා) තුනෙකි. කවර තුනෙක යත්: දුක්ඛදුක්ඛා සංකාරදුක්ඛා විපරිණාමදුක්ඛා යි. මහණෙනි, මේ දුක්ඛා තුන යි. මහණෙනි, මේ ත්‍රිවිධ දුක්ඛා වන්නේ වෙසෙස් දැනුම පිණිස... පිරිසිදු දැනුම පිණිස... ගෙවීම පිණිස... පැහිම පිණිස අරිදටහිම වැඩිය යුතු යි. කවර අරිදටහිමෙක යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙමේ විවෙකනිසංසිත විරාගනිසංසිත නිරෝධනිසංසිත චෝක්ඛාපරිණාමී සම්මාදිට්ඨිය වඩයි... සම්මා සමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මේ ත්‍රිවිධ දුක්ඛා වන්නේ වෙසෙස් දැනුම පිණිස... පිරිසිදු දැනුම පිණිස... ගෙවීම පිණිස... පැහිම පිණිස මේ අරිදටහිම වැඩිය යුත්තේ යි.

1. 15. 81-96

බිලසුත්ත

307-322. මහණෙනි, මේ බිල (හුල්) තුනෙකි. කවර තුනෙක යත්: රාගබිල දෙසබිල මොහබිල යි. මහණෙනි, මේ බිල තුන යි. මහණෙනි, මේ ත්‍රිවිධ බිලයන්ගේ වෙසෙස් දැනුම පිණිස... පිරිසිදු දැනුම පිණිස... ගෙවීම පිණිස... පැහිම පිණිස අරිදටහිම වැඩිය යුතු යි. කවර අරිදටහිමෙක යත්: මහණෙනි, මෙයස්නෙහි මහණ විවෙකනිසංසිත විරාගනිසංසිත නිරෝධනිසංසිත චෝක්ඛාපරිණාමී වූ සම්මාදිට්ඨිය වඩයි... සම්මාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මේ ත්‍රිවිධ බිලයන්ගේ වෙසෙස් දැනුම පිණිස... පිරිසිදු දැනුම පිණිස... ගෙවීම පිණිස... පැහිම පිණිස මේ අරිදටහිම වැඩිය යුත්තේ යි.

1. 15. 97-112

මලසුත්ත

323-338. මහණෙනි, මේ මල (කිරිටි) තුනෙකි. කවර තුනෙක යත්: රාගමල යැ දෙසමල යැ මොහමල යැ යි. මහණෙනි, මේ මල තුන යි. මහණෙනි, මේ මල තුන මෙයස්සින් දැනීම පිණිස... පිරිසිදු දැනීම පිණිස... ගෙවීම පිණිස... පැහිම පිණිස අරිදටහිම වැඩිය යුතු යි. කවර අරිදටහිමෙක යත්: මහණෙනි, මෙයස්නෙහි මහණ විවෙකනිසංසිත විරාගනිසංසිත නිරෝධනිසංසිත චෝක්ඛාපරිණාමී වූ සම්මාදිට්ඨිය වඩයි. සම්මාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මේ තුන්මල වෙසෙස්සින් දැනීම පිණිස... පිරිසිදු දැනීම පිණිස... ගෙවීම පිණිස... පැහිම පිණිස මේ අරිදටහිම වැඩිය යුත්තේ යි.

1. 15. 113-128

නිසසුත්තානි

339-354. තයොමෙ භික්ඛවෙ, නිසා¹. කතමෙ තයො: රාගො නිසො දෙසො නිසො. මොහො නිසො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, තයො නිසා. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, තිණ්ණනාං නිසානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනංඛො. කතමො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුදාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති. විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමිං. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, තිණ්ණනාං නිසානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනංඛොති.

1. 15. 129-144

වෙදනාසුත්තානි

355-370. තිසෙසා ඉමා භික්ඛවෙ, වෙදනා. කතමා තිසෙසා: සුඛා වෙදනා. දුක්ඛා වෙදනා. අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ, තිසෙසා වෙදනා. ඉමාසං ඛො භික්ඛවෙ, තිසෙසනාං වෙදනානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනංඛො. කතමො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුදාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමිං. ඉමාසං ඛො භික්ඛවෙ, තිසෙසනාං වෙදනානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනංඛොති.

1. 15. 145-160

තණ්හාසුත්තානි

371-386. තිසෙසා ඉමා භික්ඛවෙ, තණ්හා. කතමා තිසෙසා: කාමතණ්හා භවතණ්හා විභවතණ්හා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ, තිසෙසා තණ්හා. ඉමාසං ඛො භික්ඛවෙ, තිසෙසනාං තණ්හානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනංඛො. කතමො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුදාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමිං. ඉමාසං ඛො භික්ඛවෙ, තිසෙසනාං තණ්හානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනංඛොති.

(යථා ඵසනාසුත්තානි තථා සංඛං විජාරෙතංඛො)

ඵසනාවග්ගො පණ්ණරසමො.

තමුඤ්ඤා:

ඵසනා විධා ආසවා භවා දුක්ඛතා ව තිසෙසා
විලා මලානි නිසා ව වෙදනාහි තණ්හාහි වාති.

1. 15. 113-128

නීසසුත්‍ර

339-354. මහණෙනි, මේ නීස (දුක්) තුනෙකි. කවර තුනෙක යත්: රාගනීස, දෝසනීස, මොහනීස යි. මහණෙනි, මේ නීස තුන යි. මහණෙනි, මේ නීසතුන වෙසෙසින් දැනුම පිණිස... පිරිසිඳ දැනුම පිණිස... ගෙවීම පිණිස... පැහීම පිණිස අරිඅට්ඨිමභ වැඩිය යුතු. කවර අරිඅට්ඨිමභෙක යත්: මහණෙනි, මෙයස්නෙහි මහණ විවේක-නිසසිත විරාගනිසසිත නිරොධනිසසිත වොසසග්ගපරිණාමී වූ සමොදිට්ඨිය වඩයි... සමොසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මේ නීසතුන වෙසෙසින් දැනුම පිණිස.. පිරිසිඳ දැනුම පිණිස... ගෙවීම පිණිස... පැහීම පිණිස.. මේ අරිඅට්ඨිමභ වැඩිය යුත්තේ යි.

1. 15. 129-144

වෙදනාසුත්‍ර

355-370. මහණෙනි, මේ වෙදනා තුනෙකි. කවර තුනෙක යත් සුවවෙදනා දුක්වෙදනා නොදුක්නොසුවවෙදනා යි. මහණෙනි, මොහු තුන් වෙදනාවෝ යි. මහණෙනි, මේ තුන් වෙදනාවන් වෙසෙසින් පිණිස... පිරිසිඳ දැනුම පිණිස.. ගෙවීම පිණිස.. පැහීම පිණිස අරිඅට්ඨිමභ වැඩිය යුතු. කවර අරිඅට්ඨිමභෙක යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙමේ විවේකනිසසිත විරාගනිසසිත නිරොධනිසසිත වොසසග්ගපරිණාමී වූ සමොදිට්ඨිය වඩයි... සමොසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මේ තුන් වෙදනාවන් වෙසෙසින් දැනුම පිණිස... පිරිසිඳ දැනුම පිණිස.. ගෙවීම පිණිස... පැහීම පිණිස මේ අරිඅට්ඨිමභ වැඩිය යුත්තේ යි.

1. 15. 145-160

තණ්හාසුත්‍ර

371-386. මහණෙනි, මේ තණ්හා තුනෙකි. කවර තුනෙක යත්: කාමතණ්හා භවතණ්හා චිත්තතණ්හා යි. මහණෙනි, මොහු තුන් තණ්හාවෝ යි. මහණෙනි, මේ තුන් තණ්හාවන් වෙසෙසින් දැනුම පිණිස... පිරිසිඳ දැනුම පිණිස... ගෙවීම පිණිස... පැහීම පිණිස අරිඅට්ඨිමභ වැඩිය යුතු. කවර අරිඅට්ඨිමභෙක යත්: මහණෙනි, මෙයස්නෙහි මහණ විවේකය ඇසුරු කළ විරාගය ඇසුරු කළ නිරෝධය ඇසුරු කළ නිවනට නැමුණු සමොදිට්ඨිය වඩයි... සමොසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මේ තුන් තණ්හාවන් වෙසෙසින් දැනුම පිණිස... පිරිසිඳ දැනුම පිණිස... ගෙවීම පිණිස... පැහීම පිණිස මේ අරිඅට්ඨිමභ වැඩිය යුත්තේ යි.

(ඵසනා සුත්‍ර මෙන් සියල්ල ඒකර කටයුතු)

පසළොස්වැනි ඵසනාවර්ග යි.

එහි සුත්‍රනාමාවලිය:

ඵසනා විධා, ආයව, භව, ත්‍රිවිධ දුක්ඛතා, ටීල, මල, නීස, වෙදනා, තණ්හා යි භොධසක දශයෙකි. භවත් සුත්‍ර එක්සිය සැටෙකි යි.

16. ඔසවගෙණා

1. 16. 1-16

ඔසසුත්තානි

387-402. වත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ඔසා. කතමෙ වත්තාරො: කාමොසො හවොසො දිට්ඨොසො අවිජ්ජාසො. ඉමෙ ඔවා භික්ඛවෙ, වත්තාරො ඔසා. ඉමෙසං ඔවා භික්ඛවෙ, චතුක්ඛං ඔසානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනබ්බො. කතමො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං. ඉමෙසං ඔවා භික්ඛවෙ, චතුක්ඛං ඔසානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනබ්බොති.

(යථා එසනා සොළසසුත්තානානි තථාච්ඡාරෙතබ්බොති.)

1. 16. 17-32

යොගසුත්තානි

403-418. වත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, යොගා. කතමෙ වත්තාරො: කාමයොගො හවයොගො දිට්ඨියොගො අවිජ්ජායොගො. ඉමෙ ඔවා භික්ඛවෙ, වත්තාරො යොගා. ඉමෙසං ඔවා භික්ඛවෙ, චතුක්ඛං යොගානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනබ්බො. කතමො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං. ඉමෙසං ඔවා භික්ඛවෙ, චතුක්ඛං යොගානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනබ්බොති.

1. 16. 33-48

උපාදනසුත්තානි

419-434. වත්තාරිමානි භික්ඛවෙ, උපාදනානි, කතමානි වත්තාරි කාමුපාදනං දිට්ඨපාදනං සිලබ්බතුපාදනං අක්ඛවංශපාදනං. ඉමානි ඔවා භික්ඛවෙ, වත්තාරි උපාදනානි. ඉමෙසං ඔවා භික්ඛවෙ චතුක්ඛං උපාදනානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනබ්බො. කතමො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමමාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමමාසමාධිං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං. ඉමෙසං ඔවා භික්ඛවෙ, චතුක්ඛං උපාදනානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනබ්බොති.

16. ඔස වර්ගය

1. 16. 1-16

ඔස සූත්‍ර

387-402. මහණෙනි, මේ ඔස (සැඬදියපහර) සතරෙකි. කවර සතරෙක යත්: කාමොස (කාමෙශුණයන්හි දැඩි රාගය) භවොස (රූපාරූපහවයන්හි දැඩි රාගය) දිට්ඨොස (දෙසැටදිටු) අවිජ්ජාසය. මහණෙනි, මොහු සිවු ඔසයෝ යි. මහණෙනි, මේ සිවුඔසයන්ගේ වෙසෙස් දැනුම පිණිස... පිරිසිඳ දැනුම පිණිස... ගෙවීම පිණිස... පැහීම පිණිස අරිඅටභිමහ වැඩිය යුතු. කවර අරිඅටභිමහෙක යත්: මහණෙනි, මෙසස්නෙහි මහණ විවෙකනිසංඝිත විරාගනිසංඝිත නිරොධනිසංඝිත වොස්සග්ගපරිණාමී වූ සම්මාදිට්ඨිය වඩයි... සම්මාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මේ සිවු ඔසයන් වෙසෙසින් දැනීම පිණිස... පිරිසිඳ දැනීම පිණිස... ගෙවීම පිණිස... පැහීම පිණිස මේ අරිඅටභිමහ වැඩිය යුත්තේ යි.

(ඵසනායුත්‍ර මෙන් සොළොස් සූත්‍රාන්ත විතරකටයුතුයි.)

1. 16. 17-32

යොග සූත්‍ර

403-418. මහණෙනි, මේ යොග (යෙදීම) සතරෙකි. කවර සතරෙක යත්: කාමයොග භවයොග දිට්ඨියොග අවිජ්ජායොග යි. මහණෙනි, මේ යොග සතර යි. මහණෙනි, මේ යොග සතර වෙසෙසින් දැනීම පිණිස... පිරිසිඳ දැනීම පිණිස... ගෙවීම පිණිස... පැහීම පිණිස අරිඅටභිමහ වැඩිය යුතු. කවර අරිඅටභිමහෙක යත්: මහණෙනි, මෙසස්නෙහි මහණ විවෙකනිසංඝිත විරාගනිසංඝිත නිරොධනිසංඝිත වොස්සග්ගපරිණාමී වූ සම්මාදිට්ඨිය වඩයි... සම්මාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මේ සිවු යොගයන් වෙසෙසින් දැනුම පිණිස... පිරිසිඳ දැනුම පිණිස... ගෙවීම පිණිස... පැහීම පිණිස මේ අරිඅටභිමහ වැඩිය යුත්තේ යි.

1. 16. 33-48

උපාදන සූත්‍ර

419-434. මහණෙනි, මේ උපාදන (දැඩි ගැනුම්) සතරෙකි. කවර සතරෙක යත්: කාමුපාදන දිට්ඨිපාදන, සිලබ්බතුපාදන, අක්ඛවාදුපාදන යි. මහණෙනි, මේ උපාදන සතර යි. මහණෙනි, මේ උපාදන සතර වෙසෙසින් දැනුම පිණිස... පිරිසිඳ දැනුම පිණිස... ගෙවීම පිණිස... පැහීම පිණිස අරිඅටභිමහ වැඩිය යුතු. කවර අරිඅටභිමහෙක යත්: මහණෙනි, මෙසස්නෙහි මහණ විවෙකනිසංඝිත විරාගනිසංඝිත නිරොධනිසංඝිත වොස්සග්ගපරිණාමී වූ සම්මාදිට්ඨිය වඩයි... සම්මාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මේ සිවු උපාදනයන් වෙසෙසින් දැනුම පිණිස... පිරිසිඳ දැනුම පිණිස... ගෙවීම පිණිස... පැහීම පිණිස මේ අරිඅටභිමහ වැඩිය යුත්තේ යි.

1. 16. 49-64

ගන්ධස්පත්තනානි

435-450. වන්හාරොමෙ හික්ඛවෙ, ගන්තමෙ වන්හාරො: අභිජ්ඣා කායගන්තො ව්‍යාපාදෙ කායගන්තො සීලබ්බතපරාමාසො කායගන්තො ඉදංසම්මොභිතිවෙසො කායගන්තො. ඉමෙ ඛො හික්ඛවෙ, වන්හාරො ගන්තො ඉමෙසං ඛො හික්ඛවෙ, චතුක්කං ගන්තානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛායාය -පෙ- පහානාය අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනඤ්ඤා. කතමො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො: ඉධ හික්ඛවෙ, හික්ඛු සම්මොදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සම්මොසමාධිං භාවෙති විචෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමිං. ඉමෙසං ඛො හික්ඛවෙ, චතුක්කං ගන්තානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛායාය -පෙ- පහානාය අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනඤ්ඤාති.

1. 16. 65-80

අනුසයස්පත්තනානි

351-466. සක්ඛමෙ හික්ඛවෙ, අනුසයා. කතමෙ සක්ඛ: කාමරාගානුසයො පටිසානුසයො දිට්ඨානුසයො විචිකිච්ඡානුසයො මානානුසයො හවිරාගානුසයො අවිජ්ජානුසයො. ඉමෙ ඛො හික්ඛවෙ, සක්ඛ අනුසයා. ඉමෙසං ඛො හික්ඛවෙ, සක්ඛන්තං අනුසයානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛායාය -පෙ- පහානාය අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනඤ්ඤා. කතමො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො: ඉධ හික්ඛවෙ හික්ඛු සම්මොදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සම්මොසමාධිං භාවෙති විචෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමිං. ඉමෙසං ඛො හික්ඛවෙ, සක්ඛන්තං අනුසයානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛායාය -පෙ- පහානාය අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනඤ්ඤාති.

1. 16. 81-96

කාමගුණස්පත්තනානි

467-482. පඤ්චමෙ හික්ඛවෙ, කාමගුණා කතමෙ පඤ්ඤා: චක්ඛුච්ඤ්ඤායා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනීයා. සොතච්ඤ්ඤායා සඤ්ඤා -පෙ- සානච්ඤ්ඤායා ගන්ධා -පෙ- ජිහ්වාච්ඤ්ඤායා රසා -පෙ- කායච්ඤ්ඤායා ථොට්ඨංගා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංහිතා රජනීයා. ඉමෙ ඛො හික්ඛවෙ, පඤ්ඤා කාමගුණා. ඉමෙසං ඛො හික්ඛවෙ පඤ්ඤානං කාමගුණානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛායාය -පෙ- පහානාය අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනඤ්ඤා. කතමො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො: ඉධ හික්ඛවෙ, හික්ඛු සම්මොදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සම්මොසමාධිං භාවෙති විචෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමිං. ඉමෙසං ඛො හික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං කාමගුණානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛායාය -පෙ- පහානාය අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනඤ්ඤාති.

1. 16. 49-64

ගන්ධ සූත්‍ර

435-450. මහණෙනි, මේ ගන්ධ (ගෙතීම) සතරෙකි. කවර සතරෙක යත්: අභිජ්ඣාකායගන්ධ ව්‍යාපාදකායගන්ධ සිලබ්ධතපරාමාස-කායගන්ධ ඉදංසව්චාමිනිවෙසකායගන්ධ යි. මහණෙනි, මේ ගන්ධ සතර යි. මහණෙනි, මේ ගන්ධසතර වෙසෙයින් දැනුම පිණිස... පිරිසිඳ දැනුම පිණිස... ගෙවීම පිණිස... පැහීම පිණිස අරිඳවම්මහ වැඩිය යුතු. කවර අරිඳවම්මහෙක යත්: මහණෙනි, මෙසස්නෙහි මහණ විවෙකනිසසිත විරාගනිසසිත නිරොධනිසසිත වොසසග්ගපරිණාමී කොට සමොදිට්ඨිය වඩයි... සමමාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මේ සිවු ග්‍රන්ථයන් වෙසෙයින් දැනුම පිණිස... පිරිසිඳ දැනුම පිණිස... ගෙවීම පිණිස... පැහීම පිණිස මේ අරිඳවම්මහ වැඩිය යුත්තේ යි.

1. 16. 65-80

අනුසය සූත්‍ර

451-466. මහණෙනි, මේ අනුසය (නිදිගත්කෙලෙස්) සතෙකි. කවර සතෙක යත්: කාමරාගානුසය පටිසානුසය දිට්ඨානුසය විචිකිච්ඡානු-සය මානානුසය භවරාගානුසය අවිජ්ජානුසය යි. මහණෙනි, මොහු සත් අනුසයයෝ යි. මහණෙනි, මේ සත් අනුසයයන් වෙසෙයින් දැනුම පිණිස... පිරිසිඳ දැනුම පිණිස... ගෙවීම පිණිස... පැහීම පිණිස අරිඳවම්මහ වැඩිය යුතු. කවර අරිඳවම්මහෙක යත්: මහණෙනි, මෙසස්නෙහි මහණ විවෙකනිසසිත විරාගනිසසිත නිරොධනිසසිත වොසසග්ගපරිණාමී කොට සමොදිට්ඨිය වඩයි... සමමාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මේ සත් අනුසයයන් වෙසෙයින් දැනුම පිණිස... පිරිසිඳ දැනුම පිණිස... ගෙවීම පිණිස... පැහීම පිණිස මේ අරිඳවම්මහ වැඩිය යුත්තේ යි.

1. 16. 81-96

කාමගුණ සූත්‍ර

467-482. මහණෙනි, මේ කාමගුණ පයෙකි. කවර පයෙක යත්: ඉෂ්ට වූ කෘතෘ වූ මනාප වූ ප්‍රියඤ්ජරූප වූ කාමොපසංහිත වූ රජනිය වූ ඇසින් දතයුතු රූපයෝ ය... කනින් දතයුතු ඉන්ද්‍රියයෝ ය... නැඟැයෙන් දතයුතු ගන්ධයෝ ය... දිවින් දතයුතු රසයෝ ය ඉෂ්ට වූ කෘතෘ වූ මනවධිත ප්‍රියඤ්ජරූප වූ කාමයෙන් යුත් ඇලුම් කටයුතු කයින් දතයුතු ස්පර්ශයෝ යි. මහණෙනි, මොහු පස්කම් ගුණයෝ යි. මහණෙනි, මේ පස්කම් ගුණයන් වෙසෙයින් දැනුම පිණිස... පිරිසිඳ දැනුම පිණිස... ගෙවීම පිණිස... ප්‍රභාණය පිණිස අරිඳවම්මහ වැඩිය යුතු. කවර අරිඳවම්මහෙක යත්: මහණෙනි, මෙසස්නෙහි මහණ විවෙකනිසසිත විරාගනිසසිත නිරොධනිසසිත වොසසග්ගපරිණාමී කොට සමොදිට්ඨිය වඩයි... සමමාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මේ පස්කම් ගුණයන් වෙසෙයින් දැනුම පිණිස... පිරිසිඳ දැනුම පිණිස... ගෙවීම පිණිස... පැහීම පිණිස මේ අරිඳවම්මහ වැඩිය යුත්තේ යි.

1. 16, 97-112

නිවරණසුද්ධානි

483-498. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, නිවරණානි. කතමානි පඤ්ඤා: කාමච්ඡදනිවරණං ව්‍යාපාදනිවරණං ජිනමිඳුනිවරණං උඤ්චවකුක්ඛච්ඡානිවරණං විචික්ඛිව්‍යානිවරණං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤා නිවරණානි. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං නිවරණානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනඛෙබ්බා. කතමො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුදාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමුදාසමාධිං භාවෙති විචෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ පඤ්ඤානං නිවරණානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනඛෙබ්බාති.

1. 16. 113-128

උපාදනකඛන්ධසුද්ධානි

499-514. පඤ්චමෙ භික්ඛවෙ, උපාදනකඛන්ධා. කතමෙ පඤ්ඤා: රුප්පාදනකඛන්ධො වේදනුපාදනකඛන්ධො සඤ්ඤාපාදනකඛන්ධො සංකිං-රුපාදනකඛන්ධො විඤ්ඤාණුපාදනකඛන්ධො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤාපාදනකඛන්ධා. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං උපාදනකඛන්ධානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනඛෙබ්බා. කතමො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුදාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමුදාසමාධිං භාවෙති විචෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං උපාදනකඛන්ධානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනඛෙබ්බාති.

1. 16. 129-144

ඔරමහාගියසංයොජනසුද්ධානි

515-530. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඔරමහාගියානි සංයොජනානි. කතමානි පඤ්ඤා: සක්කායදිට්ඨි විචික්ඛිව්‍යා පිලබ්බතපරාමාසො කාමච්ඡදනෙඤ්ඤා ව්‍යාපාදෙ. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤාරමහාගියානි සංයොජනානි. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං ඔරමහාගියානං සංයොජනානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනඛෙබ්බා. කතමො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුදාදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමුදාසමාධිං භාවෙති විචෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං ඔරමහාගියානං සංයොජනානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනඛෙබ්බාති.

1. 16. 97-112

නිවරණ සූත්‍ර

483-498. මහණෙනි, මේ නිවරණ පසෙකි. කවර පසෙක යත්: කාමව්‍යඤ්ඤානිවරණය ව්‍යාපාදනිවරණය චිත්තච්ඡේදනිවරණය උභයච්ඡේදනිවරණය විවික්ච්ඡානිවරණය යි. මහණෙනි, මේ නිවරණ පස යි. මහණෙනි, මේ නිවරණ පස වෙසෙසින් දැනීම පිණිස... පිරිසිදු දැනීම පිණිස... ගෙවීම පිණිස... පැහීම පිණිස අරිඤ්ඤානිවරණය වැඩිය යුතු. කවර අරිඤ්ඤානිවරණය යත්: මහණෙනි, මෙසස්නෙහි මහණ විවෙකනිසංසිත විරාගනිසංසිත නිරෝධනිසංසිත වොසංග්ගපරිණාමි කොට සම්මාදිට්ඨිය වඩයි... සම්මාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මේ නිවරණ පස වෙසෙසින් දැනීම පිණිස... පිරිසිදු දැනීම පිණිස... ක්ෂය කරන පිණිස... ප්‍රභාණය පිණිස මේ අරිඤ්ඤානිවරණය වැඩිය යුත්තේ යි.

1. 16. 113-128

උපාදානකමනා සූත්‍ර

499-514. මහණෙනි, මේ උපාදානකමනා පසෙකි. කවර පසෙක යත්: රූප්පාදානකමනා වේදනාපාදානකමනා සංකාර්‍යපාදානකමනා සම්මාරූපාදානකමනා වික්ෂේප්‍යපාදානකමනා යි. මහණෙනි, මේ උපාදානකමනා පස යි. මහණෙනි, මේ උපාදානකමනා පස වෙසෙසින් දැනීම පිණිස... පිරිසිදු දැනීම පිණිස... ගෙවීම පිණිස... පැහීම පිණිස අරිඤ්ඤානිවරණය වැඩිය යුතු. කවර අරිඤ්ඤානිවරණය යත්: මහණෙනි, මෙසස්නෙහි මහණ විවෙකය ඇසුරු කළ විරාගය ඇසුරු කළ නිරෝධය ඇසුරු කළ නිවනට නම්‍යාදිට්ඨිය වඩයි... සම්මාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මේ උපාදානකමනා පස වෙසෙසින් දැනීම පිණිස... පිරිසිදු දැනීම පිණිස... ක්ෂය කරන පිණිස... ප්‍රභාණය පිණිස මේ අරිඤ්ඤානිවරණය වැඩිය යුත්තේ යි.

1. 16. 129-144

ඔරමහාගියසංයොජනසූත්‍ර

515-530. මහණෙනි, මේ ඔරමහාගිය සංයොජන පසෙකි. කවර පසෙක යත්: සක්කායදිට්ඨි විවික්ච්ඡා සිලබ්ධිපරාමාස කාමව්‍යඤ්ඤානිවරණය ව්‍යාපාදනි. මහණෙනි, මේ ඔරමහාගිය සංයොජන පස යි. මහණෙනි, මේ ඔරමහාගිය සංයොජන පස වෙසෙසින් දැනීම පිණිස... පිරිසිදු දැනීම පිණිස... ගෙවීම පිණිස... පැහීම පිණිස අරිඤ්ඤානිවරණය වැඩිය යුතු. කවර අරිඤ්ඤානිවරණය යත්: මහණෙනි, මෙසස්නෙහි මහණ විවෙකය ඇසුරු කළ විරාගය ඇසුරු කළ නිරෝධය ඇසුරු කළ නිවනට නම්‍යාදිට්ඨිය වඩයි... සම්මාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මේ ඔරමහාගිය සංයොජන පස වෙසෙසින් දැනීම පිණිස... පිරිසිදු දැනීම පිණිස... ක්ෂය කරනු පිණිස... ප්‍රභාණය පිණිස මේ අරිඤ්ඤානිවරණය වැඩිය යුත්තේ යි.

1. 16. 145-160

උදාමහාගියසංයොජනසුත්තානි

531-546. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, උදාමහාගියානි සංයොජනානි. කතමානි පඤ්ච: රුපරාගො අරුපරාගො මානො උද්ඛං අවිජ්ජා. ඉමානි ටො භික්ඛවෙ, පඤ්චුදාමහාගියානි සංයොජනානි. ඉමෙසං ටො භික්ඛවෙ, පඤ්චන්තං උදාමහාගියානං සංයොජනානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනංඛො. කතමො අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො: ඉධ භික්ඛවෙ, ඤික්ඛු සමොදිට්ඨිං භාවෙති -පෙ- සමොසමාධිං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ග-පරිණාමී. ඉමෙසං ටො භික්ඛවෙ, පඤ්චන්තං උදාමහාගියානං සංයොජනානං අභිඤ්ඤාය -පෙ- පරිඤ්ඤාය -පෙ- පරික්ඛයාය -පෙ- පභානාය අයං අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො භාවෙනංඛොති.

(යථා එසනා සුත්තන්තා තථා සංඛෙසු පෙය්‍යාලෙසු සොළස සොළස සුත්තන්තා වික්ඛාරෙතංඛො.)

ඔසවග්ගො සොළසමො.

තත්‍රඥානං:

මිසා යොගා උපාද්‍යා ගජො අනුසයාපි ව
කාමගුණ නිවරණං ඛන්ධා ඔරුදාමහාගියානි.

මග්ගසංයුතං සමන්තං.

තත්‍ර වග්ගඥානං:

අවිජ්ජා වග්ගො පඨමො දුතියො විහාරො චූචති.
මිට්ඨකතවග්ගො තුතියො චතුස්සො පට්ටකති ව.
අඤ්ඤාතිස්සියො පඤ්චමො ජට්ඨො සුරියපෙය්‍යාලො,
එකධම්මො දුච්ච ගඛිනා පෙය්‍යාලාපි ව චත්තාරො.
අපමාදෙ තෙළසමො ඛලවග්ගො ව චූරුසො,
එසනා පණ්ණරසමො ඔසවග්ගො සොළසමොති.

1. 16. 145-160

උද්ධමහාගියසංයොජනසූත්‍ර

531-546. මහණෙනි, මේ උද්ධමහාගිය සංයොජන පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: රූපරාග අරූපරාග මාන උද්ධමි අවිජ්ජා යි. මහණෙනි, මේ උද්ධමහාගිය සංයොජන පසයි. මහණෙනි, මේ උද්ධමහාගිය සංයොජන පස වෙසෙසින් දුනුම පිණිස... පිරිසිදු දුනුම පිණිස... ඝෂය කරනු පිණිස... ප්‍රභාණය පිණිස අරිඅටභිමභ වැඩිය යුතු. කවර අරිඅටභිමභෙක් ද යත්: මහණෙනි, මෙසස්නෙහි සමණ විචෙකනි:ශ්‍රීත වූ විරාගනි:ශ්‍රීත වූ නිරොධනි:ශ්‍රීත වූ නිර්වාණයට නමා වූ සමමාදිවයි ය වඩයි... සමමාසමාධිය වඩයි. මහණෙනි, මේ පඤ්ඤාඋද්ධමහාගිය සංයොජනයන්ගේ අභිඥාව පිණිස... පරිඥාව පිණිස ඝෂය කරන පිණිස... ප්‍රභාණය පිණිස මේ අරිඅටභිමභ වැඩිය යුක්තේ යි.

(එසනා සූත්‍ර මෙන් සිසුලු පෙය්‍යාලයන්හි සූත්‍ර සොළස සොළස විතර කටයුතු යි.)

හොළොස් වැනි ඔසවර්ග යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

ඔස, යෙහෙ, උපද්‍යා, ගඤ්ඤ, අනුසය. කාමශුඤ්ඤ, නිවරණ, ඛණ්ඩ, ඔරමහාගිය, උද්ධමහාගිය යි පොඩගක දශයෙකි. සූත්‍ර එක්සිය සැටෙකි යි.

මග්ගසංයුත්තය නිමිශේ යි.

එහි වර්ගනාමාවලිය:

පළමුවැන්න අවිජ්ජාවර්ගය යි. දෙවැන්න විහාරවර්ගය යි කියනු ලැබේ. තෙවැන්න මිච්ඡත්තවර්ගය යි. සිවුවැන්න පටිපක්ඛි වර්ගය යි. පස්වැන්න අඤ්ඤානිත්ථියවර්ගය යි. සවැන්න සූරිය-පෙය්‍යාල යි. එකධම්මවර්ග දෙකෙකි. ගඛනාපෙය්‍යාල ද සතරෙකි. තෙළෙස්වැන්න අසමාදවර්ගය යි. තුදස්වැන්න බලකරණියවර්ගය යි. පසළොස්වැන්න එසනාවර්ගය යි. සොළොස්-වැන්න ඔසවර්ගය යි.

2. බොජ්ඣංගසංයුතා.

1. පබ්බතචෛත්‍යා

2. 1. 1

භිමවනාසුත්තං.

547. සාවතීයං:

භිමවනං භික්ඛවෙ, පබ්බතරාජානං¹ නිත්තාය නාගා කායං වඩෙඪ්ඪත්ති ඛලං ගාභෙත්ති. තෙ තස්ස කායං වඩෙඪ්ඪත්ති ඛලං ගාභෙත්ති කුසුඛෙන ඔතරන්ති. කුසුඛෙන ඔතරිත්වා මහාසොඛෙන ඔතරන්ති. මහාසොඛෙන ඔතරිත්වා කුන්තදියො ඔතරන්ති. කුන්තදියො ඔතරිත්වා මහානදියො ඔතරන්ති. මහානදියො ඔතරිත්වා මහාසමුද්දං සාගරං ඔතරන්ති. තෙ තස්ස මහන්තත්තං වෙදුලුත්තං ආපජ්ඣති කායෙන. එවමෙව බො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිත්තාය සීලෙ පතිට්ඨාය සත්තබොජ්ඣංගෙන භාවෙනො සත්තබොජ්ඣංගෙන චිහ්ලිකරොන්තො මහන්තත්තං වෙදුලුත්තං පාපුණාති ධම්මෙසු.

කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිත්තාය සීලෙ පතිට්ඨාය සත්තබොජ්ඣංගෙන භාවෙනො සත්තබොජ්ඣංගෙන චිහ්ලිකරොන්තො මහන්තත්තං වෙදුලුත්තං පාපුණාති ධම්මෙසු; ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සතිසංඛොජ්ඣංගෙන භාවෙති විවෙකනිසිද්ධං විරාගනිසිද්ධං නිරොධනිසිද්ධං වොක්ඛග්ගපරිණාමිං. ධම්මවිචයසංඛොජ්ඣංගෙන භාවෙති විවෙකනිසිද්ධං විරාගනිසිද්ධං නිරොධනිසිද්ධං වොක්ඛග්ගපරිණාමිං. විරියසංඛොජ්ඣංගෙන භාවෙති විවෙකනිසිද්ධං විරාගනිසිද්ධං නිරොධනිසිද්ධං වොක්ඛග්ගපරිණාමිං. පිතිසංඛොජ්ඣංගෙන භාවෙති විවෙකනිසිද්ධං විරාගනිසිද්ධං නිරොධනිසිද්ධං වොක්ඛග්ගපරිණාමිං. පංසුද්ධිසංඛොජ්ඣංගෙන භාවෙති විවෙකනිසිද්ධං විරාගනිසිද්ධං නිරොධනිසිද්ධං වොක්ඛග්ගපරිණාමිං. සමාධිසංඛොජ්ඣංගෙන භාවෙති විවෙකනිසිද්ධං විරාගනිසිද්ධං නිරොධනිසිද්ධං වොක්ඛග්ගපරිණාමිං. උපෙක්ඛාසංඛොජ්ඣංගෙන භාවෙති විවෙකනිසිද්ධං විරාගනිසිද්ධං නිරොධනිසිද්ධං වොක්ඛග්ගපරිණාමිං. එවං බො භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලං නිත්තාය සීලෙ පතිට්ඨාය සත්තබොජ්ඣංගෙන භාවෙනො සත්තබොජ්ඣංගෙන චිහ්ලිකරොන්තො මහන්තත්තං වෙදුලුත්තං පාපුණාති ධම්මෙසුති.

2. 1. 2

කායසුත්තං.

548. සාවතීයං:

සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, අයං කායො ආහාරට්ඨිතිකො ආහාරං පටිඵලි තිට්ඨති, අනාහාරො නො තිට්ඨති. එවමෙව බො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤා නිවරණං ආහාරට්ඨිතිකා ආහාරං පටිඵලි තිට්ඨති, අනාහාරො නො තිට්ඨති.

කො ව භික්ඛවෙ ආහාරො අනුප්පන්නස්ස වා කාමච්ඡන්දස්ස උප්පාද්‍ය උප්පන්නස්ස වා කාමච්ඡන්දස්ස භියොගාභාවාය වෙදුලුලාය. අහි භික්ඛවෙ සුභනිමිත්තං. තස්ස අයොනිසො මනසිකාරච්ඡලිකාරො අයමාහාරො අනුප්පන්නස්ස වා කාමච්ඡන්දස්ස උප්පාද්‍ය උප්පන්නස්ස වා කාමච්ඡන්දස්ස භියොගාභාවාය වෙදුලුලාය.

2. බෞද්ධධර්ම සංස්කෘතිය

1. පබ්බත චරිතය

2. 1. 1

හිමවතකසූත්‍රය

547. සැවැත්නුවර:

මහණෙනි, හිමවත් පවුරජ නිසා නාගයෝ කය වඩත්, බල ගන්වත්. ඔහු එහි කය වඩා, බල ගන්වා කුඩා හෙබවලට බසිති. කුඩා හෙබවලට බැස මහ හෙබවලට බසිති. මහ හෙබවලට බැස කුඩා ගඩොවලට බසිති. කුඩා ගඩොවලට බැස මහ ගඩොවලට බසිති. මහ ගඩොවලට බැස මහමුහුදට සයුරට බසිති. ඔහු එහි කයින් මහත්කයට විප්‍රලකයට පැමිණෙත්. මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ තෙමේ ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා සත්ඛොධායනයන් වඩන්නේ සත්ඛොධායනයන් බහුල කරන්නේ දහම්හි ලා මහත්කයට විප්‍රලකයට පැමිණේ.

මහණෙනි, කෙසේ නම් මහණ තෙමේ ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා සත්ඛොධායනයන් වඩන්නේ සත්ඛොධායනයන් බහුල කරන්නේ දහම්හි ලා මහත්කයට විප්‍රලකයට පැමිණේ ද යත්: මහණෙනි, මෙයස්තෙහි මහණ විචේකනිසස්සිත වූ විරාගනිසස්සිත වූ නිරෝධනිසස්සිත වූ වොසංගහපරිණාමී වූ සතිසංඛොජ්ඣායකය වඩයි. විචේකනිසස්සිත විරාගනිසස්සිත නිරෝධනිසස්සිත වොසංගහපරිණාමී වූ ධම්මචරිතසංඛොජ්ඣායකය වඩයි. විචේකනිසස්සිත විරාගනිසස්සිත නිරෝධනිසස්සිත වොසංගහපරිණාමී වූ චරිතසංඛොජ්ඣායකය වඩයි. විචේකනිසස්සිත විරාගනිසස්සිත නිරෝධනිසස්සිත වොසංගහපරිණාමී වූ පසංකප්පිකසංඛොජ්ඣායකය වඩයි. විචේකය ඇසුරු කළ විරාගය ඇසුරු කළ නිරෝධය ඇසුරු කළ නිවනට නැමුණු සමාධිසංඛොජ්ඣායකය වඩයි. විචේකය ඇසුරු කළ විරාගය ඇසුරු කළ නිරෝධය ඇසුරු කළ නිවනට නැමුණු උපෙක්ඛා සංඛොජ්ඣායකය වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ තෙමේ ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා සත්ඛොජ්ඣායකය වඩන්නේ සත්ඛොජ්ඣායකය බහුල කරන්නේ දහම්හි ලා මහත්කයට විප්‍රලකයට පැමිණේ යි.

2. 1. 2

කායසූත්‍රය

548. සැවැත්නුවර:

මහණෙනි, යම්යෙ ආහාර ප්‍රත්‍යයයෙන් සිටුනා මේ කය අහර නිසා පවතී ද, අහර නැති වී නො පවතී ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම ආහාරප්‍රත්‍යයයෙන් සිටුනා පඤ්ච නිවරණයෝ අහර නිසා පවතිත්, අහර නැති වී නො පවතිත්.

මහණෙනි, නූපත් කාමච්ඡද්‍යය ඉපදීම පිණිස ද උපත් කාමච්ඡද්‍යයාගේ බහුල බව විප්‍රල බව පිණිස ද ප්‍රත්‍යය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, ඉහනිමිත්තෙක් ඇත. එහි ලා නුනුවණින් මෙතෙහි කිරීමෙන් බහුල කිරීමෙන් මේ ද නූපත් කාමච්ඡද්‍යය ඉපදීම පිණිසත්, උපත් කාමච්ඡද්‍යය බොහෝ විට පිණිසත් විප්‍රලකය පිණිසත් මේ ප්‍රත්‍යය යි.

කො ව භික්ඛවෙ ආහාරො අනුප්පන්නස්ස වා බ්‍යාපාදස්ස උප්පාදය උප්පන්නස්ස වා බ්‍යාපාදස්ස භියෙත්තාභාවාය වෙට්ඨලාය; අපී භික්ඛවෙ, පටිසන්තිත්තං. තස්ස අයොනිසො මනසිකාරබ්බුලීකාරො, අයමාහාරො අනුප්පන්නස්ස වා බ්‍යාපාදස්ස උප්පාදය උප්පන්නස්ස වා බ්‍යාපාදස්ස භියෙත්තාභාවාය වෙට්ඨලාය.

කො ව භික්ඛවෙ ආහාරො අනුප්පන්නස්ස වා චිතමිද්ධස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා චිතමිද්ධස්ස භියෙත්තාභාවාය වෙට්ඨලාය; අපී භික්ඛවෙ අරතී තඤ්ඤි විජ්ජිකා හත්තස්සමුදෙ වෙතසො චිතතං. තස්ස අයොනිසො මනසිකාරබ්බුලීකාරො, අයමාහාරො අනුප්පන්නස්ස වා චිතමිද්ධස්ස උප්පාදය උප්පන්නස්ස වා චිතමිද්ධස්ස භියෙත්තාභාවාය වෙට්ඨලාය.

අපී භික්ඛවෙ ආහාරො අනුප්පන්නස්ස වා උඤ්චිකුක්ඛවර්ත්තස්ස උප්පාදය උප්පන්නස්ස වා උඤ්චිකුක්ඛවර්ත්තස්ස භියෙත්තාභාවාය වෙට්ඨලාය. අපී භික්ඛවෙ වෙතසො අට්ඨප්පමො. තස්ස අයොනිසො මනසිකාරබ්බුලීකාරො අයමාහාරො අනුප්පන්නස්ස වා උඤ්චිකුක්ඛවර්ත්තස්ස උප්පාදය උප්පන්නස්ස වා උඤ්චිකුක්ඛවර්ත්තස්ස භියෙත්තාභාවාය වෙට්ඨලාය.

කො ව භික්ඛවෙ ආහාරො අනුප්පන්නාය වා විචිකිච්ඡාය උප්පාදය උප්පන්නාය වා විචිකිච්ඡාය භියෙත්තාභාවාය වෙට්ඨලාය? අපී භික්ඛවෙ විචිකිච්ඡායානියා ධම්මො. තස්ස අයොනිසො මනසිකාරබ්බුලීකාරො අයමාහාරො අනුප්පන්නාය වා විචිකිච්ඡාය උප්පාදය උප්පන්නාය වා විචිකිච්ඡාය භියෙත්තාභාවාය වෙට්ඨලාය. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, අයං කායො ආහාරට්ඨිතිකො ආහාරං පටිච්ච නිවඤ්ඤි. අනාහාරො නො නිවඤ්ඤි. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ ඉමෙ පඤ්ඤානිවරණා ආහාරට්ඨිතිකා ආහාරං පටිච්ච නිවඤ්ඤති. අනාහාරො නො නිවඤ්ඤති.

සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ අයං කායො ආහාරට්ඨිතිකො, ආහාරං පටිච්ච නිවඤ්ඤති, අනාහාරො නො නිවඤ්ඤති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ සත්ත ඛොඤ්ඤාධර්මා ආහාරට්ඨිතිකා ආහාරං පටිච්ච නිවඤ්ඤති. අනාහාරො නො නිවඤ්ඤති. කො ව භික්ඛවෙ ආහාරො අනුප්පන්නස්ස වා සත්තිසංඛොඤ්ඤාධර්මාස්ස උප්පාදය උප්පන්නස්ස වා සත්තිසංඛොඤ්ඤාධර්මාස්ස භාවනාය පාරිපුරියා අපී භික්ඛවෙ සත්තිසංඛොඤ්ඤාධර්මාධර්මානියා ධම්මො. තස්ස යොනිසො මනසිකාරබ්බුලීකාරො, අයමාහාරො අනුප්පන්නස්ස වා සත්තිසංඛොඤ්ඤාධර්මාස්ස උප්පාදය උප්පන්නස්ස වා සත්තිසංඛොඤ්ඤාධර්මාස්ස භාවනාය පාරිපුරියා.

කො ව භික්ඛවෙ ආහාරො අනුප්පන්නස්ස වා ධම්මවිචිය-සංඛොඤ්ඤාධර්මාස්ස උප්පාදය උප්පන්නස්ස වා ධම්මවිචියසංඛොඤ්ඤාධර්මාස්ස භාවනාය පාරිපුරියා; අපී භික්ඛවෙ කුසලාකුසලා ධම්මා සාවජ්ජාන-වජ්ජා ධම්මා භීතපාඤ්ඤා ධම්මා කණ්ඩසුක්ඛස්සට්ඨාගා ධම්මා. තස්ස යොනිසො මනසිකාරබ්බුලීකාරො අයමාහාරො අනුප්පන්නස්ස වා ධම්මවිචියසංඛොඤ්ඤාධර්මාස්ස උප්පාදය උප්පන්නස්ස වා ධම්මවිචිය-සංඛොඤ්ඤාධර්මාස්ස භාවනාය පාරිපුරියා.

මහණෙනි, නූපත් ව්‍යාපාදය ඉපදීම පිණිසත් උපත් ව්‍යාපාදයාගේ බහුල බව විපුල බව පිණිසත් ප්‍රත්‍යය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, ප්‍රතිසනිච්ඡිතෙක් ඇත. එහි ලා නුනුවණින් මෙනෙහි කිරීමෙන් බහුල කිරීමෙන් වේ ද, නූපත් ව්‍යාපාදය ඉපදීම පිණිසත් උපත් ව්‍යාපාදයේ බොහෝ බව විපුලත්වය පිණිසත් මේ ප්‍රත්‍යය යි.

මහණෙනි, නූපත් ථිතමිඳ්ධය ඉපදීම පිණිසත් උපත් ථිතමිඳ්ධයාගේ බහුල බව විපුලත්වය පිණිසත් ප්‍රත්‍යය කවරේ ද යත්: මහණෙනි (ප්‍රාන්තසෙනාසනයන්හි හා අධිකුශල) ධම්යන්ති නො ඇල්මෙන් තෙවරියෙක් (මැලිබවෙන්) මැලි හැරීමෙන් (කායවිප්‍රමහණයෙන්) බත්මකයෙක් සිතේ මැලිබවෙන් ඇත. එහි ලා නුනුවණින් මෙනෙහි කිරීමෙන් බහුල කිරීමෙන් වේ ද, නූපත් ථිතමිඳ්ධය ඉපදීම පිණිසත් උපත් ථිතමිඳ්ධයාගේ බොහෝ බව විපුලත්වය පිණිසත් මේ ප්‍රත්‍යය යි.

මහණෙනි, නූපත් උඤ්චකුක්කුච්චය ඉපදීමටත් උපත් උඤ්චකුක්කුච්චයාගේ බොහෝබවටත් විපුලත්වයටත් ප්‍රත්‍යය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, සිතේ නො සන්තිදුමෙන් ඇත. එහි ලා නුනුවණින් මෙනෙහි කිරීමෙන් බහුල කිරීමෙන් වේ ද, නූපත් උඤ්චකුක්කුච්චයාගේ ඉපදීමටත් උපත් උඤ්චකුක්කුච්චයාගේ බොහෝ බවටත් විපුලත්වයටත් මේ ප්‍රත්‍යය යි.

මහණෙනි, නූපත් විචිකිච්ඡාව ඉපදීමටත් උපත් විචිකිච්ඡාවගේ බොහෝ බවටත් විපුලත්වයටත් ප්‍රත්‍යය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, විචිකිච්ඡාවට හිත වූ ධම්යෝ ඇතියහ. එහි ලා නුනුවණින් මෙනෙහි කිරීමෙන් බහුල කිරීමෙන් වේ ද, නූපත් විචිකිච්ඡාව ඉපදීමටත් උපත් විචිකිච්ඡාවේ බොහෝ බවටත් විපුලත්වයටත් මේ ප්‍රත්‍යය යි. මහණෙනි, යම්යේ මේ කය ප්‍රත්‍යයසථිකික වේ ද ප්‍රත්‍යය නිසා පවතී ද, ප්‍රත්‍යය නැති වී නො පවතී ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මේ පඤ්ච නිවර්ණයේ ප්‍රත්‍යයසථිකිකයහ. ප්‍රත්‍යය නිසා පවතීත්, ප්‍රත්‍යය නැතිව නො පවතීත්.

මහණෙනි, යම්යේ මේ කය ප්‍රත්‍යයසථිකික වේ ද, ප්‍රත්‍යය නිසා පවතී ද, ප්‍රත්‍යය නැති වී නො පවතී ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම සජ්ඣ බෞද්ධචරිතයේ ප්‍රත්‍යයසථිකිකයහ, ප්‍රත්‍යය නිසා පවතීත්. ප්‍රත්‍යය නැති වී නො පවතීත්. මහණෙනි, නූපත් සතිසම්බොද්ධකය ඉපදීමටත් උපත් සතිසම්බොද්ධකය වැඩීමටත් පිරිමටත් ප්‍රත්‍යය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, සතිසම්බොද්ධකයට හිත වූ ධම්යෝ ඇතියහ. එහි ලා නුවණින් මෙනෙහි කිරීමෙන් බහුල කිරීමෙන් වේ ද නූපත් සතිසම්බොද්ධකය ඉපදීමටත් උපත් සතිසම්බොද්ධකයාගේ වැඩීමටත් පිරිමටත් මේ ප්‍රත්‍යය යි.

මහණෙනි, නූපත් ධර්මවිවිසමබ්බොද්ධකයාගේ ඉපදීමටත් උපත් ධර්මවිවිසමබ්බොද්ධකයාගේ වැඩීමටත් පිරිමටත් ප්‍රත්‍යය කවරේ ද: මහණෙනි, කුශලාකුශලධම්යෝ සාවද්‍යානවද්‍යධම්යෝ භීතප්‍රණීතධම්යෝ කෘෂ්ණඥානප්‍රතිභාගධම්යෝ ඇතියහ. එහි ලා නුවණින් මෙනෙහි කිරීමෙන් බහුල කිරීමෙන් වේ ද, නූපත් ධර්මවිවිසමබ්බොද්ධකයාගේ ඉපදීමටත් උපත් ධර්මවිවිසමබ්බොද්ධකයාගේ වැඩීමටත් පිරිමටත් මේ ප්‍රත්‍යය යි.

කො ව භික්ඛවෙ ආහාරො අනුප්පන්නස්ස වා වීරියසංඛොජ්ඣායාස්ස උප්පාද්‍ය උප්පන්නස්ස වා වීරියසංඛොජ්ඣායාස්ස භාවනාය පාරිසුරියා: අප්ථි භික්ඛවෙ, ආරම්භධාතු නික්ඛමධාතු පරක්ඛමධාතු, තත්ථ යොනිසොමනසිකාරබ්බුලීකාරො, අයමාහාරො අනුප්පන්නස්ස වා වීරියසංඛොජ්ඣායාස්ස උප්පාද්‍ය උප්පන්නස්ස වා වීරියසංඛොජ්ඣායාස්ස භාවනාය පාරිසුරියා.

කො ව භික්ඛවෙ ආහාරො අනුප්පන්නස්ස වා පිතිසංඛොජ්ඣායාස්ස උප්පාද්‍ය උප්පන්නස්ස වා පිතිසංඛොජ්ඣායාස්ස භාවනාය පාරිසුරියා: අප්ථි භික්ඛවෙ පිතිසංඛොජ්ඣායාස්ස ධම්මො, තත්ථ යොනිසොමනසිකාරබ්බුලීකාරො, අයමාහාරො අනුප්පන්නස්ස වා පිතිසංඛොජ්ඣායාස්ස උප්පාද්‍ය, උප්පන්නස්ස වා පිතිසංඛොජ්ඣායාස්ස භාවනාය පාරිසුරියා.

කො ව භික්ඛවෙ ආහාරො අනුප්පන්නස්ස වා පසංඛිසංඛොජ්ඣායාස්ස උප්පාද්‍ය, උප්පන්නස්ස වා පසංඛිසංඛොජ්ඣායාස්ස භාවනාය පාරිසුරියා: අප්ථි භික්ඛවෙ කායපසංඛි, වීක්ඛපසංඛි, තත්ථ යොනිසොමනසිකාරබ්බුලීකාරො, අයමාහාරො අනුප්පන්නස්ස වා පසංඛිසංඛොජ්ඣායාස්ස උප්පාද්‍ය, උප්පන්නස්ස වා පසංඛිසංඛොජ්ඣායාස්ස භාවනාය පාරිසුරියා.

කො ව භික්ඛවෙ, ආහාරො අනුප්පන්නස්ස වා සමාධිසංඛොජ්ඣායාස්ස උප්පාද්‍ය, උප්පන්නස්ස වා සමාධිසංඛොජ්ඣායාස්ස භාවනාය පාරිසුරියා: අප්ථි භික්ඛවෙ, සමප්තිමික්ඛං¹ අබ්ග්ගතිමික්ඛං, තත්ථ යොනිසොමනසිකාරබ්බුලීකාරො අයමාහාරො අනුප්පන්නස්ස වා සමාධිසංඛොජ්ඣායාස්ස උප්පාද්‍ය, උප්පන්නස්ස වා සමාධිසංඛොජ්ඣායාස්ස භාවනාය පාරිසුරියා.

කො ව භික්ඛවෙ, ආහාරො අනුප්පන්නස්ස වා උප්පවාසංඛොජ්ඣායාස්ස උප්පාද්‍ය, උප්පන්නස්ස වා උප්පවාසංඛොජ්ඣායාස්ස භාවනාය පාරිසුරියා: අප්ථි භික්ඛවෙ, උප්පවාසංඛොජ්ඣායාස්ස ධම්මො තත්ථ යොනිසොමනසිකාරබ්බුලීකාරො අයමාහාරො අනුප්පන්නස්ස වා උප්පවාසංඛොජ්ඣායාස්ස උප්පාද්‍ය, උප්පන්නස්ස වා උප්පවාසංඛොජ්ඣායාස්ස භාවනාය පාරිසුරියා. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, අයං කාසායා ආහාරප්ඨිකො ආහාරං පට්ඨව තිලධනි, අයමාහාරො නො තිට්ඨති. එවමෙව ටො භික්ඛවෙ, ඉමෙ සත්ථ ඛොජ්ඣායා ආහාරප්ඨිකා ආහාරං පට්ඨව තිට්ඨහති, අනාහාරො නො තිට්ඨහති.

1. සමප්තිමික්ඛං - හත.

2. මොජ්ඣිමනිකායා - හත.

මහණෙනි, නූපත් විරියසම්මොඡ්ඡාදායකයාගේ ඉපදීමටත් උපත් විරියසම්මොඡ්ඡාදායකයාගේ වැඩීමටත් පිරිමටත් ප්‍රත්‍යය කවරේ ද: මහණෙනි, පළමු ඇරඹුණු වියථියෙන්, මැලිබැටින් නික්මුණු වියථියෙන්, මතුමතු තැන් ඇක්මෙනා වියථියෙන් ඇත. එහි ලා නුවණින් මෙනෙහි කිරීම බහුල කිරීමෙන් වේ ද, නූපත් විරියසම්මොඡ්ඡාදායකයාගේ ඉපදීමටත් උපත් විරියසම්මොඡ්ඡාදායකයාගේ වැඩීමටත් පිරිමටත් මේ ප්‍රත්‍යය යි.

මහණෙනි, නූපත් පිතිසම්මොඡ්ඡාදායකයාගේ ඉපදීමටත් උපත් පිතිසම්මොඡ්ඡාදායකයාගේ වැඩීමටත් පිරිමටත් ප්‍රත්‍යය කවරේ ද: මහණෙනි, පිතිසම්මොඡ්ඡාදායකයාට හිත වූ ධර්මයෝ ඇතියහ. එහි ලා නුවණින් මෙනෙහි කිරීමෙන්, බහුල කිරීමෙන් වේ ද, නූපත් පිතිසම්මොඡ්ඡාදායකයාගේ ඉපදීමටත් උපත් පිතිසම්මොඡ්ඡාදායකයාගේ වැඩීමටත් පිරිමටත් මේ ප්‍රත්‍යය යි.

මහණෙනි, නූපත් පසසද්ධිසම්මොඡ්ඡාදායකයාගේ ඉපදීමටත් උපත් පසසද්ධිසම්මොඡ්ඡාදායකයාගේ වැඩීමටත් පිරිමටත් ප්‍රත්‍යය කවරේ ද: (වේදනා සංඥා සංඛාර යන) නාම කයෙහි බර හැරීමෙන්, සිතෙහි බර හැරීමෙන් ඇත. එහි ලා නුවණින් මෙනෙහි කිරීම බහුල කිරීමෙන් වේ ද, නූපත් පසසද්ධිසම්මොඡ්ඡාදායකයාගේ ඉපදීමටත් උපත් පසසද්ධිසම්මොඡ්ඡාදායකයාගේ වැඩීමටත් පිරිමටත් මේ ප්‍රත්‍යය යි.

මහණෙනි, නූපත් සමාධිසම්මොඡ්ඡාදායකයාගේ ඉපදීමටත් උපත් සමාධිසම්මොඡ්ඡාදායකයාගේ වැඩීමටත් පිරිමටත් ප්‍රත්‍යය කවරේ ද: මහණෙනි, සමාධිකර්මයෙන් එකාලමනනිකර්මයෙන් ඇත. එහි ලා නුවණින් මෙනෙහි කිරීමෙන් බහුල කිරීමෙන් වේ ද, නූපත් සමාධිසම්මොඡ්ඡාදායකයාගේ ඉපදීමටත් උපත් සමාධිසම්මොඡ්ඡාදායකයාගේ වැඩීමටත් පිරිමටත් මේ ප්‍රත්‍යය යි.

මහණෙනි, නූපත් උපෙක්ඛාසම්මොඡ්ඡාදායකයාගේ ඉපදීමටත්, උපත් උපෙක්ඛාසම්මොඡ්ඡාදායකයාගේ වැඩීමටත් පිරිමටත් ප්‍රත්‍යය කවරේ ද: මහණෙනි, උපෙක්ඛාසම්මොඡ්ඡාදායකයාට හිත වූ ධර්මයෝ ඇතියහ. එහි ලා නුවණින් මෙනෙහි කිරීමෙන් බහුල කිරීමෙන් වේ ද, නූපත් උපෙක්ඛාසම්මොඡ්ඡාදායකයාගේ ඉපදීමටත් උපත් උපෙක්ඛාසම්මොඡ්ඡාදායකයාගේ වැඩීමටත් පිරිමටත් මේ ප්‍රත්‍යය යි. මහණෙනි, යම්යේ මේ කය ප්‍රත්‍යයසීතික වේ ද, ප්‍රත්‍යය නිසා පවතී ද, ප්‍රත්‍යය නැති ව නො පවතී ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මේ සප්ත බොධාංගයෝ ප්‍රත්‍යයසීතිකයහ. ප්‍රත්‍යය නිසා පවතීත්. ප්‍රත්‍යය නැති ව නො පවතීත් යි.

2. 1. 3

සිලසුත්තං

549. යෙ තෙ භික්ඛවෙ භික්ඛු සිලසමපන්නා සමාධිසමපන්නා පඤ්ඤාසමපන්නා චිත්තිසමපන්නා විමුක්තිඤ්ඤාදස්සනසමපන්නා. දස්සනමපභං¹ භික්ඛවෙ, තෙසං භික්ඛුනා බහුකාරං² වදම්. සවනමපභං භික්ඛවෙ, තෙසං භික්ඛුනා බහුකාරං වදම්. උපසංඛාමනමපභං භික්ඛවෙ, තෙසං භික්ඛුනා බහුකාරං වදම්. පඨිරුපාසනමපභං භික්ඛවෙ, තෙසං භික්ඛුනා බහුකාරං වදම්, අනුස්සතිමපභං භික්ඛවෙ තෙසං භික්ඛුනා බහුකාරං වදම්. අනුපබ්බජ්ජමපභං භික්ඛවෙ තෙසං භික්ඛුනා බහුකාරං වදම්. තං කිස්ස හෙතු: තථාරූපානං භික්ඛවෙ භික්ඛුනා ධම්මං සුඤ්ඤා ආරාධනා³ වූපකට්ඨා විහරති කායවූපකාසෙන ව චිත්තවූපකාසෙන ව. සො තථා වූපකට්ඨා විහරන්තො තං ධම්මං අනුස්සරති අනුචිතකෙකති.

යස්මිං සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු යථා⁴ වූපකට්ඨා විහරන්තො තං ධම්මං අනුස්සරති අනුචිතකෙකති. සතිසංඛොජ්ඣායො තස්මිං සමයෙ තස්ස භික්ඛුනො ආරඥො හොති. සතිසංඛොජ්ඣායො යස්මිං සමයෙ භික්ඛු භාවෙති, සතිසංඛොජ්ඣායො තස්මිං සමයෙ භික්ඛුනො භාවනාපාරිපුරිං ගවජති. සො තථා සතො විහරන්තො තං ධම්මං පඤ්ඤා පටිච්ඡන්ති පටිච්චන්ති පටිච්චංසමාපජ්ජති.

යස්මිං සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු තථා සතො විහරන්තො තං ධම්මං පඤ්ඤා පටිච්ඡන්ති පටිච්චන්ති පටිච්චංසමාපජ්ජති, ධම්මචිවයං සංඛොජ්ඣායො තස්මිං සමයෙ තස්ස භික්ඛුනො ආරඥො හොති. ධම්මචිවයං සංඛොජ්ඣායො යස්මිං සමයෙ භික්ඛු භාවෙති, ධම්මචිවයං සංඛොජ්ඣායො තස්මිං සමයෙ තස්ස භික්ඛුනො භාවනා පාරිපුරිං ගවජති. තස්ස තං ධම්මං පඤ්ඤා පටිච්ඡන්තො පටිච්චන්තො පටිච්චංසමාපජ්ජන්තො ආරඥො හොති විරියං අසලීනං.

යස්මිං සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො තං ධම්මං පඤ්ඤා පටිච්ඡන්තො පටිච්චන්තො පටිච්චංසමාපජ්ජන්තො ආරඥො හොති විරියං අසලීනං, විරියසංඛොජ්ඣායො තස්මිං සමයෙ භික්ඛුනො ආරඥො හොති. විරියසංඛොජ්ඣායො යස්මිං සමයෙ භික්ඛු භාවෙති, විරියසංඛොජ්ඣායො තස්මිං සමයෙ භික්ඛුනො භාවනා පාරිපුරිං ගවජති. ආරඥාවිරියස්ස උපපජ්ජති පිති නිරාථිසා.

යස්මිං සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො ආරඥාවිරියස්ස උපපජ්ජති පිති නිරාථිසා, පිතිසංඛොජ්ඣායො තස්මිං සමයෙ භික්ඛුනො ආරඥො හොති. පිතිසංඛොජ්ඣායො යස්මිං සමයෙ භික්ඛු භාවෙති, පිතිසංඛොජ්ඣායො තස්මිං සමයෙ භික්ඛුනො භාවනා පාරිපුරිං ගවජති. පිතිමනස්ස කායොපි පස්සමහති චිත්තමපි පස්සමහති,

1. පභං - මජ්ඣං.

2. බහුපකාරං - සායා.

3. ආරාධනා වූපකාසෙන වූපකට්ඨා - මජ්ඣං.

4. තථා - මජ්ඣං, සායා.

2. 1. 3

සිලසුත්‍රය

549. මහණෙනි, යම් ඒ භික්ෂු කෙනෙක් ශීලසම්පන්න වෙන් ද, සමාධිසම්පන්න වෙන් ද, ප්‍රඥාසම්පන්න වෙන් ද, විමුක්තිසම්පන්න වෙන් ද, විමුක්තිඥානදර්ශනයම්පන්න වෙන් ද, මහණෙනි, ඒ භික්ෂුන්ගේ දක්ෂිණ බොහෝ උපකාර යැ යි මම කියමි. මහණෙනි, ඒ භික්ෂුන්ගේ (වදන්) ඇසීමත් බොහෝ උපකාර යැ යි මම කියමි. මහණෙනි, ඒ භික්ෂුන් වෙත එළඹීමත් බොහෝ උපකාර යැ යි මම කියමි. ඒ භික්ෂුන් ඇසුරු කිරීමත් බොහෝ උපකාර යැ යි මම කියමි. ඒ භික්ෂුන් සිහි කිරීමත් බොහෝ උපකාර යැ යි මම කියමි. ඒ භික්ෂුන් අනුව පැවිදිවීමත් බොහෝ උපකාර යැ යි මම කියමි. ඒ කවර හෙයින් යත්: මහණෙනි, එබඳු භික්ෂුන්ගේ දහම් අයා කායවිවේකය චිත්තවිවේකය යන උභයවිවේකයෙන් යුතු වැ වෙසේ. හෙතෙමේ එසේ වෙන් ව වසන්නේ ඒ දහම සිහිකරයි, පුනපුනා සිතයි.

මහණෙනි, මහණ, යම්කලෙක යම්සේ වෙන් ව වසන්නේ ඒ ධර්මය සිහි කෙරේ ද පුනපුනා සිතා ද එසමයෙහි ඒ මහණහු විසින් සතිසංඛොජ්ඣායය පටන් ගන්නා ලද වෙයි. යම් කලෙක මහණ සතිසංඛොජ්ඣායය වඩා ද එසමයෙහි මහණහුගේ සතිසංඛොජ්ඣායය වැඩිමෙන් පිරීමට යේ. එසේ සිහි ඇති ව වෙසෙන්නේ ඒ දහම නුවණින් සොයයි. නුවණ හසුරුවයි. විමසීමට පැමිණේ.

මහණෙනි, මහණ යම්කලෙක එසේ සිහි ඇති ව වෙසෙන්නේ ඒ දහම නුවණින් සොයා ද, නුවණ හසුරුවා ද, විමසීමට පැමිණේ ද, එසමයෙහි ඒ මහණහු විසින් ධම්මවිවිසයසංඛොජ්ඣායය පටන්ගන්නා ලද වෙයි. මහණ යම් සමයක ධම්මවිවිසයසංඛොජ්ඣායය වඩා ද එසමයෙහි ඒ මහණහුගේ ධම්මවිවිසයසංඛොජ්ඣායය වැඩිමෙන් පිරීමට යේ. ඒ දහම නුවණින් සොයන නුවණ හසුරුවන විමසීමට පැමිණෙන ඔහුගේ විශ්වීය අරඹන ලද වෙයි, සංලිත නො වේ.

මහණෙනි, යම් කලෙක ඒ දහම නුවණින් සොයන නුවණ හසුරුවන විමසීමට පැමිණෙන මහණහුගේ විශ්වීය අරඹන ලද වේ ද අසංලිත වේ ද, එසමයෙහි මහණ විරියසංඛොජ්ඣායය වඩා ද එසමයෙහි මහණහුගේ විරියසංඛොජ්ඣායය වැඩිමෙන් පිරීමට යේ. ඇරඹූ වැර ඇත්තනුව නිරාමිභ ප්‍රීතිය උපදී.

මහණෙනි, යම් කලෙක ඇරඹූ වැර ඇති මහණහුට නිරාමිභ ප්‍රීතිය උපදී ද එසමයෙහි මහණහු විසින් ප්‍රීතිසංඛොජ්ඣායය අරඹන ලද වෙයි. යම් කලෙක මහණ තෙමේ පීතීසංඛොජ්ඣායය වඩා ද එසමයෙහි මහණහුගේ පීතීසංඛොජ්ඣායය භාවනායෙන් පිරීමට යේ. ප්‍රීත සිත් ඇත්තනුගේ නාම කයත් සැහැල්ලු වේ, සිතත් සැහැල්ලු වේ.

යසම් සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පිතිමනස්ස කායොපි පක්ඛමෙති, විත්තච්චි පස්සමෙති, පස්සද්ධිසමොඡ්ඤ්ඤායො තසම් සමයෙ භික්ඛුනො ආරඥො හොති. පස්සද්ධිසමොඡ්ඤ්ඤායො යසම්¹ සමයෙ භික්ඛු භාවෙති, පස්සද්ධිසමොඡ්ඤ්ඤායො තසම් සමයෙ භික්ඛුනො භාවනා පාරිසුරිං ගව්ඡති. පස්සද්ධිකායස්ස සුඛං හොති සුඛිනො විත්තං සමාධියති.

යසම් සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පස්සද්ධිකායස්ස සුඛිනො විත්තං සමාධියති, සමාධිසමොඡ්ඤ්ඤායො තසම් සමයෙ භික්ඛුනො ආරඥො හොති. සමාධිසමොඡ්ඤ්ඤායො යසම් සමයෙ භික්ඛු භාවෙති, සමාධිසමොඡ්ඤ්ඤායො තසම් සමයෙ භික්ඛුනො භාවනා පාරිසුරිං ගව්ඡති. යො තථා සමාහිතං විත්තං සාධුකං අජක්ඛුපෙක්ඛිතා හොති.

යසම් සමයෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු තථා සමාහිතං විත්තං සාධුකං අජක්ඛුපෙක්ඛිතා හොති, උපෙධාසමොඡ්ඤ්ඤායො තසම් සමයෙ භික්ඛුනො ආරඥො හොති. උපෙධාසමොඡ්ඤ්ඤායො යසම් සමයෙ භික්ඛු භාවෙති, උපෙධාසමොඡ්ඤ්ඤායො තසම් සමයෙ භික්ඛුනො භාවනා පාරිසුරිං ගව්ඡති.

එවං භාවිතෙසු ධො භික්ඛවෙ සත්තසු බොජ්ඣ්ඤ්ඤායු එවං ඛුද්ධිකතෙසු සත්ත එලා සත්තානිසංසා පාවිකඛ්ඛා. කතමෙ සත්ත එලා සත්තානිසංසා: දිට්ඨෙව ධම්මෙ පටිගච්ඡි අඤ්ඤං ආරාධෙති. නො වෙ දිට්ඨෙව ධම්මෙ පටිගච්ඡි අඤ්ඤං ආරාධෙති, අථ මරණකාලෙ අඤ්ඤං ආරාධෙති. නො වෙ දිට්ඨෙව ධම්මෙ පටිගච්ඡි අඤ්ඤං ආරාධෙති, නො වෙ මරණකාලෙ අඤ්ඤං ආරාධෙති, අථ පඤ්ඤානං ඔරමහාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා අනාරාපරිනිබ්බායී හොති. නො වෙ දිට්ඨෙව ධම්මෙ පටිගච්ඡි අඤ්ඤං ආරාධෙති, නො වෙ මරණකාලෙ අඤ්ඤං ආරාධෙති, නො වෙ පඤ්ඤානං ඔරමහාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා අනාරාපරිනිබ්බායී හොති, අථ පඤ්ඤානං ඔරමහාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා උපහව්ව පරිනිබ්බායී හොති. නො වෙ දිට්ඨෙව ධම්මෙ පටිගච්ඡි අඤ්ඤං ආරාධෙති, නො වෙ මරණකාලෙ අඤ්ඤං ආරාධෙති, නො වෙ පඤ්ඤානං ඔරමහාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා අනාරාපරිනිබ්බායී හොති, නො වෙ පඤ්ඤානං ඔරමහාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා උපහව්ව පරිනිබ්බායී හොති, අථ පඤ්ඤානං ඔරමහාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා අසංඛාරපරිනිබ්බායී හොති.

1. තසම් - මජ්ඣං, සත්තං.

2. පටිගච්ඡි - මජ්ඣං, සත්තං.

මහණෙනි, යම් කලෙක ප්‍රිය සිත් ඇති මහණහුගේ කයත් සැහැල්ලු වේ ද සිතත් සැහැල්ලු වේ ද එසමයෙහි මහණහු විසින් පසසද්ධිසංකොඡ්ඤාභාවය අරඹන ලද වෙයි. යම් කලෙක මහණ පසසද්ධිසංකොඡ්ඤාභාවය වඩා ද එසමයෙහි මහණහුගේ පසසද්ධි-සංකොඡ්ඤාභාවය භාවනායෙන් පිරීමට යේ. සැහැල්ලු කාය ඇතියහුට සුවය වේ. සුව ඇතියහුගේ සිත එකඟ වේ.

මහණෙනි, යම් සමයෙක සැහැල්ලු කය ඇති මහණහුගේ සිත එකඟ වේ ද එසමයෙහි මහණහු විසින් සමාධිසංකොඡ්ඤාභාවය අරඹන ලද වෙයි. යම් සමයෙක මහණ සමාධිසංකොඡ්ඤාභාවය වඩා ද එසමයෙහි මහණහුගේ සමාධිසංකොඡ්ඤාභාවය වැඩිමෙන් පිරීමට යේ. ඒ මහණ එසේ එකඟ වූ සිත මැනවින් මැදහත් ව බලන්නේ වෙයි.

මහණෙනි, යම් කලෙක මහණ එසේ එකඟ වූ සිත මනා කොට මැදහත් ව බලන්නේ වේ ද එසමයෙහි මහණහු විසින් උපෙක්ඛාසංකොඡ්ඤාභාවය අරඹන ලද වෙයි. යම් කලෙක මහණ උපෙක්ඛාසංකොඡ්ඤාභාවය වඩා ද, එසමයෙහි මහණහුගේ උපෙක්ඛා-සංකොඡ්ඤාභාවය වැඩිමෙන් පිරීමට යේ.

මහණෙනි, සර්ව බෞද්ධාසංයුක්තයන් මෙසේ වැඩූ කල්හි මෙසේ බහුල කළ කල්හි සත් පල කෙනෙක් සත් අනුසස් කෙනෙක් කැමතිවිය යුතුය. කවර සත් පල කෙනෙක් ද කවර සත් අනුසස් කෙනෙක් ද, යත්: දිට්ඨමයෙහි ම මරණින් පෙර රහත්බව ලබයි. ඉදින් දිට්ඨමයෙහි ම මරණින් පෙර රහත්බව නො ලබා නම් එකල්හි මැරෙන කළ රහත්බව ලබයි. ඉදින් දිට්ඨමයෙහි ම මරණින් පෙර රහත්බව නො ලබා නම් ඉදින් මැරෙන කළ රහත්බව නො ලබා නම් ඉදින් මැරෙන කළ රහත්බව නො ලබා නම් එකල්හි ඔරම්භාගීය සංයෝජන පස ගෙවීමෙන් (බඹ ලොව ඉපිද ආයු අඩක් නො ගෙවා) අතර පිරිනිවේනසුලු වෙයි. ඉදින් දිට්ඨමයෙහි ම මරණින් පෙර රහත්බව නො ලබා නම් ඉදින් මැරෙන කළ රහත්බව නො ලබා නම් ඉදින් ඔරම්භාගීය සංයෝජන පස ගෙවීමෙන් අතර පිරිනිවේනසුලු නො වේ නම් එකල්හි ඔරම්භාගීය සංයෝජන පස ගෙවීමෙන් (බඹලොව ඉපිද ආයු අඩක් ගෙවා කෙළවර) ළඟට පැමිණ පිරිනිවේනසුලු වෙයි. ඉදින් දිට්ඨමයෙහි ම මරණින් පෙර රහත්බව නො ලබා නම් ඉදින් මැරෙන කළ රහත්බව නො ලබා නම් ඉදින් ඔරම්භාගීය සංයෝජන පස ගෙවීමෙන් අතර පිරිනිවේනසුලු නො වේ නම්, ඉදින් ඔරම්භාගීය සංයෝජන පස ගෙවීමෙන් ආයු කෙළවර ළඟට පැමිණ පිරිනිවේනසුලු නො වේ නම් එකල්හි ඔරම්භාගීය සංයෝජන පස ගෙවීමෙන් උත්සාහරහිත ව පිරිනිවේනසුලු වෙයි.

නො වෙ දිට්‍ඨෙව ධම්මෙ පටිගච්ච අඤ්ඤං ආරාධෙති, නො වෙ මරණකාලෙ අඤ්ඤං ආරාධෙති, නො වෙ පඤ්ඤානං ඔරමහාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා අන්තරා පරිනිබ්බායි භොති, නො වෙ පඤ්ඤානං ඔරමහාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා උපහච්ච පරිනිබ්බායි භොති, නො වෙ පඤ්ඤානං ඔරමහාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා අසංඛාරපරිනිබ්බායි භොති, අප් පඤ්ඤානං ඔරමහාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා සසංඛාරපරිනිබ්බායි භොති, නො වෙ දිට්‍ඨෙව ධම්මෙ පටිගච්ච අඤ්ඤං ආරාධෙති, නො වෙ මරණකාලෙ අඤ්ඤං ආරාධෙති, නො වෙ පඤ්ඤානං ඔරමහාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා අන්තරාපරිනිබ්බායි භොති, නො වෙ පඤ්ඤානං ඔරමහාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා උපහච්ච පරිනිබ්බායි භොති, නො වෙ පඤ්ඤානං ඔරමහාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා අසංඛාරපරිනිබ්බායි භොති, නො වෙ පඤ්ඤානං ඔරමහාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා සසංඛාරපරිනිබ්බායි භොති. අප් පඤ්ඤානං ඔරමහාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා උද්ධංසොතො භොති අකනිට්ඨොථි. එවං භාවිතෙසු බො භික්ඛවෙ, සත්තසු බොජ්ඣංඛෙය්‍ය එවං බහුජිකතෙසු ඉමෙ සත්ත එලා ඝණානිසංසා පාවිකඛාති.

2. 1. 4

වස්සුකං.

550. එකං සමයං ආයඤ්ඤා සාරිපුත්තො සාවස්සං විහරති ජෙතවනෙ අනාරාමසිංහනිකායා ආරාමෙ. තත්‍ර බො ආයඤ්ඤා සාරිපුත්තො භික්ඛු ආමනෙත්ති “ආවුසො භික්ඛවො”ති. “ආවුසො”ති බො තෙ භික්ඛු ආයඤ්ඤා සාරිපුත්තස්ස පච්චසෙසාස්ස. ආයඤ්ඤා සාරිපුත්තො එතදවොච:

සත්තමෙ ආවුසො, බොජ්ඣංඛයා කතමෙ සත්තං: සතිසංඛොජ්ඣංඛයො ධම්මවිචයසංඛොජ්ඣංඛයො විරියසංඛොජ්ඣංඛයො පිතිසංඛොජ්ඣංඛයො පසංඤ්ඤාසංඛොජ්ඣංඛයො සමාධිසංඛොජ්ඣංඛයො උපෙච්ඡාසංඛොජ්ඣංඛයොති, ඉමෙ බො ආවුසො සත්තබොජ්ඣංඛයො. ඉමෙසං¹ ආවුසො, සත්තනං බොජ්ඣංඛයානං යෙන යෙන බොජ්ඣංඛයෙන ආකඛාමී පුබ්බන්තසමයං විහරිතුං. තෙන තෙන බොජ්ඣංඛයෙන පුබ්බන්තසමයං විහරාමී. යෙන යෙන බොජ්ඣංඛයෙන ආකඛාමී මජ්ඣන්තකං² සමයං විහරිතුං, තෙන තෙන බොජ්ඣංඛයෙන මජ්ඣන්තකං සමයං විහරාමී. යෙන යෙන බොජ්ඣංඛයෙන ආකඛාමී සායන්තසමයං විහරිතුං, තෙන තෙන බොජ්ඣංඛයෙන සායන්තසමයං විහරාමී.

1. ඉමෙසංවොචං - මජ්ඣ., සා. 2.

2. මජ්ඣන්තකං - මජ්ඣ., සා. 2.

ඉදින් දිට්ඨමියෙහි ම මරණින් පෙර රහත්ඛව නො ලබා නම්, ඉදින් මැරෙන කල රහත්ඛව නො ලබා නම්, ඉදින් ඔරම්භාගීය සංයෝජන පස ගෙවීමෙන් අතර පිරිනිවේනසුලු නො වේ නම්, ඉදින් ඔරම්භාගීයසංයෝජන පස ගෙවීමෙන් ආයු කෙළවර ළඟට පැමිණ පිරිනිවේනසුලු නො වේ නම්, ඉදින් ඔරම්භාගීයසංයෝජන පස ගෙවීමෙන් උත්සාහ රහිත ව පිරිනිවේනසුලු නො වේ නම්, එකල්හි ඔරම්භාගීය සංයෝජන පස ගෙවීමෙන් උත්සාහ සහිත ව පිරිනිවේනසුලු වෙයි. ඉදින් දිට්ඨමියෙහි ම මරණින් පෙර රහත් ඛව නො ලබා නම්, ඉදින් මැරෙන කල රහත්ඛව නො ලබා නම්, ඉදින් ඔරම්භාගීය සංයෝජන පස ගෙවීමෙන් අතර පිරිනිවේනසුලු නො වේ නම්, ඉදින් ඔරම්භාගීය සංයෝජන පස ගෙවීමෙන් ආයු කෙළවර ළඟට පැමිණ පිරිනිවේනසුලු නො වේ නම්, ඉදින් ඔරම්භාගීයසංයෝජන පස ගෙවීමෙන් උත්සාහ රහිත ව පිරිනිවේනසුලු නො වේ නම්, ඉදින් ඔරම්භාගීය සංයෝජන පස ගෙවීමෙන් උත්සාහ සහිත ව පිරිනිවේනසුලු නො වේ නම්, එකල්හි ඔරම්භාගීය සංයෝජන පස ගෙවීමෙන් අකනිටා යනසුලු උඤ්ඤාතයෙක් වෙයි. මහණෙනි, සත්තබ්බාධායෙන් මෙසේ වැඩූ කල්හි මෙසේ බහුල කළ කල්හි මේ සත් ඵලයෝ සත් අනුසස්සු කැමති විය යුත්තාහු යි.

2. 1. 4

වස්සුත්‍රය

550. එක්කලෙක ආයුෂමත් සැරියුත් තෙරණුවෝ සැවැත්තුවර ජේතවන නම් වූ අනේපිට්ඨපිටුහුගේ අරමහි වැඩවෙසෙති. එහි දී ආයුෂමත් සැරියුත් තෙරණුවෝ 'ඇවැත්නි' මහණෙනි, යි භික්ෂුන් ඇමතුන. ඒ භික්ෂුහු 'ඇවැත්නි' යි ආයුෂමත් සැරියුත් තෙරණුවනට පිළිවදන් ඇස්වූහ. ආයුෂමත් සැරියුත් තෙරණුවෝ මෙය වදළහ:

“ඇවැත්නි, මේ බොජ්ඣංග සතෙකි. කවර සතෙක් ද යත්: සතිසංඛොජ්ඣංගය ධර්මවිචයසංඛොජ්ඣංගය විරියසංඛොජ්ඣංගය පිනිසංඛොජ්ඣංගය පසංසද්ධිසංඛොජ්ඣංගය සමාධිසංඛොජ්ඣංගය උපෙක්ඛාසංඛොජ්ඣංගය යි. මහණෙනි, මොහු සත් බොජ්ඣංගයෝ යි. ඇවැත්නි, මේ සත් බොජ්ඣංගයන් අතුරෙන් යම් යම් බොජ්ඣංගයෙකින් යුතු ව පෙරවරු වසන්නට කැමැති වෙමි නම් ඒ ඒ බොජ්ඣංගයෙන් යුතු ව පෙරවරු වෙසෙමි. යම් යම් බොජ්ඣංගයෙකින් යුතු ව මැදියම වෙසෙන්නට කැමති වෙමි නම් ඒ ඒ බොජ්ඣංගයෙන් යුතු ව මැදියම වෙසෙමි. යම් යම් බොජ්ඣංගයෙකින් යුතු ව සවස් කල වසන්නට කැමැති වෙමි නම් ඒ ඒ බොජ්ඣංගයෙන් යුතු ව සවස් කල වෙසෙමි.

සතිසමොච්ඡාදිඛො ඉති වෙ මෙ ආවුසො, හොති අපමාණොති මෙ හොති. සුසමාරද්ධොති මෙ හොති. තිට්ඨන්තං¹ තිට්ඨතීති පජානාමි. සචෙපි මෙ වචනි, ඉද්ධවට්ඨො මෙ වචනීති පජානාමි, -පෙ- උපෙඛාසමොච්ඡාදිඛො ඉති වෙ මෙ ආවුසො හොති. අපමාණොති මෙ හොති. සුසමාරද්ධොති මෙ හොති. තිට්ඨන්තං තිට්ඨතීති පජානාමි. සචෙපි මෙ වචනි, ඉද්ධවට්ඨො මෙ වචනීති පජානාමි. සෙය්‍යරාපි ආවුසො. රඤ්ඤෙ වා රාජමහාමත්තස්ස වා නානාරක්ඛානං දුස්සානං දුස්සකරණිකො පුරො අස්ස සො යඤ්ඤ-දෙව්² දුස්සයුගං ආකමෙය්‍යා පුබ්බන්තසමයං පාරුපියං. තන්තදෙව දුස්සයුගං පුබ්බන්තසමයං පාරුපෙය්‍යං. යඤ්ඤදෙව දුස්සයුගං ආකමෙය්‍යා මජ්ඣනිකං සමයං පාරුපියං. තන්තදෙව දුස්සයුගං මජ්ඣනිකං සමයං පාරුපෙය්‍යං. යඤ්ඤදෙව දුස්සයුගං ආකමෙය්‍යා සායන්තසමයං පාරුපියං. තන්තදෙව දුස්සයුගං සායන්තසමයං පාරුපෙය්‍යං.

එවමෙව ඛො'හං ආවුසො, ඉමෙසං සත්තනං බොජ්ඣංඛානං යෙන යෙන බොජ්ඣංඛොන ආකමාමි පුබ්බන්තසමයං විහරිතුං. තෙන තෙන බොජ්ඣංඛොන පුබ්බන්තසමයං විහරාමි. යෙන යෙන බොජ්ඣංඛොන ආකමාමි මජ්ඣනිකං සමයං විහරිතුං. තෙන තෙන බොජ්ඣංඛොන මජ්ඣනිකං සමයං විහරාමි. යෙන යෙන බොජ්ඣංඛොන ආකමාමි සායන්තසමයං විහරිතුං. තෙන තෙන බොජ්ඣංඛොන සායන්තසමයං විහරාමි. සතිසමොච්ඡාදිඛො ඉති වෙ මෙ ආවුසො, හොති අපමාණොති මෙ හොති. සුසමාරද්ධොති මෙ හොති. තිට්ඨන්තං තිට්ඨතීති පජානාමි. සචෙපි මෙ වචනි, ඉද්ධවට්ඨො මෙ වචනීති පජානාමි -පෙ- උපෙඛාසමොච්ඡාදිඛො ඉති වෙ මෙ ආවුසො හොති, අපමාණොති මෙ හොති. සුසමාරද්ධොති මෙ හොති. තිට්ඨන්තං තිට්ඨතීති පජානාමි. සචෙපි මෙ වචනි, ඉද්ධවට්ඨො මෙ වචනීති පජානාමි.

2. 1. 5

භික්ඛුසුත්තං

551. අථ ඛො අඤ්ඤතරො භික්ඛු යෙන හගවා තෙනුපසංඛාමි -පෙ- එකමන්තං නිදිනො ඛො සො භික්ඛු හගවන්තං එතදථොච: බොජ්ඣංඛො බොජ්ඣංඛොති හන්තො, වුළුන්ති කිත්තාවතා නුඛො හන්තො, බොජ්ඣංඛොති වුළුන්ති?ති බොධාය සංවත්තනති ඛො භික්ඛු තස්මා බොජ්ඣංඛොති වුළුන්ති. ඉධ භික්ඛු, භික්ඛු³ සති-සමොච්ඡාදිඛො හාවෙති විවේකනිසිත්තං විරාගනිසිත්තං නිරොධනිසිත්තං වොසානපරිණාමි. -පෙ- උපෙඛාසමොච්ඡාදිඛො හාවෙති විවේක-නිසිත්තං විරාගනිසිත්තං නිරොධනිසිත්තං වොසානපරිණාමි.

1. තිට්ඨන්තං ව නං - මජ්ඣ.

2. පුරො යඤ්ඤදෙව - සී 1, 2, සීඉ.

3. ඉධ භික්ඛු සතිසමොච්ඡාදිඛො - මජ්ඣ.

ඇවැත්නි, ඉදින් සතිසංඝෝඤ්ඤායාමය ය යි මට සිත් වේ නම් නො පමණ ය යි මට සිත් වේ. මැනවින් පිරුණේ ය යි මට සිත් වේ. පවත්නා බෞද්ධධර්මය පවත්නේ ය යි දැනගනිමි. ඉදිනුයු මාගේ බෞද්ධධර්මය ව්‍යුහ වේ නම් මේ හේතුවෙන් මාගේ බෞද්ධධර්මය වුහ වේ යයි දැනගනිමි... ඇවැත්නි, ඉදින් උපෙක්ඛා-සංඝෝඤ්ඤායාමය ය යි මට සිත් වේ නම් නො පමණ ය යි මට සිත් වේ මැනවින් පිරුණේ යයි මට සිත් වේ. පවත්නා බෞද්ධධර්මය පවතී ය යි දැනගනිමි. ඉදිනුයු මාගේ බෞද්ධධර්මය ව්‍යුහ වේ නම් මේ හේතුවෙන් මාගේ බෞද්ධධර්මය ව්‍යුහ වේ ය යි දැනගනිමි. ඇවැත්නි යම්පේ රජතුමාගේ හෝ රජමහාමාත්‍යයෙකුගේ හෝ නොයෙක් වර්ණයෙන් රඳනා ලද වහිත් පිරුණු වත්කරඳුවෙක් වන්නේ ද හෙතෙමේ පෙරවරු යම් යම් වත්සුවලක් පොරවන්නට කැමැති වන්නේ නම් ඒ ඒ වත් සුවල ම පෙරවරු පොරවන්නේ ය. යම් යම් වත්සුවලක් මැදියම පොරවන්නට කැමැති වන්නේ නම් ඒ ඒ වත්සුවල ම මැදියම පොරවන්නේ ය. යම් යම් වත්සුවලක් පස්වරු පොරවන්නට කැමැති වන්නේ නම් ඒ ඒ වත්සුවල ම පස්වරු පොරවන්නේ ය.

ඇවැත්නි, එසෙයින් ම මේ සත් බෞද්ධධර්මයන් අතුරෙන් යම් යම් බෞද්ධධර්මයෙකින් යුතු ව පෙරවරු වසන්නට මම කැමැති වෙමි නම් ඒ ඒ බෞද්ධධර්මයෙන් යුතු ව පෙරවරු වෙසෙමි. යම් යම් බෞද්ධධර්මයෙකින් යුතු ව මැදියම වසන්නට කැමැති වෙමි නම් ඒ ඒ බෞද්ධධර්මයෙන් යුතු ව මැදියම වෙසෙමි. යම් යම් බෞද්ධධර්මයෙකින් යුතු ව පස්වරු වසන්නට කැමැති වෙමි නම් ඒ ඒ බෞද්ධධර්මයෙන් යුතු ව පස්වරු වෙසෙමි. ඇවැත්නි, ඉදින් සතිසංඝෝඤ්ඤායාමය ය යි මට සිත් වේ නම් නො පමණ ය යි මට සිත් වේ. මැනවින් පිරුණේ ය යි මට සිත් වේ. පවත්නා බෞද්ධධර්මය පවතී ය යි දැනගනිමි. ඉදිනුයු මාගේ බෞද්ධධර්මය ව්‍යුහ වේ නම් මේ හේතුවෙන් මාගේ බෞද්ධධර්මය ව්‍යුහ වේ ය යි දැනගනිමි... ඇවැත්නි, ඉදින් උපෙක්ඛාසංඝෝඤ්ඤායාමය ය යි මට සිත් වේ නම් නො පමණ ය යි මට සිත් වේ. මැනවින් පිරුණේ ය යි මට සිත් වේ. පවත්නා බෞද්ධධර්මය පවතී ය යි දැනගනිමි. ඉදිනුයු මාගේ බෞද්ධධර්මය ව්‍යුහ වේ නම් මේ හේතුවෙන් මාගේ බෞද්ධධර්මය ව්‍යුහ වේ ය යි දැනගනිමි යි.

2. 1. 5

භික්ෂුසූත්‍රය

551. එකල්හි එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියේ ය... එක්තරා පස් ව හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකෙළේ ය. වහන්ස, “බෞද්ධධර්ම බෞද්ධධර්ම” යි කියනු ලැබෙත්. වහන්ස, කොතෙකින් “බෞද්ධධර්ම” යි කියනු ලැබෙද්දෝ? යි. මහණ, අවබෝධය පිණිස පවතින නු යි එහෙයින් බෞද්ධධර්ම යි කියනු ලැබෙත්. මහණ, මෙහි මහණ තෙමේ විවේකය ඇසුරු වූවක් විරාගය ඇසුරු වූවක් නිරෝධය ඇසුරු වූවක් නිවනට නැමෙනසුල්ලක් කොට සතිසංඝෝඤ්ඤායාමය වඩයි... විවේකය ඇසුරු වූවක් විරාගය ඇසුරු වූවක් නිරෝධය ඇසුරු වූවක් නිවනට නැමෙනසුල්ලක් කොට උපෙක්ඛාසංඝෝඤ්ඤායාමය වඩයි.

තස්සිමෙ සත්තබොජ්ඣාධර්මෙ භාවයනො කාමාසවාපි විතං විමුච්චති. භවාසවාපි විතං විමුච්චති. අවිජ්ජාසවාපි විතං විමුච්චති. විමුක්තස්මිං විමුක්තමිති ඤාණං හොති. ඛිණං ජාති වුසිතං ඉහමවරියං කතං කරණියං නාපරං ඉක්කායාති පජානාති. බොධාය සංවත්තතයීති බො භික්ඛු, තස්මා බොජ්ඣාධර්මාති වුච්චතයීති.

2. 1. 6

කුණ්ඩලියසුත්තං.

552. එකං සමයං හගවා සාකෙතෙ විහරති අඤ්ඤානවනෙ මග්ගයෙ, අථ බො කුණ්ඩලියො පරිබ්බාජකො යෙන හගවා තෙනුපසංකමි. උපසංකමිතා හගවතා සඬ්ඨං සමොදදි. සමොදදතියං කරං සාරාණියං විනිසාරෙතා එකමනතං නිසිදි. එකමනතං නිසිකොතො බො කුණ්ඩලියො පරිබ්බාජකො හගවනතං එතදවොච: අහමස්මි හො ගොතම, ආරාමනිසාදි¹ පරිසාවවරො. තස්ස මග්ගං හො ගොතම, පට්ඨාහත්තං භුක්තපාතරාසස්ස අයමාවාරො² හොති: ආරාමෙන ආරාමං උය්‍යානෙන උය්‍යානං අනුවධ්මමාමි, අනුවිචරාමි. සො තස්ස පසසාමි: “එකෙ සමණබ්බාසමණෙ ඉතිවාදපමොක්කානිසංසංඤ්ච කරං කපෙතොන උපාරමිතානිසංසංඤ්ච.” හවං පන ගොතමො කිමානිසංසො විහරතීති. විජ්ජාවිමුක්තඵලානිසංසො බො කුණ්ඩලිය, තරාගතො විහරතීති. කතමෙ පන හො ගොතම, ධම්මා භාවිතා බහුලිකතා විජ්ජාවිමුක්තං පරිපුරෙහතී?ති සත්ත බො කුණ්ඩලිය, බොජ්ඣාධර්මා භාවිතා බහුලිකතා විජ්ජාවිමුක්තං පරිපුරෙහතීති.

කතමෙ පන හො ගොතම, ධම්මා භාවිතා බහුලිකතා සත්තබොජ්ඣාධර්මෙ පරිපුරෙහතී?ති චත්තාරො බො කුණ්ඩලිය, සතිපට්ඨානා භාවිතා බහුලිකතා සත්තබොජ්ඣාධර්මෙ පරිපුරෙහතීති.

කතමෙ හො ගොතම, ධම්මා භාවිතා බහුලිකතා චත්තාරො සතිපට්ඨානෙ පරිපුරෙහතී?ති තිණි බො කුණ්ඩලිය, සුවරිතානි භාවිතානි බහුලිකතානි චත්තාරො සතිපට්ඨානෙ පරිපුරෙහතීති.

කතමෙ පන හො ගොතම, ධම්මා භාවිතා බහුලිකතා තිණි සුවරිතානි පරිපුරෙහතී?ති, ඉන්ද්‍රියසංවරො බො කුණ්ඩලිය, භාවිතො බහුලිකතො තිණි සුවරිතානි පරිපුරෙහතීති.

කථං භාවිතො ච කුණ්ඩලිය, ඉන්ද්‍රියසංවරො කථං බහුලිකතො තිණි සුවරිතානි පරිපුරෙහතී? ඉධ කුණ්ඩලිය, භික්ඛු චක්ඛුනා රූපං දිස්වා මනාපං නාභිජ්ඣති³, නාභිභංසති⁴, න රාගං ජනෙති, තස්ස ධිතො ච කායො හොති, ධීතං විතං, අජ්ඣත්තං සුසංඝිතං⁵, සුවිමුක්තං චක්ඛුනා බො පනෙව රූපං දිස්වා අමනාපං න මඛකු හොති, අපතිස්සිනවිතො⁶ අදීනමනසො⁷ අධ්‍යාපනනවෙතසො. තස්ස ධිතො ච කායො හොති, ධීතං විතං, අජ්ඣත්තං සුසංඝිතං, සුවිමුක්තං.

1. ආරාම නිසසයි - මජ්ඣං, ආරාමනිසාදි - සා.

2. අයමාවාරො - සා.

3. න: භිජ්ඣායතී - සා.

4. නාභිභසති - සිමු.

5. සුසං චිතං - සි 1, 2.

6. අපතිට්ඨතවිතො - මජ්ඣං, සා, අපචිතයීකවිතො - සි 1, 2.

7. අදීනමනසො - මජ්ඣං, අදීනමනසො - සා.

මේ සත් බොරහ වඩන ඔහුගේ සිත කාමාසුවයෙහිද, ඵ්ඥෙයි. භවාසුවයෙහිද සිත ඵ්ඥෙයි අව්ද්‍යාසුවයෙහිද සිත ඵ්ඥෙයි. ඵ්‍යුණු කල්හි ඵ්‍යුණේ ය යි දැනීම වෙයි. ඉපැදීම ගෙවිණ. බ්‍රහ්මර වැස නිව්වන ලදී. කටයුතු කරන ලදී. මේ බව පිණිස අනෙකක් නැතැයි දැනගනී. මහණ අවබෝධය පිණිස පවතින්නු යි එහෙයින් බොරහ යි කියනු ලැබෙයි යි.

2. 1. 6

කුණ්ඩලියසුත්‍රය

552. එක්කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සාකේතනුවර සමීපයෙහි මිහඳය නම් අඳුන්වෙනෙහි වැඩවසන සේක. එකල්හි කුණ්ඩලිය පිරිවැජි තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියේ ය. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සමග සතුටු විය. සතුටු විය යුතු සිහි කටයුතු කරාව කොට නිමවා එකත්පස් ව හුන්නේය. එකත්පස් ව හුන් කුණ්ඩලිය පිරිවැජි තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකෙළේ ය: “භවත් ගෞතමයෙනි, මම අරම නිසා වෙසෙන (මෙරමා මතය මැඩ ලා ස්වමතය තිර කිරීමට සමත්) පිරිස්හි හැසිරෙන්නෙක් වෙමි. භවත් ගෞතමයෙනි, උදයබත වැළඳු ඒ මාගේ පසුබත මෙබඳු සිරිතක් වෙයි: අරමින් අරම උයනෙන් උයන අනුව සක්මන් කරමි. අනුව හැසිරෙමි. ඒ මම “වාදය මෙසේ ය, වාදයෙන් මිදීම මෙසේ ය” යි මෙය අනුසස් කොට ඇති කරා කියන ඇතැම් මහණබහුණන් එහි දකිමි. භවත් ගෞතම තෙමේ කුමක් අනුසස් කොට ඇති ව වෙසේ ද?” යි. කුණ්ඩලිය, තරාගත තෙමේ විද්‍යාවිමුක්තිඵල අනුසස් කොට ඇති ව වෙසෙයි. භවත් ගෞතමයෙනි, කවර දහමිහු වඩන ලදහු බහුල කරන ලදහු විජ්ජාවිමුක්ති සම්පූර්ණ කෙරෙද්ද? යි. කුණ්ඩලිය, සත් බෞද්ධයෙක් වඩන ලදහු බහුල කරන ලදහු විජ්ජාවිමුක්ති සම්පූර්ණ කෙරෙයි යි.

“භවත් ගෞතමයෙනි, කවර දහමිහු වඩන ලදහු කෙරෙද්ද?” යි කුණ්ඩලිය, සිවුසිවටන්හු වඩන ලදහු බහුල කරන ලදහු සත් බොරහ පිරිසුන් කෙරෙයි යි.

“භවද් ගෞතමයෙනි, කවර දහමිහු වඩන ලදහු බහුල කරන ලදහු සිවු සිවටන් පිරිසුන් කෙරෙද්ද?” යි. කුණ්ඩලිය, ත්‍රිවිධ සුවර්තයෝ වඩන ලදහු බහුල කරන ලදහු සිවු සිවටන් පිරිසුන් කෙරෙයි යි.

“භවද් ගෞතමයෙනි, කවර දහමිහු වඩන ලදහු බහුල කරන ලදහු තුන් සුසිරින් පිරිසුන් කෙරෙද්ද?” යි කුණ්ඩලිය, ඉන්ද්‍රියසංවරය වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ තුන් සුසිරින් පිරිසුන් කෙරේ යි.

කුණ්ඩලිය, ඉන්ද්‍රියසංවරය කෙසේ වඩන ලද්දේ කෙසේ බහුල කරන ලද්දේ තුන් සුසිරින් පිරිසුන් කෙරේද? යත්: කුණ්ඩලිය, මෙහි මහණ තෙමේ ඇසින් දක ඉටු අරමුණ නොපතයි. සාමීස සතුවින් නොපෙළෙයි. රාගය නූපදවයි. ඔහුගේ නාම කයත් අරමුණෙහි සිටියේ සිතත් සිටියේ (කමටහන් වශයෙන්) මැනවින් සිටියේ (කමටහනින් මිදීමෙන්) මැනවින් මිදුණේ වෙයි. ඇසින් ම අනිටු රු දක ද මකු නොවෙයි. (නො හැකිලෙයි) නො සන්නන් සිත් නැත්තේ බැගෑපත් සිත් නැත්තේ දුෂ්ට සිත් නැත්තේ වෙයි. ඔහුගේ නාමකයත් අරමුණෙහි සිටියේ සිතත් සිටියේ මැනවින් සිටියේ මැනවින් මිදුණේ වෙයි

පුතවපරං කුණ්ඩලිය, හික්කු සොතෙන සද්දං සුඤ්ඤා -පෙ-
 සාතෙන ගන්ධං සාධිතා -පෙ- ජීව්හාය රසං සාධිතා -පෙ-
 කායෙන ථොට්ඨංඛං ඵ්ඨිතා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤා මනාපං
 නාභිජ්ඣති, නාභිභංසති, න රාගං ජනෙති. තස්ස ධීතො ච
 කායො භොති, ධීතං විතං, අජ්ඣන්තං සුසංඤ්ඤිතං, සුචිත්තං.
 මනසා ඛො පනෙව ධම්මං විඤ්ඤා අමනාපං න මඬකු භොති.
 අපතිජ්ඣිතවිතො අදීනමනසො අඛාපනතචෙතසො. තස්ස ධීතො ච
 කායො භොති, ධීතං විතං, අජ්ඣන්තං සුසංඤ්ඤිතං, සුචිත්තං.
 යතො ඛො කුණ්ඩලිය, හික්කුතො චක්කුතා රූපං දිස්වා මනාපා-
 මනාපෙසු රූපෙසු ධීතො ච කායො භොති, ධීතං විතං, අජ්ඣන්තං
 සුසංඤ්ඤිතං, සුචිත්තං. සොතෙන සද්දං සුඤ්ඤා -පෙ- සාතෙන
 ගන්ධං සාධිතා -පෙ- ජීව්හාය රසං සාධිතා -පෙ- කායෙන
 ථොට්ඨංඛං ඵ්ඨිතා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤා මනාපාමනාපෙසු
 ධම්මෙසු ධීතො ච කායො භොති, ධීතං විතං, අජ්ඣන්තං සුසංඤ්ඤිතං,
 සුචිත්තං. එවං භාවිතො ඛො කුණ්ඩලිය, ඉන්ද්‍රියසංවරො එවං
 බහුලිකතො තිණි සුවරිතානි පරිපුරෙතීති.

කථං භාවිතානි ච කුණ්ඩලිය, තිණි සුවරිතානි කථං බහුලි-
 කතානි චත්තාරො සතිපට්ඨානෙ පරිපුරෙතීති? ඉධ කුණ්ඩලිය, හික්කු
 කායද්‍රවරිතං පභාය කායසුවරිතං භාවෙති. වරිද්‍රවරිතං පභාය
 වරිද්‍රවරිතං භාවෙති. මනෝද්‍රවරිතං පභාය මනෝසුවරිතං භාවෙති.
 එවං භාවිතානි ඛො කුණ්ඩලිය, තිණි සුවරිතානි එවං බහුලිකතානි
 චත්තාරො සතිපට්ඨානෙ පරිපුරෙතීති.

කථං භාවිතා ච කුණ්ඩලිය, චත්තාරො සතිපට්ඨානා කථං
 බහුලිකතා සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙහ පරිපුරෙතීති? ඉධ කුණ්ඩලිය, හික්කු
 කායෙ කායානුපසයි විහරති, ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය
 ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්ස. වෙදනාසු -පෙ- විතෙත. -පෙ- ධම්මෙසු
 ධම්මානුපසයි විහරති. ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ
 අභිජ්ඣාදෙමනස්ස. එවං භාවිතා ඛො කුණ්ඩලිය, චත්තාරො සති-
 පට්ඨානා එවං බහුලිකතා සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙහ පරිපුරෙතීති.

කථං භාවිතා ච ඛො කුණ්ඩලිය, සත්ත ඛොජ්ඣංඛො කථං
 බහුලිකතා විජ්ජාවිත්තං පරිපුරෙතීති? ඉධ කුණ්ඩලිය, හික්කු
 සතිසංඛොජ්ඣංඛො භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධ-
 නිසස්සිතං චොක්ඛන්තපරිණාමී. -පෙ- උපෙධාසංඛොජ්ඣංඛො භාවෙති
 විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං චොක්ඛන්තපරිණාමී.
 එවං භාවිතා ඛො කුණ්ඩලිය, සත්ත ඛොජ්ඣංඛො එවං බහුලිකතා
 විජ්ජාවිත්තං පරිපුරෙතීති. එවං වුත්තෙ කුණ්ඩලියො පරිබොජකො
 හගවන්තං එතදවොච: “අභිසංකන්තං භො ගොතම -පෙ- පාණ්ණපෙතං
 සරණං ගත”තීති.

“කුණ්ඩලිය, නැවත අනෙකක් ද කියමි. මහණ තෙමේ කනිත් හඬ අසා... නැහැයෙන් ගඳ ගෙන... දිවින් රස විඳ... කයින් පහස් පැහැය... සිතින් දහම් දැන ඉටු අරමුණ නො පනයි. සාමීය සතුටින් නො පෙළෙයි. රාගය නූපදවයි. ඔහුගේ නාමකයන් අරමුණෙහි සිටියේ සිතත් සිටියේ මැනවින් සිටියේ මැනවින් මිදුණේ වෙයි. සිතින් දහම් දැන අනිටු අරමුණෙහි මතු නො වෙයි. නො සන්තුන් සිත් නැත්තේ බැගෑපත් සත් නැත්තේ දුෂ්ට සිත් නැත්තේ වෙයි. ඔහුගේ නාම කයත් අරමුණෙහි සිටියේ සිතත් සිටියේ මැනවින් සිටියේ මැනවින් මිදුණේ වෙයි. කුණ්ඩලිය, යම්, කලෙක පටන් මහණහුගේ සිත ඇසින් රූ දක ඉටු අනිටු රුහි නාම කයත් අරමුණෙහි සිටියේ සිතත් සිටියේ මැනවින් සිටියේ මැනවින් මිදුණේ වෙයි, කනිත් සඳ අසා... නැහැයෙන් ගඳ ගෙන... දිවෙන් රස විඳ... කයින් පහස් පැහැය... සිතින් දහම් දැන ඉටු අනිටු දහම්හි නාමකයන් අරමුණෙහි සිටියේ සිතත් සිටියේ මැනවින් සිටියේ මැනවින් මිදුණේ වෙයි, කුණ්ඩලිය, ඉන්ද්‍රියසංවරය මෙසේ වඩන ලද්දේ මෙසේ බහුල කරන ලද්දේ තුන්සුසිරිත් පිරිසුන් කෙරේ” යි.

“කුණ්ඩලිය, තුන් සුසිරිත් කෙසේ වඩන ලද්දේ කෙසේ බහුල කරන ලද්දේ සිවු සිව්වන් පිරිසුන් කෙරේද? යත්: කුණ්ඩලිය, මෙහි මහණ තෙමේ කායදුශ්චරිතය හැර කායසුවරිතය වඩයි. වාග්දුශ්චරිතය හැර වාක්සුවරිතය වඩයි. මනෝදුශ්චරිතය හැර මනාසුවරිතය වඩයි. කුණ්ඩලිය, තුන් සුසිරිත් මෙසේ වඩන ලද්දේ මෙසේ බහුල කරන ලද්දේ සිවු සිව්වන් පිරිසුන් කෙරේ” යි.

“කුණ්ඩලිය, සිවුසිව්වන්හු කෙසේ වඩන ලදහු කෙසේ බහුල කරන ලදහු සත් බෞද්ධ පිරිසුන් කෙරේද? යත්: කුණ්ඩලිය මෙහි මහණ තෙමේ කයෙහි කය අනුව බලමින් කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම් ඇතිව සිහි ඇතිව කාලොච්ඡි දඩ්දොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ, විදුමහි... සිත්හි... දහම්හි දහම් අනුව බලමින් කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම් ඇතිව සිහි ඇතිව දහමලොච්ඡි දඩ්දොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. කුණ්ඩලිය, සිවු සිව්වන්හු මෙසේ වඩන ලදහු මෙසේ බහුල කරන ලදහු සත් බෞද්ධ පිරිසුන් කෙරෙහි” යි.

“කුණ්ඩලිය, සත්තබෞද්ධධර්මයෝ කෙසේ වඩන ලදහු කෙසේ බහුල කරන ලදහු අරහත්මාර්ගවිද්‍යාව හා ඵලච්ඡික්ඛිය පිරිසුන් කෙරේද යත්: කුණ්ඩලිය, මෙහි මහණ තෙමේ විවේකය ඇසුරු වූවක් විරාගය ඇසුරු වූවක් නිරෝධය ඇසුරු වූවක් නිවනට නැමෙනසුල්ලක් කොට සතිසම්මොඤ්ඤය වඩයි... විවේකය ඇසුරු වූවක් විරාගය ඇසුරු වූවක් නිරෝධය ඇසුරු වූවක් නිවනට නැමෙනසුල්ලක් කොට උපෙක්ඛාසම්මොඤ්ඤය වඩයි. කුණ්ඩලිය, සත්තබෞද්ධධර්මයෝ මෙසේ වඩන ලදහු මෙසේ බහුල කරන ලදහු විජ්ජාවිමුක්ඛ පිරිසුන් කෙරෙහි” යි.

මෙසේ වදළ කල්හි කුණ්ඩලිය පිරිවැජි තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කෙළේය. “හවත් ගෞතමයන් වහන්ස, ඉතා මැනවි... දිවිහිමියෙන් සරණ ගිය (මාලවසු කොට දරන සේක්වා)” යි.

2. 1. 7

කුටාගාරසුතනං

553. සෙයාරාපි භික්ඛවෙ, කුටාගාරසුත යා කාවි ගොපානසියො සබ්බා නා කුටනිත්තා කුටපොණො කුටපබ්බාරා, එවලෙව ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු සත්ථ බොජ්ඣංගො භාවෙණො සත්ථ බොජ්ඣංගො බහුලීකරොණො නිබ්බානනිත්තො භොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපබ්බාරො. කරුණි භික්ඛවෙ භික්ඛු සත්ථ බොජ්ඣංගො භාවෙණො සත්ථ බොජ්ඣංගො බහුලීකරොණො නිබ්බානනිත්තො භොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපබ්බාරො? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සතිසංඛොජ්ඣංගො භාවෙති විචෙකනිසසිතං වීරාගනිසසිතං නිරොධනිසසිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං -පෙ- උපෙබ්බාසංඛොජ්ඣංගො භාවෙති විචෙකනිසසිතං වීරාගනිසසිතං නිරොධනිසසිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු සත්ථ බොජ්ඣංගො භාවෙණො සත්ථ බොජ්ඣංගො බහුලීකරොණො නිබ්බානනිත්තො භොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපබ්බාරොති.

2. 1. 8

උපවානසුතනං

554. එකං සමයං ආයස්මා ච උපවානො ආයස්මා ච සාරිපුත්තො කොසමබ්බියං විහරන්ති සොසිකාරාමෙ. අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො සායන්තසමයං පටිසඤ්ඤානා වුට්ඨිතො යෙනායස්මා උපවානො තෙත්ථපසංඛාමි. උපසංකම්භා ආයස්මා උපවානෙන සද්ධිං සංචොදි. සංචොදනීයං කරං සාරාණියං වීතිසාරෙභා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසිනො ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො ආයස්මන්තං උපවානං එතදවොච: "ජානෙය්‍ය නු ඛො ආවුසො උපවාන භික්ඛු පච්චිකං යොනිසො මනසිකාරා" එවං සුසමාරඤ්ඤා මෙ සත්ථ බොජ්ඣංගො එසුචිභාරාය සංවත්තන්ති¹.

ජානෙය්‍ය ඛො ආවුසො සාරිපුත්ත භික්ඛු පච්චිකං යොනිසො මනසිකාරා එවං සුසමාරඤ්ඤා මෙ සත්ථ බොජ්ඣංගො එසුචිභාරාය සංවත්තන්ති. සතිසංඛොජ්ඣංගො ඛො ආවුසො භික්ඛු ආරහමානො පජානාති "විකං ච මෙ සුචිත්‍රිකං ටීනම්ඤ්ඤා ච මෙ සුචිත්‍රිකං. උඤ්චිකුකුඤ්ඤා මෙ සුපච්චිතීතං. ආරඤ්ඤා ච මෙ වීරියං අච්ඤ්ඤා මනසිකරොමි. නො ච ලීනත්ති" -පෙ- උපෙබ්බාසංඛොජ්ඣංගො ආවුසො භික්ඛු ආරහමානො පජානාති විකං මෙ සුචිත්‍රිකං. ටීනම්ඤ්ඤා මෙ සුචිත්‍රිකං. උඤ්චිකුකුඤ්ඤා මෙ සුපච්චිතීතං. ආරඤ්ඤා ච මෙ වීරියං අච්ඤ්ඤා මනසිකරොමි නො ච ලීනත්ති. එවං ඛො ආවුසො සාරිපුත්ත භික්ඛු ජානෙය්‍ය පච්චිකං යොනිසො මනසිකාරා සුසමාරඤ්ඤා මෙ සත්ථ බොජ්ඣංගො එසුචි චිභාරාය සංවත්තන්ති.

1. එවං ඛො භික්ඛු - සිවු, හො.

2. මනසිකාරො - සි 1, 2.

3. අච්ඤ්ඤා - මජ්ඣ.

2. 1. 7

කුටාගාර සූත්‍රය

553. මහණෙනි, යම්යෙක් කුඵලයෙක යම්කිසි ගොනැස්සු වෙද්ද ඒ සියල්ලෝ මුදුනට නැමුණාහු මුදුනට නැමුරු වූවාහු මුදුනට බර වූවාහු වෙති. මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ තෙමේ සත්බොජ්‍ය වඩන්නේ සත්බොජ්‍ය බහුල කරන්නේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැමුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වෙයි. මහණෙනි, කෙසේ නම් මහණ තෙමේ සත්බොජ්‍ය වඩන්නේ සත් බොජ්‍ය බහුල කරන්නේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැමුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වේද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙමේ විවේකත්සන්න විරාගනිසන්න නිරෝධනිසන්න වොසසංගපරිණාමී වූ සනිසංඛොජ්ඣාය වඩයි ... විවේකනිසන්න විරාගනිසන්න නිරෝධනිසන්න වොසසංගපරිණාමී වූ උපෙබ්බාසංඛොජ්ඣාය වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ තෙමේ සත් බොජ්‍ය වඩන්නේ සත් බොජ්‍ය බහුල කරන්නේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැමුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වේ යි.

2. 1. 8

උපවාන සූත්‍රය

554. එක් කලෙක ආයුෂ්මත් උපවාන තෙරණුවෝත් ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝත් කොසඹානුවර යම්පයෙහි සොසිකාරාමයෙහි වැඩවෙසෙති. එකල්හි ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ සවස්කල විවේකයෙන් නැගී සිටියාහු ආයුෂ්මත් උපවාන තෙරණුවන් වෙත එළඹියහ. එළඹ ආයුෂ්මත් උපවාන තෙරණුවන් සමග සතුටු වූහ. සතුටු විය යුතු සිහි කටයුතු කරාව කොට නිමවා එකත්පස්ව වැඩ හුන්හ. එකත් පස්ව වැඩ හුන් ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් උපවාන තෙරණුවනට මෙය කීහ: “ඇවැත්නි, උපවානයෙනි, මහණ තෙමේ නුවණින් මෙනෙහි කිරීමෙන් මෙසේ මා විසින් මොනවට අරඹන ලද සජ්ඣ බොධායුගයෝ පහසු විහරණය පිණිස පවතිත් යි තෙමේ ම දැනගන්නේ ද?” යි.

ඇවැත්නි, ශාරිපුත්‍රයෙනි, මහණ තෙමේ නුවණින් මෙනෙහි කිරීමෙන් “මෙසේ මා විසින් මොනවට අරඹන ලද සජ්ඣ බොධායුගයෝ පහසු විහරණය පිණිස පවතිත්” යි තෙමේ ම දැනගන්නේ ය. ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ සනිසංඛොජ්ඣාය අරඹනුයේ “මාගේ සිත ද මැනවින් මිදුණේ ය. චිතමිඤ්ඤා ද මවිසින් සහමුලින් නසන ලද්දේ ය. උඤ්ඤා ද මවිසින් මැනවින් දුරු කරන ලද්දේ ය. වියාරිය ද මවිසින් අරඹන ලද්දේ නො ද සැහවුණේ ය. අර්ථවත් කොට (ප්‍රයෝජන සලකා) මෙනෙහි කරමි යි දැනගනී. ... ඇවැත්නි, මහණ තෙමේ උපෙබ්බාසංඛොජ්ඣාය අරඹනුයේ මාගේ සිත ද මැනවින් මිදුණේ ය. චිතමිඤ්ඤා ද මා විසින් සහමුලින් නසන ලද්දේ ය. උඤ්ඤා ද මා විසින් මැනවින් දුරු කරන ලද්දේ ය. වියාරිය ද මා විසින් අරඹන ලද්දේ නො ද සැහවුණේ ය. අර්ථවත් කොට මෙනෙහි කරමි යි. ඇවැත්නි, ශාරිපුත්‍රයෙනි, මහණ තෙමේ නුවණින් මෙනෙහි කිරීමෙන් “මෙසේ මා විසින් මැනවින් අරඹන ලද සජ්ඣ බොධායුගයෝ පහසු විහරණය පිණිස පවති යි මෙසේ දැනගන්නේ” යි.

2. 1. 9

උපාදසුතං

555. සත්තීමෙ භික්ඛවෙ, බොජ්ඣංගො භාවිතා බහුලිකතා අනුප්පන්නා උපපජ්ඣති නාණ්ණෙත්ත තරාගතස්ස පාතුභාවා අරහතො සමොසමුද්ධස්ස. කතමෙ සත්ත සතිසමොච්ඡාදො -පෙ- උපෙඛාසමොච්ඡාදො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, සත්ත බොජ්ඣංගො භාවිතා බහුලිකතා අනුප්පන්නා උපපජ්ඣති නාණ්ණෙත්ත තරාගතස්ස පාතුභාවා අරහතො සමොසමුද්ධස්සාති.

2. 1. 10

දුතිය උපාදසුතං

556. සත්තීමෙ භික්ඛවෙ, බොජ්ඣංගො භාවිතා බහුලිකතා අනුප්පන්නා උපපජ්ඣති නාණ්ණෙත්ත සුගතචිත්තයා. කතමෙ සත්ත සතිසමොච්ඡාදො -පෙ- උපෙඛාසමොච්ඡාදො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, සත්ත බොජ්ඣංගො භාවිතා බහුලිකතා අනුප්පන්නා උපපජ්ඣති නාණ්ණෙත්ත සුගතචිත්තයාති.

පබ්බතවග්ගො පටමො.

තත්තුඤ්ඤානං:

භිමවන්තං කායො සිලං චත්තං භික්ඛු ච කුණ්ඩලී
කුටාගාරමුපවානං උපාදෙ අපරෙ දුටෙති.

2. 1. 9

උපපාද සූත්‍රය

555. මහණෙනි, මේ සජ්ඣබෞද්ධාඛය කෙනෙක් වඩන ලද්දු බහුල කරන ලද්දු තරාගත අර්හත් සමා සම්බුද්ධාරාණන් වහන්සේගේ පහළ වීමෙන් අත් කල්හි නූපත්තාහු නූපදිති. කවර සතෙක් ද යත්: සතිසම්බෞද්ධාඛය... උපෙඛාසම්බෞද්ධාඛය යි. මහණෙනි, මේ සත්‍ය බෞද්ධාඛයෝ වඩන ලද්දු බහුල කරන ලද්දු තරාගත අර්හත් සමා සම්බුද්ධාරාණන් වහන්සේගේ පහළ වීමෙන් අත් කල්හි නූපත්තාහු නූපදිති යි.

2. 1. 10

දුතිය උපපාද සූත්‍රය

556. මහණෙනි, මේ සත්‍යබෞද්ධාඛය කෙනෙක් වඩන ලද්දු බහුල කරන ලද්දු බුද්ධසුතෙන් අත්තන්හි නූපදනාහු නූපදිති. කවර සතෙක් ද යත්: සතිසම්බෞද්ධාඛය ... උපෙඛාසම්බෞද්ධාඛය යි. මහණෙනි, මේ සත්‍ය බෞද්ධාඛයෝ වඩන ලද්දු බහුල කරන ලද්දු බුද්ධසුතෙන් අත්තන්හි නූපත්තාහු නූපදිති යි.

පළමුවැනි පබ්බතවර්ගය යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

තිමවනත, කාය, සිල, වස, භික්ඛු, කුණ්ඩලී, කුටාගාර
උපවාන සූත්‍රය, අනෙක් උපපාදසූත්‍ර දෙක ය යි දශ සූත්‍ර කෙනෙකි.

2. ගිලානවගෙහා

2. 2. 1

පාණසුත්තං

557. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙවි පාණා වන්තාරො ඉරියාපරෙ කප්පෙත්ති කාලෙන ගමනං කාලෙන ධානං කාලෙන නිසජ්ජං කාලෙන සෙය්‍යා, සබ්බෙ තෙ පඨවිං නිස්සාය පඨවියං පතිට්ඨාය ඵවමෙතෙ වන්තාරො ඉරියාපරෙ කප්පෙත්ති. ඵවමෙව බො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය සත්ත බොජ්ඣංඛෙහ භාවෙති. සත්ත බොජ්ඣංඛෙහ බහුලීකරොති. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය සත්ත බොජ්ඣංඛෙහ භාවෙති, සත්ත බොජ්ඣංඛෙහ බහුලීකරොති? ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සතිසංඛොජ්ඣංඛං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිඤාමිං -පෙ- උපෙඛාසංඛොජ්ඣංඛං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිඤාමිං. ඵවං බො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නිස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය සත්ත බොජ්ඣංඛෙහ භාවෙති සත්ත බොජ්ඣංඛෙහ බහුලීකරොති.

2. 2. 2

සුරියසුත්තං

558. සුරියස්ස භික්ඛවෙ, උදයතො එතං පුබ්බඛං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං අරුණං. ඵවමෙව බො භික්ඛවෙ භික්ඛුනො සත්තන්තං බොජ්ඣංඛානං උප්පාදය එතං පුබ්බඛං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං කල්‍යාණමිත්තතා. කල්‍යාණමිත්තසෙස්සතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං සත්තබොජ්ඣංඛෙහ භාවෙස්සති සත්ත බොජ්ඣංඛෙහ බහුලීකරිස්සති. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො සත්තබොජ්ඣංඛෙහ භාවෙති සත්තබොජ්ඣංඛෙහ බහුලීකරොති ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සතිසංඛොජ්ඣංඛං භාවෙති -පෙ- උපෙඛා සංඛොජ්ඣංඛං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිඤාමිං. ඵවං බො භික්ඛවෙ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො සත්ත බොජ්ඣංඛෙහ භාවෙති සත්ත බොජ්ඣංඛෙහ බහුලීකරොති.

2. 2. 3

දුතියසුරියසුත්තං

559. සුරියස්ස භික්ඛවෙ, උදයතො එතං පුබ්බඛං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං අරුණං. ඵවමෙව බො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො සත්තන්තං බොජ්ඣංඛානං උප්පාදය එතං පුබ්බඛං එතං පුබ්බනිමිත්තං යදිදං යොනිසොමනසිකාරො. යොනිසොමනසිකාරසම්පන්නසෙස්සතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං සත්තබොජ්ඣංඛෙහ භාවෙස්සති සත්ත බොජ්ඣංඛෙහ බහුලීකරිස්සති. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනිසොමනසිකාරසම්පන්නො සත්ත බොජ්ඣංඛෙහ භාවෙති සත්ත බොජ්ඣංඛෙහ බහුලීකරොති? ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සතිසංඛොජ්ඣංඛං භාවෙති -පෙ- උපෙඛාසංඛොජ්ඣංඛං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිඤාමිං. ඵවං බො භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනිසොමනසිකාරසම්පන්නො සත්ත බොජ්ඣංඛෙහ භාවෙති සත්ත බොජ්ඣංඛෙහ බහුලීකරොති.

2. ගිලානවර්ගය

2. 2. 1

පාන සූත්‍රය

557. මහණෙනි, යම් සේ යම් කිසි ප්‍රාණිහු කලෙක ගමන ද කලෙක සිටුව ද කලෙක හිඳුව ද කලෙක ගයනය ද යි සිටු ඉරියවු කෙරෙද්ද, ඒ සියල්ලෝ පොළොව නිසා පොළොවෙහි පිහිටා එසේ ඒ සිටු ඉරියවු කෙරෙති. මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ තෙමේ ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා සත් බොජභ වෙයි. සත් බොජභ බහුල කෙරෙයි. මහණෙනි, කෙසේ නම් මහණ තෙමේ ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා සත් බොජභ වෙයි ද, සත් බොජභ බහුල කෙරේ ද? යත්: මහණෙනි, මෙ සස්තෙහි මහණ විවේකය ඇසුරු කළ විරාගය ඇසුරුකළ කිරෝධය ඇසුරුකළ නිවනට පිරිනැමුණු සතිසංඛොජ්ඣාය වෙයි. විවේකනිසිත්ත විරාගනිසිත්ත නිරොධනිසිත්ත වොසසග්ගපරිණාමී උපෙබාසංඛොජ්ඣාය වෙයි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ තෙමේ ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා සත් බොජභ වෙයි. සත් බොජභ බහුල කෙරේ යි.

2. 2. 2

සුරිය සූත්‍රය

558. මහණෙනි, යම් මේ අරුණොදයෙක් වේ ද, උදවන හිරුට මෙය පෙරවූ ය, මෙය පෙරනිමිත්ත ය. මහණෙනි, එසෙයින් ම යම් මේ කලණ මිතුරන් ඇති බවෙක් වේ ද, මහණහට සත් බොජභ ඉපදීම පිණිස මෙය පෙරවූ ය, මෙය පෙරනිමිත්ත ය. මහණෙනි, සත් බොජභ වෙන්නේ ය සත් බොජභ බහුල කරන්නේ ය යන මෙය කලණ මිතුරන් ඇති මහණහු විසින් කැමති විය යුතු. මහණෙනි, කෙසේ නම් කලණ මිතුරන් ඇති මහණ තෙමේ සත් බොජභ වෙයි ද, සත් බොජභ බහුල කෙරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙමේ විවේකනිසිත්ත විරාගනිසිත්ත නිරොධනිසිත්ත වොසසග්ගපරිණාමී සතිසංඛොජ්ඣාය වෙයි ... උපෙබාසංඛොජ්ඣාය වෙයි. මහණෙනි, මෙසේ කලණ මිතුරන් ඇති මහණ තෙමේ සත් බොජභ වෙයි. සත් බොජභ බහුල කෙරේ යි.

2. 2. 3

දුතිය සුරිය සූත්‍රය

559. මහණෙනි, යම් මේ අරුණ නැගීමෙක් වේ ද උදවන හිරුට මෙය පෙරවූ ය, මෙය පෙරනිමිත්ත ය. මහණෙනි, එසෙයින් ම යම් මේ යෝනිසොමනසිකාරයෙක් වේ ද, මහණහට සත් බොජභ ඉපදීමට මෙය පෙරවූ ය, මෙය පෙරනිමිත්ත ය. මහණෙනි, සත් බොජභ වෙන්නේ ය, සත් බොජභ බහුල කරන්නේ ය යන මෙය යෝනිසොමනසිකාරයෙන් යුත් මහණහු විසින් කැමති විය යුතු. මහණෙනි, කෙසේ නම් යෝනිසොමනසිකාරයෙන් යුත් මහණ තෙමේ සත් බොජභ වෙයි ද සත් බොජභ බහුල කෙරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙ මහණ තෙමේ විවේකනිසිත්ත විරාගනිසිත්ත නිරොධනිසිත්ත වොසසග්ගපරිණාමී සතිසංඛොජ්ඣාය වෙයි ... උපෙබාසංඛොජ්ඣාය වෙයි. මහණෙනි, යෝනිසොමනසිකාරයෙන් යුත් මහණ තෙමේ මෙසේ සත් බොජභ වෙයි. සත් බොජභ බහුල කෙරේ යි.

2. 2. 4

ගිලානසුත්තං.

560. එවං මෙ සුතං. එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති වෙළඳවතො කලඤ්ඤනිවාපෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා මහා-
කස්සපො පිපථලි¹ගුහායං විහරති ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාළහගිලානො.
අථ ඛො භගවා සායනාසමයං පටිසලලනා වුට්ඨිතො යෙනායස්මා
මහාකස්සපො තෙත්තපසඛංචි. උපසඛංචිතා පඤ්ඤානෙන ආසනෙ
නිසීදි. නිසජ්ඡ ඛො භගවා ආයස්මත්තං මහාකස්සපං එතදවොච:
“කථි තෙ කස්සප, ඛමනීයං? කථි යාපනීයං? කථි දුක්ඛා වෙදනා?
පටිසකමහති නො අභිසකමහති? පටිසකමොසානං පඤ්ඤායති
නො අභිසකමො? ති න මෙ භගෙන, ඛමනීයං. න යාපනීයං බාළහා
මෙ දුක්ඛා වෙදනා අභිසකමහති, නො පටිසකමහති. අභිසකමොසානං
පඤ්ඤායති, නො පටිසකමො”ති.

“සත්තමෙ කස්සප බොජ්ඣංඛා මයා සම්මදක්ඛානා භාවිතා
බහුලිකතා අභිඤ්ඤා සම්මොධාය නිබ්බාණය සංවත්තති. කතමෙ
සත්ත: සතිසම්මොජ්ඣංඛො ඛො කස්සප, මයා සම්මදක්ඛානො
භාවිතො බහුලිකතො. අභිඤ්ඤා සම්මොධාය නිබ්බාණය සංවත්තති. ධම්ම-
ච්චයසම්මොජ්ඣංඛො ඛො කස්සප, මයා සම්මදක්ඛානො භාවිතො
බහුලිකතො අභිඤ්ඤා සම්මොධාය නිබ්බාණය සංවත්තති. චරිය-
සම්මොජ්ඣංඛො ඛො කස්සප, මයා සම්මදක්ඛානො භාවිතො
බහුලිකතො අභිඤ්ඤා සම්මොධාය නිබ්බාණය සංවත්තති. පිතිසම්මොජ්ඣංඛො
ඛො කස්සප, මයා සම්මදක්ඛානො භාවිතො බහුලිකතො අභිඤ්ඤා
සම්මොධාය නිබ්බාණය සංවත්තති. පසස්සධිසම්මොජ්ඣංඛො ඛො කස්සප,
මයා සම්මදක්ඛානො භාවිතො බහුලිකතො අභිඤ්ඤා සම්මොධාය
නිබ්බාණය සංවත්තති. සමාධි-
සම්මොජ්ඣංඛො ඛො කස්සප, මයා සම්මදක්ඛානො භාවිතො
බහුලිකතො අභිඤ්ඤා සම්මොධාය නිබ්බාණය සංවත්තති. උපෙඛා-
සම්මොජ්ඣංඛො ඛො කස්සප, මයා සම්මදක්ඛානො භාවිතො
බහුලිකතො අභිඤ්ඤා සම්මොධාය නිබ්බාණය සංවත්තති. ඉමෙ ඛො
කස්සප, සත්ත බොජ්ඣංඛා මයා සම්මදක්ඛානා භාවිතා බහුලිකතා
අභිඤ්ඤා සම්මොධාය නිබ්බාණය සංවත්තති. තඤ්ඤා භගව,²
බොජ්ඣංඛා, තගස්ස සුගත, බොජ්ඣංඛාති.

ඉදමවොච භගවා. අත්තමනො ආයස්මා මහාකස්සපො භගවතො
භාසිතං අභිනඤ්ඤි. වුට්ඨාති³ වායස්මා මහාකස්සපො තමො ආබාධා. තථා
පභිතො ච ආයස්මො මහාකස්සපස්ස සො ආබාධො අගොසිති.

1. පිපථලි - මජ්ඣං,

2. භගවා - මජ්ඣං, සායං,

3. වුට්ඨාති - මජ්ඣං, සායං.

2. 2. 4

ගිලාන සූත්‍රය

560. මව්පියන් මෙසේ අසන ලදී. එක්කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහනුවර සමීපයෙහි කලඤ්ඤානිවාස නම් වේච්චනාරාමයෙහි වැඩවසන සේක. එකල්හි ඇවිත් මහසුද්ධ තෙරණුවෝ රෝගී ව දුකට පැමිණ දැඩිගිලන් ව පිපෙළිගුහාවෙහි වැඩවෙසෙති. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සවස් කල පලයමවතින් නැගී සිටියේක් ඇවිත් මහසුද්ධ තෙරණුවන් වෙත එළඹියේක. එළඹ පැනවූ අසුන්හි වැඩහුන්සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඩහිඳ ඇවිත් මහසුද්ධ තෙරණුවන්ට මෙය වදාළේක: “කසපයෙනි, කීම නොපට ඉවසිය හැකි ද? කීම යැපිය හැකි ද? කීම දුක් වේදනාවෝ අඩු වේද ද? වැඩී නො වේද ද? මොවුන් ගේ අඩුවීමක් පෙනේ ද? වැඩීවීමක් නො පෙනේ ද?” යි. “වහන්ස, මට ඉවසිය නො හැකිය, යැපිය නො හැකිය. මාගේ දැඩි දුක් වේදනාවෝ වැඩි වෙත්, අඩු නො වෙත්. ඔවුන්ගේ වැඩි වීම පෙනේ. අඩු වීම නො පෙනේ” යි.

කසපයෙනි, මේ සත් බෞද්ධ කෙනෙක් මව්පියන් මැනවින් පවසන ලදහු වඩන ලදහු බහුල කරන ලදහු වෙසෙසින් දැනුම පිණිස මනා අවබෝධය පිණිස නිවන පිණිස පවතින්. කවර සතෙක් ද? යත්: කසපයෙනි, සතිසංඛ්‍යා ජාතිය මව්පියන් මැනවින් පවසන ලද්දේ වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ වෙසෙස් දැනුම පිණිස මනා අවබෝධය පිණිස නිවන පිණිස පවතී. කසපයෙනි, ධර්ම විවිධයන්ගෙන් ජාතිය මව්පියන් මැනවින් පවසන ලද්දේ වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ වෙසෙස් දැනුම පිණිස මනා අවබෝධය පිණිස නිවන පිණිස පවතී. කසපයෙනි, විවිධයන්ගෙන් ජාතිය මව්පියන් මැනවින් පවසන ලද්දේ වඩන ලද්දේ, බහුල කරන ලද්දේ වෙසෙස් දැනුම පිණිස මනා අවබෝධය පිණිස නිවන පිණිස පවතී. කසපයෙනි, පිතිසංඛ්‍යා ජාතිය මව්පියන් මැනවින් පවසන ලද්දේ වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ වෙසෙස් දැනුම පිණිස මනා අවබෝධය පිණිස නිවන පිණිස පවතී. කසපයෙනි, පසාදධිසංඛ්‍යා ජාතිය මව්පියන් මැනවින් පවසන ලද්දේ වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ වෙසෙස් දැනුම පිණිස මනා අවබෝධය පිණිස නිවන පිණිස පවතී. කසපයෙනි, සමාධිසංඛ්‍යා ජාතිය මව්පියන් මැනවින් පවසන ලද්දේ වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ වෙසෙස් දැනුම පිණිස මනා අවබෝධය පිණිස නිවන පිණිස පවතී. කසපයෙනි, උපෙකාසංඛ්‍යා ජාතිය මව්පියන් මැනවින් පවසන ලද්දේ වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ වෙසෙස් දැනුම පිණිස මනා අවබෝධය පිණිස නිවන පිණිස පවතී. කසපයෙනි, මව්පියන් මැනවින් පවසන ලද්දේ වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ වෙසෙස් දැනුම පිණිස මනා අවබෝධය පිණිස නිවන පිණිස පවතී. කසපයෙනි, මේ සත් බෞද්ධයෝ මව්පියන් මැනවින් පවසන ලද්දහු වඩන ලද්දහු බහුල කරන ලද්දහු වෙසෙස් දැනුම පිණිස මනා අවබෝධය පිණිස නිවන පිණිස පවතින්” යි.

“භාග්‍යවතුන් වහන්ස, බෞද්ධයෝ ඒකාන්තයහ. සුගතයන් වහන්ස, බෞද්ධයෝ ඒකාන්තයහ” යි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදාළ සේක. සතුටු සිත් ඇති ඇවිත් මහසුද්ධ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගේ දේශනාව සතුටින් පිළිගත්හ. ඇවිත් මහසුද්ධ තෙරණුවෝ ඒ ආබාධයෙන් ද නැගී සිටියහ. ඇවිත් මහසුද්ධ තෙරණුවන්ගේ ඒ ආබාධය එසේ පහවූයේ ම විය.

2. 2. 5

දුතිය ගිලානසුත්තං

561. එකං සමයං හගවා රාජගහෙ විහරති වෙළුවනෙ කලඤ්ඤ-
නිවාපෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා මහාමොග්ගලානො
ගිජ්ඣිකුටෙ පබ්බතෙ විහරති ආබාධිකො දුක්ඛිතො බාළහගිලානො.
අථ ඛො හගවා සායන්තසමයං පටිසලානා වුට්ඨිතො යෙනායස්මා
මහාමොග්ගලානො තෙත්තපසඬකම්. උපසඬකම්ඤා පඤ්ඤානෙත
ආසනෙ නිසීදි. නිසජ්ජ ඛො හගවා ආයස්මානං මහාමොග්ගලානං
එතදවොච: කථි තෙ මොග්ගලාන, ඛමනීයං? කථි යාපනීයං?
කථි දුක්ඛා වෙදනා පටික්ඛමහති නො අභික්ඛමහති? පටික්ඛ-
මොසානං පඤ්ඤයති නො අභික්ඛමොති? න මෙ හතොත ඛමනීයං
න යාපනීයං. බාළහා මෙ දුක්ඛා වෙදනා අභික්ඛමහති, නො
පටික්ඛමහති. අභික්ඛමොසානං පඤ්ඤයති, නො පටික්ඛමොති.

සත්තිමෙ මොග්ගලාන, බොජ්ඣංගිකා මයා සම්මදක්ඛානා භාවිතා
බහුලිකතා අභිඤ්ඤය සම්මොධාය නිබ්බානාය සංවත්තහති. කතමෙ
සත්ත: සතිසම්මොජ්ඣංගිකා ඛො මොග්ගලාන, මයා සම්මදක්ඛානො
භාවිතො බහුලිකතො අභිඤ්ඤය සම්මොධාය නිබ්බානාය සංවත්තති -පෙ-
උපෙඛාසම්මොජ්ඣංගිකා ඛො මොග්ගලාන, මයා සම්මදක්ඛානො
භාවිතො බහුලිකතො අභිඤ්ඤය සම්මොධාය නිබ්බානාය සංවත්තති.
ඉමෙ ඛො මොග්ගලාන, සත්ත බොජ්ඣංගිකා මයා සම්මදක්ඛානා
භාවිතා බහුලිකතා අභිඤ්ඤය සම්මොධාය නිබ්බානාය සංවත්තහති.

තඤ්ඤ හගව, බොජ්ඣංගිකා තඤ්ඤ සුගත, බොජ්ඣංගිකාති.

“ඉදමවොච හගවා. අත්තමනො ආයස්මා මහාමොග්ගලානො
හගවිතො භාසිතං අභිනන්දි. වුට්ඨාති වායස්මා මහාමොග්ගලානො තම්භා
ආබාධා. තථා පභිතො වායස්මො මහාමොග්ගලානස්ස සො ආබාධො
අභොසිති.

2. 2. 6

තතිය ගිලානසුත්තං

562. එකං සමයං හගවා රාජගහෙ විහරති වෙළුවනෙ කලඤ්ඤ-
නිවාපෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන හගවා ආබාධිකො හොති
දුක්ඛිතො බාළහගිලානො. අථ ඛො ආයස්මා මහාවුද්දෙ යෙන හගවා
තෙත්තපසඬකම්, උපසඬකම්ඤා හගවන්තං අභිවාදෙඤා එකමන්තං නිසීදි.
එකමන්තං නිසින්නං ඛො ආයස්මානං මහාවුද්දං හගවා එතදවොච:

2. 2. 5

දුතියගීලාන සූත්‍රය

561. එක් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහනුවර සමීපයෙහි කලඤ්ඤානිවාස නම් වූ වේථවතාරාමයෙහි වැඩවසන සේක. එසමයෙහි ආයුෂ්මත් මහමුගලන් තෙරණුවෝ රෝගී ව හටගත් දුක් ඇති ව දැඩි-ගීලන් ව ගිජිකුළුපව්වෙහි වැඩවෙසෙති. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සවස් කල පලයමවතින් නැගී සිටියේක් ආයුෂ්මත් මහමුගලන් තෙරණුවන් වෙත එළඹී සේක. එළඹ පැනවූ අස්නෙහි වැඩහුන් සේක. වැඩහිඳ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂ්මත් මහමුගලන් තෙරණුවන්ට මෙය වදළ සේක. “මොඟලලානයෙනි, කීම තොපට ඉවසිය හැකි ද? කීම? යැපිය හැකි ද? කීම දුක්වේදනාවෝ අඩු වේද්ද? වැඩි නො වේද්ද? මොවුන්ගේ අඩුවීම පෙනේ ද? වැඩිවීමෙක් නො පෙනේ ද?” යි. “වහන්ස, මට ඉවසිය නො හැක්ක. යැපිය නො හැක්ක. මාගේ දැඩි දුක් වේදනාවෝ වැඩි වෙත්. අඩු නො වෙත්. මොවුන්ගේ වැඩිවීම පෙනේ. අඩුවීමෙක් නො පෙනේ” යි.

“මොඟලලානයෙනි, මේ සත් බෞද්ධ කෙනෙක් මව්සින් මැනවින් පවසන ලද්දහු වඩන ලද්දහු බහුල කරන ලද්දහු වෙසෙස් දැනුම පිණිස මනාඅවබෝධය පිණිස නිවන පිණිස පවතින්. කවර සතෙක් ද යත්: මුගලන, සිහියම්බොජන මව්සින් මැනවින් පවසන ලද්දේ වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ වෙසෙස් දැනුම පිණිස මනාඅවබෝධය පිණිස නිවන පිණිස පවති ... මුගලන, උපේසම්බොජන මව්සින් මැනවින් පවසන ලද්දේ වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ වෙසෙස් දැනුම පිණිස මනාඅවබෝධය පිණිස නිවන පිණිස පවති. මුගලන, මේ සත් බෞද්ධ මව්සින් මැනවින් පවසන ලද්දේ වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ වෙසෙස් දැනුම පිණිස මනාඅවබෝධය පිණිස නිවන පිණිස පවති” යි.

“භාග්‍යවතුන් වහන්ස, සත් බෞද්ධ ඒකාන්ත ය, සුගතයන් වහන්ස, සත් බෞද්ධ ඒකාන්ත ය” යි.

භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක. සතුටුයින් ඇති ඇවත් මහමුගලන් තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ දේශනාව සතුටින් පිළිගත්හ. ඇවත් මහමුගලන් තෙරණුවෝ ද ඒ ආබාධයෙන් නැගී සිටියහ. ඇවත් මහමුගලන් තෙරණුවන්ගේ ඒ ආබාධය එසේ පහවූයේ ම වී ය.

2. 2. 6

තතියගීලාන සූත්‍රය

562. එක් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහනුවර සමීපයෙහි කලඤ්ඤානිවාස නම් වේථවතාරාමයෙහි වැඩවසන සේක. එසමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හටගත් ආබාධ ඇත්තේක් දුක් ඇතිසේක් දැඩි ගීලන් වූ සේක් වෙති. එකල්හි ආයුෂ්මත් මහාචූඤ්ඤ තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එකත්පස් ව හුන්හ. එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් මහාචූඤ්ඤ තෙරණුවන්ට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක:

පමිහන්තු තං වුඤ්ඤා, බොජ්ඣංගියාති. සත්තිමෙ හන්තො බොජ්ඣංගියා හගවතා සම්මදකංගො භාවිතා බහුලිකතා අභිඤ්ඤා සමොධාය නිබ්බානාය සංවත්තනාති. කතමෙ සත්තා: සතිසමොච්ඡාදකො බො හන්තො, හගවතා සම්මදකංගො භාවිතො බහුලිකතො අභිඤ්ඤා සමොධාය නිබ්බානාය සංවත්තනාති -පෙ- උපෙධාසමොච්ඡාදකො බො හන්තො, හගවතා සම්මදකංගො භාවිතො බහුලිකතො අභිඤ්ඤා සමොධාය නිබ්බානාය සංවත්තනාති. ඉමෙ බො හන්තො, සත්තො බොජ්ඣංගියා හගවතා සම්මදකංගො භාවිතා බහුලිකතා අභිඤ්ඤා සමොධාය නිබ්බානාය සංවත්තනාති.

තස්ස වුඤ්ඤා, බොජ්ඣංගියා තස්ස වුඤ්ඤා, බොජ්ඣංගියාති.

ඉදමචොවායස්මා මහාවුඤ්ඤා, සමනුසෙඤ්ඤා සඤ්ඤා අහොසි. වුට්ඨාති ච හගවා තම්හා ආබාධා. තථා පමිහන්තො ච හගවතො සො ආබාධො අහොසිති.

2. 2. 7

අපාරස්සතං

563. සත්තිමෙ භික්ඛවෙ, බොජ්ඣංගියා භාවිතා බහුලිකතා අපාරා පාරං ගමනාය සංවත්තනාති. කතමෙ සත්තා: සතිසමොච්ඡාදකො -පෙ- උපෙධාසමොච්ඡාදකො. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ, සත්තො බොජ්ඣංගියා භාවිතා බහුලිකතා අපාරා පාරං ගමනාය සංවත්තනාති. ඉදමචොව -පෙ- සඤ්ඤා.¹

1. අපාරස්සතං මනුසෙසසු යෙ ජනා පාරගාමිනො, අරායං ඉතරා පජා තීරමෙවානුධාවති.
2. යෙ ච බො සම්මදකංගො ධම්මෙ ධම්මානුචක්ඛන්තො, තෙ ජනා පාරමෙසසතං මච්චුධෙය්‍යං සුදුහන්තරං.
3. කණ්ණං ධම්මං විජ්ඣාය සුක්කං භාවෙථ පණ්ඩිතො, ඔක්කා අනොකං ආගම්ඤ්ඤා විවෙකෙ යඤ්ඤා දුරමං.
4. තත්තාභිරතිමෙවෙය්‍ය භික්ඛා කාමෙ අකිංඤ්ඤො, පරියෙය්‍යපෙය්‍ය අනානං විතතෙකෙසෙති පණ්ඩිතො.
5. යෙසං සමොධායිකධෙය්‍යං සම්මා වික්ඛං සුභාවිතං, ආදනපට්ඨිසසග්ගො අනුපාදය යෙ රතා, ධීණසවා පුත්තිමන්තො තෙ ලොකෙ පරිනිබ්බන්තාති.

1. අනොකාමාගම - මජ්ඣං, ස්‍යා,

2. සමොධායිකධෙය්‍යං - මජ්ඣං, ස්‍යා.

“වුඤ්ඤානී, තොපට බෞද්ධ චක්‍රාංගයේ වැටහෙන්නා”යි. “වහන්ස, මේ සත්‍ය බෞද්ධ චක්‍රාංගය කෙරෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මැනවින් පවසන ලද්දකු වඩන ලද්දකු බහුල කරන ලද්දකු වෙසෙස් දැනුම පිණිස මනා අවබෝධය පිණිස නිවන පිණිස පවතින. කවර සතෙක් ද? යත්: වහන්ස, සත්‍ය බෞද්ධ චක්‍රාංගය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මැනවින් පවසන ලද්දේ වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ වෙසෙස් දැනුම පිණිස මනා අවබෝධය පිණිස නිවන පිණිස පවතී. ... වහන්ස, උපෙක්ඛාසමාන චක්‍රාංගය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මැනවින් පවසන ලද්දේ වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ වෙසෙස් දැනුම පිණිස මනා අවබෝධය පිණිස නිවන පිණිස පවතී. වහන්ස, මේ සත් බෞද්ධ චක්‍රාංගයේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් මැනවින් පවසන ලද්දකු වඩන ලද්දකු බහුල කරන ලද්දකු වෙසෙස් දැනුම පිණිස මනා අවබෝධය පිණිස නිවන පිණිස පවතින”යි.

“වුඤ්ඤානී, බෞද්ධ චක්‍රාංගයේ ඵ්කාන්තය. වුඤ්ඤානී, බෞද්ධ චක්‍රාංගයේ ඵ්කාන්තය”යි.

ආයුෂ්මත් මහාවුඤ්ඤානී තෙරණුවෝ මෙය වදාළහ: ශාස්තෘන් වහන්සේ පිළිගත්තේ වුහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ ආබාධයෙන් නැගී සිටියේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ඒ ආබාධය එසේ පහවුයේ ම වී ය.

2. 2. 7

අසාර සුත්‍රය

ශ්‍රී 3. මහණෙනි, මේ සත් බෞද්ධ කෙනෙක් වඩන ලද්දකු බහුල කරන ලද්දකු මෙතෙරින් එතෙරට යෑම පිණිස පවතින. කවර සතෙක් ද යත්: සත්‍ය බෞද්ධ චක්‍රාංගය ... උපෙක්ඛාසමාන චක්‍රාංගය යි. මහණෙනි, මේ සත්‍ය බෞද්ධ දහම වඩන ලද්දකු බහුල කරන ලද්දකු මෙතෙරින් එතෙරට යෑම පිණිස පවතින යි. මෙය වදාළ සේක ... ශාස්තෘන් වහන්සේ:

1. “යම් ජනකෙනෙක් පරතෙරට යනසුලු වෙද්ද මිනිසුන් අතර ඔහු අල්පයහ. වැලි මේ ඉතිරි ප්‍රජාව ඉවුර අනුව ම (-සසරෙහිම) දුවයි.

2. යම් කෙනෙකුත් මොනවට වදහළ දහමිනි දහම් අනුව පවතිනසුලු වෙද්ද ඒ ජනයෝ සුදුස්තර වූ මාරධෙයය (-සසර) හැර පරතෙරට යන්නාහ.

3. 4. පණ්ඩිත තෙමේ අකුසල් දහම් දුරු කොට කුසල් දහම් වඩන්නේ ය. නිවන ඇරඹ සසරින් කාමයන් අත්හැර පලිබෝධ නැති ව යම් ඒවේක-යෙක දුෂ්කරයේ ඇලිය යුතු නම් එහි ඇලීම කැමැති වන්නේ ය. පණ්ඩිත තෙමේ කෙලෙසුන්ගෙන් සිත පිරිසිදු කරන්නේ ය.

5. යම් කෙනෙකුන්ගේ සිත බොධ්‍යායනයන්හි මැනවින් වඩන ලද ද, යම් කෙනෙක් උපද්‍යාන රහිත ව නිවනෙහි ඇලුණාහු ද ලොවහි බැබළීම ඇති ඒ රහත්හු පිරිනිව්‍යාහු යි.

2. 2. 8

ආරද්ධසුත්තං.

564. යෙසං කෙසඤ්චි භික්ඛවෙ, සත්ත බොජ්ඣංගිනා වීරද්ධා වීරද්ධා තෙසං අරියො මග්ගො සමමා දුක්ඛක්ඛයගාමී. යෙසං කෙසඤ්චි භික්ඛවෙ, සත්ත බොජ්ඣංගිනා ආරද්ධා ආරද්ධා තෙසං අරියො මග්ගො සමමා දුක්ඛක්ඛයගාමී. කතමෙ සත්ත: සතිසම්මොජ්ඣංගිනො -පෙ- උපෙඛාසම්මොජ්ඣංගිනො යෙසං කෙසඤ්චි භික්ඛවෙ, ඉමෙ සත්ත- බොජ්ඣංගිනා වීරද්ධා. වීරද්ධා තෙසං අරියො මග්ගො සමමා දුක්ඛක්ඛයගාමී. යෙසං කෙසඤ්චි භික්ඛවෙ, ඉමෙ සත්ත බොජ්ඣංගිනා ආරද්ධා, ආරද්ධා තෙසං අරියො මග්ගො සමමාදුක්ඛක්ඛයගාමීති.

2. 2. 9

අරියසුත්තං.

565. සත්තිමෙ භික්ඛවෙ, බොජ්ඣංගිනා භාවිතා බහුලිකතා අරියා නියයානිකා නියන්ති තක්කරස්ස සමමා දුක්ඛක්ඛයාය. කතමෙ සත්ත: සතිසම්මොජ්ඣංගිනො -පෙ- උපෙඛාසම්මොජ්ඣංගිනො. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ, සත්ත බොජ්ඣංගිනා භාවිතා බහුලිකතා අරියා නියයානිකා නියන්ති තක්කරස්ස සමමා දුක්ඛක්ඛයායාති.

2. 2. 10

නිබ්බද්ධසුත්තං.

566. සත්තිමෙ භික්ඛවෙ, බොජ්ඣංගිනා භාවිතා බහුලිකතා එකන්තනිබ්බද්ධා වීරාගාය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සම්මොධාය නිබ්බාණය සංවත්තන්ති. කතමෙ සත්ත: සතිසම්මොජ්ඣංගිනො -පෙ- උපෙඛාසම්මොජ්ඣංගිනො. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ, සත්ත බොජ්ඣංගිනා භාවිතා බහුලිකතා එකන්තනිබ්බද්ධා වීරාගාය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සම්මොධාය නිබ්බාණය සංවත්තන්ති.

ගිලානවග්ගො දුතියො.

තත්තුද්දනං:

පාඨො දො සුරියුපමෙ ගිලානා අපරෙ තයො,
අපාරමාරද්ධානි ච අරියො නිබ්බද්ධා වාති.

2. 2. 8

ආරඬුසූත්‍රය

564. මහණෙනි, යම් කිසි කෙනෙකුන් විසින් සත් බෞද්ධධර්මයෝ වරදනලද නම් ඔවුන් විසින් මැනවින් දුක් ගෙවීමට යන ආයතීමාගී වරදන ලද්දේ ය. මහණෙනි, යම් කිසි කෙනෙකුන් විසින් සත් බෞද්ධධර්මයෝ අරඹන ලද්දහු නම් ඔවුන් විසින් මැනවින් දුක් ගෙවීමට යන ආයතීමාර්ගය අරඹන ලද්දේ ය. කවර සතෙක් ද? යත්: සත්භ්ගමොප්පාදකය... උපෙබ්බාසමොප්පාදකය යි. මහණෙනි, යම් කිසි කෙනෙකුන් විසින් මේ සත් බෞද්ධධර්මයෝ වරදන ලද්දහු නම් ඔවුන් විසින් මැනවින් දුක් ගෙවීමට යන ආයතීමාර්ගය වරදන ලද්දේ ය. මහණෙනි, යම් කිසි කෙනෙකුන් විසින් මේ සත් බෞද්ධධර්මයෝ අරඹන ලද්දහු නම් ඔවුන් විසින් මැනවින් දුක් ගෙවීමට යන ආයතීමාර්ගය අරඹන ලද්දේ යි.

2. 2. 9

අරිය සූත්‍රය

565. මහණෙනි, ආයතී වූ නොයකික වූ (නිවන කරා පමුණුවන) මේ සත් බෞද්ධ කෙනෙක් වඩන ලද්දු බහුල කරන ලද්දු ඒ අනුව පිළිපදින්නහු මැනවින් දුක් ගෙවීමට පමුණුවත්. කවර සතෙක් ද යත්: සිහිබොජන ... උපෙසමබොජන යි. මහණෙනි, ආයතී වූ නොයකික වූ මේ සත් බෞද්ධධර්මයෝ වඩන ලද්දු බහුල කරන ලද්දු ඒ අනුව පිළිපදින්නහු මැනවින් දුක් ගෙවීමට පමුණුවති යි.

2. 2. 10

නිබ්බිද සූත්‍රය

566. මහණෙනි, මේ සත් බෞද්ධධර්ම කෙනෙක් වඩන ලද්දු බහුල කරන ලද්දු ඒකාන්ත නිර්වේදය පිණිස විරාගය පිණිස නිරෝධය පිණිස ව්‍යුපගමය පිණිස විශිෂ්ටඥානය පිණිස සමොධිය පිණිස නිර්වාණය පිණිස පවතිත්. කවර සතෙක් ද? යත්: සත්භ්ගමොප්පාදකය... උපෙබ්බාසමොප්පාදකය යි. මහණෙනි, මේ සත් බෞද්ධධර්මයෝ වඩන ලද්දු බහුල කරන ලද්දු ඒකාන්ත නිර්වේදය පිණිස විරාගය පිණිස නිරෝධය පිණිස ව්‍යුපගමය පිණිස විශිෂ්ටඥානය පිණිස සමොධිය පිණිස නිර්වාණය පිණිස පවතිත් යි.

දෙවෙනි ගීලානවර්ග යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

පාණසූත්‍රය ද සුරියුපම සූත්‍ර දෙක ද අනෙක් ගීලාන සූත්‍ර තුන ද අපාර, ආරඬු, අරිය, නිබ්බිද සූත්‍ර සතර ද යි දග සූත්‍ර කෙනෙකි යි.

3. උද්ධෘතිය

2. 3. 1

මොඩායසුතනං

567. අප්‍ර මො අක්කුතරො භික්ඛු යෙන හගවා තෙනුපසංඛාමි. උපසංඛාමිත්වා හගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො මො සො භික්ඛු හගවන්තං එතදවොච: “බොජ්ඣංඛා බොජ්ඣංඛාති” හන්තො, වුච්චන්ති කිත්තාවතා නු මො හන්තො, බොජ්ඣංඛාති වුච්චන්ති. බොධාය¹ සංවත්තන්ති මො භික්ඛු තස්මා බොජ්ඣංඛාති වුච්චන්ති. ඉධ භික්ඛු² භික්ඛු සතිසමෙව ජ්ඣංඛං භාවෙති -පෙ- උපෙධාසමොජ්ඣංඛං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොසංගහපරිණාමි. බොධාය සංවත්තන්ති මො භික්ඛු තස්මා බොජ්ඣංඛාති වුච්චන්ති.

2. 3. 2

දෙසනාසුතනං

568. සත්තමො භික්ඛවෙ, බොජ්ඣංඛෙව දෙසිංසාමි, තං සුඤ්ඤං. කතමෙ ව භික්ඛවෙ, සත්තබොජ්ඣංඛා: සතිසමොජ්ඣංඛො -පෙ- උපෙධාසමොජ්ඣංඛො. ඉමෙ මො භික්ඛවෙ, සත්ත බොජ්ඣංඛාති.

2. 3. 3

යානසුතනං

569. කාමරාගධානියානං භික්ඛවෙ, ධම්මානං මනසිකාරබහුලිකාරා අනුප්පන්නො වෙව කාමච්ඡන්දො උප්පජ්ඣති, උප්පන්නො ව කාමච්ඡන්දො භියොහාවාය වෙපුලාය සංවත්තති. බ්‍යාපාදධානියානං භික්ඛවෙ, මනසිකාරබහුලිකාරා අනුප්පන්නො වෙව බ්‍යාපාදො උප්පජ්ඣති, උප්පන්නො ව බ්‍යාපාදො භියොහාවාය වෙපුලාය සංවත්තති. ඵ්ඤාධානියානං භික්ඛවෙ, ධම්මානං මනසිකාරබහුලිකාරා අනුප්පන්නො ඤෝච ඵ්ඤාධිකාරි, උප්පජ්ඣති, උප්පන්නො ඵ්ඤාධිකාරි භියොහාවාය වෙපුලාය සංවත්තති. උධවිඤ්ඤානධානියානං භික්ඛවෙ, ධම්මානං මනසිකාරබහුලිකාරා අනුප්පන්නො ඤෝච උධවිඤ්ඤානධිකාරි, උප්පජ්ඣති, උප්පන්නො ඤෝච උධවිඤ්ඤානධිකාරි භියොහාවාය වෙපුලාය සංවත්තති. විචිකිච්ඡාධානියානං භික්ඛවෙ, ධම්මානං මනසිකාරබහුලිකාරා අනුප්පන්නො වෙව විචිකිච්ඡා උප්පජ්ඣති, උප්පන්නො ව විචිකිච්ඡා භියොහාවාය වෙපුලාය සංවත්තති.

1. සමොධාය - සා,

2. ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු - ඩි, 1, 2, සා,

3. සත්ත වො භික්ඛවෙ - මජ්ඣං, සා,

3. උද්ධිවර්ගය

2. 3. 1

බෝධාය සූත්‍රය

567. ඉක්බිති එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළඹියේ ය. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත්පසෙක හුන්නේ ය. එකත්පසෙක හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකෙළේ ය: “වහන්ස, බොජ්ඣංගයෝ යැ බොජ්ඣංගයෝ යැ යි කියනු ලැබෙත්. වහන්ස, කෙනෙකින් බොජ්ඣංගයෝ යි කියනු ලැබේද?” යි. මහණ, අවබෝධා පිණිස පවතිත් නු යි. එහෙයින් බොජ්ඣංගයෝ යි කියනු ලැබෙත්. මහණ, මෙහි මහණ විවේකනී සිත් විරාගනී සිත් නිරෝධනී සිත් සතියබ්බොජ්ඣංගය වොස්සනපරිණාමී කොට වඩ යි. ... උපෙබ්බසබ්බොජ්ඣංගය වඩ යි. මහණ, අවබෝධා පිණිස පවතිත් නු යි. එහෙයින් බොජ්ඣංගයෝ යි කියනු ලැබෙති යි.

2. 3. 2

දේශනා සූත්‍රය

568. මහණෙනි, මේ සත් බොජන දේශනා කරමි. එය අසව. මහණෙනි, සත් බොජන හු කවර හු ද යත්: සිහිසම්බොජන ... උපේසම්බොජන යි. මහණෙනි, මොහු සත් බොජන යි.

2. 3. 3

යාන සූත්‍රය

569. මහණෙනි, කාමරාගයට කරුණු වූ දහම් මෙතෙහි කිරීම බහුල කිරීමෙන් නූපත් කාමච්ඡද්දයත් උපදී. උපත් කාමච්ඡද්දයත් බොහෝ බව පිණිස විපුලකය පිණිස පවතී. මහණෙනි, ව්‍යාපාදයට කරුණු වූ දහම් මෙතෙහි කිරීම බහුල කිරීමෙන් නූපත් ව්‍යාපාදයත් උපදී. උපත් ව්‍යාපාදයත් බොහෝ බව පිණිස විපුලකය පිණිස පවතී. මහණෙනි, ථිනමිඤ්ඤයට කරුණු වූ දහම් මෙතෙහි කිරීම බහුල කිරීමෙන් නූපත් ථිනමිඤ්ඤයත් උපදී. උපත් ථිනමිඤ්ඤයත් බොහෝ බව පිණිස විපුලකය පිණිස පවතී. මහණෙනි, උඤ්චවකුක්කච්චයට කරුණු වූ දහම් මෙතෙහි කිරීම බහුල කිරීමෙන් නූපත් උඤ්චවකුක්කච්චයත් උපදී. උපත් උඤ්චවකුක්කච්චයත් බොහෝ බව පිණිස විපුලකය පිණිස පවතී. මහණෙනි, විචිකිච්ඡාවට කරුණු වූ දහම් මෙතෙහි කිරීම බහුල කිරීමෙන් නූපත් විචිකිච්ඡාවත් උපදී, උපත් විචිකිච්ඡාවත් බොහෝ බව පිණිස විපුලකය පිණිස පවතී.

සතිසම්මොජ්ඣකධර්මානිසානං භික්ඛවෙ, ධම්මානං මනසිකාර-
බහුලිකාරා අනුප්පන්නො වෙව සතිසම්මොජ්ඣකධර්මො උප්පජ්ඣති,
උප්පන්නො ච සතිසම්මොජ්ඣකධර්මො භාවනාපාරිසුරිං ගච්ඡති -පෙ-
උප්පට්ඨාසම්මොජ්ඣකධර්මානිසානං භික්ඛවෙ, ධම්මානං මනසිකාර-
බහුලිකාරා අනුප්පන්නො වෙව උප්පට්ඨාසම්මොජ්ඣකධර්මො උප්පජ්ඣති,
උප්පන්නො ච උප්පට්ඨාසම්මොජ්ඣකධර්මො භාවනාපාරිසුරිං ගච්ඡති.

2. 3. 4

යොනියොසායුක්තං

570. අයොනියො භික්ඛවෙ, මනසිකරොතො අනුප්පන්නො වෙව
කාමච්ඡන්දෙ උප්පජ්ඣති, උප්පන්නො ච කාමච්ඡන්දෙ භියොගාභාවාය
වෙසුලලාය සංවත්තති අනුප්පන්නො වෙව ව්‍යාපාදෙ උප්පජ්ඣති,
උප්පන්නො ච ව්‍යාපාදෙ භියොගාභාවාය වෙසුලලාය සංවත්තති.
අනුප්පන්නංඤ්ච ටීනමිඳං උප්පජ්ඣති උප්පන්නංඤ්ච ටීනමිඳං භියො-
ගාභාවාය වෙසුලලාය සංවත්තති. අනුප්පන්නංඤ්ච උඤ්චවකුක්ඛචං උප්පජ්-
ඣති, උප්පන්නංඤ්ච උඤ්චවකුක්ඛචං භියොගාභාවාය වෙසුලලාය සංවත්ත-
ති. අනුප්පන්නො වෙව විචිකිට්ඨා උප්පජ්ඣති උප්පන්නො ච විචිකිට්ඨා භියො-
ගාභාවාය වෙසුලලාය සංවත්තති. අනුප්පන්නො ච සතිසම්මොජ්ඣකධර්මො
නුප්පජ්ඣති, උප්පන්නො ච සතිසම්මොජ්ඣකධර්මො නිරුජ්ඣති -පෙ- අනුප්ප-
න්නො ච උප්පට්ඨාසම්මොජ්ඣකධර්මො නුප්පජ්ඣති, උප්පන්නො ච උප්පට්ඨා-
සම්මොජ්ඣකධර්මො නිරුජ්ඣති.

යොනියො භික්ඛවෙ, මනසිකරොතො අනුප්පන්නො වෙව
කාමච්ඡන්දෙ නුප්පජ්ඣති උප්පන්නො ච කාමච්ඡන්දෙ පභීයති. අනුප්පන්නො
වෙව ව්‍යාපාදෙ නුප්පජ්ඣති, උප්පන්නො ච ව්‍යාපාදෙ පභීයති. අනුප්පන්න-
ංඤ්ච ටීනමිඳං නුප්පජ්ඣති, උප්පන්නංඤ්ච ටීනමිඳං පභීයති.
අනුප්පන්නංඤ්ච උඤ්චවකුක්ඛචං නුප්පජ්ඣති, උප්පන්නංඤ්ච උඤ්චව-
කුක්ඛචං පභීයති. අනුප්පන්නං වෙව විචිකිට්ඨා නුප්පජ්ඣති, උප්පන්නො ච
විචිකිට්ඨා පභීයති. අනුප්පන්නො ච සතිසම්මොජ්ඣකධර්මො උප්පජ්ඣති,
උප්පන්නො ච සතිසම්මොජ්ඣකධර්මො භාවනාපාරිසුරිං ගච්ඡති -පෙ-
අනුප්පන්නො ච උප්පට්ඨාසම්මොජ්ඣකධර්මො උප්පජ්ඣති, උප්පන්නො ච
උප්පට්ඨාසම්මොජ්ඣකධර්මො භාවනාපාරිසුරිං ගච්ඡති.

2. 3. 5

අපරිභානියයුක්තං

571. සත්ත වො භික්ඛවෙ, අපරිභානියෙ ධම්මෙ දෙසිසසාමි, තං
සුඤ්ඤං. කතමෙ ච භික්ඛවෙ, සත්ත අපරිභානියා ධම්මා: යද්දි-
සත්ත බොජ්ඣකධර්මො. කතමෙ සත්ත: සතිසම්මොජ්ඣකධර්මො -පෙ- උප්පට්ඨා-
සම්මොජ්ඣකධර්මො ඉමෙ වො භික්ඛවෙ, සත්ත අපරිභානියා ධම්මාති.

මහභූමි, සතිසමෝච්ඡාධර්මයට කරුණු වූ දහම් මෙතෙහි කිරීම බහුල කිරීමෙන් නූපත් සතිසමෝච්ඡාධර්මයත් උපදී උපත් සතිසමෝච්ඡාධර්මයත් වැඩිමෙන් පිරිමට යේ... මහභූමි, උපෙමාසමෝච්ඡාධර්මයට කරුණු වූ දහම් මෙතෙහි කිරීම බහුල කිරීමෙන් නූපත් උපෙමාසමෝච්ඡාධර්මයත් උපදී. උපත් උපෙමාසමෝච්ඡාධර්මයත් වැඩිමෙන් පිරිමට යේ යි.

2.3.4

යෝජිතයෝ සූත්‍රය

570. මහණෙනි, නුනුවණින් මෙනෙහි කරන්නහුට නුපන් කාමච්ඡාදයක් උපදී. උපන් කාමච්ඡාදයක් බොහෝ බව පිණිස විපුලකිය පිණිස පවතී. නුපන් ව්‍යාපාදයක් උපදී. උපන් ව්‍යාපාදයක් බොහෝ බව පිණිස විපුලකිය පිණිස පවතී. නුපන් ථිතමිඤ්ඤයක් උපදී. උපන් ථිතමිඤ්ඤයක් බොහෝ බව පිණිස විපුලකිය පිණිස පවතී. නුපන් උඤ්චවකුක්කුච්චයක් උපදී. උපන් උඤ්චවකුක්කුච්චයක් බොහෝ බව පිණිස විපුලකිය පිණිස පවතී. නුපන් විචිකිච්ඡාවක් උපදී. උපන් විචිකිච්ඡාවක් බොහෝ බව පිණිස විපුලකිය පිණිස පවතී. නුපන් සතියමොඤ්ඤයක් නුපදී. උපන් සතියමොඤ්ඤයක් නිරුඤ්ඤ වෙයි ... නුපන් උපෙඛාසමොඤ්ඤයක් නුපදී. උපන් උපෙඛාසමොඤ්ඤයක් නිරුඤ්ඤ වේ.

මහණෙනි, නුවණින් මෙනෙහි කරන්නහුට නූපත් කාමච්ඡදයත් නූපදී. උපත් කාමච්ඡදයත් ප්‍රභීණ වෙයි. නූපත් ව්‍යාපාදයත් නූපදී. උපත් ව්‍යාපාදයත් ප්‍රභීණ වෙයි. නූපත් ඊතමිඤ්ඤයත් නූපදී. උපත් ඊතමිඤ්ඤයත් ප්‍රභීණ වෙයි. නූපත් උඤ්ඤකායවයත් නූපදී. උපත් උඤ්ඤකායවයත් ප්‍රභීණ වෙයි. නූපත් විචිකිච්ඡාවත් නූපදී. උපත් විචිකිච්ඡාවත් ප්‍රභීණ වෙයි. නූපත් සතිසංඛොජ්ඣායයත් උපදී. උපත් සතිසංඛොජ්ඣායයත් වැඩිමෙන් පිරිමට යෙයි. ... නූපත් උපෙඛා සංඛොජ්ඣායයත් උපදී. උපත් උපෙඛා සංඛොජ්ඣායයත් වැඩිමෙන් පිරිමට යෙයි.

2. 3. 5

අපරිභානිය සූත්‍රය

371. මහඥානී, සත්අපරිහානිය (නො පිරිහීමට කරුණු වූ) දහම් තොටට දේශනා කරන්නෙමි. එය අසවු. මහඥානී, සත්අපරිහානිය දහම් කවරහු ද යත්: මේ සත්තබ්බොජ්ඣානියෝ යි. කවර සතෙක් ද යත්: සතිසම්බොජ්ඣානිය ය ... උපෙබ්බසම්බොජ්ඣානිය යි. මහඥානී, මොහු සත්අපරිහානිය දහම්හු යි.

2. 3. 6

බයසුත්තං

572. යො භික්ඛවෙ, මග්ගො යා පටිපදු තණ්හකකියාය සංවත්තති¹, තං මග්ගං තං පටිපදං භාවෙථ. කතමො ච භික්ඛවෙ, මග්ගො කතමා ච පටිපදු තණ්හකකියාය සංවත්තති: යදිදං සත්තං බොජ්ඣකියා. කතමෙ සත්ත: සතිසම්මොජ්ඣකියො -පෙ- උපෙඛාසම්මොජ්ඣකියොති. එවං වුත්තෙ ආයසමා උද්ධි හභවන්තං එතදවොච: කරං භාවිතා නු ඛො හන්තා, සත්තං බොජ්ඣකියා කරං බහුලීකතා තණ්හකකියාය සංවත්තන්ති.

ඉධුද්ධි, භික්ඛු සතිසම්මොජ්ඣකියං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරෝධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමී. විපුලං² මහග්ගතං අපමාණං අබ්‍යාපජ්ඣං. තස්ස සතිසම්මොජ්ඣකියං භාවයතො විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරෝධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමී. විපුලං මහග්ගතං අපමාණං අබ්‍යාපජ්ඣං. තණ්හා පභීයති -පෙ- උපෙඛාසම්මොජ්ඣකියං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරෝධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමී. විපුලං මහග්ගතං අපමාණං අබ්‍යාපජ්ඣං. තස්ස උපෙඛාසම්මොජ්ඣකියං භාවයතො විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරෝධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමී. විපුලං මහග්ගතං අපමාණං අබ්‍යාපජ්ඣං. තණ්හා පභීයති. තණ්හාය පහානා කම්මං පභීයති. කම්මස්ස පහානා දුක්ඛං පභීයති. ඉති ඛො උද්ධි, තණ්හකකියා කම්මකකියො. කම්මකකියා දුක්ඛකකියොති.

2. 3. 7

නිරෝධසුත්තං

573. යො භික්ඛවෙ, මග්ගො යා පටිපදු තණ්හානිරෝධාය සංවත්තති, තං මග්ගං තං පටිපදං භාවෙථ. කතමො ච භික්ඛවෙ, මග්ගො කතමා පටිපදු තණ්හානිරෝධාය සංවත්තති: යදිදං සත්තං බොජ්ඣකියා. කතමෙ සත්ත: සතිසම්මොජ්ඣකියො -පෙ- උපෙඛාසම්මොජ්ඣකියො. කරං භාවිතා ච භික්ඛවෙ සත්තං බොජ්ඣකියා කරං බහුලීකතා තණ්හානිරෝධාය සංවත්තන්ති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සතිසම්මොජ්ඣකියං භාවෙති -පෙ- උපෙඛාසම්මොජ්ඣකියං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරෝධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමී. එවං භාවිතා ඛො භික්ඛවෙ, සත්තං බොජ්ඣකියා එවං බහුලීකතා තණ්හානිරෝධාය සංවත්තන්ති.

1. සංවත්තන්ති - සි, 1, 2.

2. වෙසුලං - සි 1, 2.

3. පහානාය - සි 1, 2.

2. 3. 6

බයසුත්‍රය

572. මහණෙනි, යම් මහෙක් යම් පිළිවෙතෙන් තෘෂ්ණාසංයමය පිණිස පවතී නම් ඒ මහ ඒ පිළිවෙත වඩවු. මහණෙනි, කවර මහෙක් කවර පිළිවෙතෙන් තෘෂ්ණාසංයමය පිණිස පවතී ද? මේ සත්තබ්බාසංයමය යි. කවර සතෙක් ද යත්: සතිසංකොඡ්ඡාසංයමය ... උපෙඛාසංකොඡ්ඡාසංයමය යි. මෙසේ වදාළ කල්හි ආයුෂ්මත් උද්ධි සථිවර භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකෙළේ ය: “වහන්ස, සත්තබ්බාසංයමයෙහි කෙසේ වඩන ලද්දහු කෙසේ බහුල කරන ලද්දහු තෘෂ්ණාසංයමය පිණිස පවතිද්දෝ යි.

උද්ධි, මෙහි මහණ විවේකනිසස්සිත විරාගනිසස්සිත නිරෝධනිසස්සිත වොස්සග්ගපරිණාමී කොට පැතුරුණක් මහත් බවට පැමිණියක් අප්‍රමාණ වූවක් නිද්ධක් වූවක් කොට සතිසංකොඡ්ඡාසංයමය වඩයි. විවේකනිසස්සිත විරාගනිසස්සිත නිරෝධනිසස්සිත වොස්සග්ගපරිණාමී කොට විපුල මහග්ගා අප්‍රමාණ අබ්‍යාපජ්ඣා කොට සතිසංකොඡ්ඡාසංයමය වඩන ඔහුගේ තෘෂ්ණාව ප්‍රතීණ වෙයි ... විවේකනිසස්සිත විරාගනිසස්සිත නිරෝධනිසස්සිත වොස්සග්ගපරිණාමී කොට විපුල මහග්ගා අප්‍රමාණ අබ්‍යාපජ්ඣා කොට උපෙඛාසංකොඡ්ඡාසංයමය වඩයි. විවේකනිසස්සිත විරාගනිසස්සිත නිරෝධනිසස්සිත වොස්සග්ගපරිණාමී කොට විපුල මහග්ගා අප්‍රමාණ අබ්‍යාපජ්ඣා කොට උපෙඛාසංකොඡ්ඡාසංයමය වඩන ඔහුගේ තෘෂ්ණාව ප්‍රතීණ වේ. තෘෂ්ණාව ප්‍රතීණ වීමෙන් කර්මය ප්‍රතීණ වේ. කම්මය ප්‍රතීණ වීමෙන් දුක ප්‍රතීණ වේ. උද්ධි, මෙසේ තෘෂ්ණාසංයමයෙන් කම්මය වේ. කම්මයයෙන් දුක වේ යි.

2. 3. 7

නිරෝධසුත්‍රය

573. මහණෙනි, යම් මහෙක් යම් පිළිවෙතෙන් තෘෂ්ණානිරෝධය පිණිස පවතී නම් ඒ මහ ඒ පිළිවෙත වඩවු. මහණෙනි, කවර මහෙක් කවර පිළිවෙතෙන් තෘෂ්ණානිරෝධය පිණිස පවතී ද? මේ සත්තබ්බාසංයමය යි, කවර සතෙක් ද යත්: සතිසංකොඡ්ඡාසංයමය ... උපෙඛාසංකොඡ්ඡාසංයමය යි. මහණෙනි, සත්තබ්බාසංයමයෙහි කෙසේ වඩන ලද්දහු කෙසේ බහුල කරන ලද්දහු තෘෂ්ණානිරෝධය පිණිස පවතිද්දෝ යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ විවේකනිසස්සිත විරාගනිසස්සිත නිරෝධනිසස්සිත වොස්සග්ගපරිණාමී කොට සතිසංකොඡ්ඡාසංයමය වඩයි ... උපෙඛාසංකොඡ්ඡාසංයමය වඩයි. මහණෙනි, සත්තබ්බාසංයමයෙහි මෙසේ වඩන ලද්දහු මෙසේ බහුල කරන ලද්දහු තෘෂ්ණානිරෝධය පිණිස පවතින් යි.

2. 3. 8

නිබ්බදිකතං

574. නිබ්බදිකතං වො භික්ඛවෙ, මග්ගං දෙසිංසාමි. තං සුඤ්ඤං. කතමො ච භික්ඛවෙ, නිබ්බදිකතං වො මග්ගො යදිදං සත්තං බොජ්ඣංසං. කතමෙ සත්තං සතිසංඛොජ්ඣංසං -පෙ- උපෙඛාසංඛොජ්ඣංසං. එවං වුද්ධො ආයස්මා උද්ධි හගගිනං එතද්වොච: කරං භාවිතා නු ඛො හතො, සත්තං බොජ්ඣංසං කරං බහුලිකතා නිබ්බදාය සංවත්තන්ති.

ඉද්ධි, භික්ඛු සතිසංඛොජ්ඣංසං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරෝධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිඤ්ඤාමි. විපුලං මහග්ගං අපමාණං අබ්බාසං. සො සතිසංඛොජ්ඣංසං භාවිතො¹ විතොන අනිබ්බදිකපුබ්බං අපදලිතපුබ්බං ලොභකඛං නිබ්බිජ්ඣති, පදලෙති. අනිබ්බදිකපුබ්බං අපදලිතපුබ්බං දෙසකඛං නිබ්බිජ්ඣති පදලෙති. අනිබ්බදිකපුබ්බං අපදලිතපුබ්බං මොහකඛං නිබ්බිජ්ඣති පදලෙති. -පෙ- උපෙඛාසංඛොජ්ඣංසං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරෝධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිඤ්ඤාමි. විපුලං මහග්ගං අපමාණං අබ්බාසං. සො උපෙඛාසංඛොජ්ඣංසං භාවිතො විතොන අනිබ්බදිකපුබ්බං අපදලිතපුබ්බං ලොභකඛං නිබ්බිජ්ඣති පදලෙති. අනිබ්බදිකපුබ්බං අපදලිතපුබ්බං දෙසකඛං නිබ්බිජ්ඣති පදලෙති, අනිබ්බදිකපුබ්බං අපදලිතපුබ්බං මොහකඛං නිබ්බිජ්ඣති පදලෙති. එවං භාවිතා ඛො උද්ධි, සත්තං බොජ්ඣංසං එවං බහුලිකතා නිබ්බදාය² සංවත්තන්ති.

2. 3. 9

එකධම්මසුතං

575. නාහං භික්ඛවෙ, අඤ්ඤං එකධම්මෙ සමනුපස්සාමි යෙ³ එවං භාවිතා බහුලිකතා⁴ සංයොජනියානං ධම්මානං පහානාය සංවත්තන්ති⁵. යථිදං භික්ඛවෙ, සත්තං බොජ්ඣංසං. කතමෙ සත්තං සතිසංඛොජ්ඣංසං -පෙ- උපෙඛාසංඛොජ්ඣංසං. කරං භාවිතා ච භික්ඛවෙ, සත්තං බොජ්ඣංසං කරං බහුලිකතා සංයොජනියානං ධම්මානං පහානාය සංවත්තන්ති. ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සතිසංඛොජ්ඣංසං භාවෙති -පෙ- උපෙඛාසංඛොජ්ඣංසං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරෝධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිඤ්ඤාමි. එවං භාවිතා ඛො භික්ඛවෙ, සත්තං බොජ්ඣංසං එවං බහුලිකතා සංයොජනියානං ධම්මානං පහානාය සංවත්තන්ති. කතමෙ ච භික්ඛවෙ, සංයොජනියා ධම්මා: චක්ඛු භික්ඛවෙ, සංයොජනියො ධම්මො. එතෙතෙ උපපජ්ඣති සංයොජනවිනිබ්බා අපේක්ඛාසානා. -පෙ- ජිහ්වා සංයොජනියො ධම්මො. එතෙතෙ උපපජ්ඣති සංයොජනවිනිබ්බා අපේක්ඛාසානා -පෙ- මනොසංයොජනියො ධම්මො. එතෙතෙ උපපජ්ඣති සංයොජනවිනිබ්බා අපේක්ඛාසානා. ඉමෙ වුච්චන්ති භික්ඛවෙ, සංයොජනියා ධම්මාති.

1. සතිසංඛොජ්ඣංසංභාවිතො - සා.

2. නිබ්බදාය සී 1. 2.

3. යො - මජ්ඣං, සා.

4. බහුලිකතො - මජ්ඣං, සා.

5. සංවත්තති - මජ්ඣං, සා.

2. 3. 8

නිබ්බාන සූත්‍රය

674. මහණෙනි, නිබ්බානාය (කෙලෙස් නැසීමට හිත) මාර්ගය කොපට දේශනා කරන්නෙමි, එය අසවු. මහණෙනි, නිබ්බානාය මාර්ගය කවරේ ද: මේ සත් බෞද්ධ ධර්මයෝ යි. කවර සතෙක් ද යත්: සතිසම්මොඡ්ඡාය ය ... උපෙකාසම්මොඡ්ඡාය යි. මෙසේ වදාළ කල්හි ආයුෂ්මත් උද්ධමන සංග්‍රහයෙන් වහන්සේට මෙය සැලකෙළේ ය. “වහන්ස, කෙසේ වඩන ලද කෙසේ බහුල කරන ලද සත් බෞද්ධ ධර්මයෝ කෙලෙස් නැසීම පිණිස පවතිද්ද යි.

උද්ධමන, මෙසේ නෙති මහණ විවේකනීය සිත් විරාගනීය සිත් නිරෝධනීය සිත් සතිසම්මොඡ්ඡාය වොස්සග්ගපරිණාමී කොට විපුල මහග්ගා අරුමාණ අබ්‍යාපජ්ඣා කොට වඩයි. හෙතෙමේ සතිසම්මොඡ්ඡාය වැඩු සිතින් නොනැසුවීරු නොපැලුවීරු ලොභසමුහය නසයි, පලයි. නොනැසුවීරු නොපැලුවීරු දෝෂසමුහය නසයි, පලයි. නොනැසුවීරු නොපැලුවීරු මෝහසමුහය නසයි, පලයි ... විවේකනීය සිත් විරාගනීය සිත් නිරෝධනීය සිත් උපෙකාසම්මොඡ්ඡාය වොස්සග්ගපරිණාමී කොට විපුල මහග්ගා අරුමාණ අබ්‍යාපජ්ඣා කොට වඩයි. හෙතෙමේ උපෙකාසම්මොඡ්ඡාය වැඩු සිතින් නොනැසුවීරු නොපැලුවීරු ලෝභසමුහය නසයි, පලයි. නොනැසුවීරු නොපැලුවීරු දෝෂසමුහය නසයි, පලයි. නොනැසුවීරු නොපැලුවීරු මෝහසමුහය නසයි, පලයි. උද්ධමන, මෙසේ වඩන ලද මෙසේ බහුල කරන ලද සත් බෞද්ධ ධර්මයෝ කෙලෙස් නැසීම පිණිස පවතින් යි.

2. 3. 9

ඵකධමම සූත්‍රය

575. මහණෙනි, යම් දහම් කෙනෙක් මෙසේ වඩන ලද්දු මෙසේ බහුල කරන ලද්දු සංයෝජනයන්ට කරුණු වූ දහම් ප්‍රභාණ පිණිස පවතිද්ද මහණෙනි, මේ සත් බෞද්ධ ධර්මයෝ යි. නම් එබඳු එක් දහමකු ද මම නොම දකිමි. කවර සතෙක් ද යත්: සිතිසම්මොඡ්ඡාය ... උපෙකාසම්මොඡ්ඡාය යි. මහණෙනි, කෙසේ වඩන ලද කෙසේ බහුල කරන ලද සත් බෞද්ධ ධර්මයෝ යි. නම් කරුණු වූ දහම් ප්‍රභාණ පිණිස පවතිද්ද යත්: මහණෙනි, මෙසේ නෙති මහණ විවේකනීය සිත් විරාගනීය සිත් නිරෝධනීය සිත් සිතිසම්මොඡ්ඡාය වොස්සග්ගපරිණාමී කොට වඩයි ... උපෙකාසම්මොඡ්ඡාය වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ වඩන ලද මෙසේ බහුල කරන ලද සත් බෞද්ධ ධර්මයෝ යි. නම් කරුණු වූ දහම් ප්‍රභාණ පිණිස පවති. මහණෙනි, සංයෝජනයන්ට කරුණු වූ දහම් කවරහු ද යත්: මහණෙනි, අය සංයෝජනයන්ට කරුණු වූ දහමෙකි. මෙහි තෙල සංයෝජනයන් විසින් බඳනාලද අධ්‍යවසානයෝ (බැසැගැනීම) උපදනාහ. ... දිව සංයෝජනයන්ට කරුණු වූ දහමෙකි. මෙහි තෙල සංයෝජනයන් විසින් බඳනාලද අධ්‍යවසානයෝ (බැසැගැනීම) උපදනාහ. ... සිත සංයෝජනයන්ට කරුණු වූ දහමෙකි. මෙහි තෙල සංයෝජනයන් විසින් බඳනාලද අධ්‍යවසානයෝ (බැසැගැනීම) උපදනාහ. මහණෙනි, මොහු සංයෝජනයන්ට කරුණු වූ දහම්හු යි කියනු ලැබෙත් යි.

2. 3. 10

උද්ගිසුක්කං.

576. එකං සමයං හගවා සුමෙහසු විහරති සෙක්කං¹ නාම සුභ්භානං නිගමො. අපටො ආයස්මා උද්ගි යෙන හගවා තෙත්ථපසංකම්. -පෙ- එකමනං නිසින්නො ඛො ආයස්මා උද්ගි හගවන්තං එතදවොච: අවුරියං හනෙත, අඤ්ඤං හනෙත, යාව ඛුක්කතං ව² මෙ හනෙත, හගවති පෙමං ව ගාරවො ව හිරි ව ඔත්තප්ඤ්ඤා. අහං හි හනෙත, පුබ්බෙ අගාරිකභූතො සමානො අඛුක්කතො අහොසිං ධම්මෙත. අඛුක්කතො සංඛෙත. යො ධවාහං හනෙත, හගවති පෙමං ව ගාරවං ව හිරිං³ ව ඔත්තප්ඤ්ඤා සමපස්සමානො අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිං⁴. තස්ස මෙ හගවා ධම්මං දෙසෙයි: “ඉති රූපං, ඉති රූපස්ස සමුදයො, ඉති රූපස්ස අත්තමො, ඉති වේදනා -පෙ- ඉති සඤ්ඤා -පෙ- ඉති සංඛාරා -පෙ- ඉති විඤ්ඤාණං, ඉති විඤ්ඤාණස්ස සමුදයො ඉති විඤ්ඤාණස්ස අත්තමො”ති.

යො ධවාහං හනෙත, සුඤ්ඤාගාරගතො ඉමෙසු පඤ්ඤා උපාදානකමෙධස්ස⁵ උක්ඤ්ඤාචක්ඛාසං සමපරිවර්තෙන්නො ඉදං දුක්ඛාති යථාභූතං අඛුක්කස්සිං, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං අඛුක්කස්සිං, අයං දුක්ඛාතිරොධොති යථාභූතං අඛුක්කස්සිං, අයං දුක්ඛාතිරොධං ගාමිනීපට්ඨති යථාභූතං අඛුක්කස්සිං. ධම්මො ව මෙ හනෙත, අභිසම්මො⁶, මග්ගො ව පටිලඤ්ඤා⁷, යො මෙ භාවිතො ඛුක්කතො තථා තථා විහරන්තං තථංකාය උපනෙක්ඛති. යථාහං “විණං ජාති චුසිතං බ්‍රහ්මවරියං කතං කරණියං නාපරං ඉක්කන්තායා”ති පජානිස්සාමි. සතිසම්මොජ්ඣංඛො මෙ හනෙත, පටිලඤ්ඤා, යො මෙ භාවිතො ඛුක්කතො තථා තථා විහරන්තං තථංකාය උපනෙක්ඛති, යථාහං “විණං ජාති චුසිතං බ්‍රහ්මවරියං කතං කරණියං නාපරං ඉක්කන්තායා”ති පජානිස්සාමි. -පෙ- උපෙධාසම්මොජ්ඣංඛො ඛො මෙ හනෙත, පටිලඤ්ඤා යො මෙ භාවිතො ඛුක්කතො තථා තථා විහරන්තං තථංකාය උපනෙක්ඛති, යථාහං “විණං ජාති, චුසිතං බ්‍රහ්මවරියං කතං කරණියං නාපරං ඉක්කන්තායා”ති පජානිස්සාමි. අයං ඛො මෙ හනෙත, මග්ගො පටිලඤ්ඤා, යො මෙ භාවිතො ඛුක්කතො තථා තථා විහරන්තං තථංකාය උපනෙක්ඛති, යථාහං “විණං ජාති, චුසිතං බ්‍රහ්මවරියං, කතං කරණියං, නාපරං ඉක්කන්තායා”ති පජානිස්සාමිති.

1. සෙක්කං - සි 1, 2.

2. ඛුක්කාරාඤ්ඤා - ස්‍යා.

3. ගාරවො ව හිරි ව - සි 1, 2.

4. පබ්බජිතො - මජ්ඣං, සිඬු.

5. ඉමෙසං පඤ්ඤාචක්ඛාසානං - මජ්ඣං, ස්‍යා.

6. අභිසම්මො - සි 1, 2, ස්‍යා.

7. මග්ගො ව මෙ පටිලඤ්ඤා - මජ්ඣං, ස්‍යා.

2. 3. 10

උද්ධි සූත්‍රය

576. එක්කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සුමන දනව්වෙහි ශෛවකක නම් සුමනසන්තේ නියමගම්හි වැඩවසන සේක. එකල්හි ආයුෂ්මත් උද්ධි සංචාර තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියේ ය ... එකත්පස්ව හුන් ආයුෂ්මත් උද්ධි සංචාර භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකෙළේ ය: වහන්ස, අසිරියෙකි. වහන්ස පුද්ගලයෙකි. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි වූ මාගේ ප්‍රේමයත් ගෞරවයත් හිරිහිතප් දෙකත් කෙතෙක් බුහුමන් කරන ලද ද, වහන්ස, මම පෙර ගිහි වූයෙමි ම දහමින් බුහුමන් නො කරන ලද්දෙමි වීම්. සහන විසින් බුහුමන් නො කරන ලද්දෙමි වීම්. වහන්ස, ඒ මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි ප්‍රේමයත් ගෞරවයත් හිරිහිතප් දෙකත් දකිමින් ගිහිගෙන් නික්ම සස්තෙහි පැවිදිවීම්. ඒ මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ “රූපය මෙසේ ය, රූපයේ හටගැනීම මෙසේ ය, රූපයේ අස්තඩගමය මෙසේ ය, වේදනාව මෙසේ ය ... සංඥාව මෙසේ ය ... සංස්කාරයෝ මෙසේ ය ... විඥානය මෙසේ ය ... විඥානයේ හටගැනීම මෙසේ ය ... විඥානයේ අස්තඩගමය මෙසේ ය යි දහම් දෙසූ සේක.

වහන්ස, ඒ මම ශුන්‍යාගාරයට ගියෙමි මේ පඤ්ඤාපාදනස්කන්ධයෙහි උදයවාය සමමූහිත කෙරෙමින් මේ (පඤ්ඤාස්කන්ධය) දුකැ' යි තතුසේ දැනගනිමි. මේ (තෘෂ්ණාසමුදය) දුඃඛසමුදයැ' යි තතු සේ දැන ගනිමි. මේ (තෘෂ්ණානිරෝධය) දුඃඛනිරෝධයැ' යි තතුසේ දැන ගනිමි. මේ (ආයුෂ්මත්පාඨගමනාර්ථය) දුඃඛනිරෝධගාමිනිප්‍රතිපද යැ' යි තතුසේ දැනගනිමි. වහන්ස, මා විසින් (විද්ශිතා) ධම්ම අවබෝධ කරන ලද යැ. (විද්ශිතා) මාර්ගය ද ලබන ලදි. මා විසින් යම් ධම්ම මාර්ගයෙක් භාවිත බහුලිකෘත වේ ද (හෙ) ඒ ඒ අයුරින් වාස කරන්නහු යම්සේ “ජාති ඤය විය. මහබලසර වැසෑ නිමවන ලද, කරණි කරන ලද, මෙ අත්බව පිණිස අන් කියෙක් නැති” යි මම දනිමි නම් තරාභාවයට පමුණුවන්නේ යැ: වහන්ස, මා විසින් ස්මෘතිසම්බෝධාධ්‍යාන ලබන ලද යැ. යම් බෝධාධ්‍යාන යෙක් මා විසින් භාවිත බහුලිකෘත වූයේ ඒ ඒ අයුරින් වාස කරන්නහු යම්සේ “ජාති ඤය විය. මහබලසර වැසෑ නිමවන ලද, කරණි කරන ලද, මෙ අත්බව පිණිස අන් කියෙක් නැති” යි මම දනිමි නම් තරාභාවයට පමුණු වන්නේ යැ. ... වහන්ස, මා විසින් උපේක්ෂාසම්බෝධාධ්‍යාන ලබන ලද. යම් බෝධාධ්‍යානයෙක් මා විසින් භාවිත බහුලිකෘත වූයේ ඒ ඒ අයුරින් වාස කරන්නහු යම්සේ “ජාති ඤය විය. මහබලසර වැසෑ නිමවන ලද, කරණි කරන ලද, මෙ අත්බවට අන් කියෙක් නැති” යි මම දනිමි නම් තරාභාවයට පමුණුවන්නේ යැ. වහන්ස, මා විසින් මේ මාර්ගය ලබන ලද. මා විසින් යම් මාර්ගයෙක් භාවිත බහුලිකෘත වූයේ ඒ ඒ අයුරින් වාස කරන්නහු යම්සේ “ජාති ඤය විය, මහබලසර වැසෑ නිමවන ලද, කරණි කරන ලද මෙ අත්බවට අන් කියෙක් නැති” යි මම දනිමි නම් තරාභාවයට පමුණු වන්නේ යැ” යි.

සාධු සාධු උද්ධි, එසො හි තෙ උද්ධි, මග්ගො පට්ඨප්පො,
 යො තෙ භාවිතො ඛණ්ඩිකතො තථා තථා විහරන්තං තථකාය
 උපනෙක්ඝති යථා තං “ඛිණං ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං
 කර්මයං නාපරං ඉත්ථකායා”ති පජාතික්ඝසිති.

උද්ධිවග්ගො තතිසො.

පත්‍රඤ්ඤා :

බොධාය දෙසනා ධානා යොනිසො'පරිභානියා,
 බයො නිරොධො නිබ්බේධො එකධම්මො උද්ධි චාති.

උද්දී, මැනවි, මැනවි... උද්දී, මේ මහ තොප විසින් පිළිලදී. යමෙක් තොප විසින් වඩන ලද ද, බහුල කරන ලද ද, (එය) “ඉපැදීම ගෙවීම බලසර වැස නිමවන ලදී, කටයුතු කරන ලදී. මේ බැව් පිණිස අනිකක් නැතැ”යි යම්සේ තෙපි දැනගන්නහු නම් එසේ එසේ වෙසෙන තොප ඒ බැව් පිණිස පමුණුවන්නේ යි.

තෙවැනි උද්දීවර්ග යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

බොධාය, දෙසනා, යාන, යොනිසො, අපරහානිය, බය, නිරොධ, නිබ්බධ, එකධම්ම, උද්දී යයි සූත්‍ර දසයකි යි.

4. නීතිරේඛවග්ගො

2. 4. 1

කුසලපුත්තං

577. යෙ කෙව් භික්ඛවෙ, ධම්මා කුසලා කුසලභාගියා කුසල-පකත්තියා, සබ්බෙ තෙ අපමාදමුලකා අපමාදසමොසරණා අපමාදෙ තෙසං ධම්මානං අග්ගමකම්බයති. අපමග්ගසෙසනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඝ්ඛං සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙය් භාවෙසසති, සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙය් ඛුලිකරිසසති. කථංඤ්ච භික්ඛවෙ, භික්ඛු අපමනො සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙය් භාවෙති, සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙය් ඛුලිකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සතිසමොඤ්ඤං භාවෙති -පෙ- උපෙඛාසමොඤ්ඤං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමිං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අපමනො සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙය් භාවෙති, සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙය් ඛුලිකරොති.

2. 4. 2

දුතියකුසලපුත්තං

578. යෙ කෙව් භික්ඛවෙ, ධම්මා කුසලා කුසලභාගියා කුසල-පකත්තියා, සබ්බෙ තෙ යොනිසොමනසිකාරමුලකා යොනිසොමනසිකාර-සමොසරණා යොනිසොමනසිකාරො තෙසං ධම්මානං අග්ගමකම්බයති. යොනිසොමනසිකාරසමපන්නසෙසනං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඝ්ඛං සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙය් භාවෙසසති; සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙය් ඛුලිකරිසසති. කථංඤ්ච භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනිසොමනසිකාරසමපන්නො සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙය් භාවෙති, සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙය් ඛුලිකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සතිසමොඤ්ඤං භාවෙති -පෙ- උපෙඛාසමොඤ්ඤං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමිං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනිසො-මනසිකාරසමපන්නො සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙය් භාවෙති, සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙය් ඛුලිකරොති.

4. නිවරණ වර්ගය

2. 4. 1

කුසල සූත්‍රය

577. මහණෙනි, යම්කිසි දහම් කෙනෙක් කුසල් ද, කුසල් කොටස්හි වූවෝ ද කුසල් පස්හි වූවෝ ද, ඒ සියල්ලෝ අප්‍රමාදය මුල් කොට ඇත්තෝ ය. අප්‍රමාදයෙහි ඇතුළත් වූවෝ ය. අප්‍රමාදය ඒ ධර්මයන්ට අග්‍රය යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, “සත්ඛොජ්ඣ වඩන්නේ ය සත්ඛොජ්ඣ බහුල කරන්නේ ය” යන මෙය නොපමා මහණහු විසින් කැමති වියයුතු. මහණෙනි, නොපමා මහණ කෙසේ නම් සත්ඛොජ්ඣ වඩා ද සත්ඛොජ්ඣ බහුල කෙරේ ද යත්; මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙමේ විවෙකනිසංසිත විරාගනිසංසිත නිරෝධනිසංසිත සිහිසම්බොජ්ඣ වොසංග්ගපරිණාමී කොට වඩයි ... උපේසම්බොජ්ඣ වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ නොපමා මහණ තෙමේ සත්ඛොජ්ඣ වඩයි. සත්ඛොජ්ඣ බහුල කෙරේ යි.

2. 4. 2

දුතියකුසල සූත්‍රය

578. මහණෙනි, යම්කිසි දහම් කෙනෙක් කුසල් ද කුසල්කොටස්හි වූවෝ ද කුසල්පස්හි වූවෝ ද ඒ සියල්ලෝ නුවණින් මෙනෙහි කිරීම මුල් කොට ඇතියහ. නුවණින් මෙනෙහි කිරීමෙහි ඇතුළත්හ. නුවණින් මෙනෙහි කිරීම ඒ දහමුන්ට අග්‍රය යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, “සත්ඛොජ්ඣ වඩන්නේ ය සත්ඛොජ්ඣ බහුල කරන්නේ ය” යන මෙය නුවණින් මෙනෙහි කිරීමෙන් යුත් මහණහු විසින් කැමති වියයුතු. මහණෙනි, යෝගියොමනසිකාරසම්පන්න මහණ කෙසේ නම් සත්ඛොජ්ඣ වඩා ද සත්ඛොජ්ඣ බහුල කෙරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ විවෙකනිසංසිත විරාගනිසංසිත නිරෝධනිසංසිත සිහිසම්බොජ්ඣ වොසංග්ගපරිණාමී කොට වඩයි ... උපේසම්බොජ්ඣ වඩයි. මහණෙනි, යෝගියොමනසිකාරසම්පන්න මහණ මෙසේ සත්ඛොජ්ඣ වඩයි. සත්ඛොජ්ඣ බහුල කෙරේ යි.

2. 4. 3

කිලෙසසුතතං

579. පඤ්චමෙ භික්ඛවෙ, ජාතරූපස්ස උපකතිලෙසා යෙහි උපකති-
ලෙසෙහි උපකතිලිඨං ජාතරූපං න වෙව චූද්‍ය හොති, න ච
කම්මනීයං න ච පහස්සරං පහඩ්ඟු ව, න ච සම්මා උපෙති
කම්මාය. කතමෙ පඤ්ඤා: අයො භික්ඛවෙ, ජාතරූපස්ස උපකති-
ලෙසො, යෙන උපකතිලෙසෙන උපකතිලිඨං ජාතරූපං න වෙව
චූද්‍ය හොති න ච කම්මනීයං න ච පහස්සරං පහඩ්ඟු ව, න ච
සම්මා උපෙති කම්මාය. ලොභං භික්ඛවෙ, ජාතරූපස්ස උපකතිලෙසො
-පෙ- කිපු භික්ඛවෙ, ජාතරූපස්ස උපකතිලෙසො -පෙ- සිසං භික්ඛවෙ,
ජාතරූපස්ස උපකතිලෙසො -පෙ- සප්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ, ජාතරූපස්ස
උපකතිලෙසො යෙන උපකතිලෙසෙන උපකතිලිඨං ජාතරූපං න
වෙව චූද්‍ය හොති, න ච කම්මනීයං න ච පහස්සරං පහඩ්ඟු ව-
න ච සම්මා උපෙති කම්මාය. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤා ජාත-
රූපස්ස උපකතිලෙසා, යෙහි උපකතිලෙසෙහි උපකතිලිඨං ජාතරූපං
න වෙව චූද්‍ය හොති න ච කම්මනීයං න ච පහස්සරං පහඩ්ඟු ව,
න ච සම්මා උපෙති කම්මාය.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චමෙ විත්තස්ස උපකතිලෙසා යෙහි
උපකතිලෙසෙහි උපකතිලිඨං විත්තං න වෙව චූද්‍ය හොති න ච
කම්මනීයං න ච පහස්සරං පහඩ්ඟු ව, න ච සම්මාසමාධියති ආසවානං
ඛයාය. කතමෙ පඤ්ඤා: කාමච්ඡන්දො භික්ඛවෙ, විත්තස්ස උපකතිලෙසො
යෙන උපකතිලෙසෙන උපකතිලිඨං විත්තං න වෙව චූද්‍ය හොති
න ච කම්මනීයං න ච පහස්සරං පහඩ්ඟු ව, න ච සම්මාසමාධියති
ආසවානං ඛයාය. ව්‍යාපාරො භික්ඛවෙ, විත්තස්ස උපකතිලෙසො
-පෙ- ථිතමිදං භික්ඛවෙ, විත්තස්ස උපකතිලෙසො -පෙ- උද්ධම-
කුකුචං භික්ඛවෙ, විත්තස්ස උපකතිලෙසො -පෙ- විචිතිව්‍යා
භික්ඛවෙ. විත්තස්ස උපකතිලෙසො යෙන උපකතිලෙසෙන උපකති-
ලිඨං විත්තං න වෙව චූද්‍ය හොති න ච කම්මනීයං න ච පහස්සරං
පහඩ්ඟු ව, න ච සම්මාසමාධියති ආසවානං ඛයාය. ඉමෙ ඛො
භික්ඛවෙ, පඤ්ඤා විත්තස්ස උපකතිලෙසා, යෙහි උපකතිලෙසෙහි
උපකතිලිඨං විත්තං න වෙව චූද්‍ය හොති, න ච කම්මනීයං, න ච
පහස්සරං, පහඩ්ඟු ව, න ච සම්මාසමාධියති ආසවානං ඛයායාති.

2. 4. 3

කිලෙස සුත්තය

579. මහණෙනි, යම් කෙලෙසුන්ගෙන් කෙලෙසුණු ස්වර්ණය මෘදුන් නොවේද, කම්ණයන් නොවේද, ප්‍රභාස්වරත් නොවේද, බිඳෙනසුලුත් වේද, කම් පිණිය (-ආහරණ ආදිය නැතිම සඳහා) මැනැවින් නොද පැමිණේ (සුදුසු නොවේ) ද ස්වර්ණයට මේ (එබඳු) කෙලෙස් පසෙකි:- කවර පසෙක් ද යත්: මහණෙනි, යම් කෙලෙසුමෙකින් කෙලෙසුණු ස්වර්ණය මෘදුන් නොවේද, කම්ණයන් නොවේද, ප්‍රභාස්වරත් නොවේද, බිඳෙනසුලුත් වේද, කම් පිණිය මැනැවින් නොද පැමිණේ ද, යකඩ ස්වර්ණයට (එබඳු) කෙලෙසුමෙකි. මහණෙනි, ... ලොභො ස්වර්ණයට (එබඳු) කෙලෙසුමෙකි. මහණෙනි, ... කර්මකෘති ස්වර්ණයට (එබඳු) කෙලෙසුමෙකි. මහණෙනි, ... සුදුකෘති ස්වර්ණයට (එබඳු) කෙලෙසුමෙකි. මහණෙනි, යම් කෙලෙසුමෙකින් කෙලෙසුණු ස්වර්ණය මෘදුන් නොවේද, කම්ණයන් නොවේද, බිඳෙනසුලුත් නොවේද, බිඳෙනසුලුත් වේද, කම් පිණිය නොද පැමිණේ ද රිදී ස්වර්ණයට (එබඳු) කෙලෙසුමෙකි. මහණෙනි, යම් කෙලෙසුන්ගෙන් කිලිටි වූ ස්වර්ණය මෘදුන් නොවේද, කම්ණයන් නොවේද, බිඳෙනසුලුත් නොවේද, බිඳෙනසුලුත් වේද, කම් පිණිය නොද පැමිණේ ද මේ පස ස්වර්ණයට එබඳු කෙලෙසුම ය.

මහණෙනි, එසෙයින් ම යම් කෙලෙසුන්ගෙන් කිලිටි වූ සිත මෘදුන් නොවේද, කම්ණයන් නොවේද, ප්‍රභාස්වරත් නොවේද, බිඳෙනසුලුත් වේද ආසුච්ඡය පිණිය නොද මැනැවින් එකඟ වේද, සිතට මේ (එබඳු) කෙලෙස් පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: මහණෙනි, යම් කෙලෙසුමෙකින් කිලිටි වූ සිත මෘදුන් නොවේද, කම්ණයන් නොවේද, ප්‍රභාස්වරත් නොවේද, බිඳෙනසුලුත් වේද, ආසුච්ඡය පිණිය නොද මැනැවින් එකඟ වේද, කාමච්ඡය සිතට (එබඳු) කෙලෙසුමෙකි. මහණෙනි, ... ව්‍යාපාදය සිතට (එබඳු) කෙලෙසුමෙකි. මහණෙනි, ... චිතමිද්ධිය සිතට (එබඳු) කෙලෙසුමෙකි. මහණෙනි, යම් කෙලෙසුමෙකින් කිලිටි වූ සිත මෘදුන් නොවේද, කම්ණයන් නොවේද, ප්‍රභාස්වරත් නොවේද, බිඳෙනසුලුත් වේද, ආසුච්ඡය පිණිය නොද මැනැවින් එකඟ වේද, විචිකිත්තය සිතට (එබඳු) කෙලෙසුමෙකි. මහණෙනි, යම් කෙලෙසුන්ගෙන් කිලිටි වූ සිත මෘදුන් නොවේද, කම්ණයන් නොවේද, ප්‍රභාස්වරත් නොවේද, බිඳෙනසුලුත් වේද, ආසුච්ඡය පිණිය නොද මැනැවින් එකඟ වේද, මොහු පස සිතට එබඳු කෙලෙස් යි.

2. 4. 4

අනාවරණසුත්තං

580. සත්තීමෙ භික්ඛවෙ, බොජ්ඣංගො අනාවරණං අනීවරණං වෙනසො අනුප්පකතිලෙසා භාවිතා බහුලිකතා විජ්ජාවිමුක්තිඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තනී. කතමෙ සත්ත: සතිසංඛොජ්ඣංගො බො භික්ඛවෙ, අනාවරණං අනීවරණං වෙනසො අනුප්පකතිලෙසො භාවිතො බහුලිකතො විජ්ජාවිමුක්තිඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තනී -පෙ- උපෙබ්බාසංඛොජ්ඣංගො බො භික්ඛවෙ, අනාවරණං අනීවරණං වෙනසො අනුප්පකතිලෙසො භාවිතො බහුලිකතො විජ්ජාවිමුක්තිඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තනී. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ, සත්ත බොජ්ඣංගො අනාවරණං අනීවරණං වෙනසො අනුප්පකතිලෙසා භාවිතා බහුලිකතා විජ්ජාවිමුක්තිඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තනතීති.

2. 4. 5

යොනියොසාසුත්තං

581. අයොනියො භික්ඛවෙ, මනසිකරොතො අනුසංකො වෙව කාමච්ඡන්දො උප්පජ්ජති, උප්පන්නො ච කාමච්ඡන්දො භියොගාභාවාය වෙපුලලාය සංවත්තනී. අනුසංකො වෙව ව්‍යාපාදො උප්පජ්ජති, උප්පන්නො ච ව්‍යාපාදො භියොගාභාවාය වෙපුලලාය සංවත්තනී. අනුසංකංඝෙව ථිනමිඳ්ධං උප්පජ්ජති, උප්පන්නංඝෙව ථිනමිඳ්ධං භියොගාභාවාය වෙපුලලාය සංවත්තනී. අනුසංකංඝෙව උද්ධවච්ඡන්දො උප්පජ්ජති, උප්පන්නංඝෙව උද්ධවච්ඡන්දො භියොගාභාවාය වෙපුලලාය සංවත්තනී. අනුසංකො වෙව විවිකිච්ඡා උප්පජ්ජති, උප්පන්නො ච විවිකිච්ඡා භියොගාභාවාය වෙපුලලාය සංවත්තනී.

යොනියො ච භික්ඛවෙ, මනසිකරොතො අනුසංකො වෙව සතිසංඛොජ්ඣංගො උප්පජ්ජති; උප්පන්නො ච සතිසංඛොජ්ඣංගො භාවනාපාරිපුරිං ගච්ඡති -පෙ- අනුසංකො වෙව උපෙබ්බාසංඛොජ්ඣංගො උප්පජ්ජති, උප්පන්නො ච උපෙබ්බාසංඛොජ්ඣංගො භාවනාපාරිපුරිං ගච්ඡතීති.

2. 4. 6

බුද්ධිසුත්තං

582. සත්තීමෙ භික්ඛවෙ, බොජ්ඣංගො භාවිතා බහුලිකතා බුද්ධියා අපරිභානාය සංවත්තනතී. කතමෙ සත්ත: සතිසංඛොජ්ඣංගො -පෙ- උපෙබ්බාසංඛොජ්ඣංගො. ඉමෙ බො භික්ඛවෙ, සත්ත බොජ්ඣංගො භාවිතා බහුලිකතා බුද්ධියා අපරිභානාය සංවත්තනතීති.

2. 4. 4

අනාවරණ සූත්‍රය

580. මහණෙනි, මේ සත්ඛොජ්ජ ඛෙතෙක් නො අවුරන්නෝ ය. නො වසන්නෝ ය. සිත නො කෙලෙසන්නෝ ය. වඩන ලද්දු ඛණ්ඩ කරන ලද්දු විජ්ජා විමුක්ඛඵල පසක් කිරීම පිණිස පවතිත්. කවර සතෙක් ද යත්: මහණෙනි, සිහිසම්බොජ්ජ නො අවුරන්නෙකි. නො වසන්නෙකි. සිත නො කෙලෙසන්නෙකි. වඩන ලද්දේ ඛණ්ඩ කරන ලද්දේ විජ්ජා විමුක්ඛඵල පසක් කිරීම පිණිස පවතී ... මහණෙනි, උපේසම්බොජ්ජ නො අවුරන්නෙකි. භො වසන්නෙකි. සිත නො කෙලෙසන්නෙකි. වඩන ලද්දේ ඛණ්ඩ කරන ලද්දේ විජ්ජා විමුක්ඛඵල පසක් කිරීම පිණිස පවතී. මහණෙනි, මේ සත්ඛොජ්ජ නො අවුරන්නෝ ය. නො වසන්නෝ ය. සිත නො කෙලෙසන්නෝ ය. වඩන ලද්දු ඛණ්ඩ කරන ලද්දු විජ්ජා විමුක්ඛඵල පසක් කිරීම පිණිස පවතිත් යි.

2. 4. 5

යොනිසො සූත්‍රය

581. මහණෙනි, නුනුවණින් මෙනෙහි කරන්නහුට නුපත් කාමච්ඡදයත් උපදී. උපත් කාමච්ඡදයත් බොහෝ බව පිණිස විපුලකය පිණිස පවතී. නුපත් ව්‍යාපාදයත් උපදී. උපත් ව්‍යාපාදයත් බොහෝ බව පිණිස විපුලකය පිණිස පවතී, නුපත් චිතමිඤ්ඤයත් උපදී. උපත් චිතමිඤ්ඤයත් බොහෝ බව පිණිස විපුලකය පිණිස පවතී. නුපත් උඤ්ඤානුකූලවයත් උපදී. උපත් උඤ්ඤානුකූලවයත් බොහෝ බව පිණිස විපුලකය පිණිස පවතී. නුපත් විචිකිච්ඡාවත් උපදී. උපත් විචිකිච්ඡාවත් බොහෝ බව පිණිස විපුලකය පිණිස පවතී.

මහණෙනි, නුනුවණින් මෙනෙහි කරන්නහුට නුපත් සිහිසම්බොජ්ජත් උපදී. උපත් සිහිසම්බොජ්ජත් වැඩිමෙන් පිරිමට යේ ... නුපත් උපේසම්බොජ්ජත් උපදී, උපත් සම්බොජ්ජත් වැඩිමෙන් පිරිමට යේ යි.

2. 4. 6

බුද්ධි සූත්‍රය

582. මහණෙනි, මේ සත්ඛොජ්ජ ඛෙතෙක් වඩන ලදු ඛණ්ඩ කරන ලදු බුද්ධිය නො පිරිහීම පිණිස පවතිත්. කවර සතෙක් ද යත්: සතිසම්බොජ්ජ ... උපේසම්බොජ්ජ යි. මහණෙනි, මේ සත්ඛොජ්ජ වඩන ලදු ඛණ්ඩ කරන ලදු බුද්ධිය නො පිරිහීම පිණිස පවතිත් යි,

2. 4. 7

ආවරණසුත්තං

583. පඤ්චමෙ භික්ඛවෙ, ආවරණං නිවරණං වෙතසො උපනති-
ලෙසා පඤ්ඤාය දුට්ඨලීකරණං. කතමෙ පඤ්ඤා: කාලච්ඡද්ද භික්ඛවෙ,
ආවරණං නිවරණං වෙතසො උපනතිලෙසො පඤ්ඤාය දුට්ඨලීකරණං.
ව්‍යාපාදො භික්ඛවෙ, ආවරණං නිවරණං වෙතසො උපනතිලෙසො
පඤ්ඤාය දුට්ඨලීකරණං. ටීනමිඳං භික්ඛවෙ, ආවරණං නිවරණං
වෙතසො උපනතිලෙසං පඤ්ඤාය දුට්ඨලීකරණං. උඤ්චවකුක්ඛචං.
භික්ඛවෙ, ආවරණං නිවරණං වෙතසො උපනතිලෙසං පඤ්ඤාය දුට්ඨලී-
කරණං. විවිඤ්ච්ඡා භික්ඛවෙ ආවරණං නිවරණං වෙතසො උපනතිලෙසො
පඤ්ඤාය දුට්ඨලීකරණං, ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤා ආවරණං නිවරණං
වෙතසො උපනතිලෙසො පඤ්ඤාය දුට්ඨලීකරණං.

2. 4. 8

අනිවරණසුත්තං

584. යස්මිං භික්ඛවෙ, සමයෙ අරියසාවකො අට්ඨකත්වා මනසි-
කත්වා සංඛවෙතසො සමන්තාහරිත්වා ඔභිතසොනො ධම්මං සුඤ්ඤාති.
පඤ්ඤාය නිවරණං තස්මිං සමයෙ න භොගතී. සත්ත ඛොජ්ඣංඛා
තස්මිං සමයෙ භාවනාපාරිපූරිං ගච්ඡතී. කතමස්ස පඤ්ඤානිවරණං
තස්මිං සමයෙ න භොගතී: කාලච්ඡද්දනිවරණං තස්මිං සමයෙ න
භොගතී. ව්‍යාපාදනිවරණං -පෙ- ටීනමිඳනිවරණං -පෙ- උඤ්ච-
කුක්ඛවනිවරණං -පෙ- විවිඤ්ච්ඡානිවරණං තස්මිං සමයෙ න භොගතී.
ඉමස්ස පඤ්ඤානිවරණං තස්මිං සමයෙ න භොගතී.

කතමෙ සත්ත ඛොජ්ඣංඛා තස්මිං සමයෙ භාවනාපාරිපූරිං
ගච්ඡතී: සතිසංඛොජ්ඣංඛො තස්මිං සමයෙ භාවනාපාරිපූරිං ගච්ඡති
-පෙ- උපෙඛාසංඛොජ්ඣංඛො තස්මිං සමයෙ භාවනාපාරිපූරිං ගච්ඡති.
යස්මිං භික්ඛවෙ, සමයෙ අරියසාවකො අට්ඨකත්වා මනසිකත්වා සංඛ-
වෙතසො සමන්තාහරිත්වා ඔභිතසොනො ධම්මං සුඤ්ඤාති. ඉමස්ස
පඤ්ඤානිවරණං තස්මිං සමයෙ න භොගතී. ඉමෙ සත්ත ඛොජ්ඣංඛා
තස්මිං සමයෙ භාවනාපාරිපූරිං ගච්ඡතී.

2. 4. 7

ආචරණ සූත්‍රය

583. මහණෙනි, මේ අවුරුත්තෝ වසන්තෝ සිත කෙලෙසන්තෝ නුවණ දුබල කරන්තෝ පස් දෙනෙකි. කවර පස්දෙනෙක් ද යත්: මහණෙනි, කාමච්ඡාදය (කුසල්සිත) අවුරුත්තෙකි, වසන්තෙකි, සිත කෙලෙසන්තෙකි, නුවණ දුබල කරන්තෙකි. මහණෙනි, ව්‍යාපාදය අවුරුත්තෙකි, වසන්තෙකි, සිත කෙලෙසන්තෙකි, නුවණ දුබල කරන්තෙකි. මහණෙනි, ඊනම්භිය අවුරුත්තෙකි, වසන්තෙකි, සිත කෙලෙසන්තෙකි, නුවණ දුබල කරන්තෙකි. මහණෙනි, උභවිකුක්කුච්ඡාදය අවුරුත්තෙකි, වසන්තෙකි, සිත කෙලෙසන්තෙකි, නුවණ දුබල කරන්තෙකි. මහණෙනි, විචිකිච්ඡාව අවුරුත්තෙකි, වසන්තෙකි, සිත කෙලෙසන්තෙකි, නුවණ දුබල කරන්තෙකි. මහණෙනි, මේ පස අවුරුත්තෝ ය, වසන්තෝ ය, සිත කෙලෙසන්තෝ ය, නුවණ දුබල කරන්තෝ යි.

2. 4. 8

අනිවරණ සූත්‍රය

584. මහණෙනි, යම් කලෙක අරිසවු තෙමේ බලාපොරොත්තු සහිත ව මෙනෙහි කොට මුළුමනින් මෙහෙයා යොමු කළ කන් ඇති ව දහම් අසා ද එසමයෙහි ඔහුට පඤ්චනිවරණයෝ නො වෙත්. එසමයෙහි සත් බොජ්ඣංගයෝ වැඩිමෙන් පිරිමට යෙත්. කවර පඤ්චනිවරණයෝ එසමයෙහි ඔහුට නො වෙද් ද කාමච්ඡාදනිවරණය එසමයෙහි ඔහුට නො වේ. ව්‍යාපාද නිවරණය ... ඊනම්භිය නිවරණය ... උභවිකුක්කුච්ඡාදනිවරණය ... විචිකිච්ඡාදනිවරණය එසමයෙහි ඔහුට නො වේ. මේ පස් නිවරණයෝ එසමයෙහි ඔහුට නො වෙත්.

එසමයෙහි ඔහුගේ කවර සත් බොජ්ඣංගයෝ වැඩිමෙන් පිරිමට යෙද්ද: සතිසම්බොජ්ඣංගය එසමයෙහි වැඩිමෙන් පිරිමට යේ... උපෙක්ඛාසම්බොජ්ඣංගය එසමයෙහි වැඩිමෙන් පිරිමට යේ. මහණෙනි, යම් කලෙක අරිසවු තෙමේ අර්ථ ව මෙනෙහි කොට මුළුමනින් මෙහෙයා යොමු කළ කන් ඇති ව දහම් අසා ද එසමයෙහි මේ පස් නිවරණයෝ ඔහුට නො වෙත්. එසමයෙහි මේ සත් බොජ්ඣංගයෝ වැඩිමෙන් පිරිමට යෙති යි.

2. 4. 9

මහාරුක්ඛසුතං

585. සත්ථි¹ භික්ඛවෙ, මහාරුක්ඛා අනුඛිජා මහාකායා රුක්ඛානං අජ්ඣාරුහා, යෙහි රුක්ඛා අජ්ඣාරුලො මහග්ගවිහග්ගා විපතිතා සෙතඤ්ඤි. කතමෙ ව භික්ඛවෙ, මහාරුක්ඛා අනුඛිජා මහාකායා රුක්ඛානං අජ්ඣාරුහා යෙහි රුක්ඛා අජ්ඣාරුලො මහග්ගවිහග්ගා විපතිතා සෙතඤ්ඤි, සෙය්‍යපීද: අසංකප්පා නිග්‍රොධො පිලකො උද්ධමරො කප්පකො කපිප්පකො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, මහාරුක්ඛා අනුඛිජා මහාකායා රුක්ඛානං අජ්ඣාරුහා, යෙහි රුක්ඛා අජ්ඣාරුලො මහග්ගවිහග්ගා විපතිතා සෙතඤ්ඤි.

එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, ඉධෙකවෙදා කුලපුත්තො යාදිසකෙ කාමෙ මහාය අගාරස්සා අනගාරියං පබ්බජිතො භොති, සො තාදිසකෙහි වා කාමෙහි තතො වා පාපිට්ඨතරෙහි මහග්ගවිහග්ගො විපතිතො සෙති.

පඤ්චමෙ භික්ඛවෙ, ආවරණං නිවරණං චෙතසො අජ්ඣාරුහා පඤ්ඤාය දුබ්බලිකරණං කතමෙ පඤ්ඤා: කාමච්ඡන්දො භික්ඛවෙ, ආවරණං නිවරණං චෙතසො අජ්ඣාරුහො පඤ්ඤාය දුබ්බලිකරණං ව්‍යාපාදො භික්ඛවෙ, ආවරණං නිවරණං චෙතසො අජ්ඣාරුහො පඤ්ඤාය දුබ්බලිකරණං, ඵිනමිඳං භික්ඛවෙ, ආවරණං නිවරණං චෙතසො අජ්ඣාරුහං පඤ්ඤාය දුබ්බලිකරණං. උඤ්චබ්බකඤ්චං භික්ඛවෙ, ආවරණං නිවරණං චෙතසො අජ්ඣාරුහං පඤ්ඤාය දුබ්බලිකරණං විවිකිච්ඡා භික්ඛවෙ, ආවරණං නිවරණං චෙතසො අජ්ඣාරුහා පඤ්ඤාය දුබ්බලිකරණං. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤා ආවරණං නිවරණං චෙතසො අජ්ඣාරුහා පඤ්ඤාය දුබ්බලිකරණං.

සත්ථිමෙ භික්ඛවෙ; බොජ්ඣක්ඛා අනාවරණං අනිවරණං චෙතසො අනාජ්ඣාරුහා භාවිතා බහුලිකතා විජ්ජාවිමුක්ඛඵලසඤ්චිකිරියාය සංවත්තනති. කතමෙ සත්ථි: සතිසංකොප්පකො භික්ඛවෙ, අනාවරණං අනිවරණං චෙතසො අජ්ඣාරුහො භාවිතො බහුලිකතො විජ්ජාවිමුක්ඛඵලසඤ්චිකිරියාය සංවත්තනති -පෙ- උපෙඛා සංකොප්පකො භික්ඛවෙ, අනාවරණං අනිවරණං චෙතසො අනාජ්ඣාරුහො භාවිතො බහුලිකතො විජ්ජාවිමුක්ඛඵලසඤ්චිකිරියාය සංවත්තනති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, සත්ථි බොජ්ඣක්ඛා අනාවරණං අනිවරණං චෙතසො අනාජ්ඣාරුහා භාවිතා බහුලිකතා විජ්ජාවිමුක්ඛඵලසඤ්චිකිරියාය සංවත්තනති.

1. සත්ථිමෙ - පි 2.

2. භොතඤ්ඤි - පි 2.

2. 4. 9

මහාරාක්ඛ සූත්‍රය

585. මහණෙනි, ගස් මැඩගෙන වැඩුණු වෘක්ෂයෝ යම් මහගස්වලින් භාත්පසින් බිඳුනා ලද්දේ සරස වැටී භොවිද් ද, බිජයෙහි පටන් ක්‍රමයෙන් වැඩෙන මහසිරුරු ඇති ගස් මැඩගෙන වැඩෙන එබඳු මහගස් ඇත. මහණෙනි, ගස් මැඩගෙන වැඩෙන වෘක්ෂයෝ යම් මහගස්වලින් භාත්පසින් බිඳුනා ලද්දේ සරස වැටී භොවිත් නම් බිජයෙහි පටන් ක්‍රමයෙන් වැඩෙන මහසිරුරු ඇති ගස් මැඩ ගෙන වැඩුණු ඒ මහාවෘක්ෂයෝ කවරහු ද ඒ මෙසේ යි: ඇසතු, නුග, පුලිල, දිඹුල්, ඇටකසුක්, ගිවුළු යන මොහු යි. මහණෙනි, ගස් මැඩගෙන වැඩෙන වෘක්ෂයෝ යම් මහගස්වලින් භාත්පසින් බිඳුනා ලද්දේ සරස වැටී භොවිත් නම් බිජයෙහි පටන් ක්‍රමයෙන් වැඩෙන මහසිරුරු ඇති ගස් මැඩගෙන වැඩෙන මහාවෘක්ෂයෝ මොහු යි.

මහණෙනි, එ සෙයින් ම මෙහි ඇතැම් කුලපුත්‍රයෙක් යම්බඳු කාමයන් හැරුණු ගිහිගෙන් නික්ම සසුනෙහි පැවිදි වූයේ වේ ද, හෙතෙමේ එබඳු වූ කාමයන්ගෙන් හෝ එයින් ඉතා පවිත්‍ර වූ කාමයන්ගෙන් හෝ භාත්පසින් බිඳුනා ලද්දේ සරසට (-අපායට) වැටී භොවී.

මහණෙනි, මේ පස්දෙනෙක් අවුරන්තෝ ය, වසන්තෝ ය, සිත යටපත් කරන්තෝ ය, නුවණ දුබල කරන්තෝ ය, කවර පසෙක් ද යත්: මහණෙනි, ක්ෂමවිජ්ජා අවුරන්තෙකි, වසන්තෙකි, සිත යටපත් කරන්තෙකි, නුවණ දුබල කරන්තෙකි. මහණෙනි, ව්‍යාපාදය අවුරන්තෙකි, වසන්තෙකි, සිත යටපත් කරන්තෙකි, නුවණ දුබල කරන්තෙකි. මහණෙනි, ඊතම්භිය අවුරන්තෙකි, වසන්තෙකි, සිත යටපත් කරන්තෙකි, නුවණ දුබල කරන්තෙකි. මහණෙනි, උඤ්චකුකුච්චිය අවුරන්තෙකි, වසන්තෙකි, සිත යටපත් කරන්තෙකි, නුවණ දුබල කරන්තෙකි. මහණෙනි, විවිකිව්ඡාව අවුරන්තෙකි, වසන්තෙකි, සිත යටපත් කරන්තෙකි, නුවණ දුබල කරන්තෙකි. මහණෙනි, මොහු පස් දෙන අවුරන්තෝ ය, වසන්තෝ ය, සිත යටපත් කරන්තෝ ය, නුවණ දුබල කරන්තෝ ය.

මහණෙනි, මේ සත් බොණ්ඩයෝ නො අවුරන්තෝ ය, නො වසන්තෝ ය, සිත යටපත් නො කරන්තෝ ය, වඩන ලද්දහු බහුල කරන ලද්දහු විජ්ජාවිමුක්ඛල පසක් කිරීම පිණිස පවතිත්. කවර සතෙක් ද යත්: මහණෙනි, සතිසමොඤ්ඤාය නො අවුරන්තෙකි, නො වසන්තෙකි, සිත යටපත් නො කරන්තෙකි. වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ විජ්ජාවිමුක්ඛල පසක් කිරීම පිණිස පවති ... මහණෙනි, උපෙබාසමොඤ්ඤාය නො අවුරන්තෙකි, නො වසන්තෙකි, සිත යටපත් නො කරන්තෙකි, වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ විජ්ජාවිමුක්ඛල පසක් කිරීම පිණිස පවති. මහණෙනි, මේ සත් බොණ්ඩයෝ නො අවුරන්තෝ ය, නො වසන්තෝ ය, සිත යටපත් නො කරන්තෝ ය, වඩන ලද්දහු බහුල කරන ලද්දහු විජ්ජාවිමුක්ඛල පසක් කිරීම පිණිස පවතිත් යි.

2. 4. 10

නිවරණසුත්තං

586. පඤ්චමෙ භික්ඛවෙ, නිවරණං අත්තිකරණං අවකල්පකරණං අඤ්ඤාණකරණං පඤ්ඤානිරෝධියා විසාතපක්ඛියා අනිබ්බානසංවත්තනිකා. කතමෙ පඤ්ඤා: කාලිංජරජාතිවරණං භික්ඛවෙ, අත්තිකරණං අවකල්පකරණං අඤ්ඤාණකරණං පඤ්ඤානිරෝධියා විසාතපක්ඛියා අනිබ්බානසංවත්තනිකං. ව්‍යාපාදනීවරණං භික්ඛවෙ -පෙ- ටීනමිඤ්ඤානීවරණං භික්ඛවෙ -පෙ- උඤ්ඤානීවරණං භික්ඛවෙ -පෙ- විචිකිට්ඨානීවරණං භික්ඛවෙ, අත්තිකරණං අවකල්පකරණං අඤ්ඤාණකරණං පඤ්ඤානිරෝධියා විසාතපක්ඛියා අනිබ්බානසංවත්තනිකං. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානීවරණං අත්තිකරණං අවකල්පකරණං අඤ්ඤාණකරණං පඤ්ඤානිරෝධියා විසාතපක්ඛියා අනිබ්බානසංවත්තනිකා.

සත්තමෙ භික්ඛවෙ, ඛොජ්ඣායා චක්ඛුකරණං ඤාණකරණං පඤ්ඤාපුඤ්ඤා අවිසාතපක්ඛියා නිබ්බානසංවත්තනිකා. කතමෙ සත්ත: සතිසංකොඤ්ඤා භික්ඛවෙ, චක්ඛුකරණං ඤාණකරණං පඤ්ඤාපුඤ්ඤා අවිසාතපක්ඛියො නිබ්බානසංවත්තනිකො -පෙ- උපෙඛාසංකොඤ්ඤා භික්ඛවෙ, චක්ඛුකරණං ඤාණකරණං පඤ්ඤාපුඤ්ඤා අවිසාතපක්ඛියො නිබ්බානසංවත්තනිකො. ඉමෙ ඛො භික්ඛව ජනනං ඛොජ්ඣායා චක්ඛුකරණං ඤාණකරණං පඤ්ඤාපුඤ්ඤා අවිසාතපක්ඛියා නිබ්බානසංවත්තනිකාති.

නිවරණවග්ගො චතුසෙථා.

තප්පාදානං:

ඥා කුසලා කිලෙසො ච අනාවරණඤ්ඤායොනිසො,
බ්‍රහ්මාවරණානිවරණං මහාරුක්ඛනීවරණාති.

1. 4. 10

නිවරණ සූත්‍රය

586. මහණෙනි, මේ පස්නිවරණ කෙනෙක් අදබව කරන්නෝ ය. නුවණැස නො කරන්නෝ ය. මොහය කරන්නෝ ය. නුවණ වළකන්නෝ ය. දුක්පසෙහි වූවෝ ය. නිවන් පිණිස නො පවත්නෝ ය. කවර පසෙක් ද යත්: මහණෙනි, කාමච්ඡද්දනිවරණය අදබව කරන්නෙකි. නුවණැස නො කරන්නෙකි. මෝහය කරන්නෙකි. නුවණ වළකන්නෙකි. දුක්පසෙහි වූවෙකි. නිවන් පිණිස නො පවත්නෙකි. මහණෙනි, ව්‍යාපාද නිවරණය ... මහණෙනි, ඊතම්ඥනිවරණය .. මහණෙනි, උඤ්චකුක්කුචනිවරණය ... මහණෙනි, විචිකිච්ඡානිවරණය අදබව කරන්නෙකි. නුවණැස නො කරන්නෙකි. මෝහය කරන්නෙකි. නුවණ වළකන්නෙකි. දුක්පසෙහි වූවෙකි. නිවන් පිණිස නො පවත්නෙකි. මහණෙනි, මේ පස් නිවරණයෝ අදබව කරන්නෝ ය. නුවණැස නො කරන්නෝ ය. මෝහය කරන්නෝ ය. නුවණ වළකන්නෝ ය. දුක්පසෙහි වූවෝ ය නිවන් පිණිස නො පවත්නෝ ය.

මහණෙනි, මේ සත් බොජ්ඣංගයෝ නුවණැස කරන්නෝ ය. නුවණ කරන්නෝ ය. නුවණ වැඩීම පිණිස වූවෝ ය. නොදුක්පසෙහි වූවෝ ය. නිවන් පිණිස පවත්නෝ ය. කවර සතෙක් ද යත්: මහණෙනි, සති සංකෘතිය නුවණැස කරන්නෙකි. නුවණ කරන්නෙකි. නුවණ වැඩීම පිණිස වූවෙකි. නො දුක්පසෙහි වූවෙකි. නිවන් පිණිස පවත්නෙකි ... මහණෙනි, උපෙකාසංකෘතිය නුවණැස කරන්නෙකි. නුවණ කරන්නෙකි. නුවණ වැඩීම පිණිස වූවෙකි. නොදුක්පසෙහි වූවෙකි. නිවන් පිණිස පවත්නෙකි. මහණෙනි, මේ සත් බොජ්ඣංගයෝ නුවණැස කරන්නෝ ය. නුවණ කරන්නෝ ය. නුවණ වැඩීම පිණිස වූවෝ ය. නො දුක්පසෙහි වූවෝ ය. නිවන් පිණිස පවත්නෝ ය.

සිවුවැනි නිවරණ වර්ග යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

කුසල සූත්‍ර දෙක ද කිලෙස, අනාවරණ, යොනිසො, බුද්ධි, ආවරණ, අනිවරණ, මහාරුක්ඛ, නිවරණ යන සූත්‍ර අට ද යි දශ සූත්‍ර කෙනෙකි යි.

5. වක්කවත්තිවග්ගො

2. 5. 1

විධායුක්තං

587. යෙහි කෙව් හිසබවෙ, අතීතමඤ්ඤානං සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා තිස්සො විධා පජ්ඣිංසු. සංඛ්‍යා තෙ සත්තනං බොජ්ඣංගොනං භාවිතනං බහුලීකතනං. යෙහි කෙව් හිසබවෙ, අනාගතමඤ්ඤානං සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා තිස්සො විධා පජ්ඣිංසුනති සංඛ්‍යා තෙ සත්තනං බොජ්ඣංගොනං භාවිතනං බහුලීකතනං. යෙහි කෙව් හිසබවෙ, එතරහි සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා තිස්සො විධා පජ්ඣිංසුනති, සංඛ්‍යා තෙ සත්තනං බොජ්ඣංගොනං භාවිතනං බහුලීකතනං. කතමෙසං සත්තනං¹: සතිසංඛ්‍යාජ්ඣංගොනං -පෙ- උපෙට්ඨාසංඛ්‍යාජ්ඣංගොනං. යෙහි කෙව් හිසබවෙ, අතීතමඤ්ඤානං සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා තිස්සො විධා පජ්ඣිංසු -පෙ- පජ්ඣිංසුනති -පෙ- පජ්ඣිංසුනති, සංඛ්‍යා තෙ ඉමෙසං ව සත්තනං බොජ්ඣංගොනං භාවිතනං බහුලීකතනං.

2. 5. 2

වක්කවත්තියුක්තං

588. රඤ්ඤෙ හිසබවෙ, වක්කවත්තිස්ස පාතුභාවා සත්තනං රතනානං පාතුභාවො භොති. කතමෙසං සත්තනං: වක්කරතනාස්ස පාතුභාවො භොති, භජ්ජරතනස්ස පාතුභාවො භොති, අස්සරතනස්ස පාතුභාවො භොති, මඤ්ජරතනස්ස පාතුභාවො භොති ඉජ්ජරතනස්ස පාතුභාවො භොති, ගහපතිරතනස්ස පාතුභාවො භොති පටිනායක-රතනස්ස පාතුභාවො භොති. රඤ්ඤෙ හිසබවෙ, වක්කවත්තිස්ස පාතුභාවා ඉමෙසං සත්තනං රතනානං පාතුභාවො භොති. තථාගතස්ස හිසබවෙ, පාතුභාවා අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස සත්තනං බොජ්ඣංගො-රතනානං පාතුභාවො භොති. කතමෙසං සත්තනං²: සතිසංඛ්‍යාජ්ඣංගො-රතනස්ස³ පාතුභාවො භොති -පෙ- උපෙට්ඨාසංඛ්‍යාජ්ඣංගොරතනස්ස⁴ පාතුභාවො භොති. තථාගතස්ස හිසබවෙ, පාතුභාවා අරහතො සමමාසමුද්ධස්ස ඉමෙසං සත්තනං බොජ්ඣංගොරතනානං පාතුභාවො භොති.

2. 5. 3

මාරයුක්තං

589. මාරසෙනපමඤ්ඤානං වො හිසබවෙ, මග්ගං දෙසිංසාමි. තං සුණාමි. කතමො ව හිසබවෙ, මාරසෙනපමඤ්ඤානො මග්ගො යදිදං සත්තබොජ්ඣංගො. කතමෙ සත්තං: සතිසංඛ්‍යාජ්ඣංගො -පෙ- උපෙට්ඨාසංඛ්‍යාජ්ඣංගො. අයං වො හිසබවෙ, මාරසෙනපමඤ්ඤානො මග්ගොති.

1. සත්තනං බොජ්ඣංගොනං - මජ්ඣ., සූ.,
2. සත්තනං බොජ්ඣංගොරතනානං - සූ.,
3. සතිසංඛ්‍යාජ්ඣංගො රතනානං - මජ්ඣ.,
4. උපෙට්ඨා සංඛ්‍යාජ්ඣංගො රතනානං - මජ්ඣ.,

5. වක්කවතති වර්ගය

2. 5. 4

විධා සූත්‍රය

287. මහණෙනි, ඉකුත්කල යම්කිසි මහණකෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ ත්‍රිවිධ මානය හළාහු ද; ඒ සියල්ලෝ සත්බොජ්‍ය වැඩු බැවින් බහුල කළ බැවින් ත්‍රිවිධ මානය හළහ. මහණෙනි, මතුකල යම් කිසි මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ ත්‍රිවිධ මානය දුරු කරන්නාහු ද ඒ සියල්ලෝ සත්බොජ්‍ය වැඩු බැවින් බහුල කළ බැවින් ත්‍රිවිධ මානය දුරුකරන්නාහ. මහණෙනි, මෙකල යම්කිසි මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ ත්‍රිවිධ මානය දුරු කෙරෙද් ද ඒ සියල්ලෝ සත් බොජ්‍ය වැඩු බැවින් බහුල කළ බැවින් දුරු කෙරෙති. කවර සතෙක් ද යත්: සිහිසම්බොජ්‍ය ... උපෙසම්බොජ්‍ය යි. මහණෙනි, ඉකුත්කල යම්කිසි මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ ත්‍රිවිධ මානය දුරු කළාහු ද ... දුරු කරන්නාහු ද ... දුරු කෙරෙද් ද ඒ සියල්ලෝ මේ සත් බොජ්‍ය වැඩු බැවින් බහුල කළ බැවින් ත්‍රිවිධ මානය දුරු කෙරෙති.

2. 5. 2

වක්කවතති සූත්‍රය

588. මහණෙනි, සක්විති රජුගේ පහළවීමෙන් සත්රුවනෙක පහළවීම වේ. කවර සතෙක් ද යත්: සත්රුවනෙහි පහළ වීම වේ. ඇත්රුවනෙහි පහළවීම වේ. අස්රුවනෙහි පහළවීම වේ. මිණිත්රුවනෙහි පහළවීම වේ. ඉතිරි රුවනෙහි පහළවීම වේ. ගැහැවිරුවනෙහි පහළ වීම වේ පුත් රුවනෙහි සහළවීම වේ. මහණෙනි, සක්විති රජුගේ පහළවීමෙන් මේ සත් රුවනුන්ගේ පහළවීම වේ. මහණෙනි, තරාගත අර්හත් සමුප්පාද්ධර්මාණන් වහන්සේගේ පහළවීමෙන් සත් බොජ්‍යරුවනුන්ගේ පහළවීම වේ. කවර සතෙක යත්: සිහිසම්බොජ්‍ය රුවනෙහි පහළවීම වේ ... උපෙසම්බොජ්‍යරුවනෙහි පහළවීම වේ. මහණෙනි, තරාගත අර්හත් සමුප්පාද්ධර්මාණන් වහන්සේගේ පහළ වීමෙන් මේ සත්බොජ්‍යරුවනුන්ගේ පහළවීම වේ යි.

2. 5. 3

මාර සූත්‍රය

589. මහණෙනි, මරසෙන් මඩින මහ කොපට දේශනා කරන්නෙමි. එය අසවු. මහණෙනි, මරසෙන් මඩින මහ කවරේ ද යත්: මේ සත් බොජ්‍ය යි. කවර සතෙක් ද යත්: සිහිසම්බොජ්‍ය..උපෙසම්බොජ්‍ය යි. මහණෙනි, මේ මරසෙන් මඩින මහ යි.

2. 5. 4

දුප්පඤ්ඤාසුත්තං

590. අථ ථෙවා අඤ්ඤාතරො භික්ඛු යෙන හගවා තෙනුපසංකම් -පෙ- එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො භික්ඛු හගවන්තං එතදවොච: “දුප්පඤ්ඤා එළමුගො දුප්පඤ්ඤා එළමුගො”ති හන්තො, වුච්ඡති. කිත්තාවතා නු ඛො හන්තො, “දුප්පඤ්ඤා එළමුගොති වුච්ඡති”ති? සත්තන්තං ඛො භික්ඛු, බොජ්ඣංකරානං අභාවිතන්තා අබ්බුථිකත්තො “දුප්පඤ්ඤා එළමුගො”ති වුච්ඡති. කතමෙසං සත්තන්තං: සති-සංඛොජ්ඣංකරානං -පෙ- උපෙබ්බසංඛොජ්ඣංකරානං. ඉමෙසං ඛො භික්ඛු, සත්තන්තං බොජ්ඣංකරානං අභාවිතන්තා අබ්බුථිකත්තො “දුප්පඤ්ඤා එළමුගො”ති වුච්ඡති.

2. 5. 5

පඤ්ඤාචසුත්තං

591. “පඤ්ඤාචා අනෙළමුගො පඤ්ඤාචා අනෙළමුගො”ති හන්තො, වුච්ඡති. කිත්තාවතා නු ඛො හන්තො, “පඤ්ඤාචා අනෙළමුගො”ති වුච්ඡති? සත්තන්තං ඛො භික්ඛු, බොජ්ඣංකරානං භාවිතන්තා අබ්බුථිකත්තො “පඤ්ඤාචා අනෙළමුගො”ති වුච්ඡති. කතමෙසං සත්තන්තං: සතිසංඛොජ්ඣංකරානං -පෙ- උපෙබ්බසංඛොජ්ඣංකරානං. ඉමෙසං ඛො භික්ඛු, සත්තන්තං බොජ්ඣංකරානං භාවිතන්තා අබ්බුථිකත්තො “පඤ්ඤාචා අනෙළමුගො”ති වුච්ඡති.

2. 5. 6

දළිද්දසුත්තං

592. “දළිද්දෙදු දළිද්දෙදුති හන්තො, වුච්ඡති, කිත්තාවතා නු ඛො හන්තො, දළිද්දෙදුති වුච්ඡති? සත්තන්තං ඛො භික්ඛු, බොජ්ඣංකරානං අභාවිතන්තා අබ්බුථිකත්තො දළිද්දෙදුති වුච්ඡති. කතමෙසං සත්තන්තං: සතිසංඛොජ්ඣංකරානං -පෙ- උපෙබ්බසංඛොජ්ඣංකරානං. ඉමෙසං ඛො භික්ඛු, සත්තන්තං බොජ්ඣංකරානං අභාවිතන්තා අබ්බුථිකත්තො දළිද්දෙදුති වුච්ඡති.

2. 5. 7

අදළිද්දසුත්තං

593. “අදළිද්දෙදු අදළිද්දෙදු”ති හන්තො, වුච්ඡති කිත්තාවතා නු ඛො හන්තො, “අදළිද්දෙදුති වුච්ඡති”ති? සත්තන්තං ඛො භික්ඛු බොජ්ඣංකරානං භාවිතන්තා අබ්බුථිකත්තො “අදළිද්දෙදු”ති වුච්ඡති කතමෙසං සත්තන්තං? සතිසංඛොජ්ඣංකරානං -පෙ- උපෙබ්බසංඛොජ්ඣංකරානං. ඉමෙසං ඛො භික්ඛු සත්තන්තං බොජ්ඣංකරානං භාවිතන්තා අබ්බුථිකත්තො “අදළිද්දෙදු”ති වුච්ඡති.

2. 5. 4

දුෂ්කර සූත්‍රය

590. එකල්හි එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියේ ය ... එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකළේ ය: වහන්ස, “අනුවණ කෙළතොලු ය, අනුවණ කෙළතොලු ය” යි කියනු ලැබේ. වහන්ස, කෙනෙකින් “අනුවණ කෙළතොලු ය” යි කියනු ලැබේ දෝ යි. මහණ, සත්බොජ්‍ය නොවැඩූ බැවින් නොබහුල කළ බැවින් “අනුවණ කෙළතොලු ය” යි කියනු ලැබේ. කවර සතක් ද යත්: සිහිසම්බෝජ්‍ය ... උපේසම්බෝජ්‍ය යි. මහණ, මේ සත්බොජ්‍ය නොවැඩූ බැවින් නොබහුල කළ බැවින් “අනුවණකෙළතොලු ය” යි කියනු ලැබේ.

2. 5. 5

පඤ්ඤාප සූත්‍රය

591. වහන්ස, “නුවණැති නොකෙළතොලු ය, නුවණැති නොකෙළ-තොලු ය” යි කියනු ලැබේ. වහන්ස, කෙනෙකින් “නුවණැති නොකෙළතොලු ය” යි කියනු ලැබේ දෝ යි. මහණ, සත්බොජ්‍ය වැඩූ බැවින් බහුල කළ බැවින් නුවණැති නොකෙළතොලු ය යි කියනු ලැබේ. කවර සතක් ද යත්: සිහිසම්බෝජ්‍ය ... උපේසම්බෝජ්‍ය යි. මහණ, මේ සත් බොජ්‍ය වැඩූ බැවින් බහුල කළ බැවින්” නුවණැති නොකෙළතොලු ය” යි කියනු ලැබේ යි.

2. 5. 6

දිළිඳු සූත්‍රය

592. වහන්ස, “දිළිඳු ය දිළිඳු ය” යි කියනු ලැබේ. වහන්ස, කෙනෙකින් “දිළිඳු ය” යි කියනු ලැබේ දෝ යි. මහණ, සත්බොජ්‍ය නොවැඩූ බැවින් නොබහුල කළ බැවින් “දිළිඳු ය” යි කියනු ලැබේ. කවර සතක් ද යත්: සිහිසම්බෝජ්‍ය .. උපේසම්බෝජ්‍ය යි. මහණ, මේ සත්බොජ්‍ය නොවැඩූ බැවින් නොබහුල කළ බැවින් “දිළිඳු ය” යි කියනු ලැබේ යි.

2. 5. 7

අදිළිඳු සූත්‍රය

593 වහන්ස, “නොදිළිඳු ය නොදිළිඳු ය” යි කියනු ලැබේ. වහන්ස, කෙනෙකින් නොදිළිඳු ය යි කියනු ලැබේ දෝ යි මහණ, සත් බොජ්‍ය වැඩූ බැවින් බහුල කළ බැවින් නොදිළිඳු ය යි කියනු ලැබේ. කවර සතක් ද යත්: සිහිසම්බෝජ්‍ය ... උපේසම්බෝජ්‍ය යි. මහණ, මේ සත් බොජ්‍ය වැඩූ බැවින් බහුල කළ බැවින් නොදිළිඳු ය යි කියනු ලැබේ යි.

2. 5. 8

ආදිවට්ඨකං.

594. ආදිවට්ඨකං භික්ඛවෙ, උදයනො එතං පුබ්බධම්මං එතං පුබ්බතිමිත්තං යදිදං අරුණංගං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො සත්තන්තං බොජ්ඣංඛානං උප්පාදය එතුං පුබ්බධම්මං එතං පුබ්බතිමිත්තං යදිදං කල්‍යාණමිත්තතා. කල්‍යාණමිත්තසේසතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං සත්ත බොජ්ඣංඛෙය්‍ය භාවෙසසති සත්ත බොජ්ඣංඛෙය්‍ය බහුලීකරිසසති. කරුණු භික්ඛවෙ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො සත්ත බොජ්ඣංඛෙය්‍ය භාවෙති සත්ත බොජ්ඣංඛෙය්‍ය බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ. භික්ඛු සතිසංඛොජ්ඣංඛං භාවෙති -පෙ- උපෙධාසංඛොජ්ඣංඛං භාවෙති විවෙකනිසසිතං විරාගනිසසිතං නිරෝධනිසසිතං වොසසංගපරිණාමි. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො සත්ත බොජ්ඣංඛෙය්‍ය භාවෙති සත්ත බොජ්ඣංඛෙය්‍ය බහුලීකරොතිති.

2. 5. 9

අභගසුත්තං.

595. අජ්ඣන්තකං භික්ඛවෙ, අඛගති කරුණා නාශ්ශං එකඛමුපි සමනුපස්සාමි සත්තන්තං බොජ්ඣංඛානං උප්පාදය යථයිදං භික්ඛවෙ, යොනිසොමනසිකාරො. යොනිසොමනසිකාරසම්පන්නසේසතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං සත්ත බොජ්ඣංඛෙය්‍ය භාවෙසසති සත්ත බොජ්ඣංඛෙය්‍ය බහුලීකරිසසති. කරුණු භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනිසොමනසිකාරසම්පන්නො සත්ත බොජ්ඣංඛෙය්‍ය භාවෙති, සත්ත බොජ්ඣංඛෙය්‍ය බහුලීකරොති. ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සතිසංඛොජ්ඣංඛං භාවෙති -පෙ- උපෙධාසංඛොජ්ඣංඛං භාවෙති, විවෙකනිසසිතං විරාගනිසසිතං නිරෝධනිසසිතං වොසසංගපරිණාමි. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු යොනිසොමනසිකාරසම්පන්නො සත්ත බොජ්ඣංඛෙය්‍ය භාවෙති, සත්ත බොජ්ඣංඛෙය්‍ය බහුලීකරොතිති.

2. 5. 10

දුතිය අභගසුත්තං.

596. බාහිරං භික්ඛවෙ, අඛගති කරුණා නාශ්ශං එකඛමුපි සමනුපස්සාමි සත්තන්තං බොජ්ඣංඛානං උප්පාදය. යථයිදං භික්ඛවෙ, කල්‍යාණමිත්තතා කල්‍යාණමිත්තසේසතං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පාටිකඛං. සත්ත බොජ්ඣංඛෙය්‍ය භාවෙසසති, සත්ත බොජ්ඣංඛෙය්‍ය බහුලීකරිසසති. කරුණු භික්ඛවෙ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො සත්ත බොජ්ඣංඛෙය්‍ය භාවෙති, සත්ත බොජ්ඣංඛෙය්‍ය බහුලීකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සතිසංඛොජ්ඣංඛං භාවෙති -පෙ- උපෙධාසංඛොජ්ඣංඛං භාවෙති විවෙකනිසසිතං විරාගනිසසිතං නිරෝධනිසසිතං වොසසංගපරිණාමි. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තො සත්ත බොජ්ඣංඛෙය්‍ය භාවෙති, සත්ත බොජ්ඣංඛෙය්‍ය බහුලීකරොතිති.

වකකවත්තිවග්ගො පඤ්චමො.

තත්‍රඥානං:

විධා වකකවත්තිමානෙ දුප්පඤ්ඤ පඤ්ඤවෙන ව දළිඥෙ අදළිඥෙ ව ආදිවට්ඨකෙහි තෙදසා ති.

2. 5. 8

ආදිව සූත්‍රය

594. මහණෙනි, සම මේ අරුණොදයෙක් වේ ද, උදවන හිරුට මේ පෙරටු ය, මේ පෙරනිමිත්ත ය. මහණෙනි, එසෙයින් ම යම් මේ කල්‍යාණමිත්‍රත්වයෙක් වේ ද, මහණහට සත්ඛොජ්ඣ ඉපදීමට මෙය පෙරටු ය, මෙය පෙරනිමිත්ත ය. මහණෙනි, සත්ඛොජ්ඣ වඩන්නේ ය සත්ඛොජ්ඣ බහුල කරන්නේ ය යන මෙය කල්‍යාණමිත්‍රත් ඇති මහණහු විසින් කැමති වියයුතු. මහණෙනි, කල්‍යාණමිත්‍රත් ඇති මහණ කෙසේ නම් සත්ඛොජ්ඣ වඩා ද, සත් ඛොජ්ඣ බහුල කෙරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ විවෙකනිස්සිත සිහිසම්බොජ්ඣ විරාගනිස්සිත නිරොධනිස්සිත වොස්සග්ගපරිණාමී කොට වඩයි ... උපේසම්බොජ්ඣ වඩයි. මහණෙනි, කල්‍යාණමිත්‍රත් ඇති මහණ තෙමේ මෙසේ සත් ඛොජ්ඣ වඩයි, සත් ඛොජ්ඣ බහුල කෙරේ යි.

2. 5. 9

අධ්‍යයන සූත්‍රය

595. මහණෙනි, මේ යෝනියොමනසිකාරය යම් බදු ද. මහණෙනි සත්ඛොජ්ඣ ඉපදීමට ඇතුළත වූ අවයවයක් කොට අන් එක් අවයවයකුදු නො ම දකිමි. මහණෙනි, සත්ඛොජ්ඣ වඩන්නේ ය, සත්ඛොජ්ඣ බහුල කරන්නේ ය යන මෙය යෝනියොමනසිකාරසම්පන්න මහණහු විසින් කැමති වියයුතු. මහණෙනි, යෝනියොමනසිකාරසම්පන්න මහණ තෙමේ කෙසේ නම් සත්ඛොජ්ඣ වඩා ද සත් ඛොජ්ඣ බහුල කෙරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ විවෙකනිස්සිත විරාගනිස්සිත නිරොධනිස්සිත වොස්සග්ගපරිණාමී කොට සිහිසම්බොජ්ඣ වඩයි...උපේසම්බොජ්ඣ වඩයි. මහණෙනි, යෝනියොමනසිකාරසම්පන්න මහණ මෙසේ සත්ඛොජ්ඣ වඩයි, සත්ඛොජ්ඣ බහුල කෙරේ යි.

2. 5. 10

දුතිය අධ්‍යයන සූත්‍රය

596. මහණෙනි, මේ කල්‍යාණමිත්‍රත්වය යම්බදු නම් මහණෙනි, සත්ඛොජ්ඣ ඉපදීම පිණිස බාහිර වූ අවයවයක් කොට අන් එක් දහමකුදු නො ම දකිමි. මහණෙනි, සත්ඛොජ්ඣ වඩන්නේ ය, සත්ඛොජ්ඣ බහුල කරන්නේ ය යන මෙය කල්‍යාණමිත්‍රත් ඇති මහණහු විසින් කැමති වියයුතු. මහණෙනි, කල්‍යාණමිත්‍රත් ඇති මහණ තෙමේ කෙසේ නම් සත්ඛොජ්ඣ වඩා ද සත්ඛොජ්ඣ බහුල කෙරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙමේ විවෙකනිස්සිත විරාගනිස්සිත නිරොධනිස්සිත වොස්සග්ගපරිණාමී කොට සිහිසම්බොජ්ඣ වඩයි...උපේසම්බොජ්ඣ වඩයි. මහණෙනි, කල්‍යාණමිත්‍රත් ඇති මහණ මෙසේ සත්ඛොජ්ඣ වඩයි, සත්ඛොජ්ඣ බහුල කෙරේ යි.

පස්වැනි වික්කවත්ති වග්ගයයි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

විධා, වික්කවත්ති, මාර, දුසස්ස, පඤ්ඤව, දළිද්ද, අදළිද්ද, ආදිවයි සූත්‍ර අටෙකි. අධ්‍යයන දෙකෙකි. ඔහු (මුළුල්ල) දශයෙකි යි.

6. බොජ්ඣංගවග්ගො

2. 6. 1

ආහාරස්සත්තං

597. පඤ්චන්තං ව වො භික්ඛවෙ' නිවරණානං සත්තන්තං ව බොජ්ඣංගානං ආහාරං ව අනාහාරං ව දෙසිස්සාමි. තං සුඤ්ඤං, කො ව භික්ඛවෙ, ආහාරො අනුප්පන්නස්ස වා කාමච්ඡදස්ස උප්පාද්‍ය උප්පන්නස්ස වා කාමච්ඡදස්ස භියෙශාභාවාය වෙජුලාය: අඤ්ඤි භික්ඛවෙ, සුභනිමිත්තං. තත්ථ අයොනිසොමනසිකාරබ්‍රුලීකාරො, අයමාහාරො අනුප්පන්නස්ස වා කාමච්ඡදස්ස උප්පාද්‍ය උප්පන්නස්ස වා කාමච්ඡදස්ස භියෙශාභාවාය වෙජුලාය.

කො ව භික්ඛවෙ, ආහාරො අනුප්පන්නස්ස වා ව්‍යාපාදස්ස උප්පාද්‍ය උප්පන්නස්ස වා ව්‍යාපාදස්ස භියෙශාභාවාය වෙජුලාය: අඤ්ඤි භික්ඛවෙ, පටිසනිමිත්තං. තත්ථ අයොනිසොමනසිකාරබ්‍රුලීකාරො, අයමාහාරො අනුප්පන්නස්ස වා ව්‍යාපාදස්ස උප්පාද්‍ය උප්පන්නස්ස වා ව්‍යාපාදස්ස භියෙශාභාවාය වෙජුලාය,

කො ව භික්ඛවෙ, ආහාරො අනුප්පන්නස්ස වා ථිනමිඤ්ඤස්ස උප්පාද්‍ය උප්පන්නස්ස වා ථිනමිඤ්ඤස්ස භියෙශාභාවාය වෙජුලාය: අඤ්ඤි භික්ඛවෙ, අරති තඤ්ඤි විජමහිතා භග්ගසම්මදෙ වෙතසො ව ලීනන්තං. තත්ථ අයොනිසොමනසිකාරබ්‍රුලීකාරො අයමාහාරො අනුප්පන්නස්ස වා ථිනමිඤ්ඤස්ස උප්පාද්‍ය, උප්පන්නස්ස වා ථිනමිඤ්ඤස්ස භියෙශාභාවාය වෙජුලාය.

කො ව භික්ඛවෙ, ආහාරො අනුප්පන්නස්ස වා උද්ධච්ච කුක්කුච්චස්ස උප්පාද්‍ය උප්පන්නස්ස වා උද්ධච්චකුක්කුච්චස්ස භියෙශාභාවාය වෙජුලාය: අඤ්ඤි භික්ඛවෙ, වෙතසො අවුපසමො. තත්ථ අයොනිසොමනසිකාර බ්‍රුලීකාරො, අයමාහාරො අනුප්පන්නස්ස වා උද්ධච්චකුක්කුච්චස්ස උප්පාද්‍ය උප්පන්නස්ස වා උද්ධච්චකුක්කුච්චස්ස භියෙශාභාවාය වෙජුලාය.

කො ව භික්ඛවෙ, ආහාරො අනුප්පන්නාය වා විචිකිච්ඡාය උප්පාද්‍ය උප්පන්නාය වා විචිකිච්ඡාය භියෙශාභාවාය වෙජුලාය: අඤ්ඤි භික්ඛවෙ, විචිකිච්ඡාට්ඨානියා ධම්මො. තත්ථ අයොනිසො මනසිකාරබ්‍රුලීකාරො, අයමාහාරො අනුප්පන්නාය වා විචිකිච්ඡාය උප්පාද්‍ය උප්පන්නාය වා විචිකිච්ඡාය භියෙශාභාවාය වෙජුලාය.

කො ව භික්ඛවෙ, ආහාරො අනුප්පන්නස්ස වා සතිසම්බොජ්ඣංගස්ස උප්පාද්‍ය උප්පන්නස්ස වා සතිසම්බොජ්ඣංගස්ස භාවනාපාරිපුරියා අඤ්ඤි භික්ඛවෙ සතිසම්බොජ්ඣංගට්ඨානියා ධම්මො. තත්ථ යොනිසොමනසිකාර බ්‍රුලීකාරො, අයමාහාරො අනුප්පන්නස්ස වා සතිසම්බොජ්ඣංගස්ස උප්පාද්‍ය උප්පන්නස්ස වා සතිසම්බොජ්ඣංගස්ස භාවනාපාරිපුරියා.

6. බොජ්ඣංග වර්ගය

2. 6. 1

ආහාර සූත්‍රය

597. මහණෙනි, පස්නිවරණයන්ගේ ද සත්බොජ්ඣංගයන්ගේ ද ආහාරයන් අනාහාරයන් තොපට දේශනා කරන්නෙමි. එය අසවු. මහණෙනි, නූපන් කාමවෑන්දය ඉපදීම පිණිසත් උපන් කාමවෑන්දයේ බොහෝ බව විපුල බව පිණිසත් ආහාර (-ප්‍රත්‍යය) කීමෙන් ද යත්: මහණෙනි, සුභනිමිත්තෙන් ඇත. එහි ලා නුනුවණින් මෙනෙහි කිරීම බහුල කිරීමෙන් වේ ද, නූපන් කාමවෑන්දය ඉපදීම පිණිසත්, උපන් කාමවෑන්දයේ බොහෝ බව විපුල බව පිණිසත් මේ ආහාර යි.

මහණෙනි, නූපන් ව්‍යාපාදය ඉපදීම පිණිසත්, උපන් ව්‍යාපාදයේ බොහෝ බව විපුල බව පිණිසත් ආහාර කීමෙන් ද යත්: මහණෙනි, ප්‍රතිසනිමිත්තෙන් ඇත. එහි ලා නුනුවණින් මෙනෙහි කිරීම බහුල කිරීමෙන් වේ ද; නූපන් ව්‍යාපාදය ඉපදීම පිණිසත්, උපන් ව්‍යාපාදයේ බොහෝ බව විපුල බව පිණිසත් මේ ආහාර යි.

මහණෙනි, නූපන් ථිතමිද්ධය ඉපදීම පිණිසත් උපන් ථිතමිද්ධයේ බොහෝ බව විපුල බව පිණිසත් ආහාර කීමෙන් ද යත්: මහණෙනි, (අධිකුශලධර්මයන්හි) නො ඇල්මෙන් තෙමරියෙන් මැලිකැඩීමෙන් බන්-මනයෙන් සිතේ සැහැවුණු බවෙන් ඇත. එහි ලා නුනුවණින් මෙනෙහි කිරීම බහුල කිරීමෙන් වේ ද; නූපන් ථිතමිද්ධයේ ඉපදීම පිණිසත් උපන් ථිතමිද්ධයේ බොහෝ බව විපුල බව පිණිසත් මේ ආහාර යි.

මහණෙනි, නූපන් උද්ධව්ඤ්ඤාවයේ ඉපදීම පිණිසත් උපන් උද්ධව්ඤ්ඤාවයේ බොහෝ බව විපුල බව පිණිසත් ආහාර කීමෙන් ද යත්: මහණෙනි, සිතේ නො සන්සුන් කමෙන් ඇත. එහි ලා නුනුවණින් මෙනෙහි කිරීම බහුල කිරීමෙන් වේ ද; නූපන් උද්ධව්ඤ්ඤාවයේ ඉපදීම පිණිසත්, උපන් උද්ධව්ඤ්ඤාවයේ බොහෝ බව විපුල බව පිණිසත් මේ ආහාර යි.

මහණෙනි, නූපන් විචිකිච්ඡාවේ ඉපදීම පිණිසත්, උපන් විචිකිච්ඡාවේ බොහෝ බව විපුල බව පිණිසත් ආහාර කීමෙන් ද යත්: මහණෙනි, විචිකිච්ඡාවට කරුණු වූ දහමිහු ඇතියහ. එහි ලා නුනුවණින් මෙනෙහි කිරීම බහුල කිරීමෙන් වේ ද, නූපන් විචිකිච්ඡාවේ ඉපදීම පිණිසත්, උපන් විචිකිච්ඡාවේ බොහෝ බව විපුල බව පිණිසත් මේ ආහාර යි.

මහණෙනි, නූපන් සතිසංඛොජ්ඣංගයේ ඉපදීමටත්, උපන් සතිසංඛොජ්ඣංගය වැඩිමෙන් පිරීමටත් ආහාර කීමෙන් ද යත්: මහණෙනි, සතිසංඛොජ්ඣංගයට කරුණු වූ දහමිහු ඇතියහ. එහි ලා නුනුවණින් මෙනෙහි කිරීම බහුල කිරීමෙන් වේ ද, නූපන් සතිසංඛොජ්ඣංගය ඉපදීමටත්, උපන් සතිසංඛොජ්ඣංගය වැඩිමෙන් පිරීමටත් මේ ආහාර යි.

කො ව භික්ඛවෙ, ආභාරො අනුප්පන්නස්ස වා ධම්මවිවය-
සමොඡ්ඤ්ඤාසංකප්පං උපාදය උපන්නස්ස වා ධම්මවිවයසමොඡ්ඤ්ඤාසංකප්පං
භාවනාපාරිද්ධියා. අත්ථි භික්ඛවෙ, කුසලාකුසලා ධම්මා, සාවජ්ජාන-
වජ්ජා ධම්මා, භීතප්පංඝානා ධම්මා, කණ්ණසුකකසප්පංඝානා ධම්මා, තත්ථ
යොනිසො මනසිකාරබ්භුලීකාරො, අයමාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා
ධම්මවිවයසමොඡ්ඤ්ඤාසංකප්පං උපාදය, උපන්නස්ස වා ධම්මවිවය
සමොඡ්ඤ්ඤාසංකප්පං භාවනාපාරිද්ධියා.

කො ව භික්ඛවෙ, ආභාරො අනුප්පන්නස්ස වා වීරියසමොඡ්ඤ්ඤාසංකප්පං
උපාදය, උපන්නස්ස වා වීරියසමොඡ්ඤ්ඤාසංකප්පං භාවනාපාරිද්ධියා.
අත්ථි භික්ඛවෙ, ආරම්භධාතු නික්ඛමධාතු පරක්ඛමධාතු. තත්ථ යොනිසො
මනසිකාරබ්භුලීකාරො, අයමාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා වීරියසමොඡ්ඤ්ඤාසංකප්පං
උපාදය උපන්නස්ස වා වීරියසමොඡ්ඤ්ඤාසංකප්පං භාවනාපාරිද්ධියා.

කො ව භික්ඛවෙ, ආභාරො අනුප්පන්නස්ස වා පිතිසමොඡ්ඤ්ඤාසංකප්පං
උපාදය උපන්නස්ස වා පිතිසමොඡ්ඤ්ඤාසංකප්පං භාවනා පාරිද්ධියා. අත්ථි
භික්ඛවෙ, පිතිසමොඡ්ඤ්ඤාසංකප්පංභාවනා ධම්මා. තත්ථ යොනිසො මනසිකාර-
බ්භුලීකාරො, අයමාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා පිතිසමොඡ්ඤ්ඤාසංකප්පං උපාදය
උපන්නස්ස වා පිතිසමොඡ්ඤ්ඤාසංකප්පං භාවනාපාරිද්ධියා.

කො ව භික්ඛවෙ, ආභාරො අනුප්පන්නස්ස වා පස්සද්ධිසමොඡ්ඤ්ඤාසංකප්පං
උපාදය, උපන්නස්ස වා පස්සද්ධිසමොඡ්ඤ්ඤාසංකප්පං භාවනා
පාරිද්ධියා: අත්ථි භික්ඛවෙ, කායපස්සද්ධි,¹ වීක්ඛපස්සද්ධි, තත්ථ යොනිසො
මනසිකාරබ්භුලීකාරො, අයමාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා පස්සද්ධි-
සමොඡ්ඤ්ඤාසංකප්පං උපාදය, උපන්නස්ස වා පස්සද්ධිසමොඡ්ඤ්ඤාසංකප්පං
භාවනාපාරිද්ධියා.

කො ව භික්ඛවෙ, ආභාරො අනුප්පන්නස්ස වා සමාධිසමොඡ්ඤ්ඤාසංකප්පං
උපාදය, උපන්නස්ස වා සමාධිසමොඡ්ඤ්ඤාසංකප්පං භාවනාපාරිද්ධියා
අත්ථි භික්ඛවෙ, සමථනිච්ඡිත්තං² අබ්බානනිච්ඡිත්තං, තත්ථ යොනිසො
මනසිකාරබ්භුලීකාරො අයමාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා සමාධිසමොඡ්ඤ්ඤාසංකප්පං
උපාදය, උපන්නස්ස වා සමාධිසමොඡ්ඤ්ඤාසංකප්පං භාවනාපාරිද්ධියා,

කො ව භික්ඛවෙ, ආභාරො අනුප්පන්නස්ස වා උපෙඛාසමොඡ්ඤ්ඤාසංකප්පං
උපාදය, උපන්නස්ස වා උපෙඛාසමොඡ්ඤ්ඤාසංකප්පං භාවනා
පාරිද්ධියා: අත්ථි භික්ඛවෙ, උපෙඛාසමොඡ්ඤ්ඤාසංකප්පංභාවනා ධම්මා, තත්ථ
යොනිසො මනසිකාරබ්භුලීකාරො, අයමාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා
උපෙඛාසමොඡ්ඤ්ඤාසංකප්පං උපාදය, උපන්නස්ස වා උපෙඛාසමොඡ්ඤ්ඤාසංකප්පං
භාවනාපාරිද්ධියා.

1. කායපස්සද්ධි - මජ්ඣිම, සූ. 1.

2. වීක්ඛපස්සද්ධි - මජ්ඣිම, සූ. 1.

3. සමාධිනිච්ඡිත්තං - සී 1, 2, සූ. 1.

මහණෙනි, නූපන් ධම්මවිවිසමොඤ්ඤාය ඉපදීමටත්, උපන් ධම්මවිවිසමොඤ්ඤාය වැඩීමෙන් පිරීමටත් ආහාර කීමක් ද යත්: මහණෙනි, කුශලාකුශල ධර්මයෝ සාවද්‍ය අනවද්‍ය ධර්මයෝ භික්ෂුණික ධර්මයෝ කෘෂණ ශුක්ල සප්තිභාග ධර්මයෝ ඇතියහ. එහි ලා නුවණින් මෙනෙහි කිරීම බහුල කිරීමෙන් වේ ද, නූපන් ධම්මවිවිසමොඤ්ඤාය ඉපදීමටත් උපන් ධම්මවිවිසමොඤ්ඤාය වැඩීමෙන් පිරීමටත් මේ ආහාර යි.

මහණෙනි, නූපන් විරියසමොඤ්ඤාය ඉපදීමටත්, උපන් විරියසමොඤ්ඤාය වැඩීමෙන් පිරීමටත් ආහාරය කීමක් ද යත්: මහණෙනි, පළමු ඇරඹුණු වියරියෙන් මැළිබැවින් නික්මෙනවියරියෙන් මතු මතු තැන් ඇක්මෙන වියරියෙන් ඇත. එහි ලා නුවණින් මෙනෙහි කිරීම බහුල කිරීමෙන් වේ ද, නූපන් විරියසමොඤ්ඤාය ඉපදීමටත්, උපන් විරියසමොඤ්ඤාය වැඩීමෙන් පිරීමටත් මේ ආහාර යි.

මහණෙනි, නූපන් පිතිසමොඤ්ඤාය ඉපදීමටත්, උපන් පිතිසමොඤ්ඤාය වැඩීමෙන් පිරීමටත් ආහාරය කීමක් ද යත්: මහණෙනි, පිතිසමොඤ්ඤායට කරුණු වූ දහම් ඇත. එහි ලා නුවණින් මෙනෙහි කිරීම බහුලකිරීමෙන් වේ ද නූපන් පිතිසමොඤ්ඤාය ඉපදීමටත් උපන් පිතිසමොඤ්ඤාය වැඩීමෙන් පිරීමටත් මේ ආහාර යි.

මහණෙනි, නූපන් පසාද්ධිසමොඤ්ඤාය ඉපදීමටත්, උපන් පසාද්ධිසමොඤ්ඤාය වැඩීමෙන් පිරීමටත් ආහාරය කීමක් ද යත්: මහණෙනි, කයෙහි සැහැල්ලු බවක් සිතෙහි සැහැල්ලු බවක් ඇත. එහි ලා නුවණින් මෙනෙහි කිරීම බහුල කිරීමෙන් වේ ද නූපන් පසාද්ධිසමොඤ්ඤාය ඉපදීමටත්, උපන් පසාද්ධිසමොඤ්ඤාය වැඩීමෙන් පිරීමටත් මේ ආහාර යි.

මහණෙනි, නූපන් සමාධිසමොඤ්ඤාය ඉපදීමටත්, උපන් සමාධිසමොඤ්ඤාය පිරීමටත් ආහාරය කීමක් ද යත්: මහණෙනි, සමථ නිමිත්තෙන් අවර්ග්‍ය නිමිත්තෙන් ඇත. එහි ලා නුවණින් මෙනෙහි කිරීම බහුල කිරීමෙන් වේ ද, නූපන් සමාධිසමොඤ්ඤාය ඉපදීමටත්, උපන් සමාධිසමොඤ්ඤාය වැඩීමෙන් පිරීමටත් මේ ආහාර යි.

මහණෙනි, නූපන් උපෙඛාසමොඤ්ඤාය ඉපදීමටත්, උපන් උපෙඛාසමොඤ්ඤාය වැඩීමෙන් පිරීමටත් ආහාරය කීමක් ද යත්: මහණෙනි, උපෙඛාසමොඤ්ඤායට කරුණු වූ දහම්හු ඇතියහ. එහි ලා නුවණින් මෙනෙහි කිරීම බහුල කිරීමෙන් වේ ද, නූපන් උපෙඛාසමොඤ්ඤාය ඉපදීමටත්, උපන් උපෙඛාසමොඤ්ඤාය වැඩීමෙන් පිරීමටත් මේ ආහාර යි.

කො ව භික්ඛවෙ, අනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා කාමච්ඡදස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා කාමච්ඡදස්ස භියෙසාභාවාය වෙට්ඨලාය : අඤ්ඤාභාවෙ අසුභනිච්ඡිතං, තඤ්ඤාභාවෙ මනසිකාරබ්බුලීකාරො. අයමනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා කාමච්ඡදස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා කාමච්ඡදස්ස භියෙසාභාවාය වෙට්ඨලාය.

කො ව භික්ඛවෙ, අනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා ව්‍යාපාදස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා ව්‍යාපාදස්ස භියෙසාභාවාය වෙට්ඨලාය : අඤ්ඤාභාවෙ, මෙත්තාවෙතොවිමුත්ති. තඤ්ඤාභාවෙ මනසිකාරබ්බුලීකාරො, අයමනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා ව්‍යාපාදස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා ව්‍යාපාදස්ස භියෙසාභාවාය වෙට්ඨලාය.

කො ව භික්ඛවෙ, අනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා ථිතමිඤ්ඤා උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා ථිතමිඤ්ඤා භියෙසාභාවාය වෙට්ඨලාය : අඤ්ඤාභාවෙ, ආරම්භධාතු නික්ඛමධාතු පරික්ඛමධාතු, තඤ්ඤාභාවෙ මනසිකාරබ්බුලීකාරො, අයමනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා ථිතමිඤ්ඤා උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා ථිතමිඤ්ඤා භියෙසාභාවාය වෙට්ඨලාය.

කො ව භික්ඛවෙ, අනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා උද්ධවච්ඡාදකභාවස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා උද්ධවච්ඡාදකභාවස්ස භියෙසාභාවාය වෙට්ඨලාය : අඤ්ඤාභාවෙ, වෙතස්සො චූපසමො. තඤ්ඤාභාවෙ මනසිකාරබ්බුලීකාරො, අයමනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා උද්ධවච්ඡාදකභාවස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා උද්ධවච්ඡාදකභාවස්ස භියෙසාභාවාය වෙට්ඨලාය.

කො ව භික්ඛවෙ, අනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා විචිකිච්ඡාය උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා විචිකිච්ඡාය භියෙසාභාවාය වෙට්ඨලාය : අඤ්ඤාභාවෙ, කුසලාකුසලා ධම්මා, සාවජ්ජානවජ්ජා ධම්මා, භීතප්පණ්ණා ධම්මා, කණ්ණස්ස කසප්පච්ඡානා ධම්මා, තඤ්ඤාභාවෙ මනසිකාරබ්බුලීකාරො, අයමනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා විචිකිච්ඡාය උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා විචිකිච්ඡාය භියෙසාභාවාය වෙට්ඨලාය.

කො ව භික්ඛවෙ, අනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා සතිසම්මොඤ්ඤාභාවස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා සතිසම්මොඤ්ඤාභාවස්ස භාවනාපාරිට්ඨයා : අඤ්ඤාභාවෙ, සතිසම්මොඤ්ඤාභාවධර්මා ධම්මා, තඤ්ඤාභාවෙ මනසිකාරබ්බුලීකාරො, අයමනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා සතිසම්මොඤ්ඤාභාවස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා සතිසම්මොඤ්ඤාභාවස්ස භාවනාපාරිට්ඨයා.

මහණෙනි, නූපත් කාමච්ඡද්දේ ඉපැද්ම පිණිසත් උපත් කාමච්ඡද්දේ බොහෝ බව විපුලත්වය පිණිසත් කීමෙන් අනාහාර (-ප්‍රත්‍යය නො වේ) ද යත්: මහණෙනි, අසුබ නිමිත්තෙන් ඇත. එහි ලා නුවණින් මෙනෙහි කිරීම බහුල කිරීමෙන් වේ ද, නූපත් කාමච්ඡද්දේ ඉපැද්ම පිණිසත් උපත් කාමච්ඡද්දේ බොහෝ බව විපුලත්වය පිණිසත් මේ අනාහාර යි.

මහණෙනි, නූපත් ව්‍යාපාදයේ ඉපැද්ම පිණිසත් උපත් ව්‍යාපාදයේ බොහෝ බව විපුලත්වය පිණිසත් කීමෙන් අනාහාර ද යත්: මහණෙනි, චෛත්‍යීවිත්තවිමුක්තියෙන් ඇත. එහි ලා නුවණින් මෙනෙහි කිරීම බහුල කිරීමෙන් වේ ද, නූපත් ව්‍යාපාදයේ ඉපැද්ම පිණිසත් උපත් ව්‍යාපාදයේ බොහෝ බව විපුලත්වය පිණිසත් මේ අනාහාර යි.

මහණෙනි, නූපත් ථිතමිද්ධියේ ඉපැද්ම පිණිසත් උපත් ථිතමිද්ධියේ බොහෝ බව විපුලත්වය පිණිසත් කීමෙන් අනාහාර ද යත්: මහණෙනි, පළමු ඇරඹුණු වියඪියෙන් මැලි බැවින් නික්මුණු වියඪියෙන් මතු මතු තැන් ඇත්තේ වියඪියෙන් ඇත. එහි ලා නුවණින් මෙනෙහි කිරීම බහුල කිරීමෙන් වේ ද, නූපත් ථිතමිද්ධියේ ඉපැද්ම පිණිසත් උපත් ථිතමිද්ධියේ බොහෝ බව විපුලත්වය පිණිසත් මේ අනාහාර යි.

මහණෙනි, නූපත් උද්ධාවකුක්කුච්චයේ ඉපැද්ම පිණිසත් උපත් උද්ධාවකුක්කුච්චයේ බොහෝ බව විපුලත්වය පිණිසත් කීමෙන් අනාහාර ද යත්: මහණෙනි, සිතේ සංසිද්ධියෙන් ඇත. එහි ලා නුවණින් මෙනෙහි කිරීම බහුල කිරීමෙන් වේ ද, නූපත් උද්ධාවකුක්කුච්චයේ ඉපැද්ම පිණිසත් බොහෝ බව විපුලත්වය පිණිසත් මේ අනාහාර යි.

මහණෙනි, නූපත් විචිකිච්ඡාවේ ඉපැද්ම පිණිසත් උපත් විචිකිච්ඡාවේ බොහෝ බව විපුලත්වය පිණිසත් කීමෙන් අනාහාර ද යත්: මහණෙනි, කුසලාකුසලධර්මයෝ සාවද්‍ය අනවද්‍ය ධර්මයෝ භිතප්‍රණීතධර්මයෝ කෘෂ්ණශුක්ලසප්තභාගධර්මයෝ ඇතියහ. එහි ලා නුවණින් මෙනෙහි කිරීම බහුල කිරීමෙන් වේ ද, නූපත් විචිකිච්ඡාවේ ඉපැද්ම පිණිසත් උපත් විචිකිච්ඡාවේ බොහෝ බව විපුලත්වය පිණිසත් මේ අනාහාර යි.

මහණෙනි, නූපත් සතිසංඛොජ්ඣක්ඛය ඉපැද්මටත් උපත් සතිසංඛොජ්ඣක්ඛය වැඩීමෙන් පිරීමටත් කීමෙන් අනාහාර ද යත්: මහණෙනි, සතිසංඛොජ්ඣක්ඛයට කරුණු වූ දහමහු ඇතියහ. එහි ලා නො මෙනෙහි කිරීම බහුල කිරීමෙන් වේ ද, නූපත් සතිසංඛොජ්ඣක්ඛය ඉපැද්මටත් උපත් සතිසංඛොජ්ඣක්ඛය වැඩීමෙන් පිරීමටත් මේ අනාහාර යි.

කො ව භික්ඛවෙ, අනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා ධම්මවිවය-
සමොඤ්ඤාභවස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා ධම්මවිවයසමොඤ්ඤාභවස්ස
භාවනාපාරිච්ඡරියා: අඤ්ඤාභවෙ, කුසලාකුසලා ධම්මා, සාවජ්ජානවජ්ජා
ධම්මා, භීතපඤ්ඤා ධම්මා කණ්ණිකාසංචාරා ධම්මා, තත්ථ
අමනසිකාරබ්බුලිකාරො, අයමනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා ධම්මවිවය-
සමොඤ්ඤාභවස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා ධම්මවිවයසමොඤ්ඤාභවස්ස
භාවනාපාරිච්ඡරියා.

කො ව භික්ඛවෙ, අනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා විරියසමොඤ්ඤා-
භවස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා විරියසමොඤ්ඤාභවස්ස භාවනා-
පාරිච්ඡරියා: අඤ්ඤාභවෙ, ආරම්භධාතු නික්ඛමධාතු පරස්සමධාතු.
තත්ථ අමනසිකාරබ්බුලිකාරො, අයමනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා විරිය-
සමොඤ්ඤාභවස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා විරියසමොඤ්ඤාභවස්ස
භාවනාපාරිච්ඡරියා.

කො ව භික්ඛවෙ, අනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා පිතිසමොඤ්ඤාභවස්ස
උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා පිතිසමොඤ්ඤාභවස්ස භාවනාපාරිච්ඡරියා:
අඤ්ඤාභවෙ, පිතිසමොඤ්ඤාභවධාතියා ධම්මා, තත්ථ අමනසිකාර-
බ්බුලිකාරො, අයමනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා පිතිසමොඤ්ඤාභවස්ස
උප්පාදය උප්පන්නස්ස වා පිතිසමොඤ්ඤාභවස්ස භාවනාපාරිච්ඡරියා.

කො ව භික්ඛවෙ, අනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා පස්සද්ධි-
සමොඤ්ඤාභවස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා පස්සද්ධිසමොඤ්ඤාභවස්ස
භාවනාපාරිච්ඡරියා: අඤ්ඤාභවෙ, කායපස්සද්ධි, චිත්තපස්සද්ධි.
තත්ථ අමනසිකාරබ්බුලිකාරො, අයමනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා පස්සද්ධි
සමොඤ්ඤාභවස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා පස්සද්ධිසමොඤ්ඤාභවස්ස
භාවනාපාරිච්ඡරියා,

කො ව භික්ඛවෙ, අනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා සමාධි-
සමොඤ්ඤාභවස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා සමාධිසමොඤ්ඤාභවස්ස
භාවනාපාරිච්ඡරියා: අඤ්ඤාභවෙ, සමර්නිතං, අබ්බානනිතං. තත්ථ
අමනසිකාරබ්බුලිකාරො. අයමනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා සමාධි-
සමොඤ්ඤාභවස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා සමාධිසමොඤ්ඤාභවස්ස
භාවනාපාරිච්ඡරියා.

කො ව භික්ඛවෙ, අනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා උපෙඛා-
සමොඤ්ඤාභවස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා උපෙඛාසමොඤ්ඤාභවස්ස
භාවනාපාරිච්ඡරියා: අඤ්ඤාභවෙ, උපෙඛාසමොඤ්ඤාභවධාතියා ධම්මා.
තත්ථ අමනසිකාරබ්බුලිකාරො, අයමනාභාරො අනුප්පන්නස්ස වා උපෙඛා-
සමොඤ්ඤාභවස්ස උප්පාදය, උප්පන්නස්ස වා උපෙඛාසමොඤ්ඤාභවස්ස
භාවනාපාරිච්ඡරියානි.

මහණෙනි, නූපත් ධම්මවිවිසම්බොද්ධසංඝයා ඉපැදීමටත් උපන් ධම්මවිවිසම්බොද්ධසංඝයා වැඩීමෙන් පිරිමටත් කීමෙන් අනාහාර ද යත්: මහණෙනි, කුශලාකුශලධර්මයෝ සාවද්‍ය අනවද්‍ය ධර්මයෝ භික්ෂු-ප්‍රජිකධර්මයෝ කෘෂ්ණභූතලසප්‍රතිභාගධර්මයෝ ඇතියහ. එහි ලා නො මෙනෙහි කිරීම බහුල කිරීමෙන් වේ ද, නූපත් ධම්මවිවිසම්බොද්ධසංඝයා ඉපැදීමටත් උපන් ධම්මවිවිසම්බොද්ධසංඝයා වැඩීමෙන් පිරිමටත් මේ අනාහාර යි.

මහණෙනි, නූපත් විරියසම්බොද්ධසංඝයා ඉපැදීමටත් උපන් විරිය-සම්බොද්ධසංඝයා වැඩීමෙන් පිරිමටත් කීමෙන් අනාහාර ද යත්: මහණෙනි, පළමු ඇරඹුණු වියභියෙක් මැලිබැවින් නික්මෙන වියභියෙක්, මතු මතු තැන් ඇක්මෙන වියභියෙක් ඇත. එහි ලා නො මෙනෙහි කිරීම බහුල කිරීමෙන් වේ ද, නූපත් විරියසම්බොද්ධසංඝයා ඉපැදීමටත් උපන් විරියසම්බොද්ධසංඝයා වැඩීමෙන් පිරිමටත් මේ අනාහාර යි.

මහණෙනි, නූපත් පිතිසම්බොද්ධසංඝයා ඉපැදීමටත් උපන් පිති-සම්බොද්ධසංඝයා වැඩීමෙන් පිරිමටත් කීමෙන් අනාහාර ද යත්: මහණෙනි, පිතිසම්බොද්ධසංඝයාට කරුණු වූ දහම්හු ඇතියහ. එහි ලා නො මෙනෙහි කිරීම බහුල කිරීමෙන් වේ ද, නූපත් පිතිසම්බොද්ධසංඝයා ඉපැදීමටත් උපන් පිතිසම්බොද්ධසංඝයා වැඩීමෙන් පිරිමටත් මේ අනාහාර යි.

මහණෙනි, නූපත් පසාද්ධිසම්බොද්ධසංඝයා ඉපැදීමටත් උපන් පසාද්ධිසම්බොද්ධසංඝයා වැඩීමෙන් පිරිමටත් කීමෙන් අනාහාර ද යත්: මහණෙනි, කයෙහි සැහැල්ලු බවෙන් සිතෙහි සැහැල්ලු බවක් ඇත. එහි ලා නො මෙනෙහි කිරීම බහුල කිරීමෙන් වේ ද, නූපත් පසාද්ධි-සම්බොද්ධසංඝයා ඉපැදීමටත් උපන් පසාද්ධිසම්බොද්ධසංඝයා වැඩීමෙන් පිරිමටත්, මේ අනාහාර යි.

මහණෙනි, නූපත් සමාධිසම්බොද්ධසංඝයා ඉපැදීමටත් උපන් සමාධිසම්බොද්ධසංඝයා වැඩීමෙන් පිරිමටත් කීමෙන් අනාහාර ද යත්: මහණෙනි, සමථනිමිත්තෙක් අබ්‍යග්ගනිමිත්තෙක් ඇත. එහි ලා නො මෙනෙහි කිරීම බහුලකිරීමෙන් වේ ද, නූපත් සමාධිසම්බොද්ධසංඝයා ඉපැදීමටත් උපන් සමාධිසම්බොද්ධසංඝයා වැඩීමෙන් පිරිමටත් මේ අනාහාර යි.

මහණෙනි, නූපත් උපෙබ්බාසම්බොද්ධසංඝයා ඉපැදීමටත් උපන් උපෙබ්බාසම්බොද්ධසංඝයා වැඩීමෙන් පිරිමටත් කීමෙන් අනාහාර ද යත්: මහණෙනි, උපෙබ්බාසම්බොද්ධසංඝයාට කරුණු වූ දහම්හු ඇතියහ. එහි ලා නො මෙනෙහි කිරීම බහුල කිරීමෙන් වේ ද, නූපත් උපෙබ්බා-සම්බොද්ධසංඝයා ඉපැදීමටත් උපන් උපෙබ්බාසම්බොද්ධසංඝයා වැඩීමෙන් පිරිමටත් මේ අනාහාර වේ යි.

2. 6. 2

පරියායසුත්තං

298. අථ ඛො සබ්බසුලා භික්ඛු පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පත්තච්චරමාදය සාවස්ථිං පිණ්ඩාය පටිසිංසු. අථ ඛො තෙසං භික්ඛුනා එතදභොසි: “අනිප්පගො ඛො නාව සාවස්ථියං පිණ්ඩාය චරිතුං, යනුනුන මයං යෙන අඤ්ඤාතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං ආරාමො තෙනුපසඩ්ධාමෙය්‍යාමා”ති. අථ ඛො තෙ භික්ඛු යෙන අඤ්ඤාතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං ආරාමො තෙනුපසඩ්ධාමිංසු. උපසඩ්ධාමීත්වා තෙහි අඤ්ඤාතිත්ථියෙහි පරිබ්බාජකෙහි සද්ධිං සමුද්ධාදිංසු. සමුද්ධාදතියං කථං සාරාණියං චිත්තසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසින්නො ඛො තෙ භික්ඛු තෙ අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එතදවොචු: “සමණො ආචුසො ගොතමො සාවකානං එවං ධම්මං දෙසෙති. “එථ තුමෙහ භික්ඛවෙ, පඤ්ඤාතිවරණෙ පහාය වෙතසො උපකකිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ සත්තබ්බොජ්ඣංඛෙය්‍ය යථාභූතං භාවෙථා”ති. මයංපි ඛො ආචුසො, සාවකානං එවං ධම්මං දෙසෙමි. “එථ තුමෙහ ආචුසො, පඤ්ඤාතිවරණෙ පහාය වෙතසො උපකකිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ සත්තබ්බොජ්ඣංඛෙය්‍ය යථාභූතං භාවෙථා”ති. ඉධ නො ආචුසො කො චිසෙසො, කො අධිප්පායො¹, කිං නානාකරණං, සමණස්ස වා ගොතමස්ස අමනාකං වා යදිදං ධම්මදෙසනාය වා ධම්මදෙසනං අනුසාසනියා වා අනුසාසනිකම්”

අථ ඛො තෙ භික්ඛු තෙසං අඤ්ඤාතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං භාසිතං නෙව අභිනාදිංසු, නප්පට්ඨෙකාසිංසු. අනභිනාදිත්වා අප්පට්ඨෙකාසිත්වා උච්චායාසනා පකකමිංසු, “හගවතො සනතීකෙ එතස්ස භාසිතස්ස අත්ථං ආජානිත්ථොමා”ති. අථ ඛො තෙ භික්ඛු සාවස්ථියං පිණ්ඩාය චරිත්වා පච්ඡාහන්තං පිණ්ඩපානපට්ඨකන්තා යෙන හගවා තෙනුපසඩ්ධාමිංසු. උපසඩ්ධාමීත්වා හගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසින්නා ඛො තෙ භික්ඛු හගවන්තං එතදවොචු: “ඉධ මයං හන්තො පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පත්තච්චරමාදය සාවස්ථිං පිණ්ඩාය පටිසිංසු, තෙසං නො හන්තො, අමනාකං එතදභොසි: “අනිප්පගො ඛො නාව සාවස්ථියං පිණ්ඩාය චරිතුං, යනුනුන මයං යෙන අඤ්ඤාතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං ආරාමො තෙනුපසඩ්ධාමෙය්‍යාමා”ති.

අථ ඛො මයං හන්තො, යෙන අඤ්ඤාතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං ආරාමො තෙනුපසඩ්ධාමිමි. උපසඩ්ධාමීත්වා තෙහි අඤ්ඤාතිත්ථියෙහි පරිබ්බාජකෙහි සද්ධිං සමුද්ධාදිමි. සමුද්ධාදතියං කථං සාරාණියං චිත්තසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදිමි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො අමෙහ හන්තො, තෙ අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එතදවොචු: “සමණො ආචුසො ගොතමො සාවකානං එවං ධම්මං දෙසෙති. “එථ තුමෙහ භික්ඛවෙ, පඤ්ඤාතිවරණෙ පහාය වෙතසො උපකකිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ සත්තබ්බොජ්ඣංඛෙය්‍ය යථාභූතං භාවෙථා”ති.

2. 6. 2

පරියාය සූත්‍රය

598. එකල්හි බොහෝ භික්ෂුහු පෙරවරු හැඳ පෙරව පාසිවුරු ගෙන සැවතට පිඬු පිණිස පිවිසියහ. ඉක්බිති ඒ භික්ෂුන්ට මෙබඳු සිතෙක් විය: “සැවතෙහි පිඬු පිණිස හැසිරෙන්නට තව ම කල් වැඩිය අපි අන්තොටු පිරිවැජ්ජන්ගේ අරම වෙත එළඹෙන්නමෝ නම් මැනවැ” යි. එකල්හි ඒ භික්ෂුහු අන්තොටු පිරිවැජ්ජන්ගේ අරම කරා එළඹියහ. එළඹ ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජන් සමග සතුටු වූහ. සතුටු විය යුතු සිහි කට යුතු කරා කොට නිමවා එකත් පස්ව හුන්හ. එකත් පස් ව හුන් ඒ භික්ෂුන්ට ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජෝ මෙය කීහ: ඇවැත්නි, “මහණ ගොයුම් සවිවන්ට මෙසේ දහම් දෙසයි “මහණෙනි, එව, තෙපි සිත කෙලෙසන නුවණ දුබල කරන පස්නීවරණ පහ කොට සත්බොජ්‍ය තතු සේ වඩව” යි. ඇවැත්නි, අපිද සවිවන්ට මෙසේ දහම් දෙසමු.” ඇවැත්නි, එව. තෙපි සිත කෙලෙසන නුවණ දුබල කරන පස්නීවරණ පහ කොට සත් බොජ්‍ය තතු සේ වඩව” යි. ඇවැත්නි, ශ්‍රවණ ගෞතමයන්ගේ හා අපගේ යම් මේ ධර්මදෙශනාව හා සමග ධර්මදෙශනාවක් හෝ අනුශාසනාව හා සමග අනුශාසනාවක් ඇද්ද, අප දෙදෙනාගේ මේ පැනවීමෙහි ලා විශේෂ කිම? අධික ප්‍රයෝග කිම? නානාත් කිමැයි.

ඉක්බිති ඒ භික්ෂුහු ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජන්ගේ දෙසුම නො ම පිළිගත්හ, නොම පිළිකෙටි කළහ. නො පිළිගෙන නො පිළිකෙටි කොට “භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සම්පයෙහි මේ දෙසුමහි අරුත දැන ගන්නමෝයි හුනස්නෙන් නැගිට ගියහ. ඉක්බිති ඒ භික්ෂුහු සැවතෙහි පිඬු පිණිස හැසිර පසුබත පිණ්ඩපාතයෙන් වැළකුණාහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එකත්-පසෙක හුන්හ. එකත් පසෙක හුන් ඒ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකළහ: “වහන්ස, මෙහි අපි පෙරවරු හැඳ පෙරව පාසිවුරු ගෙන සැවතට පිඬු පිණිස පිවිසියෙමු. වහන්ස, ඒ අපට මේ සිතවිය: “සැවතෙහි පිඬු පිණිස හැසිරෙන්නට තවම කල් වැඩිය. අපි අන්තොටු පිරිවැජ්ජන්ගේ අරම කරා එළඹෙන්නමෝ නම් මැනවැ” යි.

වහන්ස, ඉක්බිති අපි අන්තොටු පිරිවැජ්ජන්ගේ අරම වෙත එළඹ ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජන් සමග සතුටු වූමු. සතුටු විය යුතු සිහි කට යුතු කරා කොට නිමවා එකත් පසෙක හුන්නෙමු. වහන්ස එකත්පසෙක හුන් අපට ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජෝ මෙය කීහ: “ඇවැත්නි, මහණ ගොයුම් සවිවන්ට මෙසේ දහම් දෙසයි: “මහණෙනි එව, තෙපි සිත කෙලෙසන නුවණ දුබල කරන පස්නීවරණ පහ කොට සත්බොජ්‍ය තතු සේ වඩව” යි. ඇවැත්නි, අපිත් සවිවන්ට මෙසේ දහම් දෙසමු: “ඇවැත්නි, එව තෙපි සිත කෙලෙසන නුවණ දුබල කරන පස්නීවරණ පහ කොට සත්බොජ්‍ය තතු සේ වඩව” යි.

මයමි බො ආවුසො, සාවකානං එවං ධම්මං දෙසෙම: “එථ තුමෙහ ආවුසො, පඤ්චවරණෙ පභාය වෙනසො උපකතිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ, සත්තබොජ්ඣංඛො යථාභූතං භාවෙථා”ති. ඉධ නො ආවුසො, කො විසෙසො කො අධිපායො කිං නානාකරණං සමණස්ස වා ගොතමස්ස අමනාකං වා යදිදං ධම්මදෙසනාය වා ධම්මදෙසනං අනුසාසනියා වා අනුසාසනිහි. අථ බො මයං භනෙත, තෙසං අඤ්ඤාතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං භාසිතං නෙව අභිනන්දිමහ; නපට්ඨෙකාසිමහ. අනභි- නන්දිත්වා අපට්ඨෙකාසිත්වා උට්ඨායාසනා පක්කමිමහ. “භගවතො සහතිකෙ එතස්ස භාසිතස්ස අත්ථං ආජානිස්සාමා”ති.

එවං වාදිතො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවමසු වචනියා. අත්ථ පනාවුසො පරියායො යං පරියායං ආගමිම පඤ්චවරණා දස භොතති. සත්තබොජ්ඣංඛො චතුර්ගුණාති? එවං පුට්ඨා භික්ඛවෙ, අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා න වෙව සමුපාධිස්සන්ති¹. උක්ඛරිණි විසාතං ආපජ්ඣස්සන්ති. තං කිස්ස භෙතු: යථා තං භික්ඛවෙ, අභිසයෙමි. නාහං තං භික්ඛවෙ, පස්සාමි² සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුහලකෙ සස්සමණවුහලිණියා පජාය සදෙවමනුස්සාය. යො ඉලෙසං පඤ්ඤානං වෙය්‍යාකරණෙන වික්ඛං ආරාධෙය්‍ය අඤ්ඤත්‍ර තථාගතෙන වා තථාගතසාවකෙන වා ඉතො වා පන සුත්වා.

කතමො ච භික්ඛවෙ, පරියායො යං පරියායං ආගමිම පඤ්ච- නිවරණා දස භොතති: යදපි භික්ඛවෙ, අජ්ඣක්ඛං කාමච්ඡන්තෙ තදපි නිවරණං. යදපි බහිද්ධා කාමච්ඡන්තෙ තදපි නිවරණං. කාමච්ඡන්තෙ නිවරණන්ති ඉතිහිදං උදෙසං ගව්ඤ්ති.³ තදමිනාපෙතං පරියායෙන ද්වයං භොති.

යදපි භික්ඛවෙ, අජ්ඣක්ඛං බ්‍යාපාදෙ තදපි නිවරණං. යදපි බහිද්ධා බ්‍යාපාදෙ තදපි නිවරණං. බ්‍යාපාදනිවරණන්ති ඉතිහිදං උදෙසං ගව්ඤ්ති. තදමිනාපෙතං පරියායෙන ද්වයං භොති.

යදපි භික්ඛවෙ, ථිතං තදපි නිවරණං, යදපි මිද්ධං තදපි නිවරණං. ථිතමිද්ධනිවරණන්ති ඉතිහිදං උදෙසං ගව්ඤ්ති. තදමිනාපෙතං පරියායෙන ද්වයං භොති.

යදපි භික්ඛවෙ, උද්ධවං තදපි නිවරණං. යදපි කුකඤ්චං තදපි නිවරණං. උද්ධවකුකඤ්චනිවරණන්ති ඉතිහිදං උදෙසං ගව්ඤ්ති. තදමිනාපෙතං පරියායෙන ද්වයං භොති.

1. සමුපාධිස්සන්ති - සි 2

2. පස්සිසාමි - සි 1.

3. අගව්ඤ්ති. - ස්‍යා.

ඇවැත්නි, ශ්‍රමණ ගෞතමයන්ගේ හා අපගේ යම් මේ ධර්මදේශනාව හා සමග ධර්මදේශනාවක් හෝ අනුශාසනාව හා සමග අනුශාසනාවක් ඇද්ද, අපදෙදෙනාගේ මේ පැනවීමෙහි ලා වියේෂ්ඨතාව, අධික ප්‍රයෝග කීම නානාකවීම' යි. වහන්ස, ඉක්බිති අපි ඒ අන්තොටු පිරි-වැජ්ජන්ගේ දෙසුම නො ම පිළිගතුවහ. නො ම පිළිකෙටි කළමහ. නො පිළිගෙන නො පිළිකෙටි කොට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ පමිපයෙහි මේ වදනෙහි අරුත දනගන්තලෝ යි හුනස්නෙත් නැතිට පිටත් ව ගියෙමු.

මහණෙනි, මෙසේ කියන ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජෝ මෙසේ කිව යුතු වන්නාහ: “ඇවැත්නි, යම් නයකට පැමිණ පස්නිවරණ දසයෙක් වේ නම්, සන්බොජ්ඣ තුද්දසක් වේ නම් එබඳු නයෙක් ඇත්ද” යි. මහණෙනි, මෙසේ පුළුවන ලද අන්තොටු පිරිවැජ්ජෝ (පිළිතුරු) සපයා කියන්නට නො ද හැකි වන්නාහ. මතු දුකටත් පැමිණෙන්නාහ. ඒ කවර හෙයින් යත්: මහණෙනි, අවිෂය කරුණෙහි ලා (පුළුවන ලද්දේ) යම් සේ නම් එහෙයිනි. මහණෙනි, තරාගත කෙනෙකුත් විසින් හෝ තරාගත සම්මත විසින් හෝ මෙයින් (-මාගේ සස්තෙන්) අසා (-ඉගෙන) හෝ හැර යෑමක් මේ පැන විසඳීමෙන් සිත සතුටු කරන්නේ නම් දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බමුන් සහිත ලොවිහි මහණ බමුණන් සහිත දෙවි මිනිසුන් සහිත ප්‍රජායෙහි එබන්දකු මම නො ම දකිමි.

මහණෙනි, යම් නයකට පැමිණ පස්නිවරණ දසයෙක් වේ නම් ඒ නය කවරේ ද යත්: මහණෙනි: ඇතුළත (සිය පස් කඳ ඇරඹ) යම් කාමච්ඡද්දසකුත් වේ නම් එද නිවරණයෙකි. පිටත (මෙරමා පස් කඳ ඇරඹ) යම් කාමච්ඡද්දසකුත් වේ නම් එද නිවරණයෙකි. මෙසේ මෙය කාමච්ඡද්දනිවරණය යි ගණනට යේ. ඒ මේ නයිනුදු දෙකෙක් වේ.

මහණෙනි, ඇතුළත යම් ව්‍යාපාදයෙකුත් වේ නම් එ ද නිවරණයෙකි. පිටත යම් ව්‍යාපාදයෙකුත් වේ නම් එ ද නිවරණයෙකි. මෙසේ මෙය ව්‍යාපාදනිවරණය යි උදෙසීමට යෙයි. ඒ මේ නයිනුදු දෙකෙක් වේ.

යම් ජිනයකුත් වේ නම් එ ද නිවරණයෙකි. යම් මිඤ්ඤකුත් වේ නම් එද නිවරණයෙකි. මෙසේ මෙය ජිනමිඤ්ඤනිවරණය යි උදෙසීමට යෙයි. ඒ මේ නයිනුදු දෙකෙක් වේ.

මහණෙනි, යම් උද්ධමයකුත් වේ නම් එ ද නිවරණයෙකි. යම් කුණකුට්ඨයකුත් වේ නම් එ ද නිවරණයෙකි. මෙසේ මෙය උද්ධමකුණකුට්ඨනිවරණය යි උදෙසීමට යෙයි. ඒ මේ නයිනුදු දෙකෙක් වේ.

යදපි භික්ඛවෙ, අජ්ඣන්තං ධම්මෙසු විචිකිට්ඨා තදපි නිවරණං. යදපි බහිද්ධා ධම්මෙසු විචිකිට්ඨා තදපි නිවරණං. විචිකිට්ඨා නිවරණානා ඉතිහිදං උද්දෙසං ගව්ඡති. තදම්නාපෙතං පරියායෙන ද්වයං හොති. අයං ටො භික්ඛවෙ පරියායො යං පරියායං ආගමිමි පක්ඛනීවරණා දස හොනති.

කතමො ට භික්ඛවෙ, පරියායො යං පරියායං ආගමිමි සත්ත ඛොජ්ඣායා චතුද්දස හොනති: යදපි භික්ඛවෙ, අජ්ඣන්තං ධම්මෙසු¹ සති තදපි සතිසම්මොජ්ඣායො. යදපි බහිද්ධා ධම්මෙසු සති තදපි සතිසම්මොජ්ඣායො. සතිසමෙඛාජ්ඣායොති ඉතිහිදං උද්දෙසං ගව්ඡති. තදම්නාපෙතං පරියායෙන ද්වයං හොති.

යදපි භික්ඛවෙ, අජ්ඣන්තං ධම්මෙසු¹ පඤ්ඤාය පච්චිනති පච්චරති² පරිච්චංසමාපජ්ජති තදපි ධම්මවිචයසම්මොජ්ඣායො. යදපි බහිද්ධා ධම්මෙසු පඤ්ඤාය පච්චිනති පච්චරති² පරිච්චංසමාපජ්ජති තදපි ධම්මවිචයසම්මොජ්ඣායො. ධම්මවිචයසම්මොජ්ඣායොති ඉතිහිදං උද්දෙසං ගව්ඡති. තදම්නාපෙතං පරියායෙන ද්වයං හොති.

යදපි භික්ඛවෙ, කායිකං චිරියං තදපි චිරියසම්මොජ්ඣායො. යදපි චේතසිකං චිරියං තදපි චිරියසම්මොජ්ඣායො. චිරියසම්මොජ්ඣායොති ඉතිහිදං උද්දෙසං ගව්ඡති. තදම්නාපෙතං පරියායෙන ද්වයං හොති.

යදපි භික්ඛවෙ, සචිතකායච්චාරා පිති තදපි පිතිසම්මොජ්ඣායො. යදපි අචිතකායච්චාරා පිති තදපි පිතිසම්මොජ්ඣායො. පිතිසම්මොජ්ඣායොති ඉතිහිදං උද්දෙසං ගව්ඡති. තදම්නාපෙතං පරියායෙන ද්වයං හොති.

යදපි භික්ඛවෙ, කායපඤ්ඤාය තදපි පඤ්ඤායසම්මොජ්ඣායො, යදපි චිත්තපඤ්ඤාය, තදපි පඤ්ඤායසම්මොජ්ඣායො, පඤ්ඤායසම්මොජ්ඣායොති ඉතිහිදං උද්දෙසං ගව්ඡති. තදම්නාපෙතං පරියායෙන ද්වයං හොති.

යදපි භික්ඛවෙ, සචිතකෙසා සච්චාරො සමාධි තදපි සමාධිසම්මොජ්ඣායො, යදපි අචිතකෙසා අච්චාරො සමාධි තදපි සමාධිසම්මොජ්ඣායො, සමාධිසම්මොජ්ඣායොති ඉතිහිදං උද්දෙසං ගව්ඡති. තදම්නාපෙතං පරියායෙන ද්වයං හොති.

යදපි භික්ඛවෙ, අජ්ඣන්තං ධම්මෙසු උපෙඛා තදපි උපෙඛාසම්මොජ්ඣායො; යදපි බහිද්ධාධම්මෙසු උපෙඛා තදපි උපෙඛාසම්මොජ්ඣායො, උපෙඛාසම්මොජ්ඣායොති ඉතිහිදං උද්දෙසං ගව්ඡති. තදම්නාපෙතං පරියායෙන ද්වයං හොති. අයං ටො භික්ඛවෙ, පරියායො යං පරියායං ආගමිමි සත්තඛොජ්ඣායා චතුද්දසාති.

1- අජ්ඣන්තධම්මෙසු - 83.

2- පරිච්චංසවර්ණ - 81, 2.

මහණෙනි, ඇතුළත (සිය පස්කඳෙහි) යම් විවිකිව්‍යාචකුන් වේ නම් එ ද නිවර්ණයෙකි. පිටත (අන්තර්ගත) යම් විවිකිව්‍යාචකුන් වේ නම් එ ද නිවර්ණයෙකි. මෙසේ මෙය විවිකිව්‍යාචනිවර්ණය යි උදෙසීමට යේ. ඒ මේ නයිතුනු දෙකෙක් වේ. මහණෙනි, යම් නයකට පැමිණ පස්නිවර්ණ දසයෙක් වේ නම් මේ (ඒ) නයයි.

මහණෙනි, යම් නයකට පැමිණ සත්ඛොජ්ඣා තුදුසෙක් වේ නම් (ඒ) නය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, ඇතුළත දහමහි (-ආධ්‍යාත්මික-සංස්කාරයන්හි) යම් සිතියකුන් වේ නම් එ ද සතිසම්බොජ්ඣන්දියායෙකි. පිටත දහමහි (-බාහිර සංස්කාරයන්හි) යම් සිතියකුන් වේ නම් එ ද සතිසම්බොජ්ඣන්දියායෙකි. මෙසේ මෙය සතිසම්බොජ්ඣන්දියායෙයි උදෙසීමට යේ. ඒ මේ නයිතුනු දෙකෙක් වේ.

මහණෙනි, ඇතුළත දහමහි නුවණින් සොයයි, පරික්ෂා කෙරෙයි භාත්පයින් විමසීමට පැමිණෙයි යන යමක් වේ නම් එ ද ධම්ම-විවයසම්බොජ්ඣන්දියායෙකි. පිටත දහමහි නුවණින් සොයයි, පරික්ෂා කෙරෙයි භාත්පයින් විමසීමට පැමිණෙයි යන යමක් වේ නම් ඒ ද ධම්මවිවය සම්බොජ්ඣන්දියායෙකි. මෙසේ මෙය ධම්මවිවයසම්බොජ්ඣන්දියා ය යි උදෙසීමට යෙයි. ඒ මේ නයිතුනු දෙකෙක් වේ.

මහණෙනි, යම් කායික වියාරියෙකුන් වේ නම් එ ද විරියසම්බොජ්ඣන්දියායෙකි. යම් චෛතසික වියාරියෙකුන් වේ නම් එ ද විරිය සම්බොජ්ඣන්දියායෙකි. මෙසේ මෙය විරියසම්බොජ්ඣන්දියා ය යි උදෙසීමට යේ. ඒ මේ නයිතුනු දෙකෙක් වේ.

මහණෙනි, යම් සච්ඡර්කසච්චාර ප්‍රීතියෙකුන් වේ නම් එ ද ප්‍රීති-සම්බොජ්ඣන්දියායෙකි. යම් අච්ඡර්කසච්චාර ප්‍රීතියෙකුන් වේ නම් එ ද පිතිසම්බොජ්ඣන්දියායෙකි. මෙසේ මෙය පිතිසම්බොජ්ඣන්දියා ය යි උදෙසීමට යේ. ඒ මේ නයිතුනු දෙකෙක් වේ.

මහණෙනි, යම් කායපසාද්ධියෙකුන් වේ නම් එ ද පස්සද්ධිසම්බොජ්ඣන්දියායෙකි. යම් චිත්තපස්සද්ධියෙකුන් වේ නම් එ ද පස්සද්ධි-සම්බොජ්ඣන්දියායෙකි. මෙසේ මෙය පස්සද්ධිසම්බොජ්ඣන්දියා ය යි උදෙසීමට යේ. ඒ මේ නයිතුනු දෙකෙක් වේ.

මහණෙනි, යම් සච්ඡර්කසච්චාර සමාධියෙකුන් වේ නම් එ ද සමාධිසම්බොජ්ඣන්දියායෙකි. යම් අච්ඡර්කසච්චාර සමාධියෙකුන් වේ නම් එ ද සමාධිසම්බොජ්ඣන්දියායෙකි. මෙසේ මෙය සමාධි සම්බොජ්ඣන්දියා ය යි උදෙසීමට යේ. ඒ මේ නයිතුනු දෙකෙක් වේ.

මහණෙනි, ඇතුළත දහමහි යම් මැදහත් බවෙකුන් වේ නම් එ ද උපෙක්ඛාසම්බොජ්ඣන්දියායෙකි. පිටත දහමහි යම් මැදහත්බවෙකුන් වේ නම් එ ද උපෙක්ඛාසම්බොජ්ඣන්දියායෙකි. මෙසේ මෙය උපෙක්ඛාසම්බොජ්ඣන්දියායෙයි උදෙසීමට යේ. ඒ මේ නයිතුනු දෙකෙක් වේ මහණෙනි, යම් නයකට පැමිණ සත්ඛොජ්ඣා තුදුසෙක් වේ නම් මේ (ඒ) නය යි.

2. 6. 3

අග්ගිසුත්තං.

599. අථ ඛො සමබ්බුලා භික්ඛු පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පත්තච්චරමාදය සාවස්ථිං පිණ්ඩාය පච්ඡිංසු -පෙ- (පරියාය සුත්තනේතං-වණ්ණිකකාමොථව) ඵලංවාදිතො භික්ඛවො, අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා ඵලමසසු වචනියා: “යස්මිං ආවුසො, සමයෙ ලීනං වීතං හොති, කතමෙසං තස්මිං සමයෙ බොජ්ඣ්ඤානං අකාලො භාවනාය, කතමෙසං තස්මිං සමයෙ බොජ්ඣ්ඤානං කාලො භාවනාය: යස්මිං පතාවුසො සමයෙ උද්ධතං වීතං හොති, කතමෙසං තස්මිං සමයෙ බොජ්ඣ්ඤානං අකාලො භාවනාය, කතමෙසං තස්මිං සමයෙ බොජ්ඣ්ඤානං කාලො භාවනායා”ති. ඵලං පුට්ඨා භික්ඛවො, අඤ්ඤාතිත්ථියා පරිබ්බාජකා න වෙච සමාධිසංගාහි, උත්තරිණි විසාතං ආපජ්ජියන්ති. තං කියස්ස හෙතු: යථා තං භික්ඛවො අවිසයස්මිං. නාහං තං භික්ඛවො, පස්සාමි සදේවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සමුභකෙ සස්සමණ්ඩාභුමණියා පජාය සදේවමනුස්සාය යො ඉමෙසං පඤ්ඤානං වෙය්‍යාකරණෙන වීතං ආරාධෙය්‍ය අඤ්ඤානු තරාගතෙන වා තරාගතසාවකෙන වා ඉතො වා පන සුත්වා.

යස්මිං භික්ඛවො, සමයෙ ලීනං වීතං හොති අකාලො තස්මිං සමයෙ පස්සද්ධිසමබ්බාජ්ඣ්ඤානං භාවනාය. අකාලො සමාධිසමබ්බාජ්ඣ්ඤානං භාවනාය. අකාලො උපෙබ්බාසමබ්බාජ්ඣ්ඤානං භාවනාය. තං කියස්ස හෙතු: ලීනං භික්ඛවො වීතං. තං එතෙහි ධර්මෙහි දුක්ඛමුට්ඨාපයං හොති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවො, පුරිසො පරිත්තං අග්ගිං උජ්ජාලෙතුකාමො අස්ස, සො තත් අල්ලානි වෙච තිණානි පකඤ්ථෙය්‍ය, අල්ලානි ච ගොමයානි පකඤ්ථෙය්‍ය, අල්ලානි ච කට්ඨානි පකඤ්ථෙය්‍ය, උදකවාතණි දදෙය්‍ය, පංසුකෙන ව ඔකිරෙය්‍ය, හඬෙය්‍යා නු ඛො සො පුරිසො පරිත්තං අග්ගිං උජ්ජාලෙතුනති? තො හෙතං හතෙන. ඵලමෙච ඛො භික්ඛවො, යස්මිං සමයෙ ලීනං වීතං හොති, අකාලො තස්මිං සමයෙ පස්සද්ධිසමබ්බාජ්ඣ්ඤානං භාවනාය. අකාලො සමාධිසමබ්බාජ්ඣ්ඤානං භාවනාය. අකාලො උපෙබ්බාසමබ්බාජ්ඣ්ඤානං භාවනාය. තං කියස්ස හෙතු: ලීනං භික්ඛවො වීතං. තං එතෙහි ධර්මෙහි දුක්ඛමුට්ඨාපයං හොති.

යස්මිං ච ඛො භික්ඛවො, සමයෙ ලීනං වීතං හොති. කාලො තස්මිං සමයෙ ධර්මවිච්ඡයමබ්බාජ්ඣ්ඤානං භාවනාය. කාලො විරිය-සමබ්බාජ්ඣ්ඤානං භාවනාය. කාලො පීතිසමබ්බාජ්ඣ්ඤානං භාවනාය. තං කියස්ස හෙතු: ලීනං භික්ඛවො වීතං. තං එතෙහි ධර්මෙහි සුසමුට්ඨාපයං හොති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවො, පුරිසො පරිත්තං අග්ගිං උජ්ජාලෙතුකාමො අස්ස. සො තත් සුසකානි වෙච තිණානි පකඤ්ථෙය්‍ය. සුසකානි ගොමයානි පකඤ්ථෙය්‍ය. සුසකානි කට්ඨානි පකඤ්ථෙය්‍ය. මුට්ඨානං ච දදෙය්‍ය. න ච පංසුකෙන ඔකිරෙය්‍ය හඬෙය්‍යා නු ඛො සො පුරිසො පරිත්තං අග්ගිං උජ්ජාලෙතුනති. ඵලං හතෙන. ඵලමෙච ඛො භික්ඛවො, යස්මිං සමයෙ ලීනං වීතං හොති, කාලො තස්මිං සමයෙ ධර්මවිච්ඡයමබ්බාජ්ඣ්ඤානං භාවනාය. කාලො විරිය-සමබ්බාජ්ඣ්ඤානං භාවනාය. කාලො පීතිසමබ්බාජ්ඣ්ඤානං භාවනාය. තං කියස්ස හෙතු: ලීනං භික්ඛවො වීතං, තං එතෙහි ධර්මෙහි සුසමුට්ඨාපයං හොති.

2. 6. 3

අග්නි සූත්‍රය

599. එකල්හි බොහෝ භික්ෂූහු පෙරවරු හැඳ පෙරව පාසිවුරු ගෙන සැවනට පිටු පිණිස පිවිසියහ... (පරියාය සූත්‍රයේ වර්ණනා කළ ක්‍රමය මැයි) මහණෙනි, මෙබඳු වාද ඇති අන්තොටු පිරිවැජ්ජේ මෙසේ කිය යුතු වන්නාහු: ඇවැත්නි, යම් කලෙක සිත සැහවුණේ වේ නම් එසමයෙහි කවර බෞද්ධ භික්ෂුවක් වැඩීමට නො කළ ද? එසමයෙහි කවර බෞද්ධ භික්ෂුවක් වැඩීමට කළ ද? ඇවැත්නි, යම් කලෙක සිත නොසන්සුන් වූයේ වේ නම් එසමයෙහි කවර බෞද්ධ භික්ෂුවක් වැඩීමට නො කළ ද? එසමයෙහි කවර බෞද්ධ භික්ෂුවක් වැඩීමට කළ ද යි. මහණෙනි, මෙසේ පූර්වස්තා ලද අන්තොටු පිරිවැජ්ජේ (පිළිතුරු) සපයා කියන්නට නො හැකි වන්නාහ. මතු දුකටත් පැමිණෙන්නාහ. ඒ කවර හෙයින් යත්: මහණෙනි, අවිච්ඡේදය කරුණෙහි ලා යම් සේ නම් එමෙහි. මහණෙනි, සංඛාරය කෙතෙකුත් විසින් හෝ සංඛාරය සම්පූර්ණ වී සිටින හෝ මෙයින් අසා හෝ හැර යමක් මේ පැන විසඳීමෙන් සිත සතුටු කරන්නේ නම් දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බලවත් සහිත ලෙව්හි මහණ බලවත් සහිත දෙවිමිනිසුන් සහිත ප්‍රජායෙහි එබැව්දකු මට නොම දකිමි.

මහණෙනි, යම් කලෙක සිත සැහවුණේ වේ නම් එසමයෙහි පස්සද්ධිසම්බෝධි භික්ෂුවක් වැඩීමට නො කළි. සමාධිසම්බෝධි භික්ෂුවක් වැඩීමට නො කළි. උපෙක්ඛාසම්බෝධි භික්ෂුවක් වැඩීමට නො කළි. ඒ කවර හෙයින් යත්: මහණෙනි, සිත සැහවුණේ ය. එය මේ දහමින් නො නගාලිය හැක්කේ වේ. මහණෙනි, යම් සේ පුරුෂයෙක් මද ගින්නක් දල්වනු කැමැත්තේ වන්නේ ද, හෙතෙමේ එහි අමු තණත් බහාලන්නේ නම් අමුගොමත් බහා ලන්නේ නම් අමු දරන් බහා ලන්නේ නම් සිහිල් සුලභත් දෙන්නේ නම් වැලින් ඉසින්නේ නම් ඒ පුරිස් තෙමේ මද ගින්න දල්වන්නට සුදුසු ද යි. වහන්ස මෙය නොවේ ම ය. මහණෙනි, එසෙයින් ම යම් කලෙක සිත සැහවුණේ වේ නම් එසමයෙහි පස්සද්ධිසම්බෝධි භික්ෂුවක් වැඩීමට නො කළි. සමාධිසම්බෝධි භික්ෂුවක් වැඩීමට නො කළි. උපෙක්ඛාසම්බෝධි භික්ෂුවක් වැඩීමට නො කළි. ඒ කවර හෙයින් යත්: මහණෙනි, සිත සැහවුණේ ය. එය මේ දහමින් නො නගාලිය හැක්කේ වේ යි.

මහණෙනි, යම් කලෙක සිත සැහවුණේ වේ ද; එසමයෙහි ධම්ම-විච්ඡේදසම්බෝධි භික්ෂුවක් වැඩීමට කළි. විරියසම්බෝධි භික්ෂුවක් වැඩීමට කළි. පිතිසම්බෝධි භික්ෂුවක් වැඩීමට කළි. ඒ කවර හෙයින් යත්, මහණෙනි, සිත සැහවුණේ ය. එය මේ දහමින් මැනවින් නගාලිය හැක්කේ වේ යි. මහණෙනි, යම් සේ පුරුෂයෙක් මද ගින්නක් දල්වනු කැමැත්තේ වන්නේ ද, හෙතෙමේ එහි විසඳි තණත් බහා ලන්නේ නම් විසඳි ගොමත් බහා ලන්නේ නම් විසඳි දරන් බහා ලන්නේ නම් මුළුසුලභත් දෙන්නේ නම් වැලි නො ද ඉසින්නේ නම් ඒ පුරිස් තෙමේ මද ගින්න දල්වන්නට සුදුසු ද යි. වහන්ස, එසේ ය. මහණෙනි, එසෙයින් ම යම් කලෙක සිත සැහවුණේ වේ නම් එසමයෙහි ධම්මවිච්ඡේදසම්බෝධි භික්ෂුවක් වැඩීමට කළි. විරිය සම්බෝධි භික්ෂුවක් වැඩීමට කළි. පිතිසම්බෝධි භික්ෂුවක් වැඩීමට කළි. ඒ කවර හෙයින් යත්: මහණෙනි, සිත සැහවුණේ ය. එය මේ දහමින් මැනවින් නගාලිය හැක්කේ වේ යි.

යසම් භික්ඛවෙ, සමයෙ උද්ධතං වීතං හොති, අකාලො තසම් සමයෙ ධම්මවිවයසමොඡ්ඤ්ඤායා භාවනාය. අකාලො වීරියසමොඡ්ඤ්ඤායා භාවනාය. අකාලො පිතිසමොඡ්ඤ්ඤායා භාවනාය. තං කිසං හෙතු? උද්ධතං භික්ඛවෙ වීතං, තං එතෙහි ධම්මෙහි දුට්ඨපසමං හොති. සෙයාරොපි භික්ඛවෙ, පුරිසො මහන්තං අභික්ඛන්ධං නිබ්බාපෙතුකාමො අස්ස, සො තත්ථ සුක්ඛානි වෙව තිණානි පක්ඛපෙයා. සුක්ඛානි ගොමයානි පක්ඛපෙයා, සුක්ඛානි කට්ඨානි පක්ඛපෙයා මුඛවාතඤ්ඤා දදෙයා, න ච පංසුකෙන ඔකිරෙයා. හමෙබ්බා නු ඛො සො පුරිසො මහන්තං අභික්ඛන්ධං නිබ්බාපෙතුන්ති? නො හෙතං හන්තං, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යසම් සමයෙ උද්ධතං වීතං හොති, අකාලො තසම් සමයෙ ධම්මවිවයසමොඡ්ඤ්ඤායා භාවනාය. අකාලො වීරියසමොඡ්ඤ්ඤායා භාවනාය, අකාලො පිතිසමොඡ්ඤ්ඤායා භාවනාය. තං කිසං හෙතු උද්ධතං භික්ඛවෙ වීතං. තං එතෙහි ධම්මෙහි දුට්ඨපසමං හොති.

යසම් භික්ඛවෙ, සමයෙ උද්ධතං වීතං හොති කාලො තසම් සමයෙ පසස්සධිසමොඡ්ඤ්ඤායා භාවනාය. කාලො සමාධිසමොඡ්ඤ්ඤායා භාවනාය. කාලො උපෙඛාසමොඡ්ඤ්ඤායා භාවනාය. තං කිසං හෙතු, උද්ධතං භික්ඛවෙ වීතං. තං එතෙහි ධම්මෙහි සුට්ඨපසමං හොති. සෙයාරොපි භික්ඛවෙ, පුරිසො මහන්තං අභික්ඛන්ධං නිබ්බාපෙතුකාමො අස්ස, සො තත්ථ අලලානි වෙව තිණානි පක්ඛපෙයා, අලලානි වෙව ගොමයානි පක්ඛපෙයා, අලලානි ච කට්ඨානි පක්ඛපෙයා, උද්ධවාතඤ්ඤා දදෙයා, පංසුකෙන ච ඔකිරෙයා, හමෙබ්බා නු ඛො සො පුරිසො මහන්තං අභික්ඛන්ධං නිබ්බාපෙතුන්ති? එවමෙව හන්තං. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යසම් සමයෙ උද්ධතං වීතං හොති, කාලො තසම් සමයෙ පසස්සධිසමොඡ්ඤ්ඤායා භාවනාය. කාලො සමාධිසමොඡ්ඤ්ඤායා භාවනාය, කාලො උපෙඛාසමොඡ්ඤ්ඤායා භාවනාය. තං කිසං හෙතු, උද්ධතං භික්ඛවෙ වීතං. තං එතෙහි ධම්මෙහි සුට්ඨපසමං හොති. යනි ඛවාහං භික්ඛවෙ සබ්බස්සං වදමිති.

2. 6. 4

මෙතස්සුතං

600. එකං සමයං හගවා කොලියෙසු විහරති හලිඤ්චසනං නාම කොලියානං නිගමො. අප් ඛො සමෙහුලා භික්ඛු පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පනත්ථිවරමාදය හලිඤ්චසනං පිණ්ඩාය පට්ඨිංසු. අප් ඛො තෙසං භික්ඛුනං එතදහොසි: “අනිඤ්ඤො ඛො තාව හලිඤ්චසනෙ පිණ්ඩාය වරිතුං, යනනුත මයං යෙන අඤ්ඤිත්ථියානං පරිබ්බාපකානං ආරාමො තෙනුපසඤ්ඤාමෙයාමා”ති. අප් ඛො තෙ භික්ඛු යෙන අඤ්ඤිත්ථියානං පරිබ්බාපකානං ආරාමො තෙනුපසඤ්ඤාමිංසු. උපසඤ්ඤාමිත්වා තෙහි අඤ්ඤිත්ථියෙහි පරිබ්බාපකෙහි සඤ්ඤිං සමෙවොදිංසු, සමෙවොදිත්වා කප්. සාරාණියං වීතිසාරෙත්වා එකමන්තං නිබ්බිදිංසු, එකමන්තං නිබ්බන්තො ඛො තෙ භික්ඛු තෙ අඤ්ඤිත්ථියා පරිබ්බාපකා එතදවොදිං:

මහණෙනි, යම් කලෙක සිත නොසන්සුන් වේ ද; එසමයෙහි ධ්වංශවිවයසම්බොජ්ඣංගය වඩනට නො කළි. විරියසම්බොජ්ඣංගය වඩනට නො කළි. පිනිසම්බොජ්ඣංගය වඩනට නො කළි. ඒ කවර හෙයින් යත්: මහණෙනි, සිත නො සන්සුන් ය. එය මේ දහමින් නොසන්සිදුවිය හැක්කේ වෙයි. මහණෙනි, යම් සේ පුරුෂයෙක් මහත් ගීනිකඳක් නිවනු කැමැත්තේ වන්නේ ද; හෙතෙමේ එහි වියළි තණත් බහා ලන්නේ නම් වියළි ගොමත් බහා ලන්නේ නම් වියළි දරන් බහා ලන්නේ නම් මුවසුළඟත් දෙන්නේ නම් වැලි නො ද ඉසින්නේ නම් ඒ පුරිස් තෙමේ මහත් ගීනිකඳ නිවන්නට සුදුසු ද යි. වහන්ස, මෙය නො වේ ම ය. මහණෙනි, එසෙයින් ම යම්කලෙක සිත නොසන්සුන් වේ නම් එසමයෙහි ධ්වංශවිවයසම්බොජ්ඣංගය වඩනට නො කළි. විරියසම්බොජ්ඣංගය වඩනට නො කළි. පිනිසම්බොජ්ඣංගය වඩනට නො කළි. ඒ කවර හෙයින් යත්: මහණෙනි, සිත නො සන්සුන් ය. එය මේ දහමින් නො සන්සිදුවිය හැකි වෙයි.

මහණෙනි, යම් කලෙක සිත නොසන්සුන් වේ නම් එසමයෙහි පස්සද්ධිසම්බොජ්ඣංගය වඩනට කළි. සමාධිසම්බොජ්ඣංගය වඩනට කළි. උපෙකාසම්බොජ්ඣංගය වඩනට කළි. ඒ කවර හෙයින් යත්: මහණෙනි, සිත නොසන්සුන් ය. එය මේ දහමින් මැනැවින් සන්සිදු විය හැක්කේ වෙයි. මහණෙනි, යම් සේ පුරුෂයෙක් මහත් ගීනිකඳක් නිවනු කැමැත්තේ වන්නේ ද; හෙතෙමේ එහි අමු තණත් බහා ලන්නේ නම් අමු ගොමත් බහා ලන්නේ නම් අමු දරන් බහා ලන්නේ නම් සිහිල් සුළඟත් දෙන්නේ නම් වැලිත් ඉසින්නේ නම් ඒ පුරිස් තෙමේ මහත් ගීනිකඳ නිවන්නට සුදුසු ද යි. වහන්ස, එසේ ය. මහණෙනි, එසෙයින් ම යම් කලෙක සිත නො සන්සුන් වේ නම් එසමයෙහි පස්සද්ධිසම්බොජ්ඣංගය වඩනට කළි. සමාධිසම්බොජ්ඣංගය වඩනට කළි. උපෙකාසම්බොජ්ඣංගය වඩනට කළි. ඒ කවර හෙයින් යත්: මහණෙනි, සිත නො සන්සුන් ය. එය මේ දහමින් මැනැවින් සන්සිදු විය හැක්කේ වෙයි. මහණෙනි, සිතිය වූ කළි සියලු යන්තී ම කැමති විය යුතු යයි මම කියමි යි.

2. 6. 4

මෙතන සූත්‍රය

600. එක්කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෝලිය දනව්වෙහි හළිද්ද වසන නම් කෝලියයන්ගේ නියමගමිනි වැඩවසන සේක. එකල්හි බොහෝ භික්ෂුහු පෙරවරු හැඳ පෙරව පාසිවුරු ගෙන හළිද්දවසන නියමගමට පිටු පිණිස පිවිසියහ. ඉක්බිති ඒ භික්ෂූන්ට මේ සිත විය: හළිද්ද වසනයෙහි පිටු පිණිස හැසිරෙන්නට තවම කල් වැඩි ය. අපි අන් තොටු පිරිවැර්ජන්ගේ අරම වෙත එළඹෙන්නමෝ නම් මැනැවැ" යි. එකල්හි ඒ භික්ෂුහු අන්තොටු පිරිවැර්ජන්ගේ අරම වෙත එළඹියහ. එළඹ ඒ අන්තොටු පිරිවැර්ජන් සමඟ සතුටු වූහ. සතුටු විය යුතු සිහි කට යුතු කතා කොට නිමවා එකත්පසෙක හුන්හ. එකත්පසෙක හුන් ඒ භික්ෂූන්ට ඒ අන්තොටු පිරිවැර්ජන් මෙය කීහ:

සමණො ආවුසො, ගොතමො සාවකානං එවං ධම්මං දෙසෙති: “එථ තුමෙහ භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානිවරණෙ පහාය වෙනසො උපකක්ඛලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ මෙත්තාසහගතෙන වෙනසා එකං දිසං ඵරික්ඛා විහරථ. තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුත්ථිං, ඉති උදාමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බාවන්තං ලොකං මෙත්තාසහගතෙන වෙනසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අධ්‍යාපණෙන ඵරික්ඛා විහරථ. කරුණාසහගතෙන වෙනසා එකං දිසං ඵරික්ඛා විහරථ. තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුත්ථිං, ඉති උදාමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බාවන්තං ලොකං කරුණාසහගතෙන වෙනසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අධ්‍යාපණෙන ඵරික්ඛා විහරථ. මුද්දිතාසහගතෙන වෙනසා එකං දිසං ඵරික්ඛා විහරථ. තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුත්ථිං, ඉති උදාමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බාවන්තං ලොකං මුද්දිතාසහගතෙන වෙනසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අධ්‍යාපණෙන ඵරික්ඛා විහරථ. උපෙබ්බාසහගතෙන වෙනසා එකං දිසං ඵරික්ඛා විහරථ. තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුත්ථිං, ඉති උදාමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බාවන්තං ලොකං උපෙබ්බාසහගතෙන වෙනසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අධ්‍යාපණෙන ඵරික්ඛා විහරථ”ති.

මයං ඛො ආවුසො, සාවකානං එවං ධම්මං දෙසෙම: “එථ තුමෙහ ආවුසො, පඤ්ඤානිවරණෙ පහාය වෙනසො උපකක්ඛලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ මෙත්තාසහගතෙන වෙනසා එකං දිසං ඵරික්ඛා විහරථ -පෙ- කරුණාසහගතෙන වෙනසා -පෙ- මුද්දිතාසහගතෙන වෙනසා -පෙ- උපෙබ්බාසහගතෙන වෙනසා එකං දිසං ඵරික්ඛා විහරථ. තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුත්ථිං, ඉති උදාමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බාවන්තං ලොකං උපෙබ්බාසහගතෙන වෙනසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අධ්‍යාපණෙන ඵරික්ඛා විහරථ”ති. ඉධ නො ආවුසො, කො විසෙසො කො අධිප්පායො කිං නානාකරණං සමණස්ස වා ගොතමස්ස අමොකං වා යදිදං ධම්මදෙසනාය වා ධම්මදෙසනං අනුසාසනියා වා අනුසාසනිනී,

අථ ඛො තෙ භික්ඛු තෙසං අඤ්ඤානිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං භාසිං තෙව අභිනාදිංසු, නාප්පටිකෙකාසිංසු, අනභිනාදිනා අප්පටිකෙකාසිනා උට්ඨායාසනා පක්ඛමිංසු, හගවතො සන්තිකෙ එතස්ස භාසිතස්ස අත්ථං ආජානිස්සාමාති. අථ ඛො තෙ භික්ඛු හලිඳුවසනෙ පිණ්ඩාය වරික්ඛා පච්ඡාහන්තං පිණ්ඩපානපටික්ඛනන්තා යෙන හගවා තෙත්ථපසංඝාමිංසු, උපසංඝාමිකා හගවන්තං අභිවාදෙතා එකමන්තං නිසීදිංසු, එකමන්තං නිසීදන්තා ඛො තෙ භික්ඛු හගවන්තං එතදභොදි: ඉධ මයං හතොත, පුබ්බත්තසමයං නිවාසෙතා පක්ඛවීරමාදාය හලිඳුවසනං පිණ්ඩාය පටිසිමිත. තෙසං නො හතොත, අමොකං එතදභොසි: “අනිප්පායො ඛො තාව හලිඳුවසනෙ පිණ්ඩාය වරික්ඛං, යත්තූන මයං යෙන අඤ්ඤානිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං ආරාමො තෙත්ථපසංඝාමෙය්‍යාමා”ති.

ඇවැත්නි, මහණ ගොයුම් සච්චනට මෙසේ දහම් දෙසයි: “මහණෙනි, එවු, තෙපි සිත කෙලෙසන නුවණ දුබල කරන පක්‍ෂී නිවරණ පහකොට මෙන්සහගිය සිතින් එක්දිගක් පතුරුවා වෙසෙව්. එසේ දෙවන දිග ද එසේ තෙවන දිග ද එසේ සිවුවන දිග ද (පතුරුවා වෙසෙව්) මෙසේ උඩ යට සරස සියලු තන්හි සඵාත්මනයෙන් සියල්ලෙන් යුත් ලොව විපුල වූ මහත් බවට පැමිණි නො පමණ වූ වෙර නැති දෙමනස් රහිත මෙන්සහගිය සිතින් පතුරුවා වෙසෙව්, කුළුණුසහගිය සිතින් එක් දිගක් පතුරුවා වෙසෙව්. එසේ දෙවන දිග ද එසේ තෙවන දිග ද එසේ සිවුවන දිග ද (පතුරුවා වෙසෙව්) මෙසේ උඩ යට සරස සියලු තන්හි සඵාත්මනයෙන් සියල්ලෙන් යුත් ලොව විපුල වූ මහත් බවට පැමිණි නො පමණ වූ වෙර නැති දෙමනස් රහිත කුළුණුසහගිය සිතින් පතුරුවා වෙසෙව්. මුදිතා සහගත සිතින් එක් දිගක් පතුරුවා වෙසෙව්. එසේ දෙවන දිග ද, එසේ තෙවන දිග ද, එසේ සිවුවන දිග ද, (පතුරුවා වෙසෙව්) මෙසේ උඩ යට සරස සියලු තන්හි සඵාත්මනයෙන් සියල්ලෙන් යුත් ලොව විපුල වූ මහත්බවට ගිය නොපමණ වූ වෙර නැති දෙමනස් රහිත මුදිතා සහගත සිතින් පතුරුවා වෙසෙව්. මැදහත් බව සහගිය සිතින් එක් දිගක් පතුරුවා වෙසෙව්. එසේ දෙවන දිග ද, එසේ තෙවන දිග ද, එසේ සිවුවන දිග ද (පතුරුවා වෙසෙව්) මෙසේ උඩ යට සරස සියලු තන්හි සඵාත්මනයෙන් සියලු ලොව පැතුරුණු මහත්බවට ගිය නොපමණ වූ වෙර නැති දෙමනස් රහිත උපෙක්‍ෂා සහගත සිතින් පතුරුවා වෙසෙව් යි.

ඇවැත්නි, අපි ද සච්චනට මෙසේ දහම් දෙසමු: “ඇවැත්නි එව තෙපි සිත කෙලෙසන නුවණ දුබල කරන නිවරණ පහ කොට මෙන් සහගිය සිතින් එක් දිගක් පතුරුවා වෙසෙව්...කරුණා සහගත සිතින් ... මුදිතා සහගත සිතින් ... උපෙක්‍ෂාසහගත සිතින් එක් දිගක් පතුරුවා වෙසෙව්. එසේ දෙවන දිග ද එසේ තෙවන දිග ද එසේ සිවුවන දිග ද (පතුරුවා වෙසෙව්) මෙසේ උඩ යට සරස සියලු තන්හි සඵාත්මනයෙන් සියලු ලොව පැතුරුණු මහත්බවට ගිය නො පමණ වූ වෙර නැති, දෙමනස් රහිත උපෙක්‍ෂාසහගත සිතින් පතුරුවා වෙසෙව්” යි. ඇවැත්නි. මෙහි මහණ ගොයුම්හුගේ හා අපගේ යම් මේ ධර්මදෙශනාව හා සමග ධර්මදෙශනාවක් හෝ අනුශාසනාව හා සමග අනුශාසනාවක් ඇද්ද, අප දෙදෙනාගේ මේ පැනවීමෙහිලා විශෙෂ කීම, අධික ප්‍රයෝග කීම, නානාකිකිමැ” යි.

එකල්හි ඒ භික්ෂුහු ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජන්ගේ භාෂිතය නො ම පිළිගත්හ. නොම පිළිකෙටි කළහ. නොපිළිගෙන නොපිළිකෙටි කොට “මේ භාෂිතයේ අරුත භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සම්පයෙහි දී දන ගන්නෙමු” යි හුනස්නෙන් නැගී පිටත්ව ගියහ. ඉක්බිති ඒ භික්ෂුහු හලිද්දවසනයෙහි පිටු පිණිස හැසිර පසුබට පිණ්ඩපාතයෙන් වැළකුණාහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළඹියහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත්පසෙක හුන්හ. එකත්පසෙක හුන් ඒ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කළහ. වහන්ස, මෙහි අපි පෙරවරු හැදපෙරව පාසිවුරු ගෙන හලිද්දවසනයට පිටු පිණිස පිවිසියෙමු. වහන්ස, ඒ අපට මෙබඳු සිතෙක් විය: “හලිද්දවසනයෙහි පිටු පිණිස හැසිරෙන්නට තව ම කල් වැඩිය, අපි අන්තොටු පිරිවැජ්ජන්ගේ අරම කරා එළඹෙන්නමෝ නම් ඉතා යෙහෙකැයි. වහන්ස, එකල්හි අපි අන්තොටු පිරිවැජ්ජන්ගේ

අථ ඛො මයං භතො, යෙනඤ්ඤතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං ආරාමො තෙත්ථපසංඛාමිතො. උපසංඛාමිත්වා තෙති අඤ්ඤතිත්ථියෙති පරිබ්බාජකෙති සද්ධිං සමොදාදිමං. සමොදාදිතියං කථං සාරාණියං විතිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසිදිමං. එකමන්තං ක්‍රියිතෙන ඛො අවෙහ භතො, තෙ අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එතදවොදුං:

සමණො ආවුසො, ගොතමො සාවකානං එවං ධම්මං දෙසෙති: “එථ තුමෙහ භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානිවරණෙ පහාය වෙනසො උපනතිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලිකරණෙ මෙත්තාසහගතෙන වෙනසා එකං දිසං ඵරිත්වා විහරථ -පෙ- කරුණාසහගතෙන වෙනසා -පෙ- මුදිතාසහගතෙන වෙනසා -පෙ- උපෙබ්බාසහගතෙන වෙනසා එකං දිසං ඵරිත්වා විහරථ. තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුත්ථිං, ඉති උද්ධමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බන්තාය සබ්බාවන්තං ලොකං උපෙබ්බාසහගතෙන වෙනසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අපමාණෙන අවෙරෙන අබ්‍යාපජේජන ඵරිත්වා විහරථා”ති.

මයමි ඛො ආවුසො, සාවකානං එවං ධම්මං දෙසෙම: “එථ තුමෙහ ආවුසො, පඤ්ඤානිවරණෙ පහාය වෙනසො උපනතිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලිකරණෙ මෙත්තාසහගතෙන වෙනසා එකං දිසං ඵරිත්වා විහරථ -පෙ- කරුණාසහගතෙන වෙනසා -පෙ- මුදිතාසහගතෙන වෙනසා -පෙ- උපෙබ්බාසහගතෙන වෙනසා එකං දිසං ඵරිත්වා විහරථ. තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුත්ථිං, ඉති උද්ධමධො තිරියං සබ්බධි සබ්බන්තාය සබ්බාවන්තං ලොකං උපෙබ්බාසහගතෙන වෙනසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අපමාණෙන අවෙරෙන අබ්‍යාපජේජන ඵරිත්වා විහරථා”ති. ඉධ නො ආවුසො, කො වියෙසො කො අධිප්පායො කිං නානාකරණං, සමණස්ස වා ගොතමස්ස අමනාකං වා යදිදං ධම්මදෙසනාය වා ධම්මදෙසනං අනුසාසනියා වා අනුසාසනිකී.

අථ ඛො මයං භතො, තෙසං අඤ්ඤතිත්ථියානං පරිබ්බාජකානං භාසිතං නෙව අභිනාදිමං. නාපට්ඨෙකාසිමං. අනභිනාදිත්වා අපට්ඨෙකාසිත්වා උට්ඨායාසනා පක්ඛමිමං, “භගවතො සන්තියෙකෙ එතස්ස භාසිතස්ස අපං ආජානිස්සාමා”ති. එවංවාදිනො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවමසු වචනීයා: “කථං භාවිතා පනාවුසො මෙත්තා වෙත්තාවිමුක්ති කිංගතිකා හොති කිංපරමා කිච්චලා කිම්පරියොසානා? කථං භාවිතා පනාවුසො, කරුණාවෙත්තාවිමුක්ති කිංගතිකා හොති කිංපරමා කිච්චලා කිම්පරියොසානා? කථං භාවිතා පනාවුසො, මුදිතා වෙත්තාවිමුක්ති කිංගතිකා හොති කිංපරමා කිම්පරියොසානා? කථං භාවිතා පනාවුසො උපෙබ්බාවෙත්තාවිමුක්ති කිංගතිකා හොති කිංපරමා කිච්චලා කිම්පරියොසානා”ති. එවං පුට්ඨා භික්ඛවෙ අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා න වෙව සමාප්තස්ස, උත්තරිණි වියානං ආපරිත්තස්ස. තං කිස්ස හෙතු: යථා තං භික්ඛවෙ අවියසමි. නාහං තං භික්ඛවෙ, පහසාමි සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සබ්බමණ්ණාසමණා පජාය සදෙවමනුස්සාය යො ඉමෙසං පඤ්ඤානං වෙය්‍යාකරණෙන විතං ආරාධෙය්‍ය අඤ්ඤානු තථාගතෙන වා තථාගතසාවකෙන වා ඉතො වා පන සුත්වා.

අරම කරා එළඹුණෙමු. එළඹ ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජන් සමග සතුටු වූමු. සතුටු විය යුතු සිහි කටයුතු කතා කොට නිමවා එකත් පසෙක හිඳගත්තෙමු. වහන්ස, එකත්පසෙක හුන් අපට ඒ අන්තොටු පිරිවැජ්ජෝ මෙය කීහ :

ඇවැත්නි, මහණ ගොයුම් සවිවනට මෙසේ දහම් දෙසයි: “මහණෙනි එව, තෙපි සිත කෙලෙසන නුවණ දුබල කරන පඤ්ඤානිවරණ පහ කොට මෙන්සහගිය සිතින් ...එක් දිගක් පතුරුවා වෙසෙව... කුළුණු සහගිය සිතින් ... මුදිතා සහගත සිතින් ... උපෙක්ෂා සහගත සිතින් එක් දිගක් පතුරුවා වෙසෙව, එසේ දෙවන දිග ද එසේ තෙවන දිග ද එසේ සිවුවන දිග ද (පතුරුවා වෙසෙව). මෙසේ උඩ යට සරස සථානමතයෙන් සියලු ලොව පැතුරුණු මහත්බවට ගිය නො පමණ වූ වෙර නැති දෙමනස් රහිත උපෙක්ෂාසහගත සිතින් පතුරුවා වෙසෙව”යි.

ඇවැත්නි, අපිදු සවිවනට මෙසේ දහම් දෙසමු. “ඇවැත්නි, එව තෙපි සිත කෙලෙසන නුවණ දුබල කරන පඤ්ඤානිවරණ පහ කොට මෙන් සහගිය සිතින් එක් දිගක් පතුරුවා වෙසෙව,...කුළුණු සහගිය සිතින් ... මුදිතා සහගත සිතින් ... උපෙක්ෂාසහගත සිතින් එක් දිගක් පතුරුවා වෙසෙව. එසේ දෙවන දිග ද එසේ තෙවන දිග ද එසේ සිවුවන දිග ද (පතුරුවා වෙසෙව) මෙසේ උඩ යට සරස සියලු තන්හි සථානමතයෙන් සියලු ලොව පැතුරුණු මහත් බවට ගිය නො පමණ වූ වෙර නැති දෙමනස් රහිත උපෙක්ෂාසහගත සිතින් පතුරුවා වෙසෙව” යි. ඇවැත්නි, මෙහි මහණ ගොයුම්හුගේ හා අපගේ යම් මේ ධර්මදේශනාව සමග ධර්මදේශනාවක් හෝ අනුශාසනාව හා සමග අනුශාසනාවක් හෝ ඇද්ද, අප දෙදෙනාගේ මේ පැනවීමෙහි ලා විශේෂ කීම, අධික ප්‍රයෝග කීම, නානාකිම්බු යි.

වහන්ස, ඉක්බිති අපි ඒ අන්තොටුපිරිවැජ්ජන්ගේ වදන් නොම පිළිගනුමහ. නො ම පිළිකෙටි කළමහ. නො පිළිගෙන නො පිළිකෙටි කොට මේ වදනෙහි අරුත භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සම්පයෙහි දී දැනගත්තෙමු යි හුනස්නෙන් නැඟී පිටත්ව ගියෙමු යි. මහණෙනි, මෙබඳු උද ඇති අන්තොටු පිරිවැජ්ජෝ මෙසේ කියයුතු වන්නාහ: ඇවැත්නි, කෙසේ වඩනලද මෙත්‍රීවික්ෂවිමුක්තිය (අර්පණාසමාධිය) කිනම් ගති ඇත්තී කුමක් උතුම් කොට ඇත්තී කිනම් අනුසස් ඇත්තී කුමක් කෙළවර කොට ඇත්තී වේ ද? ඇවැත්නි, කෙසේ වඩන ලද කරුණාවික්ෂවිමුක්තිය කිනම් ගති ඇත්තී කුමක් උතුම් කොට ඇත්තී කිනම් අනුසස් ඇත්තී කුමක් කෙළවර කොට ඇත්තී වේ ද? ඇවැත්නි, කෙසේ වඩනලද මුදිතා වික්ෂවිමුක්තිය කිනම් ගති ඇත්තී කුමක් උතුම් කොට ඇත්තී කිනම් අනුසස් ඇත්තී කුමක් කෙළවර කොට ඇත්තී වේ ද? ඇවැත්නි, කෙසේ වඩනලද උපෙක්ෂාවික්ෂවිමුක්තිය කිනම් ගති ඇත්තී කුමක් උතුම් කොට ඇත්තී කිනම් අනුසස් ඇත්තී කුමක් කෙළවර කොට ඇත්තී වේ ද යි. මහණෙනි, මෙසේ පුළුවස්නා ලද අන්තොටු පිරිවැජ්ජෝ සපයා කියන්නට නො ද හැකි වන්නාහ. මතු දුකටත් පැමිණෙන්නාහ. හේ කවර හෙයින් යත්: මහණෙනි, අවිෂ්‍ය කරුණෙහිලා යම්සේ නම් එමෙනි. මහණෙනි, තථාගත කෙනකුන් විසින් හෝ තථාගත සවිවතු විසින් හෝ මෙයින් අයා හෝ හැර යමක් මේ පැන විසඳීමෙන් සිත් ගන්නේ නම් දෙවියන් සහිත මරුන් බඹුන් සහිත ලෙව්හි මහණබවුණත් සහිත දෙවිමිනිසුන් සහිත ප්‍රජාවෙහි එබන්දකු මම නො ම දකිමි.

කථං භාවිතා ව භික්ඛවෙ, මෙතොවෙතොවිමුත්ති කිංගතිකා හොති කිංපරමා කිංඵලා කිංපරියොසානා : ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු මෙතො-සහගතං සතිසංඛොජ්ඣාධං භාවෙති -පෙ- මෙතො සහගතං උපෙධා සංඛොජ්ඣාධං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොසංග්ගපරිණාමිං. යො සවෙ ආකඛිති අප්පට්ඨකුලෙ පට්ඨකුල¹ සඤ්ඤි විහරෙය්‍යන්ති පට්ඨකුලසඤ්ඤි තස්ව විහරති. සවෙ ආකඛිති පට්ඨකුලෙ අප්පට්ඨකුලසඤ්ඤි විහරෙය්‍යන්ති අප්පට්ඨකුලසඤ්ඤි තස්ව විහරති. සවෙ ආකඛිති අප්පට්ඨකුලෙ ව පට්ඨකුලෙ ව පට්ඨකුලසඤ්ඤි විහරෙය්‍යන්ති පට්ඨකුලසඤ්ඤි තස්ව විහරති. සවෙ ආකඛිති පට්ඨකුලෙ ව අප්පට්ඨකුලෙ ව අප්පට්ඨකුලසඤ්ඤි විහරෙය්‍යන්ති අප්පට්ඨකුලසඤ්ඤි තස්ව විහරති. සවෙ ආකඛිති පට්ඨකුලෙ ව අප්පට්ඨකුලෙ ව පට්ඨකුලසඤ්ඤි විහරෙය්‍යන්ති පට්ඨකුලසඤ්ඤි තස්ව විහරති. සවෙ ආකඛිති අප්පට්ඨකුලෙ පට්ඨකුලෙ තද්වග්ගං අභිනිවජ්ජෙය්‍යා උපෙධකො විහරෙය්‍යං සතො සමපජානොති උපෙධකො තස්ව විහරති සතො සමපජානො. සුභං වා ඛො පන විමොඛං උපසම්පජ්ජි විහරති, සුභපරමාහං භික්ඛවෙ, මෙතො වෙතොවිමුත්තිං වද්මි ඉධ පඤ්ඤස්ස භික්ඛුනො උත්තරිං විමුත්තිං අප්පට්ඨිජ්ඣන්තො.

කථං භාවිතා ව භික්ඛවෙ, කරුණාවෙතොවිමුත්ති කිංගතිකා හොති කිංපරමා කිංඵලා කිං පරියොසානා : ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කරුණා-සහගතං සතිසංඛොජ්ඣාධං භාවෙති -පෙ- කරුණාසහගතං උපෙධා සංඛොජ්ඣාධං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොසංග්ගපරිණාමිං. යො සවෙ ආකඛිති අප්පට්ඨකුලෙ පට්ඨකුලසඤ්ඤි විහරෙය්‍යන්ති. පට්ඨකුලසඤ්ඤි තස්ව විහරති, සවෙ ආකඛිති පට්ඨකුලෙ අප්පට්ඨකුලසඤ්ඤි විහරෙය්‍යන්ති. අප්පට්ඨකුලසඤ්ඤි තස්ව විහරති. සවෙ ආකඛිති අප්පට්ඨකුලෙ ව පට්ඨකුලෙ ව පට්ඨකුලසඤ්ඤි විහරෙය්‍යන්ති, පට්ඨකුලසඤ්ඤි තස්ව විහරති. සවෙ ආකඛිති පට්ඨකුලෙ ව අප්පට්ඨකුලෙ ව අප්පට්ඨකුලසඤ්ඤි විහරෙය්‍යන්ති, අප්පට්ඨකුලසඤ්ඤි තස්ව විහරති. සවෙ ආකඛිති අප්පට්ඨකුලෙ ව පට්ඨකුලෙ ව තද්වග්ගං අභිනිවජ්ජෙය්‍යා උපෙධකො විහරෙය්‍යං සතො සමපජානොති, උපෙධකො තස්ව විහරති සතො සමපජානො. සබ්බසො වා රූපසඤ්ඤානං සමතිකමා පටිසසඤ්ඤානං අත්ථගමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා අනන්තො ආකාසොති ආකාසානඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජි විහරති. ආකාසානඤ්ඤායතනපරමාහං භික්ඛවෙ, කරුණාවෙතොවිමුත්තිං වද්මි; ඉධ පඤ්ඤස්ස භික්ඛුනො උත්තරිං විමුත්තිං අප්පට්ඨිජ්ඣන්තො.

1. අප්පට්ඨකුලෙ පට්ඨකුල - මජ්ඣිම, සං. 1.

මහණෙනි, කෙසේ වදන ලද මෙවිච්ඡේදනවිමුක්තිය කිනම් ගති ඇත්ති යුමක් උතුම් කොට ඇත්ති කිනම් අනුසස් ඇත්ති යුමක් කෙළවර කොට ඇත්ති වේ ද යත්; මහණෙනි, ලෙහි මහණ විවේකනිසංග විරාගනිසංග නිරෝධනිසංග වොසසංගපරිණාමි කොට මෙතොසගගන සතිසංකොඡ්ඡාදකය වඩයි... මෙතොසගගන උපෙතොසංකොඡ්ඡාදකය වඩයි. ඉදින් හෙතෙම ඉටු අරමුණෙහි අනිටු හැඟීම් ඇතිව වෙසෙන්නෙමි කැමති වේ නම් එහිලා අනිටු හැඟීම් ඇතිව වෙසෙයි. ඉදින් අනිටු අරමුණෙහි ඉටු හැඟීම් ඇතිව වෙසෙන්නෙමි යි කැමති වේ නම් එහිලා ඉටු හැඟීම් ඇතිව වෙසෙයි. ඉදින් ඉටු අරමුණෙහි අනිටු අරමුණෙහි ඉටු හැඟීම් ඇතිව වෙසෙන්නෙමි කැමති වේ නම් එහිලා ඉටු හැඟීම් ඇතිව වෙසෙයි. ඉදින් ඉටු අරමුණෙහි අනිටු අරමුණෙහි අනිටු හැඟීම් ඇතිව වෙසෙන්නෙමි කැමති වේ නම් එහිලා අනිටු හැඟීම් ඇතිව වෙසෙයි. ඉදින් ඉටු අරමුණෙහි අනිටු අරමුණෙහි යන දෙක දුරු කොට උපෙතොස ඇතිව සිහි ඇතිව මනාදුක්ඛ ඇතිව වෙසෙන්නෙමි කැමති වේ නම් එහිලා උපෙතොස ඇතිව සිහි ඇතිව මනාදුක්ඛ ඇතිව වෙසේ. ඉහවිමුක්තියට හෝ පැමිණ වෙසේ. මහණෙනි, ලොකිකප්‍රඥා ඇති මතු විමුක්තිය (අර්හත්වය) අවබෝධ නොකරන මහණහට මෙවිච්ඡේදනවිමුක්තිය ශුභය කෙළවර කොට ඇත්තියයි මම කියමි.

මහණෙනි, කෙසේ වදන ලද කරුණාවෙනාවිමුක්තිය කිනම් ගති ඇත්ති යුමක් උතුම් කොට ඇත්ති කිනම් අනුසස් ඇත්ති යුමක් කෙළවර කොට ඇත්ති වේ ද යත්; මහණෙනි, ලෙහි මහණ විවේකනිසංග විරාගනිසංග නිරෝධනිසංග වොසසංගපරිණාමි කොට කරුණා සහගතසතිසංකොඡ්ඡාදකය වඩයි... කරුණා සහගත උපෙතොසංකොඡ්ඡාදකය වඩයි. ඉදින් හෙතෙම ඉටු අරමුණෙහි අනිටු හැඟීම් ඇතිව වෙසෙන්නෙමි කැමති වේ නම් එහිලා අනිටු හැඟීම් ඇතිව වෙසෙයි. ඉදින් අනිටු අරමුණෙහි ඉටු හැඟීම් ඇතිව වෙසෙන්නෙමි කැමති වේ නම් එහිලා ඉටු හැඟීම් ඇතිව වෙසෙයි. ඉදින් ඉටු අරමුණෙහි අනිටු අරමුණෙහි අනිටු හැඟීම් ඇතිව වෙසෙන්නෙමි කැමති වේ නම් එහිලා අනිටු හැඟීම් ඇතිව වෙසෙයි. ඉදින් අනිටු අරමුණෙහි ඉටු අරමුණෙහි ඉටු හැඟීම් ඇතිව වෙසෙන්නෙමි කැමති වේ නම් එහිලා ඉටු හැඟීම් ඇතිව වෙසෙයි. ඉදින් ඉටු අරමුණෙහි අනිටු අරමුණෙහි යන දෙක දුරු කොට උපෙතොස ඇතිව සිහි ඇතිව මනාදුක්ඛ ඇතිව වෙසෙන්නෙමි කැමති වේ නම් එහිලා උපෙතොස ඇතිව සිහි ඇතිව මනාදුක්ඛ ඇතිව වෙසේ. සර්වප්‍රකාරයෙන් රූපසංඥාවන් ඉක්මවීමෙන් ප්‍රතිසංඥාවන්ගේ අස්තඛයමෙන් නානාත්වසංඥාවන්ගේ නොමෙනෙහි කිරීමෙන් ආකාශය අනන්තයයි ආකාශානන්ධයත්පත්තියට පැමිණ හෝ වෙසේ. මහණෙනි, ලොකිකප්‍රඥා ඇති මතු විමුක්තිය අවබෝධ නොකරන මහණහට කරුණාවිච්ඡේදනවිමුක්තිය ආකාශානන්ධයත්පත්තිය පරම කොට ඇත්තිය යි මම කියමි.

කථං භාවිතා ව භික්ඛවෙ, මුදිතා වෙතොවිමුත්ති කිංගතිකා හොති කිංපරමා කිංඵලා කිංපරියොසානා: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු මුදිතාසහගතං සතිසමොඡ්ඤ්ඛං භාවෙති -පෙ- මුදිතාසහගතං උපෙධාසමොඡ්ඤ්ඛං භාවෙති, විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොසසග්ග පරිණාමිං. සො සවෙ ආකඛිති අපථිකතුලෙ පථිකතුලසඤ්ඤි විහරෙය්‍යනති, පථිකතුලසඤ්ඤි තත්ථ විහරති -පෙ- සවෙ ආකඛිති අපථිකතුලඤ්ඤි පථිකතුලඤ්ඤි තද්දහං අභිනිවජ්ජෙය්‍යා උපෙධකො විහරෙය්‍යාං සතො සමපජානොති, උපෙධකො තත්ථ විහරති සතො සමපජානො. සබ්බසො වා පන ආකාසානඤ්ඤායතනං සමතික්කත්ථ අනන්තං විඤ්ඤාණන්ථි විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං උපසමපජස් විහරති. විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනපරමාහං භික්ඛවෙ, මුදිතාවෙතොවිමුත්තං වදමි, ඉධ පඤ්ඤාසස් භික්ඛුනො උත්තරිං විමුත්තං අපථිවිජ්ඣිතො.

කථං භාවිතා ව භික්ඛවෙ, උපෙධාවෙතොවිමුත්ති කිංගතිකා හොති කිංපරමා කිංඵලා කිංපරියොසානා: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු උපෙධාසහගතං සතිසමොඡ්ඤ්ඛං භාවෙති -පෙ- උපෙධාසහගතං උපෙධාසමොඡ්ඤ්ඛං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොසසග්ග පරිණාමිං. සො සවෙ ආකඛිති අපථිකතුලෙ පථිකතුලසඤ්ඤි විහරෙය්‍යනති, පථිකතුලසඤ්ඤි තත්ථ විහරති. සවෙ ආකඛිති පථිකතුලෙ අපථිකතුලසඤ්ඤි විහරෙය්‍යනති, අපථිකතුලසඤ්ඤි තත්ථ විහරති. සවෙ ආකඛිති අපථිකතුලෙ ව පථිකතුලෙ ව පථිකතුලසඤ්ඤි විහරෙය්‍යනති, පථිකතුලසඤ්ඤි තත්ථ විහරති. සවෙ ආකඛිති පථිකතුලෙ ව අපථිකතුලෙ ව අපථිකතුලසඤ්ඤි විහරෙය්‍යනති, අපථිකතුලසඤ්ඤි තත්ථ විහරති. සවෙ ආකඛිති, අපථිකතුලඤ්ඤි පථිකතුලඤ්ඤි තද්දහං අභිනිවජ්ජෙය්‍යා උපෙධකො විහරෙය්‍යාං සතො සමපජානොති, උපෙධකො තත්ථ විහරති සතො සමපජානො. සබ්බසො වා පන විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං සමතික්කත්ථ තත්ථි කිඤ්චිති ආකිඤ්ඤායතනං උපසමපජස් විහරති. ආකිඤ්ඤායතනපරමාහං භික්ඛවෙ, උපෙධාවෙතොවිමුත්තං වදමි, ඉධ පඤ්ඤාසස් භික්ඛුනො උත්තරිං විමුත්තං අපථිවිජ්ඣිතොති.

මහණෙනි, කෙසේ වෙතත් ලද මුද්ගාච්ඡාවිමුක්තිය කිනම් ගති ඇත්තී කුමක් උතුම් කොට ඇත්තී කිනම් අනුසස් ඇත්තී කුමක් කෙළවර කොට ඇත්තී වේ ද යත්; මහණෙනි, මෙහි මහණ විචේකනිස්සිත විරාගනිස්සිත නිරෝධනිස්සිත වොසසග්ගපරිණාමී කොට මුද්ගාසහගත සතිසමොච්ඡාදකය වෙයි... මුද්ගාසහගත උපෙධාසමොච්ඡාදකය වෙයි. ඉදින් හෙතෙමේ ඉටු අරමුණෙහි ඉටුහැඟුම් ඇතිව වෙසෙන්නෙමි කැමති වේ නම් එහි ලා අනිටු හැඟුම් ඇතිව වෙසේ... ඉදින් ඉටු අරමුණත් අනිටු අරමුණත් යන දෙක දුරු කොට උපේක්ෂා ඇතිව සිහි ඇතිව මනාදැනුම් ඇතිව වෙසෙන්නෙමි කැමති වේ නම් එහි ලා උපේක්ෂා ඇතිව සිහි ඇතිව මනාදැනුම් ඇතිව වෙසේ. සර්වප්‍රකාරයෙන් ආකාශානඤ්ඤායතනය ඉක්මවා විඤ්ඤාණය අනන්තයයි විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනයට පැමිණ හෝ වෙසේ. මහණෙනි, ලොකිකප්‍රඥා ඇති මතු විමුක්තිය අවබෝධ නොකරන මහණෙහි මුද්ගාවේතෝවිමුක්තිය විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනය පරම කොට ඇත්තී ය යි මම කියමි.

මහණෙනි, කෙසේ වෙතත් ලද උපෙක්ෂාවිතවිමුක්තිය කිනම් ගති ඇත්තී කුමක් උතුම් කොට ඇත්තී කිනම් අනුසස් ඇත්තී කුමක් කෙළවර කොට ඇත්තී වේ ද යත්; මහණෙනි, මෙහි මහණ විචේකනිස්සිත විරාගනිස්සිත නිරෝධනිස්සිත වොසසග්ගපරිණාමී කොට උපෙධාසහගත සතිසමොච්ඡාදකය වෙයි... උපෙධා සහගත උපෙධාසමොච්ඡාදකය වෙයි. ඉදින් හෙතෙමේ ඉටු අරමුණෙහි අනිටු හැඟුම් ඇතිව වෙසෙන්නෙමි කැමති වේ නම් එහි ලා අනිටු හැඟුම් ඇතිව වෙසේ. ඉදින් අනිටු අරමුණෙහි ඉටුහැඟුම් ඇතිව වෙසෙන්නෙමි කැමති වේ නම් එහි ලා ඉටුහැඟුම් ඇතිව වෙසේ. ඉදින් ඉටුඅරමුණෙහිත් අනිටුඅරමුණෙහිත් අනිටුහැඟුම් ඇතිව වෙසෙන්නෙමි කැමති වේ නම් එහි ලා අනිටුහැඟුම් ඇතිව වෙසේ. ඉදින් අනිටුඅරමුණෙහිත් ඉටුඅරමුණෙහිත් ඉටුහැඟුම් ඇතිව වෙසෙන්නෙමි කැමති වේ නම් එහි ලා ඉටුහැඟුම් ඇතිව වෙසේ. ඉදින් ඉටුඅරමුණත් අනිටුඅරමුණත් යන දෙක දුරු කොට උපේක්ෂා ඇතිව සිහි ඇතිව මනා දැනුම් ඇතිව වෙසෙන්නෙමි කැමති වේ නම් එහි ලා උපේක්ෂා ඇතිව සිහි ඇතිව මනාදැනුම් ඇතිව වෙසේ. සර්වප්‍රකාරයෙන් විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනය ඉක්මවා කිසිවක් නැතැයි ආකිඤ්ඤායතනයට පැමිණ හෝ වෙසේ. මහණෙනි, ලොකිකප්‍රඥා ඇති මතු විමුක්තිය අවබෝධ නොකරන මහණෙහි උපෙක්ෂා විතවිමුක්තිය ආකිඤ්ඤායතනය පරම කොට ඇත්තී ය යි මම කියමි.

2. 6. 5

සඩගාරවසුත්තං

601. අප්ථො සඩගාරවො බ්‍රාහ්මණො යෙන හගවා තෙනුපසඩ්ධම්. උපසඩ්ධම්භා හගවතා සද්ධිං සමමාදි. සමමාදනියං කථං සාරාණියං චිත්තසාරෙභා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසිංකො ඛො සඩගාරවො බ්‍රාහ්මණො හගවන්තං එතදවොච: කො ණු ඛො හො ගොතම, හෙතු කො පච්චයො යෙනෙකද දීඝරත්තං සජ්ඣායකතා මි මන්තා නාපට්ඨන්ති, පගෙව අසජ්ඣායකතා? කො පන හො ගොතම, හෙතු කො පච්චයො යෙනෙකද දීඝරත්තං අසජ්ඣායකතා මි මන්තා පට්ඨන්ති. පගෙව සජ්ඣායකතාති.

යසම්. ඛො බ්‍රාහ්මණ, සමයෙ කාමරාගපරිපුට්ඨිතෙන වෙතසා විහරති කාමරාගපරෙතෙන. උප්පන්නස්ස ච කාමරාගස්ස නිසසරණං යථාභූතං නාපජානාති¹. අත්තස්මි තසම්. සමයෙ යථාභූතං න ජානාති² න පසස්සති. පරස්මි තසම්. සමයෙ යථාභූතං න ජානාති න පසස්සති. උභයස්මි තසම්. සමයෙ යථාභූතං න ජානාති න පසස්සති. දීඝරත්තං සජ්ඣායකතා මි මන්තා නාපට්ඨන්ති. පගෙව අසජ්ඣායකතා. යෙය්‍යථාපි බ්‍රාහ්මණ, උද්දමො සංසට්ඨො ලාබ්‍යො වා හලිද්ධො වා නිලාය³ වා මඤ්ඤායා වා, තස්මි වක්ඛාමා පුරිසො සකං මුඛනිමිත්තං පච්චවෙකමාමානො යථාභූතං න ජානෙය්‍ය න පසෙය්‍ය. එවමෙව ඛො බ්‍රාහ්මණ, යසම්. සමයෙ කාමරාගපරිපුට්ඨිතෙන වෙතසා විහරති කාමරාගපරෙතෙන උප්පන්නස්ස ච කාමරාගස්ස නිසසරණං යථාභූතං නාපජානාති. අත්තස්මි තසම්. සමයෙ යථාභූතං න ජානාති න පසස්සති. පරස්මි -පෙ- උභයස්මි තසම්. සමයෙ යථාභූතං න ජානාති න පසස්සති. දීඝරත්තං සජ්ඣායකතා මි මන්තා නාපට්ඨන්ති පගෙව අසජ්ඣායකතා.

පුන ච පරං බ්‍රාහ්මණ, යසම්. සමයෙ බ්‍යාපාදපරිපුට්ඨිතෙන වෙතසා විහරති බ්‍යාපාදපරෙතෙන. උප්පන්නස්ස ච බ්‍යාපාදස්ස නිසසරණං යථාභූතං න ජානාති. අත්තස්මි තසම්. සමයෙ යථාභූතං න ජානාති න පසස්සති. පරස්මි -පෙ- උභයස්මි තසම්. සමයෙ යථාභූතං න ජානාති න පසස්සති. දීඝරත්තං සජ්ඣායකතා මි මන්තා නාපට්ඨන්ති. පගෙව අසජ්ඣායකතා. යෙය්‍යථාපි බ්‍රාහ්මණ, උද්දමො අභිනා සන්තකො උසුට්ඨිතො⁴ උසුද්ධකජාතො⁵, තස්මි වක්ඛාමා පුරිසො සකං මුඛනිමිත්තං පච්චවෙකමාමානො යථාභූතං න ජානෙය්‍ය න පසෙය්‍ය. එවමෙව ඛො බ්‍රාහ්මණ, යසම්. සමයෙ බ්‍යාපාදපරිපුට්ඨිතෙන වෙතසා විහරති බ්‍යාපාදපරෙතෙන. උප්පන්නස්ස ච බ්‍යාපාදස්ස නිසසරණං යථාභූතං නාපජානාති. අත්තස්මි තසම්. සමයෙ යථාභූතං න ජානාති න පසස්සති. පරස්මි -පෙ- උභයස්මි තසම්. සමයෙ යථාභූතං න ජානාති න පසස්සති. දීඝරත්තං සජ්ඣායකතා මි මන්තා නාපට්ඨන්ති. පගෙව අසජ්ඣායකතා.

1. නාපට්ඨජානාති - සි 1, 2.

2. නාපජානාති - මජ්ඣ, ස්‍යා.

3. හලිද්ධො වා මඤ්ඤායා වා - සි 1, 2. නිලායා යා.

4. උසුද්ධකජාතො - මජ්ඣ, උසුද්ධකජාතො - ස්‍යා.

5. උසුද්ධකජාත - මජ්ඣ, උසුද්ධකජාත - ස්‍යා.

2. 6. 5

සංඛාරව සූත්‍රය

601. එකල්හි සංඛාරව බමුණු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියේය. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සමග සතුටු විය. සතුටු විය යුතු සිහි කටයුතු කරා කොට නිමවා එකත්පස්ව හුන්නේය. එකත්පස්ව හුන් සංඛාරව බමුණු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මේය. සැල කෙළේය. හවන් ගෞතමයෙනි, යම් හෙයකින් ඇතැම් දිනෙක දිගුකලක් මුළුල්ලෙහි නොහඳුළ මන්ත්‍ර පවා හඳුළ මන්ත්‍ර පවා නොවැටහේ ද, එයට හේතු කිම? ප්‍රත්‍යය කිම? හවන් ගෞතමයෙනි, යම් හෙයකින් ඇතැම් දිනෙක දිගුකලක් මුළුල්ලෙහි හඳුළ මන්ත්‍ර පවා නො හඳුළ මන්ත්‍ර පවා වැටහේ ද, එයට හේතු කිම? ප්‍රත්‍යය කිමැයි.

බමුණ, යම් කලෙක කාමරාගයෙන් මඬනා ලද කාමරාගය අනුව ගිය සිතින් යුතුව වෙසේ ද, උපන් කාමරාගය දුරු කිරීමත් තතුයේ නො දනී ද; එසමයෙහි ආත්මාත්මයත් තතුයේ නො දනී, නො දකී. එසමයෙහි පරාත්මයත් තතුයේ නො දනී නො දකී. එසමයෙහි උභයාත්මයත් තතුයේ නො දනී නො දකී. දිගුකලක් මුළුල්ලෙහි හඳුළ මන්ත්‍ර පවා නො වැටහේ. නො හඳුළ මන්ත්‍ර කැල මැ නො වැටහෙයි. බමුණ, යම්යේ දියබදුනෙක් ලතුයෙන් හෝ කහ පැහැයෙන් හෝ නිල්පැහැයෙන් හෝ මදවිය පැහැයෙන් හෝ මුසු වූයේ වේ ද, ඇස් ඇති පුරුෂයෙක් එහි සිය මුවසටහන බලන්නේ තතුයේ නො දන්නේය, නො දක්නේ ය. බමුණ, එසෙයින් ම යම් කලෙක කාමරාගයෙන් මඬනා ලද කාමරාගය අනුව ගිය සිතින් යුතුව වෙසේ ද; උපන් කාමරාගය දුරු කිරීමත් තතුයේ නො දනී ද; එසමයෙහි ආත්මාත්මයත් තතුයේ නො දනී, නො දකී. පරාත්මයත්... එසමයෙහි උභයාත්මයත් තතුයේ නො දනී නො දකී. දිගුකලක් මුළුල්ලෙහි හඳුළ මන්ත්‍ර පවා නො වැටහේ. නො හඳුළ මන්ත්‍ර කැල මැ නො වැටහෙයි.

බමුණ, නැවත අනෙකක් ද කියමි. යම්කලෙක ව්‍යාපාදයෙන් මඬනා ලද ව්‍යාපාදය අනුව ගිය සිතින් යුතුව වෙසේ ද, උපන් ව්‍යාපාද දුරු කිරීමත් තතුයේ නො දනී ද; එසමයෙහි ආත්මාත්මයත් තතුයේ නො දනී, නො දකී. පරාත්මයත්... එසමයෙහි උභයාත්මයත් තතුයේ නො දනී, නො දකී. දිගුකලක් මුළුල්ලෙහි නො හඳුළ මන්ත්‍ර පවා හඳුළ මන්ත්‍ර පවා නො වැටහේ. බමුණ, යම්යේ දියබදුනෙක් ගින්නෙන් තැවුණේ කැකුරුණේ හටගත් උණුසුම් ඇත්තේ වේ ද, ඇස් ඇති පුරුෂයෙක් සිය මුවසටහන බලන්නේ තතුයේ නො දන්නේය, නො දක්නේ ය. බමුණ, එසෙයින් ම යම්කලෙක ව්‍යාපාදයෙන් මඬනා ලද ව්‍යාපාදය අනුව ගිය සිතින් යුතුව වෙසේ ද උපන් ව්‍යාපාද දුරු කිරීමත් තතුයේ නො දනී ද; එසමයෙහි ආත්මාත්මයත් තතුයේ නො දනී, නො දකී. පරාත්මයත්... එසමයෙහි උභයාත්මයත් තතුයේ නො දනී, නො දකී. දිගුකලක් මුළුල්ලෙහි නොහඳුළ මන්ත්‍ර පවා හඳුළ මන්ත්‍ර පවා නො වැටහේ.

පුනර්ව පරං බ්‍රාහ්මණ, යසම් සමයෙ ථිනම්භුපරිසුට්ඨිතෙන වෙනසා විහරති ථිනම්භුපරෙතෙන, උප්පත්තාස ව ථිනම්භුසා නිස්සරණං යථාභූතං නප්පජානාති. අත්තස්මි තස්මි සමයෙ යථාභූතං න ජානාති න පසස්සති. පරස්මි -පෙ- උභයස්මි තස්මි සමයෙ යථාභූතං න ජානාති, න පසස්සති. දීඝරත්තං සජ්ඣායකතාපි මනනා නප්පට්ඨිහන්ති. පගෙව අසජ්ඣායකතා. සෙය්‍යරාපි බ්‍රාහ්මණ, උද්දසනො සෙව්‍යාලපණකපරියොනදො, තස්මි වක්ඛමා පුරියො සකං මුඛනිමිත්තං පට්ටවෙකම්මානො යථාභූතං න ජානෙය්‍ය, න පසෙස්සය්‍ය, එවමෙව බො බ්‍රාහ්මණ, යසම් සමයෙ ථිනම්භුපරිසුට්ඨිතෙන වෙනසා විහරති ථිනම්භුපරෙතෙන, උප්පත්තාස ව ථිනම්භුසා නිස්සරණං යථාභූතං නප්පජානාති, අත්තස්මි තස්මි සමයෙ යථාභූතං න ජානාති, න පසස්සති, පරස්මි -පෙ- උභයස්මි තස්මි සමයෙ යථාභූතං න ජානාති න පසස්සති, දීඝරත්තං සජ්ඣායකතාපි මනනා නප්පට්ඨිහන්ති, පගෙව අසජ්ඣායකතා.

පුන ව පරං බ්‍රාහ්මණ, යසම් සමයෙ උද්ධව්චක්ඛන්තච්චපරිසුට්ඨිතෙන වෙනසා විහරති උද්ධව්චක්ඛන්තච්චපරෙතෙන, උප්පත්තාස ව උද්ධව්චක්ඛන්තච්චසා නිස්සරණං යථාභූතං නප්පජානාති. අත්තස්මි තස්මි සමයෙ යථාභූතං න ජානාති, න පසස්සති. පරස්මි -පෙ- උභයස්මි තස්මි සමයෙ යථාභූතං න ජානාති, න පසස්සති. දීඝරත්තං සජ්ඣායකතාපි මනනා නප්පට්ඨිහන්ති, පගෙව අසජ්ඣායකතා. සෙය්‍යරාපි බ්‍රාහ්මණ උද්දසනො වානෙරිතො චලිතො හනෙතා උමිජානො, තස්මි වක්ඛමා පුරියො සකං මුඛනිමිත්තං පට්ටවෙකම්මානො යථාභූතං න ජානෙය්‍ය, න පසෙස්සය්‍ය. එවමෙව බො බ්‍රාහ්මණ, යසම් සමයෙ උද්ධව්චක්ඛන්තච්චපරිසුට්ඨිතෙන වෙනසා විහරති උද්ධව්චක්ඛන්තච්චපරෙතෙන, උප්පත්තාස ව උද්ධව්චක්ඛන්තච්චසා නිස්සරණං යථාභූතං නප්පජානාති. අත්තස්මි තස්මි සමයෙ යථාභූතං න ජානාති, න පසස්සති. පරස්මි -පෙ- උභයස්මි තස්මි සමයෙ යථාභූතං න ජානාති, න පසස්සති, දීඝරත්තං සජ්ඣායකතාපි මනනා නප්පට්ඨිහන්ති, පගෙව අසජ්ඣායකතා.

පුන ව පරං බ්‍රාහ්මණ, යසම් සමයෙ විචිකිච්ඡාපරිසුට්ඨිතෙන වෙනසා විහරති විචිකිච්ඡාපරෙතෙන, උප්පත්තාස ව විචිකිච්ඡා නිස්සරණං යථාභූතං නප්පජානාති අත්තස්මි තස්මි සමයෙ යථාභූතං න ජානාති, න පසස්සති. පරස්මි තස්මි සමයෙ යථාභූතං න ජානාති, න පසස්සති. උභයස්මි තස්මි සමයෙ යථාභූතං න ජානාති, න පසස්සති. දීඝරත්තං සජ්ඣායකතාපි මනනා නප්පට්ඨිහන්ති, පගෙව අසජ්ඣායකතා. සෙය්‍යරාපි බ්‍රාහ්මණ, උද්දසනො ආචිලො උලිතො කලලිභූතො අක්කිකාරෙ නික්ඛිතො. තස්මි වක්ඛමා පුරියො සකං මුඛනිමිත්තං පට්ටවෙකම්මානො යථාභූතං න ජානෙය්‍ය, න පසෙස්සය්‍ය. එවමෙව බො බ්‍රාහ්මණ, යසම් සමයෙ විචිකිච්ඡාපරිසුට්ඨිතෙන වෙනසා විහරති විචිකිච්ඡාපරෙතෙන, උප්පත්තාස ව විචිකිච්ඡා නිස්සරණං යථාභූතං නප්පජානාති. අත්තස්මි තස්මි සමයෙ යථාභූතං න ජානාති, න පසස්සති. පරස්මි තස්මි සමයෙ යථාභූතං න ජානාති, න පසස්සති. උභයස්මි තස්මි සමයෙ යථාභූතං න ජානාති, න පසස්සති. දීඝරත්තං සජ්ඣායකතාපි මනනා නප්පට්ඨිහන්ති, පගෙව අසජ්ඣායකතා. අයං බො බ්‍රාහ්මණ, හෙතු අයං පට්ටයො යෙනෙකද දීඝරත්තං සජ්ඣායකතාපි මනනා නප්පට්ඨිහන්ති, පගෙව අසජ්ඣායකතා.

බමුණ නැවත අනෙකක් ද කියමි: යම්කලෙක ථිනමිඳියෙන් මඩනා ලද ථිනමිඳිය අනුව ගිය සිතින් යුතුව වෙසේ ද; උපන් ථිනමිඳියාගේ නිසසරණයන් තතුයේ නො දනී ද එසමයෙහි ආත්මාත්මයන් තතුයේ නො දනී. නො දකී. පරාත්මයන්...එසමයෙහි උභයාත්මයන් තතුයේ නො දනී, නො දකී. දිගුකලක් මුළුල්ලෙහි හදළ මන්ත්‍ර පවා නොවැටහේ. නො හදළ මන්ත්‍ර කියනු කිම? බමුණ, යම්කලෙක දියබඳුනෙක් පණක සෙවෙලින් හාත්පසින් වැසුණේ වේ ද; ඇස් ඇති පුරුෂයෙක් එහි සිය මුවසටහන බලන්නේ තතුයේ නො දන්නේ ය, නො දක්නේ ය. බමුණ, එසෙයින් ම යම්කලෙක ථිනමිඳියෙන් මඩනා ලද ථිනමිඳිය අනුව ගිය සිතින් යුතුව වෙසේ ද; උපන් ථිනමිඳියාගේ නිසසරණයන් තතුයේ නො දනී ද; එසමයෙහි ආත්මාත්මයන් තතුයේ නො දනී, නො දකී. පරාත්මයන්...එසමයෙහි උභයාත්මයන් තතුයේ නො දනී නො දකී. දිගුකලක් මුළුල්ලෙහි හදළ මන්ත්‍ර පවා නො වැටහෙයි. නො හදළ මන්ත්‍ර කියනු ම කිම?

බමුණ, නැවත අනෙකක් ද කියමි: යම්කලෙක උදාවනුයේ මඩනා ලද උදාවනුයේ අනුව ගිය සිතින් යුතුව වෙසේ ද; උපන් උදාවනුයේ නිසසරණයන් තතුයේ නො දනී ද; එසමයෙහි ආත්මාත්මයන් තතුයේ නො දනී, නො දකී. පරාත්මයන්... එසමයෙහි උභයාත්මයන් තතුයේ නො දනී, නො දකී. දිගුකලක් මුළුල්ලෙහි නොහදළ මන්ත්‍ර තබා හදළ මන්ත්‍ර පවා නො වැටහේ. බමුණ යම්කලෙක දියබඳුනෙක් සුළඟින් කසෙය වූයේ සැලකේ බැමුණේ හටගත් රළ ඇත්තේ වේ ද; ඇස් ඇති පුරුෂයෙක් එහි සිය මුවසටහන බලන්නේ තතුයේ නො දන්නේ ය, නො දක්නේ ය. බමුණ, එසෙයින් ම යම්කලෙක උදාවනුයේ මඩනා ලද උදාවනුයේ අනුව ගිය සිතින් වෙසේ ද උපන් උදාවනුයේ නිසසරණයන් ඇතිසැටියෙන් නො දනී ද; එසමයෙහි ආත්මාත්මයන් තතුයේ නො දනී, නො දකී. පරාත්මයන්... එසමයෙහි උභයාත්මයන් තතුයේ නො දනී, නො දකී. දිගුකලක් මුළුල්ලෙහි නොහදළ මන්ත්‍ර තබා හදළ මන්ත්‍ර පවා නො වැටහේ.

බමුණ නැවත අනෙකක් ද කියමි: යම්කලෙක විවිකිච්ඡාවෙන් මඩනා ලද විවිකිච්ඡාව අනුව ගිය සිතින් වෙසේ ද උපන් විවිකිච්ඡාවගේ දුරු කිරීමත් ඇතිසැටියෙන් නො දනී ද; එකල්හි ආත්මාත්මයන් තතුයේ නො දනී, නො දකී. එකල්හි පරාත්මයන් තතුයේ නො දනී, නො දකී. එකල්හි උභයාත්මයන් තතුයේ නො දනී, නො දකී. දිගු කලක් මුළුල්ලෙහි හදළ මන්ත්‍ර පවා නො වැටහේ. නොහදළ මන්ත්‍ර කියනු ම කිම? බමුණ, යම්කලෙක කැලඹුණේ නොසන්හුන්නේ මඩවූයේ අඳුරෙහි තබන ලද්දේ වේ ද, ඇස් ඇති පුරුෂයෙක් එහි සිය මුවසටහන බලන්නේ ඇතිසැටියෙන් නො දන්නේ ය, නො දක්නේ ය. බමුණ එසෙයින් ම විවිකිච්ඡාවෙන් මඩනා ලද විවිකිච්ඡාව අනුව ගිය සිතින් වෙසේ ද; උපන් විවිකිච්ඡාවගේ නිසසරණයන් ඇතිසැටියෙන් නො දනී ද, එසමයෙහි ආත්මාත්මයන් තතුයේ නො දනී, නො දකී. එසමයෙහි පරාත්මයන් තතුයේ නො දනී, නො දකී. එසමයෙහි උභයාත්මයන් තතුයේ නො දනී, නො දකී. දිගුකලක් මුළුල්ලෙහි හදළ මන්ත්‍ර පවා නො වැටහේ. නො හදළ මන්ත්‍ර කියනු ම කිම? බමුණ යම්කලෙක ඇතැම් දිනෙක දිගුකලක් මුළුල්ලෙහි නොහදළ මන්ත්‍ර තබා හදළ මන්ත්‍ර පවා නො වැටහේ නම් එයට මේ හේතුවයි, මේ ප්‍රත්‍යයයි.

යසම් ච බො බ්‍රාහ්මණ සමයෙ න කාමරාගපරිශුද්ධිනෙන චේතසා විහරති න කාමරාගපරෙතෙන. උත්තනස්ස ච කාමරාගස්ස නිසසරණං යථාභූතං පජානාති. අත්තකුම්පි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති, පසසති. පරකුම්පි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති, පසසති. උභයකුම්පි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති, පසසති. දීඝරත්තං අසජ්ඣායකතාපි මනතා පටිගහති, පගෙව සජ්ඣායකතා. සෙයාරාපි බ්‍රාහ්මණ, උදපනො අසංඝට්ඨො ලාබ්‍යො වා හලිඤ්ඤා වා නිලායො වා මඤ්ඤට්ඨායො වා, තස්මිනි චක්ඛුමා පුරිසො සකං මුඛනිමිත්තං පච්චවේක්ඛමානො යථාභූතං ජානෙය්‍ය, පසෙසෙය්‍ය. එවමෙව බො බ්‍රාහ්මණ යසම් සමයෙ න කාමරාගපරිශුද්ධිනෙන චේතසා විහරති, න කාමරාගපරෙතෙන. උත්තනස්ස ච කාමරාගස්ස නිසසරණං යථාභූතං පජානාති. අත්තකුම්පි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති, පසසති. පරකුම්පි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති, පසසති. උභයකුම්පි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති, පසසති. දීඝරත්තං අසජ්ඣායකතාපි මනතා පටිගහති, පගෙව සජ්ඣායකතා.

පුන ච පරං බ්‍රාහ්මණ, යසම් සමයෙ න බ්‍යාපාදපරිශුද්ධිනෙන චේතසා විහරති, න බ්‍යාපාදපරෙතෙන. උත්තනස්ස ච බ්‍යාපාදස්ස නිසසරණං යථාභූතං පජානාති. අත්තකුම්පි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති පසසති. පරකුම්පි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති පසසති. උභයකුම්පි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති, පසසති. දීඝරත්තං අසජ්ඣායකතාපි මනතා පටිගහති, පගෙව සජ්ඣායකතා. සෙයාරාපි බ්‍රාහ්මණ, උදපනො න අභේතා සන්තතො න උභ්‍යාධිකාරො න උසාදකජාතො -පෙ- පගෙව සජ්ඣායකතා.

පුන ච පරං බ්‍රාහ්මණ, යසම් සමයෙ න ථීනමිද්ධපරිශුද්ධිනෙන චේතසා විහරති න ථීනමිද්ධපරෙතෙන. උත්තනස්ස ච ථීනමිද්ධස්ස නිසසරණං යථාභූතං පජානාති. අත්තකුම්පි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති, පසසති. පරකුම්පි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති, පසසති. උභයකුම්පි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති, පසසති. දීඝරත්තං අසජ්ඣායකතාපි මනතා පටිගහති, පගෙව සජ්ඣායකතා. සෙයාරාපි බ්‍රාහ්මණ, උදපනො න සෙවාලපණකපරියොනඤ්ඤා -පෙ- පගෙව සජ්ඣායකතා.

පුන ච පරං බ්‍රාහ්මණ, යසම් සමයෙ න උද්ධවචකුකඤ්චිපරිශුද්ධිනෙන චේතසා විහරති, න උද්ධවචකුකඤ්චිපරෙතෙන. උත්තනස්ස ච උද්ධවචකුකඤ්චිස්ස නිසසරණං යථාභූතං පජානාති. අත්තකුම්පි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති, පසසති. පරකුම්පි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති, පසසති. උභයකුම්පි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති, පසසති. දීඝරත්තං අසජ්ඣායකතාපි මනතා පටිගහති, පගෙව සජ්ඣායකතා. සෙයාරාපි බ්‍රාහ්මණ, උදපනො න වාතෙරිතො, න වලිතො, න හතොතා, න උග්ගිජාතො -පෙ- පගෙව සජ්ඣායකතා.

බමුණ, යම්කලෙක වූකලී කාමරාගයෙන් නොමඩනා ලද කාමරාගය අනුව නොගිය සිතින් යුතුව වෙසේ ද; උපන් කාමරාගය දුරු කිරීමත් ඇතිසැටියෙන් දැනී ද, එයමයෙහි ආත්මාත්මයත් තතුයේ දැනී, දකී. එයමයෙහි පරාත්මයත් තතුයේ දැනී, දකී. එයමයෙහි උභයාත්මයත් තතුයේ දැනී, දකී. දිගුකලක් මුළුල්ලෙහි හදළ මන්ත්‍ර තබා නො හදළ මන්ත්‍ර පවා වැටහේ. බමුණ යමයේ දියබඳුනෙක් ලෙසින් හෝ කප්පාලයෙන් හෝ නිල් පැහැයෙන් හෝ මදවිය පැහැයෙන් හෝ නුමුසු වූයේ වේ ද; ඇස් ඇති පුරුෂයෙක් එහි සිය මුළුමනින් බලන්නේ ඇතිසැටියෙන් දන්නේ ය, දක්නේ ය. බමුණ, එසෙයින් ම යම්කලෙක කාමරාගයෙන් නො මඩනා ලද කාමරාගය අනුව නොගිය සිතින් යුතුව වෙසේ ද; උපන් කාමරාගය දුරු කිරීමත් ඇතිසැටියෙන් දැනී ද, එයමයෙහි ආත්මාත්මයත් තතුයේ දැනී, දකී. එයමයෙහි පරාත්මයත් තතුයේ දැනී, දකී. එයමයෙහි උභයාත්මයත් තතුයේ දැනී, දකී. දිගුකලක් මුළුල්ලෙහි හදළ මන්ත්‍ර තබා නො හදළ මන්ත්‍ර පවා වැටහේ.

බමුණ, නැවත අනෙකක් ද කියමි: යම්කලෙක ව්‍යාපාදයෙන් නොමඩනා ලද ව්‍යාපාදය අනුව නොගිය සිතින් වෙසේ ද. උපන් ව්‍යාපාදයාගේ නිසංසරණයත් ඇතිසැටියෙන් දැනී ද, එයමයෙහි ආත්මාත්මයත් තතුයේ දැනී, දකී. එයමයෙහි පරාත්මයත් තතුයේ දැනී, දකී. එයමයෙහි උභයාත්මයත් තතුයේ දැනී, දකී. දිගුකලක් මුළුල්ලෙහි නොහදළ මන්ත්‍ර පවා වැටහේ. හදළ මන්ත්‍ර කියනු ම කීම? බමුණ, යමයේ දිය බඳුනෙක් ගින්නෙන් නොතැවුණේ නොකැකැරුණේ නොහටගත් උණුසුම ඇත්තේ වේ ද ... හදළ මන්ත්‍ර කැල මැ වැටහෙයි.

බමුණ, නැවත අනෙකක් ද කියමි: යම්කලෙක ඊතමිඤ්ඤයෙන් නොමඩනා ලද ඊතමිඤ්ඤය අනුව නොගිය සිතින් වෙසේ ද, උපන් ඊතමිඤ්ඤයාගේ නිසංසරණයත් ඇතිසැටියෙන් දැනී ද, එයමයෙහි ආත්මාත්මයත් තතුයේ දැනී, දකී. එයමයෙහි පරාත්මයත් තතුයේ දැනී, දකී. එයමයෙහි උභයාත්මයත් තතුයේ දැනී, දකී. දිගුකලක් මුළුල්ලෙහි නොහදළ මන්ත්‍ර පවා වැටහේ. හදළ මන්ත්‍ර කියනු ම කීම? බමුණ, යමයේ දිය බඳුනෙක් සෙවෙල්පෙණින් හාත්පසින් නො වැසුනේ වේ ද ... හදළ මන්ත්‍ර කැල මැ වැටහෙයි.

බමුණ, නැවත අනෙකක් ද කියමි: යම්කලෙක උභයාත්මයෙන් නොමඩනා ලද උභයාත්මය අනුව නොගිය සිතින් වෙසේ ද; උපන් උභයාත්මයාගේ නිසංසරණයත් ඇති සැටියෙන් දැනී ද; එකල්හි ආත්මාත්මයත් තතුයේ දැනී, දකී. එකල්හි පරාත්මයත් තතුයේ දැනී, දකී. එකල්හි උභයාත්මයත් තතුයේ දැනී, දකී. දිගුකලක් මුළුල්ලෙහි නොහදළ මන්ත්‍ර පවා වැටහේ. හදළ මන්ත්‍ර කියනු ම කීම? බමුණ, යමයේ දිය බඳුනෙක් සුළඟින් කම්පන නොවූයේ නොසැලුණේ නොබැමුණේ නොහටගත් රළ ඇත්තේ වේ ද ... හදළ මන්ත්‍ර කැල මැ වැටහෙයි.

පුන ච පරං බ්‍රාහ්මණ, යසම් සමයෙ න විචිකිච්ඡාපරිසුට්ඨිනෙන වෙනසා විහරති; න විචිකිච්ඡාපරෙතෙන. උපසන්නාය ච විචිකිච්ඡාය නිස්සරණං යථාභූතං පජානාති. අත්තඤ්චි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති, පසසති. පරඤ්චි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති, පසසති. උභයඤ්චි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති, පසසති. දීඝරත්තං අසජ්ඣායකතාපි මනා පටිහනති. පථෙව සජ්ඣායකතා. සෙය්‍යථාපි බ්‍රාහ්මණ, උද්දප්පෙතා අවෙජා විෂයෙනෙතා අනාවිලෝ ආලෝකෙ නික්ඛන්තො. තඤ්ච චක්ඛුමා පුරිසො සකං මුඛනිමිත්තං පච්චෙවෙක්ඛමානො යථාභූතං ජානෙය්‍ය, පසෙසෙය්‍ය. එවමෙව බො බ්‍රාහ්මණ, යසම් සමයෙ න විචිකිච්ඡාපරිසුට්ඨිනෙන වෙනසා විහරති. න විචිකිච්ඡාපරෙතෙන. උපසන්නාය ච විචිකිච්ඡාය නිස්සරණං යථාභූතං පජානාති. අත්තඤ්චි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති, පසසති. පරඤ්චි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති, පසසති, උභයඤ්චි තසම් සමයෙ යථාභූතං පජානාති පසසති. දීඝරත්තං අසජ්ඣායකතාපි මනා පටිහනති. පථෙව සජ්ඣායකතා. අයං බො බ්‍රාහ්මණ හෙතු. අයං පට්ටයො. යෙනෙකද දීඝරත්තං අසජ්ඣායකතාපි මනා පටිහනති. පථෙව සජ්ඣායකතා.

සත්තමෙ බ්‍රාහ්මණ, බොජ්ඣංගා අනාවරණං අනිවරණං වෙනසො අනුපකක්කිලෙසා භාවිතා බහුලිකතා විජ්ඣාචම්බුක්ඛ්ඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තනති. කතමෙ සත්තං? සතිසම්මොජ්ඣංගිකො බො බ්‍රාහ්මණ, අනාවරණං අනිවරණං වෙනසො අනුපකක්කිලෙසො භාවිතො බහුලිකතො විජ්ඣාචම්බුක්ඛ්ඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තනති. -පෙ- උපෙබාසම්මොජ්ඣංගිකො බො බ්‍රාහ්මණ, අනාවරණං අනිවරණං වෙනසො අනුපකක්කිලෙසො භාවිතො බහුලිකතො විජ්ඣාචම්බුක්ඛ්ඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තනති. ඉමෙ බො බ්‍රාහ්මණ, සත්තං බොජ්ඣංගා අනාවරණං අනිවරණං වෙනසො අනුපකක්කිලෙසා භාවිතා බහුලිකතා විජ්ඣාචම්බුක්ඛ්ඵලසච්ඡිකිරියාය සංවත්තනති ති. එව. වුත්තෙ සංගාරවො බ්‍රාහ්මණො හගවන්තං එතදවොච; අභික්ඛන්තං හො ගොතම -පෙ- අජ්ඣතග්ගෙ පාණ්දපෙන සරණං ගතනති.

2. 6. 6

අභයසුත්තං

602. එකං සමයං හගවා රාජගහෙ විහරති ගිජ්ඣකුටෙ පබ්බතෙ. අථ බො අභයො රාජකුමාරො යෙන හගවා තෙතුවසඩ්ඨමි. උපසඩ්ඨමි හගවන්තං අභිවාදෙඤ්ච එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීනො බො අභයො රාජකුමාරො හගවන්තං එතදවොච: පූරණො හන්තො, කසිසපො එවමාහ: “නත්ති හෙතු නත්ති පට්ටයො අඤ්ඤාණාය අදස්සනාය. අහෙතුඅපට්ටයා අඤ්ඤාණං අදස්සනං හොති. නත්ති හෙතු නත්ති පට්ටයො ඤාණදස්සනාය අහෙතු අපට්ටයා ඤාණදස්සනං හොති. ඉධ හගවා කිමාහා” ති. අත්ති රාජකුමාර, හෙතු අත්ති පට්ටයො

1. අහෙතුඅපට්ටයො - සායා, මජ්ඣ.

2. ඤාණාය දසසනාය - මජ්ඣ, සායා.

3. ඤාණං දසසනං - මජ්ඣ, සායා.

බමුණ, නැවත අනෙකක් ද කියමි: යම් කලෙක විවිකිව්‍යාවෙන් නො මඩනා ලද විවිකිව්‍යාව අනුව නො ගිය සිතින් වෙසේ ද, උපන් විවිකිව්‍යාවගේ නිශ්ශරණයත් තතු සේ දැනී ද, එසමයෙහි ආත්මාත්මයත් තතු සේ දැනී දකී. එසමයෙහි පරාත්මයත් තතු සේ දැනී දකී. එසමයෙහි උභයාත්මයත් තතු සේ දැනී දකී. දිගුකලක් මුළුල්ලෙහි නො හදළ මන්ත්‍ර පවා වැටහේ. හදළ මන්ත්‍ර කියනුම කිම? බමුණ, යම් සේ පහන් වූ වෙසෙසින් පහන් වූ නො කැලඹුණු දියබඳුනෙක් එළියෙහි තබන ලද්දේ වේ ද, ඇස් ඇති පුරුෂයෙක් එහි සිය මුව සටහන බලන්නේ තතු සේ දන්නේය. දක්නේය. බමුණ, එසෙයින් ම යම් කලෙක විවිකිව්‍යාවෙන් නොමඩනා ලද විවිකිව්‍යාව අනුව නො ගිය සිතින් වෙසේ ද, උපන් විවිකිව්‍යාවගේ නිශ්ශරණයත් ඇති සැටියෙන් දැනී ද, එකල්හි ආත්මාත්මයත් තතු සේ දැනී, දකී. එකල්හි පරාත්මයත් තතු සේ දැනී, දකී. එකල්හි උභයාත්මයත් තතු සේ දැනී, දකී. දිගුකලක් මුළුල්ලෙහි නොහදළ මන්ත්‍ර පවා වැටහේ. හදළ මන්ත්‍ර කියනු ම කිමැ යි. බමුණ, යම් හෙයකින් ඇතැම් දිනෙක දිගු කලක් මුළුල්ලෙහි හදළ මන්ත්‍ර තබා නොහදළ මන්ත්‍ර පවා වැටහේ නම් (එයට) මේ හේතුවයි. මේ ප්‍රත්‍යයයි.

බමුණ, මේ සත්‍යබෞද්ධයෝ (සිත) නො අවුරන්නෝය. නොවසන්නෝය. සිත නො කෙලෙසන්නෝය. වඩන ලද්දහු බහුල කරන ලද්දහු විජ්ජාවිමුක්ඛඵල පසක් කිරීම පිණිස පවතින්. කවර සත්‍යකැයත්: බමුණ, සතිසම්මොඤ්ඤය (සිත) නොඅවුරන්නෙකි. නොවසන්නෙකි. සිත නොකෙලෙසන්නෙකි. වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ විජ්ජාවිමුක්ඛඵල පසක් කිරීම පිණිස පවතී... බමුණ, උපෙක්ඛාසම්මොඤ්ඤය නො අවුරන්නෙකි. නො වසන්නෙකි. සිත නො කෙලෙසන්නෙකි. වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ විජ්ජාවිමුක්ඛඵල පසක් කිරීම පිණිස පවතී. බමුණ මේ සත්‍යබෞද්ධයෝ නො අවුරන්නෝය; නො වසන්නෝය. සිත නො කෙලෙසන්නෝය. වඩන ලද්දහු බහුල කරන ලද්දහු විජ්ජාවිමුක්ඛඵල පසක් කිරීම පිණිස පවතිනැ යි. මෙසේ වදළ කල්හි සඛාරව බමුණු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කෙළේය: හවන් ගෞතමයන් වහන්ස, ඉතා මැනවි... අද පටන් දිවිහිමියෙන් සරණ ගිය මා උවසුවකු කොට දරනසේක් වා යි.

2. 6. 6

අභය සූත්‍රය

602. එක් සමයෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහනුවර සමීපයෙහි භික්ෂුඵලපව්වෙහි වැඩවසනසේක. එකල්හි අභය රාජකුමාර භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියේය. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත්පස් ව හුන්නේය. එකත්පස් ව හුන් අභයරාජකුමාර භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කෙළේය: වහන්ස, පුරුෂකසාපයෝ මෙසේ කියති: නො දැන්මට නො දැක්මට හේතුවෙක් නැත. ප්‍රත්‍යයෙක් නැත. අහේතුක ව අප්‍රත්‍යය ව නො දැන්ම නො දැක්ම වේ. දැන්මට දැක්මට හේතුවෙක් නැත. ප්‍රත්‍යයෙක් නැත. අහේතුක ව අප්‍රත්‍යය ව දැන්ම දැක්ම වේ" යි. මෙහිලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කුමක් වදරනසේක් ද යි... රාජකුමාරය, නො දැන්මට නො දැක්මට හේතුවෙක් ඇත.

අඤ්ඤාණාය අදස්සනාය. සහෙතු සප්පව්වයා¹ අඤ්ඤාණං අදස්සනං හොති. අසී රාජකුමාර හෙතු අසී පට්ටයො ඤාණදස්සනාය. සහෙතු සප්පව්වයා ඤාණදස්සනං හොතිති. කතමො පන හතොත, හෙතු කතමො පට්ටයො අඤ්ඤාණාය අදස්සනාය. කථං සහෙතු සප්පව්වයා අඤ්ඤාණං අදස්සනං හොතිති.

යසම් ඛො රාජකුමාර, සමයෙ කාමරාගපරිප්පුට්ඨිතෙන වෙතසා විහරති කාමරාගපරෙතෙන, උප්පත්තාස්ස ව කාමරාගස්ස නිස්සරණං යථාභූතං න ජානාති න පස්සති. අයමපි ඛො රාජකුමාර, හෙතු අයං පට්ටයො අඤ්ඤාණාය අදස්සනාය. එවං සහෙතු සප්පව්වයා අඤ්ඤාණං අදස්සනං හොති. පුනව්පරං රාජකුමාර, යසම් සමයෙ බ්‍යාපාදපරිප්පුට්ඨිතෙන වෙතසා විහරති බ්‍යාපාදපරෙතෙන. උප්පත්තාස්ස ව බ්‍යාපාදස්ස නිස්සරණං යථාභූතං න ජානාති න පස්සති. අයමපි ඛො රාජකුමාර, හෙතු අයං පට්ටයො අඤ්ඤාණාය අදස්සනාය. එවමපි සහෙතුසප්පව්වයා අඤ්ඤාණං අදස්සනං හොති. පුනව්පරං රාජකුමාර, යසම් සමයෙ ටීනම්ඛාපරිප්පුට්ඨිතෙන වෙතසා විහරති ටීනම්ඛාපරෙතෙන. උප්පත්තාස්ස ව ටීනම්ඛාස්ස නිස්සරණං යථාභූතං න ජානාති න පස්සති. අයමපි ඛො රාජකුමාර, හෙතු අයං පට්ටයො අඤ්ඤාණාය අදස්සනාය. එවමපි සහෙතුසප්පව්වයා අඤ්ඤාණං අදස්සනං හොති. පුනව්පරං රාජකුමාර, යසම් සමයෙ උභව්වකුක්කච්චපරිප්පුට්ඨිතෙන වෙතසා විහරති උභව්වකුක්කච්චපරෙතෙන, උප්පත්තාස්ස ව උභව්වකුක්කච්චස්ස නිස්සරණං යථාභූතං න ජානාති න පස්සති. අයමපි ඛො රාජකුමාර, හෙතු අයං පට්ටයො අඤ්ඤාණාය අදස්සනාය. එවමපි සහෙතුසප්පව්වයා අඤ්ඤාණං අදස්සනං හොති. පුන ව පරං රාජකුමාර, යසම් සමයෙ විචිකිට්ඨාපරිප්පුට්ඨිතෙන වෙතසා විහරති විචිකිට්ඨාපරෙතෙන, උප්පත්තාස්ස ව විචිකිට්ඨාස්ස නිස්සරණං යථාභූතං න ජානාති, න පස්සති. අයමපි ඛො රාජකුමාර, හෙතු අයං පට්ටයො අඤ්ඤාණාය අදස්සනාය එවං සහෙතුසප්පව්වයා අඤ්ඤාණං අදස්සනං හොතිති.

කො නාමොයං හතොත ධම්මපරියායොති. නිවරණා නාමෙතෙ රාජකුමාරාති. තග්ග හගව නිවරණා, තග්ග සුගත නිවරණා. එකමෙකෙනපි ඛො හතොත නිවරණෙන අභිභූතො යථාභූතං න ජානෙය්‍ය න පසෙය්‍ය, කො පන වාදෙ පඤ්ඤිති නිවරණෙහි. කතමො පන හතොත, හෙතු කතමො පට්ටයො ඤාණදස්සනාය කථං සහෙතුසප්පව්වයා ඤාණදස්සනං හොතිති.

ඉධ රාජකුමාර, භික්ඛු පාතිසම්මොජ්ඣංගං භාවෙති, විචෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොක්ඛංගපරිණාමී. සො සති-සම්මොජ්ඣංගං භාවිතෙන විතෙතන යථාභූතං ජානාති පස්සති. අයමපි ඛො රාජකුමාර, හෙතු අයං පට්ටයො ඤාණදස්සනාය. එවං සහෙතු සප්පව්වයා ඤාණදස්සනං හොති -පෙ- පුන ව පරං රාජකුමාර, භික්ඛු උපෙබ්බාසම්මොජ්ඣංගං භාවෙති, විචෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොක්ඛංගපරිණාමී. සො උපෙබ්බාසම්මොජ්ඣංගං භාවිතෙන විතෙතන යථාභූතං ජානාති පස්සති. අයමපි ඛො රාජකුමාර, හෙතු අයං පට්ටයො ඤාණදස්සනාය. එවමපි සහෙතුසප්පව්වයා ඤාණදස්සනං හොතිති.

1. සහෙතුසප්පව්වයො... මජ්ඣං, සං.,

ප්‍රත්‍යයෙක් ඇත. සහේතු සප්‍රත්‍යය ව නොදැන්ම නොදැක්ම වේ. රාජකුමාරය, දැන්මට දැක්මට හේතුවෙක් ඇත. ප්‍රත්‍යයෙක් ඇත. සහේතු සප්‍රත්‍යය ව දැන්ම දැක්ම වේ" යි. වහන්ස, නොදැන්මට නොදැක්මට හේතුව කවරේ ද? ප්‍රත්‍යය කවරේ ද? කෙසේ සහේතු සප්‍රත්‍යය ව නො දැන්ම නො දැක්ම වේ ද යි.

රජකුමර, යම්කලෙක කාමරාගයෙන් මඬනා ලද කාමරාගය අනුව ගිය සිතින් යුතුව වෙසේද; උපන් කාමරාගය දුරු කිරීමත් තතුයේ නො දැනී ද; නො දැකී ද; රජකුමර, නොදැන්මට නොදැක්මට මෙ ද හේතුවකි, මෙ ද ප්‍රත්‍යයෙකි. මෙසේ සහේතු සප්‍රත්‍යය ව නොදැන්ම නොදැක්ම වේ. රජකුමර, නැවත අනෙකක් ද කියමි: යම්කලෙක ව්‍යාපාදයෙන් මඬනා ලද ව්‍යාපාදය අනුව ගිය සිතින් යුතුව වෙසේ ද; උපන් ව්‍යාපාදයාගේ නිසසරණයත් තතුයේ නො දැනී ද; නො දැකී ද; රජකුමර, නොදැන්මට නොදැක්මට මෙ ද හේතුවෙකි, මෙ ද ප්‍රත්‍යයෙකි. මෙසේත් සහේතුසප්‍රත්‍යය ව නොදැන්ම නොදැක්ම වේ. රජකුමර, නැවත අනෙකක් ද කියමි: යම්කලෙක ථීනථිඬයෙන් මඬනා ලද ථීනථිඬය අනුව ගිය සිතින් වෙසේ ද, උපන් ථීනථිඬයාගේ නිසසරණයත් තතුයේ නො දැනී ද, නො දැකී ද; රජකුමර, නොදැන්මට නොදැක්මට මෙ ද හේතුවෙකි, මෙ ද ප්‍රත්‍යයෙකි. මෙසේත් සහේතු සප්‍රත්‍යය ව නොදැන්ම නොදැක්ම වේ. රජකුමර, නැවත අනෙකක් ද කියමි: යම්කලෙක උඬව්වකුකකුච්චයෙන් මඬනා ලද උඬව්වකුකකුච්චය අනුව ගිය සිතින් වෙසේ ද; උපන් උඬව්වකුකකුච්චයාගේ නිසසරණයත් ඇතිසැටියෙන් නො දැනී ද; නො දැකී ද; රජකුමර, නොදැන්මට නො දැක්මට මෙ ද හේතුවෙකි, මෙ ද ප්‍රත්‍යයෙකි. මෙසේත් සහේතු සප්‍රත්‍යය ව නොදැන්ම නොදැක්ම වේ. රජකුමර, නැවත අනෙකක් ද කියමි: යම්කලෙක විවිකිච්ඡාවෙන් මඬනා ලද විවිකිච්ඡාව අනුව ගිය සිතින් වෙසේ ද; උපන් විවිකිච්ඡාවගේ නිසසරණයත් ඇතිසැටියෙන් නො දැනී ද; නො දැකී ද; රජකුමර, නොදැන්මට නොදැක්මට මෙ ද හේතුවෙකි, මෙ ද ප්‍රත්‍යයෙකි. මෙසේ සහේතුසප්‍රත්‍යය ව නොදැන්ම නොදැක්ම වේ යි.

වහන්ස. මේ දහමනය කිනම් ද යි. රජකුමර, මොහු නිවරණ නම්හ යි. භාග්‍යවතුන් වහන්ස, ඒකාන්තයෙන් නිවරණයහ. සුගතයන් වහන්ස, ඒකාන්තයෙන් නිවරණයහ. වහන්ස, එක්එක් නිවරණයෙනුදු මඬනා ලද්දේ තතුයේ නො දන්නේය, නො දක්නේය. පසඤ්චිවරණයන්ගෙන් (මඬනා ලද්දේ) කවර කපා ද? වහන්ස, දැන්මට දැක්මට හේතු කවරේ ද? ප්‍රත්‍යය කවරේ ද? කෙසේ සහේතුසප්‍රත්‍යය ව දැනීම දැකීම වේ ද යි.

රජකුමර, මෙසස්නෙහි මහණ විවෙකනිසස්සන විරාගනිසස්සන නිරොධනිසස්සන වොසසග්ගපරිණාමී කොට සතිසමොඤ්ඤාභයය වඩයි. හේ සතිසමොඤ්ඤාභයය වැඩූ සිතින් තතුයේ දැනී දැකී. රජකුමර, දැනීමට දැනීමට මෙ ද හේතුවෙකි, මෙ ද ප්‍රත්‍යයෙකි. මෙසේ සහේතු සප්‍රත්‍යය ව දැනීම දැකීම වේ.... රජකුමර, නැවත අනෙකක් ද කියමි: මහණ විවෙකනිසස්සන විරාගනිසස්සන නිරොධනිසස්සන වොසසග්ග පරිණාමී කොට උපෙධාසමොඤ්ඤාභයය වඩයි. හෙතෙමේ උපෙධාසමොඤ්ඤාභයය වැඩූ සිතින් තතුයේ දැනී දැකී. රජකුමර, දැනීමට දැනීමට මෙ ද හේතුවෙකි. මෙ ද ප්‍රත්‍යයෙකි. මෙසේත් සහේතුසප්‍රත්‍යය ව දැන්ම දැක්ම වේ යි.

කොනාමොයං හනෙත, ධම්මපරියායො'ති. බොජ්ඣංඛිං නාමෙතෙ රාජකුමාරාති. තස්ස භගව බොජ්ඣංඛිං, තග්ග සුගත බොජ්ඣංඛිං. එකමෙකෙනපි බො හනෙත, බොජ්ඣංඛිංගෙන සමන්තාගතො යථාභූතං ජානෙය්‍ය පසෙසය්‍ය, කො පන වාදෙ සත්තභි බොජ්ඣංඛිංගෙහි. යො'පි මෙ හනෙත, ගීජ්ඣකුටපබ්බතං ආරොහනස්ස කායකිලමරො වීක්ක-කිලමරො සො'පි මෙ පටිපත්තියද්ධො, ධම්මො ච මෙ අභිසම්මොති.

බොජ්ඣංඛිංගවග්ගො පඨමො.

තත්ත්වද්දනං:-

ආහාරපරියායංගි මෙත්තං සංඛාරවෙන ච
අභයො පුළ්ඡිනො පඤ්ඤං ගීජ්ඣකුටමගි පබ්බතෙති.

වහන්ස, මේ දහමනාය කීනම් දෑ යි. රජකුමර, මොහු බොජ්ඣංග නම්හ යි. භාග්‍යවතුන් වහන්ස, ඒකාන්තයෙන් බොජ්ඣංගයහ. සුගතයන් වහන්ස, ඒකාන්තයෙන් බොජ්ඣංගයහ. වහන්ස, එක්එක් බොජ්ඣංගයෙහි යුතු වූයේ තතුසේ දන්තේය, දක්තේය. සත්ත-බොජ්ඣංගයෙන් යුතු වූයේ කවර කරා ද? වහන්ස, ගිජ්ඣුඵපච්චට නැගෙන මාගේ කයෙහි යම් විධාවෙක් සිතෙහි විධාවෙක් වී ද, හෙ ද සන්තිසුන්ය. මා විසින් දහම ද අවබෝධ කරන ලද්දේ යි.

සචෑනී බොජ්ඣංගවර්ගය යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

ආහාර, පරියාය, අග්ගි, මෙත්ත, සංකාරව යන සූත්‍ර පස ද ගිජ්ඣුඵපච්චෙහි අභයරාජකුමරුන් ප්‍රශ්න විචාළ සූත්‍රය වූ අභය සූත්‍රය ද යි සූත්‍රසයෙකි.

7. ආනාපානවග්ගො

2. 7. 1

අට්ඨකස්සුතං.

603. අට්ඨකසඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භාවිතා බහුලිකතා මහපථලා ගොති මහානිසංසා. කරං භාවිතා ව භික්ඛවෙ, අට්ඨකසඤ්ඤා කරං බහුලිකතා මහපථලා ගොති, මහානිසංසා: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අට්ඨකසඤ්ඤාසහගතං සතිසමොඡක්ඛං භාවෙති, විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරෝධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමී. -පෙ- අට්ඨකසඤ්ඤාසහගතං උපෙබ්බසමොඡක්ඛං භාවෙති, විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරෝධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමී. එවං භාවිතා බො භික්ඛවෙ, අට්ඨකසඤ්ඤා එවං බහුලිකතා මහපථලා ගොති මහානිසංසානි.

2. 7. 2

දුතිය අට්ඨකස්සුතං.

604. අට්ඨකසඤ්ඤාස භික්ඛවෙ, භාවිතාය බහුලිකතාය ආනාං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං: දිට්ඨෙව්ච ධම්මෙ අඤ්ඤා, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිනා. කරං භාවිතාය ව බො භික්ඛවෙ, අට්ඨකසඤ්ඤාස කරං බහුලිකතාය ද්විතං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං: දිට්ඨෙව්ච ධම්මෙ අඤ්ඤා, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිනා. ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අට්ඨකසඤ්ඤාසහගතං සතිසමොඡක්ඛං භාවෙති -පෙ- අට්ඨකසඤ්ඤාසහගතං උපෙබ්බසමොඡක්ඛං භාවෙති, විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරෝධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමී. එවං භාවිතාය බො භික්ඛවෙ, අට්ඨකසඤ්ඤාස එවං බහුලිකතාය ආනාං ඵලානං අඤ්ඤතරං ඵලං පාටිකඛිං: දිට්ඨෙව්ච ධම්මෙ අඤ්ඤා, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිනානි.

2. 7. 3

තතිය අට්ඨකස්සුතං.

605. අට්ඨකසඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භාවිතා බහුලිකතා මහතො අත්ථාය සංවත්තති. කරං භාවිතා භික්ඛවෙ, අට්ඨකසඤ්ඤා කරං බහුලිකතා මහතො අත්ථාය සංවත්තති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අට්ඨකසඤ්ඤාසහගතං සතිසමොඡක්ඛං භාවෙති -පෙ- අට්ඨකසඤ්ඤාසහගතං උපෙබ්බසමොඡක්ඛං භාවෙති විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරෝධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමී. එවං භාවිතා බො භික්ඛවෙ, අට්ඨකසඤ්ඤා එවං බහුලිකතා මහතො අත්ථාය සංවත්තති.

7. ආනාපාන වර්ගය

2. 7. 1

අවධික සූත්‍රය

603. මහණෙනි, අසථිකසංඥාව වඩන ලද්දී බහුල කරන ලද්දී මහත්ඵල මහත් අනුසස් ඇති වෙයි. මහණෙනි, කෙසේ වඩන ලද කෙසේ බහුල කරන ලද අසථිකසංඥාව මහත්ඵල මහානිසංස වේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ විවේකය ඇසුරු වුවක් විරාගය ඇසුරු වුවක් නිරෝධය ඇසුරු වුවක් නිවනට නැඹුරු වුවක් කොට අසථික සංඥාවෙන් යුක්ත සති සමොඤ්ඤාය වඩයි... විවේකය ඇසුරු වුවක් විරාගය ඇසුරු වුවක් නිරෝධය ඇසුරු වුවක් නිවනට නැඹුරු වුවක් කොට අසථිකසංඥාවෙන් යුක්ත උපෙකා සමොඤ්ඤාය වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ වඩන ලද මෙසේ බහුල කරන ලද අසථිකසංඥාව මහත් ඵල ඇත්තී මහත් අනුසස් ඇත්තී වේ යි.

2. 7. 2

දුතිය අවධික සූත්‍රය

604. මහණෙනි, අසථිකසංඥාව වඩන ලද කල්හි බහුල කරන ලද කල්හි ඵල දෙකින් එක්තරා ඵලයක් කැමැති විය යුතු ය. දිවුදුම්-යෙහි ම රහත්බව හෝ උපාදන සේස ව ඇති කල්හි අනගැමි බව හෝ යි. මහණෙනි, අසථිකසංඥාව කෙසේ වැඩු කල්හි කෙසේ බහුල කළ කල්හි දිවුදුම්යෙහි ම රහත්බව ද උපාදන සේස ව ඇති කල්හි අනගැමි බව ද යන ඵල දෙකින් එක්තරා ඵලයක් කැමැති විය යුතු ද යත්: මහණෙනි, මෙයස්නෙහි මහණ විවේකනිසංයුත විරාගනිසංයුත නිරෝධනිසංයුත වොස්සග්ගපරිණාමී කොට අවධිකසංඥාසහගත සතිසමොඤ්ඤාය වඩයි ... අවධිකසංඥාසහගත උපෙකාසමොඤ්ඤාය වඩයි. මහණෙනි, අසථිකසංඥාව මෙසේ වැඩු කල්හි මෙසේ බහුල කළ කල්හි දිවුදුම්යෙහි ම රහත් බව ද උපාදන සේස ව ඇති කල්හි අනගැමි බව ද යන ඵල දෙකින් එක්තරා ඵලයක් කැමැති විය යුතු යි.

2. 7. 3

තතිය අවධික සූත්‍රය

605. මහණෙනි, අසථිකසංඥාව වඩන ලද්දී බහුල කරන ලද්දී මහත් වැඩ පිණිස පවතී. මහණෙනි, කෙසේ වඩන ලද කෙසේ බහුල කරන ලද අසථිකසංඥාව මහත් වැඩ පිණිස පවතී ද යත්: මහණෙනි, මෙයස්නෙහි මහණ විවේකනිසංයුත විරාගනිසංයුත නිරෝධනිසංයුත වොස්සග්ග පරිණාමී කොට අවධිකසංඥා සහගත සතිසමොඤ්ඤාය වඩයි... අවධිකසංඥා සහගත උපෙකා සමොඤ්ඤාය වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ වඩන ලද මෙසේ බහුල කරන ලද අවධිකසංඥාව මහත් වැඩ පිණිස පවතී යි.

2. 7. 4

වතුන් අට්ඨකපුත්තං

606. අට්ඨකසඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භාවිතා බහුලිකතා මහතො යොගකේශමාය සංවත්තති. කථං භාවිතා ව භික්ඛවෙ, අට්ඨකසඤ්ඤා කථං බහුලිකතා මහතො යොගකේශමාය සංවත්තති: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු අට්ඨකසඤ්ඤාසහගතං සතිසම්මොඡ්ඤ්ඤං භාවෙති -පෙ- අට්ඨකසඤ්ඤාසහගතං උපෙබ්බාසම්මොඡ්ඤ්ඤං භාවෙති, විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං. එවං භාවිතා ඛො භික්ඛවෙ, අට්ඨකසඤ්ඤා එවං බහුලිකතා මහතො යොගකේශමාය සංවත්තති.

2. 7. 5

පඤ්චම අට්ඨකපුත්තං

607. අට්ඨකසඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භාවිතා බහුලිකතා මහතො සංවේගාය සංවත්තති. කථං භාවිතා ව ඛො භික්ඛවෙ, අට්ඨකසඤ්ඤා කථං බහුලිකතා මහතො සංවේගාය සංවත්තති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අට්ඨකසඤ්ඤාසහගතං සතිසම්මොඡ්ඤ්ඤං භාවෙති -පෙ- අට්ඨකසඤ්ඤාසහගතං උපෙබ්බාසම්මොඡ්ඤ්ඤං භාවෙති, විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං. එවං භාවිතා ඛො භික්ඛවෙ, අට්ඨකසඤ්ඤා එවං බහුලිකතා මහතො සංවේගාය සංවත්තති.

2. 7. 6

ඡට්ඨ අට්ඨකපුත්තං

608. අට්ඨකසඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භාවිතා බහුලිකතා මහතො ඵාසු විහාරාය සංවත්තති. කථං භාවිතා ව ඛො භික්ඛවෙ, අට්ඨකසඤ්ඤා කථං බහුලිකතා මහතො ඵාසු විහාරාය සංවත්තති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අට්ඨකසඤ්ඤාසහගතං සතිසම්මොඡ්ඤ්ඤං භාවෙති -පෙ- අට්ඨකසඤ්ඤාසහගතං උපෙබ්බාසම්මොඡ්ඤ්ඤං භාවෙති, විවෙකනිසස්සිතං විරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමිං. එවං භාවිතා ඛො භික්ඛවෙ, අට්ඨකසඤ්ඤා එවං බහුලිකතා මහතො ඵාසු විහාරාය සංවත්තති.

2. 7. 7-12

පුළුවකපුත්තානි

609-614. පුළුවකසඤ්ඤා භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තති.

2. 7. 4

වතුකු අට්ඨකසූත්‍රය

606. මහණෙනි, අට්ඨකසූත්‍රය වඩන ලද්දී බහුල කරන ලද්දී මහත් යෝගසෙබ්මය (නිවන) පිණිස පවතී. මහණෙනි, කෙසේ වඩන ලද කෙසේ බහුල කරන ලද අට්ඨකසූත්‍රය මහත් යෝගසෙබ්මය පිණිස පවතී ද යත්: මහණෙනි, මෙයස්තෙහි මහණ වීචෙකනිස්සිත විරාගනිස්සිත නිරෝධනිස්සිත වොස්සග්‍රහපරිණාමී කොට අට්ඨකසූත්‍රය සහගත සතිසම්මොඡ්ඤ්ඤාය වඩයි ... අට්ඨකසූත්‍රය සහගත උපෙබ්බා සම්මොඡ්ඤ්ඤාය වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ වඩන ලද මෙසේ බහුල කරන ලද අට්ඨකසූත්‍රය මහත් යෝගසෙබ්මය පිණිස පවතී යි.

2. 7. 5

පඤ්චම අට්ඨකසූත්‍රය

607. මහණෙනි, අට්ඨකසූත්‍රය වඩන ලද්දී බහුල කරන ලද්දී මහත් සංවේග පිණිස පවතී. මහණෙනි, කෙසේ වඩන ලද කෙසේ බහුල කරන ලද අට්ඨකසූත්‍රය මහත් සංවේග පිණිස පවතී ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ වීචෙකනිස්සිත විරාගනිස්සිත නිරෝධනිස්සිත වොස්සග්‍රහපරිණාමී කොට අට්ඨකසූත්‍රය සහගත සතිසම්මොඡ්ඤ්ඤාය වඩයි...අට්ඨකසූත්‍රය සහගත උපෙබ්බා සම්මොඡ්ඤ්ඤාය වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ වඩන ලද මෙසේ බහුල කරන ලද අට්ඨකසූත්‍රය මහත් සංවේගය පිණිස පවතී යි.

2. 7. 6

ඡට්ඨ අට්ඨකසූත්‍රය

608. මහණෙනි, අට්ඨකසූත්‍රය වඩන ලද්දී බහුල කරන ලද්දී මහත් පහසු විහරණ පිණිස පවතී. මහණෙනි, කෙසේ වඩන ලද කෙසේ බහුල කරන ලද අට්ඨකසූත්‍රය මහත් පහසු විහරණ පිණිස පවතී ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ වීචෙකනිස්සිත විරාගනිස්සිත නිරෝධනිස්සිත වොස්සග්‍රහපරිණාමී කොට අට්ඨකසූත්‍රය සහගත සතිසම්මොඡ්ඤ්ඤාය වඩයි -ප- අට්ඨකසූත්‍රය සහගත උපෙබ්බා සම්මොඡ්ඤ්ඤාය වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ වඩන ලද මෙසේ බහුල කරන ලද අට්ඨකසූත්‍රය මහත් පහසු විහරණ පිණිස පවතී යි.

2. 7. 7 — 12

පුළුවක සූත්‍ර

609 - 614 මහණෙනි, පුළුවකසූත්‍රය ... පවතී යි.

2. 7. 13-18

විනිලකසුත්තානි

615-620. විනිලකසසුඤ්ඤා භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තනීති.

2. 7. 19-24

විච්ඡිද්දකසුත්තානි

621-626. විච්ඡිද්දකසසුඤ්ඤා භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තනීති.

2. 7. 25-30

උද්ධුමාතකසුත්තානි

627-632. උද්ධුමාතකසසුඤ්ඤා භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තනීති.

2. 7. 31-36

මෙත්තාසුත්තානි

633-638. මෙත්තා භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තනීති.

2. 7. 37-42

කරුණාසුත්තානි

639-644. කරුණා භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තනීති.

2. 7. 43-48

මුද්දිතාසුත්තානි

645-650. මුද්දිතා භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තනීති.

2. 7. 49-54

උපෙඛාසුත්තානි

651-656. උපෙඛා භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තනීති.

2. 7. 55-60

ආනාපානසතිසුත්තානි

657-662. ආනාපානසති භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තනීති.

ආනාපානවග්ගො සත්තමො.

කසසුද්දනං:

අට්ඨි පුළුව විනිල විච්ඡිද්දකොද්ධුමාතකා
මෙත්තා කරුණා මුද්දිතොපෙඛානාපානෙන වානි.

2. 7. 13 - 18

විනිලක සූත්‍ර

615 - 620 මහණෙනි, විනිලක සංකෘතිය ව ... පවතී යි.

2. 7. 19 - 24

විච්ඡේදක සූත්‍රය

621 - 626 මහණෙනි, විච්ඡේදක සංකෘතිය ව ... පවතී යි.

2. 7. 25 - 30

උද්ධමානක සූත්‍ර

627 - 632 මහණෙනි, උද්ධමානක සංකෘතිය ව ... පවතී යි.

2. 7. 31 - 36

මෙත්තා සූත්‍ර

633 - 638 මහණෙනි, මෙත්තිය ව ... පවතී යි.

2. 7. 37 - 42

කරුණා සූත්‍ර

639 - 644 මහණෙනි, කරුණාව ව ... පවතී යි.

2. 7. 43 - 48

මුදිතා සූත්‍ර

645 - 650 මහණෙනි, මුදිතාව ව ... පවතී යි.

2. 7. 49 - 54

උපෙඛා සූත්‍ර

651 - 656 මහණෙනි, උපෙක්ඛාව ව ... පවතී යි.

2. 7. 55 - 60

ආනාපානසති සූත්‍ර

657 - 662 මහණෙනි, ආනාපානසතිය ව ... පවතී යි.

සත්වැනි ආනාපානවර්ග යි.

එහි සූත්‍ර නාමාවලිය:

අර්ථක, පුළුවක, විනිලක, විච්ඡේදක, උද්ධමානක, මෙත්තා, කරුණා, මුදිතා උපෙඛා, ආනාපාන යි ඡවක දශයෙනි. සූත්‍ර මුළුල්ල සැටෙනි.

8. නිරෝධවේගය

2. 8. 1-6

අසුහසුතතානි

663-668. අසුහසඤ්ඤා භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තනීති.

2. 8. 7-12

මරණසුතතානි

669-674. මරණසඤ්ඤා භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තනීති.

2. 8. 13-18

ආභාරෙ පටිකකුලසුතතානි

675-680. ආභාරෙ පටිකකුලසඤ්ඤා භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තනීති.

2. 8. 19-24

සබ්බලොකෙ අනභිරතසුතතානි

681-686. සබ්බලොකෙ අනභිරතසඤ්ඤා භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තනීති.

2. 8. 25-30

අනිච්චසුතතානි

687-692. අනිච්චසඤ්ඤා භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තනීති.

2. 8. 31-36

අනිච්ච දුක්ඛසුතතානි

693-698. අනිච්ච දුක්ඛසඤ්ඤා භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තනීති.

2. 8. 37-42

දුෂෙක අනත්තසුතතානි

699-704. දුෂෙක අනත්තසඤ්ඤා භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තනීති.

2. 8. 43-48

පභානසුතතානි

705-710. පභානසඤ්ඤා භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තනීති.

8, නිරෝධ වර්ගය

2. 8. 1 - 6

අසුහ සුත්‍ර

663 - 668. මහණෙනි, අසුහසඤ්ඤාව ... පවතී යි.

2. 8. 7 - 12

මරණ සුත්‍ර

669 - 674. මහණෙනි, මරණසඤ්ඤාව ... පවතී යි.

2. 8. 13 - 18.

ආභාරෙ පටික්කුල සුත්‍ර

675 - 680. මහණෙනි, ආභාරෙ පටික්කුලසඤ්ඤාව ... පවතී යි.

2. 8. 19 - 24

සබ්බලොකෙ අනභිරත සුත්‍ර

681 - 686. මහණෙනි, සබ්බලොකෙ අනභිරතසඤ්ඤාව ... පවතී යි.

2. 8. 25 - 30

අනිච්ච සුත්‍ර

687 - 692. මහණෙනි, අනිච්චසඤ්ඤාව ... පවතී යි.

2. 8. 31 - 36

අනිච්චෙ දුක්ඛ සුත්‍ර

693 - 698. මහණෙනි, අනිච්චෙ දුක්ඛසඤ්ඤාව ... පවතී යි.

2. 8. 37 - 42

දුක්ඛෙ අනත්ත සුත්‍ර

699 - 704. මහණෙනි, දුක්ඛෙ අනත්ත සඤ්ඤාව ... පවතී යි.

2. 8. 43 - 48

පහාන සුත්‍ර

705 - 710. මහණෙනි, පහානසඤ්ඤාව ... පවතී යි.

2. 8. 49-54

වීරාගසුත්තානි

711-716. වීරාගසද්දස්ස භික්ඛවෙ -පෙ- සංවත්තනීති.

2. 8. 55

නිරොධසුත්තං

717. නිරොධසද්දස්ස භික්ඛවෙ, භාවිතා බහුලීකතා මහපථලා හොති මහානිසංසා. කරං භාවිතා ව භික්ඛවෙ, නිරොධසද්දස්ස කරං බහුලීකතා මහපථලා හොති මහානිසංසා: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු නිරොධසද්දස්සසහගතං සත්ථසම්මොඡ්ඤ්ඤං භාවෙති -පෙ- නිරොධසද්දස්සසහගතං උපෙබ්බසම්මොඡ්ඤ්ඤං භාවෙති, විවෙකනිසස්සිතං වීරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමී. එවං භාවිතා ඛො භික්ඛවෙ, නිරොධසද්දස්ස එවං බහුලීකතා මහපථලා හොති මහානිසංසානි.

2. 8. 56

දුතිය නිරොධසුත්තං

718. නිරොධසද්දස්ස භික්ඛවෙ, භාවිතාය බහුලීකතාය ද්විතං ඵලානං අසද්දත්තරං ඵලං පාටිකඛ්ඛං: දිට්ඨව ධම්මෙ අසද්දස්ස, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිනා. කරං භාවිතාය භික්ඛවෙ, නිරොධසද්දස්ස කරං බහුලීකතාය ද්විතං ඵලානං අසද්දත්තරං ඵලං පාටිකඛ්ඛං: දිට්ඨව ධම්මෙ අසද්දස්ස, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිනා. ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු නිරොධසද්දස්සසහගතං සත්ථසම්මොඡ්ඤ්ඤං භාවෙති -පෙ- නිරොධසද්දස්සසහගතං උපෙබ්බසම්මොඡ්ඤ්ඤං භාවෙති, විවෙකනිසස්සිතං වීරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමී. එවං භාවිතාය ඛො භික්ඛවෙ, නිරොධසද්දස්ස එවං බහුලීකතාය ද්විතං ඵලානං අසද්දත්තරං ඵලං පාටිකඛ්ඛං: දිට්ඨව ධම්මෙ අසද්දස්ස, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිනානි.

2. 8. 57

තතිය නිරොධසුත්තං

719. නිරොධසද්දස්ස භික්ඛවෙ, භාවිතා බහුලීකතා මහතො අත්ථාය සංවත්තනී. කරං භාවිතා ව භික්ඛවෙ, නිරොධසද්දස්ස කරං බහුලීකතා මහතො අත්ථාය සංවත්තනී: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු නිරොධසද්දස්සසහගතං සත්ථසම්මොඡ්ඤ්ඤං භාවෙති -පෙ- නිරොධසද්දස්සසහගතං උපෙබ්බසම්මොඡ්ඤ්ඤං භාවෙති, විවෙකනිසස්සිතං වීරාගනිසස්සිතං නිරොධනිසස්සිතං වොස්සග්ගපරිණාමී. එවං භාවිතා ඛො භික්ඛවෙ නිරොධසද්දස්ස එවං බහුලීකතා මහතො අත්ථාය සංවත්තනීති.

2. 8. 49 - 54

විරාග සූත්‍ර

711 - 716. මහණෙනි, විරාගසංකප්පව ... පවතී යි.

2. 8. 55

නිරෝධ සූත්‍රය

717. මහණෙනි, නිරෝධසංකප්පව වඩන ලද්දී බහුල කරන ලද්දී මහපථල මහානිසංස වේ. මහණෙනි, කෙසේ වඩන ලද කෙසේ බහුල කරන ලද නිරෝධසංකප්පව මහපථල මහානිසංස වේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ විවේකය ඇසුරු වූවක් විරාගය ඇසුරු වූවක් නිරෝධය ඇසුරු වූවක් නිවනට නැමෙන සුල්ලක් කොට නිරෝධසංකප්පසහගත සන්තිසංකොඡ්ඡාදිය වඩයි ... නිරෝධසංකප්ප සහගත උපෙබ්බාසංකොඡ්ඡාදිය වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ වඩන ලද මෙසේ බහුල කරන ලද නිරෝධසංකප්පව මහපථල මහානිසංස වේ යි.

2. 8. - 56

දුතිය නිරෝධ සූත්‍රය

718. මහණෙනි, නිරෝධ සංකප්පව වැඩු කල්හි බහුල කළ කල්හි ඵලදෙකින් එක්තරා ඵලයක් කැමැති වියයුතු: දිට්ඨමියෙහි රහත්බව හෝ උපාදන සෙස ව ඇති කල්හි අනගමී බව හෝ යි. මහණෙනි, නිරෝධ සංකප්පව කෙසේ වැඩු කල්හි කෙසේ බහුල කළ කල්හි දිට්ඨමියෙහි ම රහත්බව හෝ උපාදන සෙස ව ඇති කල්හි අනගමී බව හෝ යන ඵලදෙකින් එක්තරා ඵලයක් කැමැති වියයුතු ද යත්: මහණෙනි, මෙ සස්තෙනහි මහණ විවේකනිසසිත විරාගනිසසිත නිරෝධනිසසිත වොසසග්ග පරිණාමී කොට නිරෝධසංකප්පසහගත සන්තිසංකොඡ්ඡාදිය වඩයි ... නිරෝධසංකප්පසහගත උපෙබ්බාසංකොඡ්ඡාදිය වඩයි. මහණෙනි, නිරෝධසංකප්පව මෙසේ වැඩු කල්හි මෙසේ බහුල කළ කල්හි දිට්ඨමියෙහි ම රහත්බව හෝ උපාදන සෙස ව ඇති කල්හි අනගමී බව හෝ යන ඵල දෙකින් එක්තරා ඵලයක් කැමැති වියයුතු යි.

2. 8. 57

තතිය නිරෝධ සූත්‍රය

719. මහණෙනි, නිරෝධසංකප්පව වඩන ලද්දී බහුල කරන ලද්දී මහත් වැඩ පිණිස පවතී. මහණෙනි, කෙසේ වඩන ලද කෙසේ බහුල කරන ලද නිරෝධසංකප්පව මහත් වැඩ පිණිස පවතී ද යත්: මහණෙනි, මෙ සස්තෙනහි මහණ විවේකනිසසිත විරාගනිසසිත නිරෝධනිසසිත වොසසග්ග පරිණාමී කොට නිරෝධ සංකප්පව සමග යෙදුණු සන්තිසංකොඡ්ඡාදිය වඩයි ... නිරෝධ සංකප්පව සමග යෙදුණු උපෙබ්බාසංකොඡ්ඡාදිය වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ වඩන ලද මෙසේ බහුල කරන ලද නිරෝධ සංකප්පව මහත් වැඩ පිණිස පවතී යි.

2. 8. 58

වතුක් නිරොධසුද්ධතං

720. නිරොධසඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භාවිතා බහුලිකතා මහතො යොගකෙඛමාය සංවත්තති. කරං භාවිතා ව භික්ඛවෙ, නිරොධසඤ්ඤා කරං බහුලිකතා මහතො යොගකෙඛමාය සංවත්තති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු නිරොධසඤ්ඤාසහගතං සත්ථසමොඡ්ඤාධං භාවෙති -පෙ- නිරොධසඤ්ඤාසහගතං උපෙබ්බසමොඡ්ඤාධං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං වීරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිඤාමී. එවං භාවිතා ඛො භික්ඛවෙ, නිරොධසඤ්ඤා එවං බහුලිකතා මහතො යොගකෙඛමාය සංවත්තතිති.

2. 8. 59

පඤ්චම නිරොධසුද්ධතං

721. නිරොධසඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භාවිතා බහුලිකතා මහතො සංවේගාය සංවත්තති. කරං භාවිතා ව භික්ඛවෙ, නිරොධසඤ්ඤා කරං බහුලිකතා මහතො සංවේගාය සංවත්තති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු නිරොධසඤ්ඤාසහගතං සත්ථසමොඡ්ඤාධං භාවෙති -පෙ- නිරොධසඤ්ඤාසහගතං උපෙබ්බසමොඡ්ඤාධං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං වීරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිඤාමී. එවං භාවිතා ඛො භික්ඛවෙ, නිරොධසඤ්ඤා එවං බහුලිකතා මහතො සංවේගාය සංවත්තතිති.

2. 8. 60

ඡට්ඨ නිරොධසුද්ධතං

722. නිරොධසඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භාවිතා බහුලිකතා මහතො ඵාසුච්ඡාරාය සංවත්තති. කරං භාවිතා ව භික්ඛවෙ, නිරොධසඤ්ඤා කරං බහුලිකතා මහතො ඵාසුච්ඡාරාය සංවත්තති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු නිරොධසඤ්ඤාසහගතං සත්ථසමොඡ්ඤාධං භාවෙති -පෙ- නිරොධසඤ්ඤාසහගතං උපෙබ්බසමොඡ්ඤාධං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං වීරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොස්සග්ගපරිඤාමී. එවං භාවිතා ඛො භික්ඛවෙ, නිරොධසඤ්ඤා එවං බහුලිකතා මහතො ඵාසුච්ඡාරාය සංවත්තතිති.

නිරොධවග්ගො අට්ඨමො.

තත්ත්වයන්:-

අසුභමරණාභාර පටිකකුලානභිරතා

අනිවර්ථිකානානපහන වීරාගනිරොධෙතාති.

1. 8. 58

වතුත්ථනිරොධ සූත්‍රය

720. මහණෙනි, නිරොධසංකෘතිය වඩන ලද්දී බහුල කරන ලද්දී මහත් යෝගකෂේමය පිණිස පවතී. මහණෙනි, කෙසේ වඩන ලද කෙසේ බහුල කරන ලද නිරොධසංකෘතිය මහත් යෝගකෂේමය පිණිස පවතී ද යත්: මහණෙනි, මෙයස්නෙහි මහණ විවෙකනිසංසිත විරාගනිසංසිත වොස්සග්ගපරිණාමී කොට නිරොධ සංකෘතිය සහගත සතිසංකොඡ්ඤාංකය වඩයි. ... නිරොධසංකෘතිය සහගත උපෙක්ඛාසංකොඡ්ඤාංකය වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ වඩන ලද මෙසේ බහුල කරන ලද නිරොධසංකෘතිය මහත් යෝගකෂේමය පිණිස පවතී යි.

2. 8. 59

පඤ්චම නිරොධ සූත්‍රය

721. මහණෙනි, නිරොධසංකෘතිය වඩන ලද්දී බහුල කරන ලද්දී මහත් සංවේගය පිණිස පවතී. මහණෙනි, කෙසේ වඩන ලද කෙසේ බහුල කරන ලද නිරොධසංකෘතිය මහත් සංවේගය පිණිස පවතී ද යත්: මහණෙනි, මෙයස්නෙහි මහණ විවෙකනිසංසිත විරාගනිසංසිත නිරොධනිසංසිත වොස්සග්ග පරිණාමී කොට නිරොධසංකෘතිය සහගත සතිසංකොඡ්ඤාංකය වඩයි ... නිරොධසංකෘතිය සහගත උපෙක්ඛාසංකොඡ්ඤාංකය වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ වඩන ලද මෙසේ බහුල කරන ලද නිරොධසංකෘතිය මහත් සංවේගය පිණිස පවතී යි.

2. 8. 60

ස්වධ නිරොධ සූත්‍රය

722. මහණෙනි, නිරොධසංකෘතිය වඩන ලද්දී බහුල කරන ලද්දී මහත් පහසුවිහරණ පිණිස පවතී. මහණෙනි, කෙසේ වඩන ලද කෙසේ බහුල කරන ලද නිරොධ සංකෘතිය මහත් පහසු විහරණ පිණිස පවතී ද යත්: මහණෙනි, මෙයස්නෙහි මහණ විවෙකනිසංසිත විරාගනිසංසිත නිරොධනිසංසිත වොස්සග්ගපරිණාමී කොට නිරොධසංකෘතිය සමග යෙදුණු සතිසංකොඡ්ඤාංකය වඩයි ... නිරොධසංකෘතිය සමග යෙදුණු උපෙක්ඛාසංකොඡ්ඤාංකය වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ වඩන ලද මෙසේ බහුල කරන ලද නිරොධසංකෘතිය මහත් පහසු විහරණය පිණිස පවතී යි.

අටවැනි නිරොධ වර්ග යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය;

අසුභ, මරණ, ආහාරෙ පටික්කුල, අනභිරත, අනිච්ච, දුක්ඛ, අනත්ත, පහාන, විරාග, නිරොධ යි ඡවක දශයෙකි. සූත්‍ර මුළුල්ල සැටෙකි.

9. ගම්ගාපෙය්‍යාලො

2. 9. 1-12

ගම්ගාදිසුත්තානි

723-734. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ගම්ගානදී පාවිනනිත්තං පාවින-පොණං පාවිනපඤ්ඤා. එවමෙව ටො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙහ භාවෙතො සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙහ ඛුද්ධකරොතො නිබ්බානනිකො හොති, නිබ්බානපොණං නිබ්බානපඤ්ඤා. කප්ඤ්ඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙහ භාවෙතො සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙහ ඛුද්ධකරොතො නිබ්බානනිකො හොති නිබ්බාන-පොණං නිබ්බානපඤ්ඤා. ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සතිසංකොජ්ඣංඛං භාවෙති -පෙ- උපෙධාසංකොජ්ඣංඛං භාවෙති විවෙකනිසුත්තං විරාගනිසුත්තං නිරෝධනිසුත්තං චොසංගපරිණාමිං. එවං ටො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සත්තඛොජ්ඣංඛෙහ භාවෙතො සත්ත ඛොජ්ඣංඛෙහ ඛුද්ධකරොතො නිබ්බානනිකො හොති නිබ්බානපොණං නිබ්බාන-පඤ්ඤා. -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤා. (ආදායසුත්තනානි විඤ්ඤා-තබ්බානි.)

ගම්ගාපෙය්‍යාලො නවමො.

තත්‍රදේනං:

ජ පාවිනතො නිත්තං ජ ච නිත්තං සමුද්දතො
එතෙ දෙව ධාදස භොතති වග්ගො තෙන පට්ඨිතති.

10. අප්පමාදවග්ගො

2. 10. 1-10

තථාගතාදි සුත්තානි

735-744. යාවතා භික්ඛවෙ, සත්තා අපද වා දච්ඡද වා චතුසද වා ඛුද්ධකරොති -පෙ- ඛුද්ධකරොති.

(ඛොජ්ඣංඛංඛෙහ දස සුත්තනානි විඤ්ඤාතබ්බානි)

අප්පමාදවග්ගො දසමො.

තත්‍රදේනං:

තථාගතං පදං කුටං මුලං සාරෙන වසුත්තං
රාජා වර්ජිතසුරියා ච වසන්ත දසමං පදනති.

9. ගඩගාපෙය්‍යාල වර්ගය

2. 9. 1 - 12

ගඩගාදි සූත්‍ර

723-734 මහණෙනි, යම්සේ ගඩගානදිය පෙරදිගට නැමුණි පෙර දිගට නැමුරු වූවා පෙරදිගට බර වූවා වේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ සත්ඛොජ්‍ය වඩන්නේ සත්ඛොජ්‍ය බහුල කරන්නේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැමුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වේ. මහණෙනි, කෙසේ නම් මහණ තෙමේ සත්ඛොජ්‍ය වඩන්නේ සත්ඛොජ්‍ය බහුල කරන්නේ භිවනට නැමුණේ නිවනට නැමුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වේ ද යත්: මහණෙනි, මෙසස්නෙහි මහණ විවේකනිසස්සිත විරාගනිසස්සිත නිරොධ නිසස්සිත වොස්සග්ගපරිණාමී කොට සතිසංඛොජ්ඣක්ඛයා වඩයි...උපෙඛා. සංඛොජ්ඣක්ඛයා වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ සත්ඛොජ්‍ය වඩන්නේ සත්ඛොජ්‍ය බහුල කරන්නේ නිවනට නැමුණේ භිවනට නැමුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ යි. ... නිවනට බර වූයේ යි.

(දෙළොස් සූත්‍රාන්තයෝ විස්තර කට යුත්තාහ)

නවවැනි ගඩගාපෙය්‍යාල වර්ග යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

පාචිනනිකාන සූත්‍ර සයෙකි. සමුද්දනිකාන සූත්‍ර සයෙකි. මේ ඡටක දෙක සූත්‍ර දෙළසෙක් වේ. එයින් වර්ග යි කියනු ලැබේ.

10. අප්පමාද වර්ගය

2. 10. 1 - 10

තථාගතාදි සූත්‍ර

735-744. මහණෙනි, අපා වූද දෙපා වූද සිවුපා වූද ඔහුපා වූ ද යම් තාක් සත්ත්වයෝ වෙද්ද ... බහුල කෙරේ යි.

(බොජ්ඣක්ඛයා වශයෙන් දශසූත්‍රාන්තයෝ විතර කටයුතු.)

දශවැනි අප්පමාද වර්ග යි.

එහි සූත්‍ර නාමාවලිය:

තථාගත, පද, කුට, මුල, සාර, වසස්සික, රාජ, වන්දිම, සුරිය, වසු යි සූත්‍ර දශසෙකි.

11. බලකරණීයවගෙන

2. 11. 1-12

බලාදියුතතානි

745-756. සෙය්‍යාපාසි භික්ඛවෙ, යෙ කෙවි බලකරණීයා කලෙනා කාරියනති -පෙ- බහුලිකරොතිති.

(බොජ්ඣංගවගෙන ද්වාදසසුතතානා විඤ්ඤාපට්ඨානං)

බලකරණීයවගෙන එකාදසමො.

තත්ත්වං:-

බලං ධීර්ඤ්ඤා නාගො ව රුක්ඛං කුමෙහන සුකෙන
ආකාසෙන ව දො මෙසා නාවා ආගඤ්ඤා නදීති.

12. එසනාවගෙන

2. 12. 1-40

එසනාදියුතතානි

757-796. තිසෙසා ඉමා භික්ඛවෙ, එසනා. කතමා තිසෙසා: කාමෙසනා භවෙසනා බ්‍රහ්මචරියෙසනා -පෙ- භාවෙතබ්බොති.

(මහගසංඥානසංඝ ඵසනාවගෙනා වීය විඤ්ඤාපට්ඨානං)

එසනාවගෙනා ද්වාදසමො.

තත්ත්වං:-

එසනා වීධා ආසවො භවො ව දුක්ඛතා තිසෙසා
බලං මලඤ්ඤා නිසො ව වෙදනා නණ්ණාති තෙදසාති.

13. ඔසවගෙන

2. 13. 1 -40

ඔසාදියුතතානි

797-836. චන්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ඔසා. කතමෙ චන්තාරො: කාමොසො භවොසො දිට්ඨොසො අවිජ්ජොසො -පෙ- භාවෙතබ්බොති.

(මහගසංඥානසංඝ ඔසවගෙනා වීය විඤ්ඤාපට්ඨානං)

ඔසවගෙනා තෙළසමො.

තත්ත්වං:-

ඔසො යොගො උපාදනං ගඤ්ඤා අනුසයෙන ව
කාමභුක්ඛා නිවරණා බන්ධා ඔරුද්ධ මහාගියාති.

11. බලකරණීය වර්ගය

2. 11. 1 - 12

බලාදී සූත්‍ර

745 - 756 මහණෙනි, යම්සේ යම්කිසි බලකරණීයකම්භානනයෝ කරනු ලැබෙද්ද ... බහුල කෙරේ යි.

(බොජ්ඣංග වශයෙන් දෙළොස් සූත්‍රානනයෝ විතර කටයුතු.)

එකොළොස්වැනි බලකරණීයවර්ග යි.

එහි සූත්‍ර නාමාවලිය:

බල, බීජ, නාග, රුක, කුම්භ, සූක, ආකාසසූත්‍ර ද මෙයසූත්‍ර දෙක ද නාවා, ආගන්තුක, නදී සූත්‍ර ද යි දෙළසෙකි.

12. එසනා වර්ගය

2. 12. 1 - 40

එසනාදී සූත්‍ර

757-796 මහණෙනි, මේ එසනා තුනෙකි. කවර තුනෙක් ද යත්: කාමෙසනා භවෙසනා බ්‍රහ්මවරියෙසනා යි. ... වැඩිය යුත්තේ යි.

(මහසංයුක්තයෙහි එසනාවර්ගය මෙන් විතර කටයුතු.)

දෙළොස්වැනි එසනා වර්ග යි.

එහි සූත්‍ර නාමාවලිය:

එසනා, විධා, ආසව, භව, දුක්ඛතා, බීල, මල, නිස, වෙදනා, තණ්හා යි වතුෂ්ක දශයෙකි. සූත්‍ර මුළුල්ල සාලියෙකි.

13. ඔසවර්ගය

2. 13. 1 - 40

ඔසාදී සූත්‍ර

797-836 මහණෙනි, මේ ඔස සතරෙකි. කවර සතරෙක් ද යත්: කාමොස භවොස දිට්ඨොස අවිජ්ජාස යි. ... වැඩිය යුත්තේ යි.

(මහසංයුක්තයෙහි ඔසවර්ගය මෙන් විතර කටයුතු.)

තෙළොස්වැනි ඔසවර්ග යි.

එහි සූත්‍ර නාමාවලිය:

ඔස, යොග, උපාදා, ගතා, අභ්‍යසය, කාමගුණ, නිවරණ, බන්ධ ඔරම්භාගිය, උද්ධම්භාගිය යි වතුෂ්ක දශයෙකි. මුළුල්ල සාලියෙකි.

14. පුන ගඬගාපෙය්‍යාලො

2. 14. 1-36

ගඬගාදිසුතතානි

837-872. (රාගචිතය අමකොගධ නිබ්බානනිත්තාදිවසෙන විජාරෙතබ්බානි)

පුනගඬගාපෙය්‍යාලො වුඤ්ජමො.

තමුඤ්ජනං:

ජ පාචිතනො නිත්තා ජ ව නිත්තා සමුඤ්ජනො,
එතෙ ඤේ ආදස භොතති වග්ගො තෙන පවුච්චති.

15. පුන අපපමාදවගෙහො

2. 15. 1-30

තථාගතාදිසුතතානි

873-902. (රාගචිතයාදිවසෙන විජාරෙතබ්බානි)

පුන අපපමාදවගෙහො පඤ්ඤරසමො.

තමුඤ්ජනං:

තථාගතං පදං කුටං මූලං සාරෙන වසස්සිතං,
රාජා වජ්ජිමසුරියා ව වජ්ජෙන දසමං පදනති.

16. පුනබලකරණීයවගෙහො

2. 16. 1-36

බලාදිසුතතානි

903-938. (රාගචිතයාදිවසෙන විජාරෙතබ්බානි)

පුනබලකරණීයවගෙහො සොළසමො.

තමුඤ්ජනං:

බලං ඛිජ්ඣානාගො ව රුක්ඛං කුමේහන සුකෙන
ආකාසෙන ඤේ මෙසා නාචා ආගන්තුකා නදීති.

14. පුනග්ධගාපෙය්‍යාල වර්ගය

2. 14. 1 - 36

ගඬාදි සූත්‍ර

837-872 (රාගචිනය අමනොගධ නිබ්බානනිත්තාදි විසින් විතර කට යුතු.)

තුද්ධවැනි පුනග්ධගාපෙය්‍යාල වර්ග යි.

එහි සූත්‍ර නාමාවලිය:

පාචිනනිත්ත ත්‍රික සයෙකි. සමුද්දනිත්ත ත්‍රික සයෙකි. මේ මටක දෙක දෙළසෙක් වේ.

(සූත්‍ර මුළුල්ල සතියෙකි.) එයින් වර්ග යි කියනු ලැබේ.

15. පුන අප්පමාද වර්ගය

2. 15. 1 - 30

තථාගතාදි සූත්‍ර

873-902 (රාගචිනයාදි විසින් විතර කටයුතු.)

පසළොස්වැනි පුන අප්පමාද වර්ග යි.

එහි සූත්‍ර නාමාවලිය:

තථාගත, පද, කුට, මූල, සාර, වසසික, රාජ, වන්දිම, සුරිය, වස යි ත්‍රික දශයෙකි. සූත්‍ර තියෙකි.

16. පුන බලකරණිය වර්ගය

2. 16. 1 - 36

බලාදි සූත්‍ර

903-938 (රාගචිනයාදි වශයෙන් විතර කටයුතු.)

සොළොස්වැනි පුන බලකරණිය වර්ග යි.

එහි සූත්‍ර නාමාවලිය:

බල, බිජ, නාග, රුක්ඛ, කුම්භ, සුක, ආකාශ යන ත්‍රික ද මෙක ත්‍රික දෙක ද නාවා, ආගන්තුග, නදී ත්‍රික තුන ද යි ත්‍රික දෙළසෙකි. සූත්‍ර සතියෙකි යි.

17. පුන ඵසනා වග්ගො

2. 17. 1-120

ඵසනාදිසුත්තානි

939-1058. (රාගචිතයාදිවසෙන විඤ්ඤාපරික්ඛානි)

පුනඵසනාවග්ගො සත්තරසමො.

තත්තුද්දනං:-

ඵසනා විධා ආසවො හවො ව දුක්ඛතා තිසෙසා,
විලං මලඤ්ඤා නිසො ව වෙදනා තණ්හාති තෙ දසාති.

18. පුන ඔසවග්ගො

2. 18. 1-120

ඔසාදිසුත්තානි

1059-1178. (රාගචිතයාදිවසෙන විඤ්ඤාපරික්ඛානි)

පුනඔසවග්ගො අට්ඨාරසමො.

තත්තුද්දනං:-

ඔසො යොගො උපාදනං ගජේඤ්ඤා අනුසයෙන ව,
කාමගුණා නිවරණා ඛන්ධා ඔරුඤ්ඤායාති.

බොජ්ඣංගසංයුතං සමත්තං.

තත්තු වග්ගද්දනං:-

පබ්බතො ගිලානුද්ධි නිවරණො වක්ඛවන්ති
බොජ්ඣංගො වාතාපාතො ව නිරොධගඛිණිපෙය්‍යාලා
අප්පමාදො ඛලකරණියො ඵසනොසා පුනාදිති
ගඛිණිපෙය්‍යාලා ආදිති පඤ්ඤාභට්ඨාරසෙව තෙති.

17. පුන ඵසනාවර්ගය

2. 17. 1 - 120

ඵසනාදි සූත්‍ර

939-1058. (රාගචිතයාදි උසින් විතර කටයුතු.)

සතළොස්වැනි පුන ඵසනාවර්ගය යි.

එහි සූත්‍ර නාමාවලිය:

ඵසනා, වීධා, ආසව, හව, දුක්ඛතා, බ්ල. මල. නිස. වෙදනා, තණ්හා යි ද්වාදශක දශයෙකි. සූත්‍ර එක්සියවිස්සෙකි.

18. පුන ඔසවර්ගය

2. 18. 1 - 120

ඔසාදි සූත්‍ර

1059-1178 (රාගචිතයාදි විසින් විතර කටයුතු.)

අටළොස්වැනි පුනඔස වර්ග යි.

එහි සූත්‍ර නාමාවලිය:

ඔස, යොග, උපාදන, ගතථ, අනුසය, කාමඥ, නිවරණ, ඛනි, ඔරම්භාගීය, උඤ්චිභාගීය යි ද්වාදශක දශයෙකි. සූත්‍රාන්ත එක්සියවිස්සෙකි.

බොජ්ඣංගසංයුක්තය නිමි.

එහි වර්ග නාමාවලිය:

පබ්බත, ගිලාන, උද්ධි, නිවරණ, වසනවත්ති, බොජ්ඣංග, ආනාපාන, නිරොධ, ගඛනාපෙය්‍යාල, අප්පමාද, බලකරණීය, ඵසනා, ඔස යන ඔහු පුන යන්න ආදී කොට ඇති (පුනගඛනාපෙය්‍යාල පුනඅප්පමාද පුන බලකරණීය පුනඵසනා පුනඔස යන පසත් සමග (බොජ්ඣංගසංයුක්ත යෙහි වර්ග) අටළොස්සක් ම වේ.

3. සතිපට්ඨානසංයුතං

1. අමෙපාලිවග්ගො

3. 1. 1

අමෙපාලිසුත්තං

1179. එවං මෙ සුත්තං, එකං සමයං හගවා වෙසාලියං විහරති අමෙපාලිවනෙ. තත්‍ර ධො හගවා භික්‍ෂු ආමනෙත්ති: ‘භික්‍ෂවො’ති. ‘හදනෙත්’ති තෙ භික්‍ෂු හගවනො පච්චසෙසාසු. හගවා එතදවොච: එකායනො අයං¹ භික්‍ෂවෙ, මග්ගො සත්තානං විසුද්ධියා සොකපරිඤ්චානං² සමතික්‍ෂමාය දුක්ඛදෙමනස්සානං අත්ථගමාය ඤායස්ස අධිගමාය නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියාය. යදිදං වත්තාරො සතිපට්ඨානා, කතමෙ වත්තාරො: ඉධ භික්‍ෂවෙ, භික්‍ෂු කායෙ කායානුපය්‍යි විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වේදනාසු වේදනානුපය්‍යි විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. චිත්තෙ විත්තානුපය්‍යි විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. ධම්මෙසු ධම්මානුපය්‍යි විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. එකායනො අයං භික්‍ෂවෙ, මග්ගො සත්තානං විසුද්ධියා, සොකපරිඤ්චානං සමතික්‍ෂමාය, දුක්ඛදෙමනස්සානං අත්ථගමාය, ඤායස්ස අධිගමාය, නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියාය. යදිදං වත්තාරො සතිපට්ඨානාති. ඉදමවොච හගවා. අත්තමනා තෙ භික්‍ෂු හගවනො භාසිතං අභිනාසුන්ති.

3. 1. 2

සනොයුත්තං

1180. එකං සමයං හගවා වෙසාලියං විහරති අමෙපාලිවනෙ. තත්‍ර ධො හගවා භික්‍ෂු ආමනෙත්ති -පෙ- සනො භික්‍ෂවෙ, භික්‍ෂු විහරෙය්‍ය සමපජානො. අයං වො අමහාකං අනුසාසතී. කප්ඤ්ච භික්‍ෂවෙ, භික්‍ෂු සනො භොති: ඉධ භික්‍ෂවෙ, භික්‍ෂු කායෙ කායානුපය්‍යි විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වේදනාසු -පෙ- විනෙ -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපය්‍යි විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. එවං ධො භික්‍ෂවෙ, භික්‍ෂු සනො භොති.

1. එකායනවායං - ඉඡසං, සා.

2. සොකපරිඤ්චානං ඉඡසං, ඤා.

3. සත්වපට්ඨානසංයුත්තය

1. අමබපාලි වර්ගය

3. 1. 1

අමබපාලි සූත්‍රය

1179. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී. එක්සමයෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසල්පුර අමබපාලි වෙතෙහි වැඩ වසන සේක. එහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ “මහණෙනි” යි භික්ෂූන් ඇමතු සේක. ඒ භික්ෂූහු “පින්වතුන් වහන්සැ” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළුසේක: මහණෙනි, යම් මේ සතර සත්වපට්ඨාන කෙනෙක් වෙන් ද, සත්ත්වයන්ගේ විසුද්ධිය පිණිස ශෝකපරිදේවයන් ඉක්මවීම පිණිස දුක්දෙමනස් දුරු කිරීම පිණිස න්‍යාය සංඛ්‍යාත ආයඨඅෂ්ටාංගිකමාර්ගය අවබෝධ කිරීම පිණිස නිවන පසක් කිරීම පිණිස මේ එකම මාර්ගය වේ. කවර සතරෙක් ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ කයෙහි කය අනුව බලන සුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇතිව කාලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස් දුරු කොට වෙසෙයි. විදුමහි විදුම අනුව බලන සුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇතිව විදුමලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස් දුරු කොට වෙසෙයි. සිත්හි සිත් අනුව බලන සුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇතිව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇතිව සිත් ලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස් දුරු කොට වෙසෙයි. දහමහි දහම අනුව බලන සුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇතිව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇතිව දහම ලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස් දුරු කොට වෙසෙයි. මහණෙනි, යම් මේ සතර සත්වපට්ඨාන කෙනෙක් වෙන් නම් සත්ත්වයන්ගේ විසුද්ධිය පිණිස ශෝකපරිදේවයන් ඉක්මවනු පිණිස දුක්දෙමනස් දුරු කරනු පිණිස න්‍යාය අවබෝධ කරනු පිණිස නිවන පසක් කරනු පිණිස මේ එකම මාර්ගය” යි මෙය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළු සේක. සතුටු සිත් ඇති ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ දේශනාව පිළිගත්හ යි.

3. 3. 2

යනො සූත්‍රය

1180. එක්කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසල්පුර අමබපාලි වෙතෙහි වැඩ වසන සේක. එහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂූන් ඇමතු සේක... මහණෙනි. මහණ සිහි ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව වෙසෙන්නේ ය. මේ තොපට අපගේ අනුශාසනා යි. මහණෙනි, කෙසේ නම් මහණ සිහි ඇත්තේ වේ ද යත්: මහණෙනි. මෙහි මහණ කයෙහි කය අනුව බලන සුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇතිව කාලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස් දුරු කොට වෙසෙයි. ... වේදනාවන්හි ... සිත්හි ... දහමහි දහම අනුව බලන සුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇතිව මනා දැනුම ඇතිව සිහි ඇතිව දහම ලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස් දුරු කොට වෙසෙයි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ සිහි ඇත්තේ වෙයි.

කරුණි භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමජානො හොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අභික්කන්තො පටික්කන්තො සමජානකාරී හොති. ආලොකිතෙ විලොකිතෙ සමජානකාරී හොති. සමුඤ්ජිතෙ පසාරිතෙ සමජානකාරී හොති. සංඝාටිපක්ඛවිටරධාරණෙ සමජානකාරී හොති. අසිතෙ පිතෙ බාසිතෙ සාසිතෙ සමජානකාරී හොති. උච්චාරපක්ඝාවකමෙම සමජානකාරී හොති. ගතෙ ධීතෙ නිසිතො සුතො ජාගරිතො භාසිතො කුණ්ඨිභාවෙ සමජානකාරී හොති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමජානො හොති. සතො භික්ඛවෙ, භික්ඛු විහරෙයා සමජානො. අයං වො අමොකං අනුසාසනීති.

3. 1. 3

භික්ඛුසුත්තං

1181. අථ ඛො අඤ්ඤතරො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසංඝිති. -පෙ- එකමන්තං නිසිතො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච: "සාධු මෙ භන්තෙ, භගවා සංඝිතොන ධම්මං දෙසෙතු යමහං භගවතො ධම්මං සුඤ්ඤා එකො වූපකට්ඨා අසමන්තො ආතාපි පභික්කො විහරෙයානති". එවමෙව පනිධෙකචො මොසපුරිසා මමෙව¹ අජ්ඣාසකති ධම්මෙ ව භාසිතෙ මමෙව අනුබන්ධිතධ්මං මඤ්ඤනති: "දෙසෙතු මෙ භන්තෙ, භගවා සංඝිතොන ධම්මං, දෙසෙතු සුගතො සංඝිතොන ධම්මං, අපෙචනාමාහං භගවතො භාසිතස්ස අත්ථං ආජානෙයාං, අපෙචනාමාහං භගවතො භාසිතස්ස දයාදෙ අසිසකති."

තස්මාතිහ නං භික්ඛු ආදිමෙව විසොධෙති කුසලෙසු ධම්මෙසු. කො ව ආදි කුසලානං ධම්මානං: සීලඤ්ඤා සුචිසුඤ්ඤා, දිට්ඨි ව උප්පකා. යතො ඛො තෙ භික්ඛු, සීලං සුචිසුඤ්ඤාං භවිස්සති, දිට්ඨි ව උප්පකා, තතො නං භික්ඛු, සීලං නිස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය චක්ඛාරො සති. පට්ඨානෙ නිවිධෙන භාවෙය්‍යාසී. කතමෙ චක්ඛාරො: ඉධ නං භික්ඛු අජ්ඣාසනං² කායෙ කායානුපස්සී විහරාති ආතාපි සමජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. බහිද්ධා³ කායෙ කායානුපස්සී විහරාති ආතාපි සමජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. අජ්ඣාසනබහිද්ධා⁴ කායෙ කායානුපස්සී විහරාති ආතාපි සමජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං.

1. මඤ්ඤව - මජ්ඣං.

2. අජ්ඣාසනං වා - මජ්ඣං, ස්‍යා.

3. බහිද්ධා වා - මජ්ඣං, ස්‍යා.

4. අජ්ඣාසනං බහිද්ධා - සී. චූ.

මහණෙනි, මහණ කෙසේ නම් මනා දැනුම් ඇත්තේ වේද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ ඉදිරිගමන්හිදී පෙරළා ගමන්හිදී මනා දැනුම් ඇතිව කරනසුලු වෙයි. ඉදිරිබැලුමිහිදී අවට බැලුමිහිදී මනා දැනුම් ඇතිව කරන සුලු වෙයි. (අත්පා) හැකිළීමෙහි දිග හැරීමෙහි මනා දැනුම් ඇතිව කරන සුලු වෙයි. සහළ පාසිවුරු දැරීමෙහි මනා දැනුම් ඇතිව කරනසුලු වෙයි. බිදීමෙහි පිමෙහි කැමෙහි රස විඳීමෙහි මනා දැනුම් ඇතිව කරන සුලු වෙයි. මලමු කමහි මනා දැනුම් ඇතිව කරන සුලු වෙයි. ගමන්හි සිටුමහි හිඳුමහි හිඳුමහි නිදි වැරැමහි බිණුමහි නිසදබැවහි මනා දැනුම් ඇතිව කරනසුලු වෙයි. මහණෙනි, වෙසේ මහණ මනාදැනුම් ඇත්තේ වෙයි. මහණෙනි, මහණ සිහි ඇතිව මනා දැනුම් ඇතිව වෙසෙන්නේ ය. මේ තොපට අපගේ අනුශාසනයයි.

3. 1. 3

හික්ඛු සුත්තය

1181. එකල්හි එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළඹීමේ ය ... එකත්පසෙක හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකෙළේ ය: වහන්ස, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ යම් දහමක් අසා එකලා වූයෙමි ගණයා කෙරෙන් වෙන් වූයෙමි නොපමා වූයෙමි කෙලෙස් තවන වැර ඇතියෙමි නිවන් පිණිස මෙහෙයූ සිත් ඇතියෙමි වෙසෙන්නෙමි නම් එබඳු දහමක් මට සැකෙවින් දෙසන සේක්වා යි. මෙහි ඇතැම් හිස් පුරුෂයෝ මෙසේම මට ආරාධනා කෙරෙත්. දහම් දෙසූ කල්හි මා ම ලුහුබැඳියයුතු කොට හඟිනිසි. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැකෙවින් මට දහම් දෙසන සේක්වා. සුගතයන් වහන්සේ සැකෙවින් මට දහම් දෙසන සේක්වා මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ දහම් අරුත දැනගන්නෙමි නම් ඉතා යෙහෙකැ. මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ශාසනය පිළිබඳ දයාදයෙක් වන්නෙමි නම් ඉතා යෙහෙකැ යි.

මහණ, එසේ නම් තෙපි කුසල්දහමිහි මුල ම පිරිසිදු කරවූ. කුසල් දහමුත්තේ මුල කවරේ ද යත්: ඉතා පිරිසිදු ශීලයත් සෘජු වූ දෘෂ්ටියත් ය. මහණ, යම් කලෙක තොපගේ ශීලය ඉතා පිරිසිදු වන්නේ ද, දෘෂ්ටියත් සෘජු වන්නේ ද එකල්හි මහණ තෙපි ශීලය ඇසුරු කොට ශීලයෙහි පිහිටා සතර සිව්වන් තුන් අයුරෙකින් වඩන්නහු ය. කවර සිවුදෙනෙක්ද යත්: මහණ මෙහි තෙපි සිය කයෙහි කය අනුව බලනසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම් ඇතිව සිහි ඇතිව කාලෙවිහි දඩ්ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙවූ. මෙරමා කයෙහි කය අනුව බලනසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම් ඇතිව සිහි ඇතිව කාලෙවිහි දඩ්ලොබ හා දෙමනස දුරුකොට වෙසෙවූ. සිය මෙරමා කයෙහි කය අනුව බලමින් කෙලෙස් තවන වැර ඇතිව මනා දැනුම් ඇතිව සිහි ඇතිව කාය ලොකයෙහි දඩ්ලොබ හා දෙමනස දුරුකොට වෙසෙවූ.

අජ්ඣන්තං වෙදනාසු -පෙ- බ්‍රහ්මා වෙදනාසු -පෙ- අජ්ඣන්ත
බ්‍රහ්මා වෙදනාසු වෙදනානුපස්සි විහරාහි -පෙ- අජ්ඣන්තං විනෙත
-පෙ- බ්‍රහ්මා විනෙත -පෙ- අජ්ඣන්තබ්‍රහ්මා විනෙත විනානුපස්සි
විහරාහි -පෙ- අජ්ඣන්තං ධම්මෙසු -පෙ- බ්‍රහ්මා ධම්මෙසු -පෙ-
අජ්ඣන්තබ්‍රහ්මා ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරාහි ආතාපි සමංජානා
සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. යනො ඛො තං භික්ඛු
සීලං නික්ඛාය සීලෙ පතිට්ඨාය ඉමෙ විනාරො සතිපට්ඨානෙ එවං
තිවිධෙන භාවෙස්සෙසි, තතො තුඤ්ඤං භික්ඛු, යා රත්ත වා දිවසො වා
ආගමීක්ඛති දුඛියෙව පාටිකඛිං කුසලෙසු ධම්මෙසු නො පරිභානීති.

අර ඛො සො භික්ඛු හගවනො භාසිතං අනිනඤ්ඤා අනුමොදිතා
උට්ඨායාසනා හගවනං අභිවාදෙතා පදක්ඛණං කතා පක්ඛාමී. අර
ඛො සො භික්ඛු එකො චූපකට්ඨා අසමනො ආතාපි පතිතනො
විහරන්තො න විරක්ඛෙව යස්සන්ධාය කුලපුත්තා සමුද්දෙව අගාරස්මා
අනගාරියං පබ්බජන්ති, තදනුක්කරං බුද්ධචරියපරියොසානං සයං අභිඤ්ඤ
සජ්ජිකතා උපසම්පජ්ජ විහාසි. ඛණං ජාති, වුසිතං බුද්ධචරියං, කතං
කරණියං, නාපරං ඉත්තන්ධායාති අබ්බාඤ්ඤාසි. අඤ්ඤාතරො ව පන
සො භික්ඛු අරහතං අභොසිති.

3. 1. 4

සාලායුක්තං

1182. එවං මෙ සුතං. එකං සමයං හගවා කොසලෙසු විහරති
සාලායං¹ බ්‍රාහ්මණගාමෙ. තත්‍ර ඛො හගවා භික්ඛු ආමනෙක්ඛි². යෙ
තෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු නවා අවිරපබ්බජිතා අධුනාගතා ඉමං ධම්මවිනයං,
තෙ වො³ භික්ඛවෙ, භික්ඛු චතුක්කං සතිපට්ඨානානං භාවනාය සමාද-
පෙනබ්බා, නිවෙසෙතබ්බා පතිට්ඨාපෙනබ්බා. කතමෙසං චතුක්කං: එර
තුමෙහ ආවුසො, කායෙ කායානුපස්සිනො විහරට්, ආතාපිනො සමංජානා
එකොදිභූතා විප්පසන්නවිත්තා සමාහිතා එකග්ගවිත්තා කායස්ස යථාභූතං
ඤාණං. වෙදනාසු වෙදනානුපස්සිනො විහරට්, ආතාපිනො සමංජානා
එකොදිභූතා විප්පසන්නවිත්තා සමාහිතා එකග්ගවිත්තා, වෙදනානං සරා-
භූතං ඤාණං. විනෙත විනානුපස්සිනො විහරට් ආතාපිනො සමංජානා
එකොදිභූතා විප්පසන්නවිත්තා සමාහිතා එකග්ගවිත්තා විත්තස්ස යථාභූතං
ඤාණං. ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සිනො විහරට්, ආතාපිනො සමංජානා
එකොදිභූතා විප්පසන්නවිත්තා සමාහිතා එකග්ගවිත්තා ධම්මානං
යථාභූතං ඤාණං.

1. සාලාය - මජ්ඣ, කොසලාය - ස්‍යා.

2. ආමනෙක්ඛි පෙ - එතදවොච - මජ්ඣ, ස්‍යා.

3. තෙ වෙ - සී 1, 2

සිය වේදනාවන්හි ... මෙරමා වේදනාවන්හි...සිය මෙරමා වේදනාවන්හි වේදනා අනුව බලනසුලු ව වෙසෙවු ... සිය සිත්හි ... මෙරමා සිත්හි ... සිය මෙරමා සිත්හි සිත් අනුව බලනසුලු ව වෙසෙවු ... සිය දහමිහි ... මෙරමා දහමිහි ... සිය මෙරමා දහමිහි දහම අනුව බලන සුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව දහම ලෙවිහි දඩ්ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙවු. මහණ, යම් කලෙක තෙපි සිලය ඇසුරු කොට සිලයෙහි පිහිටා මේ සිවු සිව්වන් මෙසේ තුන් අයුරෙන් වඩන්නහු නම් මහණ එකල්හි නොපට යම් රයෙක් හෝ ද්වාලක් හෝ පැමිණෙන්නේ නම් කුසල්දහමිහි වැඩිමෙක් ම කැමැති වියයුතු. පිරිහීමෙක් නොකැමති වියයුතු.

ඉක්බිති ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ දේශනාව පිළිගෙන අනුමොදන් ව හුනස්නෙන් නැඟී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද පැදකුණු කොට ගියේ ය. එකල්හි ඒ මහණ එකලාව ගණයා කෙරෙන් වෙන් වූයේ නොපමාව කෙලෙස් තවන වැර ඇත්තේ භීවත් පිණිස මෙහෙයු සිත් ඇති ව වෙසෙන්නේ නොබෝ කලකින් ම කුලපුත්තු යමක් පිණිස මැනවින් ම ගිහිගෙන් නික්ම සස්තෙහි පැවිදි වෙද්දී, මහබ්බසර කෙළවර වූ ඒ අනුත්තර අර්හත්තිය තෙමේ ම වෙසෙස්නුවණින් පසක් කොට ඊට පැමිණ වී සි ය. ඉපැද්ම ගෙවීණ. බබ්බසර වැය නිමවන ලදී. කටයුතු කරන ලදී, මේ බැව් පිණිස අනෙකක් නැතැයි දනගන්නේ ය. ඒ මහණ රහතුන් අතුරෙන් එක්තරා කෙනෙක් ද වී යයි.

3. 1. 4

සාලා සූත්‍රය

1182. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී. එක්කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කොසොල් දනව්වෙහි සාලා නම් බමුණුගමිහි වැඩවසන සේක. එහිදී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂූන් ඇමතු සේක: මහණෙනි, අලුත පැවිදි වූ ළඟදී මෙයස්තට පැමිණියම් ඒ නවක භික්ෂූහු වෙන් නම් මහණෙනි, ඒ භික්ෂූහු තොප විසින් සිවුසිව්වන් වඩනු පිණිස සමාදන් කරවිය යුතුවහ. වැස්වියයුතුවහ. පිහිටුවියයුතුවහ. කවර සන්නද්ධ යත්: ඇවැත්නි, එව තෙපි කයෙහි කය අනුව බලනසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව එකඟ සිත් ඇති ව වෙසෙසින් පහන් සිත් ඇති ව කය තතුයේ දැනුම පිණිස සමාහිත ව එකාග්‍රචිත්ත ව වෙසෙවු. විදුමහි විදුම අනුව බලනසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව එකඟසිත් ඇති ව වෙසෙසින් පහන් සිත් ඇති ව වේදනාවන් තතුයේ දැනුම පිණිස සමාහිත ව එකාග්‍රචිත්ත ව වෙසෙවු. සිත්හි සිත් අනුව බලනසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව එකඟසිත් ඇති ව වෙසෙසින් පහන් සිත් ඇති ව සිත තතුයේ දැනුම පිණිස සමාහිත ව එකාග්‍රචිත්ත ව වෙසෙවු. දහමිහි දහම අනුව බලනසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව එකඟ සිත් ඇති ව වෙසෙසින් පහන් සිත් ඇති ව දහම තතුයේ දැනුම පිණිස සමාහිත ව එකාග්‍රචිත්ත ව වෙසෙවු.

යෙ'පි තෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සෙධා අපඤ්චාමානාසා අනුක්‍රමාදි
යොගකෙවං පඤ්චාමානා විහරන්ති. තෙ'පි කායෙ කායානුපසයිතො
විහරන්ති, ආතාපිතො සමපජානා එකොදිග්ගා විපසංකම්පිතා සමාහිතා
එකග්ගවිතා කායස්ස පරිඤ්ඤා. වෙදනාසු වෙදනානුපසයිතො විහරන්ති
-පෙ- වෙදනානා¹ පරිඤ්ඤා. වීරෙත විතානුපසයිතො විහරන්ති
-පෙ- විතානස්ස පරිඤ්ඤා. ධම්මෙසු ධම්මානුපසයිතො විහරන්ති
ආතාපිතො සමපජානා එකොදිග්ගා විපසංකම්පිතා සමාහිතා
එකග්ගවිතා ධම්මානං පරිඤ්ඤා.

යෙ'පි තෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරහතො ධර්මාසවා වුසිතවනො
කතකරණා ඕභිතභාරා අනුපඤ්ඤාසද්ධා පරිකම්භෙහවසංයොජනා
සමද්දෙඤ්ඤාච්ඡින්නා. තෙ'පි කායෙ කායානුපසයිතො විහරන්ති, ආතා
පිතො සමපජානා එකොදිග්ගා විපසංකම්පිතා සමාහිතා එකග්ගවිතා
කායෙන විසංග්ගතා. වෙදනාසු වෙදනානුපසයිතො විහරන්ති -පෙ-
වෙදනාහි විසංග්ගතා. වීරෙත විතානුපසයිතො විහරන්ති -පෙ-
වීරෙතෙහි විසංග්ගතා. ධම්මෙසු ධම්මානුපසයිතො විහරන්ති ආතාපිතො
සමපජානා එකොදිග්ගා විපසංකම්පිතා සමාහිතා එකග්ගවිතා ධම්මෙහි
විසංග්ගතා. යෙ'පි තෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු නවා අවිරපඤ්චිතා අධුනාගතා
ඉමං ධම්මවිනයං, තෙ වො භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමෙසං චතුක්කං
සතිපට්ඨානානං. භාවනාය සමාදපෙතඛො නිවෙසෙතඛො පතිට්ඨාපෙ-
තඛොති.

3. 1. 5

කුසලරාසිසුත්තං

1183. අකුසලරාසිති භික්ඛවෙ, වදමානො² පඤ්චනිවරණෙ සමමා
වදමානො වදෙය්‍ය. කෙවලොහ'යං භික්ඛවෙ, අකුසලරාසි යදිදං
පඤ්ච නිවරණං. කතමෙ පඤ්ච: කාමච්ඡදනිවරණං ධ්‍යාපාදනිවරණං
ථිතම්භනිවරණං උරුච්ඡාදනිවරණං විචිකිච්ඡානිවරණං. අකුසල-
රාසිති භික්ඛවෙ, වදමානො ඉමෙ පඤ්චනිවරණෙ සමමා වදමානො
වදෙය්‍ය. කෙවලොහ'යං භික්ඛවෙ, අකුසලරාසි යදිදං පඤ්ච නිවරණං.

කුසලරාසිති භික්ඛවෙ, වදමානො චක්ඛාරො සතිපට්ඨානෙ සමමා
වදමානො වදෙය්‍ය. කෙවලොහ'යං භික්ඛවෙ, කුසලරාසි යදිදං
චක්ඛාරො සතිපට්ඨානා. කතමෙ චක්ඛාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු
කායෙ කායානුපසයි විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනයො
ලොකෙ අභිඤ්ඤාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- වීරෙත -පෙ- ධම්මෙසු
ධම්මානුපසයි විහරති, ආතාපි සමපජානො සතිමා විනයො ලොකෙ
අභිඤ්ඤාදෙමනස්සං. කුසලරාසිති භික්ඛවෙ, වදමානො ඉමෙ චක්ඛාරො
සතිපට්ඨානෙ සමමා වදමානො වදෙය්‍ය. කෙවලොහ'යං භික්ඛවෙ,
කුසලරාසි යදිදං චක්ඛාරො සතිපට්ඨානාති.

1. වෙදනා - සි 1, 2.

2. සමමාවදමානො - සි 1, 2.

මහණෙනි, යම් ඒ භික්ෂු කෙනෙක් ඥාණය වුවාහු නොපැමිණි රහත්බව ඇත්තාහු අනුත්තරයොගසංකමය (නිව්න) පතමින් වෙසෙත් ද, ඔහුත් කයෙහි කය අනුව දක්නාසුලුව කෙලෙස් නවන වැර ඇතිව මනා දැනුම ඇතිව එකඟසිත් ඇතිව වෙසෙසිත් පහන්සිත් ඇතිව කය පිරිසිදු දැනීම පිණිස සමාහිත ව එකාග්‍රචිත්තව වෙසෙත්. විදුමහි විදුම අනුව බලනසුලුව ... විදුම පිරිසිදු දැනීම පිණිස වෙසෙත්. සිත්හි සිත් අනුව බලනසුලුව ... සිත් පිරිසිදු දැනුම පිණිස වෙසෙත්. දහමහි දහම අනුව බලනසුලුව කෙලෙස් නවන වැර ඇතිව මනා දැනුම ඇතිව එකඟසිත් ඇතිව වෙසෙසිත් පහන්සිත් ඇතිව දහම පිරිසිදු දැනීම පිණිස සමාහිතව එකාග්‍රචිත්තව වෙසෙත්.

මහණෙනි, රහත් වූ ක්ෂීණවූ ආශ්‍රව ඇති වැය නිමවූ බලසර ඇති කළ කටයුතු ඇති බහා නැබූ බර ඇති පිළිවෙළින් පැමිණියොත් සතිපට්ඨාන අර්හත්ත්වය ඇති සෙය කළ හටසංයෝජන ඇති මැනවින් දැන මිදුණු යම් ඒ මහණ කෙනෙකුත් වෙන් නම් ඔහුත් කයෙහි කය අනුව දක්නා සුලුව වැර ඇතිව මනා දැනුම ඇතිව එකඟ වූ සිත් ඇතිව වෙසෙසිත් පහන් සිත් ඇතිව සමාහිත ව එකාග්‍රචිත්තව කසින් වෙන් ව වෙසෙත්. විදුමහි විදුම අනුව බලනසුලුව ... විදුමින් වෙන් ව වෙසෙත්. සිත්හි සිත් අනුව බලනසුලුව ... සිතින් වෙන් ව වෙසෙත්. දහමහි දහම අනුව බලනසුලුව වැර ඇතිව මනා දැනුම ඇතිව එකඟසිත් ඇතිව වෙසෙසිත් පහන්සිත් ඇතිව සමාහිතව එකාග්‍රචිත්තව දහමින් වෙන් ව වෙසෙත්. මහණෙනි, යම් ඒ මහණ කෙනෙක් නවක ද, අලුත් පැවිදි වුවාහු ද, මෙසස්තව ළඟ දී පැමිණියාහු ද මහණෙනි, ඔහු නොප විසින් සිවුසිවටන් වඩනු පිණිස සමාදන් කරවියයුතුවහ. වැස්වියයුතුවහ. පිහිටුවියයුතුවහ යි.

3. 1. 5

කුසල් රාසි සූත්‍රය

1183. මහණෙනි, අකුසල් රාසිය යි කියන්නෙක් මැනවින් කියන්නේ පඤ්ඤානිවරණ කියන්නේ ය. මහණෙනි, යම් මේ පඤ්ඤානිවරණයෝ වෙන් නම් මහණෙනි, මේ හුදු අකුසල් රාසියකි. කවර පසෙක් ද යත්: කාමෙව්සැදු නිවරණය ව්‍යාපාදනිවරණය ඊතම්භිනිවරණය උභ්බවකුච්ච නිවරණය විචිකිච්ඡානිවරණය යි. මහණෙනි, අකුසල් රාසිය යි කියන්නෙක් මැනවින් කියන්නේ මේ පඤ්ඤානිවරණය කියන්නේ ය. මහණෙනි, යම් මේ පඤ්ඤානිවරණයෝ වෙන් නම් මේ හුදු අකුසල් රාසිය යි.

මහණෙනි, කුසල් රාසිය යි කියන්නෙක් මැනවින් කියන්නේ සිවුසිවටන් කියන්නේ ය. මහණෙනි, යම් මේ සිවුසිවටන් වේ නම් මේ හුදු කුසල් රාසියකි. කවර සතරෙක් ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ කයෙහි කය අනුව දක්නාසුලුව කෙලෙස් නවන වැර ඇතිව මනා දැනුම ඇතිව සිහි ඇතිව කාලෙව්හි දඬිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. විදුමහි ... සිත්හි ... දහමහි දහම අනුව දක්නාසුලුව කෙලෙස් නවන වැර ඇතිව මනා දැනුම ඇතිව සිහි ඇතිව දහමලෙව්හි දඬිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. මහණෙනි, කුසල් රාසිය යි කියන්නෙක් මැනවින් කියන්නේ මේ සිවුසිවටන් කියන්නේ ය. මහණෙනි, යම් මේ සිවුසිවටන් වේ නම් මේ හුදු කුසල් රාසිය යි.

3. 1. 6

සකුණුසිසුතං

1184. භූතපුබ්බං භික්ඛවෙ, සකුණුසි ලාපං සකුණං සහසා අජ්ඣාපානතා අග්ගහෙයි. අථ ඛො භික්ඛවෙ, ලාපො සකුණො සකුණුසියා හරියමානො එවං හි පරිදෙවෙයි: “මයමෙවමො¹ අලකඛිකා. මයං අපපුඤ්ඤා, යෙ මයං අගොචරෙ වරිථො² පරවිසයෙ. සවජ්ජ මයං ගොචරෙ වරෙය්‍යාම සකෙ පෙත්තකෙ විසයෙ, නවායං³ සකුණුසි අලං අභවික්ඛ යදිදං පුඤ්ඤායා”ති. කො පන තෙ ලාප ගොචරො සකො පෙත්තකො විසයොති. යදිදං නඩගලකට්ඨකරණං ලෙඩ්ඛුට්ඨානන්ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ, සකුණුසි සකෙ බලෙ අපසුඤ්ඤා සකෙ බලෙ අවචමානා⁴ අමුඤ්ඤි, ගච්ඡ මො ත්වා ලාප, තත්ථාපි මෙ ගතත්වා න මොක්ඛයිති.

අථ ඛො භික්ඛවෙ, ලාපො සකුණො නඩගලකට්ඨකරණං ලෙඩ්ඛුට්ඨානං ගතත්වා මහනාං ලෙඩ්ඛුං අභිරුහිත්වා සකුණුසිං අවචමානො⁵ අට්ඨායි, එහි ඛොද්දති⁶ සකුණුසි, එහි ඛොද්දති සකුණුසිති. අථ ඛො සා භික්ඛවෙ, සකුණුසි සකෙ බලෙ අපසුඤ්ඤා සකෙ බලෙ අවචමානා උභො පකෙඛ සන්ධාය⁷ ලාපං සකුණං සහසා අජ්ඣාපානතා. යද ඛො භික්ඛවෙ, අඤ්ඤාසි ලාපො සකුණො ඛුඤ්ඤා ආගතා⁸ ඛො මහායං සකුණුසිති. අථ තසෙසව ලෙඩ්ඛුසස අනාරං පච්චුපාදි. අථ ඛො භික්ඛවෙ, සකුණුසි තසෙසව උරං පව්චනාලෙයි. එවං හෙතං⁹ භික්ඛවෙ, හොති යො අගොචරෙ වරති පරවිසයෙ.

තස්මාතිහ භික්ඛවෙ, මා අගොචරෙ වරිත්ථ පරවිසයෙ. අගොචරෙ භික්ඛවෙ, වරතං පරවිසයෙ උච්ඡති මාරො ඔතාරං. උච්ඡති මාරො ආරම්භණං. කො ච භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අගොචරො පරවිසයො: යදිදං පඤ්ඤා කාමගුණා. කතමෙ පඤ්ඤා: චක්ඛුච්ඤායා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජ්ජියා. සොතච්ඤායා සඤ්ඤා -පෙ- සානච්ඤායා ගන්ධා -පෙ- ජීවිතච්ඤායා රසා -පෙ- කායච්ඤායා ථොට්ඨබ්බා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජ්ජියා. අයං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අගොචරො පරවිසයො.

1. මයමෙවමං - මජ්ඣං, සා.
2. වරිථං - මජ්ඣං, සා.
3. නවායං - මජ්ඣං, සා.
4. අපසුඤ්ඤා - මජ්ඣං, අචාරාදානා - සා.
5. වඳමානො - මජ්ඣං, සා.
6. ද්දතිමෙ - මජ්ඣං, සා.
7. සන්ධායං - මජ්ඣං.
8. ඛුඤ්ඤා ආගතා - සී 1, 2.
9. හිතං - මජ්ඣං.

3. 1. 6

සකුණංගි සූත්‍රය

1184. මහණෙනි, පෙර ගිජුලිහිණියක් සැහැසිකමින් පැමිණ කැට කුරුල්ලකු අල්ලා ගත්තා ය. මහණෙනි, එකල්හි කැට කුරුල්ල තෙමේ ගිජුලිහිණිය විසින් හැර ගෙන යනු ලබන්නේ මෙසේ හැඩිය: යම්බඳු අපි අගොවර වූ අනුන් අයත් විෂයෙහි හැසුරුණමෝ නම් (ඒ) අපි ම කාලකන්නි වම්හ. අපි ම පින් නැත්තම්හ. ඉදින් අපි ගොදුරු වූ සිය පියසතු විෂයෙහි හැසුරුණමෝ නම් මේ ගිජුලිහිණි මේ සුද්ධයට නොද සමත් වන්නී යයි. එම්බල කැටකුරුල්ල තාගේ ගොදුරු වූ සියපියසතු විෂය කීමෙන් දු''යි. නඟුලෙන් සාන ලද කෙතෙහි කැට නැති තැනයි. මහණෙනි, එකල්හි ගිජුලිහිණි සිය බලයෙහි තදව සිට සියබලය වනමින් එම්බල කැටකුරුල්ල, තෝ යා, එහි ද ගොස් මාගෙන් නො මිඳෙන්නේ යැයි මිදුවා ය.

මහණෙනි, ඉක්බිති කැටකුරුල්ල තෙමේ නඟුලෙන් සාන ලද කැට නැති තැනකට ගොස් මහත් කැටකට නැග “ගිජුලිහිණිය, දන් එව, ගිජුලිහිණිය දන් එව”යි ගිජුලිහිණියට කියමින් සිටියේ ය. මහණෙනි, එකල්හි ඒ ගිජුලිහිණි සියබලයෙහි තද කොට සිටගෙන සියබලය වනමින් දෙපියාපත් නඟා කැටකුරුල්ලා වෙත සැහැසි කමින් පැමිණියා ය. මහණෙනි, යම් කලෙක කැටකුරුල්ල තෙමේ ගිජුලිහිණි මා පිණිය බොහෝ දුර ආවා යි දැන ගත්තේ නම් එකල්හි ඒ කැටෙහිම ඇතුළුව පිටිසියේ ය. මහණෙනි, එකල ගිජුලිහිණිය එහි ම ළය තළාගත්තා ය. මහණෙනි, යමෙක් අගෝවර වූ මෙරමා අයත් විෂයෙහි හැසිරේ නම් එය මෙසේම වේ.

මහණෙනි, එහෙයින් මෙහිලා අගෝවර වූ මෙරමා අයත් විෂය යෙහි නඟමක් හැසිරෙවු. මහණෙනි, අගෝවර වූ මෙරමා අයත් විෂයෙහි හැසිරෙන්නවුන් පිළිබඳව මරු අවකාශ ලබන්නේ ය. මරු අරමුණක් ලබන්නේ ය. මහණෙනි, මහණහට අගෝවර වූ මෙරමා අයත් විෂය කීමෙන් ද යත්: මේ පඤ්ඤාමඟ්‍රණයෝ යි. කවර පසෙක් ද යත්: ඉටුකැමති මනවධන පියදෑ වූ කාමයෙන් යුත් ඇලුම් කටයුතු ඇසින් දතයුතු රූපයෝ යැ.. කනින් දතයුතු ශබ්දයෝ යැ ... නැහැයෙන් දතයුතු ගන්ධයෝ යැ... දිවෙන් දත යුතු රසයෝ යැ. ඉටු කැමති මන වධන පියදෑ වූ කාමයෙන් යුත් ඇලුම් කටයුතු කයින් දතයුතු ස්පර්ශයෝ යි. මහණෙනි, මේ මහණහට අගෝවර වූ මෙරමා අයත් විෂය යි.

ගොවරෙ භික්ඛවෙ, වරථ සකෙ පෙත්තකෙ වීසයෙ. ගොවරෙ භික්ඛවෙ, වරතං සකෙ පෙත්තකෙ වීසයෙ න ලව්ඡති මාරො ඔතාරං, න ලව්ඡති මාරො ආරම්මං. කො ච භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො ගොවරො සකො පෙත්තකො වීසයො, යදිදං වන්තාරො සතිපට්ඨානා. කතමෙ වන්තාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපයී චිත්තති ආතාපී සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විතෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපයී චිත්තති ආතාපී සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං අයං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො ගොවරො සකො පෙත්තකො වීසයොති.

3: 1. 7

මකකට්ඨකතං.

1185. අපී භික්ඛවෙ, භිමවතො පබ්බතරාජස්ස දුග්ගා වීසමා දෙසා, යත් නෙව මකකට්ඨකං වාරි න මනුස්සානං. අපී භික්ඛවෙ, භිමවතො පබ්බතරාජස්ස දුග්ගා වීසමා දෙසා යත් මකකට්ඨකං භිමවතො වාරි න මනුස්සානං. අපී භික්ඛවෙ, භිමවතො පබ්බතරාජස්ස සම භූමිභාගා රමණියා, යත් මකකට්ඨකං වෙව වාරි මනුස්සානං. තත්ථ භික්ඛවෙ, දුග්ගං මකකට්ඨකං ලෙපං ඔධෙධිනි මකකට්ඨකං බාධනාය තත්ථ භික්ඛවෙ, යෙ තෙ මකකට්ඨකං අබාලජාතිකා¹ අලොල ජාතිකා² තෙ තං ලෙපං දිස්වා ආරකා පරිවජ්ජන්ති³. යො පන යො හොති මකකට්ඨකං බාලජාතිකො ලොලජාතිකො යො තං ලෙපං උපසංචිතමිත්වා හත්තෙත ගණනාති. යො තත්ථ ඛජ්ඣති. හත්තං මොවෙස්සාමිති දුතියෙන හත්තෙත ගණනාති, යො තත්ථ ඛජ්ඣති. උභො හත්තං මොවෙස්සාමිති පාදෙන ගණනාති, යො තත්ථ ඛජ්ඣති. උභො හත්තං මොවෙස්සාමිති පාදං වාති⁴ දුතියෙන පාදෙන ගණනාති, යො තත්ථ ඛජ්ඣති. උභො හත්තං මොවෙස්සාමිති පාදෙ වාති තුණ්ණෙන ගණනාති, යො තත්ථ ඛජ්ඣති. එවං හි යො භික්ඛවෙ, මකකට්ඨකං පඤ්චධිතො ඵනං⁵ සෙති අනායං ආපනෙතා වාසනං ආපනෙතා යථාකාමකරණියො දුග්ගස්ස. තමෙනං භික්ඛවෙ, දුග්ගං විජ්ඣන්තො⁶ තස්මිං යෙව මකකට්ඨකං උඤ්චිතො අවිස්සජ්ජන්තො⁷ යෙන කාමං පකාමති. එවං හි⁷ තං භික්ඛවෙ, හොති යො අග්ගෙවරෙ වරති පරවීසයෙ.

1. ජාතියං - සි 1, 2.

2. පරිවජ්ජන්ති - මජ්ඣං.

3. පාදං වාති - සිමු, සි 1, 2.

4. පඤ්චාධිතො ඵනං - මජ්ඣං, සා.

5. ඤාතො - සි 1, 2.

6. තස්මිං යෙව කට්ඨකකට්ඨකං අවිස්සජ්ජන්තො - මජ්ඣං, තස්මිං යෙව

මකකට්ඨකං උඤ්චිතො අවිස්සජ්ජන්තො - සි 1, 2.

7. එවං හෙතං - මජ්ඣං, එවං හෙතං - සා.

මහණෙනි, ගෝවර වූ සිය පියසතු විෂයෙහි හැසිරෙවු. මහණෙනි ගෝවර වූ සිය පියසතු විෂයෙහි හැසිරෙන්නවුන් පිළිබඳව මරු අවකාශයක් නොලබන්නේ ය. මරු අරමුණක් නොලබන්නේ ය. මහණෙනි මහණහට ගෝවර වූ සිය පියසතු විෂය කීමෙන් ද යත්: මේ සිවු සිව්වන්හු යි. කවර සතරෙක් ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ කයෙහි කය අනුව බලනසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම් ඇතිව සිහි ඇතිව කාලෙව්හි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙයි. විදුමහි...සිත්හි...දහමහි දහම අනුව දක්නා සුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව දහම ලෙව්හි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙයි. මහණෙනි, මේ මහණහට ගෝවර වූ සිය පියසතු විෂය යි.

3. 1. 7

මකකට සූත්‍රය

1185. මහණෙනි, යම් තැනෙක වදුරන්ගේත් හැසිරීමෙන් නොවේද, මිනිසුන්ගේත් හැසිරීමෙන් නොවේද, හිමවත් පවුරුගේ (එබඳු) යා නොහැකි විසම පෙදෙස් ඇත. මහණෙනි, යම්තැනෙක වදුරන්ගේ හැසිරීමෙන් වේද, මිනිසුන්ගේ හැසිරීමෙන් නොවේද, හිමවත් පවුරුගේ එබඳු යා නොහැකි විසම පෙදෙස්ද ඇත. මහණෙනි, යම් පෙදෙසක වදුරන්ගේ හැසිරීමත් වේද, මිනිසුන්ගේ හැසිරීමත් වේද, හිමවත් පවුරුගේ එබඳු සිත්කලු සමබ්බි පෙදෙස්ද ඇත. මහණෙනි, එහි වැද්දේ වදුරුමංහි වදුරන් තසන පිණිස වදුරුලහවු ගල්වා තබන්. මහණෙනි, එහි යම් ඒ වදුරුකෙනෙක් බාලගති නැත්තාහුද ලොල්ගති නැත්තාහුද ඔහු ඒ ලහවු දැක දුරින් දුරු කෙරෙත්. යම් ඒ වදුරෙක් බාලගති ඇත්තේ.ලොල්ගති ඇත්තේ වේ නම් හේ ඒ ලහවු කරා එළඹ අතින් ගනී. හේ එහි බැඳේ. අත මුදන්නෙමි යි දෙවැනි අතින් ගනී. හේ එහි බැඳේ. දැන මුදන්නෙමි යි පයින් ගනී. හේ එහි බැඳේ දැනත් පයත් මුදන්නෙමි යි දෙවැනි පයින් ගනී. හේ එහි බැඳේ. දැනත් දෙපයත් මුදන්නෙමි යි තුඩින් ගනී. හේ එහි බැඳේ. මහණෙනි, මෙසේ ඒ වදුරා පස්තැනෙකින් එල්ලන ලද්දේ අතයට පැමිණියේ ව්‍යසනයට පැමිණියේ වැද්ද විසින් යම් කැමති පරිද්දක් කළ හැකි වූයේ තනනමින් හොච්. මහණෙනි, වැද්ද ඒ වදුරා එහි දීම විද උදුරා අත් නොහැර යම් කැමති දිගකට යේ. මහණෙනි, යමෙක් අගෝවර වූ මෙරමා සතු විෂයෙහි හැසිරේ නම් ඒ මෙසේ වෙයි.

තසමානිහ භික්ඛවෙ, මා අගොවරෙ වරිත්ථ පරච්ඡයෙ. අගොවරෙ භික්ඛවෙ, වරතං පරච්ඡයෙ ලව්ඡනී මාරො ඔතාරං, ලව්ඡනී මාරො ආරම්භං. කො ච භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අගොවරො පරච්ඡයො: යදිදං පඤ්ඤාමග්ගං. කතමෙ පඤ්ඤා: චක්ඛුච්ඤායා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනීයා -පෙ- කායච්ඤායා ඵොට්ඨබ්බා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමුපසංභිතා රජනීයා. අයං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අගොවරො පරච්ඡයො.

ගොවරෙ භික්ඛවෙ, වරථ සකෙ පෙත්තකෙ වීසයෙ. ගොවරෙ භික්ඛවෙ, වරතං සකෙ පෙත්තකෙ වීසයෙ න ලව්ඡනී මාරො ඔතාරං, න ලව්ඡනී මාරො ආරම්භං. කො ච භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො ගොවරො සකො පෙත්තකො වීසයො: යදිදං වන්තාරො සතිපට්ඨානා. කතමෙ වානාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපය්ඨී විහරති ආතාපි සම්පජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. ථෙදනාසු -පෙ- විගෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපය්ඨී විහරති ආතාපි සම්පජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. අයං භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො ගොවරො සකො පෙත්තකො වීසයොති.

3. 1. 8

සුද්දසුතං

1186. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, බාලො අව්‍යතො අකුසලො සුදෙ රාජානං වා රාජමහාමන්තං¹ වා නානවට්ඨෙහි සුපෙහි පව්ච්ඡට්ඨිතො අස්ස: අමිඤ්ඤානිති තිත්තකභ්‍යෙහිති කට්ඨකභ්‍යෙහිති මධුරභ්‍යෙහිති බාරිකෙහිති අබාරිකෙහිති ලොභිකෙහිති අලොභිකෙහිති. සබ්බො සො භික්ඛවෙ, බාලො අව්‍යතො අකුසලො සුදෙ සකස්ස හතතු² නිමිත්තං න උග්ගණ්ණාති: ඉදං වා මෙ අජ්ජ හතතු² සුපෙය්‍යං රූච්චති, ඉමස්ස වා අභිහරති, ඉමස්ස වා බහුං ගණ්ණාති, ඉමස්ස වා වණ්ණං භාසති, අමිඤ්ඤානං වා මෙ අජ්ජ හතතු සුපෙය්‍යං රූච්චති, අමිඤ්ඤානස්ස වා අභිහරති, අමිඤ්ඤානස්ස වා බහුං ගණ්ණාති, අමිඤ්ඤානස්ස වා වණ්ණං භාසති, තිත්තකභ්‍යං වා මෙ අජ්ජ හතතු -පෙ- කට්ඨකභ්‍යං වා මෙ අජ්ජ හතතු -පෙ- මධුරභ්‍යං වා මෙ අජ්ජ හතතු -පෙ- බාරිකං වා මෙ අජ්ජ හතතු -පෙ- අබාරිකං වා මෙ අජ්ජ හතතු -පෙ- ලොභිකං වා මෙ අජ්ජ හතතු -පෙ- අලොභිකං වා මෙ අජ්ජ හතතු සුපෙය්‍යං රූච්චති, අලොභිකස්ස වා අභිහරති, අලොභිකස්ස වා බහුං ගණ්ණාති, අලොභිකස්ස වා වණ්ණං භාසති. සබ්බො සො භික්ඛවෙ, බාලො අව්‍යතො අකුසලො සුදෙ නවෙව ලාභී හොති: අච්ඡාදනස්ස, න ලාභී වෙතනස්ස, න ලාභී අභිභාරානං. තංකිස්ස හෙතු: තථා හි සො භික්ඛවෙ, බාලො අව්‍යතො අකුසලො සුදෙ සකස්ස හතතු නිමිත්තං න උග්ගණ්ණාති.

1. රාජමහාමන්තානං - සීල.

2. හතත - මජ්ඣං, සා.

මහණෙනි, එහෙයින් මෙහි ලා අගෝවර වූ මෙරමා සතු විෂයෙහි නතමක් හැසිරෙවු. මහණෙනි, අගෝවර වූ මෙරමා සතු විෂයෙහි හැසිරෙන්නවුන්ගේ බැසගැනීම මරු ලබන්නේය. මරු අරමුණක් ලබන්නේය. මහණෙනි, මහණහට අගෝවර වූ මෙරමා සතු විෂය කීමෙක් ද යත්: මේ පස්කම්ගුණ යි. කවර පසෙක් ද යත්; ඉටු කැමති මනවඩන පිය දෑ වූ කාමයෙන් යුත් ඇලුම් කටයුතු ඇසින් දකසුතු රු යැ... ඉටු කැමති මනවඩන පිය දෑ වූ කාමයෙන් යුත් ඇලුම් කටයුතු කයින් දකසුතු පහස් යැ. මහණෙනි, මේ මහණහට අගෝවර වූ මෙරමා සතු විෂය යි.

මහණෙනි, ගොදුරු වූ සිය පියසතු විෂයෙහි හැසිරෙවු. මහණෙනි, ගොදුරු වූ සිය පියසතු විෂයෙහි හැසිරෙන්නවුන්ගේ බැසගැනීම මරු නො ලබන්නේය. මරු අරමුණක් නො ලබන්නේය. මහණෙනි, මහණහට ගොදුරු වූ සිය පියසතු විෂය කීමෙක් ද යත්: මේ සිවු සිව්වැනි. කවර සතරෙක් ද යත්: මහණෙනි, මෙසස්නෙහි මහණ කයෙහි කය අනු ව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව කායලෝකයෙහි දැඩි ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. වෙදනාහි ... සිත්හි ... දහමිති දහම් අනු ව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව දහම් ලෙවිහි දැඩි ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. මහණෙනි, මේ මහණහට ගොදුරු වූ සිය පියසතු විෂය යි.

3. 1. 8

සුදසුත්‍රය

1186. මහණෙනි, යම්සේ බාල වූ අව්‍යක්ත වූ අදක්‍ෂ වූ අරක්කැමියෙක් ඇඹුල් කොටස් ඇත්තා වූත් තිත්ත කොටස් ඇත්තා වූත් කුළු කොටස් ඇත්තා වූත් මිහිරි කොටස් ඇත්තා වූත් කරරස ඇත්තා වූත් කරරස නැත්තා වූත් ලුණුරස ඇත්තා වූත් ලුණුරස නැත්තා වූත් නත් වැදුරුම් සුපයෙන් යුතු ව රජු වෙත හෝ රජමහඥාමතියකු වෙත හෝ එළඹ සිටියේ වන්නේ ද, මහණෙනි, බාල වූ අව්‍යක්ත වූ අදක්‍ෂ වූ ඒ මේ අරක්කැමි තම ස්වාමියාගේ (භොජන) නිමිත්ත නො උගනියි. “අද මාගේ ස්වාමීහට මේ සුපරසය රුචි වේ ය හෝ, මෙය ගැනීමට අත දිගුකරයි හෝ, මෙය බොහෝ කොට ගනියි හෝ, මෙහි ගුණ කියා යි හෝ අද මාගේ ස්වාමීහට ඇඹුල් කොටස් ඇති සුපරසය රුචි වේ යි හෝ, ඇඹුල් කොටස් ඇති සුපයට අත දිගුකරයි හෝ ඇඹුල් කොටස් ඇති සුපයෙන් බොහෝ ගනියි හෝ ඇඹුල් කොටස් ඇති සුපයෙහි ගුණ කියා යි හෝ, අද මාගේ ස්වාමීහට කුළු කොටස් ඇති ... හෝ... අද මාගේ සැමියාට මිහිරි කොටස් ඇති හෝ, ... අද මාගේ සැමියාට කරරස ඇති හෝ, ... අද මාගේ ස්වාමීහට කරරස නැති හෝ ... අද මාගේ ස්වාමීහට ලුණුරස ඇති හෝ .. අද මාගේ ස්වාමීහට ලුණුරස නැති සුපරසය රුචි වේ ය හෝ ලුණුරස නැති සුපයට අත දිගුකරයි හෝ ලුණු රස නැති සුපයෙන් බොහෝ ගනි යි හෝ ලුණු රස නැති සුපයේ ගුණ කියා යි හෝ” යි. මහණෙනි, බාල වූ අව්‍යක්ත වූ අදක්‍ෂ වූ මේ අරක්කැමි වස්ත්‍ර නො ද ලබනසුලු වෙයි. වැටුප් නො ද ලබනසුලු වෙයි. පඩුරු නො ද ලබනසුලු වෙයි. ඒ කවර හෙයින් යත්: මහණෙනි, බාල වූ අව්‍යක්ත වූ අදක්‍ෂ වූ ඒ අරක්කැමි සිය ස්වාමීහුගේ භොජන නිමිත්ත නො උගනියි ද එහෙයිනි.

එවිමෙව ඛො භික්ඛවෙ, ඉධෙකච්චො බාලො අච්චානෙතො අකුසලො භික්ඛු කායෙ න කායානුපසයි¹ විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. තස්ස කායෙ න කායානුපසසිනො² විහරතො විතං න සමාධියති, උපකතිලෙසා න පභීයනති. සො තං නිමිත්තං න උග්ගණ්ණාති. වෙදනාසු -පෙ- විතෙත -පෙ- ධම්මෙසු න ධම්මානුපසයි³ විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. තස්ස ධම්මෙසු න ධම්මානුපසසිනො⁴ විහරතො විතං න සමාධියති, උපකතිලෙසා න පභීයනති, සො තං නිමිත්තං න උග්ගණ්ණාති, සබ්බො සො භික්ඛවෙ, බාලො අච්චානෙතො අකුසලො භික්ඛු නෙවෙව ලාභී හොති දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරානං,⁵ න ලාභී සතිසමපජ්ඣස්සි. තංකිස්ස හෙතු? තථා හි සො භික්ඛවෙ, බාලො අච්චානෙතො අකුසලො භික්ඛු සකස්ස විතස්ස නිමිත්තං න උග්ගණ්ණාති.

සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, පණ්ඩිතො වියනෙතො කුසලො සුදෙ රාජානං වා රාජමහාමනං වා නානච්චයෙහි සුපෙහි පච්චුපට්ඨිතො අස්ස: අභි-ලංගෙහිපි තිත්තකග්ගෙහිපි කට්ඨකග්ගෙහිපි මධුරග්ගෙහිපි බාරිකෙහිපි අබාරිකෙහිපි ලොභිකෙහිපි අලොභිකෙහිපි. සබ්බො සො භික්ඛවෙ, පණ්ඩිතො වියනෙතො කුසලො සුදෙ සකස්ස හතතු නිමිත්තං උග්ගණ්ණාති: “ඉදං වා මෙ අජ්ජ හතතු සුපෙය්‍යං රුචති, ඉමස්ස වා අභිහරති, ඉමස්ස වා බහුං ගණ්ණාති, ඉමස්ස වා වණ්ණං භාසති, අභිච්චග්ගං වා මෙ අජ්ජ හතතු සුපෙය්‍යං රුචති, අභිච්චග්ගස්ස වා අභිහරති, අභිච්චග්ගස්ස වා බහුං ගණ්ණාති, අභිච්චග්ගස්ස වා වණ්ණං භාසති. තිත්තකග්ගං වා මෙ අජ්ජ හතතු -පෙ- කට්ඨකග්ගං වා මෙ අජ්ජ හතතු -පෙ- මධුරග්ගං වා මෙ අජ්ජ හතතු -පෙ- බාරිකං වා මෙ අජ්ජ හතතු -පෙ- අබාරිකං වා මෙ අජ්ජ හතතු -පෙ- ලොභිකං වා මෙ අජ්ජ හතතු -පෙ- අලොභිකං වා මෙ අජ්ජ හතතු සුපෙය්‍යං රුචති, අලොභිකස්ස වා අභිහරති, අලොභිකස්ස වා බහුං ගණ්ණාති. අලොභිකස්ස වා වණ්ණං භාසති. සබ්බො සො භික්ඛවෙ, පණ්ඩිතො වියනෙතො කුසලො සුදෙ ලාභී වෙව හොති අච්චාදනස්ස, ලාභී චෙතනස්ස, ලාභී අභිහාරානං. තංකිස්ස හෙතු: තථා හි සො භික්ඛවෙ, පණ්ඩිතො ව්‍යනෙතො කුසලො සුදෙ සකස්ස හතතු නිමිත්තං උග්ගණ්ණාති.

1. කායෙ කායානුපසයි - මජ්ඣං, ස්‍යා.

2. කායෙ කායානුපසසිනො - මජ්ඣං, ස්‍යා.

3. ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි - මජ්ඣං, ස්‍යා.

4. ධම්මෙසු ධම්මානුපසසිනො - මජ්ඣං, ස්‍යා.

5. දිට්ඨධම්මෙසුඛවිහාරානං - මජ්ඣං, ස්‍යා.

මහණෙනි, එසෙයින් ම මෙහි බාල වූ අව්‍යක්ත වූ අදක්‍ෂ වූ ඇතැම් මහණෙක් කයෙහි කය අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව කාලෙව්හි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට නො වෙසෙයි. කයෙහි කය අනුව දක්නාසුලු ව නො වෙසෙන ඔහුගේ සිත එකඟ නො වේ. කෙලෙස් ප්‍රභීණ නො වේ. හේ ඒ නිමිත්ත නො උගනියි වෙදනාහි ... සිත්හි ... දහමහි දහම් අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇතිව මනා දැනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව දහමලෙව්හි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට නො වෙසේ. දහමහි දහම් අනුව දක්නාසුලු ව නො වෙසෙන ඔහු ගේ සිත එකඟ නො වෙයි. කෙලෙස් ප්‍රභීණ නො වේ. හේ ඒ නිමිත්ත නො උගනියි. මහණෙනි, බාල වූ අව්‍යක්ත වූ අදක්‍ෂ වූ ඒ මහණ දිවුදම්යෙහි සුව විහරණ නො ද ලබනසුලු වෙයි. සිහි නුවණ නො ද ලබනසුලු වෙයි. ඒ කවර හෙයින් යත්: මහණෙනි, බාල වූ අව්‍යක්ත වූ අදක්‍ෂ වූ ඒ මහණ සිය සිතෙහි නිමිත්ත නො උගනී ද එහෙයිනි.

මහණෙනි, යම්සේ පණ්ඩිත වූ ව්‍යක්ත වූ දක්‍ෂ වූ අරක්කැමියෙක් ඇඹුල් කොටස් ඇත්තා වූත් තිත්ත කොටස් ඇත්තා වූත් කුළු කොටස් ඇත්තා වූත් මිහිරි කොටස් ඇත්තා වූත් කරරය ඇත්තා වූත් කරරය නැත්තා වූත් ලුණුරය ඇත්තා වූත් ලුණුරය නැත්තා වූත් නන් වැදෑරුම් සුපයෙන් යුතු ව රජු වෙත හෝ රජමහආමනියකු වෙත හෝ එළඹ සිටියේ වන්නේ ද, මහණෙනි, පණ්ඩිත වූ ව්‍යක්ත වූ දක්‍ෂ වූ ඒ අරක්කැමි සිය සැමියාගේ හෝජන නිමිත්ත උගනියි. “අද මාගේ සැමියාට මේ සුපරසය රූපී වේ යි හෝ මෙයට අත දිගුකරයි හෝ මෙයින් බොහෝ ගනියි හෝ මෙහි ගුණ කියායි හෝ අද මාගේ ස්වාමීහට ඇඹුල් කොටස් ඇති සුපරසය රූපී වේ යි හෝ ඇඹුල් කොටස් ඇති සුපයට අත දිගුකරයි හෝ ඇඹුල් කොටස් ඇති සුපයෙන් බොහෝ ගනි යි හෝ ඇඹුල් කොටස් ඇති සුපයේ ගුණ කියා යි හෝ අද මාගේ ස්වාමීහට තිත්ත කොටස් ඇති ... හෝ, අද මාගේ ස්වාමීහට කුළු කොටස් ඇති හෝ ... අද මාගේ ස්වාමීහට මිහිරි කොටස් ඇති හෝ ... අද මාගේ ස්වාමීහට කරරය ඇති හෝ ... අද මාගේ ස්වාමීහට කරරය නැති හෝ ... අද මාගේ ස්වාමීහට ලුණුරය ඇති හෝ ... අද මාගේ ස්වාමීහට ලුණුරය නැති සුපරසය රූපී වේ යි හෝ ලුණුරය නැති සුපයට අත දිගුකරයි හෝ ලුණුරය නැති සුපයෙන් බොහෝ ගනි යි හෝ ලුණුරය නැති සුපයෙහි ගුණ කියා යි හෝ” යි. මහණෙනි, පණ්ඩිත වූ ව්‍යක්ත වූ දක්‍ෂ වූ ඒ මේ අරක්කැමි වස්ත්‍ර ලබනසුලු වෙයි. වැටුප් ලබනසුලු වෙයි. පඩුරු ලබනසුලු වෙයි. ඒ කවර හෙයින් යත්: මහණෙනි, පණ්ඩිත වූ ව්‍යක්ත වූ දක්‍ෂ වූ ඒ අරක්කැමි සිය ස්වාමීහුගේ හෝජන නිමිත්ත උගනී එහෙයිනි.

එවමෙව බො භික්ඛවෙ, ඉධෙකවෙවා පඤ්ඤා වියතො කුසලො භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සී විහරති දාතෘපි සමප්පාතො සත්ථා විනයො ලොකෙ අභිෂ්ඨාදෙමනස්සං. තස්ස කායෙ කායානුපස්සිනො විහරතො විතං සමාධියති, උපකක්කලො පභියතී, සො තං නිමිතං උග්ගණ්හාති. වෙදනාසු -පෙ- විතො -පෙ- ධර්මෙසු ධර්මානුපස්සී විහරති ආතෘපි සමප්පාතො සත්ථා විනයො ලොකෙ අභිෂ්ඨාදෙමනස්සං. තස්ස ධර්මෙසු ධර්මානුපස්සිනො විහරතො විතං සමාධියති, උපකක්කලො පභියතී, සො තං නිමිතං උග්ගණ්හාති. සබො සො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤා වියතො කුසලො භික්ඛු ලාභී වෙව හොති දිට්ඨධම්මවස්ථවිහාරානං, ලාභී හොති සතිසමප්පාදකස්ස. තං කිසං හෙතු: තථා හි සො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤා ව්‍යතො කුසලො භික්ඛු සකස්ස විතස්ස නිමිතං උග්ගණ්හාතිති.

3. 1. 9

ගිලානසුතං

1187. එකං සමයං හගවා වෙසාලියං විහරති බෙලුවගාමකෝ. තත්‍ර බො හගවා භික්ඛු ආමනොසි: “එථ තුමො භික්ඛවෙ, සාමනො¹ වෙසාලියා යථාමිතං යථාසංකීදං යථාසමහතං වස්සං උපෙථ. ඉධෙවාහං බෙලුවගාමකෙ වස්සං උපගව්ඡාමී”²ති. “එවං හතො”³ති බො තෙ භික්ඛු හගවතො පටිසසුඤ්ඤා සාමනො වෙසාලියා යථාමිතං යථාසංකීදං යථාසමහතං වස්සං උපගක්ඤ්ඤං. හගවා පන තස්ථෙව බෙලුවගාමකෝ වස්සං උපගක්ඤ්ඤී. අථ බො හගවතො වස්සුපගතස්ස බරො ආබාධො උප්පජ්ඣී. බාලො වෙදො වත්තනා මාරණනතිකා. තා⁴ සුදං හගවා සතො සමප්පාතො අධිවාසෙධි අවිහංකරමානො. අථ බො හගවතො එතදහොසි: න බො පන මෙතං පතිරුපං යො’හං අනාමනොකා උපට්ඨාමෙ, අනප්පලොකෙකා භික්ඛුසඤ්ඤං පටිනිබ්බායෙය්‍යං⁵. යනුනාහං ඉමං ආබාධං විරියෙන පටිප්පණාමෙකා⁶ ජීවිතසංඛාරං අධිට්ඨාය විහරෙය්‍යනති. අථ බො හගවා තං ආබාධං විරියෙන පටිප්පණාමෙකා ජීවිතසංඛාරං අධිට්ඨාය විහාසි. අථ බො හගවා ගිලානා වුට්ඨිතො⁷ අචිරවුට්ඨිතො ගෙලක්ඤ චිහාරපච්ඡායායං⁸ පඤ්ඤානො ආසනෙ නිසීදී.

1. වෙථවගාමකෙ - මජ්ඣං.

2. සමනතා - මජ්ඣං, සා.

3. හගවා පන බෙලුවගාමකෙ - සී 1, 2.

4. තත්‍ර සුදං - මජ්ඣං, සා.

5. පටිනිබ්බායෙය්‍යං - සී 1.

6. පටිප්පණාමෙකා - මජ්ඣං.

7. ගිලානවුට්ඨිතො - මජ්ඣං.

8. චිහාරපච්ඡායායං - සී 1, 2, සා.

මහණෙනි, එසෙයින් ම මෙහි පණ්ඩිත වූ ව්‍යක්ත වූ දක්‍ෂ වූ ඇතැම් මහණෙක් කයෙහි කය අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිති ඇති ව කායලෝකයෙහි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. කයෙහි කය අනුව දක්නාසුලු ව වෙසෙන ඔහුගේ සිත එකඟ වෙයි. කෙලෙස් ප්‍රභීණ වේ. හේ ඒ නිමිත්ත උගනී. වෙදනාහි ... සිත්හි .. දහමිති දහම් අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනාදැනුම ඇති ව සිති ඇති ව දහමලෙව්හි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. දහමිති දහම් අනුව දක්නාසුලු ව වෙසෙන ඔහුගේ සිත එකඟ වෙයි. කෙලෙස් ප්‍රභීණ වේ. හේ ඒ නිමිත්ත උගනී. මහණෙනි, පණ්ඩිත වූ ව්‍යක්ත වූ දක්‍ෂ වූ ඒ මේ මහණ දිට්‍ඨද්‍රව්‍යයෙහි සුබවිහරණ ලබනසුලු ද වෙයි. සිහිනුවණ ලබනසුලු ද වෙයි. ඒ කවර හෙයින් යත්: මහණෙනි, පණ්ඩිත වූ ව්‍යක්ත වූ දක්‍ෂ වූ ඒ මහණ සිය සිතෙහි නිමිත්ත උගනී එහෙයින් යි.

3. 1. 9

ගිලාන සූත්‍රය

1187. එක්කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසල්පුර සමීපයෙහි බෙළවගමහි වැඩවසන සේක. එහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂූන් ඇමතු සේක: “මහණෙනි, එවු. තෙපි මිතුරුකම් ඇති සේ දුටුපමණින් වූ මිතුරුකම් ඇති සේ දැඩිලෙස වූ මිතුරුකම් ඇති සේ විසල්පුර අවට වස් එළඹෙවු. මම මෙහි බෙලුවගමහි ම වස් එළඹෙමි” යි. වහන්ස, එසේ යයි ඒ භික්ෂූහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට පිළිතුරු දී මිතුරුකම් ඇති සේ දුටුපමණින් වූ මිතුරුකම් ඇති සේ දැඩිලෙස වූ මිතුරුකම් ඇති සේ විසල්පුර අවට වස් එළඹුණහ. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වනාහි එහි ම බෙලුවගමහි වස් එළඹුණු සේක. එකල්හි වස් එළඹුණු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට කුරු ආබාධයෙන් උපන. මරණය කරා පවුණුවන දැඩි ඵෙදනාවෝ පවතින්. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සිහි ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව නොපෙළෙමින් ඒ වෙදනා ඉවසූ සේක. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙබඳු සිතෙක් විය: “යම්බඳු මම උවැටන් කරන්නාවුන් නො අමතා බික්සහන නො දන්වා පිරිනිවේම නම් මට එය සුදුසු නො වෙයි. මම මේ රොගය වියඝියෙන් යටපත් කොට ජීවිතසංස්කාර (ජීවිතය පවතින සේ) අධිෂ්ඨාන කොට වෙසෙන්නෙමි නම් මැනැවැ” යි. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඒ ආබාධය වියඝියෙන් යටපත් කොට ජීවිතසංස්කාර අධිෂ්ඨාන කොට වැඩවුසූ සේක. ඉක්බිති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ගිලන්බවෙන් නැගිසිටි සේක. ගිලන්බවෙන් නැගි සිටි නොබෝකල් ඇති සේක වෙහෙර පසුපස සෙවණැල්ලෙහි පැනැ වූ අසුන්හි වැඩහුන් සේක.

අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ යෙන හගවා තෙනුපසඬ්ඛම්.
උපසඬ්ඛම්ඤා හගවන්තං අභිවාදෙඤා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං
නිසිත්තො ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ හගවන්තං එතදවොච:* “දිට්ඨං
හතෙන, හගවතො ඛමනීයං, දිට්ඨං හතෙන, හගවතො යාපනීයං,
අපි මෙ හතෙන, මධුරකජානො විය කායො. දියාපි මෙ න පක්ඛා-
යකති. ධම්මාපි මං නසංවිහකති, හගවතො ගෙලලෙඤ්ඤන්. අපි ච
මෙ හතෙන, අහොසි: කාවිදෙව අසසාසමන්තා¹ න තාව හගවා
පරිනිබ්බායිසසති. න තාව හගවා භික්ඛුසඬ්ඛං ආරඤ්ඤා කිඤ්චිදෙව
උද්ගරති”ති.

කිම්පනද්වති ආනන්ද භික්ඛුසඬ්ඛො මයි පච්චාසිංසති: දෙසිතො
ආනන්ද, මයා ධම්මො අනන්තරං අඬ්භිරං කඤ්ඤා, නක්ඛානන්ද,
තථාගතස්ස ධම්මෙසු ආවරියමුලස්සි. යස්ස² නුත ආනන්ද, එවමස්ස
අහං භික්ඛුසඬ්ඛං පරිහරිස්සාමිති වා, මමුද්දෙසිකො භික්ඛුසඬ්ඛොති වා
යො නුත ආනන්ද, භික්ඛුසඬ්ඛං ආරඤ්ඤා කිඤ්චිදෙව උද්ගරෙය්ස.
තථාගතස්ස ඛො ආනන්ද, න එවං හොති අහං භික්ඛුසඬ්ඛං පරි-
හරිස්සාමිති වා මමුද්දෙසිකො භික්ඛුසඬ්ඛොති වා, සතිං ආනන්ද, තථාගතො
භික්ඛුසඬ්ඛං ආරඤ්ඤා කිඤ්චිදෙව උද්ගරිස්සති: එතරහි ඛො පනානන්ද,
ථිණ්ණො වුඤ්ඤා මහලලකො අඤ්ඤානො වයො අනුප්පකො ආසිතියො
මෙ වයො වත්තති. සෙය්සථාපි ආනන්ද, ජජ්ජරසකථං³ වෙච්චිස්සකෙන⁴
යාපෙති; එවමෙව ඛො ආනන්ද, වෙච්චිස්සකෙන මඤ්ඤා තථාගතස්ස
කායො යාපෙති.

යස්මිං ආනන්ද, සමයෙ තථාගතො සංඛනිමිත්තානං අමනසිකාරා
එකවදානං වෙදනානං නිරොධා අනිමිත්තං වෙතොසමාධිං උපසමපජ්ජ
විහරති. එසුතරං ආනන්ද, තස්මිං සමයෙ තථාගතස්ස හොති. තස්මා
තිහානන්ද, අත්තදීපා විහරථ අත්තසරණං අනඤ්ඤාසරණං, ධම්මදීපා
ධම්මසරණං අනඤ්ඤාසරණං. කථඤ්ඤානන්ද, භික්ඛු අත්තදීපො විහරති
අත්තසරණං අනඤ්ඤාසරණං, ධම්මදීපො ධම්මසරණං අනඤ්ඤා-
සරණො: ඉධානන්ද, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සි විහරති ආනාපි
සමපජානො සතිමා විනයො ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු-
-පෙ- විතෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති ආනාපි සමප-
ජානො සතිමා විනයො ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. එවං ඛො
ආනන්ද, භික්ඛු අත්තදීපො විහරති අත්තසරණං අනඤ්ඤාසරණං
ධම්මදීපො ධම්මසරණං අනඤ්ඤාසරණං. යෙ හි කෙවි ආනන්ද,
එතරහි වා මමවිවයෙ වා අත්තදීපා විහරිස්සාමති අත්තසරණං අනඤ්ඤා-
සරණං, ධම්මදීපා ධම්මසරණං අනඤ්ඤාසරණං තමතග්ගෙ මෙ තෙ
ආනන්ද, භික්ඛු හවිස්සකති යෙ කෙවි සිකඛාකාමාති.

1. අසාදමන්තා - සි 1, 2.

2. යනුත - ස්‍යා.

3. ජරසකථං - .

4. වෙච්චිස්සකෙන - සි 1, 2. වෙච්චිස්සකෙන - මජ්ඣං, වෙච්චිස්සකෙන - PTS.

* “දිට්ඨං මෙ හතෙන හගවතො එසු” ඉති පාඨො මජ්ඣං පොඤ්ඤා එතදිසස්සෙත.

එකල්හි ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැදෑ එකත්පස් ව හුන්හ. එකත්පස් ව හුන් ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකළහ: “වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට ඉවසිය හැකි ය යි දක්නා ලදී. වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේට යැපිය හැකි ය යි දක්නා ලදී. වහන්ස, එතෙකුදු වුවත් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ ගීලන්ඛව හේතු කොට ගෙන මාගේ සිරුර ද තද වූවාක් මෙනි. දිශාවෝ ද මට පැහැදිලි නො වෙත්. දහම් ද මට නො වැටහේ. වහන්ස, තව ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දැන් ම නො පිරිනිවේන සේක. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බික්සහන ඇරඹ නව ම කිසිවක් ගෙනහැර නොපාන (අන්තිම අවවාදය නොකරන) සේකැ” යි කිසියම් අස්වැසිලි මාත්‍රයෙක් වී ය යි.

ආනන්ද, බික්සහන මා කෙරෙහි කුමක් අපේක්ෂා කෙරේ ද? ආනන්ද, මා විසින් අනන්තර—අබාහිර (—නො සහවා)නො කොට දහම් දෙසන ලදී. ආනන්ද, තරාගත දහමිහි ආවාය්‍ය මුක්ඛී නැත. ආනන්ද, “මම බික්සහන පරිහරණය කරන්නෙමි යි හෝ බික්සහන මා උදෙසියයුතු කොට ඇත්තේ (වේ ව)” යි හෝ යමකුට එකාන්ත යෙන් මෙබඳු අදහසෙක් වන්නේ ද ආනන්ද, හේ එකාන්තයෙන් බික්සහන ඇරඹ කිසිවක් ගෙන හැර පානේ (කිසියම් අවවාදයක් දෙන්නේ) නම් ආනන්ද, “මම බික්සහන පරිහරණය කරන්නෙමි යි හෝ බික්සහන මා උදෙසියයුතු කොට ඇත්තේ (වේ ව)” යි හෝ තරාගතයන් හට වූකලී මෙබඳු සිතෙක් නො වේ. ආනන්ද, ඒ තරාගත බික්සහන ඇරඹ කිසිවක් ගෙනහැර පානේ ද ආනන්ද, දැන් වූකලී දිරුයෙමි වාදායෙමි මහලු වූයෙමි කල්ගත වූයෙමි පිළිවෙළින් මහලුවියට පැමිණියෙමි මාගේ අසුවැනි විය පවතී. ආනන්ද, දිරු ගැලක් යම්සේ හුණ මුසු පිළියකරින් යැපේ ද ආනන්ද, එපරිද්දෙන් තරාගතයන්ගේ කය හුණ මුසු පිළියකරින් මෙන් යැපේ.

ආනන්ද, යම්කලෙක තරාගත තෙමේ සියලු නිමිති මෙනෙහි නො කිරීමෙන් ඇතැම් වෙදනාවන්ගේ නිරෝධයෙන් නිමිති රහිත වූ චිත්ත-සමාධියට පැමිණ වෙසේ ද, ආනන්ද, එසමයෙහි තරාගතයන්ට ඉතා පහසු වෙයි. ආනන්ද, එහෙයින් මෙහි ලා තමා පිහිට කොට තමා සරණ කොට අනුන් පිහිට නො කොට දහම් පිහිට කොට දහම් සරණ කොට අනෙකක් පිහිට නො කොට වෙසෙවූ. ආනන්ද, කෙසේ නම් මහණ තමා පිහිට කොට තමා සරණ කොට අනුන් පිහිට නො කොට දහම් පිහිට කොට දහම් සරණ කොට අනෙකක් පිහිට නො කොට වෙසේ ද යත්: ආනන්ද, මෙහි මහණ කයෙහි කය අනු ව දක්නායුලු ව කෙලෙස් තවන වෙර ඇති ව මනා දැනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව කාලෙව්හි දැඩි ලොඛ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙයි. වෙදනාහි ... සිත්හි ... දහමිහි දහම් අනු ව දක්නායුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව දහම්ලෙව්හි දැඩිලොඛ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. ආනන්ද, මෙසේ මහණ තමා පිහිට කොට තමා සරණ කොට අනුන් පිහිට නො කොට දහම් පිහිට කොට දහම් සරණ කොට අනෙකක් පිහිට නො කොට වෙසේ. ආනන්ද, යම්කිසි භික්ෂු කෙනෙක් දැන් හෝ මාගේ ඇවෑමෙහි හෝ තමා පිහිට කොට තමා සරණ කොට අනුන් පිහිට නො කොට දහම් පිහිට කොට දහම් සරණ කොට අනෙකක් පිහිට නො කොට වෙසෙන්නාහු ද, යම්කිසි කෙනෙක් ශික්ෂාකාමී වන්නාහු ද ආනන්ද, ඒ මේ භික්ෂුහු අග්‍රන්ත වෙති යි.

3. 1. 10

භික්ෂුනුපස්සයස්සතං

1188. අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පක්ඛවීරමාදය යෙනඤ්ඤතරො භික්ෂුනුපස්සයො¹ තෙනුපසඤ්ඤාං. උපසඤ්ඤාං පඤ්ඤාං ආසනෙ නිසීදි. අථ ඛො සමුත්තරා භික්ෂුනියො යෙනායස්මා ආනන්දෙ තෙනුපසඤ්ඤාං. උපසඤ්ඤාං ආයස්මා ආනන්දං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසික්ඛා ඛො තා භික්ෂුනියො ආයස්මා ආනන්දං එතදවොචුං: “ඉධ හතෙත, ආනන්ද, සමුත්තරා භික්ෂුනියො චතුස්ස සතිපට්ඨානෙස්ස සුපට්ඨිතවික්ඛා² විහරන්තියො උළාරං පුබ්බන්තාපරං විසෙසං සඤ්ජානන්ති”ති. “එවමෙතං හගිනියො, එවමෙතං හගිනියො, යො හි කො ටි හගිනියො, භික්ෂු වා භික්ෂුනී වා චතුස්ස සතිපට්ඨානෙස්ස සුපට්ඨිතවික්ඛා³ විහරති, තස්සෙතං පාටිකඛිං” “උළාරං පුබ්බන්තාපරං විසෙසං සඤ්ජානන්ති”ති. අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ තා භික්ෂුනියො ධම්මො කප්පාය සන්දර්ශනා සමාදරෙත්වා සමුත්තරෙත්වා සමපහංසෙත්වා උට්ඨායාසනා පක්ඛන්ති.

අථ ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ සාවතීයං පිණ්ඩය වරිත්වා පට්ඨා-
හන්තං පිණ්ඩපාතපටිකන්තො යෙන හගවා තෙනුපසඤ්ඤාං. උපසඤ්ඤාං
හගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසික්ඛා
ඛො ආයස්මා ආනන්දෙ හගවන්තං එතදවොච: ඉධාහං හතෙත,
පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පක්ඛවීරමාදය යෙනඤ්ඤතරො භික්ෂුනු-
පස්සයො තෙනුපසඤ්ඤාං. උපසඤ්ඤාං පඤ්ඤාං ආසනෙ නිසීදිං.
අථ ඛො හතෙත, සමුත්තරා භික්ෂුනියො යෙනාහං තෙනුපසඤ්ඤාං. උපසඤ්ඤාං
මං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසික්ඛා
ඛො හතෙත, තා භික්ෂුනියො මං එතදවොචුං: “ඉධ හතෙත
ආනන්ද, සමුත්තරා භික්ෂුනියො චතුස්ස සතිපට්ඨානෙස්ස සුපට්ඨිතවික්ඛා
විහරන්තියො උළාරං පුබ්බන්තාපරං විසෙසං සඤ්ජානන්ති”ති.
එවං චුන්තාහං හතෙත, තා භික්ෂුනියො එතදවොචුං: “එවමෙතං
හගිනියො, එවමෙතං හගිනියො, යො හි කො ටි හගිනියො, භික්ෂු වා
භික්ෂුනී වා චතුස්ස සතිපට්ඨානෙස්ස සුපට්ඨිතවික්ඛා විහරති, තස්සෙතං
පාටිකඛිං: “උළාරං පුබ්බන්තාපරං විසෙසං සඤ්ජානන්ති”ති.

1. භික්ෂුනිපස්සය - සි 1.

2. සුපට්ඨිතවික්ඛා - මජ්ඣ.

3. සුපට්ඨිතවික්ඛා - සි 1.

3. 1. 10

හික්ඛුනුපසසය සූත්‍රය

1188. එකල්හි ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ පෙරවරු හැඳ පෙර ව පාසිවුරු ගෙන එක්තරා මෙහෙණ අසපුවක් වෙත එළඹීයහ. එළඹ පැනවූ අසුන්හි වැඩ හුන්හ. එකල්හි බොහෝ මෙහෙණහු ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවන් වෙත එළඹීයහ. එළඹ ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවන් වැඳ එකත්පස් ව හුන්හ. එකත්පස් ව හුන් ඒ මෙහෙණහු ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවන්ට මෙය කීහ: “වහන්ස, ආනන්දයෙනි, මෙහි බොහෝ මෙහෙණහු සිවුසිව්වන්හි මැනවින් එළඹ සිටි සිත් ඇති ව වෙසෙන්නාහු පෙරට වඩා උදර විශේෂයක් පසු ව හඳුනති” යි. නැගණියෙනි, එය එසේ ය. නැගණියෙනි, එය එසේ ය. නැගණියෙනි, යම්කිසි මහණෙක් හෝ මෙහෙණෙක් හෝ සිවුසිව්වන්හි මැනවින් එළඹ සිටි සිත් ඇති ව වෙසේ නම් ඔහු විසින් පෙරට වඩා උදර විශේෂයක් පසු ව හඳුනන්නේ ය යන මෙය කැමති වියයුතු යි. ඉක්බිති ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ දහැම කථාවෙන් ඒ මෙහෙණුන් කරුණු දක්වා සමාදන් කරවා තෙද ගත්වා සතුටු කරවා හුනස්නෙන් නැඟී ගියහ.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ සැවැත් නුවර පිඬු පිණිස හැසිර පසුබත පිණ්ඩපාතයෙන් වැළකුණාහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹීයහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එකත්පසෙක හුන්හ. එකත්පසෙක හුන් ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකළහ: වහන්ස, මෙහි මම පෙරවරු හැඳ පෙරව පාසිවුරු ගෙන එක්තරා මෙහෙණ අසපුවක් කරා එළඹියෙමි. එළඹ පැනවූ අස්නෙහි හුන්නෙමි. වහන්ස, එකල්හි බොහෝ මෙහෙණහු මා වෙත එළඹීයහ. එළඹ මා වැඳ එකත්පස්ව හුන්හ. වහන්ස, එකත්පස් ව හුන් ඒ මෙහෙණහු මට මෙය කීහ: “වහන්ස, ආනන්දයෙනි, මෙහි බොහෝ මෙහෙණහු සිවුසිව්වන්හි මැනවින් එළඹ සිටි සිත් ඇති ව වෙසෙන්නාහු පෙරට වඩා උදර විශේෂයක් පසු ව හඳුනති” යි. වහන්ස, එසේ කියන ලද මම ඒ මෙහෙණහුට මෙය කීමි: “නැගණියෙනි, එය එසේ ය. නැගණියෙනි, එය එසේ ය. නැගණියෙනි, යම්කිසි මහණෙක් හෝ මෙහෙණෙක් හෝ සිවුසිව්වන්හි මැනවින් එළඹ සිටි සිත් ඇති ව වෙසේ නම් ඔහු විසින් පෙරට වඩා උදර විශේෂයක් පසු ව හඳුනන්නේ ය යන මෙය කැමති විය යුතු” යි.

එවමෙනං ආනන්ද, එවමෙනං ආනන්ද, යො හි කොච්ඡි ආනන්ද, භික්ඛු වා භික්ඛුනී වා චතුසු සතිපට්ඨානෙසු සුපට්ඨිතවිතො විහරති, තස්සෙතං පාටිකඛ්ඛං: “උළාරං පුබ්බෙතාපරං විසෙසං සඤ්ජානිස්සති”ති. කතමෙසු චතුසු: ඉධානන්ද, භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති, ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. තස්ස කායෙ කායානුපසින්නො විහරතො කායාරම්භණො වා උපපජ්ජති, කායසම්මං පරිළාභො, වෙනසො වා ලීනත්තං, බ්භිඤ්ඤා වා විත්තං වික්ඛිපති. තෙන භානන්ද, භික්ඛුනා කිසම්චිදෙව පසාදනීයෙ නිමිත්තෙ විත්තං පණ්දහිතඛං. තස්ස කිසම්චිදෙව පසාදනීයෙ නිමිත්තෙ විත්තං පණ්දහතො පාමුජ්ජං ජායති. පමුදිතස්ස පිති ජායති, පිතිමනස්ස කායො පස්සමහති. පස්සඤ්ඤාකායො සුඛං වෙදියති. සුඛිනො විත්තං සමාධියති. යො ඉති පටිසඤ්චිකති: යස්ස බොහං අත්ථාය විත්තං පණ්දහිං, යො මෙ අත්ථො අභිනිස්සන්තො, හන්දදති පටිසංහරාමීති. යො පටිසංහරති චෙව න ච විතස්සෙති. න ච විචාරෙති. “අවි-තකෙකාමි අවිචාරො අජ්ඣන්තං සතිමා සුඛිතස්මි”ති පජානාති.

පුනචපරං ආනන්ද, භික්ඛු වෙදනාසු වෙදනානුපසයි විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. තස්ස වෙදනාසු වෙදනානුපසින්නො විහරතො වෙදනාරම්භණො වා උපපජ්ජති කායසම්මං පරිළාභො -පෙ- පජානාති.

පුනචපරං ආනන්ද, භික්ඛු විතෙ විත්තානුපසයි විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. තස්ස විතෙ විත්තානුපසින්නො විහරතො විත්තාරම්භණො වා උපපජ්ජති කායසම්මං පරිළාභො -පෙ- පජානාති.

පුනචපරං ආනන්ද, භික්ඛු ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. තස්ස ධම්මෙසු ධම්මානුපසින්නො විහරතො ධම්මාරම්භණො වා උපපජ්ජති කායසම්මං පරිළාභො, වෙනසො වා ලීනත්තං. බ්භිඤ්ඤා වා විත්තං වික්ඛිපති. තෙන භානන්ද, භික්ඛුනා කිසම්චිදෙව පසාදනීයෙ නිමිත්තෙ විත්තං පණ්දහිතඛං. තස්ස කිසම්චිදෙව පසාදනීයෙ නිමිත්තෙ විත්තං පණ්දහතො පාමුජ්ජං ජායති, පමුදිතස්ස පිති ජායති, පිතිමනස්ස කායො පස්සමහති, පස්සඤ්ඤාකායො සුඛං වෙදෙති, සුඛිනො විත්තං සමාධියති. යො ඉති පටිසඤ්චිකති: “යස්ස බොහං අත්ථාය විත්තං පණ්දහිං, යො මෙ අත්ථො අභිනිස්සන්තො, හන්දදති පටිසංහරාමී”ති. යො පටිසංහරති චෙව න ච විතස්සෙති, න ච විචාරෙති; අවි-තකෙකාමි අවිචාරො අජ්ඣන්තං සතිමා සුඛිතස්මි”ති පජානාති. එව: බො ආනන්ද, පණ්දාය භාවනා භොති.

ආනන්ද, එය එසේ ය. ආනන්ද, එය එසේ ය. ආනන්ද, යම්කිසි මහණෙක් හෝ මෙහෙණක් හෝ සිද්ධිසිව්වන්හි මැනවින් එළඹ සිටි සිත් ඇති ව වෙසේ නම් ඔහු විසින් පෙරට වඩා උදර වූ ච්ඡේදයක් පසු ව හඳුනාන්නේ ය යන මෙය කැමති වියයුතු. කවර සතරෙක ද යත්: ආනන්ද, මෙහි මහණ කයෙහි කය අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව කාලෙව්හි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙයි. කයෙහි කය අනුව දක්නාසුලු ව වෙසෙන ඔහුට කය අරමුණු කොට ඇති කයෙහි දැවිල්ලෙක් හෝ උපදී. සිතේ සැහවුණු බවෙක් හෝ වේ. පිටත හෝ සිත විසිරෙයි. ආනන්ද, ඒ මහණහු විසින් කිසියම් පැහැදියයුතු නිමිත්තෙක සිත පිහිටුවියයුතු යි. කිසියම් පැහැදියයුතු නිමිත්තෙක සිත පිහිටුවන ඔහුට ප්‍රමුද්ධිභාවය උපදී. හටගත් ප්‍රමොද ඇත්තහුට ප්‍රීතිය උපදී. ප්‍රීතියින් ඇත්තහුගේ කය සැහැල්ලු වේ. සැහැල්ලු කය ඇත්තේ සුව විඳි යි. සුව ඇත්තහුගේ සිත එකඟ වේ. හේ මෙසේ නුවණින් සලකා බලයි: “මම යමක් පිණිස සිත පිහිටුවෙමි නම් ඒ අරුත මට නිපන. ඒකාන්තයෙන් දැන් (පැහැදියයුතු නිමිත්තෙන් සිත) ආපසු හැර ගනිමි” යි. හෙතෙමේ ආපසු හැර ගැනීමත් කෙරෙයි. නො ද විතර්ක කෙරෙයි. නො ද විචාර කෙරෙයි. විතර්ක නැත්තෙම විචාර නැත්තෙම ඇතුළත සිහි ඇත්තෙම හටගත් සුව ඇත්තෙම වෙමි යි දනගනී.

ආනන්ද, නැවත අනෙකක් ද කියමි: මහණ වේදනාවන්හි වේදනා අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව වේදනාලෙව්හි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. වේදනාවන්හි වේදනා අනුව දක්නාසුලු ව වෙසෙන ඔහුට වේදනා අරමුණු කොට ඇති කයෙහි දැවිල්ලෙක් හෝ උපදී ... දනගනී.

ආනන්ද, නැවත අනෙකක් ද කියමි: මහණ සිත්හි සිත් අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇත් ව සිත්ලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙයි. සිත්හි සිත් අනුව දක්නාසුලු ව වෙසෙන ඔහුට සිත් අරමුණු කොට ඇති කයෙහි දැවිල්ලෙක් හෝ උපදී ... දනගනී.

ආනන්ද, නැවත අනෙකක් ද කියමි: මහණ දහමහි දහම අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව දහමලෙව්හි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. දහමහි දහම අනුව දක්නාසුලු ව වෙසෙන ඔහුට දහම අරමුණු කොට ඇති කයෙහි දැවිල්ලෙක් හෝ උපදී. සිතේ සැහවුණු බවෙක් හෝ වේ. පිටත හෝ සිත විසිරේ. ආනන්ද, ඒ මහණහු විසින් පැහැදිය යුතු කිසියම් නිමිත්තෙක සිත පිහිටුවියයුතු. පැහැදියයුතු කිසියම් නිමිත්තෙක සිත පිහිටුවන ඔහුට ප්‍රමුද්ධි භාවය උපදී. හටගත් ප්‍රමොද ඇත්තහුට ප්‍රීතිය උපදී. ප්‍රීතියින් ඇත්තහුගේ කය සැහැල්ලු වේ. සැහැල්ලු කය ඇත්තේ සුව විඳි. සුව ඇත්තහුගේ සිත එකඟ වේ. හේ මම යමක් පිණිස සිත පිහිටුවෙමි නම් ඒ අරුත මට නිපන. ඒකාන්තයෙන් දැන් ආපසු හැර ගනිමි” යි මෙසේ නුවණින් සලකා බලයි. හේ ආපසු හැර ගැනීමත් කෙරෙයි. විතර්ක නො ද කෙරෙයි. විචාර නො ද කෙරෙයි. විතර්ක නැත්තෙම විචාර නැත්තෙම ඇතුළත සිහි ඇත්තෙම හටගත් සුව ඇත්තෙම වෙමි යි දනගනී. ආනන්ද, මෙසේ (සිත)පිහිටුවා වැඩම වේ.

කරණානන්ද, අප්පඤ්ඤාය භාවනා හොති: බ්‍රහ්ම ආනන්ද, භික්ඛු විතං අප්පඤ්ඤාය “අප්පඤ්ඤිතං මෙ බ්‍රහ්ම විතංති” පජානාති. අර පට්ඨා පුරෙ අසඬ්ඛිතං විමුක්තං අප්පඤ්ඤිතංති පජානාති. අර ච පන කායෙ කායානුපෙසි විහරාමි ආතාපි සමපජානො සත්මා සුඛිතස්මිති පජානාති.

බ්‍රහ්මානන්ද, භික්ඛු විතං අප්පඤ්ඤාය “අප්පඤ්ඤිතං මෙ බ්‍රහ්ම විතංති” පජානාති. අර පට්ඨා පුරෙ අසඬ්ඛිතං විමුක්තං අප්පඤ්ඤිතංති පජානාති. අර ච පන වේදනාසු වේදනානුපෙසි විහරාමි, ආතාපි සමපජානො සත්මා සුඛිතස්මිති පජානාති.

බ්‍රහ්මානන්ද, භික්ඛු විතං අප්පඤ්ඤාය “අප්පඤ්ඤිතං මෙ බ්‍රහ්ම විතංති” පජානාති. අර පට්ඨා පුරෙ අසඬ්ඛිතං විමුක්තං අප්පඤ්ඤිතංති පජානාති. අර ච පන විතො විතානුපෙසි විහරාමි ආතාපි සමපජානො සත්මා සුඛිතස්මිති පජානාති.

බ්‍රහ්මානන්ද, භික්ඛු විතං අප්පඤ්ඤාය “අප්පඤ්ඤිතං මෙ බ්‍රහ්ම විතං”ති පජානාති. අර පට්ඨා පුරෙ අසඬ්ඛිතං විමුක්තං අප්පඤ්ඤිතංති පජානාති. අර ච පන ධම්මෙසු ධම්මානුපෙසි විහරාමි ආතාපි සමපජානො සත්මා සුඛිතස්මිති පජානාති. එවං ඛො ආනන්ද, අප්පඤ්ඤාය භාවනා හොති.

ඉති ඛො ආනන්ද, දෙසිතා මයා පඤ්ඤාය භාවනා, දෙසිතා අප්පඤ්ඤාය භාවනා. යං ආනන්ද, සඤ්ඤා කරණං සාවකානං භික්ඛුසංඝා අනුකම්පකො අනුකම්පං උපාදය, කතං වො තං මයා: එතාති ආනන්ද, රුක්ඛවුලානි, එතාති සුඤ්ඤාගාරානි, කුසුමානන්ද, මා පමාදස්ස, මා පට්ඨා විපට්ඨසාරිතො අනුචිත්තං, අයං වො අමකානං අනුසාසනිති.

අමබ්‍රහ්මානන්දො පට්ඨො.

තත්‍රාද්දතං:

අමබ්‍රහ්මානන්දො සතො භික්ඛු සාලා කුසලරාසි ච
සකුණංති මකකොටො සුදො ගිලානො භික්ඛුනුපස්සයොති.

ආනන්ද, (සිත) නොපිහිටුවා වැඩීම කෙසේ වේ ද යත්: ආනන්ද, මහණ පිටත සිත නොපිහිටුවා මාගේ සිත පිටත නොපිහිටුවන ලද්දේ දැනගනී. නැවත පසුව පෙර නො හැකුළුණේ මිදුණේ නො පිහිටුවන ලද්දේ ය යි දැනගනී. එසේ වතුදු කයෙහි කය අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනාදැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව වෙසෙමි. හටගත් සුව ඇත්තෙම වෙමි යි දැනගනී.

ආනන්ද මහණ පිටත සිත නො පිහිටුවා මාගේ සිත පිටත නො පිහිටුවන ලද්දේ දැනගනී. නැවත පසුව පෙර නො හැකුළුණේ මිදුණේ නො පිහිටුවන ලද්දේ ය යි දැනගනී. එසේ වතුදු වෙදනාවන්හි වෙදනා අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව වෙසෙමි, හටගත් සුව ඇත්තෙම වෙමි යි දැනගනී.

ආනන්ද, මහණ පිටත සිත නො පිහිටුවා මාගේ සිත පිටත නො පිහිටුවන ලද්දේ දැනගනී. යළි පසු ව පෙර නො හැකුළුණේ මිදුණේ නො පිහිටුවන ලද්දේ ය යි දැනගනී. එසේ වතුදු සිත්හි සිත් අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව වෙසෙමි, හටගත් සුව ඇත්තෙම වෙමි යි දැනගනී.

ආනන්ද, මහණ පිටත සිත නො පිහිටුවා මාගේ සිත පිටත නො පිහිටුවන ලද්දේ දැනගනී. යළි පසු ව පෙර නො හැකුළුණේ මිදුණේ නො පිහිටුවන ලද්දේ ය යි දැනගනී. එසේ වතුදු දහමහි දහම අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇතියෙම මනාදැනුම ඇතියෙම සිහි ඇතියෙම වෙසෙමි, හටගත් සුව ඇත්තෙම වෙමි යි දැනගනී. ආනන්ද, මෙසේ (සිත) නො පිහිටුවා වැඩීම වේ.

ආනන්ද, මෙසේ මා විසින් සිත පිහිටුවා වැඩීම දේශනා කරන ලදී. සිත නො පිහිටුවා වැඩීම දේශනා කරන ලදී. ආනන්ද, සවිචන්ට වැඩ කැමති අනුකම්පා කරන ශාස්තෘවරයකු විසින් අනුකම්පාව ක්‍රියා යමක් කටයුතු නම් මා විසින් එය තොපට කරන ලදී. ආනන්ද, තෙල රුක්මුල් ඇත. තෙල ශුන්‍යාශාර ඇත. ආනන්ද, ධ්‍යාන කරව්. නහමක් පමාදව්. පසුව නහමක් විපිළිසර ඇත්තෝ වව්. මේ තොපට අපගේ අනුශාසනා යි.

පළමුවැනි අමබපාලිවග්ගී යි.

එහි සුත්‍ර නාමාවලිය:

අමබපාලි, සතො, භික්ඛු, සාලා, කුසලරාසි, සකුණංගි, මක්ඛට, සුද, ගිලාන, භික්ඛුනුපක්‍ෂස යි දශසුත්‍රාන්තකෙනෙකි යි.

2. නාලඤ්චශෛලා

3. 2. 1

මහාපුරිසසූතකං.

1189. සාවකපීයං -

අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුද්දෙතා යෙන හගවා තෙනුපසඬිකම්. -පෙ- එකමන්තං නිසිනෙතා ඛො ආයස්මා සාරිපුද්දෙතා හගවන්තං එතදවොච: “මහාපුරිසො මහාපුරිසොති හනෙත, වුච්චති, කිත්තාවතා නු ඛො: හනෙත, මහාපුරිසො හොති” ති: විමුක්තචිත්තන්තා ඛො‘හං සාරිපුක්ත මහාපුරිසොති වදම්. අවිමුක්තචිත්තන්තා නො මහාපුරිසොති වදම්, කථංඤා සාරිපුක්ත, විමුක්තචිත්තො හොති: ඉධ සාරිපුක්ත, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සි විහරති. ආනාපි සම්පජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං, තස්ස කායෙ කායානුපස්සිනො විහරන්තො චිත්තං විරජ්ජති; විමුච්චති, අනුපාදය ආසවෙහි. වෙදනාසු -පෙ- විනෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති, ආනාපි සම්පජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. තස්ස ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සිනො විහරන්තො චිත්තං විරජ්ජති, විමුච්චති, අනුපාදය ආසවෙහි. එවං ඛො සාරිපුක්ත, විමුක්තචිත්තො හොති, විමුක්ත-චිත්තන්තා ඛො‘හං සාරිපුක්ත, මහාපුරිසොති වදම්. අවිමුක්තචිත්තන්තා නො මහාපුරිසොති වදම්.

3. 2. 2

නාලඤ්ඤාසූතකං.

1190. එකං සමයං හගවා නාලඤ්ඤාං විහරති පාවාරිකබ්බවනෙ. අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුද්දෙතා යෙන හගවා තෙනුපසඬිකම්. -පෙ- එකමන්තං නිසිනෙතා ඛො ආයස්මා සාරිපුද්දෙතා හගවන්තං එතදවොච: “එවං පසන්නො‘හං හනෙත, හගවති ‘න වාහු න ච හවික්ඛති, න චෙතර්හි විජ්ජති, අඤ්ඤා සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා හගවතා භියොරා‘භික්ඛා-නරො යදිදං සමොධිය’ තති.

2. නාලන්දාවගීය

3. 2. 1

මහාපුරිස සූත්‍රය

1189. සැවැත්තුවර—

එකල්හි ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියහ... එකත් පසෙක හුන් ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකළහ: “වහන්ස, මහාපුරිස මහාපුරිස” යි කියනු ලැබේ. වහන්ස, කෙනෙකින් මහාපුරිස වේ ද?” යි. සාරිපුඤ්ඤ, මිදුණු සිත් ඇති බැවින් මහාපුරිස ය යි මම කියමි. නො මිදුණු සිත් ඇති බැවින් මහාපුරිස නො වේ ය යි කියමි. සාරිපුඤ්ඤ කෙසේ නම් මිදුණු සිත් ඇත්තේ වේ ද යත්: සාරිපුඤ්ඤ, මෙසස්නෙහි මහණ කයෙහි කය අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනාදනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව කාලෙව්හි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙයි. කයෙහි කය අනුව දක්නාසුලු ව වෙසෙන ඔහුගේ සිත නො ඇලේ. උපාදන රහිත ව කෙලෙසුන්ගෙන් මිදේ. විදුමහි... සිත්හි... දහමහි දහම අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනාදනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව දහමලෙව්හි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. දහමහි දහම අනුව දක්නාසුලු ව වෙසෙන ඔහුගේ සිත නො ඇලේ. උපාදන රහිත ව කෙලෙසුන්ගෙන් මිදේ. සාරිපුඤ්ඤ, මෙසේ මිදුණු සිත් ඇත්තේ වෙයි. සාරිපුඤ්ඤ, මිදුණු සිත් ඇති බැවින් මහාපුරිස ය යි මම කියමි. නොමිදුණු සිත් ඇති බැවින් මහාපුරිස නො වේ ය යි කියමි යි.

3. 2. 2

නාලන්දා සූත්‍රය

1190. එක්කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නාලන්දානුවර සමීපයෙහි පාවාරික අභිවෙනෙහි වැඩවසන සේක. එකල්හි ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියහ.. එකත්පස් ව හුන් සැරියුත් තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකළහ: “වහන්ස, යම් මේ සවිතේ නුවණෙහි හෝ රහත්මහ නුවණෙහි ලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේට වඩා උත්තරීතර නුවණ ඇති අන් මහණෙක් හෝ බමුණෙක් හෝ නො ද වී ය. නො ද වන්නේ ය. දැනුණු නැත්තේ ය” යි මෙසේ මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි පැහැදිණිමි” යි.

උළාරාත්‍යත්‍රායං¹ සාරිපුත්ත, ආසභි වාචා භාසිතා, එකංසො ගභිතො, සීහනාදෙ නදිතො, එවං පසනොහං හතොත, හගවති: “න වාහු න ච හවිසසනි න චෙතරභි විජ්ජති අපෙකෙසු සමභො වා බ්‍රාහ්මභො වා හගවතා භියොයාභිකෙසුතරො යදිදං සමෙබ්බධිය”²නති. කිත්තු තෙ සාරිපුත්ත, යෙ තෙ අහෙසුං අතීතමධානං අරහතොනා සමිච්චසමබ්බුද්ධා සබ්බෙ තෙ හගවතොනා චෙතසා චෙතො පරිච්ච විදිතා. එවංසිලා තෙ හගවතොනා අහෙසුං ඉති වා, එවංධම්මා තෙ හගවතොනා අහෙසුං ඉති වා, එවංපඤ්ඤා තෙ හගවතොනා අහෙසුං ඉති වා, එවංචිහාරිතො තෙ හගවතොනා අහෙසුං ඉති වා එවංචිමුත්තා තෙ හගවතොනා අහෙසුං ඉති වාති? නොහෙතං හතොත,

කිමපන තෙ සාරිපුත්ත, යෙ තෙ හවිසසනති අනාගතමධානං අරහතොනා සමිච්චසමබ්බුද්ධා, සබ්බෙ තෙ හගවතොනා චෙතසා චෙතො පරිච්ච විදිතා: “එවංසිලා තෙ හගවතොනා හවිසසනති ඉති වා, එවං-ධම්මා තෙ හගවතොනා හවිසසනති ඉති වා, එවංපඤ්ඤා තෙ හග-වතොනා හවිසසනති ඉති වා, එවංචිහාරිතො තෙ හගවතොනා, හවිසසනති ඉති වා, එවංචිමුත්තා තෙ හගවතොනා හවිසසනති ඉති වාති? නො හෙතං හතොත,

කිං පන තෙ³ සාරිපුත්ත, එතරභි අරහං සමිච්චසමබ්බුද්ධො චෙතසා චෙතො පරිච්ච විදිතො: “එවංසිලො හගවා ඉති වා, එවංධම්මො හගවා ඉති වා, එවංපඤ්ඤා හගවා ඉති වා, එවංචිහාරි හගවා ඉති වා, එවං-චිමුත්තො හගවා ඉතිපපවා”⁴ති? නො හෙතං හතොත. එසු ව තෙ සාරිපුත්ත, අතීතානාගතපච්චපතෙත්තසු අරහතොත්තසු සමිච්චසමබ්බුද්ධසු චෙතොපරියඤාණං⁵ නත්ථි. අථ කිංආරභි තයා⁶ සාරිපුත්ත, උළාරා ආසභි වාචා භාසිතා. එකංසො ගභිතො, සීහනාදෙ නදිතො: “එවං පසනොහං හතොත, හගවති නවාහු නව හවිසසනි න චෙතරභි විජ්ජති අපෙකෙසු සමභො වා බ්‍රාහ්මභො වා හගවතා භියොයාභිකෙසුතරො යදිදං සමෙබ්බධිය”⁷නති.

1. උළාරා මො ක්‍රායං - මජ්ඣං, ස්‍යා.

2. ක්‍රායං - මජ්ඣං, ස්‍යා.

3. චෙතොපරියඤාණං - සී 1, 2. ස්‍යා.

4. ක්‍රායං - මජ්ඣං, ස්‍යා.

සාරිපුත්ත, සචිතේ නුවණෙහි හෝ රහත්මහ නුවණෙහි ලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේට වඩා උක්කරිතර ඤාණ ඇති අන් මහණෙක් හෝ බමුණෙක් හෝ නො ද වී ය, නො ද වන්නේ ය, දැනුණු නැත්තේ ය යි මෙසේ මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි පැහැදිණිමි" යි යන මේ ශ්‍රේෂ්ඨ අකමසා වචනයක් මෙහි ලා කියන ලදී. එකානන්තයෙන් ගන්නා ලද සිංහනාදයෙක් පවත්වන ලදී. සාරිපුත්ත, කිම? ඉතුන්කල යම් ඒ අර්හත් සම්මාසම්බුදුවරයෝ පහළ වූ සේක් නම් ඒ සියලු සම්බුදුවරයෝ "තොප විසින් ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේලා මෙබඳු සිල් ඇත්තෝ වූ සේකැයි හෝ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේලා මෙබඳු දහම් ඇත්තෝ වූ සේකැ යි හෝ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේලා මෙබඳු නුවණ ඇත්තෝ වූ සේකැ යි හෝ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේලා මෙබඳු විහරණ ඇත්තෝ වූ සේකැ යි හෝ ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේලා මෙබඳු චිත්‍රිකි ඇත්තෝ වූ සේකැ" යි හෝ සිතින් සිත පිරිසිදු දන්නා ලද්දෝ ද? යි වහන්ස මෙය නැත් ම ය.

සාරිපුත්ත, කිමෙක් ද? මතුකල යම් ඒ අර්හත් සම්මාසම්බුදුවරයෝ පහළ වන සේක් නම් ඒ සියලු සම්බුදුවරයෝ තොප විසින් "ඒ සියලු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ලා මෙබඳු සිල් ඇත්තෝ වන්නාහ යි හෝ ඒ සියලු භාග්‍යවතුන් වහන්සේලා මෙබඳු දහම් ඇත්තෝ වන්නාහ යි හෝ ඒ සියලු භාග්‍යවතුන් වහන්සේලා මෙබඳු නුවණ ඇත්තෝ වන්නාහ යි හෝ ඒ සියලු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ලා මෙබඳු විහරණ ඇත්තෝ වන්නාහ යි හෝ ඒ සියලු භාග්‍යවතුන් වහන්සේලා මෙබඳු චිත්‍රිකි ඇත්තෝ වන්නාහ" යි හෝ සිතින් සිත පිරිසිදු දන්නා ලද්දහු ද? යි වහන්ස, මෙය නැත් ම ය.

සාරිපුත්ත, කිමෙක් ද? තොප විසින් දන් අර්හත් සම්මාසම්බුදුවරයෝ "භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙබඳු සිල් ඇති සේකැ යි හෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙබඳු දහම් ඇති සේකැ යි හෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙබඳු ප්‍රඥා ඇති සේකැ යි හෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙබඳු විහරණ ඇති සේකැ යි හෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙබඳු චිත්‍රිකි ඇති සේකැ යි හෝ සිතින් සිත පිරිසිදු දන්නා ලද්දහු ද? යි. වහන්ස, මෙය නැත් ම ය. සාරිපුත්ත, මෙහි ලා තොපට අනිත්‍යානාගතපච්චසත්ත අර්හත් සම්මාසම්බුදුවරයන් කෙරෙහි වේතොපරියඤාණයෙක් (=සිතින් සිත පිරිසිදු දැනීමේ නුවණෙක්) නැත. එකල්හි කුමක් හෙයින් තොප විසින් "වහන්ස, යම් මේ සචිතේ නුවණෙහි හෝ රහත්මහනුවණෙහි ලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේට වඩා උක්කරිතර නුවණ ඇති අන් මහණෙක් හෝ බමුණෙක් නො ද වී ය. නො ද වන්නේ ය. දැනුණු නැතැ යි මෙසේ මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙරෙහි පැහැදිණිමි" යි ශ්‍රේෂ්ඨ අකමසා වචනයක් කියන ලද ද; එකානන්තයෙන් ගන්නා ලද සිංහනාදයෙක් පවත්වන ලද ද? යි.

න ඛො මෙ¹ හනෙත, අතීතානාගතච්ඡුප්පකෙතස්ස අරහනෙතස්ස සමමාසමුද්දොස්ස වෙනොපරියක්ඛණං අස්සී. අපි ච ධම්මනවයො විදිතො. සෙය්‍යථාපි හනෙත, රඤ්ඤා පච්චන්තිමං නගරං දළහුද්දපං² දළහපාකාරතොරණං එකඳාරං, තත්‍රස්ස දෙවාරිකො පණ්ඩිතො ව්‍යතෙතා මෙධාවි අඤ්ඤානානං නිවාරෙතා ඤානානං පච්චෙසෙතා, සො තස්ස නගරස්ස සමන්තා අනුපරියායපථං අනුක්කමමානො න පසෙසය්‍ය පාකාරස්සධිං වා පාකාරවිවරං වා අන්තමසො බිළාලනික්කමනමන්තමිදි, තස්ස එවමස්ස, යෙ කෙවි ඔලාරිකා පාණා ඉමං නගරං පටිසන්ති වා නික්කමන්ති වා සබ්බෙ තෙ ඉමිනාව ආරොන පටිසන්ති වා නික්කමන්ති වාති.

එවමෙව ඛො මෙ³ හනෙත, ධම්මනවයො විදිතො: “යෙපි තෙ හනෙත අහෙසුං අතීතමිද්ධානං අරහනෙතා සමමාසමුද්දො. සබ්බෙ තෙ හගවනෙතා පඤ්ඤානිවරණෙ පභාය චෙතසො උප්පත්තිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලිකරණෙ චතුස්ස සතිපට්ඨානෙසු සුපට්ඨිතවිත්තා⁴ සත්තබොජ්ඣංඝො යථාභූතං භාවෙතා අනුත්තරං සමමාසමොධං අභිසමුද්දංසංසු. යෙපි තෙ හනෙත. හවිස්සන්ති අනාගතමිද්ධානං අරහනෙතා සමමාසමුද්දො සබ්බෙ තෙ හගවනෙතා පඤ්ඤානිවරණෙ පභාය චෙතසො උප්පත්තිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලිකරණෙ චතුස්ස සතිපට්ඨානෙසු සුපට්ඨිතවිත්තා⁴ සත්තබොජ්ඣංඝො යථාභූතං භාවෙතා අනුත්තරං සමමාසමොධං අභිසමුද්දංසංසු. හගවාපි හනෙත, එතරහි අරහං සමමා සමුද්දො පඤ්ඤානිවරණෙ පභාය චෙතසො උප්පත්තිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලිකරණෙ චතුස්ස සතිපට්ඨානෙසු සුපට්ඨිතවිත්තො සත්තබොජ්ඣංඝො යථාභූතං භාවෙතා අනුත්තරං සමමාසමොධං අභිසමුද්දො”ති.

සාධු සාධු සාරිපුත්ත, තස්මානිහ ත්වං සාරිපුත්ත, ඉමං ධම්මපරියායං අභික්ඛණං භාසෙය්‍යාසි⁵, භික්ඛූනං භික්ඛුනීනං උපාසකානං උපාසිකානං. යෙසමිදි හි සාරිපුත්ත, මොසපුරිසානං හවිස්සති තථාගතෙ කඛ්ඛං වා විමති වා තෙසමිදිමං ධම්මපරියායං සුත්වා යා තථාගතෙ⁶ කඛ්ඛං වා විමති වා සා පභිධිස්සති ති.

1. න ඛො මෙ තං - ස්‍යා.

2. දළහුද්දපං - මජ්ඣං, දළහද්දාලං - ස්‍යා.

3. ඛො හනෙත - සී 1, 2.

4. සුපට්ඨිතවිත්තා - මජ්ඣං, ස්‍යා.

5. භාසෙය්‍යාසි - සී 1.

6. සුත්වා තථාගතෙ - සී 1, 2.

වහන්ස, අතීතානාගතපඤ්ඤානා වූ අර්හත් සම්මාසම්බුදුවරුණන් වහන්සේ කෙරෙහි චේතොපරිය ඤාණයෙක් මට නැත. එසේ වුව ද, දහම් අනු ව දන්තා ලදී. වහන්ස, යම්සේ රජකුට දඩ්පවුරු ඇති දඩ්පවුරු තොරන් ඇති එක් දෙරක් ඇති පසල්නුවරෙක් වේ ද; එහි පණ්ඩිත වූ ව්‍යක්ත වූ නුවණ ඇති නො අඳුනන්නවුන් වළක්වන අඳුනන්නවුන් ඇතුළු කරන දෙරවුපල්ලෙක් වන්නේ ය. හෝ ඒ නුවර භාත්පස පවුර අවට මහ අනුව යන්නේ යටත් පිරිසෙයින් බළලුන් නික්මෙන පමණ වූත් පවුරුයන්ධියක් (=ගඩොළු දෙකක් ඉවත් වූ තැනක්) හෝ පවුරු සිදුරක් (=සුන්කැනක්) හෝ නොදක්නේ ය. ඔහුට මෙසේ සිත් වන්නේ ය. යම්කිසි ඔඥාන ප්‍රාණිහු මේ නුවරට පිවිසෙත් නම් හෝ නික්මෙත් නම් හෝ ඒ සියල්ලෝ මේ දෙරින් ම පිවිසෙත් හෝ නික්මෙත් හෝ යි.

වහන්ස, එසෙයින් ම මා විසින් දහම් අනු ව දන්තා ලද්දේ ය. වහන්ස, ඉතුන්කල යම් ඒ අර්හත් සම්මාසම්බුදුවරයෝ පහළ වූ සේක් ද; ඒ සියලු භාග්‍යවතුන් වහන්සේලා සිත කෙලෙසන නුවණ දුබල කරන පස්තීවරණ පහ කොට සිවුසිව්වන්හි මැනවින් එළඹ සිටි සිත් ඇති සේක් සත්බොජ්‍ය තතු සේ වඩා අනුඤ්ඤා වූ සම්මා සම්බෝධිය අවබෝධ කළ සේක. වහන්ස, මතුකල යම් ඒ අර්හත් සම්මාසම්බුදුවරයෝ පහළවන සේක් නම් ඒ සියලු භාග්‍යවතුන් වහන්සේලා සිත කෙලෙසන නුවණ දුබල කරන පස්තීවරණ පහ කොට සිවුසිව්වන්හි මැනවින් එළඹ සිටි සිත් ඇති සේක් සත්බොජ්‍ය තතුසේ වඩා අනුඤ්ඤා සම්මාසම්බෝධිය අවබෝධ කරන සේක. වහන්ස, මෙකල අර්හත් සම්මා සම්බුද්ධ වූ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ද සිත කෙලෙසන නුවණ දුබල කරණ පස්තීවරණ පහ කොට සිවුසිව්වන්හි මැනවින් එළඹ සිටි සිත් ඇතිසේක් සත්බොජ්‍ය තතුසේ වඩා අනුඤ්ඤා වූ සම්මා සම්බෝධිය අවබෝධ කළ සේකැ යි..

සාරිපුත්ත, මැනවි, මැනවි, සාරිපුත්ත, එහෙයින් මෙහි ලා තෙපි මේ දහම්නය මහණුනට මෙහෙණනට උවසුනට උවසියනට එක්වත් කියන්නහු. සාරිපුත්ත, යම් භික්ෂුරුණියනට දු තථාගතයන් කෙරෙහි යම් සැකයෙක් හෝ විමතිසේක් හෝ වන්නේ නම් මේ දහම්නය අසා ඔවුන්ගේත් තථාගතයන් කෙරෙහි වූ යම් සැකයෙක් හෝ විමතිසේක් හෝ වේ ද; එය ප්‍රතීණ වන්නේ යි.

3. 2. 3

වුඤ්ඤානං

1191. එකං සමයං හගවා සාවඤ්ඤාං විහරති ජෙනවනෙ අනාරාම-
පිණ්ඩකස්ස ආරාමෙ තෙන ටො පන සමයෙන ආයස්මා සාරිපුත්තො
මගධෙසු උභරති නාළකාමකෝ, ආබාධිකො දුක්ඛිනො බාළහගිලානො.
වුඤ්ඤා ව සමණ්ණදෙසො ආයස්මතො සාරිපුත්තස්ස උපට්ඨාකො භොති.
අප ටො ආයස්මා සාරිපුත්තො තෙනෙව ආබාධෙන පරිනිබ්බාසී.
අප ටො වුඤ්ඤා සමණ්ණදෙසො ආයස්මතො සාරිපුත්තස්ස පක්ඛවිවරං
ආදය යෙන සාවඤ්ඤා ජෙනවනං අනාරාමපිණ්ඩකස්ස ආරාමො, යෙනායස්මා
ආනාඤ්ඤා තෙනුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමි ආයස්මතං ආනාඤ්ඤා අභිවා-
දෙතො එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසීදෙතො ටො වුඤ්ඤා සමණ්ණදෙසො
ආයස්මතං ආනාඤ්ඤා එතදවොච:

“ආයස්මා හතොන, සාරිපුත්තො පරිනිබ්බුතො. ඉදමස්ස පක්ඛ-
විවර”භ්නි. අඤ්ඤා ටො ඉදං ආවුසො කපාපාහනං හගවන්තං දස්සනාය.
ආයාමාවුසො වුඤ්ඤා යෙන හගවා තෙනුපසඤ්ඤාමි. උපසඤ්ඤාමි
හගවතො එකමන්තං ආරොචෙසස්සාමාති. එවං හතොන”ති ටො වුඤ්ඤා
සමණ්ණදෙසො ආයස්මතො ආනාඤ්ඤා පට්ටසෙසාසී. අප ටො ආයස්මා
ව ආනාඤ්ඤා වුඤ්ඤා ව සමණ්ණදෙසො යෙන හගවා තෙනුපසඤ්ඤාමි.
උපසඤ්ඤාමි හගවන්තං අභිවාදෙතො එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං
නිසීදෙතො ටො ආයස්මා ආනාඤ්ඤා හගවන්තං එතදවොච: “අයං
හතොන, වුඤ්ඤා සමණ්ණදෙසො එවමාහ. ආයස්මා හතොන, සාරිපුත්තො
පරිනිබ්බුතො, ඉදමස්ස පක්ඛවිවර”භ්නි. අපි ව මෙ හතොන, මධුරක-
ජාතො විය කායො. දිසාපි මෙ න පක්ඛායන්ති. ධම්මොපි ම-
නස්සට්ඨන්ති. ආයස්මා සාරිපුත්තො පරිනිබ්බුතො”ති සුඤ්ඤාමි.

කිනත්ත ටො තෙ ආනාඤ්ඤා සාරිපුත්තො සීලකක්ඛං වා ආදය පරි-
නිබ්බුතො, සමාධිකක්ඛං වා ආදය පරිනිබ්බුතො, පඤ්ඤාකක්ඛං වා
ආදය පරිනිබ්බුතො, විමුක්ඛකක්ඛං වා ආදය පරිනිබ්බුතො, විමුක්ඛඤ්ඤා-
දස්සනකක්ඛං වා ආදය පරිනිබ්බුතොති? න ටො මෙ හතොන: ආයස්මා
සාරිපුත්තො සීලකක්ඛං වා ආදය පරිනිබ්බුතො -පෙ- විමුක්ඛඤ්ඤාදස්ස-
නකක්ඛං වා ආදය පරිනිබ්බුතො. අපි ව හතොන, ආයස්මා සාරිපුත්තො
ඔවාදකො අහොසි, වීඤ්ඤාපකො සන්ධුස්සකො සමාදපකො සමුත්තපකො
සමපහංසකො අකිලාසු ධම්මදෙසනාය, අනුගාහකො සමුත්තපකො. තං
මයං ආයස්මතො සාරිපුත්තො ධම්මොපි ධම්මොගාහං ධම්මානුගාහං
අනුස්සරාමාති.

1. නාලකාමකො - සී 1, 2.

2. න ටො මෙ තං හතොන - සී 1, 2.

න ව ටො මෙ හතොන - මඡසං.

3. 2. 3

වුඤ්ඤා

1191. එක්සමයෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවක සමීපයෙහි අනෙපිඬු සිටුහුගේ දෙවරම්හි වැඩවසන සේක. එසමයෙහි ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ මගදදනව්වෙහි නාළකගම්හි හටගත් ආබාධ ඇත්තාහු දුකට පැමිණියාහු දැඩියේ ගිලන් වූවාහු වැඩවෙසෙති. වුඤ්ඤාගරණ තෙමේත් ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ට උච්චත් කරන්නේ වේ. එකල්හි ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ ඒ ආබාධයෙන් ම පිරිනිවියහ. ඉක්බිති වුඤ්ඤාගරණ ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ගේ පාසිවුරු ගෙන සැවැත්තුවර අනෙපිඬුසිටුහුගේ දෙවරම්හි ආයුෂ්මත් ආනඤ්ඤා තෙරණුවන් වෙත එළඹියේ ය. එළඹ ආයුෂ්මත් ආනඤ්ඤා තෙරණුවන් වැඳ එකත්පසෙක හුන්නේ ය. එකත්පසෙක හුන් වුඤ්ඤාගරණ ආයුෂ්මත් ආනඤ්ඤා තෙරණුවන්ට මෙය කී ය.

වහන්ස, ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ පිරිනිවියහ. මේ උන්වහන්සේගේ පාසිවුරු යි ඇවැත්ති, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ දකිනු වස් මේකතාපට්ටරෙක් ඇත. ඇවත වුඤ්ඤා, යමු. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹෙන්නෙමු. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මේ අරුත සැලකරන්නෙමු යි. වහන්ස, එසේ ය යි වුඤ්ඤාගරණ ආයුෂ්මත් ආනඤ්ඤා තෙරණුවන්ට පිළිතුරු දිනි. එකල්හි ආයුෂ්මත් ආනඤ්ඤා තෙරණුවෝත් වුඤ්ඤාගරණුවෝත් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එකත්පසෙක හුන්න. එකත්පසෙක හුන් ආයුෂ්මත් ආනඤ්ඤා තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකළහ: වහන්ස, මේ වුඤ්ඤාගරණ මෙසේ කියයි: “වහන්ස, ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ පිරිනිවියහ. මේ උන්වහන්සේගේ පාසිවුරු” යි. වහන්ස, තව ද ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ පිරිනිවියහ යි අසා මාගේ සිරුර තද වූවාක් මෙනි. දිශාවෝ ද මට පැහැදිලි නො වෙත්. දහම් ද මට නොවැටහේ යි.

ආනඤ්ඤා, කීමෙක් ද? සැරියුත් තොපගේ ශීලස්කන්ධය හෝ රුගෙන පිරිනිවියේ ද? සමාධිස්කන්ධය හෝ රුගෙන පිරිනිවියේ ද? ප්‍රඥාස්කන්ධය හෝ රුගෙන පිරිනිවියේ ද? විමුක්තිස්කන්ධය හෝ රුගෙන පිරිනිවියේ ද? විමුක්තිභ්‍යාදර්ශනස්කන්ධය හෝ රුගෙන පිරිනිවියේ ද? යි. වහන්ස, ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ මාගේ ශීලස්කන්ධය හෝ රුගෙන නො පිරිනිවියහ ... මාගේ විමුක්තිභ්‍යාදර්ශනස්කන්ධය හෝ රුගෙන නො ම පිරිනිවියහ. වහන්ස, එතෙකුදු වුවත් ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ අවවාද කරන්නෙක් කරුණු අභවන්නෙක් කරුණු දක්වන්නෙක් සමාදන් කරවන්නෙක් තෙද ගන්වන්නෙක් සතුටු කරවන්නෙක් දම්දෙසුම්හි නො පසුබස්නෙක් සමුම්සරුන්ට අනුග්‍රහ කරන්නෙක් වූහ. අපි ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන්ගේ ඒ ධර්මාපස ධර්මභාග්‍ය ධර්මානුග්‍රහ සිහි කරමු යි.

නනු තං ආනන්ද, මයා පටිගළේචිව අසංඛිතං; “සංඛිතං පියෙති
 මනාපෙති නානාභාවො විනාභාවො අක්කපාභාවො, තං කුතෙස්ස ආනන්ද,
 ලොකා යං තං ජාතං භූතං සංඛිතං පලොකධම්මං තං වත මා පලුප්පිති,
 තෙනං යානං චිත්තං, සෙය්‍යාපාපි ආනන්ද, මහතො රුක්ඛස්ස නිට්ඨතො
 සාරවතො සො මහනාතතරො ඛන්ධො සො පලුප්පෙය්‍ය, එවමෙව ඛො
 ආනන්ද, මහතො භික්ඛුසංඝස්ස නිට්ඨතො සාරවතො සාරිපුත්තො පරි-
 නිබ්බුතො, තං කුතෙස්ස ආනන්ද, ලොකා යං තං ජාතං භූතං සංඛිතං
 පලොකධම්මං තං වත මා පලුප්පිති, තෙනං යානං චිත්තං. තස්මාතිභානන්ද,
 අත්තදීපා විහරට්ඨ, අත්තසරණං අනාක්කසරණං ධම්මදීපා ධම්මසරණං
 අනාක්කසරණං.

කප්පකානන්ද, භික්ඛු අත්තදීපො විහරති අත්තසරණං අනාක්කසරණං.
 ධම්මදීපො ධම්මසරණං අනාක්කසරණං: ඉධානන්ද, භික්ඛු කායෙ
 කායානුපස්සි විහරති ආනාපි සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ
 අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විතෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි
 විහරති ආනාපි සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං.
 එවං ඛො ආනන්ද, භික්ඛු අත්තදීපො විහරති අත්තසරණං අනාක්කසරණං
 ධම්මදීපො ධම්මසරණං අනාක්කසරණං. යෙහි කෙවි ආනන්ද, එතරහි
 වා මමච්චියෙ වා අත්තදීපා විහරිස්සන්ති අත්තසරණං අනාක්කසරණං
 ධම්මදීපා ධම්මසරණං අනාක්කසරණං. තමතග්ගෙ මෙ ඛෙ ආනන්ද,
 භික්ඛු හවිස්සන්ති යෙ කෙවි පිකාකාමා’ති.

3. 2. 4

උක්කචෙලසුත්තං

1192. එකං සමයං හගවා වජ්ජිසු විහරති උක්කචෙලායං.
 නදියා තීරෙ මහතා භික්ඛුසංඝො සද්ධිං අවිරපරිනිබ්බුතෙසු
 සාරිපුත්තමොග්ගලානෙසු. තෙන ඛො පන සමයෙන හගවා
 භික්ඛුසංඝපරිවුතො අලෙභාකායෙ නිසිංහො හොති අප්ථො
 හගවා තුණ්හිභූතං භික්ඛුසංඝං අනුච්චලාකෙස්සා භික්ඛු ආමරොන්ති:

ආනන්ද, සියලු ප්‍රියමනාප වස්තුවලින් වෙනස්වනබව වෙන්වන බව අන්අයුරකට පැමිණෙනබව මා විසින් පළමු කොට ම කියන ලද්දේ නො වේ ද? ආනන්ද, ඒ යමක් උපන්නේ ද වූයේ ද හෙතු ප්‍රත්‍යයෙන් හටගත්තේ ද වැනසෙන සැහැව් ඇත්තේ ද; එය එකානා-යෙන් විනාශ නො වේවා යන ඒ කරුණ මෙහි ලා කොයින් ලැබිය හැකි ද මේ කරුණ නැත්තේ ය. ආනන්ද, යම්යේ පවත්නා හර ඇති මහත්රුකෙක යම් ඉතාමහත් කඳෙක් වේ ද; එය නැසෙන්නේ ය. ආනන්ද, එසෙයින් ම පවත්නා හර ඇති මහත් බික්සහන පිළිබඳ සැරියුත් පිරිනිව්‍යේ ය. ආනන්ද, යමක් උපන්නේ ද වූයේ ද හෙතු-ප්‍රත්‍යයෙන් හටගත්තේ ද වැනසෙන සැහැව් ඇත්තේ ද; එය එකානා-යෙන් නො නැසේ වා යන ඒ කාරණය මෙහි ලා කොයින් ලැබිය හැකි ද මේ කාරණය නැත්තේ ය. ආනන්ද, එසෙයින් මෙහි ලා තමා පිහිට කොට තමා සරණ කොට මෙරමා පිහිට නො කොට දහම් පිහිට කොට දහම් සරණ කොට අනෙකක් පිහිට නො කොට වෙසෙවු.

ආනන්ද, කෙසේ නම් මහණ තමා පිහිට කොට තමා සරණ කොට මෙරමා පිහිට නො කොට දහම් පිහිට කොට දහම් සරණ කොට අනෙකක් පිහිට නො කොට වෙසේ ද යත්; ආනන්ද, මෙහි මහණ කයෙහි කය අනු ව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනාදැනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව කාලෙව්හි දුඬිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. වෙදනාහි... සිත්හි ... දහම්හි දහම් අනු ව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනාදැනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව දහම්ලෙව්හි දුඬිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. ආනන්ද, මෙසේ මහණ තමා පිහිට කොට තමා සරණ කොට මෙරමා පිහිට නො කොට දහම් පිහිට කොට දහම් සරණ කොට අනෙකක් පිහිට නො කොට වෙසේ. ආනන්ද, යම්කිසි භික්ෂු කෙනෙක් දැන් හෝ මාගේ ඇවෑමෙහි හෝ තමා පිහිට කොට තමා සරණ කොට මෙරමා පිහිට නො කොට දහම් පිහිට කොට දහම් සරණ කොට අනෙකක් පිහිට නො කොට වෙසෙන්නාහු නම් ආනන්ද, යම්කිසි භික්ෂු කෙනෙක් ශික්ෂාකාමී වන්නාහු නම් ඒ මේ භික්ෂු අග්‍රතම වෙති යි.

3. 2. 4

උක්කවෙල සූත්‍රය

1192. එක්කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැරියුත්මුගලන් දෙනම පිරිනිව් නො බෝකල් ඇති සමයෙහි වැදූදනවමෙහි උක්කවෙලා නුවර සමීපයෙහි ගඩගා ගංඉවුරෙහි මහත් බික්සහන සමග වැඩවසන සේක. එසමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බික්සහන විසින් පිරිවරන ලද සේක් එළිමහනහි වැඩහුන් සේක් වෙති. එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ නිහඬ බික්සහන දෙස බලා භික්ෂූන් ඇමතු සේක:

“අපි ඩ ධ්වායං¹ භික්ඛවෙ, පරිසා සුඤ්ඤා විය ධායති පරිනිබ්බුතෙසු සාරිපුත්තමොග්ගලානෙසු අසුඤ්ඤා මෙ² සා භික්ඛවෙ, පරිසා³ භොති අනපෙඨා තස්සං දිසායං භොති, යස්සා දිසායං සාරිපුත්තමොග්ගලානා විහරන්ති. යෙ⁴ පි තෙ භික්ඛවෙ, අහෙසුං අතීතමද්ධානං අරහතො සම්මාසම්බුද්ධා, තෙසමපි හගවන්තානං එතපරමං යෙව සාවකයුගං අභොසි, සෙයාරාපි මග්ගං සාරිපුත්තමොග්ගලානා. යෙ⁵ පි තෙ භික්ඛවෙ, හවිස්සන්ති අනාගතමද්ධානං අරහතො සම්මාසම්බුද්ධා, තෙසමපි හගවන්තානං එතපරමං යෙව සාවකයුගං හවිස්සති, සෙයාරාපි මග්ගං සාරිපුත්තමොග්ගලානා. අවජරියං භික්ඛවෙ, සාවකානං අබ්භූතං භික්ඛවෙ, සාවකානං සත්ථිසමානා ව⁴ සාසනකරා හවිස්සන්ති ඔවාදපතිකරා චතුර්නස්ථ පරිසානං පියා හවිස්සන්ති මනාපා ගරුභාවනීයා ව. අවජරියං භික්ඛවෙ, තථාගතස්ස, අබ්භූතං භික්ඛවෙ, තථාගතස්ස එවරුපෙපි නාම සාවකයුගෙ⁵ පරිනිබ්බුතෙ නස්සී තථාගතස්ස සොකො වා පරිදෙවො වා. තං කුතෙත්ථ භික්ඛවෙ, යං තං ජාතං භූතං සම්බතං පලොකධම්මං, තං වත මා පලුජ්ජිති නෙතං යානං විජ්ජති.

සෙයාරාපි භික්ඛවෙ, මහතො රුක්ඛස්ස තිට්ඨතො සාරවතො යෙ මහන්තතරා ධ්වං තෙ පලුජෙජ්ජස්සං, එවමෙව ධො භික්ඛවෙ, මහතො භික්ඛුසම්බන්ධ තිට්ඨතො සාරවතො සාරිපුත්තමොග්ගලානා පරිනිබ්බුතා. තං ඤාතෙත්ථ භික්ඛවෙ ලබ්භා, යං තං ජාතං භූතං සම්බතං පලොකධම්මං, තං වත මා පලුජ්ජිති නෙතං යානං විජ්ජති. තස්මාතිහ භික්ඛවෙ, අත්තදීපා විහරං අත්තසරණං අනඤ්ඤසරණං ධම්මදීපා ධම්මසරණං අනඤ්ඤසරණං.

කථස්ථ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අත්තදීපො විහරති අත්තසරණං අනඤ්ඤසරණං ධම්මදීපො ධම්මසරණං අනඤ්ඤසරණං ඉධ භික්ඛවෙ-භික්ඛු කායෙ කායානුපය්සි විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා චිත්තෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විතෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපය්සි විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා චිත්තෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. එවං ධො භික්ඛවෙ, භික්ඛු අත්තදීපො විහරති අත්තසරණං අනඤ්ඤසරණං ධම්මදීපො ධම්මසරණං අනඤ්ඤසරණං. යෙ හි කෙවි භික්ඛවෙ, එතරහි වා මමෙවයෙ වා අත්තදීපා විහරිස්සන්ති අත්තසරණං අනඤ්ඤසරණං, ධම්මදීපා ධම්මසරණං අනඤ්ඤසරණං. තමතග්ගො වෙ තෙ භික්ඛවෙ, භික්ඛු හවිස්සන්ති යෙ හි කෙවි සිසංඛාකාමාති.

1. අපි මහායං - මජ්ඣං, අපි ධො මහායං - සායං.

2. අසුඤ්ඤා සා - සි 1, 2, අසුඤ්ඤා මෙ භික්ඛවෙ - මජ්ඣං.

3. දිසා - සි 1, 2, සායං.

4. සත්ථි ව නාම - මජ්ඣං, සායං,

5. සාවකයුගෙ - සි 1, 2.

මහණෙනි, සැරියුත්මුගලන් දෙනම පිරිනිව් කල්හි මේ මුළු පිරිස ම භික්ෂු වූවාසේ වැටහේ. මහණෙනි, යම් දිගෙක සැරියුත් මුගලන් දෙනම වෙසෙත් නම් මාගේ ඒ පිරිස නො සිස් වේ. ඒ දික්හි පුනපුනා අපේක්ෂාව වේ. මහණෙනි, අතීතකාලයෙහි යම් ඒ අර්හත් සම්මාසම්බුදුවරයෝ වූ නම් ඒ භාග්‍යවතුන්ට ද දැන් මට සැරියුත්—මුගලන් දෙනම යම්සේ නම් එබඳු වූ ම සවුයුවලෙක් වී ය. මහණෙනි, අනාගතකාලයෙහි යම් ඒ අර්හත්සම්මාසම්බුදුවරයෝ වන්නාහු නම් ඒ භාග්‍යවතුන්ට ද දැන් මට සැරියුත්මුගලන් දෙනම යම්සේ නම් එබඳු වූ ම සවුයුවලෙක් වන්නේ ය. මහණෙනි, සච්චන්තේ අසිරියෙකි. මහණෙනි, සච්චන්තේ පුදුමයෙකි. ශාස්තෘසම වූවෝ ම සස්ත කරන්නෝ අව්වාදය අනු ව ක්‍රියා කරන්නෝ වන්නාහ. සිවුපිරිසට ප්‍රිය වූවෝ ද මන වඩන්නෝ ද ගරු කටයුත්තෝ ද වන්නාහ. මහණෙනි, තථාගතයන්ගේ අසිරියෙකි. මහණෙනි, තථාගතයන්ගේ පුදුමයෙකි. මෙබඳු වූ ම ශ්‍රාවකයුත්මයක් පිරිනිව්කල්හි දු තථාගතයන්ට ශොකයෙක් හෝ වැලපීමක් හෝ නැති මහණෙනි, ඒ යමක් උපන්නේ ද පහළ වූයේ ද හේතුයෙන් හටගන්නේ ද වැනසීම සම්භාව කොට ඇත්තේ ද; එය ඒකාන්තයෙන් නො වැනසේවා යන මේ කාරණය මෙහි ලා කොසින් ලැබිය හැකි ද, මේ කාරණය නැත්තේ ය.

මහණෙනි. යම්සේ හර ඇති සිටුනා මහත්රුකෙක යම් ඉතා මහත් කඳහු වෙත් නම් ඔහු වැනසෙන්නාහ. මහණෙනි, එසෙයින් ම හර ඇති සිටුනා මහත්බික්සහනගේ සැරියුත්මුගලන්හු පිරිනිව්සහ. මහණෙනි, ඒ යමක් උපන්නේ ද පහළ වූයේ ද හේතුයෙන් හටගන්නේ ද වැනසීම සම්භාව කොට ඇත්තේ ද; එය ඒකාන්තයෙන් නො වැනසේවා යන මේ කාරණය මෙහි ලා කොසින් ලැබිය හැකි ද, මේ කාරණය නැත්තේ ය. මහණෙනි, එහෙයින් මෙහි ලා තමා පිහිට කොට තමා සරණ කොට මෙරමා පිහිට නො කොට දහම පිහිට කොට දහම සරණ කොට අනිකක් පිහිට නො කොට වෙසෙවු.

මහණෙනි, කෙසේ නම් මහණ තමා පිහිට කොට තමා සරණ කොට මෙරමා පිහිට නො කොට දහම පිහිට කොට දහම සරණ කොට අනිකක් පිහිට නො කොට වෙසේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ කයෙහි කය අනු ව බලනසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව කාලෙව්හි දඩ්දොබ හා දෙමිනස දුරු කොට වෙසේ වේදනාහි... සිත්හි... දහමහි දහම අනු ව බලනසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව දහමලෙව්හි දඩ්දොබ හා දෙමිනස දුරු කොට වෙසේ. මහණෙනි, මහණ මෙසේ තමා පිහිට කොට තමා සරණ කොට මෙරමා පිහිට නො කොට දහම පිහිට කොට දහම සරණ කොට අනිකක් පිහිට නො කොට වෙසේ. මහණෙනි, යම්කිසි භික්ෂු කෙනෙක් දැන් හෝ මාගේ ඇවෑමෙහි හෝ තමා පිහිට කොට තමා සරණ කොට මෙරමා පිහිට නො කොට දහම පිහිට කොට දහම සරණ කොට අනිකක් පිහිට නො කොට වසන්නාහු ද, මහණෙනි, යම්කිසි කෙනෙක් ශික්ෂාකාමී වන්නාහු ද, මහණෙනි, ඒ මේ භික්ෂූහු අග්‍රන්ත වෙති යි.

3. 2. 5

බාහියසුත්තං

1193. අරං ඛො ආයස්මා බාහියො¹ යෙන හගවා තෙනුපසංකම්.
 -පෙ- එකමනං නිසින්නො ඛො ආයස්මො බාහියො හගවනං.
 එතදවොච: “සාධු මෙ හතොත හගවා සංඛින්නෙන ධම්මං දෙසෙතු
 යමහං හගවතො ධම්මං සුඤ්ඤා එකො වූපකට්ඨා අප්පමන්නො ආනාපි
 පභිතන්නො විහරෙය්‍යහති”.

තස්මාතිහ තං බාහිය, ආදිමෙව විසොධෙති කුසලෙසු ධම්මෙසු.
 කොවාදි කුසලානං ධම්මානං: සිලංකා සුවිසුඤ්ඤා, දිට්ඨි ව උජුකා.
 යතො ඛො තෙ බාහිය, සිලංකා සුවිසුඤ්ඤා හවිසසති, දිට්ඨි ව උජුකා.
 තතො තං බාහිය, සිලං නිසංසාය සිලෙ පතිට්ඨාය වත්තාරො
 සතිපට්ඨානෙ භාවෙය්‍යාසි. කතමෙ වත්තාරො: ඉධ තං බාහිය කායෙ
 කායානුපස්සි විහරසි ආනාපි සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ
 අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විතෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානු-
 පස්සි විහරසි ආනාපි සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ
 අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. යතො ඛො තං බාහිය, සිලං නිසංසාය සිලෙ
 පතිට්ඨාය ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ එවං භාවෙය්‍යාසි තතො
 තුස්සාං බාහිය, යා රත්ති වා දිට්ඨො වා ආගමිස්සති වුද්ධියෙව
 පාවිකඛිං කුසලෙසු ධම්මෙසු, නො පරිහානී”ති.

අරං ඛො ආයස්මා බාහියො හගවතො භාසිතං අභිනන්දිතො
 අනුමොදිතො උට්ඨායාසනා හගවනං අභිවාදෙතො පදකඛිණං කතො
 පක්කාමි. අරං ඛො ආයස්මා බාහියො එකො වූපකට්ඨා අප්පමන්නො
 ආනාපි පභිතන්නො විහරෙතො න වීරසෙසව යසසත්ථාය කුලපුත්තො
 සත්ථිදෙව ආභාරස්මො අනාගාරියං පබ්බජහති, තදනුත්තරං බ්‍රහ්මචරිය-
 පරියොසානං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සම්මකතො උපසම්පජ්ජ
 විහාසි, ථිණ ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණියං, නාපරං
 ඉක්කන්තායාති අබ්භාඤ්ඤාසි. අඤ්ඤතරො ව පනායස්මා බාහියො
 අරහතං අහොසිති.

3. 2. 6

උත්තියසුත්තං

1194. අරං ඛො ආයස්මා උත්තියො² යෙන හගවා තෙනුපසංකම්
 -පෙ- තතො තං උත්තිය, ගම්හස්සි මවුට්ඨෙය්‍යාස්ස පාරහති -පෙ-
 අඤ්ඤතරො ව පනායස්මා උත්තියො අරහතං අහොසිති.

1. බාහිකො - සි 1, 2.

2. උත්තියකො - සි 1, 2.

3. 2. 5

බාහිය සූත්‍රය

1193. ඉක්බිති ආයුෂ්මත් බාහිය භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළඹියේ ය. ... එකත්පසෙක හුන් ආයුෂ්මත් බාහිය භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකෙළේ ය: “වහන්ස, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ යම් දහමක් අසා එකලා වූයෙම් ගණයා කෙරෙන් වෙන් වූයෙම් නොපමා වූයෙම් කෙලෙස් තවන වැර ඇතියෙම් කායචිත්තදෙක්හි අපේක්ෂා රහිතයෙම් වසන්තොම් නම් එබඳු දහමක් මට සැකෙවින් දෙසන සේක්වා යි.

බාහිය එහෙයින් මෙහි ලා තෙපි කුසල්දහමහි මුල ම පිරිසිදු කරවු. කුසල්දහමුන්ගේ මුල කවරේ ද යත්: ඉතා පිරිසිදු වූ සීලයත් ඉතා සෘජු වූ දෘෂ්ටියත් ය. බාහිය, යම් කලෙක නොපගේ ශීලය ඉතා පිරිසිදුත් දෘෂ්ටිය ඉතා සෘජුත් වන්නේ නම් බාහිය, එකල්හි තෙපි සීලය ඇසුරු කොට සීලයෙහි පිහිටා සිවුසිවටත් වඩන්නහු ය. කවර සිවු දෙනෙක් ද යත්: බාහිය, මෙහි තෙපි කයෙහි කය අනු ව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව කාලෙවහි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙවු. වේදනාහි ... සිත්හි ... දහමහි දහම අනු ව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනාදැනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව දහම ලෙවහි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙවු. බාහිය, යම් කලෙක තෙපි සීලය ඇසුරු කොට සීලයෙහි පිහිටා මේ සිවුසිවටත් මෙසේ වඩන්නහු ද, බාහිය, එකල්හි නොපට යම් රැයෙක් හෝ දවාලෙක් හෝ පැමිණෙන්නේ නම්, කුසල්දහමහි වැඩිමෙක් ම කැමැති වියයුතු, පිරිහීමෙක් නො කැමැති වියයුතු යි.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් බාහිය භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ දේශනාව පිළිගෙන අනුමෝදන් ව හුනස්නෙන් නැගී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ පැදකුණු කොට පිටත් ව ගියේ ය. ඉක්බිති ආයුෂ්මත් බාහිය තෙරණුවෝ එකලා ව ගණයා කෙරෙන් වෙන් ව නො පමා ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව නිවන් පිණිස මෙහෙයු සිත් ඇති ව වෙසෙන්නාහු නො බෝකලකින් ම යමක් පිණිස කුලපුත්තු මැනවින් ම ගිහිගෙන් නික් ම යස්නෙහි පැවිදි වෙන් නම් අනුඤ්ඤා වූ මහබලසර කෙළවර වූ ඒ අර්හත්‍ය දිට්ඨමයෙහි ම තෙමේ වෙසෙසින් දැන පසක් කොට එයට පැමිණ වියුහ. ඉපැදි ම ගෙවිණ. බලසර වැස නිමවන ලදී කටයුතු කරන ලදී. මේබැව් පිණිස අනෙකක් නැතැ යි දැනගත්හ. ආයුෂ්මත් බාහිය තෙරණුවෝ රහතුන් අතුරෙන් එක්තරා කෙනෙක් ද වූහ යි.

3. 2. 6

උත්තිය සූත්‍රය

1194. එකල්හි ආයුෂ්මත් උත්තිය තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියහ. උත්තිය, එකල්හි තෙපි සසර පරතොරට යන්නහු යි ... ආයුෂ්මත් උත්තිය තෙරණුවෝ රහතුන් අතුරෙන් එක්තරා කෙනෙක් ද වූහ යි.

3. 2. 7

අරියසුත්තං

1195. චන්තාරො මෙ භික්ඛවෙ, සතිපට්ඨානා භාවිතා බහුලීකතා අරියා නිය්‍යානිකා නිය්‍යානිකි තක්කරස්ස සමමා දුක්ඛංඛයායාති. කතමෙ චන්තාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සී විහරති ආතාපි සමපචානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විනෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති ආතාපි සමපචානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, චන්තාරො සතිපට්ඨානා භාවිතා බහුලීකතා අරියා නිය්‍යානිකා නිය්‍යානිකි තක්කරස්ස සමමා දුක්ඛංඛයායාති.

3. 2. 8

බ්‍රහ්මසුත්තං

1196. එකං සමයං භගවා උරුච්චලායං විහරති නාජ්ජා තෙරඤ්ජරාය තීරෙ අප්පාලනිශ්‍රොධෙ පට්ඨමාසිසමුද්ධො. අථ ඛො භගවතො රහොගතස්ස පතිසලලිතස්ස එවං වෙනසො පරිවිතකෙකා උදපාදී: "එකායනො"යං මග්ගො සත්තානං විසුද්ධියා සොකපරිඤ්චානං සමතික්කමාය දුක්ඛදෙමනස්සානං අත්ථගමාය ඤායස්ස අධිගමාය නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියාය යදිදං චන්තාරො සතිපට්ඨානා. කතමෙ චන්තාරො: කායෙ වා භික්ඛු කායානුපස්සී විහරෙය්‍ය, ආතාපි සමපචානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකො අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු වා භික්ඛු -පෙ- විනෙත වා භික්ඛු -පෙ- ධම්මෙසු වා භික්ඛු ධම්මානුපස්සී විහරෙය්‍ය ආතාපි සමපචානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. එකායනොයං මග්ගො සත්තානං විසුද්ධියා සොකපරිඤ්චානං සමතික්කමාය දුක්ඛදෙමනස්සානං අත්ථගමාය ඤායස්ස අධිගමාය නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියාය යදිදං චන්තාරො සතිපට්ඨානා"ති.

අථ ඛො බ්‍රහ්මා සහමපති භගවතො වෙනසා වෙනො පරිවිතකක-
මඤ්ඤාය සෙය්‍යරාපි නාම බලවා පුරිසො සච්ඡිඤ්ඤිතං වා බාහං
පසාරෙය්‍ය පසාරිතං වා බාහං සමඤ්ඤෙය්‍ය, එවමෙවං බ්‍රහ්මලොකෙ
අනාරම්භො භගවතො පුරතො පාතුරහොසි. අථ ඛො බ්‍රහ්මා
සහමපති එකංසං උත්තරාසඛං කරිත්වා යෙන භගවා තෙනඤ්ඤි-
පණාමෙත්වා භගවන්තං එතදවොච:

3. 2. 7

අරිය සූත්‍රය

1195. මහණෙනි, වඩන ලද බහුල කරන ලද ආයාඪ වූ නෛයඝාණික වූ මේ සිවුසිව්වන්හු ඒ අනු ව පිළිපත්නහු මැනවින් දුක් ගෙවීම පිණිස පවුණුවන්. කවර සතරෙක් ද යත්; මහණෙනි, මේ සස්තෙහි මහණ කයෙහි කය අනු ව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනාදනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව කාලෙවිහි දඩ් ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. වෙදනාහි ... සිත්හි ... දහමහි දහම් අනු ව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනාදනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව දහම් ලෙවිහි දඩ්ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙයි. මහණෙනි, ආයාඪ වූ නෛයඝාණික වූ මේ සිවු-සිව්වන්හු වඩන ලදහු බහුල කරන ලදහු ඒ අනු ව පිළිපත්නහු මැනවින් දුක් ගෙවීම පිණිස පවුණුවන් යි.

3. 2. 8

බ්‍රහ්ම සූත්‍රය

1196. එක්සමයෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බුදු ව පළමු කොට උරුවෙල් දනව්වෙහි තෙරඤ්ජරාගංගුවරෙහි අප්පල් තුගරුකමූල වැඩවසන සේක. එකල්හි රහසිගත ව විවෙකයෙන් යුතු ව වැඩවෙසෙන භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙබඳු වික්ඛම්බකයෙක් පහළ විය: යම් මේ සිවුසිව්වන්හු වෙද් ද; සත්ත්වයන්ගේ විශුද්ධිය පිණිස ශෝක-පරිදේවයන් ඉක්මවීම පිණිස දුක්දෙමනස් දුරු කිරීම පිණිස අරිඅට්ඨිමහ අවබෝධ කිරීම පිණිස නිවන පසක් කිරීම පිණිස මේ එක ම මහ ය. කවර සතරෙක් ද යත්; මහණ කයෙහි හෝ කය අනු ව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනාදනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව කාලෙවිහි දඩ්ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙන්නේ ය. මහණ වෙදනාහි හෝ ... මහණ සිත්හි හෝ ... මහණ දහමහි හෝ දහම් අනු ව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනාදනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව දහම්ලෙවිහි දඩ්ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙන්නේ ය. යම් මේ සිවුසිව්වන්හු වෙන් නම් සත්ත්වයන්ගේ විශුද්ධිය පිණිස ශෝක-පරිදේවයන් ඉක්ම වීම පිණිස දුක්දෙමනස් දුරු කිරීම පිණිස අරිඅට්ඨිමහ අවබෝධ කිරීම පිණිස නිවන පසක් කිරීම පිණිස මේ එක ම මහ වේ යි.

එකල්හි සහප්පති බ්‍රහ්ම සියසිතින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ වික්ඛම්බකය දැන යම් සේ බලවත් පුරුෂයෙක් හැකුළු අතක් හෝ දිගු කරන්නේ ද; දිගුකළ අතක් හෝ හකුළුවන්නේ ද එසෙයින් ම බබ්ලොව අතුරුධන් ව භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඉදිරියෙහි පහළ විය. ඉක්බිති සහප්පති බ්‍රහ්ම උතුරුසහ එකස් කොට ඇදිලිබැඳ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කෙළේ'' ය.

“එවිමෙනං හගවා, එවිමෙනං සුගත, එකායනෝ‘යං හනෙන, මනො සත්තානං විසුඤ්ඤායා සොකපරිඤ්ඤානං සමතික්කමාය දුක්ඛදෙමනස්සානං අත්ථගමාය ඤායස්ස අධිගමාය නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියාය යදිදං වහ්නාරො සතිපට්ඨානා. කතමෙ වහ්නාරො : කායෙ වා හනෙන, භික්ඛු කායානුපසයි විහරෙය්‍ය, ආකාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු වා හනෙන, භික්ඛු -පෙ- විනෙක වා හනෙන, භික්ඛු -පෙ- ධම්මෙසු වා හනෙන, භික්ඛු ධම්මානුපසයි විහරෙය්‍ය, ආකාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. එකායනෝ‘යං හනෙන, මනො සත්තානං විසුඤ්ඤායා සොකපරිඤ්ඤානං සමතික්කමාය දුක්ඛදෙමනස්සානං අත්ථගමාය ඤායස්ස අධිගමාය නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියාය යදිදං¹ වහ්නාරො සතිපට්ඨානා”ති. ඉදමවොව භුමිමා සහසෙති, ඉදං වඤ්ඤා අපාපරං එතදවොව :

එකායනං ජාතිබ්‍යන්තදසයි මනං පජානාති භික්ඛානුකම්පි
එතෙන මග්ගෙන අතරිංසු පුබ්බෙ තරිස්සකති යෙ ව තරනති ඔසකති.

3. 2. 9

සෙදකසුත්තං

1197. එකං සමයං හගවා සුඛෙහසු² විහරති සෙදකං නාම සුඛොනං නිගමො. තත්‍ර ඛො හගවා භික්ඛු ආමනෙතයි : භුතපුබ්බං භික්ඛවෙ, වණ්ඩාලවංසිකො වණ්ඩාලවංසං උස්සාපෙඤ්ඤා මෙදකථාලිකං අනෙතවාසිං ආමනෙතයි : “එහි ඤං සමම මෙදකථාලිකෙ, වණ්ඩාලවංසං අභිරුහිඤ්ඤා මම උපරික්කමෙති නිව්ඤ්ඤාති. එවං ආවරියාති ඛො භික්ඛවෙ, මෙදකථාලිකා අනෙතවාසි වණ්ඩාලවංසිකස්ස පටිසුඤ්ඤා වණ්ඩාලවංසං අභිරුහිඤ්ඤා ආවරියස්ස උපරික්කමෙති අට්ඨාසි. අප ඛො භික්ඛවෙ, වණ්ඩාලවංසිකො මෙදකථාලිකං අනෙතවාසිං එතදවොව : “ඤං සමම මෙදකථාලිකෙ, මමං රක්ඛ. අහං තවං රක්ඛිස්සාමි. එවං මයං අඤ්ඤාමඤ්ඤාග්ගො අඤ්ඤාමඤ්ඤාරක්ඛිතා සිංහානි වෙව දසෙස්සස්සාම, ලාභෙ ව ලච්ඡාම, සොඤ්ඤානා ව වණ්ඩාලවංසා ඔරොහිස්සාමාති. එවං වුතෙති භික්ඛවෙ, මෙදකථාලිකා අනෙතවාසි වණ්ඩාලවංසිකං එතදවොව : “න ඛො නාමෙනං ආවරිය, එවං භවිස්සාති, ඤං ආවරිය, අනානං රක්ඛ, අහං අනානං රක්ඛිස්සාමි. එවං මයං අනාග්ගො අනාග්ගකිං සිංහානි වෙව දසෙස්සස්සාම, ලාභං ලච්ඡාම, සොඤ්ඤානා ව වණ්ඩාලවංසා ඔරොහෙස්සාමා”ති.

1. යදිමෙ - සි 1, 2.

2. සුඛෙහසු - සි 1, 2. සුඛෙහසු - ස්‍යා.

භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මෙය එසේ ය. සුගතයන් වහන්ස, මෙය එසේ ය. වහන්ස, යම් මේ සිවු සිව්වන්හු වෙත් නම් සත්ත්වයන්ගේ විසුද්ධියට සෝකපරිදේවයන් ඉක්මවීමට දුක්දෙමනස් දුරු කිරීමට අරිඳවහිමහ අවබෝධ කිරීමට නිවන පසක් කිරීමට මේ එක ම මහ ය. කවර සතරෙක් ද යත්: වහන්ස, මහණ කයෙහි හෝ කය අනු ව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව කාලෙව්හි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙන්නේ ය. වහන්ස, මහණ වෙදනාහි හෝ ... වහන්ස, මහණ සිත්හි හෝ ... වහන්ස, මහණ තෙමේ දහමිහි හෝ දහම් අනු ව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව දහම්ලෙව්හි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙන්නේ ය. වහන්ස, යම් මේ සිවුසිව්වන්හු වෙත් නම් සත්ත්වයන්ගේ විසුද්ධියට සෝකපරිදේවයන් ඉක්මවීමට දුක්දෙමනස් දුරු කිරීමට ඤායය අවබෝධ කිරීමට නිවන පසක් කිරීමට මේ එක ම මහ වේ යි. සහම්පතී බ්‍රහ්ම මෙය කියා: මෙය කියා යළි මතු ද මෙය කී ය:

නිවන දක්නා වූ භික්ෂුකම්පා ඇති (භාග්‍යවතුන් වහන්සේ) එක ම මහ දන්තාසේක. යම් කෙනෙක් චතුරෝසය පෙර තරණය කළාහු ද, මතු තරණය කරන්නාහු ද, දන් තරණය කෙරෙද්ද, (මහු) මේ මගින් තරණය කළහ. කරන්නාහ. කෙරෙති යි.

3. 2. 9

සේදක සූත්‍රය

1197. එක් කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සුභ්ම දනව්වෙහි සුභ්මයන්ගේ සේදක නම් නියමිතමිහි වැඩවසන සේක. එහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂූන් ඇමතුවේ. මහණෙනි, පෙර වණ්ඩාලවංශිකයෙක් සැබොල්ලුණුගස ඔසොවා “යහළු මෙදකරාලිකාවනි, එවූ තෙපි සැබොල්ලුණුගසට නැඟී මාගේ කඳ මතුයෙහි සිටිවූ” යි. මෙදකරාලිකා නම් අතවැස්සා ඇමතී ය.

මහණෙනි, ඇදුර, එසේ ය යි මෙදකරාලිකා අතවැසි වණ්ඩාල-වංශිකයාට පිළිතුරු දී වණ්ඩාලවංශයට නැඟී ඇදුරාගේ කඳමතුයෙහි සිටියේ ය. මහණෙනි, එකල්හි වණ්ඩාලවංශික මෙදකරාලිකා අතවැස්සාට මෙය කී ය: යහළු මෙදකරාලිකාවනි, තෙපි මා රකිවු. මම තෙපි රකින්නෙමි. මෙසේ අපි ඔවුනොවුන් විසින් ගෞරවය කරන ලද්දෙමේ ඔවුනොවුන් විසින් රක්ෂා ලද්දෙමේ ශිල්ප ද දක්වන්නෙමු ලාභ ද ලබන්නෙමු. සුවසේ සැබොල්ලුණුගසින් ද බසින්නෙමු” යි. මහණෙනි, එසේ කී කල්හි මෙදකරාලිකා අතවැසි වණ්ඩාලවංශිකයාට මෙය කී ය: ඇදුර, මෙය එසේ නො ම වන්නේ ය. ඇදුර, තෙපි තමා රකිවු. මම ද තමා රකින්නෙමි. මෙසේ අපි තමා විසින් ගෞරවය කරන ලද්දෙමේ තමා විසින් රක්ෂා ලද්දෙමේ ශිල්ප ද දක්වන්නෙමු ලාභ ද ලබන්නෙමු, වණ්ඩාලවංශයෙන් ද සුවසේ බසින්නෙමු” යි.

“සො නත්ඤ්ඤොති හගවා අවොව: යථා මෙදකථාලිකා අනෙතවාසී ආවරියං අවොව. අත්තානං භීතඛවෙ, රක්ඛස්සාමීති සතිපට්ඨානං සෙවිතඛං. පරං රක්ඛස්සාමීති සතිපට්ඨානං සෙවිතඛං. අත්තානං භීතඛවෙ, රක්ඛනෙතා පරං රක්ඛති. පරං රක්ඛනෙතා අත්තානං රක්ඛති. කර්ඤ්ඤා භීතඛවෙ, අත්තානං රක්ඛනෙතා පරං රක්ඛති, ආසෙවනාය භාවනාය බහුලිකලෙමන. එවං ඛො භීතඛවෙ, අත්තානං රක්ඛනෙතා පරං රක්ඛති. කර්ඤ්ඤා භීතඛවෙ, පරං රක්ඛනෙතා අත්තානං රක්ඛති, බන්ධනාය අවිහිංසාය මෙත්තචිත්තතාය අනුද්දයතාය. එවං ඛො භීතඛවෙ, පරං රක්ඛනෙතා අත්තානං රක්ඛති. “අත්තානං භීතඛවෙ, රක්ඛස්සාමී”ති සතිපට්ඨානං සෙවිතඛං, පරං රක්ඛස්සාමීති සතිපට්ඨානං සෙවිතඛං, අත්තානං භීතඛවෙ රක්ඛනෙතා පරං රක්ඛති, පරං රක්ඛනෙතා අත්තානං රක්ඛති.”

3. 2. 10

ජනපදකල්‍යාණීසුත්තං

1198 එකං සමයං හගවා සුමොසු විහරති සෙදකං නාම සුමානං නිගමො. තත්‍ර ඛො හගවා භික්ඛු ආමනෙසයි: “සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, ජනපදකල්‍යාණී, “ජනපදකල්‍යාණී”ති ඛො භික්ඛවෙ, මහාජනකායො සන්තිපතෙය්‍ය. සා ඛො පනස්ස ජනපදකල්‍යාණී පරමපාසාවිතී¹ නවෙව, පරමපාසාවිතී ගීතෙ, ජනපදකල්‍යාණී නවවති ගායතීති ඛො භික්ඛවෙ, භිදෙය්‍යාසොමනතාය මහාජනකායො සන්තිපතෙය්‍ය, අථ පුරිසො ආගච්ඡෙය්‍ය ජීවිතුකාමො අමරිතුකාමො සුඛකාමො දුක්ඛපටිකතුලො. තමෙතෙවං² වදෙය්‍යු: අයං තෙ අමෙතාපුරිස, සමතිත්තකො තෙලපතො අනතරො³ උභයසමයං⁴ අනතරො ජනපදකල්‍යාණියා පරිභාරෙතඛො⁵, පුරිසො වෙකො⁶ උක්ඛිත්තාසිකො පිට්ඨිතො පිට්ඨිතො අනුබන්ධසති යතෙව නං ථොකමපි ජඬෙධස්සති තතෙව තෙ සිරො පාතෙස්සතිති. තං කිං මඤ්ඤං භික්ඛවෙ, අපි නු සො පුරිසො අමුං තෙලපතං අමනසිකරිත්වා බහිඤ්ඤා පමාදං ආහරෙය්‍යාති?” නො හෙතං හතෙත.

උපමා ඛො ම්‍යායං භික්ඛවෙ, කතා අත්ථස්ස විඤ්ඤපනාය. අයං චෙත්ථ අත්ථො: “සමතිත්තකො තෙලපතොති ඛො භික්ඛවෙ, කායගතාය එතං සතියා අධිවචනං. තස්මාතිහ භික්ඛවෙ, එවං සික්ඛිතඛං කායගතා නො සති භාවිතා හවිස්සති බහුලිකතා යාතීකතා වඤ්ඤිකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරඤ්ඤාති.” එවං හි වො භික්ඛවෙ, සික්ඛිතඛං.

නාලඤ්ඤා වග්ගො දුතියො.

තත්‍රඤ්ඤා:

මහාපුරිසො ව නාලඤ්ඤා වුඤ්ඤා වෙලො ව බාහියො
උත්තරො අරියො බ්‍රහ්මා සෙදකං ජනපදෙන වාති.

1. පරපාසාවිතී - සි, 1, 2,
2. තමෙතං එවං - මජ්ඣ, ස්‍යා.
3. අනතරොති ව - මජ්ඣ, ස්‍යා.
4. මහාසමයං - මජ්ඣ, ස්‍යා.

5. පරිභාරිතඛො - මජ්ඣ, ස්‍යා.
6. ව තෙ - මජ්ඣ, ස්‍යා.
7. ආහරෙය්‍යාසි - සි 1, 2.

“මෙදකපාලිකා අතවැසි තෙමේ ඇදුරාට යම්යේ කියේ නම් එය එහි න්‍යායය” යි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වදළ සේක. “මහණෙනි, තමා රක්තෙමි” යි සිව්වන් සෙවියයුතු යි. මෙරමා රක්තෙමි යි සිව්වන් සෙවියයුතු යි. මහණෙනි, තමා රක්තේ මෙරමා රකිති. මහණෙනි, කෙසේ නම් තමා රක්තේ මෙරමා රකි ද යත්: කමටහන් සෙවුමෙනි, වැඩිමෙනි, බහුල කිරීමෙනි, මෙසේ තමා රක්තේ මෙරමා රකි. මහණෙනි, කෙසේ නම් මෙරමා රක්තේ තමා රකි ද යත්: ඉවසීමෙනි, කරුණායෙනි, මෙන්සිත් ඇති බැවිනි, මුදු බැවිනි. මහණෙනි, මෙසේ මෙරමා රක්තේ තමා රකිති. මහණෙනි, තමා රක්තෙමි යි සිව්වන් සෙවියයුතු යි. මෙරමා රක්තෙමි යි සිව්වන් සෙවියයුතු යි. මහණෙනි, තමා රක්තේ මෙරමා රකිති. මෙරමා රක්තේ තමා රකි යි.

3. 2. 10

ජනපදකල්‍යාණී සූත්‍රය

1198. එක්කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සුභද්‍රාවෙහි සුභමයන්ගේ සෙදක නම් ක්‍රියාමග්ගි වැඩවසන සේක. එහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂූන් ඇමතු සේක: මහණෙනි, ජනපදකල්‍යාණීය යම්යේ ද; මහණෙනි, ජනපදකල්‍යාණී යයි (ඇසුකෙණෙහි) මහජන සමූහයා රැස්වන්නේ ය. ඒ ජනපදකල්‍යාණී නොමෝ නැටුමෙහි ඉතා උතුම් පැවතුම් ඇත්ති ගැයුමෙහි ඉතා උතුම් පැවතුම් ඇත්ති වන්නී ය. මහණෙනි, දනවුකල්‍යාණ නටයි, ගයයි ඇසු කෙණෙහි බෙහෙවින් ම මහජනසමූහයා රැස්වන්නේ ය. එකල්හි ජීවත්වනු කැමති නො මැරෙනු කැමති සුව කැමති දුක පිළිකල් කරන පුරුෂයෙක් එන්නේ ය. ඒ මොහුට මෙසේ කියන්නාහු ය: “එම්බල පුරුෂය, මුව්ට සම කොට පිරුණු මේ තෙල් බඳුන මහාසමූහයා අතරෙන් දනවුකල්‍යාණ අතරෙන් ගෙන යායුතු. ඔසවා ගත් කඩු ඇති පුරුෂයෙක් පසුපස ලුහුබඳනේ ය. යම් මැ තැනෙක එයින් සවිලායනුදු ඉවතලන්නේ නම් එහි ම තාගේ හිස කපා හෙළන්නේ” යි. මහණෙනි, ඒ කීමැ යි හඬවු ද? ඒ පුරුෂ තෙමේ ඒ තෙල් බඳුන නො මෙනෙහි කොට බැහැර පමාවට එළඹෙන්නේ ද? වහන්ස, එය නො වේ ම ය.

මහණෙනි, අරුත් දන්වනු පිණිස මා විසින් මේ උපමාවක් කරන ලදි. මේ එහි අර්ථ යි: මහණෙනි, “මුව්ට සම කොට පිරුණු තෙල්බඳුනැ” යි කාශියසිහියට මේ නමෙකි. මහණෙනි, එහෙයින් මෙහි ලා මෙසේ භික්ෂියයුතු යි: අප විසින් කායගතාසනිය වඩන ලද්දී බහුල කරන ලද්දී යානයක් මෙන් කරන ලද්දී වස්තුවක් මෙන් කරන ලද්දී දඩයේ පිහිටුවන ලද්දී පුරුදු කරන ලද්දී මැනවින් අරඹන ලද්දී වන්නී ය” යි. මහණෙනි, තොප විසින් මෙසේ ම භික්ෂිය යුතු යි.

දෙවැනිනාලන්ද වර්ගය යි.

එහි සූත්‍රාන්‍යාමාවලිය:

මහාපුරිස, නාලන්ද, වුදු, උක්කවෙල, බාහිය, උක්කිය, අරිය, බ්‍රහ්ම යන සූත්‍ර අට ය. සෙදක ජනපදකල්‍යාණී ය යි සූත්‍ර දශයෙකි.

3. සිරිමිනිවගො

3. 3. 1

සිලසුතතං

1199. එකං සමයං ආයස්මා ච ආනන්ද ආයස්මා ච හඤ්ජාපලිපුතො විහරති කුක්කුචාරාමෙ. අථ ඛො ආයස්මා හඤ්ජාසායනසමයං පටිසල්ලානා වුට්ඨිතො යෙනායස්මා ආනන්ද තෙනුපසංචතථි. උපසංචාරිත්වා ආයස්මා ආනන්දෙන සද්ධිං සමමොදි - පෙ - ආයස්මන්තං ආනන්දං එතදවොච: “යානිමානි ආවුසො ආනන්ද, කුසලානි සිලානි වුත්තානි හගවතා, ඉමානි කුසලානි සිලානි කිමඤ්ඤානි වුත්තානි හගවතා”ති. සාධු සාධු ආවුසො හඤ්, හඤ්කො - ඛො තෙ ආවුසො හඤ්, උමිඤ්ඤො,¹ හඤ්කං පටිභානං, කල්යාණි පරිපුච්ඡා, “එවං හි තං ආවුසො හඤ්, පුච්ඡසි: යානිමානි ආවුසො ආනන්ද කුසලානි සිලානි වුත්තානි හගවතා ඉමානි කුසලානි සිලානි කිමඤ්ඤානි වුත්තානි හගවතා”ති. එවමාවුසොති.

යානිමානි, ආවුසො හඤ්, කුසලානි සිලානි වුත්තානි හගවතා, ඉමානි කුසලානි සිලානි යාවදෙව චතුක්කං සතිපට්ඨානානං භාවනාය වුත්තානි හගවතා. කතමෙසං චතුක්කං: ඉධාවුසො භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සි විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙවනස්සං. වෙදනාසු - පෙ - විනෙක - පෙ - ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙවනස්සං. යානිමානි ආවුසො හඤ්, කුසලානි සිලානි වුත්තානි හගවතා, ඉමානි කුසලානි සිලානි යාවදෙව ඉමෙසං චතුක්කං සතිපට්ඨානානං භාවනාය වුත්තානි හගවතාති.

3. 3. 2

මිනිසුතතං

1200. කුක්කුචාරාමෙ:

කො නු ඛො ආවුසො ආනන්ද, හෙතු කො පට්ඨයො යෙන තථාගතෙ පරිනිබ්බුතෙ සද්ධිමො න විරට්ඨිතිකො භොති. කොපනා - වුසො ආනන්ද, හෙතු කො පට්ඨයො යෙන තථාගතෙ පරිනිබ්බුතෙ සද්ධිමො විරට්ඨිතිකො භොතිති? සාධු සාධු ආවුසො හඤ්, හඤ්කො

1. උමිඤ්ඤො - මජ්ඣං.

3. සිලටයිනි වර්ගය

3. 3. 1

සිල සූත්‍රය

1199. එක්කලෙක ආයුෂමත් ආනන්දතෙරණුවෝ ද ආයුෂමත් හද්දතෙරණුවෝ ද පැළලුප්තුවර කුක්කුපාරාමයෙහි වැඩවෙසෙති. එකල්හි ආයුෂමත් හද්දතෙරණුවෝ සවස්කල විවේකයෙන් නැගී සිටියෝ ආයුෂමත් ආනන්දතෙරණුවන් වෙත එළඹියහ. එළඹ ආයුෂමත් ආනන්දතෙරණුවන් සමග සතුටුවූහ... ආයුෂමත් අනද තෙරණුවන්ට මෙය කීහ: ඇවැත්නි, ආනන්දයෙනි, යම් මේ කුසල්සිල් කෙනෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලද ද, මේ කුසල්සිල් කුමක් පිණිස භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලද ද යි. ඇවැත්නි, හද්දයෙනි, මැනවි මැනවි: ඇවැත්නි හද්දයෙනි, තොපගේ ප්‍රශ්න විමර්ශනය යහපති. ප්‍රතිභානය යහපති. පරිපූර්ණව මැනවි. ඇවැත්නි, හද්දයෙනි, මෙසේ තෙපි පුළුස්සු ද? ඇවැත්නි, ආනන්දයෙනි, යම් මේ කුසල්සිල් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලද නම් මේ කුසල්සිල් කුමක් පිණිස භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලද ද යි. ඇවැත්නි, එසේ යි.

ඇවැත්නි, හද්දයෙනි, යම් මේ කුසල්සිල් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලද නම් මේ කුසල්සිල් සිවුසිවටත් වැඩිම පිණිස භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලදී. කවර සතරෙක් ද යත්: ඇවැත්නි, මෙයස්නෙහි මහණතෙමේ කයෙහි කය අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනාදනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව කාලෙව්හි දඩ්ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. විදුම්හි.. සිත්හි... දහම්හි දහම් අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනාදනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව දහම්ලෙව්හි දඩ්ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. ඇවැත්නි හද්දයෙනි, යම් මේ කුසල්සිල් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලද නම් මේ කුසල්සිල් මේ සිවුසිවටත් වැඩිම පිණිස ම භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් වදරන ලද යි.

3. 3. 2

යිති සූත්‍රය

1200. කුක්කුපාරාමයෙහි :

ඇවැත්නි ආනන්දයෙනි, යම් හෙයකින් තරාගතයන් වහන්සේ පිරිනිවිකල්හි සද්ධම්මය වීරයථිත්ත නො වේ නම් ඊට කීමෙක් හේතු ද? කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද? ඇවැත්නි ආනන්දයෙනි, යම් හෙයකින් තරාගතයන් වහන්සේ පිරිනිවි කල්හි සද්ධම්මය වීරයථිත්ත වේ නම් ඊට කීමෙක් හේතු ද? කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද යි? ඇවැත්නි, හද්දයෙනි, මැනවි, මැනවි. ඇවැත්නි හද්දයෙනි, තොපගේ ප්‍රශ්න විමර්ශනය යහපති. ප්‍රතිභානය යහපති. පරිපූර්ණව මැනවි. ඇවැත්නි,

බො තෙ ආවුසො හද්ද, උමමග්ගො, හද්දකං පච්ඡානං, කල්‍යාණි-පරිපුච්ඡා, එවං හි ත්වං ආවුසො හද්ද, පුච්ඡයි: “කො නු බො ආවුසො ආනන්ද, හෙතු, කො පට්ඨයො යෙන තථාගතෙ පරි-නිබ්බුතෙ සද්ධම්මො න විරට්ඨිතිකො හොති, කො පනාවුසො ආනන්ද, හෙතු කො පට්ඨයො යෙන තථාගතෙ පරිනිබ්බුතෙ සද්ධම්මො විරට්ඨිතිකො හොති”ති. එවමාවුසොති.

චතුත්තං බො ආවුසො, සතිපට්ඨානානං අභාවිතතො අබ්හුලි-කතතො තථාගතෙ පරිනිබ්බුතෙ සද්ධම්මො න විරට්ඨිතිකො හොති. චතුත්තං ආවුසො සතිපට්ඨානානං භාවිතතො බ්හුලිකතතො තථාගතෙ පරිනිබ්බුතෙ සද්ධම්මො විරට්ඨිතිකො හොති. කතමෙසං චතුත්තං: ඉධාවුසො භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සී විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු-පෙ- විතෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. ඉමෙසං බො ආවුසො චතුත්තං සතිපට්ඨානානං අභාවිතතො අබ්හුලිකතතො තථාගතෙ පරිනිබ්බුතෙ සද්ධම්මො න විරට්ඨිතිකො හොති. ඉමෙසං ආවුසො චතුත්තං සතිපට්ඨානානං භාවිතතො බ්හුලිකතතො තථාගතෙ පරිනිබ්බුතෙ සද්ධම්මො විරට්ඨිතිකො හොති.

3. 3. 3

පරිභානසුත්තං

1201. කුක්කුමාරාමෙ :

කො නු බො ආවුසො ආනන්ද, හෙතු කො පට්ඨයො යෙන සද්ධම්මපරිභානං හොති, කො පනාවුසො¹ ආනන්ද, හෙතු කො පට්ඨයො යෙන සද්ධම්මපරිභානං හොතිති? සාධු සාධු ආවුසො හද්ද, හද්දකො බො තෙ ආවුසො හද්ද, උමමග්ගො, හද්දකං පච්ඡානං, කල්‍යාණි පරිපුච්ඡා එවං හි ත්වං ආවුසො හද්ද, පුච්ඡයි: “කො නු බො ආවුසො ආනන්ද, හෙතු කො පට්ඨයො යෙන සද්ධම්මපරිභානං හොති, කො පනාවුසො ආනන්ද, හෙතු කො පට්ඨයො යෙන සද්ධම්මපරිභානං හොතිති. එවමාවුසොති.

චතුත්තං බො ආවුසො, සතිපට්ඨානානං අභාවිතතො අබ්හුලි-කතතො සද්ධම්මපරිභානං හොති, චතුත්තං බො ආවුසො සතිපට්ඨානානං භාවිතතො බ්හුලිකතතො සද්ධම්මපරිභානං හොති. කතමෙසං චතුත්තං: ඉධාවුසො භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සී විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු-පෙ- විතෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. ඉමෙසං බො ආවුසො, චතුත්තං සතිපට්ඨානානං අභාවිතතො අබ්හුලිකතතො සද්ධම්මපරිභානං හොති. ඉමෙසං බො ආවුසො, චතුත්තං සතිපට්ඨානානං භාවිතතො බ්හුලිකතතො සද්ධම්මපරිභානං හොති.

1. කො නු බො ආවුසො - මජ්ඣ., සා.

හද්දයෙනි, මෙසේ තෙපි පුළුස්සුනු ද? “ඇවැත්නි, ආනන්දයෙනි, යම් භෙයකින් තරාගතයන් වහන්සේ පිරිනිව් කල්හි සඤ්ඤාමය වීරයීතික නො වේ නම් එයට කීමෙක් හේතු ද? කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද? ඇවැත්නි, ආනන්දයෙනි, යම් භෙයකින් තරාගතයන් වහන්සේ පිරිනිව් කල්හි සඤ්ඤාමය වීරයීතික වේ නම් ඊට කීමෙක් හේතු ද? කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද”යි. ඇවැත්නි, එසේ යි.

ඇවැත්නි, සිවුසිව්වන් නො වැඩු බැවින් නො බහුල කළ බැවින් සරාගතයන් වහන්සේ පිරිනිව් කල්හි සඤ්ඤාමය වීරයීතික නො වෙයි. ඇවැත්නි, සිවුසිව්වන් වැඩු බැවින් බහුල කළ බැවින් තරාගතයන් වහන්සේ පිරිනිව් කල්හි සඤ්ඤාමය වීරයීතික වේ. කවර සතරෙක් ද යත්: ඇවැත්නි, මෙහි මහණ කයෙහි කය අනු ව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වෙර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව කාලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙයි. වෙදනාහි... සිත්හි... දහමහි දහම අනු ව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වෙර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව දහමලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙයි. ඇවැත්නි, මේ සිවුසිව්වන් නො වැඩු බැවින් නො බහුල කළ බැවින් තරාගතයන් වහන්සේ පිරිනිව් කල්හි සඤ්ඤාමය වීරයීතික නො වෙයි. ඇවැත්නි, මේ සිවුසිව්වන් වැඩු බැවින් බහුල කළ බැවින් තරාගතයන් වහන්සේ පිරිනිව් කල්හි සඤ්ඤාමය වීරයීතික වේ යි.

3. 3. 3

පරිහාන සූත්‍රය

1201. කුක්කුචාරාමයෙහි :

ඇවැත්නි, ආනන්දයෙනි, යම් භෙයකින් සදහම් පිරිහීම වේ නම් එයට කීමෙක් හේතු ද? කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද? ඇවැත්නි, ආනන්දයෙනි, යම් භෙයකින් සදහම් නො පිරිහීම වේ නම් එයට කීමෙක් හේතු ද? කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද? යි. ඇවැත්නි හද්දයෙනි, මැනව් මැනව්. ඇවැත්නි හද්දයෙනි, තොපගේ නුවණ සෙවීම යහපති. වැටහීම යහපති. පිළිවිසුම මැනව්. ඇවැත්නි හද්දයෙනි, තෙපි මෙසේ පුළුස්සුනු ද? “ඇවැත්නි ආනන්දයෙනි, යම් භෙයකින් සදහම් පිරිහීම වේ නම් එයට කීමෙක් හේතු ද, කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද, ඇවැත්නි, ආනන්දයෙනි, යම් භෙයකින් සදහම් නො පිරිහීම වේ නම් එයට කීමෙක් හේතු ද, කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද” යි. ඇවැත්නි, එසේ යි.

ඇවැත්නි, සිවුසිව්වන් නො වැඩු බැවින් නො බහුල කළ බැවින් සදහම් පිරිහීම වෙයි. ඇවැත්නි, සිවුසිව්වන් වැඩු බැවින් බහුල කළ බැවින් සදහම් නො පිරිහීම වේ. කවර සතරෙක් ද යත්: ඇවැත්නි, මෙහි මහණ කයෙහි කය අනු ව දක්නා සුලු ව කෙලෙස් තවන වෙර ඇති ව මනාදැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව කාලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙයි. වෙදනාහි... සිත්හි... දහමහි දහම අනු ව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව දහම ලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. ඇවැත්නි, මේ සිවු සිව්වන් නො වැඩු බැවින් නො බහුල කළ බැවින් සදහම් පිරිහීම වේ. ඇවැත්නි, මේ සිවුසිව්වන් වැඩු බැවින් බහුල කළ බැවින් සදහම් නො පිරිහීම වේ යි.

3. 3. 4

සුඛකසුත්තං

1202. සාවකවීයං :

වික්ඛාරො මෙ භික්ඛවෙ, සතිපට්ඨානා. කතමෙ වත්තාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සි විහරති ආතාපි සමප්පාදනො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විනෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති ආතාපි සමප්පාදනො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. ඉමෙ ටො භික්ඛවෙ, වත්තාරො සතිපට්ඨානාති.

3. 3. 5

බ්‍රාහ්මණසුත්තං

1203. සාවකවීයං :

අථ ටො අඤ්ඤතරො බ්‍රාහ්මණො යෙන භගවා තෙනුපසඛ්ඤාති. උපසඛ්ඤාතීතො භගවතා සද්ධං සම්මොදි. සම්මොදනීයං කථං සාරාණීයං වීතීසාරෙතො එකමනතං නිසීදි. එකමනතං නිසීදෙතො ටො සො බ්‍රාහ්මණො භගවතනං එතදවොච: “කො නු ටො භො ගොතම භෙතු කො පච්චයො යෙන තථාගතෙ පරිනිබ්බුතෙ සඤ්ඤො න වීරට්ඨිතිකො භොති, කො පන භො ගොතම, භෙතු කො පච්චයො යෙන තථාගතෙ පරිනිබ්බුතෙ සඤ්ඤො වීරට්ඨිතිකො භොති”ති.

වතුක්ඛං ටො බ්‍රාහ්මණ සතිපට්ඨානානං අභාවිතන්තා අබ්‍රුලී-කතන්තා තථාගතෙ පරිනිබ්බුතෙ සඤ්ඤො න වීරට්ඨිතිකො භොති. වතුක්ඛාඤ්ඤා ටො බ්‍රාහ්මණ, සතිපට්ඨානානං භාවිතන්තා බ්‍රුලීකතන්තා තථාගතෙ පරිනිබ්බුතෙ සඤ්ඤො වීරට්ඨිතිකො භොති. කතමෙසං වතුනතං: “ඉධ බ්‍රාහ්මණ, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සි විහරති ආතාපි සමප්පාදනො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විනෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි විහරති ආතාපි සමප්පාදනො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. ඉමෙසං ටො බ්‍රාහ්මණ, වතුනතං සතිපට්ඨානානං අභාවිතන්තා අබ්‍රුලීකතන්තා තථාගතෙ පරිනිබ්බුතෙ සඤ්ඤො න වීරට්ඨිතිකො භොති. ඉමෙසඤ්ඤා ටො බ්‍රාහ්මණ වතුක්ඛං සතිපට්ඨානානං භාවිතන්තා බ්‍රුලීකතන්තා තථාගතෙ පරිනිබ්බුතෙ සඤ්ඤො වීරට්ඨිතිකො භොති”ති. එවං චුත්තෙ සො බ්‍රාහ්මණො භගවතනං එතදවොච: “අභිසන්තනං භො ගොතම, අභිසන්තනං භො ගොතම, -පෙ- අජ්ජතග්ගෙ පාණ්ණපෙතං සරණං ගත”ති.

3. 3. 4

සුද්ධක සූත්‍රය

1202. සැවැත්තුවර:

මහණෙනි, මේ සත්පට්ඨාන සතරෙකි. කවර සතරෙක් ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ කයෙහි කය අනුව දක්නා සුදු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව කාලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙයි. වෙදනාහි ... සිත්හි ... දහමහි දහම අනුව දක්නා සුදු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව දහම ලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. මහණෙනි, මොහු සතර සත්පට්ඨානයෝ යි.

3. 3. 5

බ්‍රාහ්මණ සූත්‍රය

1203. සැවැත්තුවර:

එකල්හි එක්තරා බමුණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියේ ය. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සමග සතුටු විය. සතුටු විය යුතු සිහි කටයුතු කතා කොට ගිව්වා එකත්පස් ව හුන්නේ ය. එකත්පස් ව හුන් ඒ බමුණු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැල කෙළේ ය: “හවත් ගෞතමයෙනි, යම් භෙයෙකින් තරාගනයන් පිරිනිව් කල්හි සඤ්චාරිය වීරස්ථිතික නො වේ නම් එයට කීමෙක් හේතු ද? කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද? හවත් ගෞතමයෙනි, යම් භෙයකින් තරාගනයන් පිරිනිව් කල්හි සඤ්චාරිය වීරස්ථිතික වේ නම් එයට කීමෙක් හේතු ද? කීමෙක් ප්‍රත්‍යය ද? යි.”

බමුණ, සිවු සිව්වන් නො වැඩූ බැවින් නො බහුල කළ බැවින් තරාගනයන් පිරිනිව් කල්හි සඤ්චාරිය වීරස්ථිතික නො වෙයි. බමුණ සිවු සිව්වන් වැඩූ බැවින් බහුල කළ බැවින් තරාගනයන් පිරිනිව් කල්හි සඤ්චාරිය වීරස්ථිතික වේ. කවර සතරෙක් ද යත්: බමුණ, මෙහි මහණ කයෙහි කය අනුව දක්නා සුදු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව කාලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. වෙදනාහි ... සිත්හි ... දහමහි දහම අනුව දක්නා සුදු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව දහම ලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. බමුණ, මේ සිවු සිව්වන් නො වැඩූ බැවින් නො බහුල කළ බැවින් තරාගනයන් පිරිනිව් කල්හි සඤ්චාරිය වීරස්ථිතික නො වෙයි. බමුණ, මේ සිවු සිව්වන් වැඩූ බැවින් බහුල කළ බැවින් තරාගනයන් පිරිනිව් කල්හි සඤ්චාරිය වීරස්ථිතික වේ යි. මෙසේ වදළ කල්හි ඒ බමුණු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකළේ ය: “හවත් ගෞතමයන් වහන්ස, ඉතා මැනවි, හවත් ගෞතමයන් වහන්ස, ඉතා මැනවි, ... අද පටන් දිවිහිම කොට සරණ ගිය (මා උපසුරු කොට දරන සේක්වා)” යි.

3. 3. 6

පදෙසසුත්තං

1204. එකං සමයං ආයස්මා ව සාරිපුත්තො ආයස්මා ව මහා මොග්ගල්ලානො ආයස්මා ව අනුරුද්ධො සාකෙතෙ භිඤ්ඤානී වනේ¹. අප්ථං බො ආයස්මා ව සාරිපුත්තො ආයස්මා ව මහාමොග්ගල්ලානො සායනසමයං පටිසල්ලානා වුට්ඨිතා යෙනායස්මා අනුරුද්ධො තෙත්තුපසංකම්පිසු. උපසංකම්පිතා ආයස්මතා අනුරුද්ධො සද්ධිං සම්මොදිංසු. සම්මොදනීයං කරං සාරාණීයං චිත්තිසාරෙත්වා එකමන්තං නිශ්චිංසු. එකමන්තං නිශ්චින්නො බො ආයස්මා සාරිපුත්තො ආයස්මන්තං අනුරුද්ධං එතදවොච: “සෙබො සෙබොති² ආවුසො අනුරුද්ධ, වුවච්ඡි, කිත්තාවතා නු බො ආවුසො සෙබො හොති”ති.

එතුන්තං බො ආවුසො සතිපට්ඨානානං පදෙසං භාවිතත්තා සෙබො හොති. කතමෙසං එතුන්තං: ඉධාවුසො භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සි චිහරති ආතාපි සම්පජානො සතිමා චිත්තයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- චිත්තෙ -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි චිහරති ආතාපි සම්පජානො සතිමා චිත්තයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. ඉමෙසං බො ආවුසො එතුන්තං සතිපට්ඨානානං පදෙසං භාවිතත්තා සෙබො හොතිති.

3. 3. 7

සමත්තසුත්තං

1205. කණ්ඩකිවනෙ :

අසෙබො අසෙබොති ආවුසො අනුරුද්ධ වුවච්ඡි, කිත්තාවතා නු බො ආවුසො, අසෙබො හොතිති: එතුන්තං බො ආවුසො, සතිපට්ඨානානං සමත්තං භාවිතත්තා අසෙබො හොති. කතමෙසං එතුන්තං: ඉධාවුසො, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සි චිහරති ආතාපි සම්පජානො සතිමා චිත්තයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- චිත්තෙ -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි චිහරති ආතාපි සම්පජානො සතිමා චිත්තයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. ඉමෙසං බො ආවුසො, එතුන්තං සතිපට්ඨානානං සමත්තං භාවිතත්තා අසෙබො හොතිති.

1. කණ්ඩකිවනෙ - මජ්ඣං.

2. සෙබො සෙබොති - සනා.

3. 3. 6

පදෙස සූත්‍රය

1204. එක්කලෙක ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝත් ආයුෂ්මත් මහමුගලන් තෙරණුවෝත් ආයුෂ්මත් අනුරුද්ධ තෙරණුවෝත් සාකෙතනුවර සමීපයෙහි කණ්ටකී වනයෙහි වැඩ වෙසෙති. එකල්හි ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝත් ආයුෂ්මත් මහමුගලන් තෙරණුවෝත් සවස්කල විවේකයෙන් නැගී සිටියාහු ආයුෂ්මත් අනුරුද්ධ තෙරණුවන් වෙත එළඹියහ. එළඹ ආයුෂ්මත් අනුරුද්ධ තෙරණුවන් සමග සතුටු වූහ. සතුටු විය යුතු සිහි කට යුතු කතා කොට නිමවා එකත්පසෙක හුන්හ. එකත්පසෙක හුන් ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවෝ ආයුෂ්මත් අනුරුද්ධ තෙරණුවන්ට මෙය වදාළහ: “ඇවැත්නි, අනුරුද්ධයෙනි, සෙබ ය සෙබ ය යි කියනු ලැබේ. ඇවැත්නි, කෙතෙකින් සෙබ වේ ද?” යි.

ඇවැත්නි, සිවු සිව්වන් පිළිබඳ කොටසක් වැඩු බැවින් සෙබ වෙයි. කවර සතරක ද? යත්: ඇවැත්නි, මෙහි මහණ කයෙහි කය අනු ව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව කාලෙව්හි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙයි. වෙදනා ... සිත්හි ... දහමහි දහම් අනු ව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව දහම් ලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙයි. ඇවැත්නි, මේ සිවු සිව්වන් පිළිබඳ කොටසක් වැඩු බැවින් සෙබ වේ යි.

3. 3. 7

සමකත සූත්‍රය

1205. කණ්ටකීවනයෙහි :

ඇවැත්නි අනුරුද්ධයෙනි, අසෙබ ය අසෙබ යයි කියනු ලැබේ. ඇවැත්නි, කෙතෙකින් අසෙබ වේ ද යි. ඇවැත්නි, සිවුසිව්වන් මුළුමනින් වැඩු බැවින් අසෙබ වේ. කවර සතරෙක් ද? යත්: ඇවැත්නි, මෙහි මහණතෙමේ කයෙහි කය අනු ව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනාදැනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව කාලෙව්හි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙයි. වෙදනා ... සිත්හි ... දහමහි දහම් අනු ව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනාදැනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව දහම්ලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. ඇවැත්නි, මේ සිවු සිව්වන් මුළුමනින් වැඩු බැවින් අසෙබ වේ යි.

3. 3. 8

ලොකසුත්තං.

1206. කණ්ඩකිවනෙ :

කතමෙසං ආයස්මා අනුරුද්ධො¹ ධම්මානං භාවිතතො ඛුද්ධිකතතො මහාභිඤ්ඤිතං පනෙතාති? “චතුතො ඛො ආචුසො, සතිපට්ඨානානං භාවිතතො ඛුද්ධිකතතො මහාභිඤ්ඤිතං පනෙතො. කතමෙසං චතුතො: ඉධාහං ආචුසො, කායෙ කායානුපස්සි වීහරාමී ආතාපි සමපජානො සතිමා වීනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- වීනෙ -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සි වීහරාමී ආතාපි සමපජානො සතිමා වීනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. ඉමෙසං ඛො ආචුසො චතුතො සතිපට්ඨානානං භාවිතතො ඛුද්ධිකතතො මහාභිඤ්ඤිතං පනෙතො. ඉමෙසං ඛො පනාහං ආචුසො චතුතො සතිපට්ඨානානං භාවිතතො ඛුද්ධිකතතො සහස්සං ලොකං අභිජානාමී”ති.

3. 3. 9

සිරිවඩ්ඪසුත්තං.

1207. එකං සමයං ආයස්මා ආනන්දෙ රාජගහෙ වීහරති වෙථවනෙ කලඤ්ඤනිවාපෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන සිරිවඩ්ඪො ගහපති ආබාධිකො හොති දුක්ඛිතො බාලාගිලානො. අථ ඛො සිරිවඩ්ඪො ගහපති අඤ්ඤතරං පුරිසං ආමනෙකසි: “එහි ත්වං අමෙහා පුරිසං, යෙනායස්මා ආනන්දෙ තෙනුපසංඛ්‍යම, උපසංඛ්‍යමීතිං මම වට්ඨනෙන ආයස්මතො ආනන්දස්ස පාදෙ සිරසා වන්දා, සිරිවඩ්ඪො හතෙන ගහපති ආබාධිකො හොති දුක්ඛිතො බාලාගිලානො, යො ආයස්මතො ආනන්දස්ස පාදෙ සිරසා වන්දාමී”ති. එවං ච වදෙහි: සාධු කිර හතෙන, ආයස්මා ආනන්දෙ යෙන ච සිරිවඩ්ඪස්ස ගහපතිතො නිවෙසනං තෙනුපසංඛ්‍යමතු අනුකම්පං උපාදයා”ති.

1. ආචුසො අනුරුද්ධ - මජ්ඣං.

2. වදෙහි - සිමු, සි 2, වදෙහි - සි 1.

3. 3. 8

ලොක සූත්‍රය

1206. කණ්ටකිවනයෙහි:

ආයුෂ්මත් අනුරුද්ධයෝ කවර දහම් වැඩූ බැවින් බහුල කළ බැවින් මහාභිඥ (මහනුවණැති) බවට පැමිණියෝ දූ යි. ඇවැත්නි, සිවුසිව්වන් වැඩූ බැවින් බහුල කළ බැවින් මහනුවණැති බවට පැමිණියෙමි යි. කවර සතරෙක් ද යත්: ඇවැත්නි, මෙහි මම කයෙහි කය අනු ව දක්නාසුලුව කෙලෙස් තවන වැර ඇතියෙමි මනාදනුම ඇතියෙමි සිහි ඇතියෙමි කාලෙව්හි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙමි. වේදනාහි ... සිත්හි ... දහමහි දහම් අනු ව දක්නාසුලුව කෙලෙස් තවන වැර ඇතිව මනා දනුම ඇතිව සිහි ඇතිව දහම්ලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙමි. ඇවැත්නි, මේ සිවු සිව්වන් වැඩූ බැවින් බහුල කළ බැවින් මහනුවණැති බවට පැමිණියෙමි. ඇවැත්නි, මේ සිවුසිව්වන් වැඩූ බැවින් බහුල කළ බැවින් මම දහසක් ලොව වෙසෙසින් දනිමි යි.

3. 3. 9

සිරිවඩ්ඪ සූත්‍රය

1207. එක්සමයෙක ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ රජගහ-නුවර සම්පයෙහි කලඤ්ඤානිවාස නම් වෙළඳනාරාමයෙහි වැඩවෙසෙති. එසමයෙහි සිරිවඩ්ඪ ගැහැව් හටගත් ආබාධ ඇත්තේ දුක්ඛ පැමිණියේ දැඩි සේ ශීලන් වූයේ වෙයි. එකල්හි සිරිවඩ්ඪ ගැහැව් එක්තරා පුරුෂයකු ඇමති ය. එමබල පුරුෂය, එව. තෝ ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවන් වෙත එළඹෙව. එළඹ “වහන්ස, සිරිවඩ්ඪ ගැහැව් හටගත් ආබාධ ඇත්තේ දුක්ඛ පැමිණියේ දැඩි සේ ශීලන් වූයේ වෙයි. හෙතෙමේ ආනන්ද ආයුෂ්මතුන් වහන්සේගේ පා හිසින් වදි” යි මා වදනින් ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවන්ගේ පා හිසින් වදුව, මෙසේත් කියව: වහන්ස, ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ අනුකම්පා පිණිස සිරිවඩ්ඪ ගැහැව්හුගේ නිවෙස වෙත එළඹෙන සේක් නම් මැනැවැ යි.

“එවං හතෙත”ති ටො ඥා පුරිසො සිරිවඩ්ඪස්ස ගහපතිස්ස පටිඤ්ඤාධා යෙනායස්මා ආනන්දෙ තෙනුපසංඛාමි. උපසංඛාමීනා ආයස්මන්තා ආනන්දං අභිවාදෙත්වා එකමනං නිසිදි. එකමනං නිසිනො ටො සො පුරිසො ආයස්මන්තං ආනන්දං එතදවොච: “සිරිවඩ්ඪො හතෙත, ගහපති ආබාධිතො දුක්ඛිතො බාලහභීලානො, සො ආයස්මනො ආනන්දස්ස පාදෙ සිරසා වන්දති, එවංඤ්ච වදෙති: “සාධු කීර හතෙත, ආයස්මා ආනන්දෙ යෙන සිරිවඩ්ඪස්ස ගහපතිස්ස නිවෙසනං, තෙනුපසංඛාමතු, අනුකමපං උපාදයා”ති. අධිවාසෙසි ටො ආයස්මා ආනන්දෙ තුණ්භිභාවෙන.

අථ ටො ආයස්මා ආනන්දෙ පුබ්බන්තසමයං නිවාසෙත්වා පක්ඛවීරමාදය යෙන සිරිවඩ්ඪස්ස ගහපතිස්ස නිවෙසනං තෙනුපසංඛාමි. උපසංඛාමීනා පඤ්ඤානෙත ආසනෙ නිසිදි. නිසංඝ ටො ආයස්මා ආනන්දෙ සිරිවඩ්ඪං ගහපති. එතදවොච: කච්චි තෙ ගහපති ඛමනීයං, කච්චි යාපනීයං, කච්චි දුක්ඛා වෙදනා පටික්ඛමන්ති නො අභික්ඛමන්ති, පටික්ඛමොසානං පඤ්ඤයති නො අභික්ඛමොති? න මෙ හතෙත ඛමනීයං, න යාපනීයං බාලො මෙ දුක්ඛා වෙදනා අභික්ඛමන්ති නො පටික්ඛමන්ති, අභික්ඛමොසානං පඤ්ඤයති නො පටික්ඛමොති. තස්මාතිහ තෙ ගහපති, එවං සික්ඛිතඛං: “කායෙ කායානුපසංචි චිහරිස්සාමි ආතාපි සමපජානො සතිමා චිනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- චිතෙන -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුසංචි චිහරිස්සාමි ආතාපි සමපජානො සතිමා චිනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සන්ති” එවං හි තෙ ගහපති, සික්ඛිතඛන්ති.

යෙ’මෙ හතෙත, හගවතා වත්තාරො සතිපට්ඨානා දෙසිතා, සංචිජ්ඣන්ති තෙ ධම්මො මයි. අහංඤ්ච තෙසු ධම්මෙසු සංචිස්සාමි. අහං හතෙත, කායෙ කායානුපසංචි චිහරාමි ආතාපි සමපජානො සතිමා චිනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- චිතෙන -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසංචි චිහරාමි ආතාපි සමපජානො සතිමා චිනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. යාති චිමානි හතෙත, හගවතා පඤ්ඤා-රමභාගියානි සංයොජනානි දෙසිතානි, නාහං තෙසං කිංඤ්ච අත්තති අපැඤ්ඤාං සමනුපස්සාමිති. ලාභා තෙ ගහපති, සුලඤ්ඤං තෙ ගහපති, අනාගාමිඵලං තයා ගහපති, බ්‍යාකතන්ති.

“එසේ ය හිමියනි” යි ඒ පුරිස් සිරිවඩු ගැහැවිහට පිළිතුරු දී ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවන් වෙත එළඹියේ ය. එළඹ ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවන් වැඳ එකන්පස් ව හුන්නේ ය. එකන්පස් ව හුන් ඒ පුරිස් ආයුෂ්මත් අනුතෙරණුවන්ට මෙය සැලකෙළේ ය: වහන්ස, සිරිවඩු ගැහැව් තෙමේ හටගත් ආබාධ ඇත්තේ ය. දුකට පැමිණියේ ය. දැඩි සේ ගිලන් වූයේ ය. හෙතෙමේ ආනන්ද ආයුෂ්මතුන් වහන්සේගේ පා හිසින් වදියි. මෙසේත් කියයි: “වහන්ස, ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ අනුකම්පා පිණිස සිරිවඩු ගැහැව්හුගේ නිවෙස වෙත එළඹෙන සේක්නම් මැනවැ” යි. ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ නිහඬවූවන් ඉවසූහ.

ඉක්බිති ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ පෙරවරු හැඳ පෙට ව පාසිවුරු ගෙන සිරිවඩු ගැහැව්හුගේ නිවෙස වෙත එළඹියහ. එළඹ පැන වූ අස්නෙහි වැඩහුන්හ. වැඩහිඳ ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ සිරිවඩු ගැහැවිහට මෙය වදළහ: ගැහැව්, කීම නොපට ඉවසිය හැකි ද? කීම යැපිය හැකි ද? කීම දුක් වෙදනාවෝ අඩු වෙද්ද? වැඩි නො වෙද් ද? ඔවුන්ගේ අඩු වීම පැනේ ද? වැඩි වීමෙන් නො පැනේ ද? යි. වහන්ස, මට ඉවසිය නො හැක්ක. යැපිය නො හැකි. මාගේ දැඩි දුක් වෙදනාවෝ වැඩි වෙති. අඩු නො වෙත්. ඔවුන්ගේ වැඩි වීම පැනෙයි, අඩු වීමෙන් නො පැනේ යි. ගැහැව්, එහෙයින් මෙහි ලා නොප විසින් මෙසේ හික්මිය යුතු: “කයෙහි කය අනු ව දක්නාසුලු කෙලෙස් තවන වැර ඇතිව මනා දැනුම් ඇතිව සිහි ඇතිව කාලෙව්හි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙන්නෙමි. වෙදනා ... සිත්හි .. දහමිහි දහම් අනු ව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇතිව මනාදැනුම් ඇතිව සිහි ඇතිව දහමලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙන්නෙමි” යි. ගැහැව්, මෙසේ ම නොප විසින් හික්මිය යුතු යි.

වහන්ස, යම් මේ සිවුසිව්වන්හු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලද්දහු ද, ඒ දහම්හු මා කෙරෙහි ඇතියහ. මම ද ඒ දහම්හි මැනවින් දීස්වෙමි. වහන්ස, මම කයෙහි කය අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇත්තෙමි මනාදැනුම් ඇත්තෙමි සිහි ඇත්තෙමි කාලෙව්හි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙමි. වෙදනාහි ... සිත්හි ... දහමිහි දහම් අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇත්තෙමි මනාදැනුම් ඇත්තෙමි සිහි ඇත්තෙමි දහමලෙව්හි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙමි. වහන්ස, යම් මේ පඤ්ඤා ඔරමහාගියසංයෝජන කෙනෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලද්දහු නම් ඔවුනතුරන් ප්‍රභීණ නො වූ කිසිවක් තමා කෙරෙහි මම නො ම දකිමි යි. ගැහැව්, නොපට ලාභයෙකි. ගැහැව්, නොපට මනා ලැබීමෙකි. ගැහැව්, අනාගාමී ඵලය නොප විසින් පවසන ලද යි.

3. 3. 10

මානදින්නසුත්තං

1208. එකං සමයං ආයස්මා ආනන්දෙ රාජගහෙ විහරති වෙළුවනෙ කලඤ්ඤනිවාපෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන මානදින්නො ගහපති ආබාධිකො හොති, දුක්ඛිනො බාළාගිලානො. අථ ඛො මානදින්නො ගහපති අඤ්ඤතරං පුරිසං ආමනෙතයි: -පෙ- එවරුපාය වාහං හතෙත, දුක්ඛාය වෙදනාය ඵ්ථෙධා සමානො කායෙ කායානු-පස්සි විහරාමි ආනාපි සමපජානො සතිමා විනයො ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විනෙත -පෙ- ධර්මෙසු ධම්මානු-පස්සි විහරාමි ආනාපි සමපජානො සතිමා විනයො ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං යානි වී'මානි හතෙත හගවතා පඤ්ඤාරම්භාගියානි සංයොජනානි දෙසිතානි, නාහං හතෙත තෙසං කිඤ්චි අත්තනි අප්පභිනං සමනුපස්සාමි''ති. ලාභා තෙ ගහපති සුලභං තෙ ගහපති ''අනාගාමීඵලං තයා ගහපති, බ්‍යාකතනති.''

සිලධර්මිකිවග්ගො තතිසො.

තත්‍රාද්දනං:

සිලං ධර්මි පරිභානං සුඤ්ඤං ප්‍රාග්මුණෙන ව
පදෙසං සමන්තං ලොකො සිරිවංචෙඨා මානදින්නොති.

3. 3. 10

මානදින්න සූත්‍රය

1208. එක්කලෙක ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ රජගහනුවර සම්පයෙහි කලන්දකනිවාස නම් වෙළඳනාරාමයෙහි වැඩ වෙසෙති. එසමයෙහි මානදින්න ගැහැව් හටගත් ආබාධ ඇත්තේ දුකට පැමිණියේ දැඩි සේ ගිලන් වූයේ වෙයි. එකල්හි මානදින්න ගැහැව් එක්තරා පුරුෂයකු ඇමති ය. ... වහන්ස, මම මෙබඳු දුක්වේදනාවකින් පහස්නා ලද්දෙමි කයෙහි කය අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇත්තෙමි මනාදනුම ඇත්තෙමි සිහි ඇත්තෙමි කාලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙමි. වේදනාහි ... සිත්හි ... දහමිහි දහම අනුව දක්නාසුලුව කෙලෙස් තවන වෙර ඇත්තෙමි මනාදනුම ඇත්තෙමි සිහි ඇත්තෙමි දහමලෙව්හි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙමි. වහන්ස, යම් මෙ පඤ්ච ඔරමහාගිය සංයෝජන කෙනෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ විසින් දෙසන ලදහු නම් වහන්ස, ඔවුනතර අප්‍රභිණ කිසිවක් තමා කෙරෙහි මම නො ම දක්මි යි. ගැහැව්, තොපට ලාභයෙකි. ගැහැව්, තොපට මනා ලැබීමෙකි. ගැහැව්, තොප විසින් අනගැමි-එලය පවසන ලද යි.

තෙවැනි සිලට්ඨිතිවර්ග ධි

එහි සූත්‍ර නාමාවලිය:

සිල, ධීති, පරිභාණ, සුද්ධික, බ්‍රාහ්මණ, පදෙස, සමකත, ලොක සිරිවංශ, මානදින්නසි සූත්‍රානුගත දශයෙකි යි.

4. අනුක්‍රමය

3. 4. 1

අනුක්‍රමය

1209. සාධකය :

අයං කායෙ කායානුපස්සනාති මෙ භික්ඛවෙ, පුබ්බෙ අනුක්‍රම-
තෙසු ධම්මෙසු වක්ඛං උදපාදි, ඤාණං උදපාදි, පඤ්ඤා උදපාදි,
විජ්ජා උදපාදි, ආලෝකො උදපාදි. සා ඛො පනායං කායෙ
කායානුපස්සනා භාවෙතඛො'ති මෙ භික්ඛවෙ -පෙ- භාවිතාති මෙ
භික්ඛවෙ, පුබ්බෙ අනුක්‍රමතෙසු ධම්මෙසු වක්ඛං උදපාදි, ඤාණං
උදපාදි, පඤ්ඤා උදපාදි, විජ්ජා උදපාදි, ආලෝකො උදපාදි. අයං
වේදනාසු වේදනානුපස්සනා'ති -පෙ- අයං විතෙත විතානුපස්සනා'ති
-පෙ- අයං ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සනා'ති මෙ භික්ඛවෙ, පුබ්බෙ
අනුක්‍රමතෙසු ධම්මෙසු වක්ඛං උදපාදි, ඤාණං උදපාදි, පඤ්ඤා
උදපාදි; විජ්ජා උදපාදි, ආලෝකො උදපාදි, සා ඛො පනායං
ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සනා භාවෙතඛො'ති මෙ භික්ඛවෙ -පෙ-
භාවිතාති මෙ භික්ඛවෙ, පුබ්බෙ අනුක්‍රමතෙසු ධම්මෙසු වක්ඛං
උදපාදි, ඤාණං උදපාදි, පඤ්ඤා උදපාදි, විජ්ජා උදපාදි, ආලෝකො
උදපාදි'ති.

3. 4. 2

විරාගසුත්තං

1210. වත්තාරො මෙ භික්ඛවෙ, සතිපට්ඨානා භාවිතා ඛුට්ඨිකතා
එකතනනිබ්බේදය විරාගාය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සමෙධාධාය
නිබ්බානාය සංවත්තනති. කතමෙ වත්තාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු
කායෙ කායානුපස්සි විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙයා
ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වේදනාසු -පෙ- විතෙත -පෙ- ධම්මෙසු
ධම්මානුපස්සි විහරති ආනාපි සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ
අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, වත්තාරො සතිපට්ඨානා
භාවිතා ඛුට්ඨිකතා එකතනනිබ්බේදය විරාගාය නිරොධාය උපසමාය
අභිඤ්ඤාය සමෙධාධාය නිබ්බානාය සංවත්තනති.

4. අනනුසංගත චරිතය

3. 4. 1

අනනුසංගත සූත්‍රය

1209. සැවැත්තුවර:

මහණෙනි, මේ කයෙහි කය අනුව දුක්ම ය යි මා විසින් පෙර නො ඇසුවීරු දහමිහි ඇස පහළ විය, නැත පහළ විය. පැන පහළ විය. විදු පහළ විය. ඵලිය පහළ විය. මහණෙනි, ඒ මේ කයෙහි කය අනුව දුක්ම වැඩිය යුතු ය යි මා විසින් ... මහණෙනි, වඩන ලද යි මා විසින් පෙර නො ඇසුවීරු දහමිහි ඇස පහළ විය. නැත පහළ විය. පැන පහළ විය. විදු පහළ විය. ඵලිය පහළ විය. මේ වෙදනාවන්හි වෙදනා අනුව දුක්ම යයි. ... මේ සිත්හි සිත් අනුව දුක්ම යයි ... මහණෙනි, මේ දහමිහි දහම අනුව දුක්ම යයි මා විසින් පෙර නො ඇසුවීරු දහමිහි ඇස පහළ විය. නැත පහළ විය. පැන පහළ විය. විදු පහළ විය. ඵලිය පහළ විය. මහණෙනි, ඒ මේ දහමිහි දහම අනුව දුක්ම වැඩිය යුතු යයි මා විසින් ... මහණෙනි, වඩන ලද යි මා විසින් පෙර නො ඇසුවීරු දහමිහි ඇස පහළ විය. නැත පහළ විය. පැන පහළ විය. විදු පහළ විය. ඵලිය පහළ විය යයි.

3. 4. 2

විරාග සූත්‍රය

1210. මහණෙනි, මේ සිවුසිව්වන්හු වඩන ලද්දහු බහුල කරන ලද්දහු ඵකාන්ත නිර්වේදය විරාගය නිරෝධය කෙටුණාපගමය විශිෂ්ටභ්‍යානය වතුසසන්තාවබ්බොධය නිර්වාණය පිණිස පවතිත්. කවර සිවුසිව්වන්හු ද යත්: මහණෙනි, මෙයස්තෙහි මහණ කයෙහි කය අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනාදනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව කාලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස යුරු කොට වෙසෙයි. වෙදනාහි ... සිත්හි ... දහමිහි දහම අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනාදනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව දහමිලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස යුරු කොට වෙසේ. මහණෙනි, මේ සිවුසිව්වන්හු වඩන ලද්දහු බහුල කරන ලද්දහු ඵකාන්ත නිර්වේදය විරාගය නිරෝධය ක්ලේශවාපගමය විශිෂ්ටභ්‍යානය වතුසසන්තාවබ්බොධය නිර්වාණය පිණිස පවතිත් යි.

3. 4. 3

විරඬාසුතතං

1211. යෙසං කෙසඤ්චි භික්ඛවෙ, වත්තාරො සතිපට්ඨානා විරඬා විරඬො තෙසං අරියො¹ මග්ගො සම්මා දුක්ඛක්ඛයගාමී. යෙසං කෙසඤ්චි භික්ඛවෙ, වත්තාරො සතිපට්ඨානා ආරඬා, ආරඬො තෙසං අරියො මග්ගො සම්මා දුක්ඛක්ඛයගාමී. කතමෙ වත්තාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සී විහරති ආනාපි සම්පජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විනෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති ආනාපි සම්පජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. යෙසං කෙසඤ්චි භික්ඛවෙ, ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානා විරඬා, විරඬො තෙසං අරියො මග්ගො සම්මා දුක්ඛක්ඛයගාමී. යෙසං කෙසඤ්චි භික්ඛවෙ, ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානා ආරඬා, ආරඬො තෙසං අරියො මග්ගො සම්මා දුක්ඛක්ඛයගාමීති.

3. 4. 4

භාවිතසුතතං

1212. වත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, සතිපට්ඨානා භාවිතා ඛුද්ධිකතා අපාරා පාරං ගමනාය සංවත්තහති. කතමෙ වත්තාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සී -පෙ- වෙදනාසු -පෙ- විනෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති ආනාපි සම්පජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, වත්තාරො සතිපට්ඨානා භාවිතා ඛුද්ධිකතා අපාරා පාරං ගමනාය සංවත්තහතිති.

3. 4. 5

සන්තොසුතතං

1213. සන්තො භික්ඛවෙ, භික්ඛු විහරෙයා සම්පජානො, අයං වො අමොකං අනුසාසති. කපඤ්ච භික්ඛවෙ, භික්ඛු සන්තො හොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සී -පෙ- වෙදනාසු -පෙ- විනෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති ආනාපි සම්පජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සන්තො හොති. කපඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු සම්පජානො හොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛුන්තො විදිතා වෙදනා උපපජ්ඣති, විදිතා උපට්ඨහති, විදිතා අබ්භාසං ගවජ්ඣති. විදිතා විතක්ඛා උපපජ්ඣති, විදිතා උපට්ඨහති, විදිතා අබ්භාසං ගවජ්ඣති. විදිතා සඤ්ඤා උපපජ්ඣති, විදිතා උපට්ඨහති, විදිතා අබ්භාසං ගවජ්ඣති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සම්පජානො හොති සන්තො භික්ඛවෙ භික්ඛු විහරෙයා සම්පජානො, අයං වො අමොකං අනුසාසතිති.

1. අරියො අට්ඨකිකො මග්ගො - ස...

3. 4. 3

විරජ් සූත්‍රය

1211. මහණෙනි, යම් කිසි කෙනෙකුන් විසින් සිවුසිව්වන්හු වරද්දන ලද්දහු නම් ඔවුන් විසින් මැනවින් දුක් ගෙවීමට යන අරිමග වරද්දන ලද්දේ ය. මහණෙනි, යම් කිසි කෙනෙකුන් විසින් සිවුසිව්වන්හු අරඹන ලද්දහු නම් ඔවුන් විසින් මැනවින් දුක් ගෙවීමට යන අරිමග අරඹන ලද්දේ ය. කවර සිවුසිව්වන්හු ද යත්: මහණෙනි, මෙයස්නෙහි මහණ කයෙහි කය අනුව දක්නා සුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව කාලෙව්හි දඩ්ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙයි. වෙදනාහි ... සිත්හි ... දහමහි දහම අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව දහමලෙව්හි දඩ්ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙයි. මහණෙනි, යම් කිසි කෙනෙකුන් විසින් මෙ සිවුසිව්වන්හු වරද්දන ලද්දහු නම් ඔවුන් විසින් මැනවින් දුක් ගෙවීමට යන අරිමග වරද්දන ලද්දේ ය. මහණෙනි, යම් කිසි කෙනෙකුන් විසින් මෙ සිවුසිව්වන්හු අරඹන ලද්දහු නම් ඔවුන් විසින් මැනවින් දුක් ගෙවීමට යන අරිමග අරඹන ලද්දේ යි.

3. 4. 4

භාවිත සූත්‍රය

1212. මහණෙනි, මේ සතරසතිපට්ඨානයෝ වඩන ලද්දහු බහුල කරන ලද්දහු මෙතෙරින් එතෙරට යෑම පිණිස පවතිත්, කවර සතරෙක් ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ කයෙහි කය අනුව දක්නාසුලු ව .. වෙදනාහි ... සිත්හි ... දහමහි දහම අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව දහම ලෙව්හි දඩ්ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙයි. මහණෙනි, මේ සතර සතිපට්ඨානයෝ වඩන ලද්දහු බහුල කරන ලද්දහු මෙතෙරින් එතෙරට යෑම පිණිස පවතිත් යි.

3. 4. 5

සතො සූත්‍රය

1213. මහණෙනි, මහණ සිහි ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව වෙසෙන්නෝය. මෙය නොපට අපගේ අනුසායනා යි. මහණෙනි, කෙසේ නම් මහණ සිහි ඇත්තේ වේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ කයෙහි කය අනුව දක්නාසුලු ව ... විදුමහි ... සිත්හි ... දහමහි දහම අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව දහමලෙව්හි දඩ්ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙයි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ සිහි ඇත්තේ වෙයි. මහණෙනි, කෙසේ නම් මහණ මනා දැනුම ඇත්තේ වේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණහට වෙදනාවෝ දන්තා ලද්දහු උපදිත්. දන්තා ලද්දහු ඵලඹ සිටිත්. දන්තා ලද්දහු වැනසීමට යෙත්. විතර්කයෝ දන්තා ලද්දහු උපදිත්. දන්තා ලද්දහු ඵලඹ සිටිත්. දන්තා ලද්දහු වැනසීමට යෙත්. සංඥාවෝ දන්තා ලද්දහු උපදිත්. දන්තා ලද්දහු ඵලඹ සිටිත්. දන්තා ලද්දහු වැනසීමට යෙත්. මහණෙනි, මෙසේ මහණ මනා දැනුම ඇත්තේ වෙයි. මහණෙනි, මහණ සිහි ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව වෙසෙන්නෝ ය. මේ නොපට අපගේ අනුසායනා යි.

3. 4. 6

අඤ්ඤාසුත්තං

1214. වත්තාරො මෙ භික්ඛවෙ, සත්ථපට්ඨානා, කතමෙ වත්තාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි -පෙ- වෙදනාසු -පෙ- විතෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ආනාපි සම්පජානො සත්ථා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. ඉමෙසං ධො භික්ඛවෙ, චතුත්තං සත්ථපට්ඨානානං භාවිතත්තා බහුලිකත්තො ද්විත්තං ඵලානං අඤ්ඤිතරං ඵලං පාවිකඛං: “දිට්ඨෙව ධම්මෙ අඤ්ඤ, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිනා”ති.

3. 4. 7

ජන්දසුත්තං

1215. වත්තාරො මෙ භික්ඛවෙ, සත්ථපට්ඨානා කතමෙ වත්තාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති ආනාපි සම්පජානො සත්ථා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. තස්ස කායෙ කායානුපසයිතො විහරතො යො කායඤ්ඤං ජන්දසු යො පභීයති. ජන්දසු පභානා අමතං සච්ඡිකතං හොති. වෙදනාසු -පෙ- යො වෙදනාසු¹ ජන්දසු යො පභීයති. ජන්දසු පභානා අමතං සච්ඡිකතං හොති. විතෙත -පෙ- යො විතෙතඤ්ඤං ජන්දසු යො පභීයති. ජන්දසු පභානා අමතං සච්ඡිකතං හොති. ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ආනාපි සම්පජානො සත්ථා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. තස්ස ධම්මෙසු ධම්මානුපසයිතො විහරතො යො ධම්මෙසු ජන්දසු යො පභීයති, ජන්දසු පභානා අමතං සච්ඡිකතං හොතිති.

3. 4. 8

පරිඤ්ඤාතසුත්තං

1216. වත්තාරො මෙ භික්ඛවෙ, සත්ථපට්ඨානා, කතමෙ වත්තාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති ආනාපි සම්පජානො සත්ථා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. තස්ස කායෙ කායානුපසයිතො විහරතො කායො පරිඤ්ඤාතො හොති. කායස්ස පරිඤ්ඤාතත්තා අමතං සච්ඡිකතං හොති. වෙදනාසු -පෙ- වෙදනා පරිඤ්ඤාතා හොතති. වෙදනානං² පරිඤ්ඤාතත්තා අමතං සච්ඡිකතං හොති. විතෙත -පෙ- විතෙතං පරිඤ්ඤාතං හොති. විතෙතස්ස පරිඤ්ඤාතත්තා අමතං සච්ඡිකතං හොති. ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ආනාපි සම්පජානො සත්ථා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. තස්ස ධම්මෙසු ධම්මානුපසයිතො විහරතො ධම්මා පරිඤ්ඤාතා හොතති, ධම්මානං පරිඤ්ඤාතත්තා අමතං සච්ඡිකතං හොතිති.

1. වෙදනාය - සිඳු.

2. වෙදනාය - සිඳු.

3. 4. 6

අසංකප්පා සූත්‍රය

1214. මහණෙනි, මේ සතිපට්ඨාන සතරෙකි. කවර සතරෙක් ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ කයෙහි කය අනුව දක්නාසුලු ව ... විදුමිති ... සිත්ති ... දහමිති දහම අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් නවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව දහමලෙව්හි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. මහණෙනි, මේ සතර සතිපට්ඨාන වැඩු බැවින් බහුල කළ බැවින් උභය ඵලයන් ගෙන් එක්තරා ඵලයක් කැමති විය යුතු යි. දිවුදුම්යෙහි රහත්බව හෝ උපාදානශේෂ ට ඇති කල්හි අනගාමී බව හෝ යි.

3. 4. 7

ජන්ද සූත්‍රය

1215. මහණෙනි, මේ සතිපට්ඨාන සතරකි. කවර සතරෙක් ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ කයෙහි කය අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් නවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව කාලෙව්හි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. කයෙහි කය අනුව දක්නාසුලු ව වෙසෙන ඔහුට කයෙහි යම් තෘෂ්ණාජන්දයෙක් වේ නම් එය ප්‍රතීණ වේ. ජන්දය ප්‍රතීණ වීමෙන් නිවන පසක් කරන ලද්දේ වේ. වේදනාහි ... වේදනායෙහි යම් තෘෂ්ණාජන්දයෙක් වේ නම් එය ප්‍රතීණ වේ. ජන්දය ප්‍රතීණ වීමෙන් නිවන පසක්කරන ලද්දේ වේ සිත්ති ... සිත්ති යම් තෘෂ්ණාජන්දයෙක් වේ නම් එය ප්‍රතීණ වේ. ජන්දය ප්‍රතීණ වීමෙන් නිවන පසක්කරන ලද්දේ වේ. දහමිති දහම අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් නවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව දහමලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. දහමිති දහම අනුව දක්නාසුලු ව වෙසෙන ඔහුට දහමිති යම් තෘෂ්ණාජන්දයෙක් වේ නම් එය ප්‍රතීණ වේ. ජන්දය ප්‍රතීණ වීමෙන් නිවන පසක්කරන ලද්දේ වේ යි.

3. 4. 8

පරික්කප්පාන සූත්‍රය

1216. මහණෙනි, මේ සතිපට්ඨාන සතරෙකි. කවර සතරෙක් ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ කයෙහි කය අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් නවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව කාලෙව්හි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. කයෙහි කය අනුව දක්නාසුලු ව වෙසෙන ඔහු විසින් කය පිරිසිදු දන්තා ලද්දේ වෙයි. කය පිරිසිදු දන් බැවින් නිවන පසක් කරන ලද්දේ වේ. වේදනාහි ... වේදනාව පිරිසිදු දන්තා ලද්දේ වේ. වේදනාව පිරිසිදු දන් බැවින් නිවන පසක් කරන ලද්දේ වේ. සිත්ති ... සිත පිරිසිදු දන්තා ලද්දේ වේ. සිත පිරිසිදු දන් බැවින් නිවන පසක්කරන ලද්දේ වේ. දහමිති දහම අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් නවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව දහමලෙව්හි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. දහමිති දහම අනුව දක්නාසුලු ව වෙසෙන ඔහු විසින් දහමහු පිරිසිදු දන්තා ලද්දහු වෙති. දහම පිරිසිදු දන් බැවින් නිවන පසක්කරන ලද්දේ වේ යි.

3. 4. 9

භාවනාසුත්තං.

1217. චතුත්තං භික්ඛවෙ, සතිපට්ඨානානං භාවනං දෙසිසසාමී. නං සුඤ්ඤාරං කතමා ව භික්ඛවෙ, චතුත්තං සතිපට්ඨානානං භාවනා: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති ආනාපි සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමන්ත්‍යං. වෙදනාසු -පෙ- විතෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ආනාපි සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමන්ත්‍යං. අයං ටො භික්ඛවෙ,¹ චතුත්තං සතිපට්ඨානානං භාවනානී.

3. 4. 10

විභවගුප්පත්තං.

1218. සතිපට්ඨානඤ්ච වො භික්ඛවෙ, දෙසිසසාමී සතිපට්ඨාන-භාවනාඤ්ච සතිපට්ඨානභාවනාගාමිනීඤ්ච පටිපදං. නං සුඤ්ඤාරං කතමං භික්ඛවෙ, සතිපට්ඨානා: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති ආනාපි සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමන්ත්‍යං. වෙදනාසු -පෙ- විතෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ආනාපි සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමන්ත්‍යං. ඉදං වුට්ඨති භික්ඛවෙ සතිපට්ඨානං.

කතමා ව භික්ඛවෙ, සතිපට්ඨානභාවනා: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සමුදයධම්මානුපසයි කායසමි. විහරති ආනාපි සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමන්ත්‍යං. වයධම්මානුපසයි කායසමි. විහරති ආනාපි සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමන්ත්‍යං. සමුදයවයධම්මානුපසයි කායසමි. විහරති ආනාපි සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමන්ත්‍යං. සමුදයධම්මානුපසයි වෙදනාසු විහරති -පෙ- වයධම්මානුපසයි වෙදනාසු විහරති -පෙ- සමුදයවය-ධම්මානුපසයි වෙදනාසු විහරති -පෙ- සමුදයධම්මානුපසයි විතෙතමි.

1. අයං භික්ඛවෙ - සි 1, 2.

3. 4. 9

භාවනා සූත්‍රය

1217. මහණෙනි, සිවු සිව්වන් වැඩීම දේශනා කරන්නෙමි. එය අසවු. මහණෙනි, සිවු සිව්වන් වැඩීම කවරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ කයෙහි කය අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව කාලෙව්හි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. විදුමහි ... සිත්හි ... දහමහි දහම අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනාදැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව දහමලෙව්හි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. මහණෙනි, මේ සිවුසිව්වන් වැඩීම යි.

3. 4. 10

විහසිග සූත්‍රය

1218. මහණෙනි, සතිපට්ඨානයත් සතිපට්ඨාන වැඩීමත් සතිපට්ඨාන වැඩීමට යන පිළිවෙතත් තොපට දේශනා කරන්නෙමි. එය අසවු. මහණෙනි, සතිපට්ඨාන කවරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ කයෙහි කය අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනාදැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව කාලෙව්හි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. විදුමහි ... සිත්හි ... දහමහි දහම අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනාදැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව දහමලෙව්හි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරුකොට වෙසේ. මහණෙනි, මේ සතිපට්ඨාන යයි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, සතිපට්ඨාන වැඩීම කවරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ කයෙහි හටගැනුම් ස්වභාවය අනු ව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව කාලෙව්හි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. කයෙහි වැනසුම සැඟවී පුනපුනා දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව කාලෙව්හි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. කයෙහි හටගැනුම් ස්වභාවය හා වැනසුම ස්වභාවය පුනපුනා දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව කාලෙව්හි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. වේදනාවන්හි හටගැනුම් ස්වභාවය අනුව දක්නාසුලු ව ... වෙසේ. වේදනාවන්හි වැනසුම ස්වභාවය අනු ව දක්නාසුලු ව ... වෙසේ. වේදනාවන්හි හටගැනුම් ස්වභාවය හා වැනසුම ස්වභාවය අනුව දක්නාසුලු ව ... වෙසේ ... සිත්හි

විහරති -පෙ- වයධම්මානුපසයි විත්තස්මිං විහරති -පෙ- සමුදයවය-
ධම්මානුපසයි විත්තස්මිං විහරති -පෙ- සමුදයධම්මානුපසයි ධම්මෙසු
විහරති ආනාපි සමපජානො සත්ථා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙ-
මනස්සං. වයධම්මානුපසයි ධම්මෙසු විහරති ආනාපි සමපජානො
සත්ථා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. සමුදයවයධම්මානු-
පසයි ධම්මෙසු විහරති ආනාපි සමපජානො සත්ථා විනෙය්‍ය
ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ සත්ථපට්ඨානභාවනා.

කතමා ව භික්ඛවෙ, සත්ථපට්ඨානභාවනාගාමීනී පටිපදා අයමෙව
අරියො අට්ඨවිහිතො මග්ගො. සෙය්‍යථිදං සම්මාදිට්ඨි -පෙ- සම්මා-
යමාධි. අයං වුච්චති භික්ඛවෙ, සත්ථපට්ඨානභාවනාගාමීනී පටිපදානි.

අනනුස්සුතවග්ගො චතුසො.

තමුද්දතං :

අනනුස්සුතං විරාගො ව විරදං භාවිතො සමො
අඤ්ඤා ව ඡන්දො පරිඤ්ඤානො භාවනා විහරෙන්නා චාති.

භටගැනුම් සම්භාවය පුනපුනා දක්නාසුලු ව ... වෙසේ. සිත්හි වැනසුම් සම්භාවය පුනපුනා දක්නාසුලු ව ... වෙසේ. සිත්හි භටගැනුම් සම්භාවය හා වැනසුම් සම්භාවය පුනපුනා දක්නාසුලු ව වෙසේ. දහම්හි භටගැනුම් සම්භාවය අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව දහමලෙව්හි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. දහම්හි වැනසුම් සම්භාවය අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව දහම ලෙව්හි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. දහම්හි භටගැනුම් සම්භාවය හා වැනසුම් සම්භාවය පුනපුනා දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව දහම ලෙව්හි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. මහණෙනි, මේ සත්පට්ඨාන වැඩීමය යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, සත්පට්ඨාන වැඩීමට යන පිළිවෙත කවරේද යත්: මේ අරිඅට්ඨිමග මැ යි. එනම්: සමමාදිට්ඨි ... සමමාසමාධි යි. මහණෙනි, මේ සත්පට්ඨාන වැඩීමට යන පිළිවෙතැ යි කියනු ලැබේ යි.

සිවුවැනි අනනුස්සුතවර්ගී යි.

එහි සුත්‍රනාමාවලිය:

අනනුස්සුත, වීරාග, වීරඤ්ඤා, භාවිත, සතො, අඤ්ඤා, ඡන්ද, පරිඤ්ඤා, භාවනා යන සූත්‍ර නවය විහඟ්ග සූත්‍රයෙන් දසයෙක් වේ යි.

5. අමතව යොග්‍ය

3. 5. 1

අමතසුතනං

1219. චතුසු භික්ඛවෙ, සතිපට්ඨානොසු සුපට්ඨිතවිත්තං විහරථ. මා වො අමතං පනස්ස. කතමෙසු චතුසු: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති ආකාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විහෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ආකාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. ඉමෙසු භික්ඛවෙ, චතුසු සතිපට්ඨානොසු සුපට්ඨිතවිත්තං විහරථ, මා වො අමතං පනස්සාති.

3. 5. 2

සමුදයසුතනං

1220. සාවඤ්ඤා :

චතුසනං භික්ඛවෙ, සතිපට්ඨානානං සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා දෙසිස්සාමි. තං සුඤ්ඤං. කො ච භික්ඛවෙ, කායස්ස සමුදයො. ආභාරසමුදයා කායස්ස සමුදයො¹, ආභාරනිරෝධා කායස්ස අත්ථගමො. එක්ඝසමුදයා වෙදනානං සමුදයො², එක්ඝනිරෝධා වෙදනානං අත්ථගමො. නාමරූපසමුදයා විත්තස්ස සමුදයො. නාමරූපනිරෝධා විත්තස්ස අත්ථගමො. මනසිකාරසමුදයා ධම්මානං සමුදයො. මනසිකාරනිරෝධා ධම්මානං අත්ථගමොති.

3. 5. 3

මගගසුතනං

1221. එකං සමයං හගවා සාවඤ්ඤා විහරති ජෙතවනෙ අනාථ-පිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ, තත්‍ර ධො හගවා භික්ඛු ආමනෙතයි. එකමිදහං භික්ඛවෙ, සමයං උරුවෙලායං විහරාමි, නජ්ජා තෙරඤ්ජරාය තීරෙ අජසාලනිශ්‍රොධෙ පට්ඨාගිසමුද්ධො. තස්ස මග්ගං භික්ඛවෙ, රහො-ගතස්ස පතිසලිනස්ස එවං වෙතයො පරිවිතකෙකා උදපාදි:

1. කායසමුදයො - සිමු.

2. වෙදනාසමුදයො - සිමු, සි 1.

5. අමත වර්ගය

3. 5. 1

අමත සූත්‍රය

1219. මහණෙනි, සිටු සිට්ටන්හි එළඹ සිටි සිත් ඇති ව වෙසෙවු. තොපට නිවන නො නැසේවා. කවර සිටු සිට්ටන්හි ද යන: මහණෙනි, මෙහි මහණ කයෙහි කය අනු ව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇතිව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව කාලෙව්හි දඩ්දොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙයි. විදුමහි ... සිත්හි ... දහමහි දහම අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව දහමලෙව්හි දඩ්දොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙයි. මහණෙනි, මේ සිටු සිට්ටන්හි එළඹ සිටි සිත් ඇති ව වෙසෙවු. තොපට නිවන නො නැසේවා යි.

3. 5. 2

සමුදය සූත්‍රය

1220. සැවැත්තුවර :

මහණෙනි, සිටුසිට්ටන් හි සමුදයන් අකමයන් දේශනා කරන- නෙමි. එය අසවු. මහණෙනි, කයෙහි සමුදය කීමෙන් ද යන: ආහාරසමුදයයෙන් කයෙහි හට ගැනීම වේ, ආහාරනිරෝධයෙන් කයෙහි අස්තඛණ්ඩය වේ. එසස සමුදයයෙන් වේදනාවන්ගේ හට ගැනීම වේ. එසස නිරෝධයෙන් වේදනාවන්ගේ අස්තඛණ්ඩය වේ. නාමරූපසමුදයයෙන් සිතේහටගැනීම වේ. නාමරූපනිරෝධයෙන් සිතේ අස්තඛණ්ඩය වේ. මනසිකාරසමුදයයෙන් ධර්මයන්ගේ හටගැනීම වේ. මනසිකාරනිරෝධයෙන් ධර්මයන්ගේ අස්තඛණ්ඩය වේයි.

3. 5. 3

මග්ග සූත්‍රය

1221. එක්සමයෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර සමීපයෙහි අනේසිටු සිටුහුගේ දෙවරමිනි වැඩවසන සේක. එහිදී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂූන් ඇමතු සේක: මහණෙනි, මම බුදු ව පළමු කොට එක්සමයෙක උරුවෙල්දනවුහි තොරඤ්ඤා ගංගුවරෙහි අප්පල්කුගරුක මුල්හි වෙසෙමි. මහණෙනි, එකලා වූ විවේකයෙන් යුත් ඒ මට මෙබඳු විනෝචාර්කයෙක් පහළ විය:

එකායනොයං¹ මග්ගො සත්තානං විසුද්ධියා සොකපරිද්දවානං² සමතික්කමාය දුක්ඛදෙමනස්සානං අත්ථගමාය ඤායස්ස අධිගමාය නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියාය, යදිදං වන්තාරො සතිපට්ඨානා. කතමෙ වන්තාරො: කායෙ වා භික්ඛු කායානුපසයි විහරෙය්, ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය් ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු වා භික්ඛු වෙදනානුපසයි විහරෙය් -පෙ- විනෙත වා භික්ඛු වින්නානුපසයි විහරෙය් -පෙ- ධම්මෙසු වා භික්ඛු ධම්මානුපසයි විහරෙය් ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය් ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. එකායනොයං මග්ගො සත්තානං විසුද්ධියා සොකපරිද්දවානං සමතික්කමාය දුක්ඛදෙමනස්සානං අත්ථගමාය ඤායස්ස අධිගමාය නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියාය යදිදං වන්තාරො සතිපට්ඨානා³ ති.³

අප්ථං ඛො භික්ඛවෙ, බ්‍රහ්මා සහමපති මම වෙනසා වෙනො පරිචිතක්කමඤ්ඤාය සෙය්‍යරාපි නාම බලවා පුරිසො සමමිඤ්ජිතං වා බාහං පසාරෙය්, පසාරිතං වා බාහං සමමිඤ්ජය්. එවමෙවං බ්‍රහ්මලොකෙ අනාරභිතො මම පුරතො පාතුරහොසි. අප්ථං ඛො භික්ඛවෙ, බ්‍රහ්මා සහමපති එකංසං උත්තරාසඤ්ඤා කරිත්වා යෙනාහං තොඤ්ජිං පනාමෙත්වා මං එතදවොච:

එවමෙතං හගවා, එවමෙතං සුගත, එකායනොයං හතොත, මග්ගො සත්තානං විසුද්ධියා සොකපරිද්දවානං සමතික්කමාය දුක්ඛදෙමනස්සානං අත්ථගමාය ඤායස්ස අධිගමාය නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියාය යදිදං වන්තාරො සතිපට්ඨානා. කතමෙ වන්තාරො: කායෙ වා හතෙන, භික්ඛු කායානුපසයි විහරෙය් ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය් ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු වා හතෙන භික්ඛු වෙදනානුපසයි විහරෙය් -පෙ- විනෙත වා හතෙන භික්ඛු වින්නානුපසයි විහරෙය් -පෙ- ධම්මෙසු වා හතෙන, භික්ඛු ධම්මානුපසයි විහරෙය් ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය් ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. එකායනොයං හතොත මග්ගො සත්තානං විසුද්ධියා සොකපරිද්දවානං සමතික්කමාය දුක්ඛදෙමනස්සානං අත්ථගමාය ඤායස්ස අධිගමාය නිබ්බානස්ස සච්ඡිකිරියාය යදිදං වන්තාරො සතිපට්ඨානාති. ඉදමවොච. භික්ඛවෙ බ්‍රහ්මා සහමපති ඉදං වත්වා අරාපරං එතදවොච:

එකායනං ජාතිබයනාදසයි⁴

මග්ගං පජානාති හිතානුකම්බෙ

එතෙන මග්ගෙන අතංසු⁵ පුරෙඛි

නරිසස්සන්ඨි යෙ ව තරහති ඔසන්ඨි.

1. එකායනොයං - ස්වා, මජ්ඣං.

2. සොකපරිද්දවානං - මජ්ඣං, ස්වා.

3. සතිපට්ඨානා - ස්වා.

4. බයඤ්ච දසයි - ඩී 2.

5. අතරිංසු - ස්වා, තරිංසු, මජ්ඣං.

“යම් මේ සතරසතිපට්ඨාන කෙනෙක් වෙත් නම් සත්ත්වයන්ගේ විශුද්ධිය පිණිස ශෝකපරිදේවයන් ඉක්මවීම පිණිස දුක් දෙමනස් දුරු කිරීම පිණිස අරිආට්ඨමහ අවබෝධ කරනු පිණිස නිවන පසක්කිරීම පිණිස මේ එක ම මගය. කවර සතරෙක් ද යත්: මහණ කයෙහි කය අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් නවන වැර ඇතිව මනා දැනුම ඇතිව සිහි ඇතිව කාලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස් දුරු කොට වෙසෙන්නේ ය. මහණ විදුමහි හෝ විදුම අනුව දක්නාසුලු ව... වෙසෙන්නේ ය. මහණ සිත්හි හෝ සිත් අනුව දක්නාසුලු ව වෙසෙන්නේ ය. මහණ දහමහි හෝ දහම අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් නවන වැර ඇතිව මනා දැනුම ඇතිව සිහි ඇතිව දහම ලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස් දුරු කොට වෙසෙන්නේ ය. යම් මේ සතරසතිපට්ඨාන කෙනෙක් වෙත් නම් සත්ත්වයන්ගේ විශුද්ධිය පිණිස ශෝකපරිදේවයන් ඉක්මවනු පිණිස දුක් දෙමනස් දුරු කරනු පිණිස අරිආට්ඨමහ අවබෝධ කරනු පිණිස නිවන පසක්කරනු පිණිස මේ එක ම මග වේ”යි.

මහණෙනි, එකල්හි සහම්පති බ්‍රහ්මකෙමේ මාගේ විත්තපරිවිතරකය සියසිතින් දන යම්යේ බලවත් පුරුෂයෙක් හැකුලු අතක් හෝ දිගු කරන්නේ ද; දිගු කළ අතක් හෝ හකුලුවන්නේ ද; එසෙයින් ම බබලොව අතුරුදන් ව මා ඉදිරියෙහි පහළ විය. මහණෙනි, ඉක්බිති සහම්පති බ්‍රහ්ම උතුරුසහ එකස් කොට මා වෙත එළඹූ ඇදිලි බැඳ මට මෙසේ සැලකෙළේ ය:

භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මෙය එසේ ය. සුගතයන් වහන්ස, මෙය එසේ ය. වහන්ස, යම් මේ සතරසතිපට්ඨාන කෙනෙක් වෙත් නම් සත්ත්වයන්ගේ විශුද්ධියට ශෝකපරිදේවයන් ඉක්මවීමට දුක් දෙමනස් දුරු කිරීමට ඤායය අවබෝධ කිරීමට නිවන පසක්කිරීමට මේ එක ම මග ය. කවර සතරෙක් ද යත්: වහන්ස, මහණ කයෙහි කය අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් නවන වැර ඇතිව මනා දැනුම ඇතිව සිහි ඇතිව කාලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස් දුරු කොට වෙසෙන්නේ ය. වහන්ස, මහණ විදුමහි හෝ විදුම අනුව දක්නාසුලු ව...වෙසෙන්නේ ය. වහන්ස, මහණ සිත්හි හෝ සිත් අනුව දක්නාසුලු ව...වෙසෙන්නේ ය. වහන්ස, මහණ දහමහි හෝ දහම අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් නවන වැර ඇතිව මනා දැනුම ඇතිව සිහි ඇතිව දහම ලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස් දුරු කොට වෙසෙන්නේ ය. වහන්ස, යම් මේ සතර සතිපට්ඨානකෙනෙක් වෙත් නම් සත්ත්වයන්ගේ විශුද්ධියට ශෝකපරිදේවයන් ඉක්මවීමට දුක් දෙමනස් දුරු කිරීමට ඤායය අවබෝධ කිරීමට නිවන පසක් කිරීමට මේ එක ම මග වේ යි. මහණෙනි, සහම්පති බ්‍රහ්ම කෙමේ මෙය කී ය. මෙය කියා යළි මේ ගය ද කී:

නිවන දක්නාසුලු වූ භික්ෂානුකම්පා ඇති භාග්‍යවතුන් වහන්සේ එකායනමාර්ගය (-සිවුසිව්වන්) දන්නා සේක. යම් කෙනෙක් (දන් යම් මහකින්) චතුරොස නරණය කෙරෙත් නම් පෙරන් මේ මහින් තරණය කළහ. (මතුන්) තරණය කරන්නාහ යි.

3. 5. 4

සනොසුත්තං

1222. යනො භික්ඛවෙ, භික්ඛු විහරෙය්‍ය අයං වො අමොකං අනුසාසනී. කරුණු භික්ඛවෙ, භික්ඛු යනො හොති: ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විනෙක -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛු යනො හොති. යනො භික්ඛවෙ භික්ඛු විහරෙය්‍ය, අයං වො අමොකං අනුසාසනී.

3. 5. 5

කුසලරාසිසුත්තං

1223. කුසලරාසිති භික්ඛවෙ, වදමානො වක්ඛාරො සතිපට්ඨානෙ සම්මාවදමානො වදෙය්‍ය. කෙවලො වායං¹ භික්ඛවෙ, කුසලරාසි යදිදං වක්ඛාරො සතිපට්ඨානා. කතමෙ වක්ඛාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි -පෙ- වෙදනාසු -පෙ- විනෙක -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. කුසලරාසිති භික්ඛවෙ, වදමානො ඉමෙ වක්ඛාරො සතිපට්ඨානෙ සම්මා වදමානො වදෙය්‍ය. කෙවලො හයං භික්ඛවෙ, කුසලරාසි. යදිදං වක්ඛාරො සතිපට්ඨානාති.

3. 5. 6

පාතිමොක්ඛසුත්තං

1224. අථ ඛො අඤ්ඤාතරො භික්ඛු යෙන භගවා නෙත්‍රපසංකම්. උපසංකම්භා භගවන්තං අභිවාදෙථා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං එතදවොච: "සාධු මෙ භනෙත, භගවා සංකම්භෙත ධම්මං දෙසෙතු, යමහං භගවන්තො ධම්මං සුඤ්ඤා එකො වූපකට්ඨො අපමන්තො ආතාපි පභිතන්තො විහරෙය්‍යන්ති."

1. කෙවලොභායං - මජ්ඣං, සායං.

3. 5. 4

සතො සුත්‍රය

1222. මහණෙනි, මහණ සිහි ඇති ව වෙසෙන්නේ ය. මේ තොපට අපගේ අනුශාසනා යි. මහණෙනි, කෙසේ නම් මහණ සිහි ඇත්තේ වේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ කයෙහි කය අනුව දක්නාසුලුව කෙලෙස් තවන වැර ඇතිව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව කාලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. විදුමහි...සිත්හි...දහමහි දහම අනුව දක්නාසුලුව කෙලෙස් තවන වැර ඇතිව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇතිව දහමලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. මහණෙනි, මෙසේ මහණ සිහි ඇත්තේ වේ. මහණෙනි, මහණ සිහි ඇතිව වෙසෙන්නේ ය. මේ තොපට අපගේ අනුශාසනා යි.

3. 5. 5

කුසලරාසි සුත්‍රය

1223. මහණෙනි, කුසල් රාසි යි කියන්නෙක් මැනවින් කියන්නේ සතිපට්ඨානසතර කියන්නේ ය. මහණෙනි, යම් මේ සතිපට්ඨාන සතරෙක් වේ නම් මෙය හුදු කුසල් රාසෙකි. කවර සතරෙක් ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ කයෙහි කය අනුව දක්නාසුලුව විදුමහි...සිත්හි...දහමහි දහම අනුව දක්නාසුලුව කෙලෙස් තවන වැර ඇතිව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇතිව දහම ලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙයි. මහණෙනි, කුසල් රාසි යි කියන්නෙක් මැනවින් කියන්නේ මේ සතරසතිපට්ඨාන කියන්නේ ය. මහණෙනි, යම් මේ සතිපට්ඨාන සතරෙක් වේ නම් මෙය හුදු කුසල් රාසෙකි යි.

3. 5. 6

පාතිමොක්ඛ සුත්‍රය

1224. එකල්හි එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියේ ය. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද එකත් පස් ව හුන්නේ ය. එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකළේ ය: “වහන්ස, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේගෙන් යම් දහමක් අසා එකලා ව ගණයා කෙරෙත් වෙන් වූයෙමි නො පමා ව කෙලෙස් තවන වැර ඇතියෙමි භිවන පිණිස මෙහෙයු සිත් ඇතියෙමි වෙසෙන්නෙමි නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ (එබඳු) දහමක් සැකෙවින් මට දේශනා කරනු මැනවි” යි.

තසමානිහ තුං භික්ඛු ආදිමෙව විසොධෙති කුසලෙසු ධම්මෙසු. කො ව ආදි කුසලානං ධම්මානං. ඉධ තුං භික්ඛු පාතිමොක්ඛසංවර-සංවුත්තො විහරාති ආචාරගොචරසම්පන්නො අනුමන්නෙසු වජ්ජෙසු භයදස්සාවී සමාදය සිංඛයි සිංඛාපදෙසු. යතො ඛො තුං භික්ඛු පාතිමොක්ඛසංවරසංවුත්තො විහරිස්සයි ආචාරගොචරසම්පන්නො අනු-මන්නෙසු වජ්ජෙසු භයදස්සාවී සමාදය සිංඛයි සිංඛාපදෙසු, තතො තුං භික්ඛු සීලං නිස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ භාවෙය්‍යයි. කතමෙ වත්තාරො. ඉධ තුං භික්ඛු කායෙ කායානු-පසයි විහරාති ආකාපි සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විනෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානු-පසයි විහරාති ආකාපි සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. යතො ඛො තුං භික්ඛු, සීලං නිස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ ඵට්ඨං භාවෙස්සයි, තතො තුය්‍යං භික්ඛු, යා රත්ති වා දිවසො වා ආගමිස්සති වුද්ධියෙව පාවිකඛ්ඛා කුසලෙසු ධම්මෙසු. තො පරිභානීති. අථ ඛො සො භික්ඛු භගවතො භාසිතං -පෙ- අඤ්ඤතරො ව පන සො භික්ඛු අරහතං අහොසීති.

3. 5. 7

දුට්ඨිකසුත්තං

1225. අථ ඛො අඤ්ඤතරො භික්ඛු යෙන භගවා තෙනුපසඛන්ථි -පෙ- ඵකමන්තං නිසින්නො ඛො සො භික්ඛු භගවන්තං ඵතද්වොච: “යාධු මෙ භගෙන, භගවා සංඛින්නෙන ධම්මං දෙසෙතු, යමහං භගවතො ධම්මං සුඤ්ඤා ඵතො වුපකට්ඨං අයුමන්නො ආකාපි පහිතන්නො විහරෙය්‍යන්ති.”

තසමානිහ තුං භික්ඛු ආදිමෙව විසොධෙති කුසලෙසු ධම්මෙසු. කො ව ආදි කුසලානං ධම්මානං. ඉධ තුං භික්ඛු, කායදුට්ඨිකං පහාය කායසුට්ඨිකං භාවෙස්සයි. වච්ඡුච්චිකං පහාය වච්ඡුච්චිකං භාවෙස්සයි. මනෝදුට්ඨිකං පහාය මනෝසුට්ඨිකං භාවෙස්සයි. යතො ඛො තුං භික්ඛු, කායදුට්ඨිකං පහාය කායසුට්ඨිකං භාවෙස්සයි, වච්ඡුච්චිකං පහාය වච්ඡුච්චිකං භාවෙස්සයි, මනෝදුට්ඨිකං පහාය මනෝසුට්ඨිකං භාවෙස්සයි, තතො තුං භික්ඛු, සීලං නිස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ භාවෙය්‍යයි. කතමෙ වත්තාරො. ඉධ තුං භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරාති ආකාපි සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විනෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරාති ආකාපි සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. යතො ඛො තුං භික්ඛු, සීලං නිස්සාය සීලෙ පතිට්ඨාය ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානෙ ඵට්ඨං භාවෙස්සයි, තතො තුය්‍යං භික්ඛු, යා රත්ති වා දිවසො වා ආග-මිස්සති වුද්ධියෙව පාවිකඛ්ඛා කුසලෙසු ධම්මෙසු තො පරිභානීති. -පෙ- අඤ්ඤතරො ව පන සො භික්ඛු අරහතං අහොසීති.

මහණ, එහෙයින් මෙහිලා තෙපි කුසල්දහමිහි මුලම පිරිසිදු කරවු. කුසල්දහමුන්ගේ මුල කීමෙක් ද යත්: මහණ තෙපි මෙහි ප්‍රාති-මොක්ඛසංවරයෙන් සංවෘත ව ආචාරගොවරසමානතාව අණුමාත්‍ර වූ ද වරදෙහි බිය දක්නාසුලු ව වෙසෙවු. සිබ්පදෙහි සමාදන් ව හික්මෙවු. මහණ, යම්කලෙක තෙපි ප්‍රාතිමොක්ඛසංවරයෙන් සංවෘත ව ආචාරගොවරසමානතාව අණුමාත්‍ර වූ ද වරදෙහි බිය දක්නාසුලු ව වෙසෙන්නහු නම් සිබ්පදෙහි සමාදන් ව හික්මෙවු නම් මහණ, එකල තෙපි සීලය නිසා සීලයෙහි පිහිටා සිවුසිවටන් වඩන්නහු. කවර සිවුසිවටන් හු ද යත්: මහණ, මෙහි තෙපි කයෙහි කය අනු ව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව කාලෙවිහි දැඩි ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙවු. විදුමිහි...සිත්හි...දහමිහි අනු ව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව දහමි ලෙවිහි දැඩි ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙවු. මහණ, යම් කලෙක තෙපි සීලය නිසා සීලයෙහි පිහිටා මේ සිවු සිවටන් මෙසේ වඩන්නහු නම් මහණ, එකල තොපට යම් රැයෙක් හෝ දවාලෙක් හෝ පැමිණෙත් ද, කුසල්දහමිහි වැඩීම ම කැමති විය යුතු. පිරිහීම නොකැමති විය යුතු. එකල්හි ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ දේශනාව ... ඒ මහණ රහතුන් අතුරෙන් එක්තරා කෙනෙක් ද වූහ යි.

3. 5. 7

ද්වවර්ත සූත්‍රය

1225. එකල්හි එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹීමේ ය ... එකත්පසෙක හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකෙළේ ය: "විඤ්ඤා, මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ යම් දහමක් අසා එකලා ව ගණයා කෙරෙන් වෙන් වූයෙමි නො පමා ව කෙලෙස් තවන වැර ඇතියෙමි කාදිවිදෙක්හි නිරපෙක්ඛකයෙමි වෙසෙන්නෙමි නම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ (එබඳු) දහමක් සැකෙවින් මට දේශනා කරන සේක් නම් මැනවි" යි.

මහණ, එසේ නම් තෙපි මෙහිලා කුසල්දහමි මුලම පිරිසිදු කරවු. කුසල්දහමුන්ගේ මුල කීමෙක් ද යත්: මහණ මෙහි තෙපි කාය දුශ්චරිතය හැර කායසුචරිතය වඩන්නහු වාග්දුශ්චරිතය හැර වාක්සුචරිතය වඩන්නහු. මනෝ දුශ්චරිතය හැර මනෝසුචරිතය වඩන්නහු. මහණ, තෙපි යම් කලෙක කායදුශ්චරිතය හැර කායසුචරිතය වඩන්නහු නම් වාග්දුශ්චරිතය හැර වාක්සුචරිතය වඩන්නහු නම් මනෝදුශ්චරිතය හැර මනෝසුචරිතය වඩන්නහු නම් මහණ, එකල්හි තෙපි සීලය නිසා සීලයෙහි පිහිටා සිවුසිවටන් වඩන්නහු. කවර සිවුසිවටන් හු ද යත්: මහණ, මෙහි තෙපි කයෙහි කය අනු ව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව කාලෙවිහි දැඩි ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙවු. විදුමිහි ... සිත්හි .. දහමිහි දහම අනු ව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව දහමි ලෙවිහි දැඩි ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙවු. මහණ, තෙපි යම් කලෙක සීලය නිසා සීලයෙහි පිහිටා මේ සිවුසිවටන් මෙසේ වඩන්නහු ද; මහණ, එකල්හි තොපට යම් රැයෙක් හෝ දවාලෙක් හෝ පැමිණෙන්නේ නම් කුසල්දහමිහි පිරිහීමෙක් නොව වැඩීමෙක් ම කැමති විය යුතු යි ... ඒ මහණ ද රහතුන් අතුරෙන් එක්තරා කෙනෙක් වූහ යි.

3. 5. 8

මිත්තසුත්තං

1226. යෙ භික්ඛවෙ, අනුක්කමෙපයාරාථ, යෙ ච සොත්ඛං මඤ්ඤයායුං, මිත්තා වා අමච්චා වා ඤාතී වා සාලොභිතා වා, තෙ වො භික්ඛවෙ, චතුත්තං සතිපට්ඨානානං භාවනාය සමාදපෙතබ්බා, නිවෙසෙතබ්බා, පතිට්ඨාපෙතබ්බා. කතමෙසං චතුත්තං: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සී විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විතෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. යෙ භික්ඛවෙ, අනුක්කමෙපයාරාථ, යෙ ච සොත්ඛං මඤ්ඤයායුං, මිත්තා වා අමච්චා වා ඤාතී වා සාලොභිතා වා, තෙ වො භික්ඛවෙ, ඉමෙසං චතුත්තං සතිපට්ඨානානං භාවනාය සමාදපෙතබ්බා, නිවෙසෙතබ්බා, පතිට්ඨාපෙතබ්බාති.

3. 5. 9

වෙදනාසුත්තං

1227. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ වෙදනා, කතමා තිස්සො: සුඛා වෙදනා, දුක්ඛා වෙදනා, අදුක්ඛම්පුඛා වෙදනා. ඉමා ඛො භික්ඛවෙ තිස්සො වෙදනා. ඉමාසං ඛො භික්ඛවෙ, තිස්සන්තං වෙදනානං පරිඤ්ඤාය චක්ඛාරො සතිපට්ඨානා භාවෙතබ්බා. කතමෙ චක්ඛාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සී -පෙ- වෙදනාසු -පෙ- විතෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. ඉමාසං ඛො භික්ඛවෙ, තිස්සන්තං වෙදනානං පරිඤ්ඤාය ඉමෙ චක්ඛාරො සතිපට්ඨානා භාවෙතබ්බාති.

3. 5. 10

ආසවසුත්තං

1228. තයො'මෙ භික්ඛවෙ ආසවා. කතමෙ තයො: කාමාසවො භවාසවො අවිජ්ජාසවො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, තයො ආසවා. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, තිණ්ණිකන්තං ආසවානං පහානාය චක්ඛාරො සතිපට්ඨානා භාවෙතබ්බා. කතමෙ චක්ඛාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සී විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- විතෙත -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, තිණ්ණිකන්තං ආසවානං පහානාය ඉමෙ චක්ඛාරො සතිපට්ඨානා භාවෙතබ්බාති.

අමතවග්ගො පඤ්චමො.

තත්තුද්දනං:

අමතං සමුදයො මග්ගො සතො කුසලරාසී ව,
පාතිමොසබ්බං දුට්ඨං. මිත්තො වෙදනා'සවෙනාති.

3. 5. 8

මිත්ත සූත්‍රය

1226. මහණෙනි, මිතුරු වූ හෝ ඇමති (යහළු) වූ හෝ නැ වූ හෝ සහලේ නැ වූ හෝ යම් කෙනෙකුන්ට අනුකම්පා කරන්නාහු නම් යම් කෙනෙක් ඇහුම්කන් දිය යුතු කොට හඟනාහු නම් මහණෙනි, තොප විසින් ඔහු සිවුසිවටන් වැඩීමෙහි සමාදන් කරවිය යුතු හ. වැස් විය යුතු හ. පිහිටු විය යුතු හ. කවර සිවුසිවටන් ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ කයෙහි කය අනුව දක්නාසුලුව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව කාලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. විදුමහි ... සිත්හි ... දහමහි දහම් අනුව දක්නාසුලුව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව දහම් ලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. මහණෙනි, මිතුරු වූ හෝ ඇමති වූ හෝ සහලේ නැ වූ හෝ යම් කෙනෙකුන්ට අනුකම්පා කරන්නාහු නම් යම් කෙනෙකුන් ඇහුම්කන් දිය යුතු කොට හඟනාහු නම් මහණෙනි, තොප විසින් ඔහු මේ සිවුසිවටන් වැඩීමෙහි සමාදන් කරවිය යුතු හ, වැස්විය යුතු හ, පිහිටු විය යුතු හ යි.

3. 5. 9

වේදනා සූත්‍රය

1227. මහණෙනි, මේ වේදනා තුනෙකි. කවර තුනෙක් ද යත්: සුවවේදනා ය, දුක්වේදනා ය, නොදුක්නොසුවවේදනා යි. මහණෙනි, මොහු තුන්වේදනාවෝ යි. මහණෙනි, මේ තුන්වේදනාවන් පිරිසිදු දැනීම පිණිස සිවුසිවටන් වැඩිය යුතු. කවර සිවුසිවටන්හුද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ කයෙහි කය අනුව දක්නාසුලුව ... විදුමහි ... සිත්හි ... දහමහි දහම් අනුව දක්නාසුලුව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව දහම් ලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. මහණෙනි, මේ තුන්වේදනාවන් පිරිසිදු දැනීම පිණිස මේ සිවුසිවටන්හු වැඩිය යුතු හ යි.

3. 5. 10

ආසව සූත්‍රය

1228. මහණෙනි, මේ ආසව තුනෙකි. කවර තුනෙක් ද යත්: කාමාසවය, භවාසවය, අවිද්‍යාසවය යි. මහණෙනි, මේ ආසව තුන යි. මහණෙනි, මේ ආසව තුන පැහීම පිණිස සතිපට්ඨාන සතර වැඩිය යුතු. කවර සතරෙක් ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ කයෙහි කය අනුව දක්නාසුලුව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව කාලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. විදුමහි ... සිත්හි ... දහමහි දහම් අනුව දක්නාසුලුව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව දහම් ලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. මහණෙනි, මේ ආසව තුන පැහීම පිණිස මේ සතිපට්ඨාන සතර වැඩිය යුතු යි.

පස්වැනි අමත වර්ග යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

අමත, සමුදය, මහත, සත්තො කුසලරාසි, පාතිමොක්ඛ, දුට්ඨරිත, චික්ඛා, වේදනා, ආසව යි දශසූත්‍රාන්තකෙනෙකි යි.

6. ගඩගාපෙය්‍යාලවගෙණා

3. 6. 1 - 48

ගඩගාදිසුත්තානි

1229-1276. සෙය්‍යාරාපි භික්ඛවෙ, ගඩගා නදී පාවිනනිකං පාවිනපොණං පාවිනපඤ්ඤාරා -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤාරොති. (ගඩගා-පෙය්‍යාලං සතිපට්ඨානවසෙන විජාරෙතබ්බං.)

ගඩගාපෙය්‍යාලවගෙණා ඡට්ඨේයා.

කත්‍රඥානං:-

ඡ පාවිනතො නිත්තං ඡ ච නිත්තං සමුද්දතො,
එතෙ ඥෙ ද්වාදස භොග්ගි වගෙණා තෙන පට්ඨවතීති.

(විවෙකනිසංස්කෘතාදිවසෙන රාගචිත්තයපරියොසානාදිවසෙන අමනො-ගධාදිවසෙන නිබ්බානනිත්තාදිවසෙන ච එකෙකසමිං වත්තාරො වත්තාරො කථා අට්ඨවත්තාලීසසුත්තන්තා විජාරෙතබ්බං.)

7. අපපමාදවගෙණා

3. 7. 1 - 40

කථාගතාදි සුත්තානි

1277-1316. යාවතා භික්ඛවෙ, සත්තා අපද වා ද්විපද වා චතුසද වා ඛණ්ණසද වා -පෙ- ඛණ්ණලීකරොතිති. (අපපමාදවගෙණා සතිපට්ඨානවසෙන විජාරෙතබ්බං.)

අපපමාදවගෙණා සත්තමො.

කත්‍රඥානං:

කථාගතං පදං කුටං මූලං සාරෙන වස්සිකං,
රාජා වජ්ඣමසුරියා ච වජෙත දසමං පදංගි.

(අත්‍රාපි එකෙකසමිං වත්තාරො වත්තාරො කථා වත්තාලීසසුත්තන්තා විජාරෙතබ්බං.)

6. ගඩුගාපෙය්‍යාල වර්ගය

3. 6. 1 - 48

ගඩුගාදි සූත්‍ර

1229 - 1276. මහණෙනි, යම්සේ ගඩුගානදිය පෙරදිගට නැමුණී පෙරදිගට නැමුණු වුවා පෙරදිගට බර වුවා වේ ද ... නිවනට බර වූයේ වේ යි.

(ගඩුගාපෙය්‍යාලවර්ගය සතිපට්ඨාන වශයෙන් විස්තර කට යුතු)

සත්වැනි ගඩුගාපෙය්‍යාලවර්ග යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

පාචිනනිත්‍යසූත්‍ර චතුෂ්ක සයෙකි. සමුද්දනිත්‍යසූත්‍ර චතුෂ්ක සයෙකි. මේ දෙකොටස දෙළොස් චතුෂ්කයෙක් වේ. එයින් වර්ගය යි කියනු ලැබේ. (සූත්‍ර මුළුල්ල අවසාලිසෙකි).

(විවේක නිසඤ්ඤාදි වශයෙන් ද රාගවිතයපරියොසානාදි වශයෙන් ද අමනොගධාදිවශයෙන් ද භික්ෂානනිත්‍යාදි වශයෙන් ද එකෙක සතරක් සතරක් කොට අවසාලිස් සූත්‍රාන්තයෝ විතර් කට යුතු වෙත්.)

7. අප්පමාද වර්ගය

3. 7. 1 - 40

තථාගතාදි සූත්‍ර

1277 - 1316. මහණෙනි, අපා වූ ද දෙපා වූ ද සිවුපා වූ ද බුහුපා වූ ද යම්තාක් සක්කයෝ වෙද්දු ... බහුල කෙරේ යි.

(අප්පමාදවර්ගය සිව්වෙන් විසින් විතර් කට යුතු)

සත්වැනි අප්පමාදවර්ග යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

තථාගත, පද, කුට, මුල, සාර වසඤ්ඤා, රාජ, වන්දිම, සුරිය, වස යි චතුෂ්ක දශයෙකි. මුළුල්ල සාලිසෙකි යි.

(මෙහි ද එකෙක සතරක් සතරක් කොට සමසාලිස්සූත්‍රාන්තයෝ විතර් කට යුතුහ.)

8. බලකරණියවගෙහා

3. 8. 1 - 48

බලාදිසුතතානි

1317-1364. සෙයාරාපි හිසබවෙ, යෙ කෙවි බලකරණියා කළුතො කයිරනි - පෙ- බහුලිකරොති.

(බලකරණියවගෙහා සතිපට්ඨානවසෙන විජාරෙතබ්බො.)

බලකරණියවගෙහා අධ්වමො.

තත්තුඥානං:

බලං බීරඤ්ච නාගො ව රුක්ඛං කුමේහන සුකිනං,
ආකාසෙන දෙව මෙසා නාවා ආගතකුකා නදිති.

(අත්ත ව එකසමී වාතාරො වාතාරො කකා අධ්වමනාලිස-
සුතතානා විජාරෙතබ්බො.)

9. එසනාවගෙහා

3. 9. 1 - 160

එසනාදිසුතතානි

1365-1524. තිසෙසා ඉමා හිසබවෙ, එසනා. කතමා තිසෙසා:
නාමෙසනා හවෙසනා බ්‍රහ්මවරියෙසනා. -පෙ- හාවෙනබ්බොති.

(එසනාවගෙහා සතිපට්ඨානවසෙන විජාරෙතබ්බො.)

එසනාවගෙහා නවමො.

තත්තුඥානං:

එසනා වීධා ආසවො හවො දුක්ඛතා ව තිසෙසා,
බලං මලඤ්ච නිසො ව වෙදනාතණකාහි වාති.

(වුත්තනයෙන ව තානි අභිඤ්ඤාය පරිඤ්ඤාය පරික්ඛයාය පහා-
නායානි චතුර්ධා විහරන්තො ව එකෙකසමී යොළස යොළස කකා
එකසන්සට්ඨි සුතතානා විජාරෙතබ්බො.)

8. බලකරණය වර්ගය

3. 8. 1 - 48

බලාදී සූත්‍ර

1317 - 1364. මහණෙනි, යම්යෙ යථිකිසි බලකරණයකමාන්තයෝ කරනු ලැබෙද්ද ... බහුල කෙරේයි.

(බලකරණයවර්ගය ද, සිව්වන් විසින් විතර කට යුතු)

අටවැනි බලකරණයවර්ගය යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

බල, බීජ, නාග, රුක්ක, කුම්භ, සූක, ආකාස, යන වතුෂ්ක සත ද මෙසවතුෂ්ක දෙක ද නාවා, ආගන්තුග, නදී, වතුෂ්ක තුන ද සි මුළුල්ල දෙළොසෙකි. සූත්‍ර අටසාලියෙකි යි.

(මෙහි දු එකෙක සතරක් සතරක් කොට අටසාලිය සූත්‍රාන්තයෝ විතර කට යුතුහ.)

9. එසනා වර්ගය

3. 9. 1 - 160

එසනාදී සූත්‍ර

1365 - 1524. මහණෙනි, මේ එසනා තුනෙ කි. කවර තුනෙක් ද යත්: කාමේසනා භවේසනා, බ්‍රහ්මචරියේසනා යි ... වැඩිය යුත්තේ යි.

(එසනාවර්ගය ද, සිව්වන් විසින් විතර කට යුතු)

නවවැනි එසනාවර්ගය යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

එසනා විධා ආසව භව දුක්ඛතා බිල මල නිස වෙදනා තණ්හා යි භොධඥක දශයෙ කි. සූත්‍ර මුළුල්ල එක්සිය සැටෙකි.

(කියන ලද සිවුනයිත් ද, නැවත මවුන් අභිඤ්ඤා ය පරිඤ්ඤා ය පරික්ඛයාය පභානාය යි සිවුනයිත් ද බෙදන්නහු විසින් එකෙක සොළස සොළස කොට එක්සියසැට සූත්‍රාන්තයෝ විතර කට යුතු හ.)

10. ඔසවගො

3. 10. 1-159

ඔසාදිසුත්තානි

1625-1683. වත්තාරො මෙ භික්ඛවෙ ඔසා. කතමෙ වත්තාරො: කාමොසො භවොසො දිට්ඨොසො අවිජ්ජාසො. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, වත්තාරො ඔසා. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, වතුන්තං ඔසානං අභිඤ්ඤාය වත්තාරො සතිපට්ඨානා භාවෙනබ්බා. කතමෙ වත්තාරො: --පෙ-භාවෙනබ්බාති.

3. 10. 160

උද්ධමභාගියසුත්තං

1684. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, උද්ධමභාගියානි සංයොජනානි කතමානි පඤ්ඤා: රූපරාගො අරූපරාගො මානො උද්ධමං අවිජ්ජා. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චුද්ධමභාගියානි සංයොජනානි. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං උද්ධමභාගියානං සංයොජනානං පහානාය වත්තාරො සතිපට්ඨානා භාවෙනබ්බා. කතමෙ වත්තාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු කායෙ කායානුපසයි විහරති ආනාපි සම්පජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමග්ගං. වෙදනාසු --පෙ- විනෙහ --පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසයි විහරති ආනාපි සම්පජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමග්ගං. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං උද්ධමභාගියානං සංයොජනානං පහානාය ඉමෙ වත්තාරො සතිපට්ඨානා භාවෙනබ්බාති.

(ඔසවගො සතිපට්ඨානවස්ථා විජාරෙතබ්බා.)

ඔසවගො දසමො.

තත්තුද්දනං:

ඔසො යොගො උපාද්ගං ගඤ්ඤං අනුසයෙන ව,
කාමගුණා නිවරණා බන්ධා ඔරුද්ධමභාගියාති.

(අත්තා'පි යථා ඵසතාවගො ඵකසතසට්ඨි සුත්තන්තා විජාරෙතබ්බා.)

සතිපට්ඨානසංයුත්තං සමත්තං.

තත්තු වගගුද්දනං:

අභිජාලි ව නාලඤ්ඤා සිලට්ඨිත්තානනුස්සත්තා
අමනො ගඤ්ඤාසමාද්ධා බලකර්මයෙසනොසාති.

10. ඔසවර්ගය

3. 10. 1 - 159

ඔසාදි සූත්‍ර

1525 - 1683 මහණෙනි, මේ ඔස සතරෙකි. කවර සතරෙක් ද යත් : කාමොස හවොස දිට්ඨොස අවිජ්ජොස යි. මහණෙනි, මේ ඔස සතර යි. මහණෙනි, මේ චතුරොසයන් වෙසෙසින් දැනීම පිණිස සිවුසිව්වන් වැඩිය යුතු. කවර සතරෙක් ද යත් : ... වැඩිය යුත්තේ යි.

3. 10. 160

උද්ධමනාගිය සූත්‍රය

1684. මහණෙනි, මේ උද්ධමනාගියසංයෝජන පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත් : රූපරාග අරූපරාග මාන උද්ධව ආවිජා යි. මහණෙනි, මේ උද්ධමනාගිය සංයෝජන පස යි. මහණෙනි, මේ උද්ධමනාගිය සංයෝජන පස පැහීම පිණිස සිවුසිව්වන් වැඩිය යුතු. කවර සිවුසිව්වන්හු ද යත් : මහණෙනි, මෙහි මහණ කයෙහි කය අනු ව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මුනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව කාලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. විදුමහි ... සිත්හි ... දහමහි දහම් අනුව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම ඇති ව සිහි ඇති ව දහම් ලෙව්හි දැඩිලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසේ. මහණෙනි, මේ උද්ධමනාගියසංයෝජන පස පැහීම පිණිස මේ සිවුසිව්වන්හු වැඩිය යුතුහ යි.

(ඔස වර්ගය ද සිව්වන් විසින් විතර කට යුතු)

දශවැනි ඔසවර්ග යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය :

ඔස, යෝග, උපාදන, ගන්ථ, අනුසය, කාමගුණ, නිවරණ, බන්ධ, ඔරම්භාගිය, උද්ධමනාගිය යි ණොධගක දශයෙකි. (සූත්‍ර එක්සිය - සැටෙකි) යි.

(මෙහි දු එසනාවර්ගයෙහි මෙන් එක්සියසැටසූත්‍රානන්යෝ විතර කට යුතුහ.)

සතිපට්ඨානසංයුක්තය නිමිසේ යි.

එහි වර්ගනාමාවලිය :

අමබ්පාලි, නාලන්ද, සීලට්ඨිකි, අනුසස්සුන, අමන, ගඛනාපෙය්‍යාල, අප්පමාද, බලකරණිය, එසනා, ඔස යි (සතිපට්ඨානසංයුක්තයෙහි වර්ග දශයෙකි යි.)

4. ඉන්ද්‍රියසංයුතනං

1. සුඛකවගෙනා

4. 1. 1

සුඛ¹කසුතනං

1685. සාවස්සියං —

පඤ්චමානී භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ඤා: සද්ධිත්‍රියං විරිදිත්‍රියං සතිත්‍රියං සමාධිත්‍රියං පඤ්ඤිත්‍රියං, ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤා ඉන්ද්‍රියානිති.

4. 1. 2

සොතසුතනං

1686. පඤ්චමානී භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ඤා: සද්ධිත්‍රියං විරිදිත්‍රියං සතිත්‍රියං සමාධිත්‍රියං පඤ්ඤිත්‍රියං. යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකො ඉමෙසං පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං² අසසාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිසසරණඤ්ඤා යථාභූතං පජානාති. අයං වුවච්ඡි භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සොතාපනෙනා අවිනිපාතධම්මො නියතො සම්මොධි-පරායණොති.

4. 1. 3

දුතිය සොතසුතනං

1687. පඤ්චමානී භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ඤා: සද්ධිත්‍රියං -පෙ- පඤ්ඤිත්‍රියං. යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකො ඉමෙසං පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා අසසාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිසසරණඤ්ඤා යථාභූතං පජානාති. අයං වුවච්ඡි භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සොතාපනෙනා අවිනිපාතධම්මො නියතො සම්මොධි-පරායණොති.

4. 1. 4

අරහන්තසුතනං

1688. පඤ්චමානී භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ඤා: සද්ධිත්‍රියං -පෙ- පඤ්ඤිත්‍රියං. යතො ච ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු³ ඉමෙසං පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං අසසාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිසසරණඤ්ඤා යථාභූතං විදිත්වා අනුපාද වම්බනො හොති. අයං වුවච්ඡි භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරහං ඛිණ්ණසම්මො චුස්සිතවා කතකරණියො ඔභිතභාරො අනුප්පන්නසද්ධො පරිකම්මනවසංයොජනො සම්මොදඤ්ඤාවම්බනොති.

1. සුඛක - මජ්ඣං, සා.

2. ඉන්ද්‍රියානං - සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා - සා.

3. යතො ඛො භික්ඛවෙ අරියසාවකො - මජ්ඣං.

4. ඉන්ද්‍රිය සංසුන්නය

1. සුද්ධකවර්ගය

4. 1. 1

සුද්ධක සූත්‍රය

1685. සැවැත්තුවර—

මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රිය පසෙකි, කවර පසෙක් ද යත්: සද්ධිත්තද්‍රිය විරිධිත්තද්‍රිය සතිත්තද්‍රිය සමාධිත්තද්‍රිය පඤ්ඤිත්තද්‍රිය යි. මහණෙනි, මේ පස ඉන්ද්‍රියෝ යි.

4. 1. 2

යොත සූත්‍රය

1686. මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රිය පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: සද්ධිත්තද්‍රිය විරිධිත්තද්‍රිය සතිත්තද්‍රිය සමාධිත්තද්‍රිය පඤ්ඤිත්තද්‍රිය යි. මහණෙනි, යම්කලෙක අරිසවු මේ පසිඳුරන්ගේ රස විඳගැන්මත් දෙසත් නික්ම යෑමත් තතුයේ දැනි ද: මහණෙනි, මේ අරිසවු නිශ්චි නොහෙනසුලු නියත වූ සංඛොධිය පිහිට කොට ඇති සෝතාපන්න යි කියනු ලැබේ යි.

4. 1. 3

දුතිය යොත සූත්‍රය

1687. මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රිය පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: සද්ධිත්තද්‍රිය ... පඤ්ඤිත්තද්‍රිය යි. මහණෙනි, යම්කලෙක අරිසවු මේ පසිඳුරන්ගේ හටගැන්මත් වැනසුමත් රස විඳගැන්මත් දෙසත් නික්ම යෑමත් තතුයේ දැනි ද: මහණෙනි, මේ අරිසවු නිශ්චි නොහෙනසුලු නියත වූ සංඛොධිය පිහිට කොට ඇති සෝතාපන්න යි කියනු ලැබේ යි.

4. 1. 4

අරහත්ත සූත්‍රය

1688. මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රිය පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: සද්ධිත්තද්‍රිය ... පඤ්ඤිත්තද්‍රිය යි. මහණෙනි, යම්කලෙක මහණ, මේ පසිඳුරන්ගේ ආස්වාදයත් ආදිනවයත් නිසංසරණයත් තතුයේ දැන ලපාදන රහිත ව මිදුණේ වේ ද: මහණෙනි, මේ මහණ ඝෛයවු ආසුට ඇති වැය නිම වූ බලසර ඇති කළ කටයුතු ඇති බහා තැබූ බර ඇති පිළිවෙළින් පැමිණි රහත්බැව් ඇති ඝෛය වූ භවසංයෝජන ඇති මැනවින් දැන මිදුණු රහතැයි කියනු ලැබේ යි.

4. 1. 5

දුතිය අරහත්තසුත්තං

1689. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ඤා : සද්ධිත්‍රියං -පෙ- පඤ්ඤාත්‍රියං. යනො ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමෙසං පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා අසංසාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිසසරණඤ්ඤා යථාභූතං විදිත්වා අනුපාද විමුක්තො භොති. අයං වුවච්ඡි භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරහං ධිත්‍යාසවො වුසිත්වා කතකරණියො ඔභිතභාරො අනුපත්තසද්දෙවො පරික්ඛණ්භවසංයොජනො සමදෙඤ්ඤා විමුක්තොති.

4. 1. 6

සමණසුත්තං

1690. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ඤා : සද්ධිත්‍රියං -පෙ- පඤ්ඤාත්‍රියං. යෙ භි කෙවි භික්ඛවෙ, සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා ඉමෙසං පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා අසංසාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිසසරණඤ්ඤා යථාභූතං නාපජානන්ති, න මෙනෙ භික්ඛවෙ සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා සමණෙසු වා සමණසමමනා බ්‍රාහ්මණෙසු වා බ්‍රාහ්මණසමමනා. න ච පන තෙ¹ ආයකමනො සාමඤ්ඤාත්ථං වා බ්‍රහ්මඤ්ඤාත්ථං වා දිට්ඨෙවධමෙම සයං අභිඤ්ඤාසච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරන්ති.

යෙ ච ඛො කෙවි² භික්ඛවෙ, සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා ඉමෙසං පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා අසංසාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිසසරණඤ්ඤා යථාභූතං පජානන්ති, තෙ ඛො, මෙ භික්ඛවෙ, සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා සමණෙසු වා³ සමණසමමනා බ්‍රාහ්මණෙසු වා⁴ බ්‍රාහ්මණසමමනා. තෙ ච පනායකමනො සාමඤ්ඤාත්ථං වා බ්‍රහ්මඤ්ඤාත්ථං වා දිට්ඨෙවධමෙම සයං අභිඤ්ඤාසච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරන්ති.

4. 1. 7

දුතිය සමණසුත්තං

1691. යෙ භි කෙවි භික්ඛවෙ, සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා සද්ධිත්‍රියං නාපජානන්ති. සද්ධිත්‍රියං සමුදයං නාපජානන්ති, සද්ධිත්‍රියනිරෝධං නාපජානන්ති, සද්ධිත්‍රියනිරෝධගාමිනීපථපදං නාපජානන්ති. විරිදිත්‍රියං නාපජානන්ති -පෙ- සතිත්‍රියං නාපජානන්ති -පෙ- සමාධිත්‍රියං නාපජානන්ති -පෙ- පඤ්ඤාත්‍රියං නාපජානන්ති, පඤ්ඤාත්‍රියං සමුදයං නාපජානන්ති, පඤ්ඤාත්‍රියනිරෝධං නාපජානන්ති, පඤ්ඤාත්‍රියනිරෝධගාමිනීපථපදං නාපජානන්ති. නමෙනෙ භික්ඛවෙ, සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා සමණෙසු වා සමණසමමනා බ්‍රාහ්මණෙසු වා බ්‍රාහ්මණසමමනා. න ච පන තෙ ආයකමනො සාමඤ්ඤාත්ථං වා බ්‍රහ්මඤ්ඤාත්ථං වා දිට්ඨෙවධමෙම සයං අභිඤ්ඤාසච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරන්ති.

1. පනෙන - මජ්ඣං, යා

2. තෙ යා

3. සමණෙසු වෙව - සිමු, සි 1, 2

4. බ්‍රාහ්මණෙසු ව - සිමු, සි 1, 2

4. 1. 5

දුතිය අරහන්ත සූත්‍රය

1689. මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රිය පසෙකි. කවර පසෙක්ද යත්: සද්ධිත්තිය ... පඤ්ඤිත්තිය යි. මහණෙනි, යම් කලෙක මහණ මේ පසිඳුරන්ගේ සමුදයන් අස්තඛගමයන් ආස්වාදයන් ආදීනවයන් නිශ්ශරණයන් තතුසේ දැන උපාදාන රහිත ව මිදුණේ වේද; මහණෙනි, මේ මහණ ඤය වූ ආසූව ඇති වැය නිම වූ බබ්බර ඇති කළ සිවුමහ කිය ඇති බහා තැබූ බර ඇති පිළිවෙළින් පැමිණි සාරී ඇති ඤය වූ හවසංයොජන ඇති මැනවින් දැන මිදුණු රහතැයි කියනු ලැබේ යි.

4. 1. 6

සමණ සූත්‍රය

1690. මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රිය පසෙකි. කවර පසෙක්ද යත්: සද්ධිත්තිය ... පඤ්ඤිත්තිය යි. මහණෙනි, යම්කිසි මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ මේ පසිඳුරන්ගේ සමුදයන් අස්තඛගමයන් ආස්වාදයන් ආදීනවයන් නිශ්ශරණයන් තතුසේ නොදනින්ද; මහණෙනි, ඒ මේ මහණහු හෝ බමුණුහු හෝ මහණුන් කෙරෙහි හෝ මහණහ යි සමුච්ඡත නො වෙති. බමුණන් කෙරෙහි හෝ බමුණහ යි සමුච්ඡත නො වෙති. ඒ ආයුෂ්මත් හු මහණබවෙහි අරුත හෝ බමුණු බවෙහි අරුත හෝ දිට්ඨමයෙහි තෙමේ වෙසෙසින් දැන පසක් කොට එයට පැමිණ නො ද වෙසෙත්.

මහණෙනි, යම්කිසි මහණකෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ මේ පසිඳුරන්ගේ සමුදයන් අස්තඛගමයන් ආස්වාදයන් ආදීනවයන් නිශ්ශරණයන් තතුසේ දනින්ද; මහණෙනි, ඒ මේ මහණෝ හෝ බමුණෝ හෝ මහණුන් කෙරෙහින් මහණහ යි සමුච්ඡත. බමුණන් කෙරෙහින් බමුණහ යි සමුච්ඡත. ඒ ඇවැත්නු ද (මාර්ගඵල සංඛ්‍යාත) ශ්‍රාමණ්‍යාර්ථය බ්‍රහ්මණ්‍යාර්ථය දිට්ඨමයෙහි තෙමේ වෙසෙසින් දැන පසක් කොට එයට පැමිණ වෙසෙති යි.

4. 1. 7

දුතිය සමණ සූත්‍රය

1691. මහණෙනි, යම්කිසි මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ සද්ධිත්තිය නො දනින්ද, සද්ධිත්තිය සමුදය නො දනින්ද, සද්ධිත්තිය නිරෝධය නො දනින්ද, සද්ධිත්තිය නිරෝධගාමිනිපටිපදාව නො දනින්ද, විරිසිත්තිය නොදනින්ද, ... සතිත්තිය නොදනින්ද, ... සමාධිත්තිය නොදනින්ද, ... පඤ්ඤිත්තිය නොදනින්ද, පඤ්ඤිත්තිය සමුදය නො දනින්ද, පඤ්ඤිත්තිය නිරෝධය නො දනින්ද, පඤ්ඤිත්තිය නිරෝධගාමිනිපටිපදාව නො දනින්ද, මහණෙනි, ඒ මේ මහණෝ හෝ බමුණෝ හෝ මහණුන් කෙරෙහි හෝ මහණහ යි සමුච්ඡත නො වෙත්. බමුණන් කෙරෙහි හෝ බමුණු යයි සමුච්ඡත නො වෙත්. ඒ ඇවැත්නු ශ්‍රාමණ්‍යාර්ථය හෝ බ්‍රහ්මණ්‍යාර්ථය හෝ දිට්ඨමයෙහි ම තෙමේ වෙසෙසින් දැන පසක් කොට එයට පැමිණ නො ද වෙසෙත්.

මහණෙනි, යම් කිසි මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ සද්ධිත්තිය දනිත් ද, සද්ධිත්තිය සමුදය දනිත් ද, සද්ධිත්තිය නිරෝධය දනිත් ද, සද්ධිත්තිය නිරෝධගාමිනිපටිපදාව දනිත් ද, විරිදිත්තිය දනිත් ද ... සතිත්තිය දනිත් ද ... සමාධිත්තිය දනිත් ද ... පඤ්ඤිත්තිය දනිත් ද, පඤ්ඤිත්තිය සමුදය දනිත් ද, පඤ්ඤිත්තිය නිරෝධය දනිත් ද, පඤ්ඤිත්තිය නිරෝධගාමිනි පටිපදාව දනිත් ද, මහණෙනි, ඒ මේ මහණෝ හෝ බමුණෝ හෝ මහණුන් කෙරෙහිත් මහණ යයි සම්මත හ. බමුණන් කෙරෙහිත් බමුණු යයි සම්මත හ. ඒ ඇවැත්හු ද ශ්‍රාමණ්‍යාරථය ද, බ්‍රහ්මණ්‍යාරථය ද, දිට්‍රදුමියෙහි ම වෙසෙසින් දැන පසක් කොට එයට පැමිණ වෙසෙති යි.

4. 1. 8

දට්ඨබ්බ සූත්‍රය

1692. මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රිය පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: සද්ධිත්තිය ... පඤ්ඤිත්තිය යි. මහණෙනි, සද්ධිත්තිය කොහි ලා දත යුතු ද යත්: සිවුසොවන්අගෙහිය. මෙහි ලා සද්ධිත්තිය දතයුතු. මහණෙනි, විරිදිත්තිය කොහි ලා දත යුතු ද යත්: සිවුසම්පදහන්ති ය. මෙහි ලා විරිදිත්තිය දත යුතු. මහණෙනි, සතිත්තිය කොහි ලා දත යුතු ද යත්: සිවුසිව්වන්ති ය. මෙහි ලා සතිත්තිය දත යුතු. මහණෙනි, සමාධිත්තිය කොහි ලා දත යුතු ද යත්: සිවුදුහැන්ති ය. මෙහි ලා සමාධිත්තිය දත යුතු. මහණෙනි, පඤ්ඤිත්තිය කොහි ලා දත යුතු ද යත්: සිවුඅරිසස්ති ය. මෙහි ලා පඤ්ඤිත්තිය දත යුතු. මහණෙනි, මොහු පසිදුරෝ යි.

4. 1. 9

විහබ්බ සූත්‍රය

1693. මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රිය පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: සද්ධිත්තිය ... පඤ්ඤිත්තිය යි. මහණෙනි, සද්ධිත්තිය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි අරිසවු සැදුහැ ඇත්තේ වේ, “ඒ භාග්‍යාවතුන් වහන්සේ මෙකරුණෙනුදු අර්හත් හ. සමොසම්බුද්ධ හ. විජ්ජාවරණ සම්පන්න හ. සුගත් හ. ලොකවිදු හ. අනුක්‍රමපුරිසදම්මසාරථි හ. දෙවි මිනිසුන්ට ශාස්තෘ හ. බුද්ධ හ. භගවත්හ” යි තරාගතයන් වහන්සේගේ බුද්ධව හදහා යි. මහණෙනි, මේ සද්ධිත්තිය යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, විරිදිත්තිය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි අරිසවු-අකුසල්දහම් පැහිම පිණිස කුසල්දහම් රැස්කිරීම පිණිස පිරිපුන් වැර ඇත්තේ කුසල්දහම්හි තීර වැර ඇත්තේ දැඩි පැරකුම් ඇත්තේ නො බහා තැබූ බුර ඇත්තේ වෙසෙයි. මහණෙනි, මේ විරිදිත්තිය යි කියනු ලැබේ.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, සත්තද්දියං : ඉධ භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සත්ථා භොති පරමෙන සත්තෙපකෙකතා සමන්තාගතො වීරකතමිච්චි වීරභාසිකමිච්චි සරිතා අනුස්සරිතා. ඉදං වුවවති භික්ඛවෙ, සත්තද්දියං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, සමාධිතද්දියං : ඉධ භික්ඛවෙ, අරියසාවකො වොසසංගාරමමං¹ කරිතො ලහති සමාධිං, ලහති විතක්ඛං එකග්ගතං. ඉදං වුවවති භික්ඛවෙ සමාධිතද්දියං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ පඤ්ඤිතද්දියං : ඉධ භික්ඛවෙ, අරියසාවකො පඤ්ඤවා භොති උදයත්ථගාමිනියා පඤ්ඤා සමන්තාගතො, අරියාය නිබ්බේධිකාය සමවොද්ධකවකයගාමිනියා. ඉදං වුවවති භික්ඛවෙ පඤ්ඤිතද්දියං. ඉමාති බො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤිතද්දියානිති.

4. 1. 10

දුතිය විභවගසුත්තං

1694. පඤ්චමාභි භික්ඛවෙ, ඉත්තද්දියාති: කතමාති පඤ්ච : සද්ධිතද්දියං -පෙ- පඤ්ඤිතද්දියං. කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, සද්ධිතද්දියං: ඉධ භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සද්ධො භොති සද්දහති තථාගතස්ස බොධිං. “ඉතිපි සො භගවා -පෙ- සත්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධො භගවා”ති. ඉදං වුවවති භික්ඛවෙ සද්ධිතද්දියං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, වීරිසිතද්දියං : ඉධ භික්ඛවෙ අරියසාවකො ආරඬුවීරියො විහරති අකුසලානං ධම්මානං පහානාය කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදා රාමවා දළාපරක්ඛමො අනික්ඛිත්තධුරො කුසලෙසු ධම්මෙසු. සො අනුප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාදාය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති චිත්තං පග්ගණ්ණාති පදහති. උප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං පහානාය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති චිත්තං පග්ගණ්ණාති පදහති. අනුප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං උප්පාදාය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති චිත්තං පග්ගණ්ණාති පදහති. උප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං ධීතියා² අසමෙවාසාය භියොගාභාවාය වෙසුලලාය භාවනාය පාරිච්ඡරියා ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති චිත්තං පග්ගණ්ණාති පදහති. ඉදං වුවවති භික්ඛවෙ, වීරිසිතද්දියං.

1. වට්ඨසංගාරමමං වා - ඩී 1, 2

2. සමාපක්ඛියා - සා,

මහණෙනි, සතින්ද්‍රිය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි අරිසවු-
තෙමේ සිහි ඇත්තේ උතුම් බලවත් සිහියෙන් යුතු වූයේ ඉතා පෙර
කරන ලද්ද කියන ලද්ද පවා සිහි කරනුයේ පුනපුනා සිහි කරනු
යේ වෙයි. මහණෙනි, මේ සතින්ද්‍රිය යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, සමාධිත්ද්‍රිය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි අරිසවු
නිවන අරමුණු කොට සමාධිය ලබයි. සිත්හී උකහබව ලබයි.
මහණෙනි, මේ සමාධිත්ද්‍රිය යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, පඤ්ඤිත්ද්‍රිය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි
අරිසවු පැණ ඇතියේ උදයවාය පිරිසිදු දක්නා ආයා වූ නිර්වේදයට
සමත් වූ, මැනවින් දුක් ගෙවීමට පමුණුවන නුවණින් යුතු වූයේ වෙයි.
මහණෙනි, මේ පඤ්ඤිත්ද්‍රිය යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, මොහු
පසිඳුරෝ යි.

4. 1. 10

දුතිය විභධා සූත්‍රය

1694. මහණෙනි, මේ ඉදුරෝ පසෙකි. කවර පසෙක්ද යත්:
සද්ධිත්ද්‍රිය ... පඤ්ඤිත්ද්‍රිය යි. මහණෙනි, සද්ධිත්ද්‍රිය කවරේ ද යත්:
මහණෙනි, මෙහි අරිසවු සැදහැත්තේ වෙයි. “ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ
මෙකරුණෙකු දු ... දෙවිච්ඡිත්තයට ශාස්තෘ, බුද්ධ, භගවත් හ යි
තරාගතයන් වහන්සේගේ බුද්ධිබව හදහයි. මහණෙනි, මේ සද්ධිත්ද්‍රිය යි
කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, චිරිසිත්ද්‍රිය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි
අරිසවු අකුසල්දහම් පැහිම පිණිස කුසල්දහම් රැස් කිරීම පිණිස
ඇරඹුණු වැර ඇතියේ කුසල්දහමි තිරවැර ඇතියේ දැඩිපැරකුම්
ඇතියේ නොබහා නැබු වැර ඇතියේ වෙසෙයි. භේ නූපත් ලාමක
අකුසල්දහම් නොඉපැදීම පිණිස සඳ දනවයි. වෑයම් කෙරෙයි. වැර
අරඹයි. සිත දැඩි කොට ගනියි. පදහන් වැර කෙරෙයි. උපත් ලාමක
අකුසල්දහම් පැහිම පිණිස සඳ දනවයි. වෑයම් කෙරෙයි. වැර
අරඹයි. සිත දැඩි කොට ගනියි. පදහන් වැර කෙරෙයි. නූපත්
කුසල්දහම් ඉපැත්ම පිණිස සඳ දනවයි. වෑයම් කෙරෙයි. වැර
අරඹයි. සිත දැඩි කොට ගනියි. පදහන් වැර කෙරෙයි. උපත්
කුසල්දහම් පැවැත්ම පිණිස නොමුළා බව පිණිස බොහෝ බව පිණිස
විප්‍රලබව පිණිස වැඩිම පිණිස පිරිම පිණිස සඳ දනවයි. වෑයම් කෙරෙයි.
වැර අරඹයි. සිත දැඩි කොට ගනියි. පදහන් වැර කෙරෙයි. මහණෙනි,
මෙය චිරිසිත්ද්‍රිය යි කියනු ලැබේ.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, සතින්ද්‍රියං : ඉධ භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සතිමා භොති පරමෙන සතිනෙපසෙකන සමන්තාගතො වීරකතමපි වීරභාසිතමපි සරිතා අනුස්සරිතා. සො කායෙ කායානුපසස්සි විහරති -පෙ- වෙදනාසු -පෙ- විතෙත -පෙ- ධර්මෙසු ධර්මානුපසස්සි විහරති ආතාපි සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. ඉදං වුවච්ඡි භික්ඛවෙ, සතින්ද්‍රියං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, සමාධින්ද්‍රියං : ඉධ භික්ඛවෙ අරියසාවකො වොස්සන්තාරමෙණං කරිකා ලහති සමාධිං, ලහති චිත්තසෙසකභ්‍යාතං. සො විච්ඡේදව කාමෙහි විච්චව අකුසලෙහි ධර්මෙහි සචිතකකං සච්චාරං විකෙකජං පිතිසුඛං පඨමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති. විතකසච්චාරානං වූපසමා -පෙ- දුතියජ්ඣානං -පෙ- තතියජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති. සුඛස්ස ව පහානා දුක්ඛස්ස ව පහානා සුඛෙව සොමනස්සදෙමනස්සානං අසුගමා අදුක්ඛං අසුඛං උපෙඛාසතිපාරිසුද්ධිං චතුස්සජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති. ඉදං වුවච්ඡි භික්ඛවෙ, සමාධින්ද්‍රියං.

කතමඤ්ච භික්ඛවෙ, පඤ්ඤින්ද්‍රියං : ඉධ භික්ඛවෙ, අරියසාවකො පඤ්ඤවා භොති උදයස්සගාමිනියා පඤ්ඤාය සමන්තාගතො අරියාය නිබ්බේධිකාය සම්මාදුක්ඛක්ඛයගාමිනියා. සො 'ඉදං දුක්ඛනි' යථාභූතං පජානාති. 'අයං දුක්ඛසමුදයො'ති යථාභූතං පජානාති. 'අයං දුක්ඛ- නිරෝධො'ති යථාභූතං පජානාති. 'අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනීපච්ඡද'ති යථාභූතං පජානාති. ඉදං වුවච්ඡි භික්ඛවෙ, පඤ්ඤින්ද්‍රියං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චින්ද්‍රියානීති.

සුද්ධකවග්ගො පඨමො.

කමුඤ්ඤානං :

සුද්ධකඤ්ච ඥෙඤ්ඤා සොතා අරහතො පරෙ දුවෙ,
ඥෙඤ්ඤා සමණා ව දට්ඨබ්බං විහබ්බා අපරෙ දුවෙති.

මහණෙනි, සත්ත්වය කවරේද යත්: මහණෙනි, මෙහි අරිසවු සිහි ඇතියේ උතුම් බලවත් සිහියෙන් යුතු වූයේ ඉතා පෙර කරන ලද්ද කියන ලද්ද පවා සිහි කරනුයේ පුනපුනා සිහි කරනුයේ වෙයි. හෙ කයෙහි කය අනු ව දක්නාසුලු ව ... වෙසෙයි. විදුමහි ... සිත්හි ... දහමහි දහම අනු ව දක්නාසුලු ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව මනා දැනුම් ඇති ව සිහි ඇති ව දහමලෙව්හි දැඩි ලොබ හා දෙමනස දුරු කොට වෙසෙයි. මහණෙනි, මේ සත්ත්වය යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, සමාධිත්වය කවරේද යත්: මහණෙනි, මෙහි අරිසවු නිවන අරමුණු කොට සමාධිය ලබයි. සිතෙහි එකඟතාව ලබයි. හේ කාමයන්ගෙන් වෙන් ව ම අකුසල්දහමුන්ගෙන් වෙන් ව ම විතර්ක සහිත විචාර සහිත විවේකයෙන් හටගත් ප්‍රීතිය හා සුවය ඇති පළමුවන දහැනට පැමිණ වෙසෙයි. විතර්කවිචාරයන් සන්තිදීමෙන් ... දෙවන දහැනට ... තෙවන දහැනට පැමිණ වෙසෙයි, සුවත් පැහීමෙන් දුකත් පැහීමෙන් පළමු ම සොම්නස් දෙමනසුන්ගේ අස්තඛණ්ඩයෙන් නොදුක් වූ නොසුව වූ මැදහත් බැඳීන් හා සිහියෙන් හටගත් පිරිසුදුබැව් ඇති සිවු වන දහැනට පැමිණ වෙසෙයි. මහණෙනි, මේ සමාධිත්වය යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, පඤ්ඤාත්වය කවරේද යත්: මහණෙනි, මෙහි අරිසවු පැණැතියේ උදයවාය පිරිසිදු දන්තා ආයඹ වූ භිච්චියට සමත් වූ මැනැවින් දුක් ගෙවීමට පමුණුවන නුවණින් යුතු වූයේ වෙයි. හේ මේ දුකැයි තතුයේ දනියි. මේ දුකබසවුදය යි තතුයේ දනියි. මේ දුකකතිරොධය යි තතුයේ දනියි මේ දුකකතිරොධගාමිණී පටිපදය යි තතුයේ දනියි. මහණෙනි, මේ පඤ්ඤාත්වය යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, මොහු පසිදුරෝ යි.

පළමුවැනි සුද්ධක වර්ග යි.

එහි සුත්‍රනාමාවලිය:

සුද්ධක සූත්‍රය ද සොත සූත්‍ර දෙක ද අනෙක් අරහන්ත සූත්‍ර දෙක ද සමණ සූත්‍ර දෙක ද දට්ඨබ්බසූත්‍රය ද අනෙක් විභඛය සූත්‍ර දෙක ද යි (මුළුල්ල දශයෙකි) යි.

2. මුද්‍රාකර්මය

4. 2. 1

පටිලාභසුත්තං

1695. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ඤා: සද්ධිනද්‍රියං -පෙ- පඤ්ඤිනද්‍රියං. කතලෙඤ්ඤා භික්ඛවෙ, සද්ධිනද්‍රියං: ඉධ භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සද්දො හොති, සද්දහති තථාගතස්ස බොධිං: “ඉතිපි සො හගවා අරහං සමුදාසමුද්දො -පෙ- සත්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්දො භවා”ති. ඉදං වුවච්ඡි භික්ඛවෙ, සද්ධිනද්‍රියං. කතලෙඤ්ඤා භික්ඛවෙ, චිරිසිනද්‍රියං: යං බො භික්ඛවෙ, වන්හාරො සමප්පධානො ආරඤ්ඤා විරියං පටිලහති, ඉදං වුවච්ඡි භික්ඛවෙ, චිරිසිනද්‍රියං. කතලෙඤ්ඤා භික්ඛවෙ, සතිනද්‍රියං: යං බො භික්ඛවෙ, වන්හාරො සතිපට්ඨානො ආරඤ්ඤා සතිං පටිලහති, ඉදං වුවච්ඡි භික්ඛවෙ, සතිනද්‍රියං. කතලෙඤ්ඤා භික්ඛවෙ, සමාධිනද්‍රියං: ඉධ භික්ඛවෙ, අරියසාවකො වොස්සගාරමම ඤා කරතා ලහති සමාධිං, ලහති විනාශස් ඵකාගතං, ඉදං වුවච්ඡි භික්ඛවෙ, සමාධිනද්‍රියං. කතලෙඤ්ඤා භික්ඛවෙ, පඤ්ඤිනද්‍රියං: ඉධ භික්ඛවෙ, අරියසාවකො පඤ්ඤවා හොති උදයස්සාලිනියා පඤ්ඤා සමුදාසමුදො අරියාය නිබ්බට්ඨිකාය සමමා දුක්ඛාකඛයගාලිනියා. ඉදං වුවච්ඡි භික්ඛවෙ, පඤ්ඤිනද්‍රියං. ඉමානි බො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤිනද්‍රියානිති.

4. 2. 2

සඩ්ධිත්තසුත්තං

1696. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ඤා: සද්ධිනද්‍රියං -පෙ- පඤ්ඤිනද්‍රියං. ඉමානි බො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤිනද්‍රියානි. ඉමෙයං බො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤිනද්‍රියානං සමන්තා පරිපුර්ණා අරහං හොති. තතො මුද්දරෙහි අනාගාමී හොති. තතො මුද්දරෙහි සකදගාමී හොති. තතො මුද්දරෙහි සොනාපකො හොති. තතො මුද්දරෙහි ධම්මානුසාරී හොති. තතො මුද්දරෙහි සද්ධානුසාරී හොතිති.

4. 2. 3

දුතිය සඩ්ධිත්තසුත්තං

1697. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ඤා: සද්ධිනද්‍රියං -පෙ- පඤ්ඤිනද්‍රියං. ඉමානි බො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤිනද්‍රියානි. ඉමෙයං බො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤිනද්‍රියානං සමන්තා පරිපුර්ණා අරහං හොති. තතො මුද්දරෙහි අනාගාමී හොති. තතො මුද්දරෙහි සකදගාමී හොති. තතො මුද්දරෙහි සොනාපකො හොති. තතො මුද්දරෙහි ධම්මානුසාරී හොති. තතො මුද්දරෙහි සද්ධානුසාරී හොති. ඉති බො භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියාවෙමන්තා ඵලවෙමන්තා [හොති, ඵලවෙමන්තා සුගලවෙමන්තා*]ති.

* අයං පාඨො පි 1, 2 පොත්වනසු නදියානෙ

2. මුද්‍රාණ වර්ගය

4. 2. 1

පටිලාභ සූත්‍රය

1695. මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රිය පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: සද්ධිත්තිය ... පඤ්ඤිත්තිය යි. මහණෙනි, සද්ධිත්තිය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි අරිසවු සැදහැනියේ වෙයි. ඒ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙකරුණෙනුදු අරහත්හ. සමොසම්බුද්ධහ. ... දෙවිච්ඡික්ෂුන්ට ශාස්තෘහ. බුද්ධහ. හඟවත්හ යි. තථාගතයන් වහන්සේගේ බුද්ධත්ව හැඟයි. මහණෙනි, මේ සද්ධිත්තිය යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, විරිදිත්තිය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, සිවුසම්පදහත් ඇරඹ යම් වැරක් පිළිලබා නම් මහණෙනි, මේ විරිදිත්තිය යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, සතිත්තිය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, සිවුසිව්වන් ඇරඹ යම් සිහියක් පිළිලබා නම් මහණෙනි, මේ සතිත්තිය යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, සමාධිත්තිය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි අරිසවු නිවන අරමුණු කොට සමාධිය ලබා නම් සිතේ එකඟකම ලබා නම් මහණෙනි, මේ සමාධිත්තිය යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, පඤ්ඤිත්තිය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි අරිසවු පැණැනියේ උදයවාය පිරිසිදු දන්තා ආයාස වූ නිවේදයට සමත් වූ මැනවින් දුක් ගෙවීමට පමුණුවන නුවණින් යුතු වූයේ වේ නම් මහණෙනි, මේ පඤ්ඤිත්තිය යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, මොහු පසිදුරෝ යි.

4. 2. 2

සංකීර්ණ සූත්‍රය

1696. මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රිය පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: සද්ධිත්තිය ... පඤ්ඤිත්තිය යි. මහණෙනි, මොහු පසිදුරෝ යි. මහණෙනි, මේ පසිදුරන් රැස්කළ බැවින් පිරු බැවින් රහත් වෙයි. එයට වඩා මොළොක් ඉදුරන් හෙතු කොට ගෙන අනගැමි වෙයි. එයට වඩා මොළොක් වූවන් හෙතු කොට ගෙන සෙදගැමි වෙයි. එයට වඩා මොළොක් වූවන් හෙතු කොට ගෙන සෝවන් වෙයි. එයට වඩා මොළොක් වූවන් හෙතු කොට ගෙන ධම්මානුසාරී වෙයි. එයට වඩා මොළොක් වූවන් හෙතු කොට ගෙන සද්ධානුසාරී වේ යි.

4. 2. 3

දුතිය සංකීර්ණ සූත්‍රය

1697. මහණෙනි, මේ ඉදුරෝ පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: සද්ධිත්තිය ... පඤ්ඤිත්තිය යි. මහණෙනි, මොහු පසිදුරෝ යි. මහණෙනි, මේ පසිදුරන් සචාරෙන් පිරිපුන් බැවින් රහත් වෙයි. එයට වඩා මොළොක් ඉදුරන්ගෙන් අනගැමි වෙයි. එයට වඩා මොළොක් වූවන්ගෙන් සෙදගැමි වෙයි. එයට වඩා මොළොක් වූවන්ගෙන් සෝවන් වෙයි. එයට වඩා මොළොක් වූවන්ගෙන් ධම්මානුසාරී වෙයි. එයට වඩා මොළොක් වූවන්ගෙන් සද්ධානුසාරී වෙයි. මහණෙනි, මෙසේ ඉන්ද්‍රියනානාකියෙන් ඵලනානාකිය ද [ඵලනානාකියෙන් පුද්ගලනානාකිය ද] වේ යි.

4. 2. 4

තනිය සඩ්ධිතසුත්තං

1698. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ඤා: සද්ධිත්‍රියං -පෙ- පඤ්ඤිත්‍රියං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චන්ද්‍රියානි. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං සමත්තා පරිපූරත්තා අරහං හොති. තතො මුද්‍රතරෙහි අනාගාමී හොති. තතො මුද්‍රතරෙහි සකදගාමී හොති. තතො මුද්‍රතරෙහි සොතාපනෙතා හොති. තතො මුද්‍රතරෙහි ධම්මානුසාරී හොති. තතො මුද්‍රතරෙහි සද්ධානුසාරී හොති. ඉති ඛො භික්ඛවෙ, පරිපූරං පරිපූරකාරී ආරාධෙති. පදෙසං පදෙසකාරී ආරාධෙති. අවසාදානිකෙවාහං භික්ඛවෙ, පඤ්චන්ද්‍රියානි වද්ධිති.

4. 2. 5

විඤ්චාරසුත්තං

1699. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ඤා: සද්ධිත්‍රියං -පෙ- පඤ්ඤිත්‍රියං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චන්ද්‍රියානි. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං සමත්තා පරිපූරත්තා අරහං හොති. තතො මුද්‍රතරෙහි අනාරා පරිනිබ්බාසී හොති. තතො මුද්‍රතරෙහි උපහට්ඨ පරිනිබ්බාසී හොති. තතො මුද්‍රතරෙහි අසඬබාර පරිනිබ්බාසී හොති. තතො මුද්‍රතරෙහි සසඬබාරපරිනිබ්බාසී හොති. තතො මුද්‍රතරෙහි උද්ධංසොතො හොති අකනිට්ඨගාමී. තතො මුද්‍රතරෙහි සකදගාමී හොති. තතො මුද්‍රතරෙහි සොතාපනෙතා හොති. තතො මුද්‍රතරෙහි ධම්මානුසාරී හොති. තතො මුද්‍රතරෙහි සද්ධානුසාරී හොති.

4. 2. 6

දුතිය විඤ්චාරසුත්තං

1700. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ඤා: සද්ධිත්‍රියං -පෙ- පඤ්ඤිත්‍රියං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චන්ද්‍රියානි. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං සමත්තා පරිපූරත්තා අරහං හොති. තතො මුද්‍රතරෙහි අනාරාපරිනිබ්බාසී හොති. තතො මුද්‍රතරෙහි උපහට්ඨපරිනිබ්බාසී හොති. තතො මුද්‍රතරෙහි අසඬබාර පරිනිබ්බාසී හොති. තතො මුද්‍රතරෙහි සසඬබාරපරිනිබ්බාසී හොති. තතො මුද්‍රතරෙහි උද්ධංසොතො හොති අකනිට්ඨගාමී. තතො මුද්‍රතරෙහි සකදගාමී හොති. තතො මුද්‍රතරෙහි සොතාපනෙතා හොති. තතො මුද්‍රතරෙහි ධම්මානුසාරී හොති. තතො මුද්‍රතරෙහි සද්ධානුසාරී හොති. ඉති ඛො භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියවෙමත්තො ඵලවෙමත්තො හොති ඵලවෙමත්තො පුග්ගලවෙමත්තොති.

4. 2. 4

තනියසංවිතත සූත්‍රය

1698. මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රිය පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: සඤ්ඤාය ... පඤ්ඤාය යි. මහණෙනි, මොහු පසිඳුරෝ යි. මහණෙනි, මේ පසිඳුරන් මුළුමනින් පිරිසුන් බැවින් රහත් වෙයි. එයට වඩා මෘදු ඉඳුරන්ගෙන් අනගුම වෙයි. එයට වඩා මොළොක් වුවන්ගෙන් සෙදගුම වෙයි. එයට වඩා මොළොක් වුවන්ගෙන් සෝවන් වෙයි. එයට වඩා මොළොක් වුවන්ගෙන් ධම්මානුසාරී වෙයි. එයට වඩා මොළොක් වුවන්ගෙන් සද්ධානුසාරී වෙයි. මහණෙනි, මෙසේ පිරිසුන් රහත්මහ කරන්නේ රහත්බව සපයයි. පෙදෙස් වූ යට තුන්මහ කරන්නේ යට තුන් පල සපයයි. මහණෙනි, පසිඳුරෝ නො ම වදහයි මම කියමිනි.

4. 2. 5

විකාර සූත්‍රය

1699 මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රිය පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: සඤ්ඤාය ... පඤ්ඤාය යි. මහණෙනි, මොහු පසිඳුරෝ යි. මහණෙනි, මේ පසිඳුරන් මුළුමනින් පිරිසුන් බැවින් රහත් වෙයි. එයට වඩා මොළොක් ඉඳුරන්ගෙන් (ආයු මැද නොයික්මවා) අතර කෙලෙස් පිරිනිවනින් පිරිනිවෙනසුලු හෙවත් රහත්වනසුලු වෙයි. එයට වඩා මොළොක් වුවන්ගෙන් (ආයු මැද ඉක්මවා) කෙලෙස් පිරිනිවනින් පිරිනිවෙනසුලු වෙයි. එයට වඩා මොළොක් වුවන්ගෙන් පියෝ නැති ව (සුවසේ) කෙලෙස් පිරිනිවනින් පිරිනිවෙනසුලු වෙයි. එයට වඩා මොළොක් වුවන්ගෙන් පියෝ ඇති ව (දුකසේ) කෙලෙස් පිරිනිවනින් පිරිනිවෙනසුලු වෙයි. එයට වඩා මොළොක්වුවන්ගෙන් අකනිටා යනසුලු උඤ්ඤාසංයෝගයක් හෙවත් අවිභවයෙහි පටන් සිවුබලොව උපදින්නෙක් වෙයි. එයට වඩා මොළොක්වුවන්ගෙන් සෙදගුම වෙයි. එයට වඩා මොළොක් වුවන්ගෙන් සෝවන් වෙයි. එයට වඩා මොළොක් වුවන්ගෙන් ධම්මානුසාරී වෙයි. එයට වඩා මොළොක් වුවන්ගෙන් සද්ධානුසාරී වෙයි.

4. 2. 6

දුතිය විකාර සූත්‍රය

1700. මහණෙනි, මේ ඉඳුරෝ පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: සඤ්ඤාය ... පඤ්ඤාය යි. මහණෙනි, මොහු පසිඳුරෝ යි. මහණෙනි, මේ පසිඳුරන් මුළුමනින් පිරිසුන් බැවින් රහත් වෙයි. එයට වඩා මෘදු වුවන්ගෙන් අනාගාරපරිනිබ්බාසී වේ. එයට වඩා මොළොක් වුවන්ගෙන් උපහව්වපරිනිබ්බාසී වේ. එයට වඩා මොළොක් වුවන්ගෙන් අසබ්බාරපරිනිබ්බාසී වේ. එයට වඩා මොළොක් වුවන්ගෙන් සසබ්බාරපරිනිබ්බාසී වේ. එයට වඩා මොළොක් වුවන්ගෙන් අකනිට්ඨගාමී උඤ්ඤාසංයෝග වේ. එයට වඩා මොළොක් වුවන්ගෙන් සකදගාමී වේ. එයට වඩා මොළොක් වුවන්ගෙන් සොනාපක්ඛ වේ. එයට වඩා මොළොක් වුවන්ගෙන් ධම්මානුසාරී වේ. එයට වඩා මොළොක් වුවන්ගෙන් සද්ධානුසාරී වේ. මහණෙනි, මෙසේ ඉන්ද්‍රියනානාකියෙන් ඵලනානාකිය ද ඵලනානාකියෙන් පුද්ගලනානාකිය ද වේ යි.

4. 2. 7

තනිය විකාරසුත්තං

1701. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ඤා: සද්ධිත්‍රියං -පෙ- පඤ්ඤිත්‍රියං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චන්ද්‍රියානි. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං සමත්තා පරිපූරත්තා අරහං භොති. තතො මුද්‍රතරෙහි අනතරාපරිනිබ්බාධී භොති. තතො මුද්‍රතරෙහි උපහව්වපරිනිබ්බාධී භොති. තතො මුද්‍රතරෙහි අසඤ්ඤා-පරිනිබ්බාධී භොති. තතො මුද්‍රතරෙහි සසඤ්ඤාපරිනිබ්බාධී භොති. තතො මුද්‍රතරෙහි උද්ධංසොතො භොති අකනිට්ඨගාමී. තතො මුද්‍රතරෙහි සකදගාමී භොති. තතො මුද්‍රතරෙහි සොතාපතොතො භොති. තතො මුද්‍රතරෙහි ධම්මානුසාරී භොති. තතො මුද්‍රතරෙහි සද්ධානුසාරී භොති. ඉති ඛො භික්ඛවෙ, පරිපූරං පරිපූරකාරී ආරාධෙති. පදෙසං පදෙසකාරී ආරාධෙති. අවඤ්ඤානිකෙවාහං භික්ඛවෙ, පඤ්චන්ද්‍රියානි වද්ද්මිති.

4. 2. 8

පටිපත්තාසුත්තං

1702. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ඤා: සද්ධිත්‍රියං -පෙ- පඤ්ඤිත්‍රියං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චන්ද්‍රියානි. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං සමත්තා පරිපූරත්තා අරහං භොති. තතො මුද්‍රතරෙහි අරහත්තඵලසඤ්ඤිකිරියාය පටිපත්තො භොති. තතො මුද්‍රතරෙහි අනාගාමී භොති. තතො මුද්‍රතරෙහි අනාගාමිඵලසඤ්ඤිකිරියාය පටිපත්තො භොති. තතො මුද්‍රතරෙහි සකදගාමී භොති. තතො මුද්‍රතරෙහි සකදගාමිඵලසඤ්ඤිකිරියාය පටිපත්තො භොති. තතො මුද්‍රතරෙහි සොතාපතොතො භොති. තතො මුද්‍රතරෙහි සොතාපත්තඵලසඤ්ඤිකිරියාය පටිපත්තො භොති. යස්ස ඛො භික්ඛවෙ, ඉමානි පඤ්චන්ද්‍රියානි සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං නත්ථී, තමහං බාහිරො පුට්ඨස්සනපභොධි යිතොති වද්ද්මිති.

4. 2. 7

තතිය විකාර සූත්‍රය

1701. මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රිය පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: සද්ධිඤ්ඤා ... පඤ්ඤාඤ්ඤා යි. මහණෙනි, මොහු පසිඳුරෝ යි. මහණෙනි, මේ පසිඳුරන් මුළුමනින් පිරිපුන් බැවින් රහත් වෙයි. එයට වඩා මොළොක් වූවන්ගෙන් අනාරාමපරිනිබ්බායී වේ. එයට වඩා මොළොක් වූවන්ගෙන් උපහතපරිනිබ්බායී වේ. එයට වඩා මොළොක් වූවන්ගෙන් අසංකාරපරිනිබ්බායී වේ. එයට වඩා මොළොක් වූවන්ගෙන් සංකාරපරිනිබ්බායී වේ. එයට වඩා මොළොක් වූවන්ගෙන් අකනිට්ඨගාමී උද්ධංගොත වෙයි. එයට වඩා මොළොක් වූවන්ගෙන් සකදගාමී වෙයි. එයට වඩා මොළොක් වූවන්ගෙන් සොනාපක්ඛ වෙයි. එයට වඩා මොළොක් වූවන්ගෙන් ධම්මානුසාරී වෙයි. එයට වඩා මොළොක් වූවන්ගෙන් සද්ධානුසාරී වෙයි. මහණෙනි, මෙසේ පිරිපුන් රහත්මහ කරන්නේ රහත්බව සපය යි, යට තුන්මහ කරන්නේ යට තුන්පල සපය යි. මහණෙනි, පසිඳුරෝ නොම වදහයි මම කියමි යි.

4. 2. 8

පටිපත්ත සූත්‍රය

1702. මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රිය පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: සද්ධිඤ්ඤා ... පඤ්ඤාඤ්ඤා යි. මහණෙනි, මොහු පසිඳුරෝ යි. මහණෙනි, මේ පසිඳුරන් මුළුමනින් පිරිපුන් බැවින් රහත් වෙයි. එයට වඩා මොළොක් වූවන්ගෙන් රහත්පල පසක් කරනු වස් පිළිපන්නේ වෙයි. එයට වඩා මොළොක් වූවන්ගෙන් අනගැමී වෙයි. එයට වඩා මොළොක් වූවන්ගෙන් අනගැමීපල පසක් කරනු වස් පිළිපන්නේ වෙයි. එයට වඩා මොළොක් වූවන්ගෙන් සෙදගැමී වෙයි. එයට වඩා මොළොක් වූවන්ගෙන් සෙදගැමීපල පසක් කරනු වස් පිළිපන්නේ වෙයි. එයට වඩා මොළොක් වූවන්ගෙන් සෝචන් වෙයි. එයට වඩා මොළොක් වූවන්ගෙන් සෝචන්පල පසක් කරනු වස් පිළිපන්නේ වෙයි. මහණෙනි, යමකුට මේ පසිඳුරෝ මුළුමනින් සියලු අයුරින් නැද්ද, හෙතෙමේ බැහැර වූ පුහුණු පසෙහි සිටියේ ය යි මම කියමි යි.

4. 2. 9

සමපනනසුත්තං

1703. අථ ඛො අඤ්ඤානරො භික්ඛු යෙන හගවා තෙනුපසඬකම්
 -පෙ- එකමනතං නිසිනෙතො ඛො සො භික්ඛු හගවනතං එතදවොච:
 “ඉන්ද්‍රියසමපනෙතො ඉන්ද්‍රියසමපනෙතො”ති හනොත වුච්චති, කිත්තාවතා නු
 ඛො හනොත, ඉන්ද්‍රියසමපනෙතො භොතීති? ඉධ භික්ඛු, භික්ඛු සද්ධින්ද්‍රියං
 භාවෙති උපසමගාමී. සමොධගාමී. -පෙ- පඤ්ඤින්ද්‍රියං භාවෙති
 උපසමගාමී. සමොධගාමී. එත්තාවතා ඛො භික්ඛු, ඉන්ද්‍රියසමපනෙතො
 භොතීති.

4. 2. 10

ආසවක්ඛයසුත්තං

1704. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ච: සද්ධින්ද්‍රියං
 -පෙ- පඤ්චින්ද්‍රියං. ඉමාහි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චින්ද්‍රියානි. ඉමෙසං
 ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤිතං ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතො ඛහුලිකතතො භික්ඛු
 ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙතොවිමුක්ඛං. පඤ්ඤිමුක්ඛං දිට්ඨව ධරෙච්ඡ
 සයං අභිඤ්ඤාසම්මකතො උපසමපජ්ජ විහරතීති.

මුද්දතරවග්ගො දුතියො.

තත්ත්වදූතං:

පට්ටාභො කිසඬ්ඛිත්තා විජාරා අපරෙ තයො
 පට්ටනො ච සමපනෙතා දසමො ආසවක්ඛයොති.

4. 2. 9

සම්පන්න සූත්‍රය

1703. ඉක්බිති එක්තරා මහණෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කරා එළඹියේ ය ... එකත්පස් ව හුන් ඒ මහණ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකෙළේ ය. වහන්ස, ඉන්ද්‍රියසම්පන්නය ඉන්ද්‍රිය-සම්පන්නය යි කියනු ලැබේ. වහන්ස, කෙනෙකින් ඉන්ද්‍රියසම්පන්න වේද යි? මහණ, මෙහි මහණතෙමේ කෙලෙස් සංහිදීමට පමුණු-වනසුලු සිවුමහතැණ පිළිවිදීමට පමුණුවනසුලු සඬිඤ්ඤා වඩයි ... කෙලෙස් සංසිදුවීමට පමුණුවනසුලු සිවුමහතැණ පිළිවිදීමට පමුණු-වනසුලු පඤ්ඤාඤ්ඤා වඩයි. මහණ මෙනෙකින් ඉන්ද්‍රියසම්පන්න (-පිරිපුන් ඉඳුරන් ඇත්තේ) වේ යි.

4. 2. 10

ආසවකඛය සූත්‍රය

1704. මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රිය පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: සඬිඤ්ඤා ... පඤ්ඤාඤ්ඤා යි. මහණෙනි, මොහු පසිඳුරෝ යි. මහණෙනි, මේ පසිඳුරන් වැඩූ බැවින් බහුල කළ බැවින් මහණ තෙමේ ආසුරුවන් සමය කිරීමෙන් අනාසුරු වූ එළසමාධියක් එළප්ඥාවන් දිට්‍රදුමියෙහි ම තෙමේ වෙසෙසින් දැන පසක් කොට එයට පැමිණ වෙසේ යි.

දෙවෙනි මුද්‍රකර වර්ග යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

පටිලාභ සූත්‍රය, සධ්වික්ඛ සූත්‍ර තුන ය, අනෙක් විඤ්ඤා සූත්‍ර තුන ය, පටිපත්තියම්පන්නසූත්‍ර දෙක ය. දශවන ආසවකඛයසූත්‍ර ය යි දශසූත්‍රාන්ත කෙනෙකි යි.

3. ජලිනද්‍රියවශෙනා

4. 3. 1

පුනඛ්‍යවසුත්තං

1705. පඤ්චමානී භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානී කතමානී පඤ්ඤා: සද්ධිත්‍රියං.
 -පෙ- පඤ්ඤාදිත්‍රියං. යාවකිවාහං¹ භික්ඛවෙ, ඉමෙසං පඤ්ඤාතං ඉන්ද්‍රියානං
 සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා අසසාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිසසරණඤ්ඤා යථාභූතං
 නාඛ්‍යාඤ්ඤාසිං, නෙව තාවාහං භික්ඛවෙ, සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ
 සබ්බභවකෙ සසසමණ්‍යාභමිණියා පජාය සදෙවමනුසසාය අනුත්තරං
 සම්මාසමෙධාසිං අභිසම්බුද්ධො පටිවඤ්ඤාසිං. යතො ව ඛො'හං භික්ඛවෙ,
 ඉමෙසං පඤ්ඤාතං ඉන්ද්‍රියානං සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා අසසාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා
 නිසසරණඤ්ඤා යථාභූතං අඛ්‍යාඤ්ඤාසිං, අථාහං භික්ඛවෙ, සදෙවකෙ
 ලොකෙ සමාරකෙ සබ්බභවකෙ සසසමණ්‍යාභමිණියා පජාය සදෙව-
 මනුසසාය අනුත්තරං සම්මාසමෙධාසිං අභිසම්බුද්ධො පටිවඤ්ඤාසිං.
 ඤාණඤ්ඤා පන මෙ දස්සන්තං උදපාදී, අකුප්පා මෙ වෙතොවිමුත්තං,
 අයමනතීමා ජාති, නත්ථිදනී පුනඛ්‍යවොති.

4. 3. 2

ජීවිතින්ද්‍රියසුත්තං

1706. තීනිමානී භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානී. කතමානී තීනී: ඉසීත්‍රියං
 පුරිසිත්‍රියං ජීවිතිත්‍රියං. ඉමානී ඛො භික්ඛවෙ, තීනී ඉන්ද්‍රියානීනී.

4. 3. 3

අඤ්ඤාත්‍රියසුත්තං

1707. තීනිමානී භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානී කතමානී තීනී: අනඤ්ඤා-
 තඤ්ඤාසාමීතිත්‍රියං, අඤ්ඤාදිත්‍රියං, අඤ්ඤාතාදිත්‍රියං. ඉමානී ඛො
 භික්ඛවෙ, තීනී ඉන්ද්‍රියානීනී.

1. යාවකිවාහං - මජ්ඣං, සත්ථ

3. ඡළිත්ථිය වර්ගය

4.3. 1

පුනබ්බව සූත්‍රය

1705. මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රිය පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: සඤ්ඤාය ... පඤ්ඤායයි. මහණෙනි, මම යම්තාක් මේ පසිදුරන්ගේ සමුදයයන් අසන්නමයන් ආස්වාදයන් නිසංසරණයන් තතුසේ නො දන්නෙමි ද, මහණෙනි, එතාක් මම දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බඹුන් සහිත ලෙව්හි මහණබමුණන් සහිත දෙවිමිනිසුන් සහිත ප්‍රජායෙහි අනුක්‍රමය වූ සමාසමොධිය (=බුද්ධිකය) අවබෝධ කෙළෙමැයි නො ම පිළිණ කෙළෙමි. මහණෙනි, මම යම් කලෙක මේ පසිදුරන්ගේ සමුදයයන් අසන්නමයන් ආස්වාදයන් ආදීනවයන් නිසංසරණයන් තතුසේ දන්නෙමි ද, මහණෙනි, එකල්හි මම දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බඹුන් සහිත ලෙව්හි මහණබමුණන් සහිත දෙවිමිනිසුන් සහිත ප්‍රජායෙහි අනුක්‍රමය වූ සමාසමොධිය අවබෝධ කෙළෙමැයි පිළින කෙළෙමි. මට පස්විකුම්භණ ද පහළ විය. මාගේ අරහත්ඵලවිමුක්තිය නො සැලේ (නො පිරිහේ). මේ අන්තිම ඉපැදීම යි. දන් පුනර්භවයෙක් නැතැයි.

4. 3. 2

ජීවිතීන්ද්‍රිය සූත්‍රය

1706. මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රිය තුනෙකි. කවර තුනෙක් ද යත්: ඉන්ද්‍රිය පුරිසින්ද්‍රිය ජීවිතීන්ද්‍රිය යි. මහණෙනි, මොහු තුන් ඉදුරෝ යි.

4. 3. 3

අඤ්ඤාන්ද්‍රිය සූත්‍රය

1707. මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රිය තුනෙකි. කවර තුනෙක් ද යත්, අනඤ්ඤානඤ්ඤාසම්මතීන්ද්‍රිය, අඤ්ඤාන්ද්‍රිය, අඤ්ඤාතාචන්ද්‍රිය යි. මහණෙනි, මොහු තුන් ඉදුරෝ යි.

4. 3. 4

එකබ්ථිසුත්තං

1708. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ඤා: සද්ධිත්‍රියං -පෙ- පඤ්ඤාත්‍රියං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤාත්‍රියානි. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං සමන්තා පරිපූරකතා අරහං හොති. තතො මුද්දතරෙහි අනතරා පරිනිබ්බායි හොති. තතො මුද්දතරෙහි උපහච්චපරිනිබ්බායි හොති. තතො මුද්දතරෙහි අසංඛාර පරිනිබ්බායි හොති. තතො මුද්දතරෙහි සසංඛාරපරිනිබ්බායි හොති. තතො මුද්දතරෙහි උද්ධංසොතො හොති අකනිට්ඨගාමී. තතො මුද්දතරෙහි සකදගාමී හොති. තතො මුද්දතරෙහි එකබ්ථි හොති. තතො මුද්දතරෙහි කොලංකොලො හොති. තතො මුද්දතරෙහි සත්තකඛතභූපරමෝ¹ හොති. තතො මුද්දතරෙහි ධම්මානුසාරී හොති. තතො මුද්දතරෙහි සද්ධානුසාරී හොති.

4. 3. 5

සුද්ධකසුත්තං

1709. ජයිමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි ඡ: චක්ඛුත්‍රියං සොතිත්‍රියං ඝාතිත්‍රියං ජිහ්විත්‍රියං කායිත්‍රියං මනිත්‍රියං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, ඡ ඉන්ද්‍රියානිති.

4. 3. 6

සොතාපනනසුත්තං

1710. ජයිමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි ඡ: චක්ඛුත්‍රියං -පෙ- මනිත්‍රියං. යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකො ඉමෙසං ඡන්තං ඉන්ද්‍රියානං සමුදයඤ්ඤා අසුගමඤ්ඤා අසසාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිසසරණඤ්ඤා යථාභූතං පජානාති. අයං වුට්ඨති භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සොතාපනෙතා අවිනිපාතධම්මො නියතො සමෙබ්බාධිපරායණොති.

4. 3. 7

අරහනසුත්තං

1711. ජයිමානි භික්ඛවෙ; ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි ඡ: චක්ඛුත්‍රියං -පෙ- මනිත්‍රියං. යතො ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමෙසං ඡන්තං ඉන්ද්‍රියානං සමුදයඤ්ඤා අසුගමඤ්ඤා අසසාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නිසසරණඤ්ඤා යථාභූතං විදිත්වා අනුපාදු විමුක්තො හොති. අයං වුට්ඨති භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරහං බිණ්ඩසවො වුසිතවා කතකරණියො ඔභිතභාරො අනුපත්තං සද්දත්වා පරිකම්භහවසංඤ්ඤාපතො සමද්දඤ්ඤාවිමුක්තොති.

1. සත්තකඛතභූ පරමො - සත්ත

4. 3. 4

එකබ්ඪි සූත්‍රය

1708. මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රිය පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: සද්ධිඤ්ඤා ... පඤ්ඤාඤ්ඤා යි, මහණෙනි, මොහු පසිඳුරෝ ය. මහණෙනි, මේ පසිඳුරන් මුළුමනින් පිරිසුන් බැවින් රහත් වේ. එයට වඩා මොළොක් වුවන්ගෙන් අනාරාපරිතිබ්බායි වේ. එයට වඩා මොළොක් වුවන්ගෙන් උපහම්මපරිතිබ්බායි වේ. එයට වඩා මොළොක් වුවන්ගෙන් අසම්බාරපරිතිබ්බායි වේ. එයට වඩා මොළොක් වුවන්ගෙන් සසම්බාරපරිතිබ්බායි වේ. එයට වඩා මොළොක් වුවන්ගෙන් අකනිට්ඨංගාමී උදාසොත වේ. එයට වඩා මොළොක් වුවන්ගෙන් සකදගාමී වේ. එයට වඩා මොළොක් වුවන්ගෙන් ඒකබ්ඪි (=එක් පිළිසඳක් ඇත්තේ) වෙයි. එයට වඩා මොළොක් වුවන්ගෙන් කොලංකොල (=දෙතුන් පිළිසඳක් ඇත්තේ) වෙයි. එයට වඩා මොළොක් වුවන්ගෙන් සත්තකඛකපරම (=සත්වන පිළිසඳ කෙළවරකොට ඇත්තේ) වෙයි. එයට වඩා මොළොක් වුවන්ගෙන් ධම්මානුසාරී වෙයි. එයට වඩා මොළොක් වුවන්ගෙන් සද්ධානුසාරී වේ යි.

4. 3. 5

සුඛක සූත්‍රය

1709. මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රිය සයෙකි. කවර සයෙක් ද යත්: වතඛුඤ්ඤා සොතිඤ්ඤා සානිඤ්ඤා ජීවිතිඤ්ඤා කායිඤ්ඤා මනිඤ්ඤා යි. මහණෙනි, මොහු සඉදුරෝ යි.

4. 3. 6

සොතාපන්න සූත්‍රය

1710. මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රිය සයෙකි. කවර සයෙක් ද යත්: වතඛුඤ්ඤා ... මනිඤ්ඤා යි. මහණෙනි, යම් කලෙක අරිසවු මේ පසිඳුරන්ගේ සමුදයත් අස්තගමයත් ආස්වාදයත් ආදීනවයත් නිසාරණයත් තතුයේ දැනී ද, මහණෙනි, මේ අරිසවු සිවුඅසාහි නොහෙන සැහැවි ඇති නියත වූ මතු තුන්මහ නමැති සමෙබ්බාය පිහිට කොට ඇති සෝවන් පුභුල් යි කියනු ලැබේ යි.

4. 3. 7

අරහත්ත සූත්‍රය

1711. මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රිය සයෙකි. කවර සයෙක් ද යත්: වතඛුඤ්ඤා ... මනිඤ්ඤා යි. මහණෙනි, යම්කලෙක මහණ මේ පසිඳුරන්ගේ සමුදයත් අස්තගමයත් ආස්වාදයත් ආදීනවයත් නිසාරණයත් තතුයේ දැන උපදාන රහිත ව මිදුනේ වේ ද, මහණෙනි, මේ මහණ ඤාය කළ ආසුචි ඇති වැස නිම වූ බබ්බර ඇති කළ සිවුමහ කටයුතු ඇති බහා තැබූ කෙලෙස් බර ඇති පිළිවෙළින් පැමිණි ස්වාභීය ඇති ඤාය කළ භවසංයොජන ඇති මැනවින් දැන මිදුණු රහතැයි කියනු ලැබේ යි.

4. 3. 8

බුද්ධසුත්තං

1712. ජයිමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි කතමානි ඡ; වක්ඛුන්ද්‍රියං -පෙ- මනින්ද්‍රියං. යාවකිවාහං භික්ඛවෙ, ඉමෙසං ඡතනං ඉන්ද්‍රියානං සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා අසසාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නික්ඛරණඤ්ඤා යථාභූතං නාබ්භඤ්ඤාසිං -පෙ- ක්‍රොණඤ්ඤා පන මෙ දස්සනං උද්භාදී. අකුප්පා මෙ වෙතොවිමුක්ඛා. අයමනභිමා ජාති. නස්සිද්ධානි සුත්තඛතවොති.

4. 3. 9

සමණ්‍යාහමණසුත්තං

1713. ජයිමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි කතමානි ඡ; වක්ඛුන්ද්‍රියං -පෙ- මනින්ද්‍රියං. යෙ භි කෙවි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා ඉමෙසං ඡතනං ඉන්ද්‍රියානං සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා අසසාදඤ්ඤා ආදීනවඤ්ඤා නික්ඛරණඤ්ඤා යථාභූතං නපථජානන්ති -පෙ- පථජානන්ති -පෙ- සයං අභිඤ්ඤාසංඝිකඤ්ඤා උපසම්පජ්ජ විහරන්තිති.

4. 3. 10

දුතිය සමණ්‍යාහමණසුත්තං

1714. යෙ භි කෙවි භික්ඛවෙ, සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා වක්ඛුන්ද්‍රියං නපථජානන්ති, වක්ඛුන්ද්‍රියසමුදයං නපථජානන්ති, වක්ඛුන්ද්‍රියනිරෝධං නපථජානන්ති, වක්ඛුන්ද්‍රියනිරෝධගාමීනිපටිපදං නපථජානන්ති. සොකිත්ථයං නපථජානන්ති -පෙ- සානින්ද්‍රියං නපථජානන්ති -පෙ- ජිඤ්ඤාන්ද්‍රියං නපථජානන්ති -පෙ- කායින්ද්‍රියං නපථජානන්ති -පෙ- මනින්ද්‍රියං නපථජානන්ති, මනින්ද්‍රියසමුදයං නපථජානන්ති, මනින්ද්‍රියනිරෝධං නපථජානන්ති, මනින්ද්‍රියනිරෝධගාමීනිපටිපදං නපථජානන්ති -පෙ- පථජානන්ති -පෙ- සයං අභිඤ්ඤා සංඝිකඤ්ඤා උපසම්පජ්ජ විහරන්තිති.

ජළිනද්‍රියවග්ගො තතියො.

තත්‍රාද්‍යතා:

සුත්තඛතවො ජිවිතඤ්ඤා ඵකඛිජී ව සුද්ධං,
සොනාපනෙය්‍යාරහං බුද්ධො දොව සමණ්‍යාහමණාති.

4. 3. 8

බුද්ධ සූත්‍රය

1712. මහණෙනි, මේ ඉඤ්ඤා සයෙකි. කවර සයෙක් ද යත්: වක්ඛඤ්ඤා ... මනීඤ්ඤා යි. මහණෙනි, මම යම්කාක් මේ සඉදුරන්ගේ සමුදයයන් අස්තගමයන් ආස්වාදයන් ආදීනවයන් නිසසරණයන් තතුසේ නො දන්නෙමි ද ... මට පස්විකුට නැණ ද පහළ විය. මාගේ අර්හත්ඵල විමුක්තිය නො සැලේ. මේ කෙළවර ඉපැදීම ය. දැන් පුනර්භවයෙක් නැතැ යි.

4. 3. 9

සමණශ්‍රාහමණ සූත්‍රය

1713. මහණෙනි, මේ ඉඤ්ඤා සයෙකි. කවර සයෙක් ද යත්: වක්ඛඤ්ඤා ... මනීඤ්ඤා යි. මහණෙනි, යම්කිසි මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ මේ පසිඳුරන්ගේ සමුදයයන් අස්තගමයන් ආස්වාදයන් ආදීනවයන් නිසසරණයන් තතුසේ නො දනිත් ද ... දනිත් ද ... තුමු වෙසෙසින් දැන පසික් කොට එයට පැමිණ වෙසෙති යි.

4. 3. 10

දුතිය සමණශ්‍රාහමණ සූත්‍රය

1714. මහණෙනි, යම්කිසි මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ වක්ඛඤ්ඤා නො දනිත්ද, වක්ඛඤ්ඤා සමුදය නො දනිත්ද, වක්ඛඤ්ඤා නිරෝධය නො දනිත්ද, වක්ඛඤ්ඤා නිරෝධගාමීනීපටිපදාව නො දනිත්ද, සොතිඤ්ඤා නො දනිත්ද ... සානිඤ්ඤා නො දනිත් ද ... ජිවහිඤ්ඤා නො දනිත් ද ... කායිඤ්ඤා නො දනිත්ද ... මනීඤ්ඤා නො දනිත්ද. මනීඤ්ඤා සමුදය නො දනිත්ද, මනීඤ්ඤා නිරෝධය නො දනිත් ද, මනීඤ්ඤා නිරෝධගාමීනීපටිපදාව නො දනිත්ද ... දනිත්ද ... තුමු වෙසෙසින් දැන පසක් කොට එයට පැමිණ වෙසෙති යි.

තෙවැනි ජළිඤ්ඤාවම යි.

එහි සුත්‍රනාමාවලිය:

පුනර්භව, ජීවිතීඤ්ඤා, අඤ්ඤා, එක්ඛිථි, සුඛක, සොනාපනත, අරහතතා, බුද්ධ යි සූත්‍ර අටෙක් ද සමණශ්‍රාහමණ සූත්‍ර දෙකක් ද වෙති යි.

4. සුඛිනිද්‍රියවශෙනා

4. 4. 1

සුඛකසුත්තං

1715. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ඤා: සුඛින්ද්‍රියං දුක්ඛින්ද්‍රියං සොමනස්සින්ද්‍රියං දෙමනස්සින්ද්‍රියං උපෙක්ඛින්ද්‍රියං, ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චන්ද්‍රියානිති.

4. 4. 2

සොතාපන්නසුත්තං

1716. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ඤා: සුඛින්ද්‍රියං දුක්ඛින්ද්‍රියං සොමනස්සින්ද්‍රියං දෙමනස්සින්ද්‍රියං උපෙක්ඛින්ද්‍රියං. යතො ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකො ඉමෙසං පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං සමුදයඤ්ඤා අක්ඛමඤ්ඤා අසසාදඤ්ඤා ආදිනවඤ්ඤා නිසසරණඤ්ඤා යථාභූතං පජානාති, අයං වුවන්ති භික්ඛවෙ, අරියසාවකො සොතාපන්නො අවිනිපාතධම්මො නියතො සම්මොධිපරායණොති.

4. 4. 3

අරහන්තසුත්තං

1717. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ඤා: සුඛින්ද්‍රියං -පෙ- උපෙක්ඛින්ද්‍රියං. යතො ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු ඉමෙසං පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං සමුදයඤ්ඤා අක්ඛමඤ්ඤා අසසාදඤ්ඤා ආදිනවඤ්ඤා නිසසරණඤ්ඤා යථාභූතං විදිත්වා අනුපාද වම්මන්නො භොති. අයං වුවන්ති භික්ඛවෙ, භික්ඛු අරහං ඛිණ්ණසම්මො වුසිත්වා කතකරණියො ඔභිතභාරො අනුප්පන්න-සද්දසො පරික්ඛණ්ණවසංයොජනො සම්මෙදඤ්ඤාවම්මන්නොති.

4. සුඛින්ද්‍රිය චර්ගය

4. 4. 1

සුඛක සූත්‍රය

1715. මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රිය පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: සුඛින්ද්‍රිය දුක්ඛින්ද්‍රිය සොමනස්සින්ද්‍රිය දෙමනස්සින්ද්‍රිය උපෙක්ඛින්ද්‍රිය යි. මහණෙනි, මොහු පසිඳුරෝ යි.

4. 4. 2

සොත සූත්‍රය

1716. මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රිය පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: සුඛින්ද්‍රිය දුක්ඛින්ද්‍රිය සොමනස්සින්ද්‍රිය දෙමනස්සින්ද්‍රිය උපෙක්ඛින්ද්‍රිය යි. මහණෙනි, යම් කලෙක අරිසවු තෙමේ මේ පසිඳුරන්ගේ සමුදයන් අස්තගමයන් ආස්වාදයන් ආදීනවයන් නිසසරණයන් තතු සේ දැනී ද, මහණෙනි, මේ අරිසවු තෙමේ සිවුඅපායෙහි නො හෙනසුලු නියත වූ සමොධිය පිහිට කොට ඇති සෝචන් යි කියනු ලැබේ යි.

4. 4. 3

අරහන්ත සූත්‍රය

1717. මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රිය පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: සුඛින්ද්‍රිය ... උපෙක්ඛින්ද්‍රිය යි. මහණෙනි, යම් කලෙක මහණ මේ පසිඳුරන්ගේ සමුදයයන් අස්තගමයන් ආස්වාදයන්, ආදීනවයන් නිසසරණයන් තතුසේ දැන මිදුණේ වේ ද, මහණෙනි, මේ මහණ ඝෞ කළ ආශ්‍රව ඇති වැය නිම වූ බබ්බර ඇති කළ කටයුතු ඇති බහා තැබූ බර ඇති පිළිවෙළින් පැමිණි ස්වාභී ඇති සහමුලින් ඝෞ වූ භවසංයෝජන ඇති මැනවින් දැන මිදුණු රහතැ යි කියනු ලැබේ යි.

4. 4. 4

සමණව්‍යාභමණසුත්තං

1718. පඤ්චමානී භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ඤා: සුඛිත්ථියං.
 -පෙ- උපෙක්ඛිත්ථියං. යෙ භි කෙවි භික්ඛවෙ, සමණා වා ව්‍යාභමණා වා
 ඉමෙසං පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං සමුදයඤ්ඤා අත්ථගමඤ්ඤා අසංසාදඤ්ඤා
 ආදීනවඤ්ඤා නිසසරණඤ්ඤා යථාභූතං නපපජානන්ති -පෙ- පජානන්ති
 -පෙ- සයං අභිඤ්ඤාසච්ඡිකකා උපසම්පජ්ජ වීභරන්ති.

4. 4. 5

දුතිය සමණව්‍යාභමණසුත්තං

1719. පඤ්චමානී භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ඤා: සුඛිත්ථියං.
 -පෙ- උපෙක්ඛිත්ථියං. යෙ භි කෙවි භික්ඛවෙ, සමණා වා ව්‍යාභමණා වා
 සුඛිත්ථියං නපපජානන්ති, සුඛිත්ථියසමුදයං නපපජානන්ති, සුඛිත්ථියනිරෝධං
 නපපජානන්ති, සුඛිත්ථියනිරෝධගාමිනීපටිපදං නපපජානන්ති. දුක්ඛිත්ථියං
 නපපජානන්ති -පෙ- සොමනස්සිත්ථියං නපපජානන්ති -පෙ- දෙම-
 නස්සිත්ථියං නපපජානන්ති-පෙ-උපෙක්ඛිත්ථියං නපපජානන්ති. උපෙක්ඛිත්ථිය-
 සමුදයං නපපජානන්ති උපෙක්ඛිත්ථියනිරෝධං නපපජානන්ති, උපෙක්ඛිත්ථිය
 නිරෝධගාමිනීපටිපදං නපපජානන්ති -පෙ- පජානන්ති -පෙ- සයං
 අභිඤ්ඤාසච්ඡිකකා උපසම්පජ්ජ වීභරන්ති.

4. 4. 6

විභංගසුත්තං

1720. පඤ්චමානී භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ඤා: සුඛිත්ථියං.
 -පෙ- උපෙක්ඛිත්ථියං. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, සුඛිත්ථියං: යං ඛො භික්ඛවෙ,
 කායිකං සුඛං, කායිකං සාතං කායසම්පූර්ණං සුඛං සාතං වෙද්ධිතං,
 ඉදං චූට්ඨිති භික්ඛවෙ, සුඛිත්ථියං. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, දුක්ඛිත්ථියං:
 යං ඛො භික්ඛවෙ, කායිකං දුක්ඛං කායිකං අසාතං කායසම්පූර්ණං
 දුක්ඛං අසාතං වෙද්ධිතං, ඉදං චූට්ඨිති භික්ඛවෙ, දුක්ඛිත්ථියං. කතමඤ්ඤා
 භික්ඛවෙ, සොමනස්සිත්ථියං: යං ඛො භික්ඛවෙ, චේතසිකං සුඛං
 චේතසිකං සාතං මනෝසම්පූර්ණං සුඛං සාතං වෙද්ධිතං, ඉදං චූට්ඨිති
 භික්ඛවෙ, සොමනස්සිත්ථියං. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, දෙමනස්සිත්ථියං:
 යං ඛො භික්ඛවෙ, චේතසිකං දුක්ඛං චේතසිකං අසාතං මනෝ-
 සම්පූර්ණං දුක්ඛං අසාතං වෙද්ධිතං, ඉදං චූට්ඨිති භික්ඛවෙ, දෙම-
 නස්සිත්ථියං. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, උපෙක්ඛිත්ථියං: යං ඛො භික්ඛවෙ,
 කායිකං වා චේතසිකං වා නෙව සාතං නාසාතං වෙද්ධිතං, ඉදං
 චූට්ඨිති භික්ඛවෙ, උපෙක්ඛිත්ථියං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චිත්ථියානිති.

4. 4. 4

සමණඛාත්මණ සූත්‍රය

1718. මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රිය පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: සුඛිත්තිය ... උපෙක්ඛිත්තිය යි. මහණෙනි, යම් කිසි මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ මේ පසිඳුරන්ගේ සමුදයන් අස්භවයෙන් ආස්වාදයන් ආදීනවයන් නික්මගියෙන් නතු සේ නො දනිත්ද ... දනිත්ද ... තුමු වෙසෙසින් දැන පසක් කොට එයට පැමිණ වෙසෙති යි.

4. 4. 5

දුතිය සමණඛාත්මණ සූත්‍රය

1719. මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රිය පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: සුඛිත්තිය ... උපෙක්ඛිත්තිය යි. මහණෙනි, යම් කිසි මහණ කෙනෙක් හෝ බමුණු කෙනෙක් හෝ සුඛිත්තිය නො දනිත් ද. සුඛිත්තියසමුදයය නො දනිත් ද සුඛිත්තියනිරෝධය නො දනිත් ද සුඛිත්තියනිරෝධ-ගාමිනීපටිපදාව නො දනිත් ද දුක්ඛිත්තිය නො දනිත් ද ... සොමනස්සිත්තිය නො දනිත් ද ... දෙමනස්සිත්තිය නො දනිත් ද ... උපෙක්ඛිත්තිය නො දනිත්ද...උපෙක්ඛිත්තියසමුදය නො දනිත්ද...උපෙක්ඛිත්තියනිරෝධය නො දනිත් ද... උපෙක්ඛිත්තියනිරෝධගාමිනීපටිපදාව නො දනිත් ... දනිත් ... තුමු වෙසෙසින් දැන පසක් කොට එයට පැමිණ වෙසෙති යි.

4. 4. 6

විහඩා සූත්‍රය

1720. මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රිය පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: සුඛිත්තිය ... උපෙක්ඛිත්තිය යි. මහණෙනි, සුඛිත්තිය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, කායප්‍රසාදය වස්තු කොට ඇති සුව වූ කායප්‍රසාදය වස්තු කොට ඇති මිහිරි වූ කායහසින් හටගත් සුව වූ මිහිරි වූ යම් වෙදනාවක් වේ ද, මහණෙනි, මේ සුඛිත්තිය යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, දුක්ඛිත්තිය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, කායප්‍රසාදය වස්තු කොට ඇති දුක් වූ කායප්‍රසාදය වස්තු කොට ඇති අමිහිරි වූ කායහසින් හටගත් දුක් වූ අමිහිරි වූ යම් වෙදනාවක් වේ ද, මහණෙනි, මේ දුක්ඛිත්තිය යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, සොමනස්සිත්තිය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, සිත පිළිබඳ සුව වූ සිත පිළිබඳ මිහිරි වූ මනාපහසින් හටගත් සුව වූ මිහිරි වූ යම් වෙදනාවක් වේ ද, මහණෙනි, මේ සොමනස්සිත්තිය යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, දෙමනස්සිත්තිය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, සිත පිළිබඳ දුක් වූ සිත පිළිබඳ අමිහිරි වූ මනාපහසින් හටගත් දුක් වූ අමිහිරි වූ යම් වෙදනාවක් වේ ද, මහණෙනි, මේ දෙමනස්සිත්තිය යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, උපෙක්ඛිත්තිය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, වක්කු සොන සාන ජිව්‍යාප්‍රසාද වස්තු කොට ඇත්තා වූ හෝ සිත පිළිබඳ වූ හෝ නො ම මිහිරි වූත් නොම අමිහිරි වූත් යම් වෙදනාවක් වේ ද, මහණෙනි, මේ උපෙක්ඛිත්තිය යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, මොහු පසිඳුරෝ යි.

4. 4. 7

දුතිය විභඩ්ගසුත්තං

1721. පඤ්චමානී භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි කතමානී පඤ්ඤා: සුඛිත්ථියං -පෙ- උපෙක්ඛිත්ථියං. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, සුඛිත්ථියං: යං ඛො භික්ඛවෙ, කායිකං සුඛං කායිකං සාතං කායසම්මසාරං සුඛං සාතං වෙද්ධිතං, ඉදං වුට්ඨති භික්ඛවෙ, සුඛිත්ථියං. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, දුක්ඛිත්ථියං: -පෙ- කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, උපෙක්ඛිත්ථියං: යං ඛො භික්ඛවෙ, කායිකං වා චේතසිකං වා නෙව සාතං නාසාතං වෙද්ධිතං, ඉදං වුට්ඨති භික්ඛවෙ, උපෙක්ඛිත්ථියං. තත්‍ර භික්ඛවෙ යඤ්ඤා සුඛිත්ථියං යඤ්ඤා සොමනස්සිත්ථියං සුඛා සා වෙදනා දට්ඨබ්බා. යඤ්ඤා දුක්ඛිත්ථියං යඤ්ඤා දෙවනස්සිත්ථියං තත්‍ර භික්ඛවෙ, දුක්ඛා සා වෙදනා දට්ඨබ්බා. තත්‍ර භික්ඛවෙ, යම්දං¹ උපෙක්ඛිත්ථියං අදුක්ඛමසුඛා සා වෙදනා දට්ඨබ්බා. ඉමානී ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චන්ද්‍රියානීති.

4. 4. 8

තතිය විභඩ්ගසුත්තං

1722. පඤ්චමානී භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ඤා: සුඛිත්ථියං -පෙ- උපෙක්ඛිත්ථියං. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, සුඛිත්ථියං: යං ඛො භික්ඛවෙ, කායිකං සුඛං, කායිකං සාතං, කායසම්මසාරං සුඛං සාතං වෙද්ධිතං, ඉදං වුට්ඨති භික්ඛවෙ, සුඛිත්ථියං. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ දුක්ඛිත්ථියං: යං ඛො භික්ඛවෙ, කායිකං දුක්ඛං කායිකං අසාතං, කායසම්මසාරං දුක්ඛං අසාතං වෙද්ධිතං, ඉදං වුට්ඨති භික්ඛවෙ දුක්ඛිත්ථියං. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, සොමනස්සිත්ථියං: යං ඛො භික්ඛවෙ, චේතසිකං සුඛං චේතසිකං සාතං මනෝසම්මසාරං සුඛං සාතං වෙද්ධිතං. ඉදං වුට්ඨති භික්ඛවෙ, සොමනස්සිත්ථියං. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, දෙවනස්සිත්ථියං: යඤ්ඤා භික්ඛවෙ, චේතසිකං දුක්ඛං චේතසිකං අසාතං මනෝසම්මසාරං දුක්ඛං අසාතං වෙද්ධිතං. ඉදං වුට්ඨති භික්ඛවෙ, දෙවනස්සිත්ථියං. කතමඤ්ඤා භික්ඛවෙ, උපෙක්ඛිත්ථියං. යං ඛො භික්ඛවෙ, කායිකං වා චේතසිකං වා නෙවසාතං නාසාතං වෙද්ධිතං, ඉදං වුට්ඨති භික්ඛවෙ, උපෙක්ඛිත්ථියං.

1. යදිදං - මජ්ඣං, සත්ථා

4. 4. 7

දුක්ඛය විභවිත සූත්‍රය

1721. මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රිය පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: සුඛිත්තිය ... උපෙක්ඛිත්තිය යි. මහණෙනි, සුඛිත්තිය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, කායප්‍රසාදය වස්තු කොට ඇති සුව වූ කායප්‍රසාදය වස්තු කොට ඇති මිහිරි වූ කාපහසින් හටගත් සුව වූ මිහිරි වූ යම් වේදනාවක් වේ ද, මහණෙනි, මෙය සුඛිත්තිය යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, දුක්ඛිත්තිය කවරේ ද යත්: ... මහණෙනි, උපෙක්ඛිත්තිය කවරේද යත්: මහණෙනි, වක්ඛු සොන සාන ජීව්‍යාප්‍රසාදවාස්තුක වූ හෝ චෛතසික වූ හෝ නො ම මිහිරි වූ ත් නො ම අමිහිරි වූ ත් යම් වේදනාවක් වේ ද, මහණෙනි, මේ උපෙක්ඛිත්තිය යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, එහි යම් සුඛිත්තියයකුත් යම් සොමනස්සිත්තියයකුත් වේ නම් එය සුවවේදනා යි දැක්කයුතු. මහණෙනි, එහි යම් දුක්ඛිත්තියයකුත් යම් දෙමනස්සිත්තියයකුත් වේ නම් එය දුක් වේදනා යි දැක්කයුතු. මහණෙනි, එහි යම් මේ උපෙක්ඛිත්තියයෙක් වේ නම් එය නොදුක් නොසුවවේදනා යි දැක්කයුතු. මහණෙනි, මොහු පසිදුරෝ යි.

4. 4. 8

කුක්ඛය විභවිත සූත්‍රය

1722. මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රිය පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: සුඛිත්තිය ... උපෙක්ඛිත්තිය යි. මහණෙනි, සුඛිත්තිය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, කායප්‍රසාදවාස්තුක සුව වූ කායප්‍රසාදවාස්තුක මිහිරි වූ කාපහසින් හටගත් සුව වූ මිහිරි වූ යම් වේදනාවක් වේ නම් මහණෙනි, මේ සුඛිත්තිය යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, දුක්ඛිත්තිය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, කායප්‍රසාදවාස්තුක අමිහිරි වූ කාපහසින් හටගත් දුක් වූ අමිහිරි වූ යම් වේදනාවක් වේ නම් මහණෙනි, මේ දුක්ඛිත්තිය යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, සොමනස්සිත්තිය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, සිත පිළිබඳ සුව වූ සිත පිළිබඳ මිහිරි වූ මනපහසින් හටගත් සුව වූ මිහිරි වූ යම් වේදනාවක් වේ නම් මහණෙනි, මේ සොමනස්සිත්තිය යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, දෙමනස්සිත්තිය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, සිත පිළිබඳ දුක් වූ සිත පිළිබඳ අමිහිරි වූ මනපහසින් හටගත් දුක් වූ අමිහිරි වූ යම් වේදනාවක් වේ නම් මහණෙනි, මේ දෙමනස්සිත්තිය යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, උපෙක්ඛිත්තිය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, වක්ඛුරාදිවතු:ප්‍රසාදවාස්තුක වූ හෝ චෛතසික වූ හෝ නො ම මිහිරි වූ ත් නො ම අමිහිරි වූ ත් යම් වේදනාවක් වේ නම් මහණෙනි, මේ උපෙක්ඛිත්තිය යි කියනු ලැබේ.

නමුත් භික්ෂුවෙ, යඤ්චි සුඛිත්ථයං යඤ්චි සොමනස්සිත්ථයං සුඛා සා වෙදනා දට්ඨබ්බා. නමුත් භික්ෂුවෙ, යඤ්චි දුක්ඛිත්ථයං යඤ්චි දෙමනස්සිත්ථයං දුක්ඛා සා වෙදනා දට්ඨබ්බා. නමුත් භික්ෂුවෙ, යමීදං උපෙකක්ඛිත්ථයං අදුක්ඛමසුඛා සා වෙදනා දට්ඨබ්බා. ඉති ඔබ භික්ෂුවෙ, ඉමානි පඤ්චිත්ථයානි පඤ්චි හුත්වා තීනි භොගනි. තීනි හුත්වා පඤ්චි භොගනි පරියායෙහානි.

4. 4. 9

කලාපීය ප්‍රමුඛතාව

1723. පඤ්චමානී භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කකමානි පඤ්ඤා: සුඛින්ද්‍රියං. යොමනසසින්ද්‍රියං. දුක්ඛින්ද්‍රියං. දෙමනසසින්ද්‍රියං. උපෙකඛින්ද්‍රියං. සුඛවෙදනීයං. භික්ඛවෙ; එසසං. පටිච්ච උපපජ්ඣති සුඛින්ද්‍රියං. යො සුඛිතො ව සමානො සුඛිතොසමිති පජානාති. තසෙසව සුඛවෙදනීයසස එසසසස නිරොධා යං තජ්ජං වෙදයිතං, සුඛවෙදනීයං එසසං. පටිච්ච උපපන්නං සුඛින්ද්‍රියං. තං නිරුජ්ඣති. නං වූපසමමනීති පජානාති. දුක්ඛවෙදනීයං භික්ඛවෙ, එසසං. පටිච්ච උපපජ්ඣති දුක්ඛින්ද්‍රියං. යො දුක්ඛිතො ව සමානො දුක්ඛිතොසමිති පජානාති. තසෙසව දුක්ඛවෙදනීයසස එසසසස නිරොධා යං තජ්ජං වෙදයිතං. දුක්ඛවෙදනීයං එසසං. පටිච්ච උපපන්නං දුක්ඛින්ද්‍රියං. තං නිරුජ්ඣති. තං වූපසමමනීති පජානාති.

සොමනසුවෙදනියං. භික්ඛවෙ, එසං. පටිච්ච උපප්පති සොමනසිත්ථියං. සො සුමනො ව සමානො සුමනොසීති පජානාති. තසෙව සොමනසුවෙදනියාස පසංසං නිරොධා යං තප්පං වෙදයිතං සොමනසුවෙදනියං. එසං. පටිච්ච උපප්පතං සොමනසිත්ථියං, තං නිරුප්පති. ෨. චූපසමුත්ති පජානාති. දෙමතස්සුවෙදනියං. භික්ඛවෙ, එසං. පටිච්ච උපප්පති දෙමතසිත්ථියං. සො දුමමනොව සමානො දුමමනොසීති පජානාති. තසෙව දෙමතස්සුවෙදනියාස පසංසං නිරොධා යං තප්පං වෙදයිතං දෙමතස්සුවෙදනියං. එසං. පටිච්ච උපප්පතං දෙමතසිත්ථියං, තං නිරුප්පති. ෩. චූපසමුත්ති පජානාති. උපෙධාවෙදනියං. භික්ඛවෙ, එසං. පටිච්ච උපප්පති උපෙකිත්ථියං. සො උපෙධකොව සමානො උපෙධකොසීති පජානාති. තසෙව උපෙධාවෙදනියාස පසංසං නිරොධා යං තප්පං වෙදයිතං උපෙධාවෙදනියං. එසං. පටිච්ච උපප්පතං උපෙකිත්ථියං, තං නිරුප්පති. ෪. චූපසමුත්ති පජානාති.

මහණෙනි, එහි යම් සුඛිත්තියෙකුත් යම් සොමනස්සිත්තියෙකුත් වේ නම් එය සුවවේදනා යි දක්කයුතු. මහණෙනි, එහි යම් දුක්ඛිත්තියෙකුත් යම් දෙමනස්සිත්තියෙකුත් වේ නම් එය දුක්වේදනා යි දක්කයුතු. මහණෙනි, එහි යම් මේ උපෙක්ඛිත්තියෙක් වේ නම් එය නොදුක් නොසුව වේදනා යි දක්කයුතු. මහණෙනි, මෙසේ මේ පසිඳුරෝ පස් අයුරු ව ත්‍රිවිධ වෙති, තුන් අයුරු ව පක්ඛවිධ වෙති යි.

4. 4. 9

කට්ඨාසම සූත්‍රය

1723. මහණෙනි, මේ ඉදුරෝ පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: සුඛිත්තිය දුක්ඛිත්තිය සොමනස්සිත්තිය දෙමනස්සිත්තිය උපෙක්ඛිත්තිය යි. මහණෙනි, සුව වේදනාවට හිත වූ පහස නිසා සුඛිත්තිය උපදී. හෙතෙමේ හටගත් සුව ඇත්තේ ම සුඛිතයෙහි යි දනගනී. සුවවේදනාවට හිත වූ ඒ පහසෙහි ම නිරොධයෙන් එයින් හටගත් යම් වේදනාවක්, සුවවේදනාවට හිත වූ පහස නිසා උපන් යම් සුඛිත්තියෙක් වේ නම් එය නිරුද්ධ වේ. එය සන්තිදේ යි දනගනී. මහණෙනි, දුක්වේදනාවට හිත වූ පහස නිසා දුක්ඛිත්තිය උපදී. හෙතෙමේ හටගත් දුක් ඇත්තේ ම දුක්ඛිතයෙහි යි දනගනී. දුක්වේදනාවට හිත වූ ඒ පහසෙහි ම නිරොධයෙන් එයින් හටගත් යම් වේදනාවක්, දුක්වේදනාවට හිත වූ පහස නිසා උපන් යම් දුක්ඛිත්තියෙක් වේ නම් එය නිරුද්ධ වේ, එය සන්තිදේ යි දනගනී.

මහණෙනි, සොමනස්සවේදනාවට හිත වූ පහස නිසා සොමනස්සිත්තිය උපදී. හෙතෙමේ සුඛිත සිත් ඇත්තේ ම සුමනස්සිත්තියෙහි යි දනගනී. සොමනස්සවේදනාවට හිත වූ ඒ පහසෙහි ම නිරොධයෙන් එයින් හටගත් යම් වේදනාවක්, සොමනස්සවේදනාවට හිත වූ පහස නිසා උපන් යම් සොමනස්සිත්තියෙක් වේ නම් එය නිරුද්ධ වේ, එය සන්තිදේ යි දනගනී. මහණෙනි, දෙමනස්සවේදනාවට හිත වූ පහස නිසා දෙමනස්සිත්තිය උපදී. හෙතෙමේ දුක්ඛිත සිත් ඇත්තේ ම දුර්මනස්සිත්තියෙහි යි දනගනී. දෙමනස්සවේදනාවට හිත වූ ඒ පහසෙහි ම නිරොධයෙන් එයින් හටගත් යම් වේදනාවක්, දෙමනස්සවේදනාවට හිත වූ පහස නිසා උපන් යම් දෙමනස්සිත්තියෙක් වේ නම් එය නිරුද්ධ වේ, එය සන්තිදේ යි දනගනී. මහණෙනි, මැදගත්වේදනාවට හිත වූ පහස නිසා උපෙක්ඛිත්තිය උපදී. හෙතෙමේ මැදගත් බැව් ඇත්තේ ම උපෙක්ඛිතයෙහි යි දනගනී. උපෙක්ඛිතවේදනාවට හිත වූ ඒ පහසෙහි ම නිරොධයෙන් එයින් හටගත් යම් වේදනාවක්, උපෙක්ඛිතවේදනාවට හිත වූ පහස නිසා උපන් යම් උපෙක්ඛිත්තියෙක් වේ නම් එය නිරුද්ධ වේ. එය සන්තිදේ යි දනගනී.

සෙය්‍යාරාපි භික්ඛවෙ, දීක්ඛං කට්ඨානං සංඛ්‍යට්ටනසමොධානා උසමා ජායති. තෙජො අභිනිබ්බතති. තෙසං යෙව කට්ඨානං නානාභාවා විනිකේඛපා¹ යා තජ්ජා උසමා සා නිරුජ්ඣති. සා චූපසලෙති, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, සුඛවේදනියං එසස්ස පටිච්ච උප්පජ්ජති සුඛිත්ථියං. සො සුඛිත්තොව සමානො සුඛිත්තොසමීති පජානාති. තසෙසව සුඛවේදනියස්ස එසස්ස නිරොධා යං තජ්ජං වේදයිතං, සුඛවේදනියං එසස්ස පටිච්ච උප්පන්නං සුඛිත්ථියං තං නිරුජ්ඣති, තං චූපසලෙතිති පජානාති. දුක්ඛවේදනියං -පෙ- සොමනස්සවේදනියං -පෙ- දෙමනස්සවේදනියං -පෙ- උපෙඛාවේදනියං භික්ඛවෙ, එසස්ස පටිච්ච උප්පජ්ජති උපෙඛිත්ථියං, සො උපෙඛිත්තොව සමානො උපෙඛිත්තොසමීති පජානාති. තසෙසව උපෙඛාවේදනියස්ස එසස්ස නිරොධා යං තජ්ජං වේදයිතං, උපෙඛාවේදනියං එසස්ස පටිච්ච උප්පන්නං උපෙඛිත්ථියං. තං නිරුජ්ඣති, තං චූපසලෙතිති පජානාතිති.

4. 4. 10

උප්පට්ඨපාටිකසූත්තං

1724. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ඤා: දුක්ඛිත්ථියං දෙමනස්සිත්ථියං සුඛිත්ථියං සොමනස්සිත්ථියං උපෙඛිත්ථියං. ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අප්පමත්තස්ස ආතාපිනො පභිත්තානස්ස විහරතො උප්පජ්ජති දුක්ඛිත්ථියං. සො එවං පජානාති: “උප්පන්නං ඛො මෙ ඉදං දුක්ඛිත්ථියං, තඤ්ඤා ඛො සනිමිත්තං සනිද්දනං සසඛ්ඛාරං සප්පච්චියං. තං චත: අනිමිත්තං අනිද්දනං අසඛ්ඛාරං අප්පච්චියං දුක්ඛිත්ථියං උප්පජ්ජන්තී”ති නෙතං යානං විජ්ජති සො දුක්ඛිත්ථියඤ්ඤා පජානාති. දුක්ඛිත්ථියනිරොධඤ්ඤා පජානාති. යත්ථ චූප්පන්නං දුක්ඛිත්ථියං අපරිසෙසං නිරුජ්ඣති. තඤ්ඤා පජානාති. තත්ථ චූප්පන්නං දුක්ඛිත්ථියං අපරිසෙසං නිරුජ්ඣති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු විචිත්තෙව කාලෙහි විචිත්ත අකුසලෙහි ධර්මෙහි සවිතක්කං සට්ඨාරං විචෙකජං පිතිසුඛං පයමජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති. එත්ථ චූප්පන්නං දුක්ඛිත්ථියං අපරිසෙසං නිරුජ්ඣති. අයං චූචති භික්ඛවෙ, භික්ඛු අඤ්ඤාසි දුක්ඛිත්ථියස්ස නිරොධං තථන්තාය² විත්තං උපසංහරති.⁴

1. නානාභාවනිකේඛපා - ස්‍යා.

2. තඤ්ඤා - මජ්ඣං, ස්‍යා.

3. තද්දන්තං - මජ්ඣං, ස්‍යා.

4. උපසංහරාසි - සී 1, 2.

මහණෙනි, යම්සේ ගිනිගානා දඩු දෙකෙක් ගැටීමෙන් හා එක්-වීමෙන් උණුසුම උපදී ද, ගින්න හටගනී ද, ඒ දඩු දෙකේ ම වෙන් වීමෙන් වෙන් කොට තැබීමෙන් එයින් හටගත් යම් උණුසුමක් වේ නම් එය නිරුද්ධ වේ ද, එය සන්තිදේ ද, මහණෙනි, එසෙයින් ම සුවචේදනාවට හිත වූ පහසු නිසා සුඛින්ද්‍රිය උපදී. හෙතෙමේ හටගත් සුව ඇත්තේ ම සුඛිනියෙමි යි දනගනී. සුවචේදනාවට හිත වූ ඒ පහසෙහි ම නිරෝධයෙන් එයින් හටගත් යම් චේදනාවක්, සුවචේදනාවට හිත වූ පහසු නිසා උපත් යම් සුඛින්ද්‍රියයෙක් වේ නම් එය නිරුද්ධ වේ, එය සන්තිදේ යි දනගනී. දුක්චේදනාවට හිත වූ ... සොමනස්චේදනාවට හිත වූ ... දෙමනස්චේදනාවට හිත වූ ... මැදහත්චේදනාවට හිත වූ පහසු නිසා උපෙක්ඛින්ද්‍රිය උපදී. හෙතෙමේ උපෙක්ඛා ඇත්තේ ම උපෙක්ඛකයෙමි යි දනගනී. උපෙක්ඛාචේදනාවට හිත වූ ඒ පහසෙහි ම නිරෝධයෙන් එයින් හටගත් යම් චේදනාවක්, උපෙක්ඛාචේදනාවට හිත වූ පහසු නිසා උපත් යම් උපෙක්ඛින්ද්‍රියයෙක් වේ නම් එය නිරුද්ධ වේ. එය සන්තිදේ යි දනගනී යි.

4. 4. 10

උප්පට්ඨාටික සූත්‍රය

1724. මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රිය පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: දුක්ඛින්ද්‍රිය, දෙමනස්සින්ද්‍රිය, සුඛින්ද්‍රිය, සොමනස්සින්ද්‍රිය, උපෙක්ඛින්ද්‍රිය යි. මහණෙනි, මෙහි, නො පමා ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව තිවත් පිණිස මෙහෙයු සිත් ඇති ව වෙසෙන මහණහට දුක්ඛින්ද්‍රිය උපදී. හේ මෙසේ දනගනී. මට මේ දුක්ඛින්ද්‍රිය උපත, භෙද නිමිති සහිත ය, නිදන සහිත ය, සංස්කාර සහිත ය, ප්‍රත්‍යය සහිත ය, ඒ දුක්ඛින්ද්‍රිය නිමිති රහිත ව නිදන රහිත ව සංස්කාර රහිත ව ප්‍රත්‍යය රහිත ව උපදනේය යන මෙකරුණ එකානන්තයෙන් නැත. හේ දුක්ඛින්ද්‍රියයන් දනගනී. දුක්ඛින්ද්‍රිය සමුදයයන් දනගනී. දුක්ඛින්ද්‍රියනිරෝධයන් දනගනී. යම් තැනක උපත් දුක්ඛින්ද්‍රිය නිරවශේෂයෙන් නිරුද්ධ වේ නම් එ ද දනගනී. කොහි උපත් දුක්ඛින්ද්‍රිය නිරවශේෂයෙන් නිරුද්ධ වේ ද යත්: මහණෙනි, මෙ සස්තෙනහි මහණ කාමයන්ගෙන් වෙන්ව ම අකුසල් දහමුත්ගෙන් වෙන්ව ම විතර්ක සහිත විචාර සහිත විවේකයෙන් හටගත් ප්‍රීතිය හා සුවය ඇති පළමුවන දෘෂ්ටි පැමිණ වෙසේ. මෙහි උපත් දුක්ඛින්ද්‍රිය නිරවශේෂයෙන් නිරුද්ධ වෙයි. මහණෙනි, මේ මහණ දුක්ඛින්ද්‍රියයේ නිරෝධය දත්තේ ය, ඒ බැව් පිණිස සිත එළවා යි කියනු ලැබේ.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අප්පමන්නස්ස ආනාපිනො පභිතන්නස්ස විහරතො උප්පජ්ජති දෙමනස්සිත්ථියං. සො එවං පජානාති: “උප්පන්නං ඛො මෙ ඉදං දෙමනස්සිත්ථියං. නඤ්ඤි ඛො සනිච්ඡිනං, සනිද්දනං සසම්ඛාරං සප්පව්වයං. තං වත අනිච්ඡිතං අනිද්දනං අසම්ඛාරං අප්පව්වයං දෙමනස්සිත්ථියං උප්පජ්ජිසසති”ති නෙතං යානං විජ්ජති. සො දෙමනස්සිත්ථියඤ්ඤි පජානාති. දෙමනස්සිත්ථියසමුදයඤ්ඤි පජානාති. දෙමනස්සිත්ථියනිරෝධඤ්ඤි පජානාති. යත්ථ චූප්පන්නං දෙමනස්සිත්ථියං අපරිසෙසං නිරුජ්ඣති තඤ්ඤි පජානාති. කත්ථ චූප්පන්නං දෙමනස්සිත්ථියං අපරිසෙසං නිරුජ්ඣති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු විතක්ඛවිචාරානං චූප්පමා අජ්ඣත්තං සම්පයාදනං චෙතසො එකොදිභාවං අවිතක්ඛං අවිචාරං සමාධිපං පිනිසුඛං දුතියජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති. එත්ථ චූප්පන්නං දෙමනස්සිත්ථියං අපරිසෙසං නිරුජ්ඣති. අයං චූච්චති භික්ඛවෙ, භික්ඛු අඤ්ඤයි දෙමනස්සිත්ථියස්ස නිරෝධං තථත්තාය විත්තං උපසංහරති.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අප්පමන්නස්ස ආනාපිනො පභිතන්නස්ස විහරතො උප්පජ්ජති සුඛිත්ථියං. සො එවං පජානාති: “උප්පන්නං ඛො මෙ ඉදං සුඛිත්ථියං. නඤ්ඤි ඛො සනිච්ඡිතං සනිද්දනං සසම්ඛාරං සප්පව්වයං, තං වත අනිච්ඡිතං අනිද්දනං අසම්ඛාරං අප්පව්වයං සුඛිත්ථියං උප්පජ්ජිසසති”ති නෙතං යානං විජ්ජති. සො සුඛිත්ථියඤ්ඤි පජානාති, සුඛිත්ථියසමුදයඤ්ඤි පජානාති, සුඛිත්ථියනිරෝධඤ්ඤි පජානාති, යත්ථ චූප්පන්නං සුඛිත්ථියං අපරිසෙසං නිරුජ්ඣති තඤ්ඤි පජානාති. කත්ථ චූප්පන්නං සුඛිත්ථියං අපරිසෙසං නිරුජ්ඣති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු පිනියා ව විරාගා උපෙබ්බකො ව විහරති. සතො ව සම්පජානො සුඛඤ්ඤි කායෙන පටිසංවෙදෙති යං තං අරියා ආවික්ඛන්ති උපෙබ්බකො සනිමා සුඛං විහාරිති තතිසජ්ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති. එත්ථ චූප්පන්නං සුඛිත්ථියං අපරිසෙසං නිරුජ්ඣති. අයං චූච්චති භික්ඛවෙ, භික්ඛු අඤ්ඤයි සුඛිත්ථියස්ස නිරෝධං තථත්තාය විත්තං උපසංහරති.

මහණෙනි, මෙහි නො පමා ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව නිවන් පිණිස මෙහෙයු සිත් ඇති ව වෙසෙන මහණහට දෙමනසිත්‍යය උපදී. හෙතෙම මෙසේ දනගනී. මට මේ දෙමනසිත්‍යය උපත. එ ද නිමිති සහිත ය. නිදන සහිත ය. සංස්කාර සහිත ය. ප්‍රත්‍යය සහිත ය. ඒ දෙමනසිත්‍යය නිමිති රහිත ව නිදන රහිත ව සංස්කාර රහිත ව ප්‍රත්‍යය රහිත ව උපදනේ ය යන මේ කරුණ ඒකාන්තයෙන් නැත. හෙතෙම දෙමනසිත්‍යයන් දනගනී. දෙමනසිත්‍යයසමුදයයන් දනගනී. දෙමනසිත්‍යයනිරෝධයන් දනගනී. යම් තැනෙක උපන් දෙමනසිත්‍යය නිරවශේෂ ව නිරුද්ධ වේ නම් එ ද දනගනී කොහි උපන් දෙමනසිත්‍යයය නිරවශේෂ ව නිරුද්ධ වේ ද යත්: මහණෙනි, මෙ සස්තෙහි මහණ විතර්ක විචාරයන් සන්තිදීමෙන් තම සිත්හි පැහැදීම ඇති සිතේ එකඟ බැව් ඇති විතර්ක රහිත විචාර රහිත සමාධියෙන් හටගත් ප්‍රීතිය හා සුවය ඇති දෙවන දහනට පැමිණ වෙසෙයි. මෙහි උපන් දෙමනසිත්‍යය නිරවශේෂයෙන් නිරුද්ධ වෙයි. මහණෙනි, මේ මහණ දෙමනසිත්‍යයයේ නිරෝධය දන්නේ ය. ඒ බැව් පිණිස සිත එළවා යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, මෙහි නොපමා ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව නිවන් පිණිස මෙහෙයු සිත් ඇති ව වෙසෙන මහණහට සුඛිත්‍යය උපදී. හේ මෙසේ දනගනී. මට මේ සුඛිත්‍යය උපත. එ ද නිමිති සහිත ය. නිදන සහිත ය. සංස්කාර සහිත ය. ප්‍රත්‍යය සහිත ය. ඒ සුඛිත්‍යය නිමිති රහිත ව නිදන රහිත ව සංස්කාර රහිත ව ප්‍රත්‍යය රහිත ව උපදනේ ය යන මේ කරුණ එකාන්තයෙන් නැත. හෙතෙම සුඛිත්‍යයයන් දනගනී. සුඛිත්‍යයසමුදයයන් දනගනී. සුඛිත්‍යයනිරෝධයන් දනගනී. යම් තැනෙක උපන් සුඛිත්‍යය නිරවශේෂ ව නිරුද්ධ වේ නම් එ ද දනගනී. කොහි උපන් සුඛිත්‍යය නිරවශේෂ ව නිරුද්ධ වේ ද යත්: මහණෙනි, මෙ සස්තෙහි මහණ ප්‍රීතියෙහිත් නො ඇල්මෙන් උපෙක්‍ෂක ව වෙසෙයි. සිහි ඇත්තේත් මනා දුනුම් ඇත්තේත් කයින් සුවත් වීදියි. ආයාසයේ යම් ඒ දහනක් උපෙක්‍ෂා ඇත්තේ ය සිහි ඇත්තේ ය සුව විහරණ ඇත්තේ යයි කියන්නම් (ඒ) තෙවන දහනට පැමිණ වෙසෙ යි. මෙහි උපන් සුඛිත්‍යය නිරවශේෂ ව නිරුද්ධ වෙයි. මහණෙනි, මේ මහණ සුඛිත්‍යයයේ නිරෝධය දන්නේ ය. ඒ බැව් පිණිස සිත එළවා යි කියනු ලැබේ.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අපමනස්ස ආතාපිනො පභිතත්තස්ස විහරතො උපපජ්ඣති සොමනස්සිත්ථියං. සො එවං පජානාති “උපපන්නං ඛො මෙ ඉදං සොමනස්සිත්ථියං. තඤ්ඤ සනිච්ඡිතං සනිද්දනං සසඤ්ඤාරං සපට්ඨයං. තං වත අනිච්ඡිතං අනිද්දනං අසඤ්ඤාරං අපට්ඨයං සොමනස්සිත්ථියං උපපජ්ඣස්සතීති නෙතං යානං විජ්ජති. “සො සොමනස්සිත්ථියඤ්ඤා පජානාති. සොමනස්සිත්ථියසමුදයඤ්ඤා පජානාති. සොමනස්සිත්ථියනිරෝධඤ්ඤා පජානාති. යත්ථ වුප්පන්නං සොමනස්සිත්ථියං අපරිසෙසං නිරුජ්ඣති, තඤ්ඤා පජානාති. කත්ථ වුප්පන්නං සොමනස්සිත්ථියං අපරිසෙසං නිරුජ්ඣති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සුඛස්ස ච පභානා දුක්ඛස්ස ච පභානා පුබ්බෙව සොමනස්සද්දෙමනස්සානං අත්ථගමා අදුක්ඛං අසුඛං උපෙක්ඛාසතිපාරිසුද්ධිං චතුස්සකානං උපසම්පජ්ජ විහරති. එත්ථ වුප්පන්නං සොමනස්සිත්ථියං අපරිසෙසං නිරුජ්ඣති. අයං වුවච්ඡි භික්ඛවෙ, භික්ඛු අඤ්ඤාසි සොමනස්සිත්ථියස්ස නිරෝධං, තථත්තාය විතං උපසංහරති.

ඉධ පන භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො අපමනස්ස ආතාපිනො පභිතත්තස්ස විහරතො උපපජ්ඣති උපෙක්ඛිත්ථියං. සො එවං පජානාති. ‘උපපන්නං ඛො මෙ ඉදං උපෙක්ඛිත්ථියං. තඤ්ඤ ඛො සනිච්ඡිතං සනිද්දනං සසඤ්ඤාරං සපට්ඨයං’ තං වත අනිච්ඡිතං අනිද්දනං අසඤ්ඤාරං අපට්ඨයං උපෙක්ඛිත්ථියං උපපජ්ඣස්සතීති නෙතං යානං විජ්ජති, සො උපෙක්ඛිත්ථියඤ්ඤා පජානාති, උපෙක්ඛිත්ථියසමුදයඤ්ඤා පජානාති, උපෙක්ඛිත්ථියනිරෝධඤ්ඤා පජානාති. යත්ථ වුප්පන්නං උපෙක්ඛිත්ථියං අපරිසෙසං නිරුජ්ඣති තඤ්ඤා පජානාති. කත්ථ වුප්පන්නං උපෙක්ඛිත්ථියං අපරිසෙසං නිරුජ්ඣති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සබ්බෙසා නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමභික්ඛානං සඤ්ඤාචේදයිතනිරෝධං උපසම්පජ්ජ විහරති. එත්ථ වුප්පන්නං උපෙක්ඛිත්ථියං අපරිසෙසං නිරුජ්ඣති. අයං වුවච්ඡි භික්ඛවෙ, භික්ඛු අඤ්ඤාසි උපෙක්ඛිත්ථියස්ස නිරෝධං, තථත්තාය ‘විතං උපසංහරති.

සුඛිත්ථියවග්ගො චතුසො.

තත්තාදිතං:

සුඛං සොනො අරහං දුට්ඨෙ සමණබ්බාහුණා,
විහරෙය්ගත තයො වුත්තා කට්ඨො උපට්ඨාපිකතං.

මහණෙනි, මෙහි නො පමා ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව නිවන් පිණිස මෙහෙයු සිත් ඇති ව වෙසෙන මහණහට සොමනස්සන්ද්‍රිය උපදී. හෙතෙමේ මෙසේ දැනගනී: මට මේ සොමනස්සන්ද්‍රිය උපන. එ ද නිමිති සහිත ය, නිදන සහිත ය, සංස්කාර සහිත ය, ප්‍රත්‍යය සහිත ය. ඒ සොමනස්සන්ද්‍රිය නිමිති රහිත ව නිදන රහිත ව සංස්කාර රහිත ව ප්‍රත්‍යය රහිත ව උපදනේ ය යන මෙකරුණ ඵකාන්තයෙන් නැත්තේ ය. හෙතෙමේ සොමනස්සන්ද්‍රියයත් දැන ගනී. සොමනස්සන්ද්‍රියසමුදයයත් දැන ගනී. සොමනස්සන්ද්‍රියනිරෝධයත් දැනගනී. යම් තැනෙක උපන් සොමනස්සන්ද්‍රිය නිරවශේෂයෙන් නිරුද්ධ වේ නම් එයත් දැනගනී. කොහි උපන් සොමනස්සන්ද්‍රියය නිරවශේෂයෙන් නිරුද්ධ වේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙමේ සුවත් පැහීමෙන් දුක් පැහීමෙන් පළමු ම සොමනස්සන්ද්‍රියයෙන් අස්තගමයෙන් නොදුක් වූ නොසුව වූ මැදහත් බැවින් හා සිහියෙන් හටගත් පිරිසුදු බැව් ඇති සිවුවන දහැනට පැමිණ වෙසෙයි. මෙහි උපන් සොමනස්සන්ද්‍රිය නිරවශේෂයෙන් නිරුද්ධ වේ. මහණෙනි, මේ මහණ සොමනස්සන්ද්‍රියයේ නිරෝධය දත්තේ ය. ඒ බැව් පිණිස සිත එලවා යි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, මෙහි නො පමා ව කෙලෙස් තවන වැර ඇති ව නිවන් පිණිස මෙහෙයු සිත් ඇති ව වෙසෙන මහණහට උපෙක්ඛන්ද්‍රිය උපදී. හෙතෙමේ මෙසේ දැනගනී. මට මේ උපෙක්ඛන්ද්‍රිය උපන. එ ද නිමිති සහිත ය, නිදන සහිත ය, සංස්කාර සහිත ය, ප්‍රත්‍යය සහිත ය. ඒ උපෙක්ඛන්ද්‍රිය නිමිති රහිත ව නිදන රහිත ව සංස්කාර රහිත ව ප්‍රත්‍යය රහිත ව උපදනේ ය යන මෙකරුණ ඵකාන්තයෙන් නැත. හෙතෙමේ උපෙක්ඛන්ද්‍රියයත් දැනගනී. උපෙක්ඛන්ද්‍රියසමුදයයත් දැනගනී. උපෙක්ඛන්ද්‍රියනිරෝධයත් දැනගනී. යම් තැනෙක උපන් උපෙක්ඛන්ද්‍රිය නිරවශේෂ ව නිරුද්ධ වේ නම් එ ද දැනගනී. කොහි උපන් උපෙක්ඛන්ද්‍රිය නිරවශේෂ ව නිරුද්ධ වේ ද යත්: මහණෙනි, මෙ සස්තෙනි මහණ සර්වප්‍රකාරයෙන් නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනය ඉක්මවා සඤ්ඤාවේදයිතනිරෝධයට පැමිණ වෙසේ. මෙහි උපන් උපෙක්ඛන්ද්‍රිය නිරවශේෂ ව නිරුද්ධ වේ. මහණෙනි, මේ මහණ උපෙක්ඛන්ද්‍රියයේ නිරෝධය දත්තේ ය. ඒ බැව් පිණිස සිත එලවා යි කියනු ලැබේ යි.

සිවුවැනි සුඛින්ද්‍රිය වර්ග යි.

එහි සූත්‍ර නාමාවලිය:-

සුඛක, සොකාපන්න, අරහන්ත යි සූත්‍ර තුනෙකි. සමණබ්‍රාහ්මණ සූත්‍ර දෙකෙකි. විහඬ නමින් තුනෙන් කියන ලදී. කට්ඨොපම, උපට්ඨපාටික යි සූත්‍ර දෙකකි යි මුළුල්ල දශයෙකි.

5. ජරාධර්මය

4. 5. 1

ජරාසූතං

1725. එකං සමයං හගවා සාවකපියං විහරති පුබ්බාරාමේ මහාරාමානුසාසාදෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන හගවා සායනසමයං පටිසලානා වුට්ඨිතො පටිපාත්තපෙ¹ නිසිතො හොති පිට්ඨි. ඔක්කපයමානො. අථ ඛො ආයස්මි ආනාඤ්ඤා යෙන හගවා තෙනු-පසඬස්මි. උපසඬස්මිත්වා හගවන්තං අභිවාදෙත්වා හගවතො ගඤ්ඤානි පාඨිතා අනොමජ්ජනො හගවන්තං එතදවොච: “අච්ඡරියං හරෙත්වා, අබ්බුතං හනෙත්වා, න වෙට්ඨන්ති² හනෙත්වා, හගවතො තාව පරිසුද්ධා හොති ජරිවණ්ණො පරියොදනො. සිරිලානි ව ගඤ්ඤානි සබ්බානි³ වලිජාතානි.⁴ පුරතො පඤ්ඤාපරො ව කායො. දිස්සන්ති ව ඉන්ද්‍රියානං අඤ්ඤාපරතං: වක්ඛන්ද්‍රියස්ස සොතින්ද්‍රියස්ස සාතින්ද්‍රියස්ස ජිවිතින්ද්‍රියස්ස කායින්ද්‍රියස්සානි.

එවං හෙතං ආනාඤ්ඤා හොති ජරාධර්මො යොබ්බසෙඤ්ඤා. බ්‍රාහ්ම-ධර්මො ආරොගො. මරණධර්මො ජීවිතෙ. න වෙට්ඨ තාව පරිසුද්ධා හොති ජරිවණ්ණො පරියොදනො. සිරිලානි ව හොතති ගඤ්ඤානි සබ්බානි වලිජාතානි. පුරතො පඤ්ඤාපරො ව කායො. දිස්සන්ති ව ඉන්ද්‍රියානං අඤ්ඤාපරතං: වක්ඛන්ද්‍රියස්ස සොතින්ද්‍රියස්ස සාතින්ද්‍රියස්ස ජිවිතින්ද්‍රියස්ස කායින්ද්‍රියස්සානි. ඉදවොච හගවා. ඉදං වත්වා සුගතො අරාපරං එතදවොච සත්ථා:

ධිතං⁵ ජමි ජරෙ අත්ථි පුබ්බණ්ණකරණි ජරෙ,
තාව මනොරමං බිම්බං ජරාය අභිමග්ගිතං.

යො⁶ ව වසසතං ජීවෙ සොපි මච්ඡපරායණො⁷
න කිඤ්චි පරිවණ්ණති සබ්බමොචාභිමග්ගිති.

4. 5. 2

උණ්ණාහව්‍රාහමණසූතං

1726. අථ ඛො උණ්ණාහො බ්‍රාහ්මණො යෙන හගවා තෙනුප-සඬස්මි. උපසඬස්මිත්වා හගවතා සද්ධිං සමමාදි. සමමාදන්තියං කරං සාරාණියං විනිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසිදි, එකමන්තං නිසිතො ඛො උණ්ණාහො බ්‍රාහ්මණො හගවන්තං එතදවොච: “පඤ්ඤාමානි හො ගොතම, ඉන්ද්‍රියානි නානාවිසයානි නානාගොවරානි න අඤ්ඤා-මඤ්ඤස්ස ගොවර්ථස්ස පට්ඨනුහොතති. කතමානි පඤ්ඤා: වක්ඛන්ද්‍රියං-පෙ- කායින්ද්‍රියං. ඉමෙසං නු ඛො හො ගොතම, පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං නානාවිසයානං නානාගොවරානං න අඤ්ඤාමඤ්ඤස්ස ගොවර්ථස්ස පට්ඨනුහොතානං කිං පටිසරණං කො ව නෙසං ගොවර්ථස්ස පට්ඨනුහොතිති.

1. පටිපාත්තපෙ - ස්‍යා.
2. වෙට්ඨන්ති - මජ්ඣ.
3. සබ්බානි - ස්‍යා 1 සි 1, 2.
4. වලිජාතානි - මජ්ඣ.

5. ධිතං - මිච්ඡ, ධිතං - ස්‍යා.
6. යොපි - ස්‍යා.
7. සංග්ගි මච්ඡපරායණං - ස්‍යා.

5. ජරාවර්ගය

4. 5. 1

ජරා සූත්‍රය

1725. එක්කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවක සමීපයෙහි මීගාරමාතුපාසාද නම් පූර්වාරාමයෙහි වැඩවසන සේක. එසමයෙහි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සවස්කල පලසමවතින් නැගී සිටි සේක් වෙහෙර පසුපස සෙවනෙහි පිට තවමින් වැඩහුන් සේක් වෙති. එකල්හි ආයුෂ්මත් ආනන්ද තෙරණුවෝ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ අවයව අතින් පිරිමදිමින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකළහ: වහන්ස, ඇසිරියෙකි, වහන්ස, පුදුමයෙකි, වහන්ස, භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ සිව්පැහැය පෙරමෙන් දැන් නො ද පිරිසිදු වේ. නො ද භාත්පසින් බබළන්නේ වේ. සියලු අවයවයෝ ලිහිල්හ. හටගත් රැළි ඇතියහ. කය ද ඉදිරියට නැඹුරු වූයේ ය. ඉඳුරන්ගේත් එනම්: වක්කුන්දියයේත් සොතින්දියයේත් සාතින්දියයේත් ජීවිතින්දියයේත් කායින්දියයේත් වෙනස් බවක් පෙනේ.

ආනන්ද, ඒ එසේ ම ය. යොවුන් බැවිහි දිරන ස්වභාව ඇත්තේ නිරෝගී බැවිහි රෝගී ස්වභාව ඇත්තේ දිවියෙහි මැරෙන ස්වභාව ඇත්තේ වෙයි. සිව්පැහැය ඒකාක් නො ද පිරිසිදු වේ. නො ද භාත්පසින් බබළන්නේ වේ. සියලු අවයවයෝ ලිහිල් වූවාහු හටගත් රැළි ඇත්තාහු ද වෙති. කය ද ඉදිරියට නැඹුරු වූයේ වේ. ඉඳුරන්ගේ ද එනම් වක්කුන්දියයේත් සොතින්දියයේත් සාතින්දියයේත් ජීවිතින්දියයේත් කායින්දියයේත් වෙනස්බවක් පෙනේ යි. භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙය වදළ සේක. සුගත වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ මෙය වදාරා යළි මතු ද මෙය වදළ සේක:

එම්බල ලාමක ජරාව, දුර්වර්ණතා කරනසුලු ජරාව, තට නින්ද වේවා. එතාක් මනරම් සිරුර ජරාවෙන් මඩනා ලද්දේ ය.

යමෙක් සියවසක් ජීවත්වතු දු හෙතෙමෙක් මරු වසඟ වන්නේ ය. කිසිවක් අත් නො හරී. සියල්ල ම මැඩලා යි.

4. 5. 2

උණ්ණාහඬාත්මණ සූත්‍රය

1726. එකල්හි උණ්ණාහ ඛමුණු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියේ ය. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සමග සතුටු විය. සතුටු වියයුතු සිහි කටයුතු කරාව කොට නිව්වා එකත්පසෙක හුන්නේ ය. එකත්පසෙක හුන් උණ්ණාහ ඛමුණු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය කීය: “හවත් ගෞතමයෙනි, මේ පසිඳුරෝ වෙන් වෙන් විෂය ඇත්තාහු වෙන් වෙන් අරමුණු ඇත්තාහු ඔවුනොවුන්ගේ අරමුණු විෂය නො විඳිත්. කවර පසෙක් ද යත්: වක්කුන්දියය ... කායින්දිය යි. හවත් ගෞතමයෙනි, වෙන් වෙන් විෂය ඇති වෙන් වෙන් අරමුණු ඇති ඔවුනොවුන්ගේ අරමුණු විෂය නො විඳිනා මේ පසිඳුරන්ට කීමෙක් පිළිසරණ ද? කවරෙක් ඔවුන්ගේ අරමුණු විෂය විඳී ද යි.

පඤ්චමානි බ්‍රාහ්මණ, ඉන්ද්‍රියානි නානාවිසයානි නානාගොවරානි න අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස ගොවරවිසයං පව්වනුභොනාති. කතමානි පඤ්ඤා; චක්ඛන්ද්‍රියං -පෙ- කායින්ද්‍රියං. ඉමෙසං ටො බ්‍රාහ්මණ, පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං නානාවිසයානං නානාගොවරානං න අඤ්ඤමඤ්ඤස්ස ගොවරවිසයං පව්වනුභොනානානං මනො පටිසරණං. මනොව¹ තෙසං ගොවරවිසයං පව්වනුභොතීති. මනස්ස පන භො ගොතම කිං පටිසරණංති? මනස්ස ටො බ්‍රාහ්මණ, සති පටිසරණංති. සතියා පන භො ගොතම, කිං පටිසරණංති? සතියා ටො බ්‍රාහ්මණ, විමුක්ති පටිසරණංති. විමුක්තියා පන භො ගොතම කිං පටිසරණංති? විමුක්තියා ටො බ්‍රාහ්මණ, නිබ්බානං පටිසරණංති. නිබ්බානාස්ස පන භො ගොතම, කිං පටිසරණංති? අව්ච්ඡාරා බ්‍රාහ්මණ, පඤ්ඤා. නාසක්ඛි පඤ්ඤස්ස පරියානං ගහෙතුං. නිබ්බානොගධං හි බ්‍රාහ්මණ බ්‍රහ්මවරියං චුක්ඛති නිබ්බානපරායණං නිබ්බානපරියොසානංති. අථ ටො උණණාහො බ්‍රාහ්මණො භගවතො භාසිතං අභිනන්දිතො අනුමොදිතො උට්ඨායාසනා භගවතං අභිවාදෙතො පදක්ඛණං කතො පක්කමි.

අථ ටො භගවා අචිරපක්කනෙන උණණාහෙ බ්‍රාහ්මණෙ භික්ඛූ ආමනෙතයි; “සෙය්‍යාථාපි භික්ඛවෙ, කුටාගාරෙ වා කුටාගාරසාලායං වා² පාථිතවාතපානා සුරියෙ උග්ගච්ඡනෙන වාතපානෙන රුචි පටිසිතො කථාස්ස පතිට්ඨිතාති. පච්ඡිමාය භනෙත භික්ඛියන්ති. එවමෙව ටො භික්ඛවෙ, උණණාහස්ස බ්‍රාහ්මණස්ස තථාගතෙ සද්ධා නිවිට්ඨා, මූලජාතා පතිට්ඨිතා දළහා අසංභාරියා සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මිණා වා කෙනථී වා ලොකස්මිං. ඉමමිහි වෙ භික්ඛවෙ, සමයෙ උණණාහො බ්‍රාහ්මණො කාලං කරෙය්‍ය, නත්ති තං සංයොජනං යෙන සංයොජනෙන සංයුතො උණණාහො බ්‍රාහ්මණො පුත ඉමං ලොකං ආගටෙජ්ජයාති.

4. 5. 3

සාකෙතසුත්තං.

1727. එකං සමයං භගවා සාකෙතෙ වීහරති අක්ඛන්ධනෙ මිගදයෙ. තත්‍ර ටො භගවා භික්ඛූ ආමනෙතයි. අත්ථි නු ටො භික්ඛවෙ පරියායො යං පරියායං ආගම්ම යානි පඤ්ඤින්ද්‍රියානි තානි පඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණි භොනති, යානි පඤ්ඤා බ්‍රාහ්මණි තානි පඤ්ඤින්ද්‍රියානි භොනතිති? භගවලොකා නො භනෙත, ධම්මො -පෙ-

1. මනො ව - යනා, සි 1.

2. කුටාගාරං වා කුටාගාරසාලා වා උක්කරාය - සිමු.

බමුණ, මේ පසිඳුරෝ වෙන් වෙන් විෂය ඇත්තාහු වෙන් වෙන් අරමුණු ඇත්තාහු ඔවුනොවුන්ගේ අරමුණු විෂය නො විඳිත්. කවර පසෙක් ද යත්: වක්කුන්ද්‍රිය ය ... කායින්ද්‍රිය යි. බමුණ, වෙන් වෙන් විෂය ඇති වෙන් වෙන් අරමුණු ඇති ඔවුනොවුන්ගේ අරමුණු විෂය නො විඳින මේ පසිඳුරන්ට සිත පිළිසරණ යි. සිත ම ඔවුන්ගේ අරමුණු විෂය විඳී යි. හවත් ගෞතමයෙනි, සිතට කීමෙක් පිළිසරණ ද යි? බමුණ, සිතට සිතිය පිළිසරණ යි. හවත් ගෞතමයෙනි, සිතියට කීමෙක් පිළිසරණ ද යි? බමුණ, සිතියට විමුක්තිය පිළිසරණ යි. හවත් ගෞතමයෙනි, විමුක්තියට කීමෙක් පිළිසරණ ද යි? බමුණ, විමුක්තියට නිවන පිළිසරණ යි. හවත් ගෞතමයෙනි, නිවනට කීමෙක් පිළිසරණ ද යි? බමුණ ප්‍රශ්නය ඉක්මවා ගියෙහි ය. ප්‍රශ්නයෙහි කෙළවර ගැනීමට නො හැකි විය. බමුණ නිවනට ඇතුළත් වූවක් නිවන පිහිට කොට ඇත්තක් නිවන කෙළවර කොට ඇත්තක් කොට බබසර වෙසෙන්නේ යි. එකල්හි උණණහ බමුණු තෙමේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ දේශනාව පිළිගෙන අනුමෝදන් ව හුනස්නෙන් නැගී, භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැද පැදකුණු කොට ගියේ ය.

එකල්හි භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උණණහ බමුණා නික්ම ගිය නොබෝ කලකින් භික්ෂූන් ඇමතුසේක. මහණෙනි, කුඵගෙයක හෝ කුඵගේහලක හෝ පෙරදිග වාකවුළු යම් සේ ද හිරු උදවන කල්හි වාකවුළුවෙන් හිරුඳැස් පිවිය කොහි පිහිටියා වන්නේ ද යි? වහන්ස, පැයුළු බිතෙහි ය, මහණෙනි, එසෙයින් ම උණණහ බමුණට තරාගතයන් කෙරෙහි ඇතුළට පිවිසි හටගත් මුල් ඇති දැඩි වූ මහණකු විසින් හෝ බමුණකු විසින් හෝ දෙවියකු විසින් හෝ මරකු විසින් හෝ බබකු විසින් හෝ ලොව කිසිවකු විසින් හෝ නො වැනසිය හැකි සැදහැ පිහිටියා ය. මහණෙනි, ඉදින් උණණහ බමුණු මෙයමයෙහි කලුරිය කරන්නේ නමුදු යම් සංයෝජනයෙකින් යුත් උණණහ බමුණු නැවත මෙලොවට පැමිණෙන්නේ නම් එබඳු සංයෝජනයක් නැතැ යි.

4. 5. 3

සාකේතසූත්‍රය

1727. එක්කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සාකේතනුවර යම්පයෙහි මීගදය නම් වූ අඳුන්වෙනෙහි වැඩවසන සේක. එහිදී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂූන් ඇමතු සේක: මහණෙනි, යම් තයකට පැමිණ යම් කෙනෙක් පසිඳුරෝ වෙන් නම් ඔහු පස්බලයෝ වෙද්ද? යම් කෙනෙක් පස්බලයෝ වෙන් නම් ඔහු පසිඳුරෝ වෙද්ද? එබඳු තයෙක් ඇද්ද යි. වහන්ස, අපගේ දහම්හු හගවත්හු මුල් කොට ගෙන ඇතියහ ...

අඤ්ඤා භික්ඛවෙ පරියායො යං පරියායං ආගමම යාති පඤ්ඤායාති තාති පඤ්ඤා බලාති භොතති, යාති පඤ්ඤා බලාති තාති පඤ්ඤායාති භොතති. කතමො ච භික්ඛවෙ, පරියායො යං පරියායං ආගමම යාති පඤ්ඤායාති තාති පඤ්ඤා බලාති භොතති, යාති පඤ්ඤා බලාති තාති පඤ්ඤායාති භොතති: යං භික්ඛවෙ, සඤ්ඤායං නං සඤ්ඤාබලං, යං සඤ්ඤාබලං නං සඤ්ඤායං. යං විරිඤ්ඤායං නං විරිඤ්ඤාබලං, යං විරිඤ්ඤාබලං නං විරිඤ්ඤායං, යං සතිඤ්ඤායං නං සතිඤ්ඤාබලං, යං සතිඤ්ඤාබලං නං සතිඤ්ඤායං. යං සමාධිඤ්ඤායං නං සමාධිඤ්ඤාබලං, යං සමාධිඤ්ඤාබලං නං සමාධිඤ්ඤායං. යං පඤ්ඤායං නං පඤ්ඤාබලං, යං පඤ්ඤාබලං නං පඤ්ඤායං.

සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ නදී පාචිනනිකා පාචිනපොඤ්ඤා පාචින-පඤ්ඤා, තස්සා අස්ස මජ්ඣෙ 1 දීපො, අඤ්ඤා භික්ඛවෙ, පරියායො යං පරියායං ආගමම තස්සා නදියා එකො සොනොතෙව සඤ්ඤා ගව්ඡති. අඤ්ඤා පන භික්ඛවෙ, පරියායො යං පරියායං ආගමම තස්සා නදියා දෙව සොනාතිතෙව. සඤ්ඤා ගව්ඡති. කතමො ච භික්ඛවෙ, පරියායො යං පරියායං ආගමම තස්සා නදියා එකො සොනොතෙව සඤ්ඤා ගව්ඡති? යං 2 භික්ඛවෙ, තස්ස දීපස්ස පුරස්මනො 3 උදකං යඤ්ඤා පච්ඡමනො උදකං, අයං ඛො භික්ඛවෙ පරියායො යං පරියායං ආගමම තස්සා නදියා එකො සොනොතෙව සඤ්ඤා ගව්ඡති. කතමො ච භික්ඛවෙ, පරියායො යං පරියායං ආගමම තස්සා නදියා දෙව සොනාතිතෙව සඤ්ඤා ගව්ඡති, යං භික්ඛවෙ, තස්ස දීපස්ස උකතරනො උදකං යඤ්ඤා දක්ඛණනො උදකං, අයං ඛො භික්ඛවෙ, පරියායො යං පරියායං ආගමම තස්සා නදියා දෙව සොනාතිතෙව සඤ්ඤා ගව්ඡති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යං සඤ්ඤායං නං සඤ්ඤාබලං යං සඤ්ඤාබලං නං සඤ්ඤායං -පෙ- යං පඤ්ඤායං නං පඤ්ඤාබලං, යං පඤ්ඤාබලං නං පඤ්ඤායං. පඤ්ඤා භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතා බහුලිකතතා භික්ඛු ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙතොවිමුත්තං පඤ්ඤාවිමුත්තං දිට්ඨොව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සමීක්ඛා උපසම්පජ්ජ විහරති.

4. 5. 4

පුබ්බකොට්ඨකපුත්තං

1728. එකං සමයං හගවා යාවතපියං විහරති පුබ්බකොට්ඨකෙ. තත්‍ර ඛො හගවා ආයසමනං සාරිපුත්තං ආමනොගමි. සද්දහායී 4 කං සාරිපුත්තං, සඤ්ඤායං භාවිතං බහුලිකතං අමනොගමං භොති, අමතපරායනං අමතපරියොසානං, විරිඤ්ඤායං -පෙ- සතිඤ්ඤායං -පෙ- සමාධිඤ්ඤායං -පෙ- පඤ්ඤායං භාවිතං බහුලිකතං අමනොගමං භොති අමතපරායනං අමතපරියොසානනාති?

1. තස්සා මජ්ඣෙ - මජ්ඣං, භා.

2. යඤ්ඤා - මජ්ඣං, සා.

3. පුරිමනො - මජ්ඣං.

4. සද්දහසි - මජ්ඣං, සා.

මහණෙනි යම් නයකට පැමිණ යම් කෙනෙක් පසිඳුරෝ වෙත් නම් ඔහු පස්බලයෝ වෙද්ද, යම් කෙනෙක් පස්බලයෝ වෙත් නම් ඔහු පසිඳුරෝ වෙද්ද, එබඳු නයෙක් ඇත. මහණෙනි, යම් නයකට පැමිණ යම් කෙනෙක් පසිඳුරෝ වෙත් නම් ඔහු පස්බලයෝ වෙද්ද, යම් කෙනෙක් පස්බලයෝ වෙත් නම් ඔහු පසිඳුරෝ වෙද්ද, ඒ නය කවරේ ද, යත්: මහණෙනි, යමෙක් සද්ධිත්ථියය වේ නම් එය සඤ්ඤාබලය වේ. යමෙක් සඤ්ඤාබලය වේ නම් එය සද්ධිත්ථිය වේ. යමෙක් විරිදිත්ථිය වේ නම් එය විරිදිබලය වේ. යමෙක් විරිදිබලය වේ නම් එය විරිදිත්ථිය වේ. යමෙක් සතිත්ථිය වේ නම් එය සතිබලය වේ. යමෙක් සතිබලය වේ නම් එය සතිත්ථිය වේ. යමෙක් සමාධිත්ථිය වේ නම් එය සමාධිබලය වේ. යමෙක් සමාධිබලය වේ නම් එය සමාධිත්ථිය වේ. යමෙක් පඤ්ඤාත්ථිය වේ නම් එය පඤ්ඤාබලය වේ. යමෙක් පඤ්ඤාබලය වේ නම් එය පඤ්ඤාත්ථිය වේ.

මහණෙනි, යම්සේ පෙරදිගට නැමුණු පෙරදිගට නැමුරු වූ පෙරදිගට බර වූ නදියක් වේද. එහි මැද දිවයිනෙක් වන්නේ ය. මහණෙනි, යම් නයකට පැමිණ ඒ නදියෙහි එක ම සැඩපහරෙකැයි ගිණුමට යේ නම් එබඳු නයෙක් ඇත. මහණෙනි, යම් නයකට පැමිණ ඒ නදියෙහි දෙසැඩපහරෙකැයි ම ගිණුමට යේ නම් එබඳු නයෙක් ඇත. මහණෙනි, යම් නයකට පැමිණ ඒ නදියෙහි එක ම සැඩපහරෙකැයි ගිණුමට යේ නම් ඒ නය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, ඒ දිවයිනෙහි පෙරදිග කෙළවර යම් දියෙක් වේද. පැළදිග කෙළවර යම් දියෙකුත් වේද, මහණෙනි, යම් නයකට පැමිණ ඒ නදියෙහි එක ම දියපහරෙකැයි ගිණුමට යේ නම් මේ ඒ නයයි. මහණෙනි, යම් නයකට පැමිණ ඒ නදියෙහි දෙදියපහරෙකැයි ම ගිණුමට යේ නම් ඒ නය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, ඒ දිවයිනෙහි උතුරු කෙළවර යම් දියෙක් වේද, දකුණු කෙළවර යම් දියකුත් වේද මහණෙනි, යම් නයකට පැමිණ ඒ නදියෙහි දෙදියපහරෙකැයි ම ගිණුමට යේ නම් මේ ඒ නයයි. මහණෙනි, එසෙයින් ම යමෙක් සද්ධිත්ථිය වේ නම් එය සඤ්ඤාබලය වේ. යමෙක් සඤ්ඤාබලය වේ නම් එය සද්ධිත්ථියය වේ ... යමෙක් පඤ්ඤාත්ථිය වේ නම් එය පඤ්ඤාබලය වේ. යමෙක් පඤ්ඤාබලය වේ නම් එය පඤ්ඤාත්ථිය වේ. මහණෙනි, මේ පසිඳුරන් වැඩූ බැවින් මහණනෙමේ ආශ්‍රවයන් ඤාය කිරීමෙන් අනාශ්‍රව වූ ඵලසමාධියත් ඵලප්‍රඥාවත් දිවු දුම්බයෙහි ම තෙමේ වෙසෙසින් දැන පසක් කොට එයට පැමිණ වෙසෙයි.

4. 5. 4

පුබ්බ කොට්ඨක සූත්‍රය

1728. එක්කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර සම්පයෙහි පුබ්බකොට්ඨකයෙහි වැඩවසන සේක. එහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂ්මත් සැරියුත් තෙරණුවන් ඇමතු සේක: සැරියුත්ත සද්ධිත්ථිය වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ නිවනට ඇතුළත් වූයේ නිවන පිහිට කොට ඇත්තේ නිවන කෙළවර කොට ඇත්තේ වේ. විරිදිත්ථිය ... සතිත්ථිය ... සමාධිත්ථිය ... පඤ්ඤාත්ථිය වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ නිවනට ඇතුළත් වූයේ නිවන පිහිට කොට ඇත්තේ නිවන කෙළවර කොට ඇත්තේ වේ යි තෙපි හඳහනු දී යි.

තඛාභං එත්ථ භතො, භගවතො සද්ධාය ගච්ඡාමි “සද්ධිත්‍යං භාවිතං බහුලිකතං අමනොගධං භොති අමතපරායනං අමතපරියොසානං -පෙ- පඤ්ඤිත්‍යං භාවිතං බහුලිකතං අමනොගධං භොති අමතපරායනං අමතපරියොසානං. යෙසං හි භතො, අඤ්ඤානං අසස අදිට්ඨං¹ අවිදිතං අසඤ්ඤානං අඵසස්සිතං² පඤ්ඤාය, තෙ තත්ථ පරෙසං සද්ධාය ගච්ඡය්‍යුං: සද්ධිත්‍යං භාවිතං බහුලිකතං අමනොගධං භොති අමතපරායනං අමතපරියොසානං -පෙ- පඤ්ඤිත්‍යං භාවිතං බහුලිකතං අමනොගධං භොති අමතපරායනං අමතපරියොසානානං³. යෙසංඤ්ඤා ඛො එතං භතො, ඤානං දිට්ඨං විදිතං සඤ්ඤානං ඵසස්සිතං පඤ්ඤාය, නික්ඛංඛිතා තෙ තත්ථ නිබ්බිවිකිට්ඨා, සද්ධිත්‍යං භාවිතං බහුලිකතං අමනොගධං භොති අමතපරායනං අමතපරියොසානං -පෙ- පඤ්ඤිත්‍යං භාවිතං බහුලිකතං අමනොගධං භොති අමතපරායනං අමතපරියොසානං. මග්ගමි ඛො එතං භතො, ඤානං දිට්ඨං විදිතං සඤ්ඤානං ඵසස්සිතං පඤ්ඤාය. නික්ඛංඛිතාහං තත්ථ නිබ්බිවිකිට්ඨා සද්ධිත්‍යං භාවිතං බහුලිකතං අමනොගධං භොති අමතපරායනං අමතපරියොසානං -පෙ- පඤ්ඤිත්‍යං භාවිතං බහුලිකතං අමනොගධං භොති අමතපරායනං අමතපරියොසානානං.

සාධු සාධු සාරිපුත්ත, යෙසං භෙතං³ සාරිපුත්ත, අඤ්ඤානං අසස අදිට්ඨං අවිදිතං අසඤ්ඤානං අඵසස්සිතං පඤ්ඤාය තෙ තත්ථ පරෙසං සද්ධාය ගච්ඡය්‍යුං, සද්ධිත්‍යං භාවිතං බහුලිකතං අමනොගධං භොති අමතපරායනං අමතපරියොසානං -පෙ- පඤ්ඤිත්‍යං භාවිතං බහුලිකතං අමනොගධං භොති අමතපරායනං අමතපරියොසානං. යෙසංඤ්ඤා ඛො එතං සාරිපුත්ත, ඤානං දිට්ඨං විදිතං සඤ්ඤානං ඵසස්සිතං පඤ්ඤාය නික්ඛංඛිතා තෙ තත්ථ නිබ්බිවිකිට්ඨා, සද්ධිත්‍යං භාවිතං බහුලිකතං අමනොගධං භොති අමතපරායනං අමතපරියොසානං -පෙ- පඤ්ඤිත්‍යං භාවිතං බහුලිකතං අමනොගධං භොති අමතපරායනං අමතපරියොසානානං.

1. අඤ්ඤානං අදිට්ඨං - සනා.

2. අඵසස්සිතං - සි 1, සනා.

3. යෙසංඤ්ඤානං - සනා.

වහන්ස, සද්ධිත්‍රිය වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ නිවනට ඇතුළත් වූයේ නිවන පිහිට කොට ඇත්තේ නිවන කෙළවර කොට ඇත්තේ වෙයි ... පඤ්ඤාත්‍රිය වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ නිවනට ඇතුළත් වූයේ නිවන පිහිට කොට ඇත්තේ නිවන කෙළවර කොට ඇත්තේ වෙයි. මෙහි ලා මම භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ (වදන්) ඇදහීමෙන් (නිමාවට) නො යෙමි. වහන්ස, සද්ධිත්‍රිය වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ නිවනට ඇතුළත් වූයේ නිවන පිහිට කොට ඇත්තේ නිවන කෙළවර කොට ඇත්තේ වේ ... පඤ්ඤාත්‍රිය වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ නිවනට ඇතුළත් වූයේ නිවන පිහිට කොට ඇත්තේ නිවන කෙළවර කොට ඇත්තේ වේ යි යම් කෙනකුත් විසින් නො දන්නා ලද්දේ නො දක්නා ලද්දේ අවබෝධ නො කරන ලද්දේ නො පසක් කරන ලද්දේ නුවණින් නො පහස්නා ලද්දේ වන්නේ නම් ඔහු එහිලා මෙරමා (වදන්) ඇදහීමෙන් (නිමාවට) යන්නාහු ය. වහන්ස, සද්ධිත්‍රිය වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ නිවනට ඇතුළත් වූයේ නිවන පිහිට කොට ඇත්තේ නිවන කෙළවර කොට ඇත්තේ වේ ... පඤ්ඤාත්‍රිය වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ නිවනට ඇතුළත් වූයේ නිවන පිහිට කොට ඇත්තේ නිවන කෙළවර කොට ඇත්තේ වේ යි යම් කෙනකුත් විසිනුදු මෙය දන්නා ලද්දේ දක්නා ලද්දේ අවබෝධ කරන ලද්දේ පසක් කරන ලද්දේ නුවණින් පහස්නා ලද්දේ වේ නම් ඔහු එහි ලා නිසැක වූවාහු පහවූ විවිකිච්ඡා ඇත්තාහු වෙත්. වහන්ස, සද්ධිත්‍රිය වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ නිවනට ඇතුළත් වූයේ නිවන පිහිට කොට ඇත්තේ නිවන කෙළවර කොට ඇත්තේ වේ ... පඤ්ඤාත්‍රිය වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ නිවනට ඇතුළත් වූයේ නිවන පිහිට කොට ඇත්තේ නිවන කෙළවර කොට ඇත්තේ වේ ම විසිනුදු මෙය දන්නා ලද්දේ ය. දක්නා ලද්දේ ය. අවබෝධ කරන ලද්දේ ය. පසක් කරන ලද්දේ ය. නුවණින් පහස්නා ලද්දේ ය. මම එහිලා නිසැකයෙමි. පහ වූ විවිකිච්ඡා ඇතියෙමි යි.

සාරිපුත්ත මැනවි, මැනවි, සාරිපුත්ත, සද්ධිත්‍රිය වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ නිවනට ඇතුළත් වූයේ නිවන පිහිට කොට ඇත්තේ නිවන කෙළවර කොට ඇත්තේ වේ ... පඤ්ඤාත්‍රිය වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ නිවනට ඇතුළත් වූයේ නිවන පිහිට කොට ඇත්තේ නිවන කෙළවර කොට ඇත්තේ වේ යි යම් කෙනකුත් විසින් මෙය නොදන්නා ලද්දේ නො දක්නා ලද්දේ අවබෝධ නො කරන ලද්දේ නො පසක් කරන ලද්දේ නුවණින් නො පහස්නා ලද්දේ වන්නේ නම් ඔහු එහිලා මෙරමා (වදන්) ඇදහීමෙන් (නිමාවට) යන්නාහු ය. සාරිපුත්ත, සද්ධිත්‍රිය වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ නිවනට ඇතුළත් වූයේ නිවන පිහිට කොට ඇත්තේ වේ ... පඤ්ඤාත්‍රිය වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ නිවනට ඇතුළත් වූයේ නිවන පිහිට කොට ඇත්තේ නිවන කෙළවර කොට ඇත්තේ වේ යි යම් කෙනකුත් විසිනුදු මෙය දන්නා ලද්දේ දක්නා ලද්දේ අවබෝධ කරන ලද්දේ පසක් කරන ලද්දේ නුවණින් පහස්නා ලද්දේ වේ නම් ඔහු එහිලා නිසැකයහ. පහ වූ විවිකිච්ඡා ඇතියහ යි.

4. 5. 5

පුබ්බාරාමස්සනං.

1729. එකං සමයං හගවා සාවස්සීයං චිහරති පුබ්බාරාමෙ මිගාරමාතුපාසාදෙ. නත්තං ටො හගවා භික්ඛු ආමනෙතාසි -පෙ- කතින්තං¹ නු ටො භික්ඛවෙ ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතො බහුලිකතතො ධිණ්ණාසවො භික්ඛු අඤ්ඤං ව්‍යාකරොති: “ධිණ්ණා ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මවරියං කතං කරණියං නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාමී”ති. හගවලුලුකා නො හනෙත, ධග්ගා -පෙ- එකස්ස ටො භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියස්ස භාවිතතො බහුලිකතතො ධිණ්ණාසවො භික්ඛු අඤ්ඤං ව්‍යාකරොති: “ධිණ්ණා ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මවරියං කතං කරණියං නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාමී”ති. කතමස්ස එකස්ස? පඤ්ඤාදිත්‍රියස්ස. පඤ්ඤාවතො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස තදන්වයා සද්ධා සංඝාති. තදන්වයං චරියං සංඝාති. තදන්වයා සති සංඝාති. තදන්වයො සමාධි සංඝාති. ඉමස්ස ටො භික්ඛවෙ, එකස්ස ඉන්ද්‍රියස්ස භාවිතතො බහුලිකතතො ධිණ්ණාසවො භික්ඛු අඤ්ඤං ව්‍යාකරොති: “ධිණ්ණා ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මවරියං කතං කරණියං නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාමී”ති.

4. 5. 6

දුතිය පුබ්බාරාමස්සනං.

1730. කතින්තං නු ටො භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතො බහුලිකතතො ධිණ්ණාසවො භික්ඛු අඤ්ඤං ව්‍යාකරොති: “ධිණ්ණා ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මවරියං කතං කරණියං, නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාමී”ති? හගවලුලුකා නො හනෙත, ධග්ගා -පෙ- දවින්නං ටො භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතො බහුලිකතතො ධිණ්ණාසවො භික්ඛු අඤ්ඤං ව්‍යාකරොති. “ධිණ්ණා ජාති වුසිතං, බ්‍රහ්මවරියං කතං කරණියං, නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාමීති. කතමෙයං දවින්නං: අරියාය ව පඤ්ඤා, අරියාය ව විමුක්ඛයා. යා භික්ඛ භික්ඛවෙ, අරියා පඤ්ඤා තදස්ස පඤ්ඤාදිත්‍රියං, යා භික්ඛ භික්ඛවෙ, අරියා විමුක්ඛි තදස්ස සමාධිත්‍රියං, ඉමෙයං ටො භික්ඛවෙ, දවින්නං ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතො බහුලිකතතො ධිණ්ණාසවො භික්ඛු අඤ්ඤං ව්‍යාකරොති: “ධිණ්ණා ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මවරියං කතං කරණියං නාපරං ඉක්ඛන්තායාති පජානාමී”ති.

1. කතින්තං - සත්තං.

4. 5. 5

පුබ්බාරාම සූත්‍රය

1729. එක්කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ සැවැත්තුවර සමීප-
යෙහි මිහාරමාතුපාසාද නම් සුර්වාරාමයෙහි වැඩවසන සේක. එහි දී
භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂූන් ඇමතු සේක ... මහණෙනි, කෙනෙක්
ඉඳුරන් වැඩූ බැවින් බහුල කළ බැවින් ක්ෂීණාස්‍රව මහණ තෙමේ
“ඉපැද්ම ගෙවිණ. බබ්බර වැය නිමවන ලදි. කටයුතු කරන ලදි.
මේ බැව් පිණිස අනෙකක් නැතැයි දැනිමි”යි අර්හත්ත්වය ප්‍රකාශ
කෙරේ ද යි. වහන්ස, අපගේ දහම්හු හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ.
... මහණෙනි, එක් ඉන්ද්‍රියයක් වැඩූ බැවින් බහුල කළ බැවින්
ක්ෂීණාස්‍රව මහණ තෙමේ “ඉපැද්ම ගෙවිණ. බබ්බර වැය නිමවන ලදි.
කටයුතු කරන ලදි. මේ බැව් පිණිස අනෙකක් නැතැයි දැනිමි”යි
අර්හත්ත්වය ප්‍රකාශ කෙරෙයි. කවර එකක් ද යත්: පඤ්ඤිත්‍රිය යි.
මහණෙනි, පැනවත් අරියවුහට ඒ අනුව යන සැදහැ පිහිටයි.
ඒ අනුව යන වැර පිහිටයි. ඒ අනුව යන සිහිය පිහිටයි. ඒ අනුව
යන සමාධිය පිහිටයි. මහණෙනි, මේ එක් ඉන්ද්‍රියය වැඩූ බැවින්
බහුල කළ බැවින් රහත් මහණ තෙමේ “ඉපැද්ම ගෙවිණ. බබ්බර
වැය නිමවන ලදි. කටයුතු කරන ලදි. මේ බැව් පිණිස අනෙකක්
නැතැයි දැනිමි”යි රහත් බව ප්‍රකාශ කෙරෙයි.

4. 5. 6

දුතිය පුබ්බාරාම සූත්‍රය

1730. මහණෙනි, කෙනෙක් ඉඳුරන් වැඩූ බැවින් බහුල කළ
බැවින් රහත් මහණ තෙමේ “ඉපැද්ම ගෙවිණ. බබ්බර වැය නිමවන
ලදි. කටයුතු කරන ලදි. මේ බැව් පිණිස අනෙකක් නැතැයි දැනිමි”යි
අර්හත්ත්වය ප්‍රකාශ කෙරේ ද යි. වහන්ස, අපගේ දහම්හු
හඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ .. මහණෙනි, ඉන්ද්‍රිය දෙකක් වැඩූ
බැවින් බහුල කළ බැවින් රහත් මහණ තෙමේ “ඉපැද්ම ගෙවිණ.
බබ්බර වැය නිමවන ලදි. කටයුතු කරන ලදි. මේ බැව් පිණිස
අනෙකක් නැතැයි දැනිමි”යි අර්හත්ත්වය ප්‍රකාශ කෙරෙයි. කවර
දෙකක් ද යත්: ආයාසි වූ ප්‍රඥවත් ආයාසි වූ විමුක්තියක් ය. මහණෙනි,
ඔහුගේ යම් ආයාසි වූ ප්‍රඥවත් වේ නම් එය ඔහුගේ පඤ්ඤිත්‍රිය යි.
මහණෙනි ඔහුගේ යම් ආයාසි වූ විමුක්තියක් වේ නම් එය ඔහුගේ
සමාධිත්‍රිය යි. මහණෙනි, මේ දෙඉඳුරන් වැඩූ බැවින් බහුල කළ
බැවින් රහත් මහණ තෙමේ “ඉපැද්ම ගෙවිණ. බබ්බර වැය නිමවන
ලදි. කටයුතු කරන ලදි. මේ බැව් පිණිස අනෙකක් නැතැයි දැනිමි”යි
අර්හත්ත්වය ප්‍රකාශ කෙරෙයි.

4. 5. 7

කතිය පුබ්බාරාමස්සත්තං

1731. කතියං නු ඛො භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතො බහුලි-
කතතො ථිණාසවො භික්ඛු අඤ්ඤං බ්‍යාකරොති: “ථිණා ජාති,
වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණියං, නාපරං ඉක්කන්තායාති පජානාමි”ති?
හගවමුලකා නො හනෙත, ධම්මා -පෙ- චතුත්තං ඛො භික්ඛවෙ,
ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතො බහුලිකතතො ථිණාසවො භික්ඛු අඤ්ඤං
බ්‍යාකරොති: “ථිණා ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණියං,
නාපරං ඉක්කන්තායාති පජානාමි”ති. කතමෙසං චතුත්තං: විරිදිත්‍රියස්ස
සතිත්‍රියස්ස සමාධිත්‍රියස්ස පඤ්ඤිත්‍රියස්ස. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ,
චතුත්තං ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතො බහුලිකතතො ථිණාසවො භික්ඛු
අඤ්ඤං බ්‍යාකරොති: “ථිණා ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං
කරණියං, නාපරං ඉක්කන්තායාති පජානාමි”ති.

4. 5. 8

චතුසු පුබ්බාරාමස්සත්තං

1732. කතියං නු ඛො භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතො බහුලි-
කතතො ථිණාසවො භික්ඛු අඤ්ඤං බ්‍යාකරොති: “ථිණා ජාති,
වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණියං, නාපරං ඉක්කන්තායාති පජානාමි”ති?
හගවමුලකා නො හනෙත, ධම්මා -පෙ- පඤ්ඤානං ඛො භික්ඛවෙ,
ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතො බහුලිකතතො ථිණාසවො භික්ඛු අඤ්ඤං
බ්‍යාකරොති: “ථිණා ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණියං,
නාපරං ඉක්කන්තායාති පජානාමි”ති. කතමෙසං පඤ්ඤානං: සධිත්‍රියස්ස
විරිදිත්‍රියස්ස සතිත්‍රියස්ස සමාධිත්‍රියස්ස පඤ්ඤිත්‍රියස්ස. ඉමෙසං
ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතො බහුලිකතතො ථිණා-
සවො භික්ඛු අඤ්ඤං බ්‍යාකරොති: “ථිණා ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං,
කතං කරණියං, නාපරං ඉක්කන්තායාති පජානාමි”ති.

4. 5. 9

පිණ්ඩාලස්සත්තං

1733. එකං සමයං හගවා කොසඬියං විහරති සොසිතාරාමෙ,
තෙන ඛො පන සමයෙන ආයසමනා පිණ්ඩාලභාරදාපෙන අඤ්ඤා
බ්‍යාකතා හොති: “ථිණා ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණියං,
නාපරං ඉක්කන්තායාති පජානාමි”ති. අර ඛො සම්මහුලා භික්ඛු
යෙන හගවා තෙනුපසංකමිංසු. උපසංකමිත්තා හගවන්තං අභිවාදෙත්වා
එකමන්තං නිසිදිංසු. එකමන්තං නිසිදිත්තා ඛො තෙ භික්ඛු හගවන්තං
එතදවොචු: “ආයසමනා හනෙත පිණ්ඩාලභාරදාපෙන අඤ්ඤා
බ්‍යාකතා: “ථිණා ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණියං, නාපරං
ඉක්කන්තායාති පජානාමි”ති. කිනනුඛො හනෙත, අසුචසං සමපස්ස-
මානෙන ආයසමනා පිණ්ඩාලභාරදාපෙන අඤ්ඤා බ්‍යාකතා: “ථිණා
ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං, කතං කරණියං, නාපරං ඉක්කන්තායාති
පජානාමි”ති,

4. 5. 7

තනිය ප්‍රබ්බාරාම සූත්‍රය

1731. මහණෙනි, කෙනෙක් ඉඳුරන් වැඩූ බැවින් බහුල කළ බැවින් රහත් මහණ තෙමේ “ඉපැද්ම ගෙවිණ. බබ්බර වැය නිමවන ලදි. කටයුතු කරන ලදි. මේ බැව් පිණිස අනෙකක් නැතැ යි දනිමි”යි අර්හත්ත්වය ප්‍රකාශ කෙරේ ද? යි. වහන්ස, අපගේ දහම්හු ගඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ ... මහණෙනි, ඉඳුරන් සිවුදෙනෙකුත් වැඩූ බැවින් බහුල කළ බැවින් ක්ෂිණාසූව මහණ තෙමේ: “ඉපැද්ම ගෙවිණ. බබ්බර වැය නිමවන ලදි. කටයුතු කරන ලදි. මේ බැව් පිණිස අනෙකක් නැතැ යි දනිමි”යි අර්හත්ත්වය ප්‍රකාශ කෙරේ. කවර සිවුදෙනෙකුත් ද යත්: චිරිසිත්ථියය සතිත්ථියය සමාධිත්ථියය පඤ්ඤිත්ථියය යි. මහණෙනි, මේ සිවුඉඳුරන් වැඩූ බැවින් බහුල කළ බැවින් රහත් මහණතෙමේ “ඉපැද්ම ගෙවිණ. බබ්බර වැය නිමවන ලදි. කටයුතු කරන ලදි. මේ බැව් පිණිස අනෙකක් නැතැ යි දනිමි”යි රහත් බව පවසා යි.

4. 5. 8

වතුඝ්ට ප්‍රබ්බාරාම සූත්‍රය

1732. මහණෙනි, කෙනෙක් ඉඳුරන් වැඩූ බැවින් බහුල කළ බැවින් රහත් මහණ තෙමේ “ඉපැද්ම ගෙවිණ. බබ්බර වැය නිමවන ලදි. කටයුතු කරන ලදි. මේ බැව් පිණිස අනෙකක් නැතැ යි දනිමි”යි රහත් බව පවසා ද? යි. වහන්ස, අපගේ දහම්හු ගඟවත්හු මුල් කොට ඇතියහ ... මහණෙනි, ඉන්ද්‍රිය පසක් වැඩූ බැවින් බහුල කළ බැවින් රහත් මහණ තෙමේ “ඉපැද්ම ගෙවිණ. බබ්බර වැය නිමවන ලදි. කටයුතු කරන ලදි. මේ බැව් පිණිස අනෙකක් නැතැ යි දනිමි”යි රහත් බව පවසා යි.

4. 5. 9

පිණ්ඩොල සූත්‍රය

1733. එක්සමයෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කොසඹැනුවර සමීපයෙහි සෝධිතාරාමයෙහි වැඩවසන සේක. එසමයෙහි ආයුෂ්මත් පිණ්ඩොලභාරද්වාර් තෙරණුවන් විසින් “ඉපැද්ම ගෙවිණ. බබ්බර වැය නිමවන ලදි. කටයුතු කරන ලදි. මේ බැව් පිණිස අනෙකක් නැතැ යි දනිමි”යි රහත් බව පවසන ලද්දේ වෙයි. එකල්හි බොහෝ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත එළඹියහ. එළඹ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වැඳ එකත්පස් ව හුන්හ. එකත්පස් ව හුන් ඒ භික්ෂුහු භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකළහ: වහන්ස, ආයුෂ්මත් පිණ්ඩොලභාරද්වාර් තෙරණුවන් විසින් “ඉපැද්ම ගෙවිණ. බබ්බර වැය නිමවන ලදි. කටයුතු කරන ලදි. මේ බැව් පිණිස අනෙකක් නැතැ යි දනිමි”යි රහත් බව පවසන ලද්දේ ය. වහන්ස, කිනම් කරුණක් දක්නා ආයුෂ්මත් පිණ්ඩොලභාරද්වාර් තෙරණුවන් විසින් “ඉපැද්ම ගෙවිණ. බබ්බර වැය නිමවන ලදි. කටයුතු කරන ලදි. මේ බැව් පිණිස අනෙකක් නැතැ යි දනිමි”යි රහත් බව පවසන ලද්දේ ද? යි.

තිණණං ටො පන භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතො බහුලිකතතො පිණ්ඩාලභාරදායෙන භික්ඛුනා අඤ්ඤා බ්‍යාකතා: “විණං ජාති, වුසිතං වුභම්චරියං, කතං කරණියං, නාපරං ඉක්කතායාති පජානාමි”ති. කතමෙසං තිණණනා: සතින්ද්‍රියස්ස සමාධින්ද්‍රියස්ස පඤ්ඤින්ද්‍රියස්ස. ඉමෙසං ටො භික්ඛවෙ, තිණණනා ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතො බහුලිකතතො පිණ්ඩාලභාරදායෙන භික්ඛුනා අඤ්ඤා බ්‍යාකතා: “විණං ජාති වුසිතං වුභම්චරියං, කතං කරණියං නාපරං ඉක්කතායාති පජානාමි”ති. ඉමාති ච භික්ඛවෙ, තිණ ඉන්ද්‍රියාති කිමනාති: ඛයනාති. කිසස ඛයනාති: ජාතිජරාමරණස්ස. ජාතිජරාමරණං ඛයනා: ටො භික්ඛවෙ, සමසස්සමානෙන පිණ්ඩාලභාරදායෙන භික්ඛුනා අඤ්ඤා බ්‍යාකතා: “විණං ජාති, වුසිතං වුභම්චරියං, කතං කරණියං, නාපරං ඉක්කතායාති පජානාමි”ති.

4. 5. 10

ආපණසුතං

1734. එතං සමයං හගවා අබ්බගස්ස විහරති ආපණං නාම අභිනානං නිගමො. තත්‍ර ටො හගවා ආයමනතං සාරිපුත්තං ආමනෙතයි: “යො සො සාරිපුත්ත, අරියසාවකො තථාගතෙ එකන්තගතො,¹ අභිසංසකෙණ අපි නු සො² තථාගතෙ වා තථාගත-සාසනෙ වා කඛ්ඛියා වා විචිකිචෙජ්ජා වා”ති?

යො සො හතෙන, අරියසාවකො තථාගතෙ එකන්තගතො³ අභිසංසකෙණ න සො තථාගතෙ වා තථාගතසාසනෙ වා කඛ්ඛියා වා විචිකිචෙජ්ජා වා. සද්ධස්ස භි හතෙන, අරියසාවකස්ස එතං පාටිකඛ්ඛි: “යං ආරඤ්චිරියො විහරිස්සති අකුසලානං ධම්මානං පහානාය කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදය ථාමවා දළාපරක්කමො අතිකම්මත්ථුරො කුසලෙසු ධම්මෙසු. යං භිස්ස හතෙන, විරියං තදස්ස විරිධින්ද්‍රියං. සද්ධස්ස භි හතෙන, අරියසාවකස්ස ආරඤ්චිරියස්ස එතං පාටිකඛ්ඛි: “යං සතිමා භවිස්සති පරමෙන සතිනෙපසෙකන සමන්තාගතො චිරකතච්චි චිරභාසිතමච්චි සරිතා අනුස්සරිතා. යා භිස්ස හතෙන, සති, තදස්ස සතින්ද්‍රියං. සද්ධස්ස භි හතෙන, අරියසාවකස්ස ආරඤ්චිරියස්ස උපධිතසතිනො එතං පාටිකඛ්ඛි: “යං චෝස්සග්ගාරම්මණං කර්ඪා ලභිස්සති සමාධිං ලභිස්සති විනායෙකග්ගතං. යො භිස්ස හතෙන, සමාධි තදස්ස සමාධින්ද්‍රියං.

1. තිණණං - සා, සිඳු.

2. ඛයනති - මජ්ඣං, සා, සිඳු.

3. එකන්තගතො - සිඳු.

4. න සො - මජ්ඣං, සා.

මහණෙනි, ඉන්ද්‍රිය තුනක් වැඩූ බැවින් බහුල කළ බැවින් පිණේඛාල භාරදාජ මහණහු විසින් ඉපැදීම ගෙවිණ, බබ්බර වැස නිමවන ලදී, කටයුතු කරන ලදී, මේ බැව් පිණිස අනෙකක් නැතැයි දැනීමි'යි රහත් බව පවසන ලද්දේ ය. කවර තුනක් ද යත්: සනින්ද්‍රියය සමාධිත්තද්‍රියය පඤ්ඤාත්තද්‍රියයයි. මහණෙනි, මේ ඉන්ද්‍රිය තුන වැඩූ බැවින් බහුල කළ බැවින් පිණේඛාල භාරදාජ මහණහු විසින් ඉපැදීම ගෙවිණ, බබ්බර වැස නිමවන ලදී, කටයුතු කරන ලදී, මේ බැව් පිණිස අනෙකක් නැතැයි දැනීමි'යි රහත් බව පවසන ලද්දේ ය. මහණෙනි, මේ තුන්ඉදුරෝ කුමක් කෙළවර කොට ඇත්තෝ ද යත්: ඤය කිරීම කෙළවර කොට ඇත්තෝ ය. කුමක් ඤය කිරීම කෙළවර කොට ඇත්තෝ ද යත්: ජාතිජරාමරණ යි. මහණෙනි, ජාතිජරාමරණ ඤය අන්තය යි දක්නාවූ පිණේඛාල භාරදාජ මහණහු විසින් “ඉපැදීම ගෙවිණ. බබ්බර වැස නිමවන ලදී. කටයුතු කරන ලදී. මේ බැව් පිණිස අනෙකක් නැතැයි දැනීමි'යි රහත් බව පවසන ලද්දේ යි.

4. 5. 10

ආපණ සූත්‍රය

1734. එක්කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ අභුද්ධව්වෙහි අභුද්ධවූ-වැස්සන්ගේ ආපණ නම් නියමගම්හි වැඩවසන සේක. එහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂ්මත් සැරියුත් කෙරුන් ඇමතු සේක. සැරියුත්ත, යම් ඒ අරියව්වෙක් තපාගතයන් කෙරෙහි නොසැලෙන සැදහැත්තේ වෙසෙසින් පහන් වූයේ වේ නම් හෙතෙමේ තපාගතයන් කෙරෙහි හෝ තපාගතසස්තෙහි හෝ සැක කරන්නේ හෝ විවිකිවිජා කරන්නේ හෝ වේ ද? යි.

වහන්ස, යම් ඒ අරියව්වෙක් තපාගතයන් කෙරෙහි නොසැලෙන සැදහැත්තේ වෙසෙසින් පහන් වූයේ වේ නම් හෙතෙමේ තපාගතයන් කෙරෙහි හෝ තපාගතසස්තෙහි හෝ සැක නො කරන්නේ ය. විවිකිවිජාත් නො කරන්නේ ය. වහන්ස, “අකුසල්දහම් ප්‍රභාණ පිණිස කුසල්දහම් ඉපදවීම පිණිස ඇරඹූ වැර ඇත්තේ කුසල්දහම්හි නොපසුබස්නා වැර ඇත්තේ දුඛිපැරකුම් ඇත්තේ නොබහාතැබූ දුර ඇත්තේ වෙසෙන්නේ ය. යන යමෙක් ඇද් ද, සැදහැනි අරියච්ඡු විසින් එය කැමති වියයුතු. වහන්ස, ඔහුට යම් වියඛියෙක් වේ නම් එය ඔහුගේ විරිධිත්තද්‍රිය යි. වහන්ස, “සිහි ඇත්තේ උතුම් බලවත් සිහියෙන් යුතු වූයේ ඉතා පෙර කරන ලද්ද කියන ලද්ද පවා සිහි කරනුයේ පුනපුනා සිහිකරනුයේ වන්නේ ය, යන යමෙක් ඇද් ද, ඇරඹූ වැර ඇති සැදහැනි අරියච්ඡු විසින් මෙය කැමති විය යුතු. වහන්ස, ඔහුට යම් සිහියෙක් වේ නම් එය ඔහුගේ සනින්ද්‍රිය යි. වහන්ස, නිවන අරමුණු කොට සමාධිය ලබන්නේ ය, සිතේ එකභකම ලබන්නේ ය යන යමෙක් ඇද් ද, ඇරඹූ වෙර ඇති එළඹිටි සිහි ඇති සැදහැනි අරියච්ඡු විසින් මෙය කැමැති වියයුතු. වහන්ස, ඔහුට යම් සමාධි-යෙක් වේ නම් එය ඔහුගේ සමාධිත්තද්‍රිය යි.

සඤ්ඤා හි භවතො, අරියසාවකස්ස ආරඤ්චරියස්ස උපට්ඨන-
සත්තො සමාහිතවික්ඛාසා එතං පාටිකඛිං: “යං එවං ජාතිස්සති
අනාමනග්ගො ඛො සංසාරො පුබ්බො කොට්ඨි න පඤ්ඤායති අවිජ්ජා-
නිවරණානං සත්තානං නිශ්කාසංයොජනානං සන්ධාවනං සංසරනං
අවිජ්ජායතෙව තමොකායස්ස¹ අසෙසවිරාගනිරොධො, සන්තමෙනං
පදං, පඤ්ඤායෙනං පදං, යදිදං සබ්බසංඝාරසමථො සබ්බපට්ඨපට්ඨ-
නිස්සග්ගො නිශ්කක්ඛයො විරාගො නිරොධො නිබ්බානං, යා හිස්ස
භවතො, පඤ්ඤා නදස්ස පඤ්ඤාදිත්ථියං, ස ඛො සො² භවතො,
අරියසාවකො එවං පදහිත්වා පදහිත්වා එවං සරිත්වා සරිත්වා එවං සමාද-
හිත්වා සමාදහිත්වා එවං පජානිත්වා පජානිත්වා එවං අභිසංඤ්ඤාති: “ඉමෙ
ඛො තෙ ධම්මො යෙ’මෙ පුබ්බෙ සුතාව³ අහෙසුං, තෙ’දනාහං
එතරහි කායෙන ව ඵ්ඨිත්වා⁴ විහරාමි. පඤ්ඤාය ව අතිවිජ්ජා
පස්සාමි”ති. යා හිස්ස භවතො, සඤ්ඤා නදස්ස සඤ්ඤාදිත්ථියං.

සාධු සාධු සාරිපුත්ත, යො සො සාරිපුත්ත, අරියසාවකො
ආරාගනෙ එකන්තගතො අභිප්පසන්නො, න සො තථාගතෙ වා
තථාගතසාසනෙ වා කච්ඤියා වා විචිකිට්ඨයා වා. සඤ්ඤා හි
සාරිපුත්ත, අරියසාවකස්ස එතං පාටිකඛිං: “යං ආරඤ්චරියො
විහරිස්සති අකුසලානං ධම්මානං පහානාය කුසලානං ධම්මානං
උපසම්පදාය ථාමවා දළභපරක්කමො අනික්ඛන්ධුරො කුසලෙසු
ධම්මෙසු, යං හිස්ස සාරිපුත්ත, විරියං, නදස්ස විරිදිත්ථියං. සඤ්ඤා හි
සාරිපුත්ත, අරියසාවකස්ස ආරඤ්චරියස්ස එතං පාටිකඛිං - පෙ-
යා හිස්ස සාරිපුත්ත, පඤ්ඤා නදස්ස පඤ්ඤාදිත්ථියං. ස ඛො සො
සාරිපුත්ත, අරියසාවකො එවං පදහිත්වා පදහිත්වා එවං සරිත්වා සරිත්වා
එවං සමාදහිත්වා සමාදහිත්වා එවං පජානිත්වා පජානිත්වා එවං
අභිසංඤ්ඤාති: “ඉමෙ ඛො තෙ ධම්මො යෙ’මෙ පුබ්බෙ සුතාව අහෙසුං
තෙ’දනාහං එතරහි කායෙන ව ඵ්ඨිත්වා විහරාමි පඤ්ඤාය ව අතිවිජ්ජා
පස්සාමි”ති. යා හිස්ස සාරිපුත්ත, සඤ්ඤා නදස්ස සඤ්ඤාදිත්ථියං.

ජරාවගෙහා පඤ්ඤාවමො.

කත්තුද්දනං:

ජරා උණණාහත්ථාහම්මො සාකෙතො පුබ්බකොට්ඨකො,
පුබ්බාරාමෙන වක්ඛාරි පිණ්ණාලො ආපණෙන වානි.⁷

1. තමොකායස්ස - සිඳු, සි 2.

2. සඤ්ඤා සො - මජ්ඣං.

3. සුතවා - මජ්ඣං.

4. ඵ්ඨිත්වා - සි 1, 2.

5. පටිවිජ්ජා - මජ්ඣං.

6. තෙතාහං - යා.

7. සඤ්ඤා - යා.

වහන්ස, අවිද්‍යාව නිවරණ කොට ඇති තෘෂ්ණාව සංයෝජන කොට ඇති දිවෙන සැරිසරන සන්තියන්ගේ සසර නොදන්නා ලද අග්මුල් ඇත්තේ ය. පූර්ව කෙළවර නො පෙනේ. අවිද්‍යාසංඛ්‍යාත තමස්කායයාගේ යම් මේ නිරවශේෂ විරාගනිරොධයෙක් සියලු සංස්කාර-යන්ගේ සන්තිදීමෙන් සියලු උපධීන්ගේ බැහැර ලීමෙන් තෘෂ්ණා ඝෛයයෙක් විරාගයෙක් නිරොධයෙක් නිර්වාණයෙක් වේ නම් මේ නිවන්පදය ශාන්තය, මේ නිවන්පදය ප්‍රණීත යයි මෙසේ දන්නේ ය යන යමෙක් වේ ද, ඇරඹූ වැර ඇති එළඹිසිටි සිහි ඇති එකඟ වූ සිත් ඇති සැදහැනි අරිසවුහු විසින් මෙය කැමති විය යුතු. වහන්ස, ඔහුට යම් ප්‍රඥාවක් වේ නම් එය ඔහුගේ පඤ්ඤාදිය යි. වහන්ස, ඒ මේ අරිසවු මෙසේ ප්‍රධන්වීයා කොට කොට මෙසේ සිහිකොට කොට මෙසේ සමාදන් ව සමාදන් ව මෙසේ දූන දූන “පෙර මා විසින් යම් දහම් කෙනෙක් අසන ලද්දේ වූහු නම් මොහු ඒ දහම්හු ම ය. මම දැන් ඔවුන් නාමකයින් ද පැහැය වෙසෙමි. නුවණින් ද පිළිවිද දක්මි” යි මෙසේ වෙසෙසින් හඳහයි. වහන්ස, ඔහුට යම් සැදහැයෙක් වේ නම් එය ඔහුගේ සද්ධිත්තිය යි.

සාරිපුත්ත, මැනවි, මැනවි. සාරිපුත්ත, යම් ඒ අරිසව්වෙක් තථාගතයා කෙරෙහි නොසැලෙන සැදහැනියේ වෙසෙසින් පහන් වූයේ නම් හෙතෙමේ තථාගතයන් කෙරෙහි හෝ තථාගත සස්තෙහි හෝ සැක නො කරන්නේ ය. විවිකිච්ඡාන් නො කරන්නේ ය. සාරිපුත්ත, අකුසල්දහම් ප්‍රභාණ පිණිස කුසල්දහම් ඉපදවීම පිණිස ඇරඹූ වැර ඇතියේ කුසල්දහම්හි නො පසුබස්නා වැර ඇතියේ දඩි පැරකුම් ඇතියේ නො බහා තැබූ ධුර ඇතියේ වෙසෙන්නේ ය යන යමෙක් වේ ද, සැදහැනි අරිසවුහු විසින් මෙය කැමති විය යුතු. සාරිපුත්ත, ඔහුට යම් වීයායෙක් වේ නම් එය ඔහුගේ විරිසිත්තිය යි. සාරිපුත්ත .. ඇරඹූ වැර ඇති සැදහැනි අරිසවුහු විසින් මෙය කැමති විය යුතු, සාරිපුත්ත, ඔහුට යම් ප්‍රඥාවක් වේ නම් එය ඔහුගේ පඤ්ඤාදිය යි. සාරිපුත්ත ඒ මේ අරිසවු මෙසේ ප්‍රධන්වීයා කොට කොට මෙසේ සිහි කොට කොට මෙසේ සමාදන් ව සමාදන් ව මෙසේ දූන දූන “පෙර මිසිනි යම් දහම් කෙනෙක් අසන ලද්දේ වූහු නම් මොහු ඒ දහම්හු ම ය; මම දැන් ඔවුන් නාමකයින්ද පැහැය වෙසෙමි. නුවණින්ද පිළිවිද දක්මි” යි මෙසේ වෙසෙසින් හඳහයි. සාරිපුත්ත, ඔහුට යම් සැදහැයෙක් වේ නම් එය ඔහුගේ සද්ධිත්තිය යි.

පස්වැනි ජරාවර්ගී යි.

එහි සුත්‍රනාමාවලිය:

ජරා උණ්ණාහව්‍රාහමිණ, සාකෙත, පුබ්බකොට්ඨක යි සිවු සුතුරෙක් ද පුබ්බාරාම නමින් සිවු සුතුරෙක් ද, පිණ්ණොල ආපණ යි දෙසුතුරෙක් ද යි දසසුතුරෙකි යි.

6. සුකරබන්ධනෝ

4. 6. 1

සාලාසුතනං

1735. එකං සමයං භගවා කොසලෙසු විහරති සාලායං¹ බ්‍රාහ්මණගාවෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනොතස්සි -පෙ- සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙවි තිරච්ඡානගතා පාණා, සීහො තෙසං මිගරාජා² අභ්‍රමකඛායති; යදිදං ථාමෙන ජවෙන සුරියෙන³ එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යෙ කෙවි බොධිපක්ඛියා ධම්මා, පඤ්ඤිජ්ජියං තෙසං අභ්‍රමකඛායති; යදිදං බොධාය.

කතමෙ ව භික්ඛවෙ; බොධිපක්ඛියා ධම්මා? සද්ධිජ්ජියං භික්ඛවෙ, බොධිපක්ඛියො ධම්මො තං බොධාය සංවහන්ති. විරිඨිජ්ජියං බොධිපක්ඛියො ධම්මො, තං බොධාය සංවහන්ති. සතිජ්ජියං බොධිපක්ඛියො ධම්මො, තං බොධාය සංවහන්ති. සමාධිජ්ජියං බොධිපක්ඛියො ධම්මො තං බොධාය සංවහන්ති. පඤ්ඤිජ්ජියං බොධිපක්ඛියො ධම්මො. තං බොධාය සංවහන්ති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙවි තිරච්ඡානගතා පාණා, සීහො තෙසං මිගරාජා අභ්‍රමකඛායති, යදිදං ථාමෙන ජවෙන සුරියෙන. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යෙ කෙවි බොධිපක්ඛියා ධම්මා, පඤ්ඤිජ්ජියං තෙසං අභ්‍රමකඛායති; යදිදං බොධායාති.

4. 6. 2

මලලකසුතනං

1736. එකං සමයං භගවා මලලකෙසු⁴ විහරති උරුවෙලකසං නාම මලලකානං නිගමො. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනොතස්සි: යාව කිව්ඤ්ච භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස අරියං ඥාණං⁵ නුප්පන්නං⁶ හොති නෙව තාව චතුත්තං ඉන්ද්‍රියානං සංඤ්ඤිති හොති, නෙව තාව චතුත්තං ඉන්ද්‍රියානං අවධිසිති හොති, යතො ව ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස අරියඤ්ඤාණං උප්පන්නං හොති, අථ චතුත්තං ඉන්ද්‍රියානං සංඤ්ඤිති හොති, අථ චතුත්තං ඉන්ද්‍රියානං අවධිසිති හොති.

1- කොසලායං - ස්‍යා.

2. සීහො මිගරාජා තෙසං මජ්ඣං, ස්‍යා.

3. සුරෙන - මජ්ඣං.

4. මලලකෙසු - මජ්ඣං.

5. අරියඤ්ඤාණං - මජ්ඣං, ස්‍යා.

6. න උප්පන්නං - මජ්ඣං, ස්‍යා.

6. සුකරබතවර්ගය

4. 6. 1

සාලා සූත්‍රය

1735. එක්සමයෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කොසොල්දනවටෙහි සාලානම් බමුණුගමිහි වැඩවසන සේක. එහිදී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂූන් ඇමතු සේක ... මහණෙනි, යම්යේ යම්කිසි තිරිසන්ගත ප්‍රාණිහු වෙද්ද, මෘගරාජ වූ සිංහ තෙමේ ශක්තියෙන්ද වෙගයෙන්ද ශූරභාවයෙන්ද ඔවුන්ට අග්‍රයයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි එසෙයින් ම යම්කිසි බොධිපාක්ෂිකධර්මයෝ වෙද්ද, අවබෝධය පිණිස පඤ්ඤාන්ද්‍රිය ඔවුන්ට අග්‍රයයි කියනු ලැබේ.

මහණෙනි, බෝපැකි දහම්හු කවරහ යත්: මහණෙනි, සද්ධිත්තිය බෝපැකි දහමෙකි. එය අවබෝධය පිණිස පවතියි. චිරිසිත්තිය බෝපැකි දහමෙකි. එය අවබෝධය පිණිස පවතියි. සන්තිත්තිය බෝපැකි දහමෙකි. එය අවබෝධය පිණිස පවතියි. සමාධිත්තිය බෝපැකි දහමෙකි. එය අවබෝධය පිණිස පවතියි. පඤ්ඤාන්ද්‍රිය බෝපැකි දහමෙකි. එය අවබෝධය පිණිස පවතියි. මහණෙනි, යම් කිසි තිරිසන්ගත ප්‍රාණිහු වෙද්ද මෘගරාජ වූ සිංහ තෙමේ ශක්තියෙන්ද වෙගයෙන්ද ශූරභාවයෙන්ද ඔවුන්ට අග්‍රයයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, එසෙයින් ම යම්කිසි බෝධිපාක්ෂිකධර්මයෝ වෙද්ද, අවබෝධය පිණිස පඤ්ඤාන්ද්‍රිය ඔවුන්ට අග්‍රයයි කියනු ලැබේ.

4. 6. 2

මල්ලක සූත්‍රය

1736. එක්කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මල්ලකදනවටෙහි උරුවෙලකප්ප නම් මල්ලකයන්ගේ නියමිගමිහි වැඩවසන සේක. එහිදී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ භික්ෂූන් ඇමතු සේක: “මහණෙනි, අරියවුහට යම්තාක් අරිතෑණ තුපත්තෝ වේ නම් ඒ තාක් සිවු ඉඳුරන්ගේ නොම පිඬු වී සිටීම වේ. ඒ තාක් සිවුඉඳුරන්ගේ නොම බැසගෙන සිටීම වේ. මහණෙනි, යම්කලෙක අරියවුහට අරිතෑණ උපත්තෝ වේ නම් එකල සිවුඉඳුරන්ගේ පිඬු වී සිටීම වේ. එකල සිවුඉඳුරන්ගේ බැසගෙන සිටීම වේ.

සෙය්‍යාපාපි භික්ඛවෙ, යාවකිව්ඤ්ඤා කුටාගාරස්ස කුටං න උසස්සිතං හොති, නෙව තාව¹ ගොපානසීතං සංඤ්ඤිති හොති, නෙව තාව ගොපානසීතං අවධිති හොති. යතො ච ඛො භික්ඛවෙ, කුටාගාරස්ස කුටං උසස්සිතං හොති, අප් ඛො ගොපානසීතං සංඤ්ඤිති හොති, අප් ඛො ගොපානසීතං අවධිති හොති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යාවකිව්ඤ්ඤා අරියසාවකස්ස අරියඤ්ඤානං න උප්පන්නං හොති, නෙව තාව චතුත්තං ඉන්ද්‍රියානං සංඤ්ඤිති හොති, නෙව තාව චතුත්තං ඉන්ද්‍රියානං අවධිති හොති, යතො ච ඛො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස අරියඤ්ඤානං උප්පන්නං හොති, අප් චතුත්තං ඉන්ද්‍රියානං සංඤ්ඤිති හොති, අප් චතුත්තං ඉන්ද්‍රියානං අවධිති හොති. කතමෙසං චතුත්තා: සඤ්ඤියස්ස චිරිධිඤ්ඤියස්ස සතිඤ්ඤියස්ස සමාධිඤ්ඤියස්ස. පඤ්ඤවතො භික්ඛවෙ, අරියසාවකස්ස තදත්තවාසා සඤ්ඤා සංඤ්ඤාති, තදත්තවාසං චිරියං සංඤ්ඤාති, තදත්තවාසා සති සංඤ්ඤාති, තදත්තවාසො සමාධි සංඤ්ඤාතිති.

4. 6. 3

සෙබ්බුත්තං

1737. එකං සමයං භගවා කොසඬියං විහරති සොසිතාරාමෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛු ආමනෙහසි: අත්ථි නු ඛො භික්ඛවෙ,² පරියායො: යං පරියායං ආගමම සෙඛො³ භික්ඛු සෙබ්බුත්තියං ධීතො⁴ සෙඛොස්මිති පජානෙය්‍ය, අසෙඛො භික්ඛු අසෙබ්බුත්තියං ධීතො අසෙඛොස්මිති පජානෙය්‍යා⁵ති. භගවලුච්ඡායා නො භනෙත්ත, ධම්මො -පෙ- අත්ථි භික්ඛවෙ, පරියායො: යං පරියායං ආගමම සෙඛො භික්ඛු සෙබ්බුත්තියං ධීතො සෙඛොස්මිති පජානෙය්‍ය, අසෙඛො භික්ඛු අසෙබ්බුත්තියං ධීතො අසෙඛොස්මිති පජානෙය්‍ය. කතමො ච භික්ඛවෙ, පරියායො, යං පරියායං ආගමම සෙඛො භික්ඛු සෙබ්බුත්තියං ධීතො සෙඛොස්මිති පජානාති? ඉධ භික්ඛවෙ, සෙඛො භික්ඛු ඉදං දුක්ඛකාමි යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛාප්‍රදයොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛකිරොධොති යථාභූතං පජානාති අයං දුක්ඛකිරොධගාමිති පටිපදාති යථාභූතං පජානාති. අයමිච්ච ඛො භික්ඛවෙ, පරියායො, යං පරියායං ආගමම සෙඛො භික්ඛු සෙබ්බුත්තියං ධීතො සෙඛොස්මිති පජානාති.

පුනච්චපරං භික්ඛවෙ, සෙඛො භික්ඛු ඉති පටිසංඤ්චිකාති: අත්ථි නු ඛො ඉතො බහිඤ්ඤා අඤ්ඤා සමඤ්ඤා වා බ්‍රාහ්මඤ්ඤා වා යො එවං භූතං තච්ඡං තථා⁶ ධම්මං දෙසෙති, යථා භගවා⁷ති. සො එවං පජානාති: නත්ථි ඉතො⁸ බහිඤ්ඤා අඤ්ඤා සමඤ්ඤා වා බ්‍රාහ්මඤ්ඤා වා යො එවං භූතං තච්ඡං තථා ධම්මං දෙසෙති, යථා භගවා⁹ති. අයමිච්ච ඛො භික්ඛවෙ, පරියායො: යං පරියායං ආගමම සෙඛො භික්ඛු සෙබ්බුත්තියං ධීතො සෙඛොස්මිති පජානාති.

1. තාවඤ්ඤා - සි 1, 2.

2. අත්ථි නු ඛො මෙ භික්ඛවෙ - සි 1 2.

3. සෙඤ්ඤා - ස්‍යා.

4. සංඤ්ඤා - ස්‍යා.

5. තථා - මජ්ඣං, ස්‍යා.

6. තත්ථි ඛො ඉතො - මජ්ඣං.

මහණෙනි, යම්සේ කුළුගෙහි කැණීමකට යම් තාක් නොඔසවන ලද්දේ වේ නම් ඒ තාක් ගොනැසුන්ගේ නො ම පිඩුවී සිටීම වේ. ඒ තාක් ගොනැසුන්ගේ කුළෙහි පිවිස සිටීම නො ම වේ. මහණෙනි, යම් කලෙක කුළුගෙහි කැණීමකට ඔසවන ලද්දේ වේ නම් එකල ගොනැසුන්ගේ පිඩුවී සිටීම වේ. එකල ගොනැසුන්ගේ පිවිස සිටීම වේ. මහණෙනි, එසෙයින් ම යම් තාක් අරිසවුහට අරිනැණ නුන්නේ වේ නම් ඒ තාක් සිවුඉඳුරන්ගේ නො ම පිඩුවී සිටීම වේ. ඒ තාක් සිවුඉඳුරන්ගේ නො ම බැසගෙන සිටීම වේ. මහණෙනි, යම්කලෙක අරිසවුහට අරිනැණ උපන්නේ වේ නම් එකල සිවු ඉඳුරන්ගේ පිඩුවී සිටීම වේ. එකල සිවුඉඳුරන්ගේ බැසගෙන සිටීම වේ. කවර සිවුඉඳුරන්ගේ ද යත්: සද්ධිත්තියයෙන් චිරිධිත්තියයෙන් සතිත්තියයෙන් සමාධිත්තියයෙන් ය. මහණෙනි, පැනවත් අරිසවුහට ඒ අනුව යන සැදහැ සිටී. ඒ අනුව යන වෙර සිටී. ඒ අනුව යන සිහිය සිටී. ඒ අනුව යන සමාධිය සිටී''යි.

4. 6. 3

සෙබ සූත්‍රය

1737. එක්කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කොසඹැනුවර සම්පයෙහි සෝසිකාරාමයෙහි වැඩවසන සේක. එහි දී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ හික්ෂුන් ඇමතු සේක: “මහණෙනි, යම් නයකට පැමිණ සෙබ මහණ තෙමේ සෙබබ්බම සිටියේ සෙබයෙමිසි දූතගන්නේ නම් අසෙබ මහණ තෙමේ අසෙබබ්බම සිටියේ අසෙබයෙමිසි දූතගන්නේ නම් එබඳු නයෙක් ඇද්ද යි. වහන්ස, අපගේ දහම්හු හගවත්හු මුල් කොට ඇතියහ ... මහණෙනි, යම් නයකට පැමිණ සෙබ මහණ තෙමේ සෙබබ්බම සිටියේ සෙබයෙමිසි දූතගන්නේ නම් අසෙබ මහණ තෙමේ අසෙබබ්බම සිටියේ අසෙබයෙමිසි දූතගන්නේ නම් එබඳු නයෙක් ඇත. මහණෙනි, යම් නයකට පැමිණ සෙබ මහණ තෙමේ සෙබබ්බම සිටියේ සෙබයෙමිසි දූතගනී නම් අසෙබ මහණ තෙමේ අසෙබබ්බම සිටියේ අසෙබයෙමිසි දූතගනී නම් ඒ නය කවරේද යත්: මහණෙනි, මෙහි සෙබමහණ-තෙමේ මේ දුකැයි තතුසේ දනී. මේ දුක් හටගැනීමැයි තතුසේ දනී. මේ දුක් වැළැක්වීමැයි තතුසේ දනී. මෙහි සෙබමහණ-තෙමේ මේ දුකැයි තතුසේ දනී. මෙහි සෙබමහණ-තෙමේ මේ දුක් හටගැනීමැයි තතුසේ දනී. මෙහි සෙබමහණ-තෙමේ මේ දුක් වැළැක්වීමැයි තතුසේ දනී. මහණෙනි, යම් නයකට පැමිණ සෙබ මහණ තෙමේ සෙබබ්බම සිටියේ සෙබයෙමිසි දූතගනී නම් මෙ ද නයෙකි.

මහණෙනි, නැවත අනෙකක් ද කියමි. සෙබ මහණ තෙමේ මෙසේ නුවණින් සලකා බලයි. “යමෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙන් මෙබඳු සිදුවූ සැබෑ වූ නොවෙනස් වනසුලු දහමක් දෙසා නම් එබඳු අන් මහණෙක් හෝ බමුණෙක් හෝ මෙයස්නෙන් පිටත ඇද්දෝ යි හෙතෙමේ මෙසේ දූතගනී: යමෙක් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මෙන් මෙබඳු සිදුවූ සැබෑ වූ නොවෙනස් වනසුලු දහමක් දෙසා නම් එබඳු අන් මහණෙක් හෝ බමුණෙක් හෝ මෙයස්නෙන් බැහැර නැතැ''යි. මහණෙනි, යම් නයකට පැමිණ සෙබ මහණ තෙමේ සෙබබ්බම සිටියේ සෙබයෙමිසි දූතගනී නම් මෙ ද නයෙකි.

පුනච්ඡරං භික්ඛවෙ, සෙට්ඨො භික්ඛු පඤ්චන්ද්‍රයානි පජානාති: සඤ්ඤාන්ද්‍රියං විරිධින්ද්‍රියං සතින්ද්‍රියං සමාධින්ද්‍රියං පඤ්ඤාන්ද්‍රියං, යංගතිකානි යංපරමානි යංබලානි¹ යංපරියොසානානි, නහෙව ඛො කායෙන චුස්සිතා² විහරති, පඤ්ඤාය ව අනිවිජ්ඣා පසසති. අයච්චි ඛො භික්ඛවෙ: පරියායො: යං පරියායං ආගමම සෙට්ඨො භික්ඛු අසෙට්ඨමියං ධීතො සෙට්ඨොසීති පජානාති.

කතමො ච භික්ඛවෙ, පරියායො, යං පරියායං ආගමම අසෙට්ඨො භික්ඛු අසෙට්ඨමියං ධීතො අසෙට්ඨොසීති පජානාති? ඉධ භික්ඛවෙ, අසෙට්ඨො භික්ඛු පඤ්චන්ද්‍රයානි පජානාති සඤ්ඤාන්ද්‍රියං -පෙ- පඤ්ඤාන්ද්‍රියං යංගතිකානි යංපරමානි යංබලානි යංපරියොසානානි. කායෙන ච චුස්සිතා විහරති, පඤ්ඤාය ව අනිවිජ්ඣා පසසති. අයච්චි ඛො භික්ඛවෙ, පරියායො යං පරියායං ආගමම අසෙට්ඨො භික්ඛු අසෙට්ඨමියං ධීතො අසෙට්ඨොසීති පජානාති.

පුනච්ඡරං භික්ඛවෙ, අසෙට්ඨො භික්ඛු ඡ ඉන්ද්‍රියානි පජානාති. වක්ඛන්ද්‍රියං සොතින්ද්‍රියං ඝාතීන්ද්‍රියං ජීවිතින්ද්‍රියං කායින්ද්‍රියං මනින්ද්‍රියං, ඉමානි ඡ ඉන්ද්‍රියානි සබ්බෙන සබ්බං සබ්බථා සබ්බං අපරිසෙසං නිරුජ්ඣන්ති.⁴ අඤ්ඤානි ඡ ඉන්ද්‍රියානි න කුභිඤ්චි කිසම්ඤ්චි⁵ උපපජ්ජන්ති පජානාති. අයච්චි ඛො භික්ඛවෙ, පරියායො යං පරියායං ආගමම අසෙට්ඨො භික්ඛු අසෙට්ඨමියං ධීතො අසෙට්ඨොසීති පජානාති.

4. 6. 4

පදසුත්තං

1738. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යානි කානිච්ච ජබ්බමානං පාණානං පදජානාති; සබ්බානි තානි හත්ථිපදෙ සමොධානං ගව්ඡන්ති, හත්ථිපදං තෙසං අග්ගමකඛායති යදිදං මහනිතකෙනන. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යානි කානිච්ච පදනි බොධාය සංවත්තන්ති; පඤ්ඤාන්ද්‍රියං පදං තෙසං අග්ගමකඛායති යදිදං බොධාය. කතමානි ච භික්ඛවෙ, පදනි බොධාය සංවත්තන්ති: සඤ්ඤාන්ද්‍රියං භික්ඛවෙ පදං, තං බොධාය සංවත්තති. විරිධින්ද්‍රියං පදං, තං බොධාය සංවත්තති. සතින්ද්‍රියං පදං, තං බොධාය සංවත්තති. සමාධින්ද්‍රියං පදං, තං බොධාය සංවත්තති. පඤ්ඤාන්ද්‍රියං පදං, තං බොධාය සංවත්තති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යානි කානිච්ච ජබ්බමානං පාණානං පදජානාති සබ්බානි තානි හත්ථිපදෙ සමොධානං ගව්ඡන්ති. හත්ථිපදං තෙසං අග්ගමකඛායති. යදිදං මහනිතකෙනන. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යානි කානිච්ච පදනි බොධාය සංවත්තන්ති. පඤ්ඤාන්ද්‍රියං පදං තෙසං අග්ගමකඛායති. යදිදං බොධායානි.

1. යමථලානි - මජ්ඣං, ස්‍යා.

2. චස්සිතා - සි 1, 2.

3. ඉමානි ඛො ඡ - මජ්ඣං, ස්‍යා.

4. නිරුජ්ඣන්ති - මජ්ඣං, ස්‍යා.

5. අඤ්ඤානි ච ඡ - මජ්ඣං, ස්‍යා.

6. කිසම්චි - සි 1, 2.

මහණෙනි, නැවත අනෙකක්ද කියමි: සෙබ මහණ යමක් ස්වභාව කොට ඇති යමක් පරම කොට ඇති යමක් බල කොට ඇති යමක් කෙළවර කොට ඇති සද්ධිත්තියය විරිධිත්තියය සතිත්තියය සමාධිත්තියය පඤ්ඤිත්තියය යන පසිඳුරන් දැනි ද. නාමකයින් පැහැය නොම වෙසේ ද. පස්විකුම් නුවණින් පිළිවිද දකි ද. මහණෙනි, යම් නයකට පැමිණ සෙබ මහණ සෙබයෙමි යි දැනගනී නම් මෙ ද නයෙකි.

මහණෙනි, යම් නයකට පැමිණ අසෙබ මහණ අසෙබබ්ම සිටියේ 'අසෙබයෙමි' යි දැනගනී නම් ඒ නය කවරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි අසෙබ මහණ යමක් ස්වභාව කොට ඇති යමක් පරම කොට ඇති යමක් බල කොට ඇති යමක් කෙළවර කොට ඇති සද්ධිත්තියය ... පඤ්ඤිත්තියය යන පසිඳුරන් දැනි ද. නාමකයින් පැහැය වෙසේ ද. පස්විකුම් නුවණින් පිළිවිද දකි ද. මහණෙනි, යම් නයකට පැමිණ අසෙබ මහණ අසෙබබ්ම සිටියේ 'අසෙබයෙමි' යි දැනගනී නම් මෙ ද නයෙකි.

මහණෙනි, නැවත අනෙකක්ද කියමි: අසෙබ මහණ තෙමේ වක්ඛන්තියය සොතිත්තියය සාතිත්තියය ජිව්හිත්තියය කායිත්තියය මනින්තියය යන සඉදුරන් දැනි. මේ සඉදුරෝ මුළුමනින් සියල්ල සියලු අයුරින් සියල්ල නිරවශෙෂයෙන් නිරුද්ධ වෙති. අන් සඉදුරු කෙනෙක් කොභි වත් කොතැනෙක වත් නූපදනාහයි දැනි. මහණෙනි, යම් නයකට පැමිණ අසෙබ මහණ තෙමේ අසෙබබ්ම සිටියේ 'අසෙබයෙමි' යි දැනගනී නම් මෙ ද නයෙකි යි.

4. 6. 4

පද සූත්‍රය

1738. මහණෙනි, යමයේ යමකිසි ජඛගමප්‍රාණින්ගේ පියවර සමූහයෝ වෙත් නම් ඒ සියල්ලෝ ඇත්පියවරෙහි ඇතුළත් වීමට යෙති. ඇත් පියවර මහත්බැවින් ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, එසෙයින් ම යමකිසි දහම් පද කෙනෙක් අවබෝධය පිණිස පවතිත් නම් පඤ්ඤිත්තිය දහම්පදය අවබෝධය පිණිස ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, කවර දහම්පද අවබෝධ පිණිස පවති ද යත්: මහණෙනි, සද්ධිත්තිය පදයෙකි. එය අවබෝධය පිණිස පවති. විරිධිත්තිය පදයෙකි. එය අවබෝධය පිණිස පවති. සතිත්තිය පදයෙකි. එය අවබෝධය පිණිස පවති. සමාධිත්තිය පදයෙකි. එය අවබෝධය පිණිස පවති. පඤ්ඤිත්තිය පදයෙකි. එය අවබෝධය පිණිස පවති. මහණෙනි, ජඛගමප්‍රාණින්ගේ යමකිසි පියවර සමූහයෝ වෙත් නම් ඒ සියල්ලෝ ඇත්පියවරෙහි ඇතුළත් වීමට යෙති. මහත් බැවින් ඇත්පියවර ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, එසෙයින් ම යමකිසි දහම් පද කෙනෙක් අවබෝධය පිණිස පවතිත් නම් පඤ්ඤිත්තිය දහම්පදය අවබෝධය පිණිස ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ යි.

4. 6. 5

සාරසුතතං

1739. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙව් සාරගන්ධා ලොභිත-
චන්දනං තෙසං අග්ගමක්ඛායති. එවමෙව බො භික්ඛවෙ, යෙ කෙව්
බොධිපක්ඛකා ධම්මො පඤ්ඤාන්ද්‍රියං තෙසං අග්ගමක්ඛායති, යදිදං
බොධාය. කතමෙව භික්ඛවෙ, බොධිපක්ඛකා ධම්මො: සංඤ්ඤාන්ද්‍රියං
භික්ඛවෙ, බොධිපක්ඛකො ධම්මො, තං බොධාය සංවහන්ති. විරිදින්ද්‍රියං
-පෙ- සන්ද්‍රියං -පෙ- සමාධින්ද්‍රියං -පෙ- පඤ්ඤාන්ද්‍රියං බොධිපක්ඛකො
ධම්මො තං බොධාය සංවහන්ති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙව්
සාරගන්ධා ලොභිතචන්දනං තෙසං අග්ගමක්ඛායති. එවමෙව බො
භික්ඛවෙ, යෙ කෙව් බොධිපක්ඛකා ධම්මො පඤ්ඤාන්ද්‍රියං තෙසං
අග්ගමක්ඛායති යදිදං බොධායාති.

4. 6. 6

පතිට්ඨිතසුතතං

1740. සාවකස්ස:

එකධම්මෙ පතිට්ඨිතස්ස භික්ඛවෙ, භික්ඛුනො පඤ්ඤාන්ද්‍රියානි
භාවිතානි භොතති සුභාවිතානි. කතමස්මි. එකධම්මෙ: අපමාදො...
කතමො ච භික්ඛවෙ, අපමාදො. ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු චිත්තං රක්ඛති
ආසවෙසු ච සාසවෙසු ච ධම්මෙසු. තස්මි¹ චිත්තං රක්ඛතො ආසවෙසු ච
සාසවෙසු ච ධම්මෙසු සංඤ්ඤාන්ද්‍රියානි භාවිතාපාරිපුරිං ගව්හති. විරිදින්ද්‍රියානි
-පෙ- සන්ද්‍රියානි -පෙ- සමාධින්ද්‍රියානි -පෙ- පඤ්ඤාන්ද්‍රියානි
භාවිතාපාරිපුරිං ගව්හති. එවං බො² භික්ඛවෙ, එකධම්මෙ පතිට්ඨිතස්ස
භික්ඛුනො පඤ්ඤාන්ද්‍රියානි භාවිතානි භොතති සුභාවිතානිති.

4. 6. 7

බ්‍රහ්මසුතතං

1741. එවං මෙ සුතං, එකං සමයං හගවා උරුවෙලායං
විහරති නන්දා තෙරඤ්ජරාය තීරෙ අජපාලනිශ්‍රොමෙ පයමාභිසම්බුද්ධො.
අථ බො හගවතො රහොගතස්ස පටිසලලිතස්ස එවං වෙනසො-
පරිචිතකෙසා උදපාදි: පඤ්ඤාන්ද්‍රියානි. භාවිතානි බ්‍රහ්මලිකතානි
අමනොගධානි භොතති අමතපරායනානි අමතපරියොසානානි. කතමානි
පඤ්ඤා: සංඤ්ඤාන්ද්‍රියං භාවිතං බ්‍රහ්මලිකතං අමනොගධං භොති අමතපරායනං
අමතපරියොසානං. විරිදින්ද්‍රියං -පෙ- සන්ද්‍රියං -පෙ- සමාධින්ද්‍රියං
-පෙ- පඤ්ඤාන්ද්‍රියං භාවිතං බ්‍රහ්මලිකතං අමනොගධං භොති අමතපරායනං
අමතපරියොසානං. ඉමානි පඤ්ඤාන්ද්‍රියානි භාවිතානි බ්‍රහ්මලිකතානි
අමනොගධානි භොතති අමතපරායනානි අමතපරියොසානානි¹ති.

1. තස්ස - මජ්ඣං, ස්‍යා.

2. එවමි බො - මජ්ඣං, ස්‍යා.

4. 6. 5

සාර සූත්‍රය

1739. මහණෙනි, යම්යෙ යම්කිසි හරගඳු වෙන් නම් රත්සඳන ඔවුනට අග්‍ර ය යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, එසෙයින් ම යම්කිසි බෝපැකි දහම්හු අවබෝධය පිණිස වෙන් නම් පඤ්ඤාන්ද්‍රිය ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, බෝපැකි දහම්හු කවරහ යත්: මහණෙනි, සද්ධිත්තිය බෝපැකි දහමෙකි. එය අවබෝධය පිණිස පවතී. චිරිධිත්තිය ... සන්නිත්තිය ... සමාධිත්තිය .. පඤ්ඤාන්ද්‍රිය බෝපැකි දහමෙකි. එය අවබෝධය පිණිස පවතී. මහණෙනි, යම්යෙ යම්කිසි හරගඳු වෙන් නම් රත්සඳන ඔවුනට අග්‍ර ය යි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, එසෙයින් ම යම්කිසි බෝපැකි දහම්හු අවබෝධය පිණිස වෙන් නම් පඤ්ඤාන්ද්‍රිය ඔවුනට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේයි.

4. 6. 6

පතිට්ඨිත සූත්‍රය

1740. සැවැත්නුවර:

මහණෙනි, එක්දහමෙක පිහිටි මහණහුගේ පසිඳුරෝ වඩන ලදහු මැනවින් වඩන ලදහු වෙති. කවර එක් දහමෙක ද යත්: නොපමාවෙහි ය. මහණෙනි, නොපමාව කවරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙහි මහණ තෙමේ ආසුච වූද සාසුච වූද දහම් නිමිති කොට සිත රකී. ආසුච වූද සාසුච වූද දහම් නිමිති කොට සිත රක්තා ඔහුගේ සද්ධිත්තිය ද වැඩිමෙන් පිරීමට යේ. චිරිධිත්තිය ද ... සන්නිත්තිය ද ... සමාධිත්තිය ද ... පඤ්ඤාන්ද්‍රිය ද වැඩිමෙන් පිරීමට යේ. මහණෙනි, මෙසේ එක් දහමෙක පිහිටි මහණහුගේ පසිඳුරෝ වඩන ලදහු මැනවින් වඩන ලදහු වෙති යි.

4. 6. 7

බ්‍රහ්ම සූත්‍රය

1741. මා විසින් මෙසේ අසන ලදී. එක්සමයෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ බුදුව පළමු කොට උරුවෙල්දනවවෙහි තෙරඤ්ජරා ගංඉවුරෙහි අපපල්ලාගරාක් මුල්හි වැඩවසන සේක. එකල්හි එකලාවු විවෙකයෙන් යුත් භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙබඳු විහ්‍යවිතර්කයෙක් පහළ විය: “පසිඳුරෝ වඩන ලද්දහු බහුල කරන ලද්දහු නිවනට ඇතුළත් වුවාහු නිවන පිහිට කොට ඇත්තාහු නිවන කෙළවර කොට ඇත්තාහු වෙති. කවර පසිඳුරෝ ද යත්: සද්ධිත්තිය වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ නිවනට ඇතුළත් වූයේ නිවන පිහිට කොට ඇත්තේ නිවන කෙළවර කොට ඇත්තේ වෙයි. චිරිධිත්තිය ... සන්නිත්තිය ... සමාධිත්තිය ... පඤ්ඤාන්ද්‍රිය වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ නිවනට ඇතුළත් වූයේ නිවන පිහිට කොට නිවන කෙළවර කොට ඇත්තේ වේ. මේ පසිඳුරෝ වඩන ලද්දහු බහුල කරන ලද්දහු නිවනට ඇතුළත් වුවාහු නිවන පිහිට කොට ඇත්තාහු නිවන කෙළවර කොට ඇත්තාහු වෙති”යි.

අථ ධො චුභමා සහමෙති හගවතො වෙනසා වෙනොපරිවිතකක-
මඤ්ඤාය සෙය්‍යරාපි නාම බලවා පුරිසො සමිඤ්ඤාය වා බාහං
පසාරෙය්‍ය, පසාරිතං වා බාහං සමිඤ්ඤාය, එවමෙවං චුභමලොකො¹
අනතරභිතො හගවතො පුරතො පාතුරහොසි. අථ ධො චුභමා
සහමෙති එකංසං උත්තරාසංඝං කරිකා යෙන හගවා තෙනඤ්ඤිං
පණාමෙකවා හගවතං එතදවොච: එවමෙතං හගවා, එවමෙතං
සුගත, පඤ්චිකියාති භාවිතාති බහුලිකතාති අමනොගධාති හොනති,
අමතපරායනාති අමතපරියොසානාති. කතමාති පඤ්ඤා: සඤ්ඤායං
භාවිතං බහුලිකතං අමනොගධං හොනති අමතපරායනං අමතපරියොසානං
-පෙ- පඤ්ඤායං භාවිතං බහුලිකතං අමනොගධං හොනති, අමත-
පරායනං අමතපරියොසානං. ඉමාති පඤ්චිකියාති භාවිතාති
බහුලිකතාති අමනොගධාති හොනති අමතපරායනාති අමත-
පරියොසානාති.²

භුතපුබ්බා'හං හනෙත, කසසපෙ සමමාසමුද්ධො චුභමවරියං
අවරිං. තත්‍ර'පි මං එවං ජානහති: “සහකො භික්ඛු, සහකො
භික්ඛු”ති. සො ධො'හං හනෙත, ඉමෙසං පඤ්ඤායං ඉඤ්ඤානං
භාවිතකතා බහුලිකතකතා කාමෙසු කාමච්ඡදං විරාජෙකා කායසංඝ
හෙද පරමරණා සුගතිං චුභමලොකං උපපෙකා තත්‍ර'පි මං එවං
ජානහති “චුභමා සහමෙති චුභමා සහමෙති”ති. එවමෙතං හගවා,
එවමෙතං සුගත, අහමෙතං ජානාමි, අහමෙතං පසාමි.⁴ යථා
ඉමාති පඤ්චිකියාති භාවිතාති බහුලිකතාති අමනොගධාති හොනති,
අමතපරායනාති අමතපරියොසානාති.

4. 6. 8

සුකරබ්බසුතං

1742. එවං මෙ සුතං. එකං සමයං හගවා රාජගහෙ උහරති
භිජක්ඛකුටෙ පබ්බතෙ සුකරබ්බායං⁵. තත්‍ර ධො හගවා ආයසමනං සාරි-
පුතං ආමනෙති: “කිත්තු ධො සාරිපුත, අඤ්ඤායං සමසංඝමානො
බිණ්ණසවො භික්ඛු තරාගතෙ වා තරාගතසාසනෙ වා පරමනිපච්චිකාරං⁶
පවත්තමානො පවත්නති”ති? අනුත්තරං හි හනෙත, යොගකෙකමං⁸
සමසංඝමානො බිණ්ණසවො භික්ඛු තරාගතෙ වා තරාගතසාසනෙ වා
පරමනිපච්චිකාරං පවත්තමානො පවත්නති.

සාධු, සාධු, සාරිපුත, අනුත්තරං හි සාරිපුත, යොගකෙකමං
සමසංඝමානො බිණ්ණසවො භික්ඛු තරාගතෙ වා තරාගතසාසනෙ වා
පරමනිපච්චිකාරං පවත්තමානො පවත්නති. කතමො ව සාරිපුත,
අනුත්තරො යොගකෙකමො, යං සමසංඝමානො බිණ්ණසවො භික්ඛු
තරාගතෙ වා තරාගතසාසනෙ වා පරමනිපච්චිකාරං පවත්තමානො
පවත්නති. ඉධ හනෙත, බිණ්ණසවො භික්ඛු සඤ්ඤායං භාවෙති උපසමගාමීං
සමෙධාධගාමීං, චිරිඤ්ඤායං -පෙ- සතිඤ්ඤායං -පෙ- සමාධිඤ්ඤායං -පෙ-

1. චුභමලොකො - සි 1, 2

2. පරියොසානාති - 1, 2.

3. අවරිං පෙ තත්‍රපි - සි 1, 2.

4. එතද සි 1, 2 පොතරකෙසු උතතා දිසසෙ.

5. සුකරබ්බායං - සා.

6. නිපච්චිකාරං - සිඬු, සි 1, 2.

7. පවත්තමානො පවත්නති - සිඬු, සි 1, 2.

8. අනුත්තරං යොගකෙකමං - මජ්ඣං, සා.

එකල්හි සහම්පතී බ්‍රහ්ම තෙමේ සියසිතින් භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ වින්‍යපරිවිතර්කය දැන යම්සේ බලවත් පුරුෂයෙක් හැකුළු අතක් දිගු කරන්නේ හෝ වේද, දිගු කළ අතක් හකුළන්නේ හෝ වේද. එසෙයින් ම බඹලොව අතුරුදන් වූයේ භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ඉදිරියෙහි පහළ විය. ඉක්බිති සහම්පතී බ්‍රහ්ම තෙමේ උතුරුසහ එකස් කොට භාග්‍යවතුන් වහන්සේ වෙත ඇදිලි බැඳ භාග්‍යවතුන් වහන්සේට මෙය සැලකෙළේ ය: “භාග්‍යවතුන් වහන්ස, එය එසේ ය. සුගතයන් වහන්ස, එය එසේ ය. පසිඳුරෝ වඩන ලදහු බහුල කරන ලදහු නිවනට ඇතුළත් වූවාහු නිවන පිහිට කොට ඇත්තාහු නිවන කෙළවර කොට ඇත්තාහු වෙති. කවර පසිඳුරෝ ද: සද්ධිත්තිය වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ නිවනට ඇතුළත් වූයේ නිවන පිහිට කොට ඇත්තේ නිවන කෙළවර කොට ඇත්තේ වේ ... පඤ්ඤාත්තිය වඩන ලද්දේ බහුල කරන ලද්දේ නිවනට ඇතුළත් වූයේ නිවන පිහිට කොට ඇත්තේ නිවන කෙළවර කොට ඇත්තේ වේ. මේ පසිඳුරෝ වඩන ලදහු බහුල කරන ලදහු නිවනට ඇතුළත් වූවාහු නිවන පිහිට කොට ඇත්තාහු නිවන කෙළවර කොට ඇත්තාහු වෙති.

වහන්ස, පෙර මම කසුප් සමඟාසම්බුද්ධන් කෙරෙහි බබ්‍යර කෙළෙමි. එහිදු මා “සහක මහණ සහක මහණැ”යි මෙසේ දනිත්. වහන්ස, ඒ මම මේ පසිඳුරන් වැඩු බැවින් බහුල කළ බැවින් කාමයන්හි කාමච්ඡන්දය දුරු කොට කාබුන් මරණින් මතු සොහන ගති ඇති බඹලොවට පැමිණියෙමි. එහිදු මා “සහම්පතී බබ්, සහම්පතී බබ්”යි මෙසේ දනිත්. භාග්‍යවතුන් වහන්ස, එය එසේ ය. සුගතයන් වහන්ස, එය එසේ ය, මේ පසිඳුරෝ වඩන ලදහු බහුල කරන ලදහු යම්සේ නිවනට ඇතුළත් වූවාහු නිවන පිහිට කොට ඇත්තාහු නිවන කෙළවර කොට ඇත්තාහු වෙත් නම් මම මෙය දනිමි. මම මෙය දකිමි”යි.

4. 6. 8

සුකරබත සූත්‍රය

1742. ඓ විසින් මෙසේ අසන ලදී. එක්කලෙක භාග්‍යවතුන් වහන්සේ රජගහනුවර සම්පයෙහි ගිජුකුළුපව්වෙහි සුකරබත ලෙනෙහි වැඩවසන සේක. එහිදී භාග්‍යවතුන් වහන්සේ ආයුෂ්මත් සාරිපුත්ත තෙරුන් ඇමතු සේක. සාරිපුත්ත, රහත් මහණ කුමන කරුණක් දකිමින් තථාගතයන් කෙරෙහි හෝ තථාගතසස්තෙහි හෝ ඉතා යටහත් ව පවත්නේ පවතී ද යි වහන්ස, අනුත්තර වූ අර්හත්ත්වය දකිමින් රහත් මහණ තථාගතයන් වහන්සේ කෙරෙහි හෝ තථාගතසස්තෙහි හෝ ඉතා යටහත් ව පවත්නේ පවතී යි.

සාරිපුත්ත, මැනවි මැනවි. සාරිපුත්ත, අනුත්තර වූ රහත් බව දකිමින් රහත් මහණ තථාගතයන් කෙරෙහි හෝ තථාගතසස්තෙහි හෝ ඉතා යටහත් ව පවත්නේ පවතී. සාරිපුත්ත, යමක් දකිමින් රහත් මහණ තථාගතයන් කෙරෙහි හෝ තථාගතසස්තෙහි හෝ ඉතා යටහත් ව පවත්නේ පවතී නම් ඒ අනුත්තර වූ රහත් බව කවරේ ද යි වහන්ස, මෙහි රහත් මහණ යන්හිදීමට යනසුලු කොට සමොධියට යනසුලු කොට සද්ධිත්තිය වඩයි ... විරිදිත්තිය ... සතිත්තිය ... සමාධිත්තිය වඩයි.

පඤ්ඤාදියං භාවෙති උපසමගාමීං සමොධගාමීං. අයං ඛො භනෙත්ත, අනුක්කරො යොගකෙබ්බමො යං සමප්පසමානො ඛිණ්ණාසවො භික්ඛු තථාගතෙ වා තථාගතසාසනෙ වා පරමනිපට්ටකාරං පවත්තමානො පවත්තනීති.

සාධු, සාධු, සාරිපුත්ත, එසො හි සාරිපුත්ත, අනුක්කරො යොගකෙබ්බමො යං සමප්පසමානො ඛිණ්ණාසවො භික්ඛු තථාගතෙ වා තථාගත-සාසනෙ වා පරමනිපට්ටකාරං පවත්තමානො පවත්තනීති. කතමො ච සාරිපුත්ත, පරමනිපට්ටකාරො යං ඛිණ්ණාසවො භික්ඛු තථාගතෙ වා තථාගතසාසනෙ වා පරමනිපට්ටකාරං පවත්තමානො පවත්තනීති. ඉධ භනෙත්ත, ඛිණ්ණාසවො භික්ඛු සඤ්ඤා සගාරවො විහරති සප්පතිස්සො,¹ ධම්මෙ සගාරවො විහරති සප්පතිස්සො. සබ්බෙ සගාරවො විහරති සප්පතිස්සො. සිකඛාය සගාරවො විහරති සප්පතිස්සො. සමාධිසමී සගාරවො විහරති සප්පතිස්සො. අයං ඛො භනෙත්ත, පරමනිපට්ටකාරො යං ඛිණ්ණාසවො භික්ඛු තථාගතෙ වා තථාගතසාසනෙ වා පරමනි-පට්ටකාරං පවත්තමානො පවත්තනීති.

සාධු, සාධු, සාරිපුත්ත, එසො හි සාරිපුත්ත පරමනිපට්ටකාරො යං ඛිණ්ණාසවො භික්ඛු තථාගතෙ වා තථාගතසාසනෙ වා පරමනි-පට්ටකාරං පවත්තමානො පවත්තනීති.

4. 6. 9

උපාදසුත්තං

1743. සාවකීයං :

පඤ්ඤාමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි, භාවිතානි බහුලිකතානි අනුප්පන්නානි උප්පජ්ජන්ති නාඤ්ඤානු තථාගතස්ස පාතුභාවා අරහතො සම්මා-සම්ප්‍රේශාස්ස. කතමානි පඤ්ඤා: සඤ්ඤාදියං විරිදිඤ්ඤාදියං සන්ධිඤ්ඤාදියං පඤ්ඤාදියං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤාදියානි භාවිතානි බහුලිකතානි අනුප්පන්නානි උප්පජ්ජන්ති නාඤ්ඤානු තථාගතස්ස පාතුභාවා අරහතො සම්මාසම්ප්‍රේශාස්සාති.

4. 6. 10

දුතිය උපාදසුත්තං

1744. සාවකීයං :

පඤ්ඤාමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි භාවිතානි බහුලිකතානි අනුප්පන්නානි උප්පජ්ජන්ති නාඤ්ඤානු සුගතචිත්තයා. කතමානි පඤ්ඤා: සඤ්ඤාදියං විරිදිඤ්ඤාදියං සන්ධිඤ්ඤාදියං පඤ්ඤාදියං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤාදියානි භාවිතානි බහුලිකතානි අනුප්පන්නානි උප්පජ්ජන්ති නාඤ්ඤානු සුගතචිත්තයාති.

සුක්කරබ්බවග්ගො ඡට්ඨො.

කත්තුද්දනං:

සාලා මලලකං සෙබ්බො ච පදං සාරං පතිධ්මිත්තං.

බ්‍රහ්මා සුක්කරබ්බකං උප්පාදෙ අපරෙ දුට්ඨති.

1. සප්පතිස්සො - සත්තං.

යන්තිදීමට යනසුලු කොට පඤ්ඤාදිය වඩයි. වහන්ස, රහත් මහණ තෙමේ යමක් දකිමින් තරාගතයන් වහන්සේ කෙරෙහි හෝ තරාගතසස්තෙහි හෝ ඉතා යටහත් ව පවත්නේ පවතී නම් මේ (ඒ) අනුතර වූ රහත් බවයි.

සාරිපුත්ත, මැනවි මැනවි. සාරිපුත්ත, යමක් දකිමින් රහත් මහණ තෙමේ තරාගතයන් කෙරෙහි හෝ තරාගතසස්තෙහි හෝ ඉතා යටහත් ව පවත්නේ පවතී නම් මේ ඒ අනුතර වූ රහත් බව යි. සාරිපුත්ත, රහත් මහණ තරාගතයන් කෙරෙහි හෝ තරාගතසස්තෙහි හෝ යම් ඉතා යටත්බවක් පවත්වන්නේ පවතී නම් ඒ ඉතා යටත්බව කවරේ ද යි. වහන්ස, මෙහි රහත් මහණ තෙමේ ශාස්තෘන් වහන්සේ කෙරෙහි ගෞරව සහිත ව වැඩිහිටියකු සහිත ව වෙසෙයි. ධර්ම කෙරෙහි ගෞරව සහිත ව වැඩිහිටියකු සහිත ව වෙසෙයි. සඤ්ඤා කෙරෙහි ගෞරව සහිත ව වැඩිහිටියකු සහිත ව වෙසෙයි. ශික්ෂායෙහි ගෞරව සහිත ව වැඩිහිටියකු සහිත ව වෙසෙයි. සමාධියෙහි ගෞරව සහිත ව වැඩිහිටියකු සහිත ව වෙසෙයි. වහන්ස, රහත් මහණ තරාගතයන් වහන්සේ කෙරෙහි හෝ තරාගතසස්තෙහි හෝ යම් ඉතා යටත් බවක් පවත්වමින් පවතී නම් මේ ඒ ඉතා යටහත් බව යි.

සාරිපුත්ත, මැනවි, මැනවි. සාරිපුත්ත රහත් මහණ තරාගතයන් කෙරෙහි හෝ තරාගතසස්තෙහි හෝ යම් ඉතා යටහත් බවක් පවත්වමින් පවතී නම් මේ ඒ ඉතා යටහත් බව යි.

4. 6. 9

උපසාද සූත්‍රය

1743. සැවැත්නුවර:

මහණෙනි, මේ පසිඳුරෝ වඩන ලදහු බහුල කරන ලදහු තරාගත අර්හත් සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේගේ පහළවීමෙන් අන් කල්හි නූපන්නාහු නූපදිති. කවර පසිඳුරෝ ද යත්: සඤ්ඤාදිය විරිඨිදිය සතිදිය සමාධිදිය පඤ්ඤාදිය යි. මහණෙනි, මේ පසිඳුරෝ වඩන ලදහු බහුල කරන ලදහු තරාගත අර්හත් සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේගේ පහළවීමෙන් අන් කල්හි නූපන්නාහු නූපදිත් යි.

4. 6. 10

දුතිය උපසාද සූත්‍රය

1744. සැවැත්නුවර:

මහණෙනි, මේ පසිඳුරෝ වඩන ලදහු බහුල කරන ලදහු බුදුසස්තෙන් අන් තන්හි නූපන්නාහු නූපදිති. කවර පසිඳුරෝ ද යත්: සඤ්ඤාදිය විරිඨිදිය සතිදිය සමාධිදිය පඤ්ඤාදිය යි. මහණෙනි, මේ පසිඳුරෝ වඩන ලදහු බහුල කරන ලදහු බුදුසස්තෙන් අන් තන්හි නූපන්නාහු නූපදිති යි.

සැවැති සුකරය වර්ග යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

සාලා මලලක සෙබ පද සාර පතිට්ඨිත බ්‍රහ්ම සුකරය යි අටෙක. අනෙක් උපසාද සූත්‍ර දෙකෙකු යි දස සූත්‍රයෙකි යි.

7. සමූහාධිපති

4. 7. 1

සංයෝජනසුත්තං

1745. සාවස්ථිං :

පඤ්චමානී භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානී භාවිතානී බහුලිකතානී සංයෝජනපභානාය¹ සංවත්තෙති. කතමානී පඤ්ච: සඤ්චිත්ථං -පෙ-පඤ්චිත්ථං. ඉමානී ටො භික්ඛවෙ, පඤ්චිත්ථයානී භාවිතානී බහුලිකතානී සංයෝජනපභානාය සංවත්තෙති.

4. 7. 2

අනුසයසුත්තං

1746. පඤ්චමානී භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානී භාවිතානී බහුලිකතානී අනුසයසම්මුඤ්ඤානාය සංවත්තෙති. කතමානී පඤ්ච: සඤ්චිත්ථං -පෙ-පඤ්චිත්ථං. ඉමානී ටො භික්ඛවෙ, පඤ්චිත්ථයානී භාවිතානී බහුලිකතානී අනුසයසම්මුඤ්ඤානාය සංවත්තෙති.

4. 7. 3

අද්ධානසුත්තං

1747. පඤ්චමානී භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානී භාවිතානී බහුලිකතානී අද්ධානපරිඤ්ඤාය සංවත්තෙති. කතමානී පඤ්ච: සඤ්චිත්ථං -පෙ-පඤ්චිත්ථං. ඉමානී ටො භික්ඛවෙ, පඤ්චිත්ථයානී භාවිතානී බහුලිකතානී අද්ධානපරිඤ්ඤාය සංවත්තෙති.

4. 7. 4

ආසවකඛයසුත්තං

1748. පඤ්චමානී භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානී භාවිතානී බහුලිකතානී ආසවානං ඛයාය සංවත්තෙති. කතමානී පඤ්ච: සඤ්චිත්ථං -පෙ-පඤ්චිත්ථං. ඉමානී ටො භික්ඛවෙ, පඤ්චිත්ථයානී භාවිතානී බහුලිකතානී ආසවානං ඛයාය සංවත්තෙති.

1. සංයෝජනානං පභානාය - ස්වා.

7. සම්බන්ධ වර්ගය

4. 7. 1

සංයෝජන සූත්‍රය

1745. සැවැත්නුවර:

මහණෙනි, මේ පසිඳුරු කෙනෙක් වඩන ලදහු බහුල කරන ලදහු සංයෝජනප්‍රභාණය පිණිස පවතිත්. කවර පසිඳුරු කෙනෙක් ද යත්: සඤ්ඤාය ... පඤ්ඤායයි. මහණෙනි, මේ පසිඳුරෝ වඩන ලදහු බහුල කරන ලදහු සංයෝජනප්‍රභාණය පිණිස පවතිත් යි.

4. 7. 2

අනුසය සූත්‍රය

1746. මහණෙනි, මේ පසිඳුරු කෙනෙක් වඩන ලදහු බහුල කරන ලදහු අනුසය නැසීම පිණිස පවතිත්. කවර පසිඳුරු කෙනෙක් ද යත්: සඤ්ඤාය ... පඤ්ඤායයි. මහණෙනි, මේ පසිඳුරෝ වඩන ලදහු බහුල කරන ලදහු අනුසය නැසීම පිණිස පවතිත් යි.

4. 7. 3

අද්ධාන සූත්‍රය

1747. මහණෙනි, මේ පසිඳුරු කෙනෙක් වඩන ලදහු බහුල කරන ලදහු අදන්මහ පිරිසිදු දැනුම පිණිස පවතිත්. කවර පසිඳුරු කෙනෙක් ද යත්: සඤ්ඤාය ... පඤ්ඤායයි. මහණෙනි, මේ පසිඳුරෝ වඩන ලදහු බහුල කරන ලදහු අදන්මහ පිරිසිදු දැනුම පිණිස පවතිත් යි.

4. 7. 4

ආසවකඛය සූත්‍රය

1748. මහණෙනි, මේ පසිඳුරු කෙනෙක් වඩන ලදහු බහුල කරන ලදහු ආසවකඛය පිණිස පවතිත්. කවර පසිඳුරු කෙනෙක් ද යත්: සඤ්ඤාය ... පඤ්ඤායයි. මහණෙනි, මේ පසිඳුරෝ වඩන ලදහු බහුල කරන ලදහු ආසවකඛය පිණිස පවතිත් යි.

4. 7. 5

ඵලසුත්තං

1749. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ඤා: සඤ්ඤා: සඤ්ඤා: -පෙ- පඤ්ඤා: ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤා: ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤා: ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතො ඛුලිකතතො ද්විතො ඵලානං අඤ්ඤාතරං ඵලං පාටිකඛො: දිට්ඨව ධම්මෙ අඤ්ඤා, සති වා උපාදිසෙසෙ අනාගාමිනා'ති.

4. 7. 6

දුතියඵලසුත්තං

1750. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, ඉන්ද්‍රියානි. කතමානි පඤ්ඤා: සඤ්ඤා: -පෙ- පඤ්ඤා: ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤා: ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤා: ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතො ඛුලිකතතො සත්තඵලා සත්ත ආනිසංසා පාටිකඛො. කතමෙ සත්තඵලා සත්ත ආනිසංසා: දිට්ඨව ධම්මෙ පටිගච්ඡ අඤ්ඤා ආරාධෙති, නො වෙ දිට්ඨව ධම්මෙ පටිගච්ඡ අඤ්ඤා ආරාධෙති, අර මරණකාලෙ අඤ්ඤා ආරාධෙති. නො වෙ දිට්ඨව ධම්මෙ පටිගච්ඡ අඤ්ඤා ආරාධෙති, නො වෙ මරණකාලෙ අඤ්ඤා ආරාධෙති, අර පඤ්ඤා: ඔරමකාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා අනතරාපරිනිබ්බාසී හොති, උපහච්ඡපරිනිබ්බාසී හොති. අසඤ්ඤා-පරිනිබ්බාසී හොති, සසඤ්ඤා-පරිනිබ්බාසී හොති, උද්ධංසොතො අකනිට්ඨගාමී. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤා: ඉන්ද්‍රියානං භාවිතතො ඛුලිකතතො ඉමෙ සත්තඵලා සත්තානිසංසා පාටිකඛොති.

4. 7. 7

රුක්ඛසුත්තං

1751. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙව් ජමුද්දිපකා රුක්ඛා, ජමුද්දිපකා අග්ගමකායති. ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යෙ කෙව් බොධිපක්ඛකා ධම්මා, පඤ්ඤා: තෙසං අග්ගමකායති: යදිදං බොධාය. කතමෙ ව භික්ඛවෙ, බොධිපක්ඛකා ධම්මා: සඤ්ඤා: භික්ඛවෙ, බොධිපක්ඛකො ධම්මො. තං බොධාය සංවතති. විරිදිත්ථං -පෙ- සතිත්ථං -පෙ- සමාධිත්ථං -පෙ- පඤ්ඤා: බොධිපක්ඛකො ධම්මො. තං බොධාය සංවතති. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙව් ජමුද්දිපකා රුක්ඛා, ජමුද්දිපකා අග්ගමකායති. ඵවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යෙ කෙව් බොධිපක්ඛකා ධම්මා, පඤ්ඤා: තෙසං අග්ගමකායති: යදිදං බොධායති.

1. පටිකඛො - මජ්ඣං, සා, පටිකඛො - සිමු, සි 1, 2.

2. පරික්ඛයාය - සිමු, සි 1, 2, සා.

4. 7. 5

එල සූත්‍රය

1749. මහණෙනි, මේ ඉඳුරෝ පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: සඤ්ඤා ... පඤ්ඤා යි. මහණෙනි, මොහු පඤ්ඤා රෝ යි. මහණෙනි, මේ පඤ්ඤා රත් වැඩු බැවින් බහුල කළ බැවින් එල දෙකින් එක්තරා එලයක් කැමති වියයුතු යි. දිවුදූමයෙහි රහත් බව හෝ උපාදානශූන්‍ය ව ඇති කල්හි අනාගාමී බව හෝ යි.

4. 7. 6

දුක්ඛඑල සූත්‍රය

1750. මහණෙනි, මේ ඉඳුරෝ පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: සඤ්ඤා ... පඤ්ඤා යි. මහණෙනි, මොහු පඤ්ඤා රෝ යි. මහණෙනි, මේ පඤ්ඤා රත් වැඩු බැවින් බහුල කළ බැවින් සත්පල කෙතෙක් සත් අනුසස් කෙතෙක් කැමති වියයුතු. කවර සත්පල කෙතෙක් සත් අනුසස් කෙතෙක් ද යත්: දිවුදූමයෙහි ම පෙරාතුව රහත් බව ලබයි. ඉදින් දිවුදූමයෙහි ම පෙරාතුව රහත් බව නො ලබා නම් එකල මරණසමයෙහි රහත් බව ලබයි. ඉදින් දිවුදූමයෙහි ම පෙරාතුව ව රහත් බව නො ලබා නම් ඉදින් මරණ සමයෙහි රහත් බව නො ලබා නම් එකල පස් ඔරමිභාගීය සංයෝජනයන් ඝෂය කිරීමෙන් අනාගාරපරිනිබ්බායි වේ. උපහරව පරිනිබ්බායි වේ. අසඤ්ඤාපරිනිබ්බායි වේ. සසඤ්ඤාපරිනිබ්බායි වේ. අකනිටා යනසුලු උඤ්ඤායෝගයක් වෙයි. මහණෙනි, මේ පඤ්ඤා රත් වැඩු බැවින් බහුල කළ බැවින් මේ සත් පල සත් අනුසස් කැමති වියයුතු යි.

4. 7. 7

රුක්ඛ සූත්‍රය

1751. මහණෙනි, යම්සේ දඹදිව හටගත් යම් කිසි රුක්ඛ වෙද්ද, දඹරුක්ඛ ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, එසෙයින් ම අවබෝධය පිණිස වූ යම් කිසි බෝපැකි දහමහු වෙද්ද, පඤ්ඤා රෝ ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, බෝපැකි දහමහු කවරහ යත්: මහණෙනි, සඤ්ඤා, බෝපැකි දහමෙකි. එය බොධිය පිණිස පවතී. විරිඨිඤ්ඤා ... සත්ඤ්ඤා ... සමාධිඤ්ඤා ... පඤ්ඤා බෝපැකි දහමෙකි. එය බොධිය පිණිස පවතී. මහණෙනි, යම්සේ දඹදිව හටගත් යම්කිසි රුක්ඛ වෙන් නම් දඹරුක්ඛ ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, එසෙයින් ම බොධිය පිණිස වූ යම්කිසි බෝපැකි දහමහු වෙන් නම් පඤ්ඤා රෝ ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ යි.

4. 7. 8

දුතිය රුක්ඛසුත්තං.

1752. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙච් දෙවානං තාවනිංසානං රුක්ඛා, පාරිව්ජන්තකො තෙසං අග්ගමක්ඛායති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යෙ කෙච් බොධිපක්ඛිකා ධම්මා පඤ්ඤිත්ථියං තෙසං අග්ගමක්ඛායති: යදිදං බොධාය. කතමෙ ව භික්ඛවෙ, බොධිපක්ඛිකා ධම්මා: සද්ධිත්ථියං භික්ඛවෙ, බොධිපක්ඛිකොධම්මො. තං බොධාය සංවත්තති -පෙ- පඤ්ඤිත්ථියං බොධිපක්ඛිකො ධම්මො, තං බොධාය සංවත්තති. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙච් දෙවානං තාවනිංසානං රුක්ඛා, පාරිව්ජන්තකො තෙසං අග්ගමක්ඛායති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යෙ කෙච් බොධිපක්ඛිකා ධම්මා. පඤ්ඤිත්ථියං තෙසං අග්ගමක්ඛායති යදිදං බොධායාති.

4. 7. 9

තතිය රුක්ඛසුත්තං.

1753. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙච් අසුරානං රුක්ඛා, විත්තපාටලී තෙසං අග්ගමක්ඛායති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ. යෙ කෙච් බොධිපක්ඛිකා ධම්මා, පඤ්ඤිත්ථියං තෙසං අග්ගමක්ඛායති යදිදං බොධාය. කතමෙ ව භික්ඛවෙ, බොධිපක්ඛිකා ධම්මා: සද්ධිත්ථියං භික්ඛවෙ, බොධිපක්ඛිකො ධම්මො. තං බොධාය සංවත්තති. -පෙ- පඤ්ඤිත්ථියං බොධිපක්ඛිකො ධම්මො. තං බොධාය සංවත්තති. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙච් අසුරානං රුක්ඛා, විත්තපාටලී තෙසං අග්ගමක්ඛායති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යෙ කෙච් බොධිපක්ඛිකා ධම්මා පඤ්ඤිත්ථියං තෙසං අග්ගමක්ඛායති, යදිදං බොධායාති.

4. 7. 10

චතුස් රුක්ඛසුත්තං.

1754. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙච් සුපණ්ණානං රුක්ඛා, කොට්ඨිකෙලී¹ තෙසං අග්ගමක්ඛායති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යෙ කෙච් බොධිපක්ඛිකා ධම්මා, පඤ්ඤිත්ථියං තෙසං අග්ගමක්ඛායති; යදිදං බොධාය. කතමෙ ව භික්ඛවෙ, බොධිපක්ඛිකා ධම්මා: සද්ධිත්ථියං භික්ඛවෙ, බොධිපක්ඛිකො ධම්මො. තං බොධාය සංවත්තති -පෙ- පඤ්ඤිත්ථියං බොධිපක්ඛිකො ධම්මො. තං බොධාය සංවත්තති. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙච් සුපණ්ණානං රුක්ඛා, කුට්ඨිකෙලී තෙසං අග්ගමක්ඛායති. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, යෙ කෙච් බොධිපක්ඛිකා ධම්මා පඤ්ඤිත්ථියං තෙසං අග්ගමක්ඛායති යදිදං බොධායාති.

සමේබ්බිවග්ගො සත්තමො.

කමුද්දනං :

සංයොජනං අනුසයං අභ්බානං ආසවකියං,
ලො එලා චතුරො රුක්ඛා වග්ගො තෙන පවුලිතීති.

1. කුට්ඨිකෙලී - සිඳු, මෙය..

4. 7. 8

දුතියරුකම සූත්‍රය

1752. මහණෙනි, යම්සේ තවත්තියාවැසි දෙවියන්ගේ යම් කිසි රුක්හු වෙද්ද, පරසතුරුක ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, එසෙයින් ම බොධිය පිණිස වූ යම් කිසි බෝපැකි දහම්හු වෙත් නම් පඤ්ඤාදිය ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, බෝපැකි දහම්හු කවරහ යත්: මහණෙනි, සඤ්ඤාදිය බෝපැකි දහමෙකි. එය බොධිය පිණිස පවතී ... පඤ්ඤාදිය බෝපැකි දහමෙකි. එය බොධිය පිණිස පවතී. මහණෙනි, යම්සේ තවත්තියාවැසියන්ගේ යම් කිසි රුක්හු වෙත් නම් පරසතුරුක ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, එසෙයින් ම බොධිය පිණිස වූ යම් කිසි බෝපැකි දහම්හු වෙත් නම් පඤ්ඤාදිය අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ යි.

4. 7. 9

තතියරුකම සූත්‍රය

1753. මහණෙනි, යම්සේ අසුරයන්ගේ යම් කිසි රුක්හු වෙත් නම් සිත්පළොල්ලුක ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, එසෙයින් ම බොධිය පිණිස වූ යම් කිසි බෝපැකි දහම්හු වෙත් නම් පඤ්ඤාදිය ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, බෝපැකි දහම්හු කවරහ යත්: මහණෙනි, සඤ්ඤාදිය බෝපැකි දහමෙකි. එය බොධිය පිණිස පවතී.... පඤ්ඤාදිය බෝපැකි දහමෙකි. එය බොධිය පිණිස පවතී. මහණෙනි, යම්සේ අසුරයන්ගේ යම් කිසි රුක්හු වෙත් නම් සිත්පළොල්ලුක ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, එසෙයින් ම බොධිය පිණිස වූ යම් කිසි බෝපැකි දහම්හු වෙත් නම් පඤ්ඤාදිය ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ යි.

4. 7. 10

වතුකරුකම සූත්‍රය

1754. මහණෙනි, යම්සේ ගුරුවන්ගේ යම් කිසි රුක්හු වෙත් නම් කොටභිචුල්ලුක ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, එසෙයින් ම බොධිය පිණිස වූ යම්කිසි බෝපැකි දහම්හු වෙත් නම් පඤ්ඤාදිය ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, බෝපැකි දහම්හු කවරහ යත්: මහණෙනි, සඤ්ඤාදිය බෝපැකි දහමෙකි. එය බොධිය පිණිස පවතී. ... පඤ්ඤාදිය බෝපැකි දහමෙකි. එය බොධිය පිණිස පවතී. මහණෙනි, යම්සේ ගුරුවන්ගේ යම් කිසි රුක්හු වෙත් නම් කොටභිචුල්ලුක ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ. මහණෙනි, එසෙයින් ම බොධිය පිණිස වූ යම් කිසි බෝපැකි දහම්හු වෙත් නම් පඤ්ඤාදිය ඔවුන්ට අග්‍ර යයි කියනු ලැබේ යි.

සත්වැනි සම්බොධි වර්ග යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

සංයොජන අනුසය අධ්‍යාන ආසවකමය යි සූත්‍ර සතරෙකි. එල-සූත්‍ර දෙකෙකි. රුක්කසූත්‍ර සතරෙකි. එයින් වර්ග යි කියනු ලැබේ යි.

8. ගඩගාපෙය්‍යාලො

4. 8. 1-12

පාචිනනිනාදිසුතතානි

1755-1766. සෙය්‍යරාපි හික්ඛවෙ, ගඩගානදී පාචිනනිනා පාචිනපොණා පාචිනපබ්‍යාරා -පෙ- නිබ්බානපබ්‍යාරොති.

(ඉන්ද්‍රියසංයුක්තස්ස ගඩගාපෙය්‍යාලො චිවෙකනිස්සිතාදිවසෙන චිත්තාරෙතබ්බො)

ගඩගාපෙය්‍යාලි යි.

තත්‍රැඤ්ඤා:

ඡ පාචිනතො නිත්‍යං ඡ ච නිත්‍යං සමුද්දතො,
එතෙ දෙඛ ද්වාරදස භොතති වග්ගො තෙන පට්ඨන්ති.

9. අප්පමාදවග්ගො

4. 9. 1-10

තථාගතාදි සුතතානි

1767-1776. යාවතා හික්ඛවෙ, සත්‍යා අපද වා දිපද වා චතුසද වා ඛණ්ණද වා -පෙ- ඛණ්ණිකරොතිති.

(අප්පමාදවග්ගො චිවෙකනිස්සිතාදිවසෙන චිත්තාරෙතබ්බො.)

අප්පමාදවග්ගො නවමො.

තත්‍රැඤ්ඤා:

තථාගතං පදං කුචං මූලං සාරඤ්ඤි වස්සිකං,
රාජා වජ්ඣමසුරියා ච චිකේත දසමං පදංකි.

10. බලකරණියවග්ගො

4. 10. 1-12

බලාදි සුතතානි

1777-1788. සෙය්‍යරාපි හික්ඛවෙ, යෙ කෙච්චි බලකරණියා කමෙත්තා කසිරන්ති -පෙ- ඛණ්ණිකරොතිති.

(බලකරණියවග්ගො චිවෙකනිස්සිතාදිවසෙන චිත්තාරෙතබ්බො.)

බලකරණියවග්ගො දසමො.

තත්‍රැඤ්ඤා:

බලං ඛේජඤ්ඤි නාගො ච රුක්ඛං කුලේහන සුකිනං,
ආකාසෙන ච දෙඛ මෙසා නාවා ආගන්තුකා නදීති.

8. ගඩගාපෙය්‍යාලය

4. 8. 1-12

පාවිතනිත්තාදි සූත්‍ර

1755-1766. මහණෙනි, යම්යේ ගඩගානදී නොමෝ පෙරදිගට නැමුණි පෙරදිගට නැමුරු වූවා පෙරදිගට බර වූවා වේ ද ... නිවනට බර වූයේ වේ යි.

(ඉන්ද්‍රියසංයුක්තයේ ගඩගාපෙය්‍යාල වර්ගය විවෙකනික්ඛිතාදි විසින් විතර කටයුතු.)

අවචැනි ගඩගාපෙය්‍යාල යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

පාවිතනිත්ත සයෙකි. සමුද්දනිත්ත ද සයෙකි. මේ ඡට්ඨක දෙක සූත්‍ර දෙළොසෙක් වේ. එයින් වර්ග යි කියනු ලැබේ යි.

9. අප්පමාදවර්ගය

4. 9. 1-10

තථාගතාදි සූත්‍ර

1767-1776. මහණෙනි, අපා වූ ද දෙපා වූ ද සිද්ධිපා වූ ද බ්‍රහ්මපා වූ ද යම්තාක් සක්කයෝ වෙත් නම් ... බහුල කෙරේ යි.

(අප්පමාද වර්ගය ද විවෙකනික්ඛිතාදි විසින් විතර කටයුතු යි.)

නවචැනි අප්පමාදවර්ගි යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

තථාගත පද කුට මූල සාර වක්ඛිත රාජ වතු සුරිය වසා යි දශසූත්‍රාන්ත කෙනෙකි.

10. බලකරණියවර්ගය

4. 10. 1-12

බලාදි සූත්‍ර

1777-1788. මහණෙනි, යම්යේ යම්කිසි බලකරණියකම්භානායෝ කරනු ලැබෙද්ද ... බහුල කෙරේ යි.

(බලකරණිය වර්ගය ද විවෙකනික්ඛිතාදි විසින් විතර කටයුතු.)

දසචැනි බලකරණියවර්ගි යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

බල, බීජ, නාග, රුකඛි, කුම්භ, සුක, ආකාශ යි සූත්‍ර සතෙකි. මෙය සූත්‍ර දෙකෙකි. නාවා ආගන්තුක නදී යි තුනෙකි. මුළුල්ල දෙළොසෙකි.

11. එසනාවගො

4. 11. 1-40

එසනාදි සුත්තානි

1789-1828. තිසෙසා ඉමා භික්ඛවෙ, එසනා. කතමා තිසෙසා:
-පෙ- භාවෙන ඛිංඛාති.

(එසනාවගො ව විවෙකනිසස්සිතාදිවසෙන විඤ්ඤාපරෙතබ්බො.)

එසනාවගො එකාදසමො.

කත්තුද්දනං:

එසනා විධා ආසවො හවො දුක්ඛතා ව තිසෙසා,
බ්බං මලඤ්ඤා නිසො ව වෙදනා නණ්ණාහි වාති.

12. ඔසවගො

4. 12. 1-40

ඔසාදි සුත්තානි

1829-1868. වන්නාරො මෙ භික්ඛවෙ, ඔසා කතමෙ වන්නාරො:
-පෙ- භාවෙන ඛිංඛාති.

(ඔසවගොපි විවෙකනිසස්සිතාදිවසෙන විඤ්ඤාපරෙතබ්බො.)

ඔසවගො ආදසමො.

කත්තුද්දනං:

ඔසො යොගො උපාදනං ගජො අනුසයෙන ව,
කාමගුණා නිවරණා ඛිංඛා ඔරුභිඤ්ඤාහි යාති.

13. පුත්තගඛිනාපෙය්‍යාලො

4. 13. 1-36

පාචිනනිනාදි සුත්තානි

1869-1904. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, ගඛිනානදි -පෙ- නිබ්බාන
පබ්බාතරොති.

(ඉද්දියසංසුත්තස්ස පුත්තගඛිනාපෙය්‍යාලවගො රාගචිනසාදිවසෙන
අමනොගධාදිවසෙන නිබ්බානනිනානදිවසෙන ව විඤ්ඤාපරෙතබ්බො.
එකෙකස්මිං තයො තයො කඤ්ඤා ජන්ත්වස්සති සුත්තනානා වෙදිතබ්බො.)

පුත්තගඛිනාපෙය්‍යාලි.

කත්තුද්දනං:

ඡ පාචිනතො නිත්තං ඡ ව නිත්තා සමුද්දතො,
එතෙ දෙව ආදස හොතති වගො තෙන පවුච්ඡති.

11. එසනාවර්ගය

4. 11. 1-40

එසනාදි සූත්‍ර

1789-1828. මහණෙනි, මේ එසනා තුනෙකි. කවර තුනෙක් ද යත්: ... වැඩියයුතුයි.

(එසනාවර්ගය ද විවේකනිසංඝිතාදි වශයෙන් විතර කටයුතු)

එකළොස්වැනි එසනාවර්ගී යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

එසනා, විධා, ආසව, හව, දුක්ඛතා, ධීල, මල, නිස, වෙදනා, තණ්හා ය යි සූත්‍ර වතුෂ්ඨක දශයෙකි. මුළුල්ල සාලියෙකි යි.

12. ඔසවර්ගය

4. 12. 1-40

ඔසාදි සූත්‍ර

1829-1868. මහණෙනි, මේ ඔස සතරෙකි. කවර සතරෙක් ද යත්: ... වැඩියයුතු යි ...

(ඔස වර්ගය ද විවේකනිසංඝිතාදි වශයෙන් විතර කටයුතු.)

දෙළොස්වැනි ඔසවර්ගී යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

ඔස, යොග, උපාදන, ගන්ධ, අනුසය, කාමභුණ, නිවරණ, ඛන්ධ, ඔරුකාශිය, උභිමනාශිය යි සූත්‍ර වතුෂ්ඨක දශයෙකි මුළුල්ල සාලියෙකි යි.

13. පුනගඛගාපෙය්‍යාලවර්ගය

4. 13. 1-36

පාවිතනිත්තාදි සූත්‍ර

1869-1904. මහණෙනි, යම්යේ ගඛගා නදිය ... නිවනට බර වූයේ වේ යි.

(ඉන්ද්‍රියසංයුක්තයේ පුනගඛගාපෙය්‍යාලවර්ගය රාගවිතයාදිවශයෙන් ද අමනොගධාදිවශයෙන් ද නිබ්බානනිත්තාදිවශයෙන් ද විතර කටයුතු. එකෙක තුනක් තුනක් කොට සතිස් සූත්‍රාන්ත කෙනෙක් දතයුතු.)

තෙළොස්වැනි පුනගඛගාපෙය්‍යාල යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

පාවිතනිත්තසූත්‍ර ත්‍රික සයෙකි. සමුද්දනිත්ත ත්‍රික ද සයෙකි. මේ ඡට්ඨක දෙක ත්‍රික දෙළොසෙක් වේ. එයින් වර්ගය යි කියනු ලැබේ. සූත්‍ර මුළුල්ල සතිසෙකි යි.

14. පුනර්ජායමාදවගො

4. 14. 1-30

තරාගතාදි සුත්තානි

1905-1934. යාවතා භික්ඛවෙ, සත්ථා අපද වා -පෙ- බහුලිකරොතිති.

(යථා පුත්තනසෙන විඤ්ඤානවෙදිනි සුත්තනා වෙදිනබ්බා.)

පුන අපජමාදවගො වුද්ධසමො.

තත්තුද්දනං:

තරාගතං පදං කුටං මුලං සාරඤ්ඤි වස්සිකං,
රාජා වජ්ජිමසුරියා ච වසෙත දසමං පදනති.

15. පුනබලකරණියවගො

4. 15. 1-36

බලාදි සුත්තානි

1935-1970. සෙයාරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙවි බලකරණියා කම්මනා -පෙ- බහුලිකරොතිති.

(පුත්තනසෙනෙව විඤ්ඤානවෙදිනි සුත්තනා වෙදිනබ්බා.)

පුනබලකරණියවගො පණ්ණරසමො.

තත්තුද්දනං:

බලං ධීරඤ්ඤා නාගො ච රුක්ඛං භූමිහන සුකිනං,
ආකාසෙන ච දො මෙසා නාවා ආගන්තුකා නදිති.

16. පුනඵසනාවගො

4. 16. 1-120

ඵසනාදි සුත්තානි

1971-2090. තිසෙසා ඉමා භික්ඛවෙ ඵසනා -පෙ- භාවෙකබ්බාති.

(පුට්ඨෙව පුත්තනසෙන ච අභිඤ්ඤාදිවසෙන ච විඤ්ඤානවෙදිනි සුත්තනා වෙදිනබ්බා.)

පුනඵසනාවගො සොළසමො.

තත්තුද්දනං:

ඵසනා විධා ආසවො භවො දුක්ඛතා ච තිසෙසා,
බලං මලඤ්ඤා නිසො ච වෙදනා තණ්හාභි වාති

14. පුනර්ජායමාදවර්ගය

4. 14. 1-30

තථාගතාදි සූත්‍ර

1905-1934. මහණෙනි, අපා වූ හෝ ... යම්තාක් සත්වයෝ වෙද්ද ... බහුල කෙරේ යි.

කියන ලද නය අනුව විතර කටයුතු. නිස් සූත්‍රාන්ත කෙනෙක් දතයුතුවහ.)

තුදස්වැනි පුනර්ජායමාදවර්ගී යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලි ය:

තථාගත, පද, කුට, මූල, සාර, වසසික. රාජ, වජ්‍රිම, සූරිය, වස යි සූත්‍ර ත්‍රික දශයෙකි. මුළුල්ල නියෙකි යි.

15. පුනර්ලකරණියවර්ගය

4. 15. 1-36

බලාදි සූත්‍ර

1935-1970. මහණෙනි, යම් කිසි බලකරණිය කම්මානයෝ ... බහුල කෙරේ යි.

(කී නයින් ම විතර කරන්නාහු විසින් සතිස් සූත්‍රාන්ත කෙනෙක් දතයුත්තාහ.)

පසළොස්වැනි පුනර්ලකරණියවර්ගී යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලි ය:

බල, බීජ, නාග, රුක්ඛ, කුමභ, සුක, ආකාස යි ත්‍රික සතෙක් ද මෙසසූත්‍ර ත්‍රික දෙකෙක් ද නාවා ආගතතුක නදී යි ත්‍රික තුනෙක් ද යි ත්‍රික දෙළයෙකි. සූත්‍ර සතිසෙකි යි.

16. පුනර්ඵසනාවර්ගය

4. 16. 1-120

ඵසනාදි සූත්‍ර

1971-2090. මහණෙනි, මේ ඵසනා තුනෙකි. ... වැඩියයුතු යි.

(පෙර කී නයින් ද අභිඤ්චනයෙන් ද විතර කරන්නාහු විසින් එක්සියවිසි සූත්‍රාන්ත කෙනෙක් දතයුත්තාහ.)

සොළොස්වැනි පුනර්ඵසනාවර්ගී යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

ඵසනා විධා ආසව හව දුක්ඛතා බිල මල නිස වෙදනා තණ්හා යි සූත්‍ර ද්වාදශක දශයෙකි මුළුල්ල එක්සිය විස්සෙකි යි.

17. පුනර්ඝට්ඨනය

4. 17. 1-119

මහාදි පුනර්ඝට්ඨනය

2091-2209. වසරාදරා'මෙ භික්ඛවෙ, ඔසා -පෙ- භාවෙන ඛිංඛානීති.

4. 17. 120

උද්ධමනාගිසසුතං

2210. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, උද්ධමනාගියානි සංයොජනානි කතමානි පඤ්ඤා: රූපරාගො අරූපරාගො මානො උද්ධවං අවිජ්ජා. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤාඋද්ධමනාගියානි සංයොජනානි, ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං උද්ධමනාගියානං සංයොජනානං පභානාය පඤ්ඤානි භාවෙන ඛිංඛානීති. කතමානි පඤ්ඤා: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සඤ්ඤායං භාවෙති නිබ්බානන්තං නිබ්බානපොඤ්ඤං නිබ්බානපඤ්ඤාරං -පෙ- පඤ්ඤානි භාවෙති නිබ්බානන්තං නිබ්බානපොඤ්ඤං නිබ්බානපඤ්ඤාරං. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං උද්ධමනාගියානං සංයොජනානං පභානාය ඉමානි පඤ්ඤානි භාවෙන ඛිංඛානීති.

(එක ව චුක්ඛතයෙන අභිඤ්ඤාදි වයෙන ව විජාරෙතොතන වීසංසනං සුක්ඛතො වෙදිතං.)

පුනර්ඝට්ඨනය සත්තරසමො.

තත්ත්වය :

මහො යොගො උපාදානං ගෙකො අනුසයෙන ව,
කාමගුණා නිවරණා ඛිංඛා ඔරුද්ධමනාගියානි.

ඉති යසංසුතං සමන්තං.

තත්ත්වගුණය :

සුඛකම්මිකර ජලිකියා සුඛිකියා ජරාවග්ගෙහි පඤ්ඤා
සුකරඛත සමොධයොගධාපමාදබ්බකරණියෙසනොසා
පුනර්ඝට්ඨනයාල ආදීහි පඤ්ඤා වග්ගා සත්තරස හොතති.

17. පුනර්ඝට්ඨනය

4. 17. 1-119

ඔසාදි සූත්‍ර

2091-2209. මහණෙනි, මේ ඔසා සතරෙකි ... වැඩියුත්තාහ සි.

4. 17. 120

උද්ධමභාගිය සූත්‍රය

2210. මහණෙනි, මේ උද්ධමභාගියසංයෝජන පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: “රූපරාග අරූපරාග මාන උද්ධව අවිජ්ජා” යි. මහණෙනි, මොහු පස් උද්ධමභාගිය සංයෝජනයෝ යි. මහණෙනි, මේ පස් උද්ධමභාගියසංයෝජනයන් ප්‍රභිණ කිරීම පිණිස පසිඳුරෝ වැඩියුත්තාහ. කවර පසිඳුරෝ ද යත්: මහණෙනි, මෙසස්තෙහි මහණ නිවනට නැමුණක් නිවනට නැමුරු වුවක් නිවනට බර වුවක් කොට සඤ්ඤිය වඩයි ... නිවනට නැමුණක් නිවනට නැමුරු වුවක් නිවනට බර වුවක් කොට පඤ්ඤිය වඩයි. මහණෙනි, මේ පස් උද්ධමභාගියසංයෝජනයන් ප්‍රභිණ කිරීම පිණිස මේ පසිඳුරෝ වැඩියුත්තාහ යි.

(මෙහි දු කි නයින් ද අභිඤ්ඤායෙන් ද විතර කරන්නාහු විසින් එක්සියවිසි සූත්‍රාන්ත කෙනෙක් දහසුත්තාහ.)

සතළොස්වැනි පුනර්ඝට්ඨන යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලි ය:

ඔස, යොග, උපාදා, ගත, අනුසය, නාමගුණ නිවරණ, බන්ධ, ඔරම්භාගිය, උද්ධමභාගිය යි සූත්‍ර ද්වාදශක දශයෙකි. මුළුලල එක්සිය විස්සෙකි යි.

ඉන්ද්‍රියසංයුත්තය නිමි.

එහි වර්ගනාමාවලි ය:

සුඛංක, මුද්දර, ජළිඤ්ඤිය වර්ගයෝ සුඛිඤ්ඤිය පරාවර්ත දෙක සමග පසෙක් වේ. (නැවත) සුකරබන්ධ, සමෙකාධි, ගඛනාපෙය්‍යාල, අප්පමාද, බලකරණිය, එසනා, ඔසවර්ගයෝ වෙති. ඔහු පුනර්ඝට්ඨනාපෙය්‍යාල ආදී පසන් සමග (ඉන්ද්‍රියසංයුත්තයෙහි) වර්ග සතළොසෙක් වේ යි.

5. සම්මප්පධාන සංයුතතං

1. ගඞ්ඛාපෙය්‍යකාලො

5. 1. 1

පාවිනනිත්තසුත්තං

2211. සාවස්ථියං:

වත්තාරො'මෙ භික්ඛවෙ, සම්මප්පධානා. කතමෙ වත්තාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අනුප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාදය ඡද්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති විත්තං පග්ගණ්ණාති පදහති. උප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං පභානාය ඡද්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති විත්තං පග්ගණ්ණාති පදහති. අනුප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං උප්පාදය ඡද්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති විත්තං පග්ගණ්ණාති පදහති. උප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං ධීනියා අසමෙව්‍යාසාය භියෙය්‍යාභාවාය වෙපුලලාය භාවනාය පාරිසුරියා ඡද්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති විත්තං පග්ගණ්ණාති පදහති. ඉමෙ ඛො භික්ඛවෙ, වත්තාරො සම්මප්පධානාති.

සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, ගඞ්ඛා නදී පාවිනනිත්තා පාවිනපොණා පාවිනපඤ්ඤාරො. එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු වත්තාරො සම්මප්පධානෙ භාවෙතොනා වත්තාරො සම්මප්පධානෙ බහුලීකරොතොනා නිබ්බානානිත්තො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤාරො. කරුණු භික්ඛවෙ, භික්ඛු වත්තාරො සම්මප්පධානෙ භාවෙතොනා වත්තාරො සම්මප්පධානෙ බහුලීකරොතොනා නිබ්බානානිත්තො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අනුප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාදය ඡද්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති විත්තං පග්ගණ්ණාති පදහති. උප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං පභානාය ඡද්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති විත්තං පග්ගණ්ණාති පදහති. අනුප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං උප්පාදය ඡද්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති විත්තං පග්ගණ්ණාති පදහති. උප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං ධීනියා අසමෙව්‍යාසාය භියෙය්‍යා භාවාය වෙපුලලාය භාවනාය පාරිසුරියා ඡද්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති විත්තං පග්ගණ්ණාති පදහති. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු වත්තාරො සම්මප්පධානෙ භාවෙතොනා වත්තාරො සම්මප්පධානෙ බහුලීකරොතොනා නිබ්බානානිත්තො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

5. සම්මප්පධාන සංයුත්තය

1. ගඛගාපෙය්‍යාලය

5. 1. 1

පාවිතනිත්ත සූත්‍රය

2211. සැවැත්තුවර:

මහණෙනි, මේ සම්මප්පධාන සතරෙකි. කවර සතරෙක් ද යත්: මහණෙනි, මෙයස්නෙහි මහණ නූපන් ලාමක අකුසල් දහම් නූපදනා පිණිස සඳ දනවයි. වැයම් කෙරෙයි. වැර අරඹයි. සිත දැඩි කොට ගනී. ප්‍රධන් වියඪය කෙරෙයි. උපන් ලාමක අකුසල දහම් ප්‍රභීණ කිරීම පිණිස සඳ දනවයි. වැයම් කෙරෙයි. වැර අරඹයි. සිත දැඩි කොට ගනියි. ප්‍රධන් වියඪ කෙරෙයි. නූපන් කුසල් දහම් ඉපදවීම පිණිස සඳ දනවයි. වැයම් කෙරෙයි. වැර අරඹයි. සිත දැඩි කොට ගනියි. ප්‍රධන් වියඪ කෙරෙයි. උපන් කුසල් දහමුත්තේ පැවැත්ම පිණිස නුමුළාබව පිණිස බොහෝ බව පිණිස විපුලබව පිණිස වැඩිම පිණිස පිරිම පිණිස සඳ දනවයි. වැයම් කෙරෙයි. වැර අරඹයි. සිත දැඩි කොට ගනියි. ප්‍රධන් වියඪ කෙරෙයි. මහණෙනි, මොහු සතර සම්මප්පධානයෝ යි.

මහණෙනි, යම්සේ ගඛගානදී තොමෝ පෙරදිගට නැමුණි පෙරදිගට නැමුරු වුවා පෙරදිගට බරවුවා වේ ද, මහණෙනි, එසේයින් ම මහණ තෙමේ සිවුසම්පදහන් වඩනුයේ සිවුසම්පදහන් බහුල කරනුයේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැමුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වෙයි. මහණෙනි, කෙසේ නම් මහණ තෙමේ සිවුසම්පදහන් වඩනුයේ සිවුසම්පදහන් බහුල කරනුයේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැමුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වේ ද යත්: මහණෙනි, මෙයස්නෙහි මහණ නූපන් ලාමක අකුසල් දහම් නූපදනා පිණිස සඳ දනවයි. වැයම් කෙරෙයි. වැර අරඹයි. සිත දැඩි කොට ගනියි. ප්‍රධන් වියඪය කෙරෙයි. උපන් ලාමක අකුසල් දහම් ප්‍රභාණය පිණිස සඳ දනවයි, වැයම් කෙරෙයි, වැර අරඹයි, සිත දැඩි කොට ගනියි, ප්‍රධන් වියඪය කෙරෙයි. නූපන් කුසල් දහම් උපදනා පිණිස සඳ දනවයි, වැයම් කෙරෙයි, වැර අරඹයි, සිත දැඩි කොට ගනියි, ප්‍රධන් වියඪය කෙරෙයි. උපන් කුසල් දහමුත්තේ පැවැත්ම නුමුළා බව බොහෝ බව විපුල බව වැඩිම පිරිම පිණිස සඳ දනවයි, වැයම් කෙරෙයි, වැර අරඹයි, සිත දැඩි කොට ගනියි, ප්‍රධන් වියඪය කෙරෙයි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ තෙමේ සිවුසම්පදහන් වඩනුයේ සිවුසම්පදහන් බහුල කරනුයේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැමුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වේ යි.

5. 1. 2-48

දුතියපාවිනනිනනාදි සුත්තානි

2212-2258. වත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, සමමසයානා, කතමෙ
වත්තාරො -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

(පුත්තනායෙන විඤ්ඤාරොතබ්බො.)

ගම්භාපෙය්‍යාලො පඨමො.

තත්තුද්දනං:

ඡ පාවිනනා නිත්තා ඡ ච නිත්තා සමුද්දනො,
එතෙ දෙච ආදස භොතති වග්ගො තෙන පට්ඨවිතීති.

2. අප්පමාදවග්ගො

5. 2. 1-40

තථාගතාදි සුත්තානි

2259-2298. යාවතා භික්ඛවෙ, සත්තා අපද වා දිපද වා චතුසද
වා ඛණ්ණසද වා -පෙ- ඛණ්ණිකරොතිති.

(යථාච්ඡිත්තනායෙන විඤ්ඤාරොතබ්බො.)

අප්පමාදවග්ගො දුතියො.

තත්තුද්දනං:

තථාගතං පදං කුචං මූලං සාමරන වස්සිකං,
රාජා චක්ඛිමසුරියා ච වතෙතන දසමං පදංතති.

5. 1. 2-48

දුතිය පාවිනනින්නාදි සූත්‍ර

2212-2258. මහණෙනි, මේ සම්පදහන් සතරෙකි. කවර සතරෙක් ද යත්: ... නිවනට බර වූයේ වේ යි.

(කී නයින් විතර කටයුතු.)

පළමුවැනි ගඬගාපෙය්‍යාල යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලි ය:

පාවිනනින්නසූත්‍ර චතුෂ්ක සයෙකි. සමුද්දනින්න චතුෂ්ක ද සයෙකි. මේ ඡට්ඨක දෙක චතුෂ්ක දෙළොසෙක් වේ. එයින් වර්ග යි කියනු ලැබේ. සූත්‍ර මුළුල්ල අටසාලියෙකි යි.

2. අප්පමාදවර්ගය

5. 2. 1-40

තථාගතාදි සූත්‍ර

2259-2298. මහණෙනි, අපා වූ ද දෙපා වූ ද සිවුපා වූ ද මුහුපා වූ ද යම්තාක් සත්ත්වයෝ වෙද්ද ... බහුල කෙරේ යි.

(කියන ලද නයින් විතර කටයුතු.)

දෙවෙනි අප්පමාදවර්ග යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලි ය:

තථාගත, පද, කුට, මූල, සාර, වස්සික, රාජ, වන්දිම, සූරිය, වසු යි සූත්‍ර චතුෂ්ක දශයෙකි. මුළුල්ල සාලියෙකි යි.

3. බලකරණියවග්ගො

5. 3. 1-48

බලාදි සුත්තානි

2299-2346. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙවි බලකරණියා කලිනනා කසිරන්ති, සබ්බෙ නෙ පඨවිං නික්ඛාය පඨවියං පතිට්ඨාය එවමෙනෙ බලකරණියා කලිනනා කසිරන්ති. එවමෙව බො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නික්ඛාය සීලෙ පතිට්ඨාය වන්තාරො සම්මසාධානෙ භාවෙති, වන්තාරො සම්මසාධානෙ බහුලිකරොති. ඤ ඵඤ්ඤ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නික්ඛාය සීලෙ පතිට්ඨාය වන්තාරො සම්මසාධානෙ භාවෙති, වන්තාරො සම්මසාධානෙ බහුලිකරොති: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අනුප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාදය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති වින්තං පග්ගණ්ණාති පදහති. උප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං පභානාය -පෙ- අනුප්පාදනානං කුසලානං ධම්මානං උප්පාදය -පෙ- උප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං ධීතියා අසමොසාය භියොහාවාය වෙසුලලාය භාවනාය පාරිසුරියා ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති වින්තං පග්ගණ්ණාති පදහති. එවං බො භික්ඛවෙ, භික්ඛු සීලං නික්ඛාය සීලෙ පතිට්ඨාය වන්තාරො සම්මසාධානෙ භාවෙති, වන්තාරො සම්මසාධානෙ බහුලිකරොතිති -පෙ- බහුලිකරොතිති.

(එවං අට්ඨනාලිය සුත්තනා විජාරෙතබ්බා.)

බලකරණියවග්ගො තතියො.

කත්තාදිතං:

බලං ධීරඤ්ඤ නාගො ව රුක්ඛං කුම්බන සුක්කිනං,
ආකාසෙන ව දෙව මෙසා නාවා ආගන්තුකා නදීති.

4. එසනාවග්ගො

5. 4. 1 - 160

එසනාදි සුත්තානි

2347 - 2506. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ, එසනා කතමා තිස්සො: කාමෙසනා භවෙසනා බ්‍රහ්මවිරියෙසනා. ඉමා බො භික්ඛවෙ, තිස්සො එසනා. ඉමාසං බො භික්ඛවෙ, තිස්සනං එසනානං අභිඤ්ඤාය වන්තාරො සම්මසාධානා භවෙතබ්බා. කතමෙ වත්තාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අනුප්පන්නානං-පෙ-උප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං ධීතියා අසමොසාය භියොහාවාය වෙසුලලාය භාවනාය පාරිසුරියා ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරහති වින්තං පග්ගණ්ණාති පදහති. ඉමෙසං බො භික්ඛවෙ, තිස්සනං එසනානං අභිඤ්ඤාය ඉමෙ වන්තාරො සම්මසාධානා භාවෙතබ්බාති -පෙ- භාවෙතබ්බාති.

3. බලකරණියවර්ගය

5. 3. 1-48

බලාදි සූත්‍ර

2299-2346. මහණෙනි, යම්යෙ යම් කිසි බලකරණිය කම්භාන්තයෝ කරනු ලැබෙත් ද, ඒ සියල්ලෝ පොළොව නිසා පොළොවෙහි පිහිටා මෙසේ මේ බලකරණිය කම්භාන්තයෝ කරනු ලැබෙත්. මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ තෙමේ ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා සිවුසම්පදහත් වෙයි. සිවුසම්පදහත් බහුල කෙරෙයි. මහණෙනි, කෙසේ නම් මහණ තෙමේ ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා සිවුසම්පදහත් වෙයි ද, සිවුසම්පදහත් බහුල කෙරේ ද යත්: මහණෙනි, මෙසස්නෙහි මහණ නූපත් ලාමක අකුසල්දහම් නූපදනා පිණිස සද දනවයි. වෑයම් කෙරෙයි. වැර අරඹයි. සිත දඩි කොට ගනියි. ප්‍රධන්වියතිය කෙරෙයි. උපන් ලාමක අකුසල් දහම් පහකරනු පිණිස ... නූපත් කුසල්දහම් ඉපදවීම පිණිස .. උපන් කුසල්දහමුත්ගේ පැවැත්ම නුමුළා බව බොහෝ බව විපුල බව වැඩිම පිරිම පිණිස සද දනවයි. වෑයම් කෙරෙයි. වැර අරඹයි. සිත දඩි කොට ගනියි. ප්‍රධන්වියතිය කෙරෙයි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ තෙමේ ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා සිවුසම්පදහත් වෙයි. සිවුසම්පදහත් බහුල කෙරේ යි ... බහුල කෙරේ යි.

(මෙසේ අටසාලියි සූත්‍රාන්තයෝ විතර කටයුත්තාහ.)

තෙවෙනි බලකරණියවර්ග යි.

එහි සූත්‍රාමාවලිය:

බල, ධර්ම, නාග, රුකඛ, කුම්භ, සුක, ආකාස යි සූත්‍ර වතුෂ්ක සනෙකි. මෙස වතුෂ්ක දෙකෙකි. නාවා, ආගන්තුක, නදී යි වතුෂ්ක තුනෙකි යි මෙසේ වතුෂ්ක දෙළොසෙකි. සූත්‍ර මුළුලෙ අටසාලියෙකි යි.

4. එසනාවර්ගය

5. 4. 1-160

එසනාදි සූත්‍ර

2347-2506. මහණෙනි, මේ එසනා තුනෙකි. කවර තුනෙක් ද යත්: කාමෙසනා භවෙසනා බ්‍රහ්මවරියෙසනා යි. මහණෙනි, මේ තුන් එසනා යි. මහණෙනි, මේ තුන් එසනාවන් වෙසෙසින් දැනුම පිණිස සිවුසම්පදහත් වැඩියයුතු. කවර සිවුසම්පදහත්හු ද යත්: මහණෙනි, මෙසස්නෙහි මහණ නූපත් ... උපන් කුසල්දහමුත්ගේ පැවැත්ම නුමුළා බව බොහෝ බව විපුල බව වැඩිම පිරිම පිණිස සද දනවයි. වෑයම් කෙරෙයි. වැර අරඹයි. සිත දඩි කොට ගනියි. ප්‍රධන්වියතිය කෙරෙයි. මහණෙනි, මේ තුන් එසනාවන් වෙසෙසින් දැනුම පිණිස මේ සිවුසම්පදහත් වැඩිය යුතු යි ... වැඩියයුතු යි.

(එවං අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤා පරික්ඛයාය පභානායාති ච එකෙකස්මිං සොළස සොළස කත්වා එකසතසට්ඨි සුක්ඛන්තා විඤ්ඤාපරෙතබ්බො.)

එසනාවග්ගො චතුස්ථො.

තත්ත්වද්දනං:

එසනා විධා ආසවො හවො දුක්ඛතා ච නික්ඛං
බ්ලං මලස්ථි නිසො ච වෙදනා තණ්හාහි වාති.

5. ඔසවග්ගො

5. 5. 1 - 159

ඔසාදිසුක්ඛතාති

2507 - 2665. වන්තාරොමෙ භික්ඛවෙ. ඔසා-පෙ-භාවෙනබ්බාති.
(විඤ්ඤාපරෙතබ්බො)

5. 5. 160

උඤ්චොගියසුක්ඛතං

2666. පඤ්චමාති, භික්ඛවෙ, උඤ්චොගියාති සංයොජනාති. කතමාති පඤ්ච: රූපරාගො අරූපරාගො මානො උඤ්චං අවිජ්ජා. ඉමාති ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චුඤ්චොගියාති සංයොජනාති. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං උඤ්චොගියානං සංයොජනානං පභානාය වන්තාරො සමමප්පධානා භාවෙනබ්බො. කතමෙ වන්තාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු අනුප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාදය ජන්දං ජනෙති වායමති විරියං ආරහති චිත්තං පග්ගණ්හාති පදහති. උප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං පභානාය ජන්දං ජනෙති වායමති විරියං ආරහති චිත්තං පග්ගණ්හාති පදහති. අනුප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං උප්පාදය ජන්දං ජනෙති වායමති විරියං ආරහති චිත්තං පග්ගණ්හාති පදහති. උප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං ධීතියා අසමමාසාය භීයොගාභාවාය වෙසුලාය භාවනාය පාරිසුරියා ජන්දං ජනෙති වායමති විරියං ආරහති චිත්තං පග්ගණ්හාති පදහති. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං උඤ්චොගියානං සංයොජනානං පභානාය ඉමෙ වන්තාරො සමමප්පධානා භාවෙනබ්බාති.

(වුක්ඛතයෙනෙව එකසතසට්ඨිසුක්ඛන්තා විඤ්ඤාපරෙතබ්බො)

ඔසවග්ගො පඤ්චමො.

තත්ත්වද්දනං:

ඔසො යොගො උපාදනං ගජො අනුසයෙන ච
කාමගුණා නිවරණා බන්ධා ඔරුඤ්චොගියාති.

සමමප්පධානසංයුක්තං සමන්තං.

තත්ත්ව දිග්ගද්දනං:

ගම්හාපෙය්‍යාලොප්පමාදෙ බලකරණියෙසනා
ඔසොති පඤ්ඤාවග්ගො සමමප්පධානසංයුක්තෙති.

(මෙසේ අභිඤ්ඤා පරිඤ්ඤා පරික්ඛායා පභානාය යි ද එකෙක සොළොස් සොළොස් කොට එක්සිය සැට සූත්‍රාන්ත කෙනෙක් විතර කටයුතුවහ.)

සිවුවැනි එසනාවර්ගී යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලි ය:

එසනා, විධා, ආසව, හව, දුක්ඛතා, බිල, මල, නිස, වෙදනා, තණ්හා යි සූත්‍ර භොධශක දශයෙකි. මුළුල්ල එක්සිය සැටෙකි යි.

5. ඔසවර්ගය

5. 5. 1-159

ඔසාදි සූත්‍ර

2507-2665. මහණෙනි, මේ ඔස සතරෙකි ... වැඩිය යුත්තාහ යි. (විතර කටයුතු.)

5. 5. 160

උද්ධමභාගිය සූත්‍රය

2666. මහණෙනි, මේ උද්ධමභාගිය සංයෝජන පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: රූපරාග අරූපරාග මාන උද්ධව අවිජ්ජා යි. මහණෙනි, මොහු පස් උද්ධමභාගිය සංයෝජනයෝ යි. මහණෙනි, මේ පස් උද්ධමභාගිය සංයෝජනයන් පහකරනු පිණිස සිවුසම්පදහන් වැඩියයුතු. කවර සිවුසම්පදහන්හු ද යත්: මහණෙනි, මෙයස්තෙහි මහණ නූපන් ලාමක අකුසල් දහම් නූපදනා පිණිස සද දනවයි. වෑයම් කෙරෙයි. වැර අරඹයි. සිත දැඩි කොට ගනියි. ප්‍රධන්වියභිය කෙරෙයි. උපන් අකුසල්දහම් පහකරනු පිණිස සද දනවයි. වෑයම් කෙරෙයි. වැර අරඹයි. සිත දැඩි කොට ගනියි. ප්‍රධන්වියභිය කෙරෙයි. නූපන් කුසල්දහම් ඉපදවීම පිණිස සද දනවයි. වෑයම් කෙරෙයි. වැර අරඹයි. සිත දැඩි කොට ගනියි. ප්‍රධන්වියභිය කෙරෙයි. උපන් කුසල්දහමුත්තේ පැවැත්ම නුමුළා බව බොහෝ බව විපුල බව වැඩීම පිරිම පිණිස සද දනවයි, වෑයම් කෙරෙයි, වැර අරඹයි. සිත දැඩි කොට ගනියි. ප්‍රධන්වියභිය කෙරෙයි. මහණෙනි, මේ පස් උද්ධමභාගිය සංයෝජනයන් ප්‍රභාණය පිණිස මේ සිවුසම්පදහන්හු වැඩියයුත්තාහ යි.

(කියන ලද නයින් ම එක්සියසැට සූත්‍රාන්තයෝ විතර කටයුතුවහ.)

පස්වැනි ඔසවර්ගී යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලි ය:

ඔස, යොග, උපාදන, ගජ්ඣ, අනුසය, කාමභුණ, නිවරණ, ඛන්ධ, ඔරම්භාගිය, උද්ධමභාගිය, යි භොධශක දශයෙකි. සූත්‍ර මුළුල්ල එක්සිය සැටෙකි යි.

සම්මජ්ජධානසංයුත්තය නිමි.

එහි වර්ගනාමාවලි ය:

ගඛනාපෙය්‍යාල, අප්‍රමාද, බලකරණිය, එසනා, ඔස යි සම්මන්ත්‍රණ සංග්‍රහයෙහි වර්ග පසෙක් ම වේ යි.

6. බලසංයුතතං

1: ගඛගාපෙය්‍යාලවග්ගො

6. 1. 1 - 12

පාවිනනිනාදි සුත්තානි

2667 - 2678. සාවකපියං:

පඤ්චමානී භික්ඛවෙ, බලානි, කතමානි පඤ්ඤා: සද්ධාබලං චිරියබලං සතිබලං සමාධිබලං පඤ්ඤාබලං. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤා බලානි. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, ගඛගා නදී පාවිනනිනා පාවිනපොණො පාවිනපඤ්ඤාරා එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු පඤ්ඤා බලානි භාවෙතො පඤ්ඤා බලානි බහුලිකරොතො නිබ්බානනිකො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤාරො. කථංඤා භික්ඛවෙ, භික්ඛු පඤ්ඤා බලානි භාවෙතො පඤ්ඤා බලානි බහුලිකරොතො නිබ්බානනිකො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤාරො: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සද්ධාබලං භාවෙති චිවෙකනිස්සිතං චිරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමිං. චිරියබලං -පෙ- සතිබලං -පෙ- සමාධිබලං -පෙ- පඤ්ඤාබලං භාවෙති චිවෙකනිස්සිතං චිරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමිං. එවං ඛො භික්ඛවෙ, භික්ඛු පඤ්ඤා බලානි භාවෙතො පඤ්ඤා බලානි බහුලිකරොතො නිබ්බානනිකො හොති නිබ්බානපොණො නිබ්බානපඤ්ඤාරොති -පෙ- නිබ්බානපඤ්ඤාරොති.

ගඛගාපෙය්‍යාලවග්ගො පඨමො.

කත්තූද්දනං:

ඡ පාවිනතො නිනො ඡ ඩ නිනතා සමුද්දතො
එතෙ ඡෙව දොදස හොතති වග්ගො තෙන පට්ඨවතීති.

2. අප්පමාදවග්ගො

6. 2. 1 - 10

කථාගතාදි සුත්තානි

2679 - 2688. යාවතා භික්ඛවෙ සත්තා අපද වා දිපද වා -පෙ- බහුලිකරොතිති.

(චිවෙකනිස්සිතාදිවසෙන විඤ්ඤාපරිණාමිනි.)

අප්පමාදවග්ගො දුතියො.

කත්තූද්දනං:

කථාගතං පදං කුටං මූලං සාරෙන වස්සිකං,
රාජා වජ්ඣම සුරියා ඩ වසොන දසමං පදනති.

6. බලසංයුත්තය

1. ගඛගාපෙය්‍යාලවර්ගය

6. 1. 1-12

පාවිතනීන්තාදි සූත්‍ර

2667-2678. සැවැත්තුවර

මහණෙනි, මේ බල පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: සඤ්ඤාබල විරියබල සතිබල සමාධිබල පඤ්ඤාබල යි. මහණෙනි, මේ බල පස යි. මහණෙනි, යම්සේ ගඛගානදී නොමෝ පැදුම්දිගට නැමුණි පැදුම්දිගට නැඹුරු වූවා පැදුම්දිගට බර වූවා වේ ද මහණෙනි, එසෙයින් ම මහණ තෙමේ පස්බල වඩන්නේ පස්බල බහුල කරන්නේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වෙයි. මහණෙනි, කෙසේ නම් මහණ තෙමේ පස්බල වඩන්නේ පස්බල බහුල කරන්නේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වේ ද යත්: මහණෙනි, මෙයස්නෙහි මහණ විවෙකනිසංඝිත විරාගනිසංඝිත නිරොධනිසංඝිත චොසසංගපරිණාමී කොට සඤ්ඤාබලය වඩයි. විරියබලය ... සතිබලය ... සමාධිබලය ... විවෙකනිසංඝිත විරාගනිසංඝිත නිරොධනිසංඝිත චොසසංගපරිණාමී කොට පඤ්ඤාබලය වඩයි. මහණෙනි, මෙසේ මහණ තෙමේ පස්බල වඩන්නේ පස්බල බහුල කරන්නේ නිවනට නැමුණේ නිවනට නැඹුරු වූයේ නිවනට බර වූයේ වේ යි ... නිවනට බර වූයේ වේ යි.

පළමුවැනි ගඛගාපෙය්‍යාලවර්ග යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

පාවිතනීන්තා සූත්‍ර සයෙකි. සමුද්දනිත්තා සූත්‍ර ද සයෙකි. මේ ඡවක දෙක දෙළෙසෙක් වේ. එයින් වර්ග යි කියනු ලැබේ යි.

2. අප්පමාදවර්ගය

6. 2. 1-10

තථාගතාදි සූත්‍ර

2679-2688. මහණෙනි, අපා වූ ද දෙපා වූ ද ... යම්තාක් යත්තියෝ වෙද්ද ... බහුල කෙරේ යි.

(විවෙකනිසංඝිතාදි විසින් විතර කටයුත්තාහ.)

දෙවෙනි අප්පමාදවර්ග යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

තථාගත, පද, කුට, මූල, සාර, වස්සක, රාජ, වන්දිම, සුරිය, වස යි දශ සූත්‍රාන්ත කෙනෙකි යි.

3. බලකරණීයවග්‍යො

6. 3. 1 - 12

බලාදිසුත්තානි

2689 - 2700. සෙය්‍යාරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙවි බලකරණීයා කච්චන්තා-පෙ-බ්‍රුජිකරොතිති.

(වුත්තනසෙන විජාරෙතබ්බානි.)

බලකරණීයවග්‍යො තතියො.

තත්‍රඥානං:

බලං බිජ්ඣානාගො ව රුක්ඛං කුලෙහන සුක්කිනං
ආකාසෙන ව දෙව මෙඝා නාවා ආගන්තුකා නදීති.

4. එසනාවග්‍යො

6. 4. 1 - 40

එසනාදි සුත්තානි

2701 - 2740. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ, එසනා. කතමා තිස්සො:
-පෙ-භාවෙතබ්බානීති.

(විජාරෙතබ්බානි.)

එසනාවග්‍යො චතුසො.

තත්‍රඥානං:

එසනා විධා ආසවො හවො දුක්ඛතා ව තිස්සො
බ්ලං මලඤ්ච නිසො ව වෙදනා තණ්හාහි චාති.

5. ඔසාවග්‍යො

6. 5. 1 - 39

ඔසාදි සුත්තානි

2741 - 2779 වත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ඔසා. කතමෙ වත්තාරො:
-පෙ-භාවෙතබ්බානීති.

3. බලකරණියවර්ගය

6. 3. 1-12

බලාදී සූත්‍ර

2689-2700. මහණෙනි, යම්යේ යම්කිසි බලකරණිය කම්මානා-
යෝ ... බහුල කෙරේ යි.

(කී නයිත් විතර කටයුතුවහ.)

තෙවෙනි බලකරණියවර්ග යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

බල, බිජ, නාග, රුක්ඛ, කුම්භ, සුක්ක, ආකාස යි සතෙකි.
මෙය සූත්‍ර දෙකෙකි. නාචා, ආගනතුක්ක, නදී යි තුනෙකි.
දෙළොස් සූතුරෙකි යි.

4. එසනාවර්ගය

6. 4. 1-40

එසනාදී සූත්‍ර

2701-2740. මහණෙනි, මේ එසනා තුනෙකි. කවර තුනෙක් ද
යත්: ... වැඩිය යුත්තාහ යි.

(විතර කටයුත්තාහ.)

සිවුවැනි එසනාවර්ග යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

එසනා, විධා, ආසව, හව, දුක්ඛතා, බිල, මල, නිස, වෙදනා,
තණ්හා යි චතුෂ්ක දශයෙකි. සූත්‍ර සාලියෙකි යි.

5. ඔසවර්ගය

6. 5. 1-39

ඔසාදී සූත්‍ර

2741-2779. මහණෙනි, මේ ඔස සතරෙකි. කවර සතරෙක් ද
යත්: ... වැඩිය යුත්තාහ යි.

6. 5. 40

උදාමහාගියසුත්තං

2780. පඤ්චමානී භික්ඛවෙ, උදාමහාගියානී සංයොජනානි. කතමානී පඤ්ඤා: රුපරාගො අරුපරාගො මානො උද්ධිච්චං අවිජ්ජා. ඉමානී ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්චුදාමහාගියානී සංයොජනානි. ඉලෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං උදාමහාගියානං සංයොජනානං අභිඤ්ඤාය පඤ්ඤා බලානි භාවෙනබ්බානි. කතමානී පඤ්ඤා: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සද්ධාබලං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමී. විරියබලං --පෙ-- සන්තිබලං --පෙ-- සමාධිබලං --පෙ-- පඤ්ඤාබලං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොසසග්ගපරිණාමී. ඉලෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං උදාමහාගියානං සංයොජනානං අභිඤ්ඤාය ඉමානී පඤ්ඤා බලානි භාවෙනබ්බානිති.

ඔසවගෙගා පඤ්ඤමො.

තත්ත්වද්දනං:

ඔසො යොගො උපාද්දනං ගජො අනුසයෙන ව,
කාමගුණා නිවරණා බන්ධා ඔරුදාමහාගියානි.

6. සුනගඛගාපෙය්‍යාලො

6. 6. 1 - 36

පාවිනනිනනාදි සුත්තානි

2781 - 2816. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, ගඛගා නදී පාවිනනිනනා --පෙ-- නිබ්බානපඛ්‍යාතොති.

(රාගචිතයපරියොසානාදිවසෙන අමනොගධාදිවසෙන නිබ්බාන-
නිනනාදිවසෙන වානි එකෙකස්මිං තයො තයො කථා ජත්තංස
සුත්තනායා විජාරෙතබ්බා.)

සුනගඛගාපෙය්‍යාලි.

තත්ත්වද්දනං:

ජ පාවිනතො නිනනා ජ ව නිනනා සමුද්ගතො,
එතෙ දෙව ප්‍රාදස භොගානි වග්ගො තෙන පට්ඨවතීති.

6. 5. 40

උද්ධමහාගිය සූත්‍රය

2780. මහණෙනි, මේ උද්ධමහාගිය සංයෝජන පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: රූපරාග අරූපරාග මාන උද්ධව අවිජ්ජා යි. මහණෙනි, මොහු පස් උද්ධමහාගිය සංයෝජනයෝ යි. මහණෙනි, මේ පස් උද්ධමහාගිය සංයෝජනයන් වෙසෙසින් දැනුම පිණිස පස්බල වැඩිය යුතු. කවර පසෙක් ද යත්: මහණෙනි, මෙයස්නෙහි මහණ විවෙකනිසසිත විරාගනිසසිත නිරොධනිසසිත වොසංඝඤාපරිණාමී කොට සඤ්ඤාබලය වඩයි. විරියබලය ... සතිබලය ... සමාධිබලය ... විවෙකනිසසිත විරාගනිසසිත නිරොධනිසසිත වොසංඝඤාපරිණාමී කොට පඤ්ඤාබලය වඩයි. මහණෙනි, මේ පස් උද්ධමහාගිය සංයෝජනයන් වෙසෙසින් දැනුම පිණිස මේ පස්බල වැඩිය යුතු යි.

පස්වැනි ඔසවර්ග යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

ඔස, යොග, උපාදන, ගතී, අනුසය, කාමගුණ, නිවරණ, ඛන්ධ, ඔරමහාගිය, උද්ධමහාගිය යි චතුෂ්ක දශයෙකි. සාලිස් සූත්‍රරෙකි යි.

6. පුනගබ්භාපෙය්‍යාලය

6. 6. 1-36

පාච්ඤානිත්තාදි සූත්‍ර

2781-2816. මහණෙනි, යම්යෙ ගබ්භානාදි තොමෝ පෙරදීගට නැමුණි ... නිවනට බර වූයේ වේ යි.

(රාගච්ඡාදනපරිඥාපානාදි විසිතුණු අමතොගධාදි විසිතුණු නිබ්බාන නිත්තාදි විසිතුණු එකෙක තුනක් තුනක් කොට සතිස් සූත්‍රානත කෙනෙක් විතර කටයුත්තාහ.

සවැනි පුන ගබ්භාපෙය්‍යාලවර්ග යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

පාච්ඤානිත්ත සූත්‍ර ත්‍රික සයෙකි. සමුද්දනිත්ත ත්‍රික ද සයෙකි. මේ ඔටක දෙක ත්‍රික දෙළොසෙක් වේ. එයින් වර්ග යි කියනු ලැබේ. මුළුල්ල සතිස් සූත්‍රරෙකි යි.

7. පුනරුපමාදවගෙන

6. 7. 1 - 30

තරාගතාදි සුත්තානි

2817 - 2846. යාවතා භික්ඛවෙ, සත්තා අපද වා -පෙ- බහුලී කරොතිති.

(වුත්තයෙන තිංස පුත්තනතා විජාරෙතබ්බා)

පුනරුපමාදවගෙන සත්තමො.

තත්තුද්දනං:

තරාගතං පදං කුටං මූලං සාරෙන වස්සිකං,
රාජා වජ්ජිමසුරියා ච වජෙන දසමං පදනති.

8. පුනබලකරණියවගෙන

6. 8. 1 - 36

බලාදි සුත්තානි

2847 - 2882. සෙය්‍යරාපි භික්ඛවෙ, යෙ කෙවි බලකරණියා කළුචනතා -පෙ- බහුලීකරොති ති.

(ඡත්තිංස පුත්තනතා විජාරෙතබ්බා)

පුනබලකරණියවගෙන අට්ඨමො.

තත්තුද්දනං:

බලං බිජ්ඣව නාගො ච රුක්ඛං කුම්බන පුකිතං,
ආකාසෙන ච දො මෙසා නාටා ආගත්භුකා නදීති.

9. පුනඵසනාවගෙන

6. 9. 1 - 120

ඵසනාදි සුත්තානි

2883 - 3002. තිස්සො ඉමා භික්ඛවෙ, ඵසනා. කතමා තිස්සො:
-පෙ-භාවෙතබ්බාතිති.

(විවෙකනිසස්සිතාදිවසෙන අභිඤ්ඤාදිවසෙන ච ඵකෙකස්මිං ද්වාදස ද්වාදස කතා විසංසන පුත්තනතා විජාරෙතබ්බා.

ඵසනාවගෙන නවමො.

තත්තුද්දනං:

ඵසනා විධා ආසවො භවො දුක්ඛතා ච තිස්සො,
බ්ලං මලඤ්ඤා නිසො ච වෙදනා තණ්හාහි වාති.

7. පුනර්ජායමාදවර්ගය

6. 7. 1-30

තථාගතාදි සූත්‍ර

2817-2846. මහණෙනි, අපා වූ ද ... යම්කාක් සත්ත්වයෝ වෙත් ද ... බහුල කෙරේ යි.

(කී නයිත් තිස් සුතුරෙක් විතර කටයුතු.)

සත්වැනි පුනර්ජායමාදවර්ගී යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

තථාගත, පද, කුට, මූල, සාර, වස්සක, රාජ, වන්දිම, සූරිය, වස යි ත්‍රික දශයෙනි. සුතුරු තිසෙකි.

8. පුනර්ලකරණීය වර්ගය

6. 8. 1-36

බලාදි සූත්‍ර

2847-2882. මහණෙනි, යම්යේ යම් කිසි බලකරණීය කම්භානායෝ ... බහුල කෙරේ යි.

(සතිස් සුතුරු කෙනෙක් විතර කටයුත්තාහ.)

අටවැනි පුනර්ලකරණීයවර්ගී යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

බල, බීජ, නාග, රුක්ක, කුම්භ, සූක, ආකාස යි ත්‍රික සතෙක් ද මෙස ත්‍රික දෙකෙක් ද නාවා ආගන්තුක නදී යි ත්‍රික තුනෙක් ද යි ත්‍රික දෙළොසෙකි. සතිස් සුතුරෙකි යි.

9. පුනර්ජායනාවර්ගය

6. 9. 1-120

එසනාදි සූත්‍ර

2883-3002. මහණෙනි, මේ එසනා තුනෙකි. කවර තුනෙක් ද යත්: ... වැඩිය සුතුවහ යි.

(විවෙකනිසසිතාදි විසිතුණු අභිඤ්ඤාදි විසිතුණු එකෙක දෙළසක් දෙළසක් කොට එක්සියවිසි සුතුරු කෙනෙක් විතර කටයුත්තාහ.)

නවවැනි එසනාවර්ගී යි.

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

එසනා, විධා, ආසව, භව, දුක්ඛතා, බිල, මල, නිස, වෙදනා, නන්භා යි ද්වාදශක දශයෙනි. එක්සියවිසි සුතුරෙකි යි.

10. පුනම්සවග්ගො

6. 10. 1 - 119

ඔසාදි සුත්තානි

3003 - 3121. වත්තාරොමෙ භික්ඛවෙ, ඔසා. කතමෙ වත්තාරො:
-පෙ-භාවෙතඛානිති.

(වුත්තනසෙනෙව විජාරෙතඛානි.)

6. 10. 120

උද්ධමාගියසුත්තං

3122. පඤ්චමානි භික්ඛවෙ, උද්ධමාගියානි සංයොජනානි කතමානි
පඤ්ච: රූපරාගො අරූපරාගො මානො උද්ධවිං අවිජ්ජා. ඉමානි ඛො
භික්ඛවෙ, පඤ්චුද්ධමාගියානි සංයොජනානි. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ,
පඤ්ඤානං උද්ධමාගියානං සංයොජනානං පහානාය පඤ්ඤාබ්ලානි
භාවෙතී, කතමානි පඤ්ඤ: ඉධ භික්ඛවෙ, භික්ඛු සද්ධාබලං
භාවෙතී, නිබ්බානනිත්තං නිබ්බානපොඤ්ඤං නිබ්බානපඤ්ඤාරං. වීරියබලං
-පෙ- සතිබලං -පෙ- සමාධිබලං -පෙ- පඤ්ඤාබලං භාවෙතී, නිබ්බානනිත්තං
නිබ්බානපොඤ්ඤං නිබ්බානපඤ්ඤාරං. ඉමෙසං ඛො භික්ඛවෙ, පඤ්ඤානං
උද්ධමාගියානං සංයොජනානං පහානාය ඉමානි පඤ්ඤා බ්ලානි
භාවෙතඛානිති.

පුනම්සවග්ගො දසමො.

කත්තුද්දනං:

ඔසො යොගො උපාදනං ගමන්තො අනුසයෙන ව,
කාමගුණා නිවරණා ඛන්ධා ඔරුද්ධමාගියානි.

බලසංයුත්තං සමත්තං.

කත්තු වග්ගද්දනං:

ගම්නාපෙය්‍යාලොප්පමාදෙ බලකර්මසෙසනා
ඔසො ගෙහි පුනාදිහි බලසංයුත්තකා දසානි.

10. පුනඛසවර්ගය

6. 10. 1-119

ඔසාදි සූත්‍ර

3003-3121. මහණෙනි, මේ ඔස සතරෙකි. කවර සතරෙක් ද යත්: ... වැඩියයුත්තාහි යි.

(කී නයිත් ම චිතර කටයුත්තා හ.)

6. 10. 120

උද්ධමිභාගිය සූත්‍රය

3122. මහණෙනි, මේ උද්ධමිභාගිය සංයෝජන පසෙකි. කවර පසෙක් ද යත්: රූපරාග අරූපරාග මාන උද්ධමි අවිජ්ජා යි. මහණෙනි, මොහු පස් උද්ධමිභාගිය සංයෝජනයෝ යි. මහණෙනි, මේ පස් උද්ධමිභාගිය සංයෝජනයන් පහකරනු පිණිස පස්බල වැඩිය යුතු. කවර පසෙක් ද යත්: මහණෙනි, මෙසස්නෙහි මහණ නිවනට නැමුණක් නිවනට නැඹුරු වුවක් නිවනට බර වුවක් කොට සඤ්ඤාබලය වඩයි. චිරියබලය ... සතිබලය ... සමාධිබලය ... නිවනට නැමුණක් නිවනට නැඹුරු වුවක් නිවනට බර වුවක් කොට පඤ්ඤාබලය වඩයි. මහණෙනි, මේ පස් උද්ධමිභාගිය සංයෝජනයන් පහකරනු පිණිස මේ පස්බල වැඩියයුතු යි.

දශවැනි පුනඛසවර්ග යි:

එහි සූත්‍රනාමාවලිය:

ඔස, යොග, උපාදන, ගත්ථ, අනුසය, කාමගුණ, නිවරණ, බන්ධ, ඔරම්භාගිය, උද්ධමිභාගිය යි ද්වාදශක දශයෙකි. සූත්‍ර එක්කය වියසෙකි යි.

බලසංයුත්තය නිමි.

එහි වර්ගනාමාවලිය:

ගඤ්ඤාපෙය්‍යාල, අප්පමාද, බලකරණිය, එසනා, ඔස, යන මොහු පුන යන්න මුල්කොට ඇති ඒ පසම කරණ කොට ගෙන බල සංයුත්තයට අයත් වර්ග දශයෙක් වේ යි.

ගාථාදීපාද අනුක්‍රමණිකා

	පිටුවක
අපකා තෙ මනුෂ්‍යස්‍ය	40, 168
අව්‍යාපාදෙ අවිහිංසා	10
එකායනං ජාතිබයනතදස්‍යී	302, 332
එතදත්තනි සලෙහුනං	10
කණ්‍හං ධම්මං විජ්‍යාය	40, 168
නත්‍රාහිරතිමිච්ඡය්‍ය	40, 168
ධි තං ජමම් පරෙ අත්‍රු	384
යස්ස සද්ධා ව පඤ්ඤා ව	10
යෙව ඛො සම්මදකුතතෙ	40, 168
යෙසං සමෙබ්බාධි අබ්‍යහස්‍ය	40, 168
යො ව ව්‍යසසනං ජීවෙ	384
රථො සිලපරික්ඛාරො	10

සසුන්, නාමානුකූල නාම

අ	පිට්ඨකයා	සො	පිට්ඨකයා
අබ්බෙසු	396	සොසිතාරාමේ	158, 394, 402
අවිරවනී	74, 76, 78, 82, 84, 88, 90	ව	
අජපාලනිග්‍රොධෙ	300, 330, 406	වණ්ඩාලංගිකො	302
අඤ්ඤානවනේ	154	විහරපාටලී	416
අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමේ	2, 150, 292, 330, 386	වුඤ්ඤ	292
අනුරුද්ධා	312, 314	ජා	
අභයො	234	ජාණ්ඩියොනිං	
අමුපාලිවනේ	260	ජෙනවනේ	2, 150, 292, 330
ආනන්ද	4, 8, 26, 280, 292, 306, 308, 314, 318, 384	කා	
ආපණං	396	කාවතිංසානං	416
උ		න	
උසාවෙලා (නදී)	294	නන්දියො පරිබ්බාජකො	18
උණ්ණහො (බ්‍රාහ්මණො)	384	නාගරකං (සකයානං නිගමො)	4
උත්තියො	36, 298	නාලඤ්ඤං	286
උද්ධි	176, 178, 180	නාළකගාමකෙ	292
උපවානො	158	නෙරඤ්ජරාය	300, 330, 406
උරුවෙලකස්සං	400	පා	
උරුවෙලායං	300, 330, 406	පාටලීපුත්තෙ	26, 28, 306,
ක		පාරිවර්තකකො	416
කණ්ටකිවනේ	312, 314	පාචාරිකම්බවනේ	286
කලඤ්ඤානිවාපෙ	164, 166, 314	පිණ්ඩාලහාරද්වාරේ	394
	318	පිප්පලිගුහායං	164
කුකුඨාරාමේ	26, 306, 308	පුබ්බකොට්ඨකෙ	388
කුණ්ඩලියො (පරිබ්බාජකො)	154	පුබ්බාරාමේ	384, 392
කොට්ඨමුලී	416	පුරණො කසප්පො	234
කොට්ඨියෙසු	218	බ	
කොසමබ්බියං	158, 394, 402	බ්‍රහ්මා සහමපති	300
කොසලෙසු	264, 400	බාහියො	298
ග		බාළා	164, 166
ගඬයා (නදී)	74, 76, 78, 82, 84, 88, 90, 118, 252, 340, 418, 420, 426, 438	බෙලුවගාමකෙ	276
ගීර්ඤකුට පබ්බතං	166, 234, 238, 408	භ	
		භද්දො	26, 306, 308

ම		ස	
මගධෙසු	292	සරභු	74, 76, 78, 82, 84, 88, 90
මලලකෙසු	400	සහකො (භික්ඛු)	408
මහාකසපො	164	සහසෙති	332, 408
මහාචූඤ්ඤ	166	සාකෙතෙ	154, 312, 386
මහාමොග්ගලලානො	166, 312	සාරිපුත්ත මොග්ගලලානෙසු	294
මභී	76, 78, 82, 84, 88, 90	සාරිපුත්තො	6, 150, 158, 286, 292, 312, 388 396, 408
මානදිනෙකා	318	සාලායං (බ්‍රාහ්මයාමෙ)	264, 400
මිගදයෙ	154, 386	සාවඤ්ඤ	2, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24, 30, 32, 34, 36, 38, 44, 58, 66, 74, 98, 140, 150, 210, 216, 280, 286, 292, 320, 330, 384, 388, 392, 410, 412, 426, 434
මිහාරමාතුපාසාදෙ	384, 392	සිරිවංශො	314
මෙදකරාජිකං	302	සුමනෙසු	180, 302, 304
ස		සුකරබ්බකායං	408
යමුතා	74, 76, 78, 82, 84, 88, 90, 96	සෙනකං	180
රා		සෙදකං (නිගම)	302, 304
රාජගහෙ	164, 166, 234, 314, 318, 408	හ	
ව		හලිඤ්චසනං	218
වජ්ඣීසු	294	හිමවංශො	270
වෙසාලියං	260, 276	හිමව නතං	140
වෙළුවනෙ	164, 166	ස	
ස		සකෙකෙසු	4
සකෙකෙසු	4	සබ්බාරවො (බ්‍රාහ්මණො)	228

විෂයසපද්‍රව්‍යක්කමණිකා

අ		අ	
අකතිට්ඨගාමී	150	අධිගමාය	260
අකිඤ්චනො	168	අධුනාගතා	264
අකිලාසු	292	අනඩගණ	24
අකුසලරාසි	266	අනඤ්ඤසරණා	278
අබාරිකෙහි	272, 274	අනඤ්ඤතංඤාසංචිතිත්‍රියං	364
අගාරිකහුතො	180	අනත්තසඤ්ඤා	246
අවකඬුකරණා	194	අනත්‍රස්සුතෙසු	320
අවිරපබ්බජිතා	264	අනන්තරං	278
අවිරපරිනිබ්බුතෙසු	294	අනපලොකෙකා	276
අවිරවුට්ඨිතො	276	අනමතභ්‍රො	398
අවුසරා	386	අනාගාමිකා	240
අවජාදනසස	272, 274	අනාධාරො	34
අවෙජා	234	අනාවරණා	188, 192
අජ්ඣන්තං	16	අනාවිලො	234
අජ්ඣන්තබ්බිඤ්ඤා	262	අනික්ඛන්ධුලො	350, 352
අජ්ඣන්තපනතා	268	අනිවුසඤ්ඤා	246
අජ්ඣාරුහා	192	අනිබ්බානසංවත්තනිකා	194
අජ්ඣාරුලහා	192	අනිබ්බිඤ්ඤා	178
අජ්ඣුපෙකතිතා	148	අනිවරණා	188, 192
අජ්ඣාසානා	178	අනුක්කමමානො	290
අඤ්ඤං	148, 392	අනුද්දයනාය	304
අඤ්ඤතිත්‍රියා	10	අනුප්පත්තසද්දො	266
අඤ්ඤා	240	අනුප්පත්තසද්දො	346, 348
අඤ්ඤාණකරණා	194	අනුපකිලෙසා	188
අඤ්ඤාණාය	234	අනුපබ්බජං	146
අඤ්ඤාතාවිත්‍රියං	364	අනුපරියාය පථං	290
අඤ්ඤිත්‍රියං	364	අනුපාදපරිනිබ්බානසං	48
අට්ඨිකකා	158, 190	අනුබන්ධිකබ්බං	262
අට්ඨිකසඤ්ඤා	240	අනුබ්ජා	192
අඛණ්ඩායං	20	අනුමනෙතසු	336
අත්තදීපා	278	අනුසයසමුග්ගානසං	44
අත්තවාද්දපාදනං	132	අනුසයසමුග්ගානාය	46, 412
අත්තසමපද	52, 54, 58, 62 66, 70.	අනුසෙතිං	146
		අනුසෙරිතා	352
අත්තසරණා	278	අනෙළමුගො	198
අතිවිජ්ඣා	398	අනොකං	168
අත්ථගමා	16	අනොමජ්ජනො	384
අත්ථවසං	394	අනුගාරපරිනිබ්බාසි	148, 358, 414
අද්දසනාය	234	අනුගාරෙන ජනපදකලායාණියා	304
අද්දළිඳො	198	අනුගාරෙන මහාසමයං	304
අද්දිනමනසො	164	අනුකරණා	194
අඤ්ඤානපරිඤ්ඤා	46	අපතිත්‍රිතවිකෙතා	154
අඤ්ඤානපරිඤ්ඤාය	412	අපකුඤ්ඤා	268

අ	
අපද	90
අපාරා	38, 168, 322
අප්‍රාච්ඡකුලසංඝදී	224
අප්‍රාච්ඡකුල	224
අප්‍රාච්ඡිකම්මනො	224
අප්‍රාණිධාය	284
අප්‍රාණිහිතං	390 284
අප්‍රත්තමානසා	266
අප්‍රදලිතපුබ්බං	178
අමපමාමණා	152
අපමාදසමාසරණා	184
අපමාදසමපද	52, 56, 60, 62 68, 70.
අපමාදෙ	98 406
අපාසසිකං	390
අබ්‍රහ්මකතො	180
අබ්‍රාහිරං	278
අබ්‍රාහ්මං	322
අබ්‍රාහ්මිකම්ම	10
අබ්‍රාහ්මනිමිත්තං	144, 204
අබ්‍රාහ්මපච්ඡන්ත	220, 222
අබ්‍රාහ්මජ්ඣං	176
අබ්‍රාහ්මනවෙතසො	154
අබ්‍රාහ්මවරියං	26
අභිකකතො	262
අභිකකමො	164
අභිකකණං	290
අභිජ්ඣා	134
අභිජ්ඣාදෙමනස්සං	16, 156, 260
අභිඤ්ඤතරො	286
අභිනිවච්ඡන්තං	224
අභිපපවුට්ඨානි	106
අභිප්පසනො	396
අභිසම්මො	180, 238
අභිභාරානං	272, 274
අමච්චා	338
අමචං	12, 324
අමතගාමිමග්ගො	12
අමතපරායණං	86, 122
අමතපරියොසානං	86, 122
අමතොගධං	86, 122
අමබ්‍රලග්ගෙහි	272, 274
අයො	186

අ	
අයොනිසොමනසිකාර	
බ්‍රහ්මලිකාරො	202
අරති	142, 202
අරුණග්ගං	50, 52, 54, 56, 162, 200
අරුපරාගො	138
අරුපිනො	98
අලකම්මා	268
අලොභිකෙහි	272, 274
අලොලජාතිකා	270
අලොනි	216, 218
අවච්චානා	268
අවසංකානි	358
අවට්ඨිති	400, 402
අවිසානපසාදා	194
අවිජ්ජානුසයො	134
අවිජ්ජාසවො	338
අවිජ්ජාසො	254, 344
අවිතතන අවිචාරා	214
අවිදුසුතො	2
අවිනිපාතධම්මො	346, 366
අවිසයසම්මං	212, 216
අවිහ ඤ්ඤමානො	276
අවිහිංසාසධ්මපො	14
අවුපසනො	20, 22
අවුපසමො	142, 202
අව්‍යාපාදසධ්මපො	14
අසඤ්ඤාපරිනිබ්බාසී	148, 358
අසධ්මිකං	284
අස ඤ්ඤිතො	90
අස ප්‍රච්ඡිතරං	34
අස ප්‍රච්ඡිතං	32
අසම්මොසාය	14, 352
අසලලිතං	146
අසංභාරියා	386
අසානං	372, 374
අසිනෙ	262
අසුභනිමිත්තං	206
අසුභස ඤ්ඤ	246
අසෙමො	312
අසුපෙත්වා	192
අසුසරතනස්ස	196
අසුසාසමකතා	278
අහෙතු අසච්චයා	234

ආ	
ආකාශානකව්‍යයනන	224
ආකිකවිකිකියනන	226
ආගනතුකාගාර	116
ආවරියමුට්ඨි	278
ආවාරගොවරසමපනෙහා	336
ආවාරො	154
ආතාපි	16, 156, 260
ආදනපවිනිසංගෙහ	168
ආදිවට්ඨා	200
ආදිවෙවා	104
ආනාපානසති	244
ආබාධිකො	164
ආරභව්විට්ඨො	350
ආරභො	38, 170, 322
ආරමිකධාතු	144, 204, 206
ආරාධකො	32
ආරාමනිසාදි	154
ආලොකිනෙ	262
ආවරණ	190
ආවිලො	230
ආසති (වාවා)	288
ආසිනියො	278
ආහාරට්ඨිනිකො	140
ආහාරසමුදයා	330
ආහාරපටිකකුලසංකික	246

ඉ

ඉට්ඨා	134
ඉන්ද්‍රිකාය	180, 392
ඉත්තින්ද්‍රිය	364
ඉත්තිරතනාස	196
ඉද්දාට්ඨියා	152
ඉදංසට්ඨාහිනිවෙසො	134
ඉන්ද්‍රියවෙමනනා	356, 358
ඉන්ද්‍රියසමපනෙහා	362
ඉන්ද්‍රියසංවරො	154, 156
ඉන්ද්‍රියානි	346
ඉරියාපරො	162

උ

උකකට්ඨිතො	228
උකකථාචාතප්ප	180
උකකිනාසිකො	304
උච්චාරපසංඝාචකමෙම	262
උජ්ජකා	262

උ

උණහිස	8
උත්තරාසඛන	332
උදකවාන	216
උදපනෙහා	228
උදයත්ථගාමිනියා	352, 354, 356
උද්ධමරො	192
උද්දසං	212
උභවදකකුච්චානිකාන	172
උභවදකකුච්චනිවරණ	136
උභවදකකුච්චපරිප්පට්ඨිතෙන	230, 236
උභවදකකුච්ච පරෙතෙන	230, 236
උභවච	138
උභතං	216, 218
උභමිහාගියාන	138, 344
උභංසොනො	150
උභංසොනො අකනිට්ඨගාමී	358
උද්ධමානකසංකික	242
උපට්ඨිතසතිනො	396
උපඛං	4
උපරිකකෙක	302
උපසමගාමී	362, 410
උපහවපරිනිබ්බාසි	148, 358
උපාදනකකිකා	136
උපාදනානි	132
උපාදිසෙසෙ	240
උපාරමිනානිසංසං	154
උපාහනා	8
උපෙබකො	16
උපෙබා	244
උපෙකකාවෙනොවිමුක්ඛ	222
උපෙබාසමොච්ඡාසට්ඨානිකා	144, 204
උපෙබාවෙද්දාය	376
උපෙබාසතිපාරිසුද්ධි	16
උපෙබාසමොච්ඡාසට්ඨානිකා	150
උපෙකකින්ද්‍රිය	370, 376, 378
උමුගෙහා	26, 306
උසමා	378
උසංදකජානො	228
උසසිතං	402
උළාරා	288

උභ

උභමිජානො	230
----------	-----

ඵ	ක
ඵකථාරං	290
ඵකනන් ඛිදිය	170, 320
ඵකනගනො	196
ඵකංසො	288
ඵකායනො	260, 332
ඵකොදිභාවං	16
ඵකොදිභුතා	264, 266
ඵලමුගො	198
ම	ක
මකා	168
මසා	132
මතාපයමානො	384
මතාරං	268, 270
මහග්ගච්ඡග්ගා	192
මරමහාගියානි	136, 316, 318
මරමහාගියානං	148
මවාදපතිකරා	296
මහිතහාරා	266
මහිතහාරො	346, 348
මහිතසොනො	190
ක	ක
කච්ඡකො	192
කටුකගෙහභි	272, 274
කට්ඨානි	216
කට්ඨානං	378
කණ්ණසුක්කසප්පච්ඡාගා	142, 204
කණ්ණං	168
කතකරණියො	346, 348
කතික්කං	392
කථාපාහතං	292
කනායා	134
කපාලං	120
කපිසකො	192
කම්මසක්කියො	176
කරුණා	244
කලලිභුතො	230
කලායාණමිත්තනා	4, 6, 50, 58, 60, 66, 68, 162, 200.
කලායාණසමපට්ඨකතා	4, 6
කලායාණසභායනා	4, 6
කලායාණි	306,
කලායාණි	26
කාමච්ඡද්දනිවරණං	136
කාමච්ඡද්ද	136
කාමරාගට්ඨානියානං	172
කාමරාගපරෙනෙන	228
කාමරාගානුසයො	134
කාමරාගපරිසුට්ඨිනෙන	228
කාමාසවො	338
කාමුපසංභිතා	36, 134
කාමුපාදනං	132
කාමෙසනා	254
කාමොසො	254, 344
කායකිලමථො	238
කායගණ්ඨො	134
කායපසසද්ධි	144, 204
කායචූළකාසෙන	146
කායසම්මසස්පං	372, 374
කායානුපසි	16, 260
කායාරම්මණො	282
කාලානුසාරි	102
කාසිකං	104
කිලමට්ඨස	118
කිංගතිකා	222, 224
කිංපරමා	222, 224
කිංපරියොසානා	222, 224
කිංඵලා	222, 224
කුඩ්ධරාජානො	102
කුඤ්ඤපිටකං	118
කුන්තදියො	110, 140
කුලෙභා	34
කුසලභාගියා	184
කුසලරාසි	266, 334
කුසලානි සිලානි	306
කුසස්සබ්බො	110, 140
කුට්ඨිනනා	158
කුට්ඨබ්බාරා	158
කුට්ඨපොණො	158
කුට්ඨාගාරසස	102
කුට්ඨාගාරෙ	386
බ	බ
බයනානානි	396
බරො	276
බාධිතෙ	262
බාරිකෙභි	272, 274
බිලා	128
බිණාසවා	168
බිණාසවො	346, 348

ග	ක
ගබ්බාපෙය්‍යාලො	254
ගජා	132
ගරුභාවනියා	296
ගහපතිරතනසස	196
ගහතාති	384
ගෙලඤ්ඤ	276
ගොපානසියො	102
ගොපානසිනං	402
ගොමයානි	216
ච	න
චක්කරතනසය	196
චක්කවඤ්ඤස	196
චක්ඛකරණා	194
චක්ඛවිකේශකයා	36, 134
චණ්ඩාලවංසං	302
චතුරුද	98
චන්දිමපහා	102
චිත්තකිලමපො	238
චිත්තප සසද්ධි	144, 204
චිත්තවූපකායෙන	146
චිත්තානුපයසි	16, 260
චිත්තාරමමණා	282
චිරකතං	352
චිරවිසිතිකො	306
චිරභාසිතං	352
චේතොපරියඤ්ඤාණං	288
චේතොවිමුත්තං	362
ජ	ථ
ජන්දපච්චයා	20, 22
ජන්දවූපසමපච්චයා	22
ජන්දසමපද 52, 54, 58, 62, 66, 70	
ජන්දෙ	324
ජ	ඳ
ජජ්ජරසකටං	278
ජනපදකලයාණි	304
ජමබ්බදීපකා	412
ජමබ්බ	412
ජාගරිතෙ	262
ජාතරූපසස	186
ජීවිතසබ්බාරං	276
ජීවිතින්ද්‍රියං	364
ජුතිමනෙතා	168
කානෙසු	350
ඤ	
ඤාණකරණං	194
ඤාණදස්සනපදං	48
ඤායස්ස	260, 332
ඤායං	32
න	
නකකරසස	170
නගස	164, 166, 168
නව්ණං	402
නජ්ජං	376, 378
නණ්ඩකබ්බයාය	176
නණ්ඩා	130
නණ්ඩානිරෝධාය	176
නට්ඨකාය	382
නදනවයා	392
නන්දි	142, 202
නමතගෙන	278, 294
නමතගෙනා	296
නමොකාය සස	398
නාරකරූපානං	102
නිත්තකගෙනති	272, 274
නිපු	186
තෙලපපෙජ්ජානං	18
තෙලපතෙතා	304
ථ	
ථනං	270
ථාමවා	350, 352
ථිතම්භධම්මානියානං	172
ථිතම්භධම්මපරිසුට්ඨිතෙන	230, 236
ථිතම්භධම්මපරෙතෙන	230, 236
ඳ	
දළිදෙද	198
දළුනපරකකමො	350, 352
දළුනපාකාරතොරණං	290
දළුනුද්දිපං	290
දයාදෙ	262
දිට්ඨධම්මසුච්චිභාරානං	274, 276
දිට්ඨානුසයො	134
දිට්ඨිසමපද 52, 56, 60, 62, 68, 70	
දිට්ඨපාදනං	132
දිට්ඨොසො	254, 344

ද	න
දිපද	98
දිපො	388
දුක්ඛකම්මයාමි	170
දුක්ඛදුක්ඛතා	128
දුක්ඛසංඝතිය	246
දුක්ඛිත්ථියං	370, 376, 378
දුග්ගා	270
දුප්පවත්තියො	34
දුබ්බලිකරණං	190
දුට්ඨපසමං	218
දුස්සකරණධුතො	152
දුස්සමුට්ඨාපයං	216
දෙමනස්සවෙදනියං	376
දෙමනස්සිත්ථියං	370, 376, 378
දෙවාරිකො	290
දෙසකම්මයො	12, 26, 28, 40, 42
දෙසවිනය පරියොසානං	54, 56, 60, 64, 68, 70, 72
දෙසවිනයපරියොසානා	8
දෙසවිනයො	12
ධ	
ධම්මදීපා	278
ධම්මකවයො	290
ධම්මපරියායො	236, 238
ධම්මභොගං	292
ධම්මයානං	8
ධම්මවිවයසමොච්ඡාදිකො	150
ධම්මසරණං	278
ධම්මානුග්ගහං	292
ධම්මානුපසි	16, 260
ධම්මානුසාරි	356, 358
ධම්මාරම්මණො	282
ධම්මොජං	292
න	
නඛග්ලකට්ඨකරණං	268
නවා	264
නාගා	110, 140
නානම්මයෙහි	272, 274
නානසංඝසංඝතියං	224
නානාභාවා	378
නානාරතනානං	152
නාහි ජනිති	154, 156
නාහිභංගහි	154, 156
නාසංඝසංඝතියං	98
නිකකම්මා	390
නිකම්මධාතු	204, 206
නිකකුල්ලිකං	18
නිග්ගාමො	192
නිබ්බානගමා	18
නිබ්බානධාතුයා	12
නිබ්බානනිකේතො	74, 252
නිබ්බානපබ්බතාරො	74, 252
නිබ්බානපරායනා	18
නිබ්බානපරියොසානා	18
නිබ්බානපොභො	71, 252
නිබ්බානොගධං	386
නිබ්බිවිඤ්චා	390
නිබ්බධිකාමියො	178
නිබ්බධාය	178
නිබ්බධිකාය	352, 354, 356
නිවිකං	272, 274
නියායානිකා	170, 300
නියායානානං	8
නිරාමිසා	146
නිරොධනිසංසිතං	4, 6, 18, 50, 52, 58, 66, 68
නිරොධසංඝතියං	246
නිස්සරණං	228
නිසා	130
නිලාය	228
නිවරණං	190
නෙකම්මම්මසංඝතියං	14
නෙවසංඝතියං	382
ප	
පච්චිකං	158
පච්චිකම්මං	290
පච්චිකම්මානො	228
පච්චිකම්මානො	272, 274
පච්චානපෙ	384
පච්චානසංඝතියං	8
පඤ්ඤාධිකො	270
පඤ්ඤාකම්මා	292
පඤ්ඤානිරොධියා	192
පඤ්ඤාබලං	388
පඤ්ඤාවිමුක්තිං	262
පටිසංකප්පො	262
පටිසංකප්පො	164

ප		ප	
පටිකකුලසඤ්ඤි	224	පරිවිමංසං	146
පටිකකුලෙ	224	පරිසාවචරො	154
පටිගච්ච	148, 294	පරිභාරොනබ්බො	304
පටිසනිමිත්තං	142, 202	පරිප්පාහො	282
පටිසසඤ්ඤානං	224	පලොකධම්මං	294
පටිසානුසයො	134	පච්චරතො	146
පටිපද	12	පච්චිනතො	146
පටිපපණාමෙත්වා	276	පසාදනියෙ	282
පටිපපසසද්ධො	238	පසසඤ්ඤානං	150
පටිභානං	26	පසාරිතෙ	262
පටිසරණං	384, 386	පහානසඤ්ඤා	246
පටිසංහරාමි	282	පාකාරවිවරං	90
පට්ඨානිසංචෛද්ධො	20, 330	පාකාරසන්ධිං	290
පට්ඨි	106	පාවිනනිකා	74, 252
පඤ්ඤානිකං	282	පාවිනපඤ්ඤා	74, 252
පතිසලලිඤ්ඤා	20	පාවිනපොණං	74, 252
පනොදලලිඤ්ඤා	8	පාවිනවාතපානා	386
පඤ්ඤානා	296	පාවිකඛං	4, 6
පදපාතානි	100	පාතිමොක්ඛසංවරසංවුත්තො	636
පදෙසං	312	පාරඛමනාය	38
පදෙසෙන	20	පාරං	168
පඤ්ඤානාරාජං	110	පිණ්ඩපානනිභාරකෙන	20, 22
පඤ්ඤානාරාජානං	140	පිණ්ඩපානපටිකකෙනා	8, 210
පඤ්ඤාරො	384	පියරූපා	36, 136
පහසසරං	186	පිලසෙකං	192
පහඤ්ඤා	186	පිතිසංඛොජ්ඣා	150
පඤ්ඤාපාසනං	146	පිතිසංඛොජ්ඣාඛට්ඨානියා	144, 204
පරසකමධාතු	144, 204, 206	පිතිසුඛං	16
පරමනිපව්වාකාරං	408	පිනෙ	262
පරමපාසාවිනි	304	පුග්ගලවෙමනනා	356, 358
පරවිසයෙ	268	පුඤ්ඤානා	102
පරිකම්භෙහවිසංයොජනා	266	පුඤ්ඤානාපරං (විසේසං)	280, 282
පරිකම්භෙහවිසංයොජනො	346, 349	පුඤ්ඤානසමයං	150
පරිඤ්ඤානං	10	පුරිසදම්මසාරථි	350
පරිඤ්ඤානො	324	පුරිසිඤ්ඤා	364
පරිඤ්ඤාය	36	පුළුචකසඤ්ඤා	242
පරිනායකරතනසස	196	පුතිකානි	116
පරිපුච්ඡා	26	පෙතනිකෙ	268
පරිපුරකා	356, 358		
පරිබ්බාජකා	10		
පරියානාය	116		
පරියොදනා	24		
පරිචිතකෙසං	300		

බ	ම
බලං 110	මච්ඡාදිධියාසා 298
බලකරණියා 254	මජ්ඣිමනිකා 150
බහුකාරං බහුකාරො 58, 60, 62, 64	මජ්ඣිමනිකා 228
බහුපද 98	මජ්ඣිමනිකා 196
බාලනගිලානො 164, 314	මධුරකජානො 278, 292
බිළාලනිකබ්බමනමනං 290	මධුරගෙහි 272, 274
බිජගාමා 108	මනොසලංසාස් 372, 374
බොජ්ඣංගො 140	මමුද්දෙසිකො 278
බොධිපක්ඛියා 400	මරණසංකප්පා 246
බොජ්ඣංග ධර්මනානං 196	මලං 128
බ්‍යාපාදධ්‍යානියානං 172	මහග්ගනං 176
බ්‍යාපාදපරිප්පුට්ඨිනෙන 228, 236	මහග්ගනෙන 220, 222
බ්‍යාපාදපරෙතෙන 228, 236	මහනිකානං 140
බ්‍රහ්මං 8	මහාකායා 192
බ්‍රහ්මචරියපරියොසානං 2, 26, 28, 264	මහානදියො 110
බ්‍රහ්මචරියසෙනා 254	මහාපුරියො 286
බ්‍රහ්මචරියං 12	මහාභිකෂාපං 314
බ්‍රහ්මභිකෂාපං 40	මහාසමුද්දං 110
බ්‍රහ්මභිකෂාපං 348	මහාසොඛෙන 110, 140
බ්‍රහ්මභිකෂාපං 40	මානානුසයො 134
බ්‍රහ්මයානං 8	මානො 138
බ්‍රහ්මයානාරූපං 8	මාරණනිකා 276
බ්‍රහ්මණසමුදා 348	මාරසෙනාසමුදා 196
	මිථ්‍යාසංකප්පා 34
	මිථ්‍යාදිඛිපච්චියා 20
	මිථ්‍යානං 30
	මිථ්‍යාපට්ඨකතාධිකරණහෙනු 32
	මිථ්‍යාපට්ඨකති 38
	මිථ්‍යාපට්ඨපදං 30
	මිථ්‍යාපට්ඨකෙනා 32
	මිථ්‍යාපණිහිතං 16
	මිථ්‍යාලෙහො 26
	මිථ්‍යාවිමුක්ති 34
	මුඛනිවේණං 228
	මුඛවාතං 216
	මුණෙකා 120
	මුදිතා 244
	මුදිතාවෙතොවිමුක්ති 222
	මුලගණි 102
	මුලජානා 386
	මෙතොවිකතාය 304
	මෙතො 214
	මෙතොවෙතොවිමුක්ති 206, 222
	මොසපුරියානං 290
	මොහකඛියො 12, 26, 28 40, 42
හ	
හක්කසමුදෙ 142, 200	
හත්තං 272, 274	
හද්දකො 26	
හතොතා 230	
හයදසංචාරි 336	
හවරාගානුසයො 134	
හවාසවො 338	
හවෙසනා 254	
හවොසො 254, 344	
හික්කුනුපසංසයො 280	
හුත්තපානරාසසං 154	
හුත්තමා 108	
හුත්තමං 408	
ම	
මක්කට්ඨිප්පු 270	
මක්කවානං 270	
මග්ගභාවනාය 16	
මග්ගො 12	
මඛකං 156	
මච්ඡාදිධියා 168	

ම		උ	
මොහවිතයපරියොසානං	8, 54,	ලොකවිදු	350
	56, 60, 64, 68, 70, 72	ලොකිකෙහි	272, 274
මොහවිතයො	12	ලොහං	186
		ලොහිත වතුනං	102, 406
ය		ච	
යංගනිකානි	404	වජ්ජසු	336
යථාකාමකරණියො	270	වත්තකතා	304
යථාමිත්තං	276	වයධමොනුපසි	326
යථාසද්ධිධං	276	වලිජාතානි	384
යථාසමහත්තං	276	වසස්සකං	102
යවසුකං	16, 112	වළභිරථෙන	8
යානිකතා	304	වාතෙරිතො	230
යොගකෙබ්බාය	242, 250	වාදනුවාදෙ	10
යොනිසොමනසිකාරො	162, 260	වාලවිජනියා	8
යොනිසොමනසිකාර සපෙද	52,	විගතුවකකිලෙසා	24
	56, 60, 64, 68, 70	විසාතපකඛියා	194
යොනිසොමනසිකාරසමොසරණං	184	විඤානසස්ස	118
යොගා	132	විඤානං	212, 216
යොබ්බෙදෙඤ්ඤ	384	විවිකිවජා	136
ර		විවිකිවජානුයොගො	134
රජනියා	36, 134	විවිකිවජාවධානියානං	172
රජොජලලං	114	විවිකිවජාවධානියා	142, 202
රසථි	386	විවිකිවජාපරිසුට්ඨිතෙන	230, 234
රසථියො	8	විවිකිවජාපරෙතෙන	230, 234
රාගකඛියො	12, 26, 28, 40, 42	විච්ඡිද්ධකසඤ්ඤ	242
රාගවිතයපරියොසානා	8	විජමනිකා	142, 202
රාගවිතයපරියොසානං	54, 56,	විජ්ජා	138
	60, 64, 68, 70, 72	විජ්ජාවරණසමපනෙතා	350
රාගවිතයො	12	විජ්ජාවිමුක්තිඵලසමුප්පිකිරියාය	188,
රාගවිරාගත්තං	44		192, 234
රාගවිරාගාය	44	විජ්ජාවිමුක්තිඵල සමුප්පිකිරියාය	46
රූපරාගො	138	විජ්ජාවිමුක්තිඵලානිසංයො	154
රූපසඤ්ඤානං	224	විඤ්ඤාණඤ්ඤායතනං	226
රූපිනො	98	විඤ්ඤාපකො	292
උ		විකතකස පච්චියා	20, 22
ලාබ්බාය	228	විතකස වූපසමපච්චියා	22
ලාපං (සකුණං)	268	විදුසුතො	2
ලීනං	158, 216	විදිනා	322
ලුඤ්ඤ	270	විධා	196
ලුළිතො	230	විනිලකසඤ්ඤ	242
ලෙඤ්ඤාධානං	268	විනිකෙබ්බා	378
ලෙපං	270	විමුක්තවිකතතා	286
		විමුක්තිකාණ්ඩසසනසමපනතා	146
		විමුක්තිකාණ්ඩසසනකඛිජං	292

ව	
විමොඛං	224
විපතීකා	192
විපරිණාමදුක්ඛතා	128
විපට්ඨාරිනො	284
විප්පසනෙහා	234
විරද්ධා	38, 170, 322
විරාගනිසංගං	4, 6, 18, 50, 52, 58, 66, 68
විරාගසංකෘතිය	246
විරියබලං	388
විරියසමොප්පාදනං	150
විවෙකජං	16
විවෙකනිසංගං	4, 6, 18, 50, 52, 58, 66, 68
විලෝකිතෙ	262
විවිධ	16
විහාරපට්ඨායායං	276
වුසිනවා	346, 348
වුපකට්ඨා	262, 146
වුපසනො	20, 22
වෙනනසං	272
වෙකඛකින ඛකියං	116
වෙදනා	130
වෙදනානුපසි	16, 260
වෙදනාරමුද්දො	282
වෙදිනං	20
වෙසුලුකං	140
වෙය්‍යාකරණෙන	212, 216
වෙථමිසසනෙන	278
වොසංගාපරිණාමි	4, 6, 18, 50, 52, 58, 66, 68
වොසංගාරමුද්දො	352, 356, 396
ව්‍යාපාදෙ	134, 136
ව්‍යාපාදනිවරණං	136
ව්‍යාකරමානා	10

ස

සඋපනිසං	34
සකසායදිට්ඨි	136
සකුණංගි	268
සකුණාරදුක්ඛතා	128
සකුණාමච්ඡයො	8
සකුණවනසමොධානා	378
සකුණාපිපතනිවරධාරණං	262

ස

සජ්ඣායකතා	228
සජ්ඣ	186
සංකෘතපට්ඨායා	20
සංකෘතවුපසමපච්ඡයො	22
සංකෘතවෙදිනනිරොධං	382
සංකෘතො	98
සංකෘති	400, 402
සනිතොපකෙතන	352, 354
සනිපට්ඨානා	154, 260
සනිපට්ඨානභාවනාගාමිනි පටිපදං	326
සනිබලං	388
සනිසමප්පසංකෘතිය	274, 276
සනිසමොප්පාදනධර්මානියා	142, 202
සනිසමොප්පාදනං	150
සනො	260
සංඛිතපට්ඨානං	308
සංඛිතසාරි	356, 358
සංඛිතබලං	388
සංඛිතය	390
සංඛිතියං	348, 350
සංඛිතියසමුදයං	348, 350
සංඛිතියනිරොධං	348, 350
සංඛිතියනිරොධගාමිනිපටිපදං	348, 350
සන්තානෙන	228
සන්තසනො	292
සන්තාවනං	398
සන්තානිකං	410
සප්පරිසං	32
සප්පරිසතරං	34
සපරිකතාරං	34
සංකතනාය	220, 222
සංකතනිකං	218, 222
සංකතිය	220, 222
සංකතලොකෙ අනගිතසංකෘතිය	246
සංකතසංකාරසමප්පාදනං	398
සංකතසෙනෙන	8
සංකතාවනං	220, 222
සංකතවිධිපටිනිසංගො	398
සමණසමුදයො	348
සමණසමුදයො	292
සමණං	312

ස		ස	
සමනිකකමා	224	සරිතා	352
සමනිත්තකො	304	සරිවාරං	16
සමථනිකිකං	144, 204	සරිතකං	16
සමනුකෙසෙසු	168	සරිතකසවිවාරා	214
සමාදපකො	292	සසඛිඛාරපරිනිබ්බාසී	150, 358
සමාධිකකිකං	292	සහධම්මකො	10
සමාධිබලං	388	සහෙතුසප්පවයා	234, 236
සමාධිසමොක්ඛකිකො	150	සංයොජනප්පහානකං	44
සමාහිතා	264	සංයොජනප්පහානාය	412
සමුත්තෙජකො	292	සංයොජනවිනිබ්බාසී	178
සමුද්දනිකතා	76	සංයොජනානි	136, 138
සමුද්දපඛාරා	76	සංයොජනියානං	178
සමුද්දපොඡා	76	සංවේගාය	242
සමුද්දධම්මානුප්පෙසී	326	සංසට්ඨා	228
සමොධානං	204	සංසරතං	398
සමපජානකාරී	262	සානං	372, 374
සමපජානො	16, 156, 262	සාධාරො	34
සමපරිවෙනතෙතො	180	සාමකෙසු	40
සමපසාදනං	16	සාමකෙසුකං	40, 348
සමපහංසකො	292	සාමකෙසුඵලානි	40
සමොධගාමී	362, 410	සාමුද්දිකාය	116
සමොධධරායඡො	346, 366	සායනසමයං	150
සමමහං	30	සාරගතං	102, 406
සමදකුකො	168	සාරවතො	294
සමදකුකො	164	සාලිසුකං	16, 112
සමදකුකුච්චිකො	266, 346, 348	සාලොභිතා	338
සමපපධානෙසු	350	සාවජානවජ්ජා	142, 204
සමපපධානා	426	සායනකරා	296
සමපපධානො	356	සාසවෙසු	406
සමොක්ඛකි	34	සිට්ඨානි	384
සමොදිට්ඨි	98, 100	සිලං	106
සමොදිට්ඨිපවයා	20	සිලකකිකං	292
සමොදිට්ඨිපසමපවයා	22	සිලබ්බතපරාමාසො	134, 136
සමොද්දකකකියගාමීනියා	352, 354, 356	සිලබ්බතපාදනං	132
සමොද්දකකකියගාමී	38	සිලසමපද 50, 54, 58, 62 66, 70	
සමොපඡිහිතාය	16, 18	සිසං	186
සමොපච්ඡිකති	38	සිහනාදෙ	288
සමොපච්ඡිපදං	30	සුකං	168
සමොපච්ඡිපතං	38	සුකානි	216
සමොච්චුත්ත	34	සුඛවිහාරී	16
සමොසඛිකපො	14	සුඛිත්ථියං	370, 376, 378
සමම්ඤ්ජිතො	262	සුගතවිතායා	24
සරදසමයො	104	සුඤ්ඤාගාරගතො	180
		සුපඡායනං	416

ක		ස	
සුභවිචිතීතං	158	සුරියෙන	400
සුභවත් යො	34	සෙබො	22, 312
සුභාචිත්තං	140, 202	සෙවාවුප ණකපරියොනදො	230
සුභපරමං	224	සොකපරිද්වනං	260, 332
සුචුපසමං	218	සොතාපත්තියො	350
සුසංඝිතං	154	සොමන සසුවෙදනියං	376
සුසමාරලො	152	සොමනස්ස ස්වයං	370, 376, 378
සුසමුට්ඨාපයං	216		
සුසමුහනං	158	හ	
සුදෙ	272	හත්තිපදං	100
සුපට්ඨිතචිත්තා	280, 330	හත්තිරතනස්ස	196
සුපට්ඨිතචිත්තො	290	හලිද්දියා	228
සුපෙය්‍යං	272, 264	හිතප්පභිත්තා	142, 204